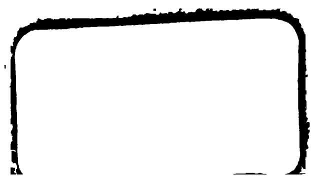
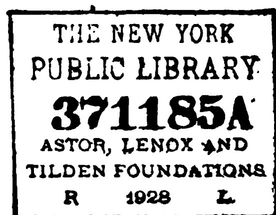
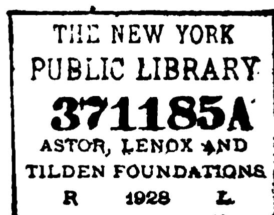

MONUMENTA HUNGARIAE HISTORICA.

MAGYAR
TÖRTÉNELMI EMLÉKEK.

KIADJA

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA.

MÁSODIK OSZTÁLY.

IRÓK.

36

HARMINCZHATODIK KÖTET.

BUDAPEST. 1903.
A M. TUD. AKADÉMIA KÖNYVKIADÓ-HIVATALA
(Az Akadémia épületében).

Br. Apor Péter

Verses művei és levelei

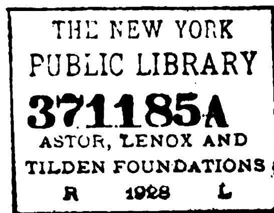
(1676—1752.)

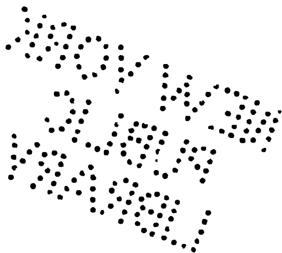
SZERKESZTETTE

DR. SZÁDECZKY LAJOS
A M. T. AKADÉMIA L. TAGJA

I. KÖTET

BUDAPEST, 1903.
A M. TUD. AKADÉMIA KÖNYVKIADÓ-HIVATALA
(Az Akadémia épületében).

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat könyvnyomdája.

ELŐSZÓ

Br. Apor Péter műveiről és életéről.

Br. Apor Pétert, mint becses történeti feljegyzések íróját ismerte s mint egy, irodalmunkban páratlan korrajznak szerzőjét magasztalta eddigelé történetírásunk és irodalomtörténetünk; de mitsem tudtunk arról, hogy ő verseket is írt s hogy azt, a mit prózában latinúl és magyarúl megírt, magyar versekben is megénekelte, s hogy ezeken kivűl is vannak magyarúl írott történeti versei, dolgozatai.

A sors kedvezése nekem juttatta azt a szerencsét, hogy ezek közrebocsátásával irodalmunkat gazdagíthatom s a történetíró Apor Péter kegyeletes emlékét a költői nimbus zománczával is felékesíthetem.

Ime e két kötet, melyet a M. T. Akadémia bőkezűsége napvilágra hozott, br. Apor Péternek, a »Metamorphosis Transylvaniae« hírneves írójának, eddigelé ismeretlen és kiadatlan verses műveit, leveleit, végrendeleteit stb. tartalmazza.

Br. Apor Péter prózában írt műveit negyven évvel ezelőtt (1863-ban) adta ki a M. T. Akadémia.[1]) Az akkori kiadás Apornak három munkáját foglalj amagában, melyek a következők:

1. »*Lusus mundi*«, az Apor családnak és azzal vérrokon családoknak története és nemzedékrendje (latinúl írva).

2. »*Synopsis mutationum* notabiliorum aetate mea in Transylvania, et progressus vitae meae«, a mely kora és saját maga élete történetét tartalmazza, 1676-tól 1748-ig, évrőlévre vezetett latin feljegyzések alakjában.

[1]) Magyar Történelmi Emlékek II. o. Irók 14. k., »Altorjai br. Apor Péter munkái, közli Kazinczy Gábor« cz. a. VII. és 484. l.

A

3. »*Metamorphosis Transylvaniae*, azaz Erdélynek régi együgyű alázatos idejében való gazdagságáról e mostani kevély, czifra, felfordult állapotjában koldusságra való változása.« Ez a korabeli Erdély társadalmának, életmódjának. szokásainak plasticus rajza és jellemzése, a minek párja nincs irodalmunkban. Ez a munkája örökítette meg nevét a magyar irodalomtörténetben.

A tudós és lelkes Kazinczy Gábor, midőn Apor müveit 1863-ban közre bocsátotta, azt hitte, hogy sikerült neki Apor müveit a magok teljességében összeállítani. S ebben a hitében követte el bevezetésében azt a tévedést, hogy Apor Csereire vonatkozó egyik megjegyzését a Metamorphosisra vonatkoztatta, holott az Apornak egy, Kazinczy előtt ismeretlen s eddigelé kiadatlan (e kötetben olvasható) munkájára vonakozik.[1])

Apor Péternek eme munkáját, a mely az erdélyi nemes családok a történelemben ő előtte és az ő korában szerepelt tagjainak versbe szedett névsorát tartalmazza, a véletlen szerencse egy XVIII. sz. kéziratban kezembe juttatván: ellenállhatatlan vágyat éreztem, hogy Apor Péternek még esetleg ismeretlen művei és íratai után kutassak. Az évek teltek, eltelt egy évtized is, mígnem az igazi forrásra akadtam.

Br. Apor István úrnál Abosfalván (Kisküküllő vármegyében) megtaláltam az Apor-levéltár és könyvtár egy részét, melyet ő br. Apor Károlytól, a marosvásárhelyi kir. itélőtábla elnökétől örökölt volt. Apor Pétertől ott keveset találtam. A régi Apor-levéltár zöme az 1885-ben elhunyt br. Apor Károlytól br. Apor Gábor, Ő Felsége személye körüli miniszteri államtitkár birtokába ment át, ki a családi levéltárt egy ideig háromszéki kőröspataki birtokán tar-

[1]) Kazinczy Gábor ezt írja (Előszó IX. l.): »Csereiről azt mondja 303. l. Apor: in plurimis me juvit *in catalogo nostro tempore deficientium*; eme jegyzéseit a Metamorphosis első dolgozására tette s a szerző felhasználta.« Pedig nem a Metamorphosisra czéloz itt Apor, hanem az ő korában elhunyt erdélyi nevezetesebb emberek névsora (catalogusa) összeállítására, a melyről alább bővebben szólok.

totta, s méltó utódja kívánván lenni a történetíró Apor Péternek, a levéltárt nemcsak megbecsülte, hanem rendeztette is, szakértő (Barabás Sámuel) által. Az emberi végzet kegyetlensége azonban Apor Gábor bárót férfikora javában elszólítá nemes törekvései és sokoldalú munkássága színteréről (1898. aug. 19.): s az elárvult levéltárt ládákba szögezve elvitték az Aporok ősi fészkébe, Altorjára, Bálványos vára vadregényes vidékére, hogy ott pihenjen az ősök hamvai közelében, míg az utódok, vagy a történetbúvárok meg nem zavarják ott a komor csendet s meg nem szólaltatják a néma betűket.

Ott találtam én rá a leszögezett ládákban Apor Péter irataira, leveleire s annak a kincsnek legnagyobb részére, mely ebben a két kötetben foglaltatik.

Az itt közlött munkákról és levelekről kell e bevezetésben egyetmást elmondanom.

Az I. kötetben a következő művek olvashatók:

I. *Apor Péter versei fogságra jutásáról* 1706-ban. (3—7. l.) Az altorjai levéltárból került elő, Apor Péter sajátkezű írásában, sajnos, töredékesen. Azt beszéli el benne az író, hogy miképen fogták őt el a labanczok (német tisztek) Csík-Somlyón, a hol a kolostorban a Rákóczi-forradalom viszontagságai közepette menedéket keresett. Apor Péternek azt rótták fel bűnül, hogy bár előbb hű császárpárti volt s mint ilyen a Rákóczi-forradalom első éveiben Szebenben, Brassóban s Havasalföldén tartózkodott: 1705-ben az Erdélybe jövő Rákóczi Ferencz elé ment. A zsibói csatavesztés után Csíkba menekült s visszatért a császár hűségére, de Rabutin adott szava (cavallerica parola) [1]) ellenére elfogatta s a brassai fellegvárban fogságban tartatta 1706 elejétől egészen 1707. nov. 10-ig.[2]) Brassai fogságának történetét megírta »Synopsis mutationum« cz. munkájában is röviden; ez a verses leírás sokkal részletesebben indúl, de — fájdalom — csak négy írott oldal maradt fenn belőle,

[1]) Br. Apor Péter munkái (1863. kiadás) 144. l.
[2]) U. ott 151. l. kiszabadúlásáról.

minden czím nélkül; az is szakadozott lévén, töredékesen. Mindenesetre több is elkészült belőle, mert a meglévő töredék a 16. versszakkal kezdődik és csonkán végződik.

Brassai fogsága történetére érdekes íratok vannak a II. kötetben kiadott levelek között is: így Rabutinhoz írt érdekes emlékírata, a főkormányzóhoz írt levele, a kormányszékhez intézett folyamodványa, felesége és nagynénje (Apor Borbála) kérvénye Rabutinhez stb., melyek Apor Péter életéhez és kora történetéhez igen jellemző adalékokat szolgáltatnak a Rákóczi-forradalom idejéből.

II. *Metamorphosis Transylvaniae.* Ez az ismeretes nagybecsű Metamorphosisnak verses kidolgozása, mely tartalmilag lényegében megegyezik a prózában kiadott korrajzzal, a fejedelemkori erdélyi szokások s a gubernium korában lábra kapott új divat leírásával. Bátran elmondhatjuk, hogy a verses leírás tömörebb, plasticusabb s nem egy helyt tisztább képet nyújt, mint a próza itt-ott terjengős leírása. Sajnálatra méltó, hogy ez a verses mű sem maradt fenn egész terjedelmében az Apor-levéltárban, noha némely ívek két példányban is megvannak, eredeti fogalmazványban és tisztázott példányban, mindkettő Apor Péter kezeírásával. Az érdekesebb fejezetek azonban megvannak. (1—5. czikkely és 8—10. czikkely. A verses kidolgozás 11—110. lap, a próza 315—443. l.) [1])

---

[1]) Az egyes fejezetek czímei:

A Metamorphosis, miként fogságra jutása története, a nemes familiák s kora története Alexandrin-versekben vannak írva, nem valami ékes poezissel, a korában szokott tökéletlen, többnyire rag-rímekkel; de közvetlensége, színes irálya, könnyen gördülő versei kellemesebb olvasmányúl szolgálnak a prózai dolgozatoknál. Mindazonáltal, miként a történeti énekek általában, ezek sem annyira költői, mint történetkútfői becscsel bírnak.

Apor a verses Metamorphosist a prózai után mintegy három évvel írta, 1739-ben, a mint az egy évre való hívatkozásából megállapítható. (Lásd a 13. lapon olvasható jegyzetben.)

III. *A nemes familiákról szóló versek* két részből állanak, u. m.:

1. *Syntagma et syllabus mortuorum:* azaz az ő születése, 1676. előtt elhalt erdélyi nemesek versbeszedett névsora. (111—164. l.)

2. *Syntagama et syllabus vivorum:* azaz az ő korában élt erdélyi nemesek verses névsora. (165—253. l.)

Az utóbbit írta előbb, 1741-ben, Ohábán, Fogarasföldön; az előbbit később, 1742-ben, Altorján.

»Az kegyes olvasóhoz« írt előszavaiból megtudjuk, hogy 66 esztendős korában időtöltésűl írta össze kortársainak, »az élőknek és holtaknak registrumát, az következendő maradvák mulatságára s eleinek emlékezetire«. (167. l.)

Miután kortársainak névsorával (1741-ben) elkészült: a történeti munkákból és kéziratokból összeállította az előbbi nemzedékek idejében a történelemben szerepelt nemesek névsorát. Erről így szól előszavában: »Az 1741. esztendőben öregségem terhinek könnyebbítésére írtam vala le azoknak neveket, a kik az én életemben még élnek vagy megholtanak: ezen jelen való 1742. esztendőben is akarván öregségemben mulatságot magamnak szerezni, *sok historiákból s kézírásokból és hallásból* esszeszedém azoknak neveket, tisztségeket s haláloknak nemeit, az kik az én születésem előtt megholtanak és az kiknek neveket feltalál-

tam, ím az maradváinknak mulatságára írásban kiadtam ezen munkában.« (117. l.)

Apor Péter büszke volt erre a munkájára s talán legtöbbre becsülte az összes között. »Sokan nagy mulatságukra olvasták — úgymond — és végtire kértek azon, bár csak ez az egy munkám ne temetődnék el: az posteritásnál kedves dolog fog lenni, midőn elejeknek neveket, tisztségeket meg fogják látni.«

Ez indítja arra, hogy 1743-ban Altorjáról megküldje a főkormányszéknek Kálnoky Mihály postamester útján, zöld selyem kötésben, ajánlólevéllel, kérvén, hogy »méltóztassék az ország archivumába betétetni, hogy posteritásink elejekben gyönyörködhessenek«.[1])

---

[1]) Az ajánlólevél így szól:

»Méltóságos Királyi Gubernium!

Jó Uraim!

Ifjúságomtól fogva ezen az világon legnagyobb mulatságaim voltanak az tanulás, olvasás és írás. Ezen írásaimon kívül — úgy vagyon — édes hazám dolgairól írtam két könyvet, melyeknek egyike Metamorphosis Transylvaniae; Coniunctae familiae és Hazánkban esztendőnként történt dolgoknak leírása.[2]) az mely két munkám ad posteritates meas hagyom; csak utolsó öregségemben egyebet nem tudék kigondolni, hanem születésem előtt az kiket vagy historiákból, vagy régi levelekből kitanulhattam, leírtam; második tomusban írtam le azokat, az kiket születésemtől fogva vagy ismertem, vagy másoktól hallottam s eszembe jutottak; leírván sokan nagy mulatságukra olvasták és végtire kértek azon, hogy bárcsak ez az egy munkám ne temetődnék el, az posteritásnál kedves dolog fog lenni, midőn elejeknek neveket, tisztségeket meg fogják látni.

Jó uraim tanácsából azért akartam az méltóságos Guberniumnak alázatosan dedicálni, eo fine, hogy méltóztatnék az ország Archivumába betétetni, hogy posteritásink elejekben gyönyörködhessenek. Midőn pedig magam csekély munkámmal csekély állapotom szerént kedveskedvén az méltóságos Guber-

---

[2]) Ez a két, illetőleg három munka jelent meg 1863-ban az Akadémia kiadásában. A »Coniunctae Familiae« tulajdonképeni czíme »Lusus mundi« s a »Hazánkban esztendőnként történt dolgok« a »Synopsis Mutationum«. Apor Péter itt a kettőt egynek veszi.

A 2-ik részt (kortársait eredetileg s valószínűleg az első részt, a régiebbek névsorát is) nem betűrendben állította össze, hanem rendezetlenül, a mint épen tollára jöttek a hasonló nevüek. »Én — úgymond előszavában — az fejemet nem azon törtem, kit írjak elől s kit hátúl, hanem a ki mint jutott eszembe, én is az írásomban úgy ültettem; ha kinek nem tetszik, ez írás lévén, s parialtatni akarja, oda ültesse s írassa magát az hová szereti.« [1]) Később — úgy látszik — még maga Apor Péter szedte aztán szoros betűrendbe a keresztneveket.

A *Syntagma et Syllabus*nak két kézírati példányát ismerem; az 1-ső rész mind a kettőben betűrendes; a 2-ik rész az egyikben betűrendes, a másikban nem. A mindkét részében betűrendes magáé Apor Péteré volt, mert valamelyik íródeákjának kezeírása, a kitől az Apor-levéltárban több kézírat van. Ez jelenleg az Erdélyi Múzeum-Egylet kézírattárában őriztetik, hová gr. Kemény József gyűjteményével került.[2])

---

niumnak, kívánván, hogy mások dúsabb és hasznosabb munkával kedveskedhessenek s magamat penig továbbra is ajánlom az méltóságos Gubernium gratiájában és maradok

A méltóságos Guberniumnak
Al-Torja, 20-ma Junii 1743.

alázatos szolgája
Apor Péter.«

(Az »Élet és Irodalom« 1884. évf. 226. l. után közli volttanítványom, Balló István »Altorjai báró Apor Péter élete és működése« cz. munkájában, Csik-Szereda, 1897. 51. l.)

[1]) »Az kegyes olvasóhoz« 167. l.

[2]) Nem lehetetlen, hogy épen ez a példány az, melyet Apor Péter a Guberniumnak küldött, mert tudvalevő, hogy gr. Kemény József kézirat-gyűjteményének egy része a gyulafehérvári orsz. levéltárból került az ő kezébe s általa aztán az Erdélyi Múzeum kézirattárába. Igaz, hogy a kézirat mostani bekötési táblája nem felel meg a Guberniumhoz benyújtott példányénak, de ezt a kötést (hozzá van kötve a »Lusus mundi« kézírata is) gr. Kemény maga csináltatta s ő adta neki a kötet czímét: »Josephis Comitis Kemény Collectio major Manuscriptorum historicorum tomus XX.« Hogy eredetileg más kötése volt, annak nyomai észrevehetők.

A másik példány későbbi másolat s ebben a 2-ik rész még nincs betűrendbe szedve, a mi arra vall, hogy eredetileg így volt írva. A kiadás alapjáúl az Apor-példány szolgált s az eltéréseket a másik (a Száva-féle) példányban, jegyzetben megjelöltem. Ezeknek a verseknek (melyekben ugyanazok a keresznevek rímelnek egymással) természetesen nem lehet kiváló költői becset tulajdonítani; de nem is az volt az író czélja, hanem az, hogy olvasásra alkalmas formába öntse a különben száraz névsort: a régebbi századokban és az ő korában élt erdélyi nemesek lajstromát. Annál több történeti, genealogiai és mívelődéstörténeti becse van a nevekhez fűzött adatoknak, miket ő történeti kútfőkből s kéziratokból állított össze s nagyrészt olyanokból, melyek előttünk nem ismeretesek. Megtudjuk az Apor feljegyzéseiből, kik estek el a XVI—XVII. század nevezetesebb csatáiban, kik szenvedtek erőszakos halálnemet, ki miféle tisztséget viselt, hol lakott s minő rendű volt egyik-másik nemes ember. Így például:

Erdély fejedelme vitéz *Kemény* János,
Székelylyel esett el [1]) ifibb *Apor* János,
Báthoritól veszett *Bornemissza* János,[2])
Székelytől öletett meg az *Béldi* János. (136.)

Terjedelmesebb és adatokban gazdagabb kortársainak névsora, melyben mívelődéstörténeti adatokat is bőven találunk. Így a többek közt:

Nagyhírű *doktor* volt öreg Pécsi András,[3])
Lengyel nemzet vala Osztrováczki András,[4])
Kolozsvári *kereskedő* Olasz András,[5])
Nagy-Borosnyón lakik ifibb Bartha András (172).

---

[1]) T. i. Székely Mózessel a brassai csatában 1603-ban.

[2]) T. i. Báthory Zsigmondtól, az 1594-iki politikai gyilkosság áldozataként.

[3]) *Cserei* alábbi névsora szerint: Pétsi András. colosvári doktor. (281).

[4]) *Csereinél:* Osztrosoczki András, lengyel nemes ember, Ajtán holt meg. (277).

[5]) *Csereinél:* Kolozsvári Olasz András. boltos ember (273).

Bécsben consiliarius Pálfi Ferencz,
Híres doctor s professor Pápai Ferencz (184).

Jeles és udvari ifi Barcsai György,
De sok bort ivott meg apja Barcsai György (188).

Értelmes, bölcs, túdós az Cserei Mihály (226).
Tatártúl öletett vén Cserei Mihály (228).
Erdélyi nemzet volt gróf Bercsényi Miklós,
Jó typographus volt Tótfalusi Miklós (231).

Eddigelé ismeretlen költőkről (verscsinálókról) is értesülünk Apor eme feljegyzéseiből:

Híres verscsináló volt Szentpáli Ferencz (183).
Híres verscsináló magyar Zonda Tamás (252).

Mindkettőről emlékezik Cserei Mihály alábbi névsora is. Irodalomtörténetünk nem ismeri őket. Alább mindkettőtől közlök egy-egy verset. Apor említ egy harmadik verscsinálót is:

Tréfás verscsináló az Dálnoki Gerson (197).

Egy ismeretlen festőről is emlékezik a következő sorban:

Híres pictor vala Szebenben Tóbiás (253).

Számos adatott tartalmaznak e versek Apor Péter és családja élettörténetéhez is. Így pl.:

Ír nálam most Ikafalvi László András (172).

Valószínűleg az ő kézirata ez is, melyből e verseket közöljük.

Udvari káplányom volt a Bies András,
Káplányom udvarba vala Szabó András (173).

Felsorolja nagyszombati tanárainak neveit is:

Magyar törvényre tanított Koller Ferencz (185).
Apám felett predikált Szászfalvi István (202).
Rhétor professorom Hédervári István,
Íródeákom volt hajdan Markos István (202).
Igen szent életű apám Apor János (205).
Nagyszombatba felkísért Zarnóczi Imreh (217).
Mester philosophiában Hoffmány Mihály,
Magyar törvény-professorom Bencsik Mihály (229).

A mi Apor Péter verselését illeti, meg kell jegyeznem, hogy a hol a nevekből négy sor ki nem telik, két- vagy három-

soros versszakot csinál. Némelyik névből még kettő sem telvén ki, másként segít magán, mint pl. az Ágoston névnél:

Az nyak kitörve holt Makai Ágoston,
Ne keress, mert nincsen itten több Ágoston (119).

A páratlan nevűeket így helyezi el:

Maradj itt egyedül te Zavar Friderik (129).

Széplakon is vala csak egy Horvát Kozma (147).

A 4-ik sort így is pótolja:

Ez írásban nincsen immáron több Isák (147).

Keresem, de látom, nincsen több Raphael (242).

Úgy is segít magán, hogy hasonló hangzású nevet párosít:

Nem egyedül maradt itt Zeréni Orbán,
Néki éppen társa lészen Zéki Kálmán (157).

A verssorok mértékének megtartása kedveért nem riad vissza hajmeresztő szócsonkításoktól sem. Pl.:

Köz-szolnok (t. i. közép-szolnoki) assessor Thordai Boldisár.
Fejér (t. i. fejérmegyei) perceptor Sárpataki Boldisár (178).
Aranyas (t. i. aranyosszéki) vice-tiszt volt az Jobbágy István.
Kövár *vicekapi* (t. i. vice-kapitány) Sármasági István (203).
Köz-szolnok szolgabíró Dobai János.
Kővár szolgabíró most Bottyáni János (211)
Arany (t. i. aranyosszéki) notarius más Fodor Sámuel (247).
Calvin professor az Kapusi Sámuel,
Küküll-dányáni Szentkirályi Sámuel (248).
Fejér notarius Károlyi Sámuel,
Fejér szolgabír Szoboszlai Sámuel (249).

Mindezekből látszik, hogy Apor Péter kissé messze terjesztette ki a költői szabadság korlátait. Verses névsora nem fog költői babérokat termelni ismeretlen sírhalmára, de a történetírók hálás érzelmekkel fogják forgatni sok jellemzetes adatot megörökítő névlajstromát, főkép kortársairól, s bizonyára eléri czélját, hogy »az posteritásnál kedves dolog fog lenni, midőn elejeknek neveket, tisztségeket meg fogják látni«.

IV. Cserei Mihály névsora kortársairól a korában kihalt és emelkedett családokról és a saját családja leszármazása. (255—288. l.)

Apor Péter »Synopsis Mutationum« cimü müvében emliti, hogy Cserei Mihály nagy segitségére volt a kortársak névsora összeállitásában.[1])

Miben állott az a segitség? eddig nem tudhattuk, sőt Apor e névsora eddig ismeretlen lévén, Kazinczy Gábor ezt a megjegyzést tévesen a Metamorphosisra vonatkoztatta, tudva lévén, hogy Cserei a Metamorphosis irásában is segédkezett Apornak.[2])

Az Apor-levéltárban megvan Cserei sajátkezüleg irt névsora, Apor Péter sajátkezü javitásával. (*»Az mely urak, főemberek, nemesek az én időmben megholtanak, a kiket én ismertem, azoknak specifikatiója.«)* Ebben előttünk fekszik az anyag, melylyel Cserei Mihály Apor Pétert a kortársak névsora szerkesztésében segitette.

Ez a körülmény már egymagában megokolná, hogy miért vettem fel Cserei névsorát az Apor müvei közé. De megokolja azt annak önálló történeti becse is. 1222 nevet számlál elő ebben Cserei, a kiknek viselői Erdélyben a XVII. század végén és a XVIII. elején a közéletben szerepet játszottak. Valóságos tiszti névtár ez abból az időből, mikor ilyet még nem vezettek. Cserei névsora azonban nemcsak a neveket és a viselt tisztségeket jegyezte fel, de az illetők halálát is jelzi, ha rendkivüli körülmények között történt. Igy pl.:

2. Osdolai ifiabb Kun István, levágták Zernyestnél.[3])
6. Vargyasi ifiabb Daniel Mihály, levágták Kolozsvárnál.[4])
12. Lázár István főkirálybiró, Déván meghal rabságban.
26. Öreg Teleki Mihály generális, levágták Zernyestnél (257).

[1]) In plurimis me juvit in catalogo nostro tempore deficientium. (Apor Péter művei. 303. l.)

[2]) »Cserei Mihály pótlékai és megjegyzései« ki vannak adva a Metamorphosis függelékeül.

[3]) T. i. Thököly Imre beütésekor a csatában 1690-ben.

[4]) 1704-ben a Sósvölgyben Rabutin labancz hada.

36. Ifjabb Apaffi Mihály herczeg, Bécsben hal meg.
52. Öreg Bánffi Dénes, tanácsúr, generális, megölték.
56. Gr. Bethlen Miklós kanczellárius, rabságban holt meg.
62. Mikes Pál, főember, rabságban holt meg Fogarasban (258).
83. Bodoni Balázs, főember, megölték Havasalföldiben (259).
149. Gr. Székely Mojses, maga jobbágyi ölik meg (260).
169. Öreg Cserei György, főember, Törökországban holt meg (261).
187. Csíki Cserei István, a tolvajok ölik meg, az anyámmal egy testvér. (261)
193. Ifjabb Cserei György, Törökországban holt meg (261).
286. Háromszéki Antos László, felakasztotta magát (264).

Apor Péter és Cserei névsora főképen abban különbözik egymástól, hogy Apor a verses forma kedveért keresztnevek szerint csoportosít, Cserei pedig prózában írván, inkább rang és méltóság s a viselt tisztségek szerint.

A fejedelmi személyek, tanácsurak után következnek a főrendek, főtisztek, jó nemes emberek; közben olvashatók a brassai bírák, szebeni királybírák, a református, unit. és kath. püspökök, majd a császári főhadparancsnokok névsora (megjegyezvén utánok, hogy melyiket »levágták«, melyiket »megölték« valamelyik csatában; van olyan is köztük, mely »lóról leesett, úgy holt meg«). Előszámlálja a »híres« professorokat, a híres papokat, képírókat, verscsinálókat, prókátorokat, doktorokat, typographusokat, ötvösöket, boltos embereket, aranyválasztókat, aranyverőket, udvari tiszteket stb. stb. a vármegyék és székek általa ismert fő és vice-tisztjeit, s általában az akkori Erdély társadalma számottevő tagjait.

Mívelődéstörténeti adatok is bőven találhatók névsorában:

281. Háromszéki Szonda Tamás híres magyar poéta (264).
349. Vizaknai Szentpáli Ferencz, híres magyar poéta (265).
643. Tóbiás, híres szebeni képíró (272).
821. Pater Kájoni János, híres magyar poéta barát (276).[1])

»Híres reformatus püspök«: Tofaeus Mihály; híres unitarius püspök: Koncz Boldizsár (272); »híres« enyedi professorok: Dési Márton, Enyedi István, Pápai Ferencz;

[1]) Apor Péter ez utóbbit nem említi.

kolozsváriak: Némethi Sámuel, Pataki István; fejérváriak: Pósaházi Pál, Kapusi Sámuel; udvarhelyi: Letenyei Pál stb. (272). »Híres« kolozsvári papok: Sárpataki Mihály, Csepregi István, Szatmári István, Némethi Mihály; fejedelem udvari papja: Nagyari József, ifjú fejedelem ephorusa: récsei öreg Boér Sámuel, fejedelem praeceptora: Óvári Keszei János, főkonyhamestere: marusszéki Berzenczei Márton (272), fejedelem udvari bolondja Kopacseli Sorbán (277); Pater Róka híres kántor barát; pater Vizkeleti Zsigmond, híres jezsuita praedikator; Pater Hozo, híres praedikator barát; pater Bors, híres tudós, erdélyi canonicus (276).

Nagyhírű ítélőmesterek, híres procatorok, doktorok, ötvösök, képírók, vitézlő rendek váltogatják a birtokos nemesek sűrű névsorát.

Szóval Cserei Mihály névsorából megelevenedik előttünk a XVII. századvégi és XVIII. sz. eleji Erdély társadalmának képe a maga tarka-barkaságában, a három nemzet és négy bevett vallás minden számottevő tagja, hozzájárulván az új korszak német katona eleme s az ecclesia militans »híres praedicator barátai«: a jezsuiták, az újonnan keletkezett vallásfelekezettel: az unitusokkal.

Cserei Mihály névsora alapúl és anyagúl szolgált az Aporéhoz, azt kiegészíti, pótlásokkal látja el s mint ilyet nem mellőzhettük el, hogy Apor rokontartalmú műveivel együtt ki ne adjuk, ép úgy mint a régebbi kötetben is a Metamorphosis Cserei Mihály pótlékaival és megjegyzéseivel jelent meg.

Apornak a történetírásban — úgy látszik — Cserei volt a mestere. Valószínű, hogy Apor István kincstartó unokaöcscse és örököse (Apor Péter) a nagybátya historicus titkárától (Csereitől) nyerte az első impulsust történetírásra, a miben neki a hű mentor később is szívesen segédkezett. Így mint munkatársak méltán kerülnek együvé e kötetben is.

V. Apor Péter versei kora történetéről (1712—1743) (289—334 l.).

Apor Péter »*Synopsis mutationum*« czímű latin munkájában saját maga és kora történetét írta meg, évkönyv

alakjában, 1676-tól—1748-ig. Mint egyéb munkáival is tette. kedve kerekedett később ezt is versbe szedni és pedig magyarúl, Alexandrin-versekben.

Így keletkeztek az ő versei kora történetéről. Ámde az a fatum érte ezt is, mint a Metamorphosist, hogy csak egy része maradt reánk az Apor-levéltárban, Apor Péter sajátkezű fogalmazványában, összesen 23 év története.

Történeti becse abban áll, hogy kiegészíti és új adatokkal pótolja latin prózáját. Így pl. 1712-től a prózában leánya születéséről csak ennyit ír: Nascitur filia mea Drusiana. A magyar versekben bővebben:

Duruska leányom nyujtodi házamban
Születék s nem éle sokat ez világban.

1719 történetét a prózában 10 sorban írja le, a magyar versekben 24 sorban, bővebben; 1720-ról 6 sor a próza, 12 a vers; 1721-ről 15 sor a próza s 24 a vers; 1724-ről 14 sor a próza, 28 a vers stb.

Vannak eltérő adatok is, így a prózában 1737-től írja egyebek közt, hogy:

Die 28 *Octobris* [1]) moritur C. Franciscus Palus a Vallis, Transylvaniae Generalis Commendans, vir Transylvanis utcunque Gratus. Succedit interimaliter Generalis Commendans Serenissimus princeps Christianus Lobkovicz, boemus. (200—201 l.)

A versben *eltérő datummal* bővebben jellemzi a két főhadparancsnokot:

September havának huszonnyolczad napján
General commendáns gróf Vallis meghalván,
Ez hazához magát jól alkalmaztatván,
Szánakoztunk rajta, halálát sajnálván.

Lobkovicz herczeg lőn commendans helyette,
Hirtelen haragja volt s nagyon s felette

---

[1]) Megjegyzendő, hogy az Apor-levéltárban lévő bekötött kéziratban (mely a Lusus Mundi és Synopsis mutationum szövegét tartalmazza) »Die 28 Septembris« áll. (205 l.)

Kire haragudott, halállal esztette *(így!)* [1])
De az nagy haragját hamar felejtette. (315 l.)

Eltérő datum ez is: A prózában 1738-ból (203. l.):
Die 30-a *Junii* iterum fuit exiguus terrae motus. Lues pecorum et hoc anno in summo grassatur.

A versben (312. l.):

Megint *juliusnak* harminczadik napján
Az föld szép csendesen és lassan megingván,
Megint az marhadög nagyon uralkodván,
Igen kevés szarvasmarha megmaradván. [2])

Álljon itt végül a próza és vers összehasonlítása végett a 1743-ik évet bevezető néhány sor, Apor felesége haláláról; tanúságáúl annak, hogy mennyivel bővebb és színesebb itt-ott a vers, mint a próza.

A prózában (299. l.) ez áll:

»Anno 1743. Luctuosissimum initium hujus novi anni mihi, nam mea dilectissima conthoralis Barbara Kálnoki. cum qua ab anno 1699 convixi, die 7. Jan. hora 7-a vespertina placidissime obdormivit.«

A versben (331. l.): 1743.

Ez esztendőt kezdem szomorodott szívvel,
Szomorúságomban elbádgyadt elmével,
Nagy búmból származott elbágyadt lélekkel,
Éjjeli s nappali keserűségemmel.

Esztendőt töltöttem negyvennegyed felet
Az szent házasságban, de mind ezek felett
Rabság-, sok változást mind szenvednem kellett,
Kedves édes társam ezekben részes lett.

Januáriusnak midőn volt hét napja,
Betegséginek is ugyan heted napja.
Kálnoki Borbára jó társam meghala.
Magam s gyermekinek nagy szomorúságra.

---

[1]) A 2—3 sor eredetileg így volt; de kihúzta:
Noha ez haragja senkit sem sértte,
Hirtelen haragját kiki megismerte,

[2]) Megjegyzendő, hogy az Apor-levéltárban lévő bekötött kéziratban úgy, miként a versben: »30 Julii« áll.

Mindezekből látható, hogy Apor versei kora történetéről a teljesebb prózai szöveg mellett is értékes történelmi kútfőül használhatók. A két szöveg egymást kiegészíti, pótolja s a magyar verses szöveg bizonyára több érdekességet fog kelteni a történetkedvelő közönség előtt, mint a szárazabb latin szöveg, melyet csak szakemberek élvezhetnek és használhatnak.

VI. Az Apor-családra s rokonaira vonatkozó oklevelek. (337—360. l.)

Apor verses müveiből nem telvén ki egy teljes kötet, míg a családjára vonatkozó oklevelek s az ő levelei az eredetileg tervezett egy kötetet nagyon megnövelték volna: az Akadémia Történelmi Bizottsága úgy határozott, hogy Apor versei és levelei két kötetre osztassanak, lehetőleg arányosan. Az anyagelosztás arányossága kedvéért tehát az I. kötetbe okleveleket is fel kellett vennünk. Igy kerültek ide az Apor családra és rokonaira vonatkozó némely oklevelek 1289-től 1698-ig és Apor végrendeletei, mint a többi levelektől külön választható anyag.

A család tagjairól az első oklevél 1289-ből való, mely az Apor nevet még mint keresztnevet tünteti fel *Opour* alakban. Ez Saras (Száraz vagy Sáros?) fia *László* ispánnak volt a negyedik fia, kik birtokukat Mohit és Sárosteleket (a régi Felső-Fehér, most Nagyküküllő vármegyében) eladják a Dályai-családnak. Valószínűnek tartom, hogy ez a Száraz (Sáros?) és unokája Opour a később Apornak nevezett családhoz tartoznak, nemcsak azért, mert az oklevél az Aporoknál maradt fenn, hanem mert az Apor-család törzsbirtokának egyrésze (*Szárazpatak*, Alsó- és Felső-Volál, Karatna, Peselnek, Torja körül) a Székelyföld legkeletibb határszélén szintén Felső-Fehérvármegyéhez tartozott, és ezekben a XIII. század elején oklevelekben emlegetett *Opor* és *Opour* nevű birtokosok már kétségtelenül a később u. n. Apor-családhoz tartoztak. Ezek a Kézdi-széki Apor fiak 1311-ben örökölnek olyan rokon (Kézdi Olcius fia, Balázs) után, a ki a Királyföld közepette (Felső-Fehér-

megyében) a fennebb említett birtokok közelében élt, a ki szárazpataki birtokát fivére Opor unokáira hagyta.[1])

Az itt közölt 1289-iki oklevél tehát az Apor-családot egy-két nemzedékkel fennebb viszi, mint eddig tartották (1311.), bár a leszármazás és összefüggés a Száraz (Sáros?) unokája Opor és a Kézdi Olcius fia Opor s a többi Opourok között tisztán ki nem mutatható.

Világos az, hogy a családban az ősmagyar Opour (Apa-úr?) keresztnév sokszor fordúl elő addig, mígnem a család, mely addig a birtokok után nevezte magát, a XV. század végén felvette az *Apor* nevet.

A család régi történetére a többi oklevelek kevés világosságot derítenek, mert a család régi oklevelei elpusztultak. Apor Péter szerint Apor Lázár veszítette el egy részöket, midőn Béldi Pállal Konstantinápolyba menekült (1678-ban). Apor Péternél is pusztult el belőlük galaczi háza megégésekor.

De meg a család nem is játszott nagy szerepet a történelemben. A családi hagyomány ugyan Árpád második

[1]) Apor Péter ez általam közlött 1289-iki oklevelet nem ismerte. Nála egy 1311. oklevél a legelső, melyben Balázs ispán (Comes Blasius, filius Olcii de Kizdy, *in teritorio domini Regis constitus*) Szárazpatak nevű birtokát, fivére *Opor* fia János fiainak hagyja végrendeletileg. Ez a Balázs *Olcha* faluban lakott, a mely a Királyföldbe ékelt Felső-Fehérmegye helysége volt (Újegyház közelében) s régi oklevelekben Olchona, Olczna alakban is előfordul; ma *Alczina*, németűl *Alzen*. Az *Olcius*, *Olcha* és a mai *Alczina* név között az összefüggés nyilvánvaló. Ez is a mellett szól. hogy az 1289-iki oklevélben e vidéken szereplő *Opour* az Aporok közűl való volt. Egy 1324. oklevélben Opour fia Opour emlittetik, mint osztályos atyafi Szárazpatakon, Feltorján (Ld. Apor Péter: Lusus mundi 95. stb. l.). A Kézdi *Opor*, *Opour* utódai az Apor nevet családnévűl csak a XV. század vége felé vették fel, legelébb *István* használta, a ki egy 1479-iki okmányban »Stephanus Apor de Zentmarthon-Thorja«-nak iratik. Előbb az Apor-fiakat birtokuk után Szárazpataki, Kézdi, majd Torjai, Peselneki névvel jelölték. Az Apor (Opur) mint ősmagyar keresztnév (Apa-úr?) az anyaországban még előbb szerepel oklevélben, így 1242 körül élt egy Opur a győrmegyei Győr nemzetségből; 1253-ban *Aba* említtetik »de genere *Opur*« és 1259-ben *Péter* ispán »de (genere) *Opur*«; de ezeknek semmi köze sincs az erdélyi Aporcsaládhoz.

fiának véli a család alapító Opourt, a kivel Botond a görögök ellen viselt hadjáratában vitézkedett s a ki Bálványos várát építette;[1]) ámde ennek történeti alapja nincs. Az Árpádház kihalása után szereplő László erdélyi vajdát is a család ősének tekintette a családi hagyomány, mely szájról szájra adta s Apor Péter feljegyezte, hogy Bálványos vár homlokfalán régebben kőbe volt vésve neve és erdélyi vajda czíme.[2]) Állítólag ennek leveleit vesztette el Konstantinápolyban Apor Lázár. Úgyde László vajdáról ki van mutatva, hogy a Borsa nemzetségből való volt.[3]) Ilyen ingatag talajon mozog a hagyomány, midön Nagy Lajos nápolyi hadjárata fővezérét, Istvánt és testvérét, András erdélyi vajdát a család tagjának tartja; holott tudjuk, hogy ez utóbbi Laczkfi András volt a Hermann-nemzetségből. Zsigmond királynak 1402-iki, Bálványos váráról szóló megerősítő oklevelében (mely Galaczon égett el) még maga Apor Péter olvasta, hogy e várat Opour építette. Hogy az erdélyi fejedelemség idejében az Aporok nagyobb szerepet nem játszottak, azt Apor Péter annak tulajdonítja, mert állhatatosak voltak a katholikus hitben s akkor az arianus, lutheranus és kálvinista családok emelkedtek és gazdagodtak.[4]) Ez azonban nem állhat meg, mert tudjuk, hogy Bocskai kanczellárja Káthai, Bethlené Kovacsóczy István s I. Rákóczy György főhadparancsnoka Kornis Zsigmond s annyi más főméltóság viselője katholikus volt, mert az erdélyi protestans fejedelmek nem zárták ki az állam szolgálatából a katholikusokat.

Az Apor-család második megalapítója, főúri rangra emelője, gazdagságának megteremtője *Apor István* volt, a guberniumi korszak első kincstartója, a ki 1694-ben bárói, 1696-ban grófi rangot nyert. Ő neveltette korán árván maradt unokaöcscsét, Apor Pétert is, kit végrendeletében főörökösévé tett.

---

[1]) Apor Péter: Lusus mundi 14 l.

[2]) U. ott 109. l.

[3]) Dr. Wertner Mór: László erdélyi vajda nemzetsége. Századok. 1890. 726. l.

[4]) Lusus mundi 111. l.

Apor Istvánnak 1698-ban kelt végrendelete, mely rengeteg vagyonáról intézkedik (főkép egyházi czélokra) legbecsesebb része a családra vonatkozó oklevelek csoportjának. Apor István gróf ebben közczélokra, főkép a kath. egyháznak 342,850 forintot hagyományozott; Apor Péternek hagyta anyai jószágait és a torjai udvarházat, atyai jószágait unokaöcscsei, Apor Péter, Farkas és Lázár között osztotta meg egyenlőképen. Ezeken kívül még hagyott Apor Péternek 30,000 frt készpénzt, Farkasnak és Lázárnak külön-külön 10,000 frtot.

Apor Pétert nagybátyja, István tette gazdag emberré, neki köszönhette szerencséje megalapítását s emelkedését.

VII. Br. Apor Péter végrendeletei.

Apor Péternek két terjedelmes végrendelete maradt reánk 1726, 1740-ből és egy csomó pótrendelkezése.

Ezeket is az I. kötetbe soroztam, mint külön álló s élettörténetére leggazdagabb forrásúl kinálkozó okíratokat.

Apor Péter végrendeletei valóságos önéletrajzok, melyekben feltárja egész multját, élete folyását, lelki világát, érzületét, gondolkozását, örömét, bánatát s mint ilyen megbecsülhetetlen adatokat szolgáltat a nagyérdemű író megismeréséhez, jellemrajzához.

Első végrendeletét 1726-ban 51 éves korában írta »még ugyan alkalmas egészséggel«; a másodikat 1740-ben 65 éves korában »ép észszel és elmével«.

Alapvonása mindkettőnek a mély vallásosság s a kath. hithez való rajongó ragaszkodás. Jézus, Mária, József nevével ajkán kiván meghalni. Szent Józsefet nagyszombati diáksága óta tisztelte, kinek titkos segedelmeit, sőt szentséges jelenésit tapasztalta, midőn veszedelemben forogván, álmában háromszor adott neki tanácsot, hogy mit cselekedjék. Megelégedéssel jegyzi fel, hogy sokakat áttérített a kath. vallásra. »Sokan. — úgymond — az kik veszedelmes vallásban jöttenek be az házamban, az házamtól az egy üdvözítő hitben mentenek ki, sőt az kik házamnál nem voltanak is, sokakat igyekeztem az szent Péter hajójában betenni, sokakat be is tettem.« S mi volt a jutalma? »Nímely

catholicus világi papoktól iszonyú gyalázatokot, üldözéseket kelle szenvednie ártatlanúl.« (375. l.)

Hálát ad a jezsuitáknak, hogy tíz éves korától fogva tíz évig nevelték, tanították. (376. l.) A Ferenczrendieknek s hálálkodik, hogy csíki klastromukban (a Rákóczi-forradalom idejében) oltalmazták.

Elmondja aztán élete folyását. Féléves korában árván maradt, atyját elragadván a pestis; atyja testvére, Apor István mint édes gyermekét neveltette, taníttatta s holta utánra is gondoskodott róla végrendeletében. Lett volna miről bőven neki is végrendeletet tennie, de sok kárt szenvedett. Rabutin generális erőszakosan elvett tőle 70 gira ezüstöt, majd elfogatván, száz girát vett el tőle s mindenét »még lovait is úgy elvéteté, hogy egyéb meg nem maradott, hanem a mi rajta, feleségén s hat esztendős kis leányán volt«. 1722-ben megégett galaczi háza, nemsokára az ohábai s ott lévő sok drága portékája, köntösei, övei, gyöngyei, ezer forintos kredencze odaégtek, úgy hogy 12,000 frt ára kárt szenvedett.

Megvallja azt is, hogy feleségével, Kálnoki Borbálával, gróf Kálnoki Sámuel kanczellár leányával nem élt boldog házasságban. Nem maga kedvére házasodott, érdekházasság volt, melyet Apor István gróf és gróf Mikes Mihály szerezték (1699-ben). Nem jellembe vágó okok akadályozták a lelki összeforradást. »Ellenkező természetűek lévén. — írja Apor — akármint kerestem kedvét, semmi haszna nem volt« (378. l.), »úgy hogy (1726-ig) 27 esztendeig véle való lakásában, nem hiszi. hogy külön véle 27 csendes étele lett volna«. (364. l.) Hozzájárulván az alaptalan féltékenység s a rágalom, felesége 1725-ben elhagyta s »hét esztendeig külön lakék«, midőn visszatért, »úgy élt akkor is vele, mintha felesége sem lett volna« (378. l.); de azért — önérzettel írja Apor — »senki szememre nem vetheti. hogy legkisebb botránkoztató életet éltem volna«. (379. l.) Mindennek daczára (mint nagyműveltségű emberekhez illik) leveleik (midőn távol vannak) egymás iránti tiszteletről, sőt gyöngédségről tanuskodnak. Főkép fiatalabb korukban

leveleikből szeretet és gyöngédség sugárzik, távol azonban minden érzelgősségtől. Mindkettő realis gondolkozású, higgadt vérmérsékletű lévén, levelezésük komoly ügyek körül forog. Apor Péter, ha távol van, pl. Szebenben az országgyűlésen, országos ügyekről, vagy a szék hivatalos ügyeiről értesíti »édes feleségét«, a ki viszont családi ügyekről, a gyermekekről, a gazdaságról tudósítja »édes urát«. A férfi türelmetlenűl várja és »szeretettel veszi« felesége leveleit; ez »ujságokkal«: vadakkal, őzzel, szarvassal, madarakkal kedveskedik neki. Férje tavasz felé kerti vetemény magvakat (»kaulifiol«, »kauleràpe«, olasz káposzta, veres káposzta, kék káposzta, zellermagot, articsokát stb.) küldöz kitűnő gazdasszony feleségének. Ha soká távol van birtokain, megunja az egyedűllétet (»kappanságot« II. k. 145., 147). s vágyik haza, vagy várja feleségét, s ha nem jő, tréfálkozik vele, hogy talán pater Fityfiritty hódította el, hogy ki nem jöhet. (II. 209. l.)

A rágalom (a »temonda«) szerez köztük békétlenséget s elválást, de akkor is szeretik egymást. Apor Péter csakhamar belátja, hogy nejét ártatlanúl [1]) rágalmazták; »sír és erősen« reszket a felindulástól, mint a gyermek (II. 181., 184. l.), s »eléggé esküszik, hogy soha többé meg nem keseríti, ha egyszer megbékélhetik«. (II. 188. l.)

Apor Péterné kitűnő gazdasszony volt; saját birtokán maga gazdálkodik, intézkedik, építtet, felügyel. Jó gazdaasszonyságának híre kel a szomszéd Moldvában is, a honnan (Jászvásárról) a vajdáné 1723 végén egy sütőinast küld Altorjára, kérvén Apornét, hogy ne sajnálja azt »mind czipósütésre és egyéb gyenge sütögetésekre és kürtőkalácsra is és valami pástétomra és valami gyenge eledelekre megtaníttatni«. [2]) A vajdáné előzetes kedveskedésül sorbetet,

[1]) Eszefelejtett ember volna az, a ki elhinné, hogy a ki másokban mindenek felett gyűlölte a gonosz erkölcsöt, maga keveredzenék a rút életben, kivált vénségében, írja Cseh Mihály altorjai plébános Apor Péternének 1725. decz. 14. (180. l.)

[2]) Gr. Ferrati Mihályné gróf Kálnoki Ágnes levelei br. Apor Péternéhez. Jászvásár. 1722. oct. 2. decz. 22. (II. k. 100., 110. l.)

cédrus conservet és muskatal körte befőttet küldött Apornénak.[1]) Aporné eleget tett a vajdáné kérésének, közel egy évig taníttatta a moldvai szakácsot erdélyi ételek és csemegék készítésére, s miután visszaküldte (1724 őszén), a vajdáné hálálkodva mondott köszönetet és szeretete jeléül két, aranynyal átszőtt selyem szövetet küldött neki.[2]) Sírfelírata is a »jó gazdasszonyságnak mutató példája« gyanánt magasztalta Kálnoki Borbálát. (I. 332. l.)

Aporné okos asszony volt különben is, »úgy, hogy bizony sok okos férfi nem érné fel az ő szép okosságát«.[3]) Ellenségeik azzal vádolták, hogy férje hivatalos ügyeibe is beleavatkozott. Apor Péter az 1716-iki szebeni országgyűlés alkalmával azt írja feleségének, hogy őt háromszéki titkos vádlóik »tetőtől fogva talpig legyalázták ... felőled is olyan hazugságot írtak az guberniumnak, hogy úgy tartod magadat, mintha ős gyükeres királynéja volnál Háromszéknek és nem én parancsolok Háromszéken, hanem te«. Vigasztalja feleségét, hogy »bizony meglátod, hogy dobszóhoz tanyítom az embereket és megmutatom, hogy nem vaszok (váz?) vagyok s nem is egy sorbeli emberek velem«.[4]) Később is megújulnak a fondorlatok s csodálatos, hogy épen a háromszéki kath. papok vádaskodnak Apor ellen s a püspök-helyettes (vicarius) Kastal János gyulafejérvári prépost támogatja őket. »Az vicarius — írja Apor 1724-ben, — ha lehetne talán az ördögöt is kihozná pokolból ellenünk.«[5]) A háromszéki papok azt mondották, »hogy az háromszéki főkirálybírónéság gallérját levonják« Apornéról; de megszégyenültek, mert nem (mint ők remélték) Kastal, hanem Antalfi lett a püspök. Örömében Apor te deum laudamust mond a templomban.[6])

---

[1]) A moldvai vajdáné br. Apor Péternének. Jassi. 1723. decz. 12. (II. 109. l.)

[2]) A moldvai vajdáné levele br. Apor Péternének. Jassi, 1724 nov. 19. (II. 158. l.)

[3]) Gr. Ferratiné levele 1723. decz. 12. (II. 110. l.)

[4]) Apor Péter levele feleségének. Szebenből 1716. febr. 3. (II. 58.)

[5]) Apor levele feleségének. Szeben, 1724. márcz. 1. (II. 125.)

[6]) Br. Apor Péter feleségének. Szeben, 1724. márcz. 21. (II. 139.)

A papokkal való viszálya nem rendítette meg mély vallásosságát. 1740-iki végrendeletében keservesen panaszkodik ellenök, »de azért — úgymond — szent hitemben meg nem ütköztem; most is az papoktól való üldözésim, gyalázatim békességes türéssel türöm és azon egy üdvezítő apostoli szent hitben kévánom meghalni«. (I. 375. l.) Gyermekeinek is meghagyja »atyai kigondolható átok alatt, hogy soha az egy igaz apostoli római szent hittől el ne távozzanak, hanem azt halálig szentűl megtartsák s maradvájokra is ezen átkomat általadják«. Hajadon leányának is meghagyja, átok alatt, hogy férjhez »eretnekhez ne menjen, menjen inkább szegényhez, csak igaz, jó főember legyen s római catholicus legyen«. Érdekből ne házasodjanak, hanem isteni szeretetből. (I. 364.)

Ez az Erdélyben régebben szokatlan vallási türelmetlenség, mely Apor Pétert jellemzi (a mit pedig Metamorphosisába elitél), a jezsuita nevelés befolyása volt s a gubernium korának reactiója a fejedelemkori békés vallásszabadság szabadelvűsége ellen. A Habsburg-ház uralma, a német katonaság és főkép a jezsuiták Erdélybe bevitele megindították az ellenreformatiót, a prot. templomok visszavételét, s Erdélyben a XVIII. század folyamán megy végbe az az átalakúlás, a mi az anyaországban már a XVII. század folyamán megtörtént. Apor Péter Metamorphosisában dicséri a régi jó időket, de az életben maga is a »náj módi« felekezeti türelmetlenség követője.

Nem szándékozom ez előszóban Apor élet- és jellemrajzát adni, csak rá akarok mutatni a gazdag anyagra, mely arra nézve e két kötetben kínálkozik.

A »kora története« és a »végrendeletek« életrajzi és családtörténeti adatait kiegészítik a II. kötetben kiadott levelek, melyek két csoportra osztattak, u. m.:

IX. Apor Péter levelezése 1687—1752-ig.

A II. kötet két harmada (1—339. l.) Apor Péternek a családi levéltárban megőrzött leveleit tartalmazza. Köztük vannak nagyszombati tanúlásáról szóló bizonyít-

ványai 1696-tól (2—6. l.); kinevezési oklevele Küküllővármegye főispánságára 1699-ből (9—11. l.); érdekes levelek a Rákóczi-forradalomról (17—22. l.); brassai fogságára vonatkozó levelek 1706—1707-ből (22—36. l.); bárói diplomája 1713-ból (46—49. l.); érdekes levél a kolozsvári nagy templomnak az unitariusoktól elvételéről (90. l.); Apor Péter levelei a szebeni országgyülésről 1715., 1716., 1717-ből; családi levelek Apor fiai Udvarhelyt, a jezsuitáknál tanúlásáról, betegségökről 1717-ből. (65—72.) »Péntekek is jobb volt otthon, mint itt az ünnepek« — írja Aporné férjének — (66.); »azt az sok ocsmány étket, az sok hideget nem szenvedhetik már«. (68.) Megbetegednek s akkor »olyan derekasan tudnak az gyermekek nyavalyájához, hogy Józsefnek az lábújjait tapogatták, hogy az pulsusa jár«. (69. l.) Tanúlásukat 1722-ben a kolozsvári jezsuita collegiumban folytatják (89. l.), s ők is (mint atyjok és nagybátyjok Apor István) a nagyszombatiban fejezik be, hova 1724-ben mennek (157.) s József 1726-ban, János 1727-ben fejezi be iskoláit. (I. 303.)

Az 1720-as évek első feléből számos köztörténeti adalék van e levelek között a háromszéki közállapotokról. az 1723-iki kolozsvári s az 1724-iki szebeni országgyülésről (113—141. l.); majd az 1725-iki kolozsváriról (161—174.); közben gazdasági és családi ügyekről, szüretről, aratásról, a birtokok míveléséről stb.

Az 1720-as évek második feléből származó levelek többnyire az Apor Péter és neje között történt meghasonlás. különválás és a kibékítési törekvések körül forognak. (179—208.) A kibékülés után 1732—1737-ig gazdasági ügyek dominálnak. 1737-ből a törökkel folyt háború alatt tábori intézkedésekről s a moldvai határszéli hadi mozdúlatokról értesülünk. (233—236.) 1739-ben Apor viszályba keveredik a háromszéki róm. katholikus papokkal s Kastal János püspöki vicariussal, melyről 1740 folyamán érdekes levelek szólanak. (243—262.) 1742-ben guberniumi tanácsosságra törekszik Apor Péter (263—264), de el nem nyerheti. Ugyanebből az évből a pestis terjedéséről szól számos

levele. (270—278.) 1743-ban betegeskedése miatt az országgyűlésen való részvételtől felmentetni kéri magát. (283.) Az 1744-iki febr. szebeni országgyűlésről a háromszéki követek tesznek jelentést neki; egyebek közt arról, hogy »bál nevezeti alatt folyó solennis pompák mennek végben, éjjeli solennis illustratióval condecorált szánkázásokkal együtt, az melynek az olyan színű legények, mint mü vagyunk, még eddig hírit sem hallottuk«. (287.) 1744-ben már úgy érzi magát, hogy »életemnek 68 esztendeje s két helyen való főtisztségemnek 45 esztendeje — úgymond — annyira erőmben s egészségemben megfogyasztott, hogy nekem az örök boldogságról minden szempillantásban kell gondolkoznom«. (268.) 1745-ben kéri, hogy öregsége gyengesége miatt lóra nem ülhetvén, a tervezett nemesi felkelésben más által helyettesíthesse magát. (314—316.) 1746-ban az országgyűlésre Szebenbe maga helyett József fiát küldi (317—323.), az 1749-iki országgyűlésen pedig László fia helyettesíti. (329.)

1749-ben szeme elhomályosodik. Jan. 3-án már azt írja: »annyira vagyok, hogy én alig igirhetek magamnak egy néhány napocskát ... az Isten szemem világát teljességgel elvevé ... környülvévén a sok sérvések és nyavalyák«. (334.) De azért még 1750-ben is munkabíró s rosszúl esik neki, hogy a gubernium az udvart úgy informálta, hogy nem volna már képes hívatalának eleget tenni s helyettest akart mellé adatni. »Azt nem tagadom, — úgymond — hogy látásomban meg nem fogyatkoztam volna. de a mi az elmém állapotját illeti, Istené a dicsőség, olyan helyén vagyon, hogy még 25 esztendős koromban sem voltam jobb eszemben ...« s »nem félek, hogy miattam az ő felsége szolgálatja végbe nem ment volna, vagy pedig morát szenvedett volna.« (346.)

Gróf Gyulaffy László erdélyi kanczellár megnyugtatja (1751. jan. 8.), hogy bár a gubernium felterjesztésére már leírat intéztetett helyettesítése ügyében, de »ha magát oly állapotban érzi, hogy hívataljának megfelelhet«, folyamodjék a királynéhoz, mert »a felséges udvarnak nem szándéka,

hogy valakit ok nélkül disgustaljon«. (350.) 1752-ben József fia helyettesíti a szebeni országgyűlésen.

»Annyira debilitalódtam már (írja 1752. aug.), hogy alig remélhetem fiamot visszajöveteliben látni.« (365.)

Halálsejtelme ekkor be is teljesedett. Meghalt 1752. szept. 23-ára virradó éjjel altorjai udvarházában, 76 éves korában, mint a haláleset napján az 1740—41-iki végrendelet felbontásánál jelen volt tanúk a végrendelet hátára feljegyezték. (I. 402.)

Br. Apor Péter el volt készülve a halálra. Élete utolsó éveiben főtörekvése volt, hogy gyermekeit békességesen megosztoztassa szép vagyona felett. 1744-ben összeírta, hogy melyik jószág illet leányt, melyik nem az örökösből (I. 403.), 1750-ben számadást csinált az Apor Istvántól öröklött pénzről és saját szerzeményeiről, kiadásairól (I. 404.), 1750-ben birtokait négy gyermeke között felosztandó csoportosítja (409—418.), 1751-ben három birtokát három fiának kiadni akarja, de József fia ellentmond, mire Apor Péter osztoztató bírák kiküldését kéri a guberniumtól. (I. 421—426.)

Apor Péter most kiadott művei II. kötetének második csoportja:

X. Báró Apor Péter gyermekeire vonatkozó levelek. (391—519.)

Apor Péternek tizenkét gyermeke közül öt ért nagy emberkort.

Zsuzsánna sz. 1701-ben, férjhez ment 1716-ban gróf Haller Jánoshoz, a ki később gubernator lett. Darlaczon laktak, de boldog házasságuk nem sokáig tartott: Apor Zsuzsánna 1728-ban meghalt Rétenben, eltemették Medgyesen. (I. 304.)

József sz. 1706-ban. Udvarhelyt, Kolozsvárt és Nagy-Szombatban végezte iskoláit (1726-ban). Regényes hajlamú ifjú volt, szerelmi viszonyba lépett Benkő Annával, Imecs Domokos elvált feleségével, a kivel szakítni nem akarván, sok keserűséget okoz atyjának és családjának. Atyja e miatt 1740-iki végrendeletében kitagadja Apor István hagyatéká-

ból és saját szerzeményeiből is, ha csak fel nem hagy Benkő Annával, kit Apor Péter »feslett erkölcsű, boszorkányoztató« asszonynak ismert. (I. 381. l.)

Apor József viszonyával nem hagyott fel; hiába engedi át atyja neki haszonélvezetre a tövisi birtokot, »hogy az mellől az feslett erkölcsű Benkő Anna mellől eltávozzék« (382. l.); hiába inti a püspök is (1744.) istenes életre, atyja iránt engedelmességre (II. 289.); a szerelem fogva tartotta továbbra is. Atyja később megbékél vele s 1751-ben egy pótvégrendeletben megsemmisíti 1740-iki kitagadását, sőt neki hagyja Károly császártól kapott aranylánczát is. (419.)

József azonban nem szakít Benkő Annával még akkor sem, miután nőül vette Vay Máriát. Régi kedvese valódi varázshatalmat gyakorolt felette, kinek bűvköréből nem tudott, vagy nem akart kibontakozni s szerelmeért daczolt az egész világgal. Regényíró, vagy még inkább drámaíró tollára méltó ennek a viszonynak érdekes története, melynek aktái művelődéstörténeti tekintetben rendkivül becsesek és úgyszólván páratlanok a magok nemében. Mert a dologból boszorkánypör keletkezett, melynek tanúkihallgatásai a boszorkánypörök között is ritkítják párjukat s a bűbájosság egyes esetei unicum számba mennek.

1752-ben a háromszéki r. k. egyházi törvényszék Benkő Anna ellen bűbájosság és boszorkányság miatt pert indít (II. 401.), melyben tanúkihallgatás történik 1753-ban (403.) Benkő Annát a fehérvári püspöki consistorium elítéli poenitentiára s vasra verve fogva viszik Fehérvárra, honnan nyolcz hét mulva bocsátják ki erős reversalisadásra kényszerítés után (422.). 1759-ben Benkő Anna maga kíván és tartat tanúkihallgatást a felől, hogy látták-e őt Apor Józseffel fajtalankodni és boszorkányságot mívelni (425.). Meghurczolt becsületét akarja azáltal visszaállíttatni.

Ezekben a periratokban a XVIII. század közmíveltségének igen jellemző vonásai vannak megörökítve, s a babonás hiedelmeknek, a bűbájosságban, boszorkányságban való hitnek egész tárháza nyilik meg előttünk a maga leplezetlenségében. Én az esetleges érzékenység elkerülése végett

nevek nélkül, a kényesebb részek kihagyásával akartam közölni a két tanúkihallgatást, de meg kellett hajolnom akadémiai bírálóm amaz érve előtt, hogy azáltal sokat veszítenének kulturhistóriai jelentőségükből, a mi előtt egyéb tekinteteknek háttérbe kell szorulniok. Azért sem mellőzhettük e nagyérdekű leveleket, mert ezek magyarázzák meg Apor Péter végrendeletének azon részeit, melyekben Benkő Anna ellen igen élesen kifakad s fiát, Józsefet, arra az esetre, ha őt elvenné, kitagadja. »Az miatt az feslett erkölcsű Benkő Anna miatt koporsómig úgy megszomorított Apor József, hogy halálomat is ez fogja közelíteni« (I. 393. l.) — írja 1740-iki végrendeletében.

Ezek az akták szorosan véve az Apor Péter életrajzázához is tartoznak.

Egy régi történet játszódik le előttünk ez aktákban: a szerelemősereje küzd a családi és társadalmi előitélettel. Ebben a drámában Benkő Anna és Apor József alakjai, kik a szerelemért mindent feláldoznak, sokkal rokonszenvesebbek, mint azok, kik a rágalom tengerárját zúdítják reájok s a boszorkányságnak a XVIII-dik század második felébe már nem illő ürügye alatt akarják megsemmisíteni a szerelmeseket.[1])

Apor József utódokat nem hagyott maga után; a család máig élő tagjai két öccsétől származnak.

Apor Péter harmadik nagy kort ért gyermeke *János,* született 1708-ban, kitűnő tanúló s engedelmes jó fiú volt, atyjának kedvencze. 1740-iki végrendeletében őt rendelte »majoresco«-nak, mivel — úgymond — »az mint veszem észre, Apor Jósef föld alá akarja mind magát, mind nemzetségit temetni«. (I. 392.)

Ezt írja János fiáról:

»Az én édes, kedves, nekem mindenben kedvem kereső

---

[1]) Maga Apor Péter is hinni látszik a boszorkányságban. Végrendeletében ezt írja: »Apor Jósef fiam egy feslett erkölcsű, *boszorkányoztató* (az mint előttem bizonyoson constal) Benkő Anna nevű leányhoz adta magát«. (I. 381.)

s kedvem betöltő, lelkem édes fiam, Apor János, mivel Nagy-Szombatban is dicsőségesen viselte magát, első magister philosophiae lett, melyben az én böcsületemet is nagyon terjesztette, onnan böcsületesen hazaérkezvén, minden tétovázás nélkül mellém jött ... mellettem, velem tűrt, szenvedett, kedvemet mindenben betöltötte, soha meg nem szomorította« stb.: »azért mindazokban, az melyeket neki hagyok, az több testvératyafiainak részt ne adjon« (I. 383.). Külön részjószágokat hagy neki (Maros-Szent-Ivány felét s a széphavasi és kászon-ujfalui szénafüveket); ezeken kivűl a Károly császártól kapott aranylánczot, egy jáspis aranyos kis kannát, Apor István magos ürmös-bor ivó kannáját, misemondó egyetmását, török sátorát, pecsétnyomó aranygyűrűjét, egy kis ezüst czápa-poharat.

Ezeket azonban, úgy látszik, Apor János nem kapta meg, mert egy pótvégrendelet (1751.) megsemmisítette ez intézkedéseket s egyenlő osztozást kivánt Józseffel is, ki mint legidősebb (atyjával kibékűlvén) örökölte a császári aranylánczot.

János mindhalálig legkedvesebb fia maradt atyjának, a ki midőn 1751-ben birtokait megosztja közöttök, ezt írja róla: »Ha pedig Apor János fiam gyakrabban mellettem lakik, az Isten is megáldja«. (I. 422.)

Harmadik fia, *László* (született 1714-ben), szintén kedvekereső fia volt Péternek, kinek 1740. végrendeletében külön hagyott három csikót (gyermeklovat), egy trébelyezett aranyos kannát, egy zöldköves aranygyűrüt. Nőűl vette kilyéni Székely Juliát, Benkő Anna unokatestvérét. Ők aztán a szegény üldözött asszonyt pártolják, segítik, fehérvári fogságából kiszabadulva, házokba fogadják Altorján; a miért ez nekik leköti altorjai birtokát 1761-ben. (II. 466.)

Apor Pétert egyetlen leánya *Anna* élte túl. Született 1711-ben, sokáig nem ment férjhez, a miért Apor Péter fiát, Józsefet okozta, hogy (1740-iki végrendelete szerint): »annak az fertelmes, feslett, gaz természetű gaz személynek (t. i. Benkő Annának) kedviért ártatlan testvérhúgát már

12 esztendeje hogy üldözi, mindenütt gyalázza, *szerencséit elrontotta*«. (I. 381.)

Később akadt mégis szerencséje, de nem sok köszönet volt benne.

1742-ben látogatóba jött Kézdi-Szentlélekre Apor Péterné házához gróf Kálnoki generális felesége, Simonyi Jozefa asszony és vele fivére, Simonyi György, ki a gróf Kálnoki huszárezredben szolgált. Egész nyáron ott mulatván, megszerette Apor Annát s titkon eljegyezte, minthogy Aporék »mint egyetlen leányokat néki, mint idegen (t. i. magyar) országbéli embernek adni nem akarták« (II. 472.). Simonyinak azonban ki kellett mennie a háborúra s csak 1749-ben jött vissza ismét Erdélybe s megújította mátkaságát az eleinte vonakodó Apor Annával. 1750-ben összekeltek s »hét esztendeig kellemes életet éltek egymás szeretetében, minden visszavonás vagy zúgolódás nélkűl« (II. 473.). Bekövetkezett a poroszszal való háború (1756.), Simonyi a táborba ment. Másfél esztendeig még csak adott életjelt magáról, de aztán egy évig még csak levelet sem írt. Azután azt az ajánlatot tette feleségének levelében: »minthogy Isten bennünket magzattal meg nem áldott, titkon s alattomban váljunk el egymástól« (II. 474.). Apor Anna csak most tudta meg Kálnoki generálistól, hogy »Simoni egy Rosmán Mária nevü személylyel úgy élne, mint hütes feleségével«. Erre ő Bécsbe megy a főhadi-káplánnál panaszt emelni, a kit Simonyi viszont elválasztásukra akart rábírni. Apor Anna panaszt emelt a főhaditanácsnál s ez az erdélyi főhadparancsnokság vizsgálatot indított. 1763-ban Enyeden összeült a vizsgáló bizottság, de Simonyi jobbnak látta megkövetni megbántott feleségét s megigérni, hogy ezentúl úgy tartja, mint obesternét és megbecsüli, mint feleségét. (II. 57.) Egy ideig együtt éltek ismét, de 1765-ben Simonyi magyarországi jószágára, Simoniba kimenvén s ott egy esztendőt és nehány hónapot töltvén, Rosmán Máriát megint maga mellé vette s vele együtt élt. Apor Anna tudomást vett erről Kálnoki generálistól, a ki arra ösztönözte, hogy menjen ki Simoniba és üzesse el férjétől ágyasát, de ő a béke ked-

véért inkább hallatlanná tette s midőn férje (1766. márcz.) visszatért Enyedre s ő hozzá ment, szemére nem vetette. Simonyi azonban nem akart tudni többé törvényes feleségéről, a kit azzal vádolt, »mintha néki nagy becstelenségire azon személyt kivánta volna elfogatni«. Ez alatt az ürügy alatt elválasztotta magától s enyedi szállásukon a harmadik házba (t. i. szobába) tétette s ajtaját éjjel-nappal zárva tartotta előle s ha bement hozzá, kiutasította. Ezenkivül is minden kigondolható bosszantásokkal illette, asztalától eltiltotta, az oda vezető ajtót beszögeztette, felesége ajtaja elé fegyveres őrt állított, hogy az ebédlőbe ne bocsássák.

Apor Anna férje »fenevad cselekedetét« elpanaszolta Kálnoki generálisnak »mint első instantiának«, de ő azt válaszolta, hogy »már el van választva urától mind házra, asztalra és ágyra való nézt, hanem ád neki tartására 300 frtot, elégedjék meg vele«.

Apor Anna erre elhagyja Enyedet, panaszra megy Nagy-Szebenbe (1767.), majd Bécsbe (1768.) s hosszas perlekedés indúl meg közöttük, melynek a vége az lett, hogy az erdélyi főhadparancsnokság 200 frt évi tartásdijat itélt meg számára (1772.), daczára, hogy férje időközben generálissá lett, de csakhamar pensionáltatott. Az itéletet az udvar is helyben hagyván, Apor Annát hallgatásra kényszerítették.

Ennek a szerencsétlen asszonynak válópere aktáival végződnek a II. kötet levelei.

*

Apor Péter hosszú és érdemekben gazdag élete, mint e kötet aktáiból látható, sok megpróbáltatásnak volt kitéve, de »mindezeket békességes türéssel szenvedte«. (I. 379.) Volt egy talismánja, a mi lelke egyensulyát mindvégig fentartotta: a tudomány szeretete. A bánat, az unalom, a gond elől könyvei közé menekűl s e védsánczból daczol az idővel, a korral s alkot a jövőnek.

Könyveiről kegyelettel intézkedik végrendeletében is:

»Minden könyveimet, ha Apor József megbecsüli magát, az három fiam oszszák igazságosan . . . és mivel nekem szép

könyveim vadnak, ha némelyek kicsidek is, de ne contemnálják még az gradualis könyveket is, mert sokat tanólhatnak belőlök. Kérem az könyveket böcsüljék meg. Az mely könyveket penig magam componáltam: *az familiákról* és *Erdélynek vicissitudojáról*, úgy *Erdélynek az régi szokásáról*, melyet *Metamorphosis Transylvaniae* adtam ki; ennek ketteit, úgy mint az familiákról az néhai Mártom Miklós deák írásában, az kiben több vagyon, Apor János fiam átok alatt tartsa meg; úgy még vagyon egy exemplar, ha valamelyik fiam rajta nem kap, úgy azt is tartsa meg Apor János fiam. Ezek másutt sohult sincsenek, hanem az Jésus Társasága collegiumának adtam ki Kolozsvárott. Ugyan átok alatt hagyom, senkinek ki ne adják, hanem ha valaki párban kévánja, párban kiadhatják, mert én mikor ezeket componáltam, sok költséggel, fáradsággal jutottam hozzá«. (I. 390. l.)

Ime Apor Péter történetírói végrendelete. Ezeket a munkákat s a még azután írtakat hagyta nemzetének — a posteritásnak, melyek halála után száz és másfél esztendő elteltével látnak napvilágot.

Az Apor-fiak, unokák és késő ivadékok tudós ősük végrendeletét híven teljesítették, a munkákat s a jeles ős leveleit megőrizték és most a Magyar Tudományos Akadémia nemzeti közkincscsé teszi azokat.

Hálás köszönet illeti a család ama tagjait, kik ezt lehetővé tették: *br. Apor Gábor özvegyét, Pálffy Fidele* grófnőt, ki az altorjai levéltárt előttem megnyittatta s a kéziratokat rendelkezésemre bocsátotta, *br. Apor Sámuel* cs. és k. őrnagyot (Ő Felsége szárnysegédét), ki ebben közreműködött, *br. Apor István* urat, ki abosfalvi levéltárát szíves készséggel feltárta s a munka iránt mindvégig érdeklődött. Apor Péter szelleme újra feltámadt általuk.

Apor Péter levéltára azonban nemcsak saját műveit őrizte meg, de megőrizte más, egykorú írók történeti becsű munkáit is, melyek kiegészítésül szolgálnak. Ezeket függelékül hozzácsatoltam az ő műveihez.

Ezek a következők:

1. *Gúnyvers az erdélyi nemzetekről,* vallásfelekezetekről, Apafi fejedelemről, Bornemisza Anna fejedelemasszonyról, a tanácsurakról, főrendekről s főtisztekről. Az erdélyi fejedelemség utolsó nemzedékének valamelyik előkelő tollforgatója 1674 táján írta ezt az éles, de igen érdekes pasquillust, melyben éles és találó vonásokkal jellemzi a kort és embereket. Egyrésze már megjelent, de a legérdekesebb rész (az erdélyi három nemzetről és a négy bevett vallásról szóló) itt jelenik meg legelőször az Apor Péter példánya után.

2. *Gúnyvers Teleki Mihályról,* mely a nagy államférfit gyűlölettel bár, de hatalmas egyéniségét jellemző vonásokkal rajzolja.

3. *Gúnyvers Szász Jánosról,* a hirhedt szebeni főkirálybíróról, kit 1703. decz. 5-én Nagy-Szeben piaczán lefejeztek.

4. *Gúnyvers az új divatról,* a »nemes módiról«, mely Apor Péter Metamorphosisának alapeszméjét fejezi ki s talán épen ez inspirálta Aport Erdély átalakúlása megrajzolására.

5. *Szonda Tamás versei Háromszék falvairól,* az Apor által emlegett híres verscsináló eddig ismeretlen verseit mutatja be.

6. *A nevek magyarázata, »Onographia«,* komoly és tréfás versekben igyekszik megmagyarázni a vezetéknevek eredetét és a keresznevek jelelentőségét.

Mindezek az I. kötet *VIII. sz. Függeléke* gyanánt sorakoznak Apor verseihez (427—509. l.), s ott egyenként bővebben ismertetem.

A II. kötet függeléke gyanánt két nagybecsű történeti és politikai prózai latin munka és a háromszékiek hűségesküje III. Károlynak és összeírásuk olvasható. Ú. m.:

XI. Gyalakutai Lázár György naplója 1704-ből a nagy-szebeni országgyülésről, melynek legkimagaslóbb tárgya volt *gróf Bethlen Miklós kanczellár felségsértési pöre* és elitéltetése, politikai röpirata (projectuma), az 1704-ben írt *»Olajágat viselő Noe galambja,* avagy a magyarországi és erdélyi gyuladásnak eloltására.... készíttetett korsó víz« stb. miatt, a miért őt gr. Rabutin erdélyi főhadparancsnok kivánságára a gubernium 1704. jun. 19-én éjjel elfogatta és az

országgyűlés által elitéltette. Ennek az erőszakos elitéltetésnek, s nagyszabású politikai pörnek eddigelé ismeretlen történetét beszéli el e nagybecsű napló, a mely feltárja a nagymérvű erőszakot, melylyel a főhadparancsnok (Rabutin generalis) a guberniumot s az országgyűlést Bethlen Miklós elitéltetésére rákényszerítette.

A napló ezenkivűl is érdekes adatokat jegyzett fel a Rákóczi-forradalom erdélyi történetéről, Rabutin Szebenből kiütéseiről. Kár hogy csak 1704. jul. 1.—okt. 31. terjed s ott megszakad; de a Bethlen Miklós pöre, szerencsére, teljesen meg van.

Írója gyalakutai Lázár György, Marosszéknek főkirálybírája, felesége (gróf Bethlen Judit) révén rokona volt Bethlen Miklósnak.[1]) Történetkedvelő volt s Aporékkal tudományos összeköttetésben és rokonságban állott.[2])

XII. Háromszék lakosai hüségesküje III. Károly királynak s a nemesek, lófők és puskások névsora 1713-ból.

Br. Apor Péter íratai között fenmaradt annak az eskünek a szövege, melyet Háromszék rendei 1713-ban III. Károly király hűségére letettek, az Apor Péter mint főkirálybíró elnöklete alatt müködő bizottság előtt. Az eskü-minta alatt a falvak lakosai (nemesek, lófők és puskások) névsora áll, az írástudók által saját kezűleg írva, és pecséttel ellátva, az írni nem tudók nevei pedig hívatalos névírók (a szék jegyzői vagy ülnöke) által írva.

Ennek a névsornak többszörös történetkútfői értéke van. Első sorban, mint *lustrum* érdekes, hogy kik laktak akkor Háromszék falvaiban s kik tartoztak a három rend különböző osztályaiba, a 12 éves fiúktól kezdve a legidősebb férfiakig. Mívelődéstörténeti becse abban áll, hogy látszik. kik tudtak írni (a nemesség nagy része) s kik nem;

---

[1]) Benkő József: Transylvania, II. 487. l.

[2]) Apor Péter ezt írja róla (Lusus mundi 7. l.): »In a. 1700. spect. dnus Georgius Lázár de Gyalakuta ex antiquissima familia Lazariorum. nuper incl. sedis Maros supr. judex regius produxerat antiquissimum librum (fuerat Chronicon Thurocii) pie defuncto patrueli meo, comiti Stephano Apor« stb. (A rokonságról u. ott 78. l.)

továbbá kik voltak czímeres nemesek s kiknek nem volt saját pecsétjük a nemesek közül. Statisztikai értékét emeli az, hogy ismeretes lévén az 1602-iki összeírás (kiadtam a Székely Oklevéltár V. kötetében): összehasonlítható a száztíz év alatt történt változás a falvakban s családokban.

Az összeírás teljes. Megvan Miklósvárszék, Sepsiszék, Orbaiszék és Kézdiszék lajstroma, külön-külön fűzve. Mindenik eredetiben maradt fenn, Apor Péter sajátkezű aláírásával és czímeres pecsétjével megerősített záradékkal.

A Rákóczi-forradalom közel múlt lezajlása miatt a hüségesküre — úgy látszik — a szokottnál is nagyobb sulyt fektettek; annál gondosabb és teljesebb lehet tehát a hűségesküt tevők lajstroma is.

Mint történelmi anyagnak jelentősége nem kicsinyelhető s a felvételt az Apor-gyüjteménybe bizonyára megérdemelte.

Az utolsó fejezet a II. kötetben egy nagyszabású politikai munka.

XIII. Tervezet Erdély közállapota reformálásáról. (Proiectum de reformatione abusuum Transylvanicorum). 1725-ből. Leírja Erdély közállapotát, részletesen ismerteti közgazdasági, pénzügyi, politikai, közigazgatási és igazságügyi dolgait, azok hiányait s javaslatokat tesz a visszaélések megszüntetésére s Erdély közügyeinek minden ágában reformálására.

A munka egész tartalma elárulja, hogy az valamelyik elsőrendű politikusnak és Erdély köz- és magánjog rendszere kitűnő ismerőjének a műve, mely Erdély közállapotát igen élesen világítja meg a XVIII. század elején s mint nagybecsű történeti korrajz méltán sorakozik Apor műveihez.

Irója *Cserei Mihály*, a hírneves történetíró,[1]) kinek

---

[1]) Káli Nagy Elek írja (Új Magyar Muzeum 1853. I. 46—55. l.), hogy a kolozsvári unit. collegiumban van egy Cserei Mihálytól eredő kézirat-kötet, melyben ez a *Projectum* is megvan, mint Cserei munkája (Projectum *a me elaboratum* stb.). Sajnos ez a kézirat az unit. collegiumban nem található, tehát ki sem egészíthettem belőle az Apor-példányban hézagos helyeket.

még kiadatlan munkáit összegyűjteni és kiadni szintén egyik elengedhetetlen kötelessége történetírásunknak.

*

Íme ezek azok a munkák és oklevelek, melyek e két kötetben foglaltatnak. E rövidre fogott általános ismertetésben rá kivántunk mutatni azoknak történetkútfői becsére és jelentőségére s a gazdag anyagra, mely azokban Apor Péter élet- és jellemrajzára s Erdély XVII—XVIII. sz. történetére kinálkozik.

Végűl még hálás köszönetet kell mondanunk a M. T. Akadémia *Történelmi Bizottságának* a kiadás által tanusított áldozatkészségeért, *Thaly Kálmán* úrnak, ki a kezem közt lévő anyagra felhívta a Tört. Bizottság figyelmét s azt kiadásra ajánlotta, *br. Radvánszky Béla* úr ő exciájának, a ki mint bíráló hasznos tanácsokkal látott el s *dr. Fejérpataky László* tört. biz. előadó úrnak, a kiadás körül tanúsított szíves támogatásáért. A munka előkészítésében része van néhány jeles tanítványomnak is: *Hársing István* váczi kegyesrendi s.-tanár az indexeket készítette, *dr. Lukinich Imre* (jelenleg sz.-udvarhelyi s.-tanár), *Porst Kálmán* (félegyházi főgymn. tanár), *Kelemen Lajos, Görög Ferencz, Zakariás Ödön* és *Kovács Kálmán* tanárjelöltek a másolásnál segédkeztek.

Hiszem, hogy annyiunk buzgó fáradozása nem lesz kárba veszett munka, s a magyar történelem és irodalomtörténelem mívelői sok hasznát fogják venni e kötetek történelmi és irodalomtörténeti anyagának és a mívelt magyar közönség élvezettel fogja olvasgatni a magyar nemzeti szellem oly előkelő képviselőjének — mint Apor Péter volt — és jeles tollforgató kortársainak műveit és leveleit.

Adja Isten, hogy úgy legyen!

Kolozsvárt, 1902. szept. 23-án (br. Apor Péter halálának másfélszázados évfordúlóján).

Szádeczky Lajos.

I.

APOR PÉTER VERSEI FOGSÁGÁRÓL

1706-BAN.

(TÖREDÉK.)

Apor Péter fogságáról.

(Töredék.)

16. Az kurucz Gyergyóból meg visszajő Csikban.
Meghallják hogy volnék én az klastromban
S én hogy eszköz voltam az csiki dologban.
Ellenem dúl-fúlnak erőssen magokban.

Engem strásáltatnak. hogy el ne szaladnék.
Vagy hogy az nímetnek levelet ne írnék:
Nem is küldtem soha, mégis azt hirdették:
Északa jő s megyen levelem, azt vélték.

Szappanos Mihály is erőssen fenyeget:
Két darabba feloszt, ha valahol lelhet,
Kenyeret nem eszem. mihent tőlle lehet.
Időt mihelt nekem elvesztemre vehet.

Azonban egy éjjel mind el szaladának
És Molduva felé utăt halasztának.
Mert kémjektől akkor olyan hírt hallának:
Éjjel jő az nímet, ha nem szaladnának.

Másnap az nímetcség el-bejőve Csíkban.
Éjjel azt meghozák nékem az klastromban,
Aluszom immáron csak jó vigalomban.
Másnap eleiben menék vigasságban.

Gondolom nem félek immár az kurucztól.
Graven is hallotta mind az csíkiaktól:
Ha nem lettem volna. minnyájon házaktól
Ők elmentek volna. félvén haragjától.

Midőn azért én is semmitől nem félnék.
Sőt ez cselekedetért grátiát várnék.
Az kinek lehetne ajándékkal lennék,
Hogy cselekedetem Generálnak vinnék:

Az generálisnak egyik kapitányát,
Vagy regimentyinek az edgyik Hauchmanját,[1]
Mill nevűt, Szebenben [hogy az akaratját] [2]
Elküldik és vennék Generál parancsát.

Másfél hétig jára Szeben városában
[Az] nimet mind addig. . . . .
. . . . herczegnek . . . .
. . . .[3]

Immár halljad kérlek sok szenvedésemet,
Ártatlanúl való rabbá esésemet,
És ok nélkűl való kárban esésemet,
Nagy nyomorúságban töltött életemet.

Szebenből hogy vissza Mill kapitány jöve,
Ilyen izenetet mingyárást ő töve:
Hat lovat hogy külgyek, mert arra szüksége
Brassai Generál számára es [4] lenne.

Mondám: várakozzék, nem mondom, nem adok,
Gyergyóban van Graven, kit már haza várok,
Meglátom, hogy mit mond és jó szívvel adok,
Miért kell aztot adnom, tőlle lument [5] várok.

Hát maga kévánta lovakot magának,
Római császárnak hogy szolgálatjának
Ellenne állottam, hamisság voltanak,
Rám fogá s panaszt tőn ott az Commandónak.

Az Commandó vala Barajd regimenje
Vicecolonellusa e az Henichse *(így!)* [6]
Ki Mill kapitánynak panaszszát hogy érté,
Engem magához hívata sietve.

Félni nem is tudtam, csak hamar kimenék,
Ott volt Mill kapitány, hogy én oda juték,

---

[1] T. i. *hauptmann*-ját = kapitányát.
[2] A zárjelbe tett 3 szó ki van húzva.
[3] E versszak vége a lap alján egérrágás következtében hiányzik.
[4] Székely tájszólás = *is*.
[5] T. i. felvilágositást.
[6] Königsegg ?

Henich egy pohár bort rám köszöne s ivék
Midőne *(így!)* én is már innia akarnék.

Mondgya Mill haraggal kapitány azomban:
Vicecolonellus vessed árestumban
Apor Pétert, mert tett akadált utomban,
Fogyatkozás van császár szolgálatjában.

Én eleget mondám: nekem nem úgy monták
És hogy nem úgy izent, azt megbizonyítják
Mások is, mert sokan voltak, kik hallották;
Felel: ő jól [tudja, neki is] jól monták.

. . . . . . em[ber]séges em . . . .
. . . .
. . . .
. . . .[1]

Ihol jő azomban Graven adjutántja.
Mondgya: generális Rabutin akarja
És Graven uramnak aztot parancsolja,
Hogy tétessen engem mentest árestomba.

Vétkemet nem tudtam, mindentől kérdeztem:
Valjon árestomban miért én vettettem?
De senki nem tudta, én is nem érthettem,
Ártatlanságomot bizony jól érzettem.

Ezt hogy meghallá kedves feleségem[2]),
Megyen ő Gravenhez, kérdi mi az vétkem,
Mert tudgya hogy semmit én nem cselekedtem;
Felel: ő sem tudgya nekem semmi vétkem.

Hogy egy fakó lovam Millnek nem adtam volt,
Hanem hogy Gravennek ajándékoztam volt.
Ellenem Mill Hauchmon *(így!)* mind nagy haragba volt
És hogy megejthessen, tudom hogy azon volt.

Alig tehetének engem árestumban,
Mill kapitány siet menni az klastromban.

---

[1]) Egy versszak egérrágás miatt a lap alján hiányzik.
[2]) Így!, Egy szótaggal kevesebb.

Hozzá hogy érkezék, kérdezi azomban,
Hogy az edgyetmásom volna melyik házban?

Megmutaták neki, melyben hogy bemene,
Ládáimot mindgyárt szánakra tétette
S szállására onnét mindgyárást kiküldte.
Mindenem, mit kapott, onnan kivitette.

Kevés élésemre való portékám is
Vitték és hordották aztot az szászok is.
Az mimet kaphatták, azt az szolgái is.
Nem hattak énnékem ottan semmit is *(így!)*.

Onnan [hát]ra mene barátok kertiben,
[Hol] lovaim voltak kurucz [félelmiben]
. . . . is maga . . . .
. . . . hamar . . . .[1])

Azomban nyolcz lovat az lakadalmakor
Szülei adtak volt, az mint szokás akkor
Adni s azokat is elvitte Mill, mikor
Az én lovaimot elvitte mind akkor.

Boldog Isten, hogyha vétettem volna is,
Valjon edgy ártatlan asszony[2]) mit mivelt is,
Vagy inkább ártatlan mit mivelhetett is,
Hogy elvegyék, az mit atyja adott volt is.

Csak egy lepedőt is neki meg nem hadtak,
Kendeit, abroszszat tőlle mind elvontak.
Az fejér ru[hájábó]l is mind elhoztak,
Csaknem egy ing . . . . . csak ugy mar[adtak].[3])

De mi szomorúabb: valjon egy kis gyermek
Ki öt esztendőben jár, ártatlan lélek,[4])
Mit véthetett, aztot foghatta mi vétek?
Vagy mit cselekedett olyan kicsin gyermek?

---

[1]) A zárjelbe tett és kipontozott részek a lap alján egérrágás miatt hiányzanak.

[2]) Az eredetiben tévedésből »*Attyaony*« írva.

[3]) Ezen versszak oldalt van írva s hiányos.

[4]) *Eredetileg így volt*, de át van húzva:

»De mi szomorúabb: valljon négy esztendős
Gyermek mit véthetett s miben volt az bűnös«,

Egy kis köntösöcskét Bécsből az nagyanyja
Küldött volt s szerzett volt itt is édes anyja,
Az ingecskéit is annak is kihányja,
Az többivel edgyütt szállására vonja.

Viselős asszonyon Isten is könyörül —
S majd pedig az hites társam megbetegül,
Jószágom eladtam egy kis borért, kibül
Igyék beteg ágyban, lenne hogy könnyebbül.

Nem gondola avval, azt is elvitette
S maga pinczéiben magának tétette,
Semmi élést neki nem hagyott, elszedte.
Az mi kevés vala, magának szerzette.

Könyves szemmel írom s avval olvashatod,
Valaki szomorú példámot olvasod,
Vétek nélkűl eztet hogy szenvednem látod,
Keserves példámot [magad] is szánhatod.

. . . . Szent Imréhre . . . . érkeztünk
. . . .
. . . .
. . . .[1])

(Két levélnyi, 4-edrétű papiroson, br. Apor Péter sajátkezű írásával, javításokkal, törlésekkel, a br. Apor család altorjai levéltárában.)

---

[1]) Egy versszak egérrágás következtében a lap alján hiányzik, s több nincs meg.

II.

METAMORPHOSIS TRANSYLVANIAE.

IRTA

BÁRÓ APOR PÉTER

1739-BEN. [1])

[1]) A prózában irt példányt a czimlap szerint 1736-ban irta. (Ld. Monumenta Hung. Hist. II. o. XI. k. Altorjai B. Apor Péter munkái. 313—443. l.)

METAMORPHOSIS TRANSYLVANIAE.[1]

Elöljáró Beszéd.[2]

Náj módi, náj módi, sok módi, rosz módi.
Elmulék az régi, igaz magyar módi,
Csusza bé hazánkba annyiféle módi,
Penna nem irhatja, van ma annyi módi.

Valahány udvar van, van ma annyi módi.
Azért én sem írom: ma legyen mi módi.
Hanem azt leírom, régen mi volt módi.
Minden udvarokban nézd mi ma az módi.

ELSŐ CZIKKELY.

Az Titulusokról.[3]

Igen ritka vala régen az titulus,
Az ládában penig vala bőv vitulus.
Ma penig hazámban vagyon bőv titulus,
Sokak ládájában ha nincs is vitulus.

Hogy Rudolph császárnąk resignalta vala
Az Báthori Sigmond Erdélyt is elhadta,
Akkor is az császár oly bőven osztotta
Az titulusokat; annyi számnak adta:

Hogy midőn elvesze egész táborával,
Erdélynek színivel nemesek s urakkal
Barczán Székelly Moyses, harczolván Radulylyal,
Egész édes hazánk nagy megromlásával.

---

[1] *Felette:* A. fol. primum. (Ennek az ívnek megvan fogalmazványa és tisztázott példánya is. Mindkettő br. Apor Péter saját-kezű írása.)

[2] A prózában ez az »Első Czikkely. Oka ezen írásnak.«

[3] A prózában ez a »Második Czikkely« s így tovább, egy számmal mindig alább, mint a versben.

Csak egy szántó földön tizennégynek teste
Grófnak és bárónak vére földet feste.
Székelly Moysest Pana görög is meglőtte,[1]
Hazánk fő rendeit Raduly elejtette.

Az Bocskai István jövén be Erdélybe,
Medgyesen beálla[2]) fejedelemségbe,
Kiki maga felől azt jobbnak itilte,
Régi titulussát ha elé vehette.

Ismerek edgy nehány úri familiát,
Kiknek az eleje báró és grófságát
Az tájon tette el az uj uraságát.
Tartja edgy némelyik régi diplomáját.

Kevés báró, gróf volt nem régen Erdélyben,
Az edgy Csáki László vala grófi névben,
Haller Pál és János báró nevezetben,
Kemény János, László, Simon edgy test vérben,

Bánffi Dienest[3]) tövé Leopold bárónak,
Bánffi Györgyöt fiát csak nem régen grófnak,
Bárósága vala Gyulaffi Lászlónak,
Öreg Haller Györgyöt hitták nagyságosnak.

Kornis Gáspár igen régi báró vala,
Wesselényi Pál is azon névben vala,
Serédi Benedek nagyságos úr vala,
Karvárról Orlai Miklós báró vala.

Hat száz nyolczvan hétben bejövén Erdélyben
Az német, Erdély is álla hűségében,
Leopoldus császár vevé kegyelmében,
Az titulust osztá mindgyárt kezdetiben.

Teleki Mihály lőn imperii gróffá,[4])
Erdélyt visszaadván a korona alá,
Vér nélkült[5]) hűséget abba megmutatá,
Sok kegyelmességit az császárnak kapá.

[1]) A prózában a Székely Mózest megölő görögről nincs szó. Szamosközy szerint: »a quodam Graeco Pana . . . percutitur.«
[2]) A fogalmazványban: *beállván.*
[3]) A fogalmazványban: *Dénest* áll.
[4]) T. i. római (német) szt. birodalmi gróffá.
[5]) A fogalmazványban: *nélkül* áll.

Pekri Lőrincz hamar azután lőn gróffá,
Utánna Gyulaffi László megint gróffá,
Apor István penig tételék báróvá,
Mikes Mihály is lőn elsőbben báróvá.

Apor István penig soha is nem kérte,
Hanem az tiszteknek hogy kedvit kereste,
Papok s templomokkal vagyonát közlötte,
Ezen két rendbeli az császártól nyerte.

Két esztendő mulva ismét[1]) grófok lőnek:
Bánffi György, s minyájon az egész Bethlenek,
De Apor Istvánnak akkor hirt sem tőnek,
Hanem Bethlen Miklós szerzője lőn ennek.

Az mint életiben keziben sem vette
Grófi diplomáját, hanem nekem küldte
Az gróf Pálffi János most négy esztendeje,[2])
Abból is kilátszik, hogy érdemmel nyerte.

Mikes Mihály osztán megintlen lőn gróffá,
Kálnoki Sámuelt császár tevé gróffá,
Petki Dávid ugyan az tájban lőn gróffá.
Száva Mihály penig lett vala báróvá.

Régi báróságát most confirmáltatta
Az Jósika nemzet s azt publicáltatta.
És Rákóczi Ferencz az míg fellázaztá
Az magyar nemzetet s császár ellen hajtá.

Grófok és az bárók csak ezek valának,
De az motus után hányat irtak grófnak,
Hányat publicaltak még ugyan bárónak,
Tele minden része ezekkel hazánknak.

---

[1]) A fogalmazványban: *ismek* áll.

[2]) Pálffi János levele, melyben az erdélyi püspököt tudósítja arról (Pozsony, 1735. júl. 17-éről keltezve), hogy »*a múlt háborúban kezemhez jutván báró Apor István ao. 1696. nyert diplomája,*« s kéri: tudassa azt a családdal. Ha a diplomát még ebben az évben küldte vissza gróf Pálffi János báró Apor Péternek, úgy a versben említett négy esztendő hozzáadásával 1739 jő ki azon esztendőül, a melyben Apor Péter ezt írta. De ebből a levélből az is kitetszik, hogy a grófi diploma mégis csak járt Apor István kezében s a Rákóczi-forradalom alatt jutott a szathmári békeszerző cs. fővezér, gr. Pálffi János kezébe.

Hevenyesi Gábor híres jezsuita.
Hirem sem volt benne, mikor munkálódta
Az báróságomot, Mikházán mondotta
Meg gróf Kornis Sigmond, hogy expediálta.

Annyi gróf és bárók vagyunk ma hazánkban,
Hogy ha azt viselnők régi állapotban,
Annyi jószág alig volna országunkban,
Hogy meg maradhatnánk az méltóságunkban.

Zápolyai János hajdon edgy gróf vala,
Az korona alatt negyven vára vala,
Homonnai Bálint ő is egy gróf vala,
Erdélylyel harczolni egyedűl mer vala.

Az Báthori urak mind grófok valának,
Híre vala nekik egész táboroknak,
Zrinyi és Nádasdi gróf urak voltanak,
Sokaságát halljuk ma is jószágoknak.

Az máramarosi uraságot bírta
Gróf Rhédei Ferencz, de meg is mutatta,
Mert mint edgy igaz gróf udvarát tartotta,
Aranyas kard, s hintókra fizetést adta.

Tudom az nevit is, az mely szolgájának
Hogy száz ház jobbágyot adott ajándéknak,
Sok ur vagyon olyan, annyit ha adnának,
Hogy alig maradna ötven ő magának.

Apor István ugyan apámmal testvér volt,
Hizelkedés nélkűl írom, igaz gróf volt,
Minden napra nyolczvan nyolcz ezüst tála volt,
Ezüst tángyéra is éppen az számba volt.

Az tálak, tángyérok oly vastagok voltak,
Mint az ónból csinált igen vastag tálak,
Magának, s társának arany kalánt adtak,
Szegletes aranyas tángyérokot raktak.

Oly igen nagy ezűst bor hűttője vala,
Abban hat esztendős feredhetett volna,
Kül, belől tenyérnig mind aranyas vala,
Erre Bécsben kele el ezer forintja.

Erdélyben sok helyen vala bőv jószága.
Öt ezer három száz köböl ősz búzája
Az földben vettetett oeconomiája.
Híre volt hogy termett nagy sok gabonája.

Sok ezer vider[1]) volt száma az borának:
Attyafiainak s mostoha fiának.
Maga mellett lévő első szolgáinak.
Imitt amott lévő jóakarójinak

Minden esztendőben ajándékot adott
Negyven avagy ötven borral teli hordót.
Az szüretre mikor küldött el szolgákot
Tíz avagy húsz vider bort ajándékozott.

Mezőségen lévő Sz. Jakab faluja
Bolducz határában marhájit tartotta.
Őszszel az marháit ott meg látogatta.
Maga eleiben marháit hajtatta.

Tizen nyolcz, avagy húsz szép gyermek lovakot
Jámbor szolgáinak ott ajándékozott,
Kit hatvan vagy nyolczvan forinton eladott,
Jobbágyi is kaptak ott feles tulykokot.

Medgyesi Sz. Margit nap sokadalomba.
Egészsége ha volt, el ment az vásárba.
Az kereskedőktől már ott vette számba.
Mit fizettenek meg az adósságába.

Felhozatott négy öt vég anglia posztót
Attyafiainak kit ajándékozott.
Első szolgáinak hét s nyolcz singet adott.
Senkit cselédi közt üressen nem hagyott.

Három négy holnapig köntösit viselte.
Az melyik szolgáját akkor kedvellette.
Maga eleiben aztot béintézte.
Azon köntösivel megköntösítette.

Rókatorok vala mentéje béllése.
Szkofiummal gombozott selyem az öve.

---

[1]) T. i. *veder ;* a fogalmazványban így is van.

Pár musztal prémezett úri az süvege,
Úgy ajándékozta, mint maga viselte.

Legalább volt nyolczvan udvari szolgája.
De nímelykor kitőlt számával az százra,[1])
Azoknak hat ezer és hat száz forintja,[2])
Felment fizetések, még meg is haladta.

Azomba posztójok járt az köntösökre,
Anglia, fajlandis, ki mint érdemlette,
Sz. János nap tájban felit fizettette,
Más felit karácson nap kiki megvette.

Tizenöt szolgája rend szerént meg vala,
Fizetés azoknak vala száz forintja,
Azon kül köntösre hét-hét sing posztója,
Azon fizetésre három trombitássa.

Nyolczvan s hatvan forint többi fizetése,
Negyven forint vala az lovas inasé,
Harmincz volt az forint étek fogók része,
Kocsisnak tizenkét s fellajtárnak fele.

Juxta statum penig adtanak köntöst is,
Minden esztendőben három pár csizmát is,
Az lovas szolgáknak abrakot s szénát is,
Nagy bővön adtanak ételt és italt is.

Noha oly nagy száma vala az szolgáknak,
Mégis oly bösége vala az konyhának,
Honn ürege nem volt az hosszú asztalnak,
Azután is híre volt étke számának.

Ha vendég nem volt is, annyi volt az étke,
Hogy az sok szolgája azt meg nem ehette,
Kopók s agaraknak az szolga kitette,
Tálastól ebeket avval vendégelte.

Konyha előtt harang vala felcsinálva,
Vacsora és ebéd ideje hogy vala,

[1]) A fogalmazványban: *százra is az száma.*
[2]) A fogalmazványban: *forintra.*

Az főkonyhamester avval harangoza,
Minden felől úgy jött elé az sok szolga.

Hogy az palotában csak alig fértenek
Kocsisok s alsóbb rend oda nem jöttenek,
Még harmincz hajdúnak külön fizettenek,
Ajtókon, kapukon strásákat tettenek.

Nímetek kedviért volt nímet szakácsa,
De aztot fogadta csak most utoljára,
Fizetése ennek száz nímet forintja,
Köntösire hét sing fajlandis posztója.

Csizma, két negyvenes,[1]) és három disznaja,
Tizenkét köbölből állott az búzája,
Egyéb apróság is, kásája s borsója,
Olykor olykor vala szép discretiója.[2])

Keczén tizennyolcz volt csak béres szekere,
Mindenik szekérbe vala hat-hat ökre,
Maros mellett vala istállójok helye,
Mikor kihajtották, vélték falu ökre.

Úri fizetése udvari káplánnak,
Hasonló az Asszony praedicatorának,
Edgy házban az Úrnak misét mondottanak,
Más házban Aszszonynak praedicállottanak.[3])

Vedd ki az Bethlen Gábor testamentumát,
Nézd meg ez úrnak is végső akaratját.
Amazon kül ennek nem hallottad párját,
Csudálkozott, az ki meg látta szándékát.

Mert ad pias causas száz húsz ezer forint,
Az többinek hagyott annál többet megint,
Ha meg maradhatott volna kincse volt mint,
Testálhatott volna testált most valamint.

---

[1]) T. i. negyven vedres hordó bor.
[2]) T. i. ajándéka.
[3]) A buzgó kath. Apor Istvánnak felesége (bögözi Farkas Zsuzsánna) buzgó reformata asszony volt; egymás vallását kölcsönösen tiszteletben tartották.

Mert annyi kárt könnyen vagyonába vallott,
Ez testamentumban az mennyit most hagyott,
Tökölyi s Rákóczi motusában romlott,
Feles kéncseiben mind elprédáltatott.

Hogyha minden kencse megmaradhat vala,
Ma bezzeg úr volna minden maradványa,[1])
De ugy gondolkozzál, többje volt, mint írva
Rendiben leírva látod ez írásba.

MÁSODIK CZIKKELY.

Az vendégségről, ebédről és vacsoráról.

Az reggeli ital nem vala az *kávé*,
Hire sem hallatott, mi az az *herba-thé*,
Az *csukulátá*nak nem volt semmi híre.
Hozta be ezeket német jövetele.

Valaki deákúl hogyha tudott volna,
Az olyat kávéval ha kínáltad volna,
Hogy mellőle elállj, azt gondolta volna,
Ha thével, hogy tézed, azt gondolta volna.[2])

Ha mondottad volna: kell-e csukuláta?
Azt gondolta volna, kell-e Kucsuláta?
Mert ki Kucsulátát szemeivel látta,
Nem érne fel asztot sok font csukuláta.[3])

Hogy ha *rosolis*sal azt kínáltad volna,
Azt gondolta volna, kell-e nap harmatja.
Avagy az hammuban rosból sült pogácsa;
Az régi magyarság ezeket nem tudta.

Brassóban reggeli jó italt főztenek.
Annak neve vala s hitták *fahéj-viz*nek,
Mást *aquavitá*nak az kit neveztenek.
Tiszta égett bort is reggel bevettenek.

Nemes, s uraszszonyok kis pincze-tokokat
Tartottak, az kikben azon italokot

---

[1]) A fogalmazványban régiesen: *maradvája* áll.
[2]) A fogalmazványban: *az azt vélte volna.*
[3]) Kucsulata falu Fogarasmegyében, mely akkor, mint ma is, a fogarasi állami uradalomhoz tartozott.

Tartották, s kínálták jóakarójokot,
Az idegen helyről jövő férfiakot.

Vagy penig egy tálban *égett bort* töltöttek,
Tiszta szép új mézzel az kit megmézeltek.
Fügét vagy malosa-szőlőt belé tettek
Azon tálban, melyet megint megégettek.

Az égett-bort itták melegen kalánnal,
Az fügét meg ették mind az malosával,
Táplálták férfiak reggel ürmös borral
Magokot, nem voltak mert kényes gyomorral.

Mind magyar étekkel rakva volt az asztal.
Ezek voltak penig: disznóláb tormával,
Káposzta, tehén hús, lúd és szalonnával,
Vagy téli időben friss új disznó hússal.

Tehén húst főztenek, kukrejt, polyékával.
Némelykor azt főzték szép árpa-kásával.
Gyakran készítették el friss riskásával,
Pétersely, röstölt lév, murok, új borsóval.

Kövér ludat gyakran főztek törött lével.
Sült tyuk, fokhagymával, szalonna, eczettel.
Borsót meghajalva, szalonna pergéssel.[1])
Higan szalonnával s disznó pecsenyével.

Az berbécs húst főzték igen frissen spékkel,
Vagy tárkony, vagy veres hagymával, eczettel,
Teleki Mihály nem élt kedvesb étekkel.
Sem Apor István kedvesebb eledellel.[2])

Tehén vagy disznó húst főzték kaszáslével.
Az nyúl hús gyakrabban volt fekete lével.
Az csuka tormával, vagy fekete lével.
Régi magyar gyomor éle ily étkekkel.

Vajat nem tettenek akkor az étekben.
Hanem az kásának tettek közepiben.
Kalács, pánkó, lepény, fánkban és bélesben,
Az kapornya tette az étket jó ízben.

---

1) A prózában: »arra felül szalonnát *perzseltenek*« (322. l.).
2) *A fogalmazványban:* Apor István is élt gyakor ez étekkel.

Az kerek asztalnak akkor híre nem volt,
Hanem minden asztal négy-szegeletű volt.
Fenn alól kivonó fiók asztala volt,
Toldalékot tettek mikor vendég sok volt.

Az asztal az házban az fal mellett állott,
Tettek az fal mellé belől bérlett padot,
Külyel az pohárnok karos széket rakott,
Kétkarú bőrös szék fenhelyen láttatott.

Nem franczia módon akkoron ettenek,
Hanem tíz órakor mind ebédeltenek,
Hat órakor estve vacsorát ettenek,
Az vacsora után hamar feküttenek.

Az tíz óra mikor már elközelített,
Az pohárnok asztalt mindgyárást terített,
Két tángyért czipóval felyűl asztalhoz tett,
Asztal keszkenyővel az melyet befedett.

Edgy-két ezüst kalán tángyér mellett vala,
Azután tángyérra annyi czipót raka,
Az vendég mennyi lesz az mint elgondolta,
Pohárszéken tartván, leülvén beadta.

Kést, kalánt senkinek másnak nem adtanak,
Hanem az inasnál azok maradtanak,
Mégis hátok megett mind kést hordoztanak,
Nemesek leülvén, hüvelyből vontanak.

Étek előtt az kést az inas elkérte,
Hogy azt megtisztítsa magával elvitte,
Megtisztítván megint hüvelyiben tette,
Az ura asztalnál tisztán elévette.

Az ón-tángyér penig igen ritka vala,
Az tángyér mind inkább vala csak tiszta fa,
Ón-tángyér bejövén, emlékezem arra,
Haller János kikben kis tángyért tett volt fa.[1])

Az tízet az óra mikor elütötte,
Az étket elvitték, az tál volt befedve,

[1]) T. i. kis fatányért tett az óntányérba.

Az nagy úr is étkit csak ón-tálból ette.
Az fejedelmen kül ezüstbe[1]) nem merte.

Elhozván az étket, férfiak kijöttek
Mind az palotára, kik után kimentek
Aszszonyok, leányok, mind edgyütt érkeztek,
Az aszszonyok előtt leányok mentenek.

Idejekhez képest leányok jöttenek,
Az legkisebb után az többi mentenek.
Előttek edgy öreg szolga hochmesternek[2])
Szép pompával jöttek és lassan léptenek.

Mikor palotában mind bejutottanak,
Mindnyájon szép rendben ottan állottanak.
Ott is az leányok legelébb voltanak,
Edgymás után osztán mind megmosdottanak.

Az pohárnok állott elé mosdó vízzel,
Arany és selyemmel varrott szép kendővel.
Mellette az inas ezüst medenczével,
Friss ezüst korsóból úgy mosdottak renddel.

Leányok, aszszonyok előbb megmosdottak.
Utánnok mindnyájan rendre az férfiak.
Ételkor mosdatlan soha is nem voltak.
Köznemes emberek rézből mosdottanak.

Aszszonyok mosdását mikor elvégezték.
Férfiakot rendre mosdatni kezdették,
Mosdolók palota közepiben jöttek,
Az gazda kénálta így az vendégeket,

Senkit nem nevezvén: uram kegyelmetek
Most ideje immár hogy kiki megmosdgyék.
Az praecedentia[3]) akkor nem hallaték,
Szép alázatosság igen uralkodék.

Akkor az vendégek kezdtek kénálkodni:
Nem akarok kelmed előtt én mosdani.

---

[1]) A fogalmazványban: *ezüstből* áll.
[2]) T. i. Hofmeister, régi erdélyiesen Hopmester, udvarmester.
[3]) T. i. az elsőbbség felett való versengés.

Bizony uram én sem kelmed előtt lenni,
Asztalhoz ezképpen nem akartak ülni.

Elébbállás felől addig kénálkodtak,
Gyakran az étkek is hogy meghülve voltak,
Az papot azután elé állították,
Az asztali áldást vélle elmondatták

Azután csatlóssal elé jött asztalnak,
Kendő volt nyakában akkor az csatlósnak,
Fedelit felszedték az étkek tálának,
Az csatlós elvitte fedelit tálaknak.

Belől az fal mellé ültenek aszszonyok,
Itt hátrább maradtak megint az leányok.
Idejekhez képest ültenek le azok,
Férfiak kül ültek, az mint volt asztalok.

Edgy aszszony felyűl ült, kit híttak főhelynek.
Férfiat melléje oda ültettenek,
Az gazdák legalól rend szerént ültenek,
Mindnyájan leülvén, enni kezdettenek.

Az gazda mindgyárást kezdette kénálni:
Kegyelmetek uram kezdgyék immár enni,
Mely étket szerette kezdett tálból enni!
Mert gazdálkodásnak nem volt szokás lenni.

Asztalhoz leülvén, kést inas beadta,
Étel előtt aztat mert megtisztította,
Az mint feljebb írám, úr is oda adta,
Evén, az hűvelyben megint viszszarakta.

Az köznemesség is késit elévette,
Kit övibeu tartott hátának mellette,
Azt megtisztitotta ételnek előtte,
Étel után megint hűvelyiben tette.

Nem volt szokás, vendég asztalhoz bort kérjen,
Adatott az gazda eleget és böven,
Glasz Vajn[1]) nem hallatott akkor azon helyen,
Azt gondolták volna: gaz vajat hogy kérjen.

---

[1]) T. i. Glas Wein, pohár bor.

Mázatlan fazékból, mikor volt ideje,
Ürmös bort beadtak, volt ital eleje.
Hasonló fazékban bor megint másféle,
Edgymás után osztán abból ittak rendre.

Nem hallották régen *karafin*nak nevit,
Azt gondolták volna, mondasz hogy kurafit.
Az *credentia*nak [1]) sem emlékezetit,
Mert azt vélték volna, kéred hütlevelit.

Két kézzel fazekat adtak be asztalhoz,
Két kézzel bevették vendégek magokhoz,
Két kézzel emelték, úgy vitték szájokhoz,
Jó ízűn ittanak, úgy jutván az borhoz.

Aszszonyoknak ezüst pohárban beadták
Az bort, az szájokat alig megmártották,
Azért is az borból csak keveset ittak,
Hogy rendre ittanak, pohárt meg kiadták.

Az második fogást asztalhoz, hogy vitték,
Mikor ebédgyeket igen vígan ették,
Az italt edgymás közt akkor elkezdették,
Azt penig edgymásra rendre úgy köszönték.

Az gazda két-három ejteles fazekba,
Avagy segesvári ejteles kupába
Bort vitetett, melyet elköszönt ő maga,
Hol harmad, hol negyed magával megitta.

Míg gyümölcsöt adtak, mind úgy vigadtanak,[2])
Azután az edgyes italhoz fogtanak,
Szépen edgymás között úgy nyájaskodtanak,
Vendégek is rendre melyet megittanak.

Semmi híre nem volt akkor *Tekel Glaz*nak [3])
Azt gondolták volna lenni kötél gaznak.
Almási, s járai hólyagos csupornak
Nagy kelete vala, s az szép új kupáknak.

Fertály s fél ejtel bort azokba töltöttek,
Nem valának mint most az gyomrok kényesek,

---

[1]) T. i. kredencz, ebédlő szekrény.
[2]) A fogalmazványban: *mulattanak.*
[3]) T. i. Deckel-Glas, azaz fedeles pohár.

Mert mi légyen jó bor, az kiknek elejek
Azt sem tudták, új bort nem isznak némelyek.

Abban az időben hogy annyira forrott,
Hogy kis csipőssége annak találtatott,
Dicsirvén az édes csipős jó borokot,
Kedvesen, s jó izűn itták italokot.

Az ó bort csak kocsis és azféle itta,
Asztali szolga is aztot sajnállotta,
Ha pohárnok nekik az ó bort beadta,
Eléváló ember éppen nem ihatta.

Kivált nyárba, mikor jól megért a dinnye,[1]
Az gazdáknak vala kotyogós üvege
Medgyes borral[2]) teli, azt tették az jégbe,
Kinek kinek edgyet adtak be kezébe.

Szépen kotyogálván, az jó izűn esett,
Ha edgyet megivutt, mást meg kezibe vett,
És mind annyit adtak, valamennyi kellett,
Mert az jobb borában az gazda medgyet tett.

Ugyan hogy gyümölcsöt asztalhoz beadtak,
Az vendég szolgái szép rendben állottak,
Urok hátok megett mind udvaroltanak,
Azok penig ottan felesen voltanak.

Azoknak bort adtak nagy ezüst pohárban,
Vagy penig szép veres mázatlan fazékban,
Rendre úgy ittanak mind az palotában,
Asztalnál mint voltak, úgy az szolgák vígan.

Még az aszszonyok is mind kést viseltenek,
Sinorral övökről kit leeresztettek,
Két kis kést, edgy villát hűvelyben tettenek,[3]
Kivévén hűvelyből, asztalnál úgy ettek.

---

[1]) Ezzel a sorral kezdődik a 2. ív. A sor felett: B. fol. 2-dum. Ebből a fogalmazványban csak 8 szakasz, a többiből csak a tisztázott példány van meg.

[2]) T. i. olyan borral, melyet megygyel édesítettek.

[3]) Ilyen régi evőeszközök még máig is vannak Erdélyben egy-két úri családnál.

Kivált sert némelykor bokájból is ittak.
Nímelyek kristályt[1]) is ugyan tartottanak.
De kit Velenczéből görögök hoztanak,
Azt soha sem láttam, hogy abból ittanak.

Az kristály elsőbben így jött be hazánkba:
Az harminczadokat bírván árendába
Apor István, parancsolt harminczadokra,
Raritást[2]) ha hoznak, hozzák el hozzája.[3])

Fenn az pohárszéken az fejedelemnek
Vagy tizenkét kristályt ugyan csak tettenek,
Melyeket italra elé nem vettenek,
Hanem raritásúl csak helyben lettenek.[4])

Az kristálynak nem volt azelőtt kellete,
Legelsőbben azért így jöve Erdélybe:
Apor István lévén harminczad praesesse,
Raritást ha hoztak, neki hozni kelle.

Az ezer hat száz és nyolczvan hatodikban
Az nímet földiről hoztak Kolosvárban
Kristály poharokot, mintegy harmincz számban,
Azt Apor Istvánnak hozták Fogarasban.

Az kereskedőnek az árát megadja,
Az kristályokot is titkon elrakatja,
Teleki Mihálylyal urakat hívatta
Ebédre, mi okon azt senki sem tudta.

Leülvén asztalhoz, az mint parancsolta,
Alábbvaló kristályt pohárnok kihozta,
Borral azt megtöltvén asztalhoz beadta,
Aztat Apor István elköszönté s mondta:

Én arra köszönném, az ki ezt elvenné,
Inná meg az borát, az pohárt eltenné.

---

[1]) Azaz üvegpoharat.
[2]) T. i. ritkaságot, ujdonságot.
[3]) *A fogalmazványban így van:*
Ha raritást hoznak be az országunkban,
Másuva ne küldjék, hozzák az házában.
[4]) Apaffi Mihály útazó pohárkészlete eredeti bőrtokban máig is megvan Magyar-Igenben özv. Köblös Miklósné sz. Récsei Ágnes úrnő tulajdonában. Az ezredéves orsz. kiállításon ki volt állítva.

Mond Teleki Mihály, hogy heába lenne
Most Apor Istvánnak minden mestersége.

Teleki Mihály bort nem ivutt, csak vizet,
Mellyet csupán tisztán az inas megfőzett.
Az melyet azután jeges cseberbe tett,
Kicsin fakártyából[1]) iszsza vala eztet.

Noha az bort ugyan másképen szerette,
De nagy barátságát akkor mással tette,
Kivált az bor mikor megrészegítette,
Akkor szelid, jámbor volt minden erkölcse.

Mondja Apor István: én most nem kénálom
Uram kegyelmedet, hanem csak azt mondom:
Ki megiszsza borát, pohárt neki adom,
Ezen szómat penig én meg nem másolom.

Mond Naláczi István: Apor István koma,
Elveszem, megiszom, lesz enyim pohara.
Megiván, poharát inassának adja,
Az inas elveszi s viszi szállására.

Azután még elébb való[2]) kristályt hoznak,
Melyet megint adnak be Apor Istvánnak,
Igéri az pohárt Apor István annak,
Ki borát meg iszsza, lesz ura pohárnak.

Meg Naláczi István aztat is elveszi,
Megiván az borát, poharát elveszi.
Apor István megint harmad kristált kéri,
Azt is el akarja az Naláczi venni.

Mond Teleki Mihály: ezt bizony nem veszed,
Két kristált eltevél, azokkal megérjed,
Apor István koma én reám köszönjed,
Az kristált elveszem ezután mind tőlled.

Mind az harmincz kristált rendre mind kihozták,
Teleki Mihályra köszönvén beadták,

---

[1]) Kártya alatt Erdélyben ma is a vizhordó kézi faedényt, az anyaországban ú. n. kupát értik.

[2]) A prózában, amint természetes is, »szebbet az elsőnél« (327. l.) áll. Itt íráshibából: *alább való* áll.

Az bort mind az harmincz kristályból megitták,
Teleki házához kristályokot hordták.

Igy az sok kristály bort Teleki megiván,
Ugy megrészegedtek, senki is az lábán
Hogy el nem mehetett, kelletvén hintaján
Magát elvitetni, s úgy lenni szállásán.

Bethlen Gergely [1]) éppen olyan forma vala,
Az Mausolaeumban [2]) mint van irva Gyula,
És ő magát ***Magyar*** *Gecz*inek hívatta,
Kristályból italát senki is nem látta.

Úgy ivutt [3]) mint magyar mikor kezdett innya,
Darab, nem pohár bort — gyakor kiáltotta —
Adj be Sándor Gergely esse kurafia!
Aztot vagy fazékból, vagy kupából adta.

Mikes Mihályt egyszer ebédre hívatta,
Az italtól Mikes magát vonagolta,
Aztot Bethlen Gergely az mikor meg látta:
Talám krestálra van az kelmed vágyása?

Akkor az sebiből edgy kopott erszényit,
Nem itilted volna garasra böcsűit,
És kiveszi abból négy poltura pénzit,
Azután magához edgy inast így szóllít:

Ládd uram nem iszik, vágyódik krestályra,
Eredgy azért hamar siess az piaczra,
Hozz sietve krestált uram italára,
Talám abból jobban az boromat iszsza.

Mikes Mihály hallván, az kristályt felejti,
Kupát és az csuprot az keziben veszi,
Iszik, Bethlen Gergely az mint őtöt inti.
Az kristályra vágyók kezdék szégyenleni.

Kolosvár városa főhadnagya vala
Öreg és szakállos díszes ember vala

---

[1]) A későbbi főgenerális, II. Apafi Mihály apósa.
[2]) A »Mausolaeum pot. regum Hungariae«, melyet Nádasdy Ferencz adott ki.
[3]) Máig is mondják Erdélyben *ivott* helyett.

Rejner Márton, gyakran aztot mondja vala:
Ónn kannából is fenesi[1]) bor jó volna.

Ejtel, s fél ejteles üveg palaczkokot
Az Lengyelországból, ónnal srófosokot,
Hoztanak, s árultak ily pinczetokokot,
De nem vették elé italra azokot.

Nemes Háromszéken főkapitány vala
Nemes János s az nemesség udvarolta,
Olyan pinczetokot ő is szerzett vala,
És italra eczczer elévette vala:

Vén Cserei János[2]) hogy igyék, nem tudta.
Az srófja által azt oly erőssen szítta,
Míg fenekit annak mind eszszerontotta,
Mond Nemes: palaczkból ökör tudna innya.[3])

Magyar, székely és szász, Erdélyt kik lakjátok,
Ez három nemzetből valahányan vattok,
Kik eleiteknek ezüstit tartjátok.
Mért tartottak azok? valjon mit gondoltok.

Kinek vala ezüst czészéje, pohára,
Korsó, medenczéje, palaczkja, kannája.
Pénzből ha megszorúlt, vetette zálogba,
Azokat idővel megint kiváltotta;

Azokot elejtvén, jó volt darab része;
Ejtsd el az üveget: jó-e az cserépe?
Valjon zálagjára kölcsön jó pénzt kap-e?
Ezen bolondságra fogy hazánk sok pénze.

Az mint feljebb írám, két kalánt tettenek,
Az melyet főhelynek akkor neveztenek,
Az kik leves étket asztalnál ettenek,
Azon két kalánból felyül lekértenek.

---

[1]) Fenes Kolozsvár szomszédságában van, ahol jelenleg bor nem terem.

[2]) Cserei János fogarasi várnagy, a Cserei Mihály történetíró apja.

[3]) A prózában így: »Mond Nemes János: itt mondhatnák, ökör tudna palaczkból innya«. (329. l.)

Kinek kinek külön nem vala villája
Az régi időben, azt nem értem vala,
Hanem edgy-két villa az asztalnál vala,
Eléb-belébb adván, húst vettek tángyérra.

Az első rendeknél ezüstből voltanak,
Szép magyar verseket nyelekre írtanak,
Két vagy három olyan villáim valának,
Azoknak is nyelin szép versek voltanak.

Galeottus minden nap Corvin Mátyásnál
Az ebédit ette király asztalánál,
Csudálkozva írja, hogy az magyaroknál
Leves étket esznek sáfránynyal asztalnál.

Mégis oly szép tiszta volt király köntösse.
Hogy aztat legkissebb mocsok is nem érte.
Mindenkor oly tisztán köntösit viselte,
Hogy csudálkozhatott rajta, az ki nézte.[1])

Régenten nem vala híre az *zuppon*nak,
Hogyha mondtad volna, vélték volna súpnak.
Az akkori levest hitták *polyéká*nak,
Vagy káposzta leves, húsával disznónak.

Az mint legelébb is mostan levest esznek:
Akkor sós káposztát megfőzve ettenek.
Nagy divatja vala az énekeseknek,
Hogy megrészegedtek énekeltettenek.

Régi magyar dolgok versekben foglalták.
Aztot nagy kedvesen minnyájan halgatták.
Szerelem éneket ritkábban dúdolták,
Azt is az ifiak leginkáb mondatták.

Dobbal az töröksíp kedves musikájok,
Azoknak volt régi szép magyar nótájok,
Azon musikáknál vala nagy italok,
Tisztességes tréfás úri mulatságok.

Mert az az szép régi igaz magyar nóta,
Az embert italra ugyan indította,

---

[1]) Galeotti Marzio: Mátyás király jeles, bölcs és elmés mondásai és tetteiről. Közli *Kazinczy* Gábor. Pest, 1863. (35. l.)

Ma úgy elhagyatott régi magyar nóta.
Hogy talám nem volna, az ki olyat fúna.

Ugy vagyon, akkor is voltak trombitások,
Aztot most úgy képzem *(így!)*, mintha az farkasok
Télben eszszegyűlvén, azok orditások
Hallatnék, s nem is volt kedves musikájok.

Akkor nem mondották, hogy fújj *baxamétát*
Mert ha mondtad volna, vélték Baxafalvát
Mondod és emlegeted, avagy Bélafalvát,
Trombitán nem fúttak éppen semmi nótát.

Azután asztaltól minnyájan felkelvén,
Vagy penig még ugyan az asztalnál lévén,
Hegedű, czimbalom, duda készen lévén,
Frulyát *(így!)* is gyakrabban azok közi tévén.

Azután az tánczot szép halkkal elkezték,
De akkor nem szöktek, mint most, mint az kecskék.
Hanem szép csendesen magokot viselték:
Három az tánez, vonjad! gyakran emlegették.

Következett osztán az *lengyel változó,*
Három leánt adván férfiaknak osztó,
Azon tánczban vala csak három fordúló.
Az legény az leánt vala elbocsátó.

Leányok magokra hármat fordúlának,
Mind az hárman megint legént választának.
És azokkal megint hármat tánczolának,
Tánczot edgymás után rendre úgy járának.

Azután *lapoczkás táncz*ot tánczoltanak,
Aszszonyok s leányok kereken állanak.
Edgy pár az közepin szép tánczot járának.
Ketten férfi s aszszony kül lapoczkázának.

Az nagy embereknél más tánczok is voltak,
Melyeket *egeres*, *gyertyás táncz*nak híttak.
És mindenik tánczhoz szokott nótát fúttak.
Melyet az időben musikások tudtak.

Az *egeres táncz*ot ilyen formán járták:
Kilencz vagy tiz férfi edgy sorba állottak.

Aszszonyok leányok annyi számban voltak,
Középen tágason ottan tánczolhattak.

Legény edgyik sorból az leánt elvitte.
Eczczer, kétczer mind az két sort megkerülte,
Az leánnak kezit ott eleresztette,
Kiki csak magára az tánczot kezdette.

De csak azon sorban az tánczolás vala,
Akkor osztán kezdték mondani, hogy: macska
Ideje hogy immár egeret megfogja,
Igyekezett legény, leánt hogy megkapja.

De az tanolt leány úgy elfárasztotta
Az legént, és aztat úgy megizaztotta,
Hogy az veríték től minden edgyetmássa
Az izzadás viztől éppen nyirkas vala.

Mert az leány elől, az férfi utánna,
Kerülték, kik voltak említett két sorba,
Az legény az leánt hogy szembe találta,
Az leánnak kezit megfogni akarta:

Hirtelen az leány akkor megfordúla,
Az férfi utánna akkor elmarada,
Erővel megfogni mert szabad nem vala,
Ha csak mesterséggel kezihez nem kapta.

És így tisztességgel az leánt megkapván,
Kettőt, hármat avval megintlen fordúlván,
Az régi helyére azután állítván,
És így becsülettel edgymástól megválván.

Ezután rendiben az mely legény állott,
Az leány is, melyik másik rendet tartott,
Elvitte, mint másik, ő is avval tánczolt,
Rendre, míg kijárták, az tánczo addig tartott.

Vala edgy más táncz is, azt *gyertyás*nak hítták,
Abba az időben aztot így tánczolták:
Az két égő gyertyát az kezibeu adták
Két ifiú legénnek, tánczczal hordozták.

De mikor tánczoltak, reá vigyáztanak,
Az gyertya lángjával kárt ne csináljanak

Az fordítás közben köntösök, s hajoknak,
Gyertyával két hármat szépen tánczoltanak.

Azután aszszonyok, s leányok hol ültek,
Szép, térdeket hajtván, elejekben mentek,
Két aszszont vagy leánt azok közül néztek,
Az égő gyertyákot kik kezekben vettek.

Azok is edgymással szépen tánczoltanak
És az midőn kettőt hármat fordúltanak,
Az gyertyákat adták meg két férfiaknak,
Edgy darab ideig ily tánczot jártanak.

Az *süveges táncz* is igen kedves vala.
Abban az időben azt így járják vala:
Szép süveget férfi keziben fentarta,
Avval szép módgyával az tánczát tánczolta.

Midőn kettőt hármat maga fordúlt volna,
Az aszszont vagy leánt, melyiket akarta,
Magával tánczolni térdhajtással hítta,
Avval kettőt hármat tánczolva fordúla;

Azután az leánt addig csalogatta,
Az süveget tőlle az míg elkaphatta,
Süveggel aszszony is három tánczot jára,
Mintedgy dicsekedvén, hogy elragadhatta.

Az aszszony is melyik legént kedvellette,
Az tánczban magával süveggel elvitte,
Mint az legény ő is addig kisértette,
Az legény süvegét míg kezihez vette.

Itt az leány elébb férfiát hordozta,
Férfi módon szépen gyakorta forgatta,
De edgyik másikot úgy elfárasztotta,
Azokat gyakorta veriték elfogta.

Nincsen most kelleti ilyen mulatságnak,
Híre is nincs az szép *lassú magyar* táncznak
Férfi, aszszony, leány, mint kecskék ugranak,
Tót, franczia, nímet tánczot kiáltanak.

Minuet mi legyen azt senki sem tudta,
Ha mondottad volna, más azt tudta volna.

Hogy azt kérded tőle: valjon hogy mit ett ma?
Szép magyar szokásunk ekképen fordúla.

Hírit sem hallottad volna akkor *bálnak*,
Hogy ha montad volna, talám hogy áldoznak
Amaz nevezetes híres Bál bálvánnak,
Avagy hogy bált[1]) kötni kereskedők hínak.

HARMADIK CZIKKELY.

Az Fejedelem ebédiről és vacsorájáról.

Regnans fejedelem tíz órakor ette
Reggel az ebédet, az vacsorát estve,
Az hatot az óra midőn elütötte,
Aztot penig ilyen renddel véghez vitte:

Az főkonyhamester akkor megizente,
Hogy már készen volna fejedelem étke,
Az főpohárnok is akkor eléjöve
És az pohárszéken szép rendelést teve.

Az több pohárnokok bőrös szepetekben
Az hámozott czipót behozták elsőbben,
Azután forgódtak asztalterítésben,
Az asztalterítés vala ilyen rendben:

Aranynyal ezüsttel varrott abrosz vala,
De az csak edgy singni, igen keskeny vala,
Körűl terítették az hoszszú asztalra,
Más szép fejér abroszt terítettek arra,

Szép ezüst tálakban az étket feladták,
Varrott keszkenyőkkel étekfogók fogták,
Azon keszkenyőköt az udvartól kapták,
Avval tálat fogják, csak arra tartották.

Étekfogók előtt gyalog megyen vala
Az *főkonyhamester*, s úgy rendeli vala,
Az étket mi renddel vinnék el asztalra,
Az mint elrendelte vitték palotára.

---

[1]) *Bál* egy köteg, a mivel némely árút, pl. a keleti szőnyeget árulni szokták.

De az *főasztalnok* ült szerszámos lóra.
Daru avagy ráró három szál szép tolla
Az süvegin vala, medályba foglalva.
Konyhamester előtt lón úgy megyen vala.

Az palota előtt lováról leszállott.
Ott az *étekfogók* eleiben állott.
Gyalog vezette fel az étekfogókot.
Asztalhoz palotán étkeket rakatott.

Addig mind palotán kellett udvarlani.
Az mig meleg étket kelletett elhozni.
Vagy az derék fogást kelletett feladni.
Akkor térdet hajtván. meg le kellett menni.

Az több étekfogók minnyájon követték.
Akkor is. az étket az mikor elvitték.
Asztalnokot lovon megint menni nézték.
Az asztalhoz étket mint elébb letették.

Elsőbben hogy étket rakták az asztalra.
Fejedelem, s Aszszony jöttek palotára.
Az fejedelemnek ha volt tanácsura.
Az az fejedelem előtt elől jára.

Hoszszabb ő magánál. ezüstös nádpálcza
Az *főhochmesternek* az kezibeu vala.
Melynek az közepit kézzel fogja vala.
Fejedelem előtt lassan úgy jő vala.

Ezüstös nádpálczát nem vala senkinek
Szabad hogy viseljen. az fejedelemnek
Rövid vastag nád volt, azon is ezüstnek
Nem vala s nem látszott jele legkisebbnek.

Az nádpálcza sem volt ilyen czifra. mint ma,
Az portáról hozták. volt két három bogja.
Annak is edgy része fennállott. mint fogta.
Az elsőknek vala akkor csak nádpálcza.

Hogy az fejedelem kijött. állottanak
Mind rendet az urak s térdet hajtottanak.
Minden tiszteletet tettenek uroknak.
Az míg asztalhoz ült, mind udvaroltanak.

Az fejedelemnek zöld bársony süvege,
Kozák süvegnek hitták, nuszttal prémezve,
Az fejiről akkor aztot le nem vette,
Állott urak előtt, mind süveg feltéve.

Az *hoszszú süveget* csak ritkán viselte,
Rend szerént urak is, kivált hideg télbe;
Kozák süvegek volt, s viseltek fejekbe,
Róka, nest, avagy nuszt volt az prémezetje.

Már az *főpohárnok* eléáll társával,
Szép ezüst medencze, s nagy ezüst korsóval,
Az kendő volt varrva gazdag szkofiummal,
Fejedelem előtt állnak térdhajtással.

Az fejedelem is elébb megmosdódik,
Azután az Aszszony mosdására viszik,
Az mint feljebb írám, rendre kiki mosdik,
Az vizet azoknak más korsóból öntik.

Eczczer az lengyelnek vala itt követje,
Zrinyi János [1]) is volt urunknak vendége,
Az pohárnok akkor mind három kezire
Az ezüst korsóból az vizet öntötte.

Az *udvari pap* is immár elé állott
Vagy *pohárnok inas*, arra taníttatott,
Az asztali áldást szép halkal elmondott,
Urunk az süvegit az keziben tartott.

Azután süvegit tette az fejében,
Az Aszszonynyal ketten ültenek főhelyben,
Mindjárt enni kezdtek ketten az étkekben,
Nem hajtván senkire semmit is semmiben.

Főhochmester osztán azokot ültette,
Kiket meg marasztott urunk ebédire,
De hol volt az Urunk, s Aszszonyunk ülése,
Ott az asztalnak volt két arasz ürege.

Hogyha főhochmester ott fenn akart enni,
Az két arasz üreg után kellett ülni,

[1]) A prózában Zrinyi *Ádám* áll. (335. l.)

Ha penig nem akart, szabad volt lemenni.
Maga vendégivel ott ebéden lenni.

Az több jelen levő urak s főemberek,
Kiket nem marasztván, nem is volt ott helyek,
Térdet fejet hajtván, szállásokra mentek,
Azok szokás szerént tíz órakor ettek.

Ha fejedelemmel főhochmester nem ett:
Udvartól asztala volt neki készített,
Az kiket ő akart, hívutt[1]) vendégeket,
Mint szerette, osztán úgy vendégeskedett.

Az fejedelem már az asztalhoz ülvén,
Az *fegyverhordozó* háta megé jövén,
Köves és aranyas hüvelyben kard levén,
Buzogánynyal edgyütt az keziben vevén,

Karjain keresztűl vevén, mind ott állott,
Fejedelem háta megett mind udvarlott,
Az fejedelemnek ebédje míg tartott,
Felkelvén asztaltól, ő is félreállott.

Az sültet asztalhoz az mikor elhozták,
Az főasztalnoknak aztot kinyujtották,
Arra készen levő más asztalra rakták,
Felbontván, asztalhoz megintlen beadták.

Az fejedelemnek mikor kellett innya,
Az *főinnyaadó* az bort elé hozta,
És az ezüst tángyért keziben tartotta,
Kitöltvén keveset, elébb megkóstolta.

Azt az fejedelem mind szemivel nézte,
Valahányszor ivutt, mind azt cselekedte,
Megkóstolván az bort, azután töltötte,
Az fejedelem is az szerént elvette.

Az több vendégeknek *pohárnokok* hozták,
De csak eczczer is ők azt meg nem kóstolták,
Aztot az vendégek edgymás után itták,
Az mind feljebb írám, edgymásnak beadták.

---

[1]) Maig is használt szólásforma Erdélyben: *hívott* helyett.

Fenn különös hely volt, hitták *kis konyhá*nak
Arra taníttatott edgy udvari frájnak
Ott főznie kellett ura s aszszonyának
Négy s öt tál étket s hitták *specialis*nak.

Asztaláldást mondtak asztaltól felkelvén,
Fejedelem előtt az tanács bemenvén,
Az fejedelem is azokot követvén,
Térdet, fejet hajtván, mindgyárást eljövén.

Gyakor szokott vala ebéd felett innya,
Mikor innya kezdett volt erős itala;
Nem menthette magát senki, nem ihatja,
Míg asztaltól kidőlt, addig kellet innya.

Egy vider [1]) bort maga könnyen iszik vala,
Mégis részeg nem volt személyiben soha:
Levette süvegit, mintha fáradt volna,
Nem láttatott bortól megtántorodása.

Gőzölgött az bornak tetején ereje,
Mint kéményből való tűznek az ő füste.
Azután italát bővebben követte,
Némelykor fenn állva az bort köszöngette.

Udvara németit [2]) eczczer Fogarasban
Rendre állította az vár piaczában,
Erőssen lőtetett, lévén vigasságban,
Minden pohár után lőttenek az várban.

Azoknak két hordó borát kivonatta,
Az piacz közepin mindaddig itatta,
Valamig hullottak mindnyájon edgymásra,
De az lövéseknek szünetit nem hadta.

Fejedelem, s Aszszony mikor tánczot jártak,
Az nagy palotába, az melyre fordultak,
Az urak minnyájon nagy térdet hajtottak,
Míg tánczát végezte addig fenn állottak.

Az duda volt igen kedves musikája,
Magyar módon igen lassú volt az táncza.

---

[1]) Máig is szokásos bormérték Erdélyben, körülbelül 10—11 liter.
[2]) Német puskás várőrségét.

Csak alig láttatott, hogy mozog az lába,
Méltósághoz méltó volt az fordúlása.

Hogy czifrán lett volna, csak ritkán láttatott:
Fejedelemasszony két első frájt[1]) adott
Eczczer férnek *(így!)*, mikor fejedelmi módot
Az öltözetiben akkor hogy mutatott.

Tengerszín bársonyba vala felöltözve,[2])
Igen drága szép nuszt mentéje béllése.
Azon szokás szerént posztó leeresztve.
Fejedelmi módon palotára jöve,

Pár nuszttal prémezve hosszú szép süvege.
Drága medály vala arra felfüggesztve.
Az medályban vala kolcsoktoll[3]) betéve,
Mint tisztító seprű, úgy volt kiterjesztve.

Senkinek oly formán az tollat viselni
Szabadsága nem volt, fel sem merte tenni.
Az edgy fejedelmet láttatott illetni,
Azért senki nem is merte megpróbálni.

Igen kedvellette s gyakor is vadászott.
Az mikor otthon volt, könyveket olvasott,
Bibliát gyakrabban mással olvastatott
Estve míg elaludt, kivált míg özvegy volt.

Az házában vala felesen az óra,
Azokot ő maga gyakran igazgatta,
Edgy éppen olyan volt mint bojtos kis kutya,
Hány legyen az óra, mint kutya ugatta.

Az övit fenn éppen csecsinél viselte,
Igen jámbor vala, csendes az erkölcse,
Szamár, kurafia: volt minden feddése,
Kevés és fontos volt az beszélgetése.

Másképpen hirtelen vala az haragja,
Akkor megöletni mást nem szánta volna,

---

[1]) Fräuleint, udvarhölgyet.
[2]) Ezzel a sorral kezdődik a 3-ik ív; felette: C. fol. 3. (Ebből csak a tisztázott, sajátkezű példány van, két oldalt egérrágta lyukkal.)
[3]) T. i. kolcsagtoll.

De megint haragja hamar múlik vala,
Nyilván volt mindennél az nagy jámborsága.

Az ezerhatszáz és kilenczvenedikben
Fogaras várában meghalt áprilisben,
Az napja, hogy volna tizenötödikben,
Ötven ny[olcz esz]tendőt töltvén életiben.

Huszonkilencz [esztendőt] töltött Erdélyben,
Csendesen . . . . fejedelemségben,
Erdély . . . . . . olta, nagy szép békességben,
Is . . . . volt az ő ideiben.

Tizen . . . . . [eszte]ndős edgy fia marada,
[Apaffi][1]) Mihálynak azt is híják vala,
(Leo)poldus császár kit Bécsben hívata,
Apja holta után öt esztendő mulva.

Veterányi vala Erdély generálja,
Vele Bécsben felment, mert úgy parancsolta
Az császár, csakhamar Bécsbe fel is juta,
Sok szép kegyességit császár ajánlotta.

Császár kegyelmesen Bécsbe megintette,
Akkor ugyan visszabocsátá Erdélybe,
Erdélyben is sok úr tanácsát értette,
De ifiú lévén, azt mind megvetette.

Némely Bethlen urak tanácsán indúlván,
Az Bethlenek közül sokan nem jovalván,
Magához hasonló ifiak tanácsán
Bethlen Gergely leányát elmátkásítván.

Felséges udvarnak ez dolga nem tetszett,
Igaz hazafia ezt egy sem kedvellett,
Lakodalma után parancsolatot vett,
Bécsben személyiben mindjárt menni kellett.

Többször hazájában be sem bocsáttatott,
Oly kegyelmességet az császártól kapott,
Imperii princeps mert resolvaltatott,
De uraságából Erdélynek kikopott.

---

[1]) A kipontozott és zárjelbe tett helyeket az egér kirágta.

Az házasságának vette ily gyümölcsit.
Az lakadalmának lássuk immár rendit.
Melyet Balázsfalván pompával véghez vitt.
Az uraknak nagyobb része jelen volt itt.

Az lakadalomnak az ő első napján,
Fejedelem török-szerszámos paripán,
Felesed magával az várból indúlván.
Kijöveteliben szép pompát mutatván.

Ott sátort vontak volt az Küküllő hídján,
Az sátor az hídnak az közepin állván.
Hintón Berve felöl az kisasszonyt hozván,
Az jövetelt penig úgy alkalmaztatván,

Hogy az fejedelem az mikor érkezik,
Az menyasszonyt hídhoz megint akkor viszik.
Hid végiről gyalog mindkettőt kisérik,
Az sátorban menvén, edgymást úgy köszöntik.

Az fejedelemnek az maga képibe
Menyasszonyt Alvinczi Péter köszöntötte.
Kisasszony részirő1 Bethlen Miklós tette
Az köszöntést, osztán, hogy azt véghez vitte.

Fejedelem mindjárt leány kezit fogván.
Szép bársonyos hintót magával kihozván.
Ketten edgymás mellé ültek, s megindulván,
Az vár felé mentek, csak lassacskán járván.

Az két rész vendégek mind együtt mentenek,
Palotán asztalhoz mindnyájon ültenek.
Nagy vígan asztalnál ittanak, s ettenek.
Noha ez házasság ne[m tet]szett mindennek.

Sem násznagy, sem vő[fély az] lakadalomban.
Sem leány-felkérés [a mint] volt szokásban.
Nem vala, felkelvén [mentenek az] tánczban.
Mulattak sokáig azon [vígasságban].

Sem leány-elkapás nem [volt ott gyertyá]val.
Az menyasszonyt anyja cs[endesen mag]ával
Elvitte az hálóházban cs[ak magában].
Az fejedelem is utánnok ment hal[kan].[1]

[1] A zárjelbe tett helyek egérrágás következtében hiányzanak.

Vendégek palotán mind künn maradtanak.
Azután sokáig megint tánczoltanak,
Az mig az rendi volt mind fenn mulattanak.
Az idő eljövén, mind eloszlottanak.

Sárosi János volt igaz hazafia,
Midőn mátkájával herczeg tánczol vala:
Dinom-dánom, dinom ma, dúdolja vala.
Bánom bánom bizony, mikor jut holnapra!

Igazán és szentűl bizony azt dúdolta,
Mert azt vele edgyütt az ország megbánta,
Mint ifiú magát hogy így elrontotta,
Az hazát is éppen az veszélyben hozta.

Az kézfogás ilyen formán volt Bodonban:
Kendeffi Gáspárnak az lakadalmában
Voltanak az urak, ugyanez faluban,
Apor István vala násznagy hívatalban.

Mert Bethlen Gergelynek az leányát vette
Kendeffi Gáspár is; edgy vacsorán estve
Apaffi Mihálynak ott volt jelenléte,
Az leányt is akkor ugyan megkérette.

Azt Apor Istvánnak nem lehetett tudni,
Hogy kézfogás az nap akarna ott lenni,
Jó reggel felmegyen uraktól búcsúzni,
De Bethlen Elek úr kezdette mondani:

Más dolog is fog ma itten történni *(így!)*,
Ne készűljön kegyelmed még ma elmenni,
Mert az fejedelem akarja megkérni,
S az Bethlen Gergely leányát eljedzeni.

Apor István lassan magában mondotta:
Eb akaratjából leszen az még ma *(így!)*;
De azt Bethlen Elek ugyan meghallotta,
És Bethlen Gergelynek mindjárást megmondta.

Mely szókot Bethlenék rossz szívvel hallottak.
És Apor Istvánra sokig haragudtak,
Magokban mindenkor suttogtak buttogtak.
De Apor Istvánnak semmit sem árthattak.

Apor István ugyan az nap ott maradott.
Jelen volt mindaddig, mig megmátkásodott.
És az fejedelem meddig gyürüt váltott,
De másnap jó reggel onnét elbúcsúzott.

Ezterház Ferenczné edgy szép drága órát.
Melyre leíratta személyiben magát,
Küld Apor Istvánnak, hogy az harminczadját
Mennyire lehetne engedné el vámját,

Mert feles ökröket felszedetett vala,
És Magyarországra hajtatni akarta,
Két száz forintokot elengedett vala,
Embereinek is sokat szolgált vala:

Hogy megnézze, ebéd alatt eléveszi,
Hogy ő is megnézze, más úr is elkéri,
Hogy igen szép óra legyen, megdicséri,
Harmadik elkéri, s alább alább tészi.

Elébb elébb addig [kéri]k el az órát,
Míglen igen [szépen?] az órát ellopják.
Noha ig[en] . . . . de meg nem kaphatták.
Az kik [azt elloptá]k, talám ma is tartják.

Más na[p Apor Istv]án indúl Kecze felé.
O[tt vele nem] lévén akkor felesége,
[Cserei Mi]hályt hintajában ültette,
[Hogy az i]dő telnék, vélle beszélgetne.

[Még] [1]) én akkoron Nagy-Szombatban valék,
Három esztendeig én is ott tanólék,
Mondd: fejedelemség az ágyban nyomódék
Tegnap, hogy elérjék, ezt többször ne véljék;

Te tudod Ur Isten, hogy oka nem vagyok,
Ebben az dologban semmit nem is tudok.
Isten előtt számot adjanak mind azok,
Ezen rossz dologra voltak kik tanácsok.

---

[1]) A kipontozott és zárjelbe tett szavak egérrágás miatt hiányzanak.

Bodonból Keczéig mind arról beszéllett,
Nagyokot sóhajtván az szeme könyvezett,
Gyakor, keszkenyővel megtörlötte szemét,
Azon sokat búsult, róla nem tehetett.

Jó Apaffi Mihály felséges uradnak,
Mért nem adál helyet az jó tanácsidnak,
Jobban volna dolgod magadnak, s hazádnak.
De mért vakarjuk fel helyit az rút turnak.[1])

NEGYEDIK CZIKKELY.

Az erdélyiek régi köntösiről.

Erdélyi ne kaczagd, ha az francziáknak
Az feleségeket mondják úrasszonynak,
Mely is annyit teszen, hogy ők uralkodnak
És az férfiaknak azok parancsolnak.

Mert gondolom én is, hogy igazat írok:
Hogy ma Erdélyben is urak az asszonyok,
A hol parancsolják, ott toppant az urok,
Azért asszonyokról elébb írni fogok.

Nem értem, hallottam, hogy régi időben
Geleznában járt fő asszonyság Erdélyben.
Kiki azt viselte az maga rendiben,
Nuszt, nest, petymet volt belől béllésiben *(így!)*

Petymetből nagyanyám geleznáját láttam,
Hogy másnak is megvolt én gyermek hallottam,
Micsodás volt, hogy most leírni nem tudtam,
Nem emlékezem jól, igen gyermek voltam.

Az nyak szirin[2]) felyűl az főleányoknak,
Az tetejin alól az koponyájoknak
Halcsontból, és szőrből kötött koronának
Formáját díszesen fejekre raktanak.

---

[1]) *A prózában így van:* De miért vakarjuk fel a béforrott sebnek az ő turját. (340. l.)

[2]) A prózában: »nyak szirtin feljül.«

Nézd meg, az mint írják, az régi szűzeket
Mint ékesitette korona fejeket:
Szintén olyanformán képezzed ezeket.
Diszes öltözet volt, illetvén szenteket.

Az *korona* meg volt igen szépen rakva
Veres kláris, avagy jóféle gyöngy vala.
Az kitöl mint tölt ki, úgy volt az rakása.
Azon vala igen szép drága pántlika.

Az karjokon feljebb bővebb ingek vala,
Az könyökök alatt ránczos szűk síp forma.
Az inneplő olyan tábla forma vala.
Aranynyal megvarrva, vagy gyöngygyel megrakva.

Azon táblát osztán az s . . . . re tettek.[1])
Fehér selyem kötött [keztyű]köt viseltek.
Közepiben arany [ezüst czér]nát szőttek.
Alsóbb rend czérnából [keztyűt kész]ítettek.

Az öt újjok hegye azokból [kilátszott].
Csecs-kínállással nem [árúlták ma]gokot.
Hanem mint az ingre tettek [oda gyolcsot],
Avval befedezték melljeket, nyako[kot].[2])

Asszonyok, s leányok viseltek régenten
Sok *islógo*t külső és belső ingeken,
Apró volt mint lencse, azokot egészlen
Felrakták, voltanak két-három ezeren.

Ránczban szedett egész melljű ing nem vala,
Meg vala hasítva, eszszekötik vala.
Az ingek éppen fel az nyakokig vala,
Az csecsekből semmi ki nem látszik vala.

Nem bocsátják vala akkor zsibvásárra
Az csecseket éppen szemtelenűl, mint ma.
Félig mezítelen kiáll csecsek, mintha
Csecs-mutogatással férfiat kénálna.

---

[1]) A prózában így: »az melyet azon ránczos síp forma ing újjára tettek«. (341. l.)
[2]) A kipontozott és zárjelbe tett szavakat az egér kirágta.

Még főasszonyok is csizmát nem viseltek,
Ránczos szárú sarut, mint az szásznék, vettek,
Ritka volt, az kinek csizmát készítettek,
Arra szőrből kötött botosokot tettek.

Mint ma, úgy öltözött akkor is menyecske,
De nem volt többinek annyi sávos feje,
Hanem az fejeket az szép fátyol fedte,
Azt lebocsátották s vonszolódott messze.

Hogy házoknál voltak, mentét viseltenek,
Az merrevalóra [1]) palástot vettenek,
Templomba, temetés, vagy útra mentenek,
Mindnyájan palástba akkor öltöztenek.

Az *téli palást*ot, mint volt tehetsége,
Vagy az maga rendi miképpen engedte,
Petymettel, nuszt, nesttel vala megbérelve,
Fekete bíborból, bársonyból készítve,

*Nyári palást*ot is nyárban viseltenek,
Sima bársonyt, bíbort annak is vettenek,
Más materiát is ritkán szerzettenek,
Mindenkor nem kellett lenni feketének.

Bojtos selyem vala annak két eleje,
De bojtos bársonynyal galléra prémezve,
Karmasin, zöld, veres, az ki mint szerette,
Olyan volt bársonynak akkor maga színe.

Az öreg főrenden levő asszonyoknak
Fekete biborból nyári palástjoknak
Kellett lenni szélje és az gallérának,
Melléje fekete csipkét varrottanak.

Az csipke fekete szép selyemből vala,
Az csipke edgy újnig alól, felyűl álla,
Az mint palást széle és galléra vala,
Abban az főasszony igen díszes vala.

*Kis subá*jok is volt az kisasszonyoknak
És az elévaló nemes leányoknak,

---

[1]) T. i. mellrevalóra.

Veres, megyszín, zöld, és más színű bársonnak,
Annak kellett lenni, nem materiának.

Az suba bőv, széljes, de csak rövid vala,
Az derekán alól mert az nem ér vala;
Az mint az palástnak béllése úgy vala,
Petymet, nest, nuszt szélje és egész galléra.

Kis subán is, úgy mint szintén az paláston,
Arany ezüst [kötést] vagy csipkét sokszoron,
Az kitől m[int kit]ölt, varrottak olymódon,
Harmad[részében i]s alig volt az bársony.

Az jófél[e vere]s kláris öv volt ritka,
Az [főasszony]oknak viselte csak nagyja,
[Nyaka körül] nestből, nusztból volt galléra,
[Hozzá] nyakrakaró fekete fátyola.

[Nusztos][1]) avagy nestes az *kozák süvege*,
Kisasszony homlokán vala leeresztve,
Két felől szép strucz-toll, az mely volt megfestve
Sokféle festékkel, s díszes vala véle.

Hajokot kétfelől szépen felczifrázták,
Gombolyag hév vassal megfodoritották,
Az *álhaj*nak akkor hírit sem hallották,
Jóféle gyöngyöt is hajok közi fonták.

Az úri leányok hogy útra mentenek,
Szép fekete fátyolt nyakokra tettenek,
Melyet elől osztán leeresztettenek,
Az melljeken penig keresztűl tettenek.

Az melljin keresztűl, az mint fátyol álla,
Annak az közepin drága gyűrű vala,
Az czomjokon *(így!)* feljel megakasztják vala,
Az fátyol két szárnya az mint lefügg vala.

Mind *kesentyű* vala melljén az szászuéknak,
Az formája vala éppen az medálynak,[2])
Arany, drága köves, úri asszonyoknak,
Ezüst, ón, pléh, csinált kő, falusiaknak.

---

[1]) A zárjelbe tett helyeket az egér kirágta: a próza szövege után egészítettem ki.
[2]) Máig is viselik ezeket a nagy »mell-boglárokat« (morsus).

Akkor *rása szoknyát* nemes, s főasszonyok
Minden nap viseltek magok és leányok.
Öveknek tartattak fekete klárisok.
Solennitásokban csak volt czifrázatjok.

Nézd meg ez mostani felfordult világban.
Edgy lotyó szolgálót híj szolgálatodban.
Paraszt, jobbágy leányt, nézd, mi ruházatban
Vagyon, és öltözik nem maga sorsában.

Ezek között is már köz az rása szoknya.
Ha penig fogadni akarsz szolgálatra,
Reá sem figyelmez brassai posztóra.
Mente, szoknya legyen mind jóféle rása.

Három renddel kivűl legyen ezüst massa.
Mente prémezetje legyen éppen róka.
Arra selyem gombok legyenek felvarrva.
Három forint érő pántlikás az párta.

Mentéjek volt ugyan nemes asszonyoknak.
De értem, az mikor az falusiaknak
Elig volt mentéje kettőnek, háromnak,
Csak báránybőr vala béllése azoknak.

Az többi, kik voltak alább való rendben.
Az templomban télbe fekete zekében
Mentenek, de osztán az nyári időben
Az fejekre tévén abrosz vagy kendőben.

Nem tudják vala azt, mi az *gyolcs rokolya,*
Sem mi árú legyen az selyem pántlika.
Most sok asszony leány, kinek nincs falatja
Az házánál, avagy csak nem koldul atyja.

Aranyas széljű az patyolat, és gyenge
Gyolcs rokolyája, és rókás czifra mente.
Az párta is drága s czifra öltözetje.
Jobb volna adózna, mit erre költene.

Jertek elé tü is jó sz[ékely] asszonyok
Régi köntöstökben, az [kik m]ár nem vattok.
Elsőbben is lássuk, hogy [minő volt] kontyok?
Viseltek az régi j[ó gaz]da asszonyok

Mind lófő, darabant emb[er felesége]
Vastag tömött kontyát [az fején vis]elte.
Két nagy tő, mint két szarv, [abba bele] téve,
Az tőnek hólyagos volt az alsó [vége].[1])

Az ki értékesebb, volt ezüst az tője,
Hólyagos, konty felől, tőnek alsó vége,
Aranyas is volt, az kitől kitelhete,
Csúf lett volna, kinek oly kontya nem lenne.

Székely asszony s leány nagyobb dicsírete:
Nem hallottál volna edgy kurvát közülle,
Igen gyermek lévén, emlékezem edgyre.
Mintha csuda történt volna, volt oly híre.

Óh erdélyi ember, hogy ha jól megnézed,
Bizony nem portio oka, hogy nincs pénzed.
Hanem fehérnépre való rossz költséged,
Czifrán, haszontalan addig öltözteted.

Világ históriáját majd elolvastam,
Asszony s leányok köntösiről láttam *(így!)*
Irást, de Erdélyben rendet nem találtam,
Azért, hogy ezt irtam, szánakodva írtam.

De még Erdélyben is, nézd meg az szászokot,
Az maga rendiben tartják asszonyokot,
Nem czifrázzák rendin kivűl leányokot.
Azért teli lenni látjuk ládájokot.

Férfi köntösin is lévén sok czifraság,
Paszamán és *krepin* s hasonló bolondság,
Kisepri pénzünköt s szegényedik ország,
Kaczagna, ha látná ezt az régi világ.

Lássuk miképpen volt férfiak köntöse?
A nagy embereknek pár nusztos süvege,
Rajta medály vala szépen felfüggesztve,
Daru vagy kolcsoktoll állott ki belőlle.

Edgy nuszttal prémezve köz főrend süvege,
Bokréta, jóféle gyöngyből reá téve,
Virágból bokrétát süvegin viselte,
Nyárban ifiúság díszesnek is vélte.

[1]) A zárjelbe tett helyeket az egér kirágta.

Két három négy renddel úrfiak nuszt farkat
Magok süvegire rendiben varrattak.
Arra drága forgót szépen akasztottak,
Ráró, vagy kerecsen tollat abba raktak.

Az *forgó* kétfelé néha megyen vala,
Néha penig eszsze kapcsolódik vala,
Némelyik sastollas forgót visel vala,
Mert akkor edgy néhány forma forgó vala.

Ráró vagy kerecsen pár tollat viseltek
Az urfiak inkább, kit medályban tettek,
Medályban valának igen drága kövek,
Gyémánt, smaragd, rubin, az kiket neveztek.

Hogy Gyulaffi László főbejáró vala,
Ilyenforma forgót akkor visel vala,
De mindenek felett gyönyörűség vala,
Három darutollat hogy tettek medályba.

Akkor itt Erdélyben sok darvat tartottak,
De az daru szürke, azért is kihúztak
Az tollából, melyet megint visszaraktak,
Elébb faolajat helyiben ontottak.

Attól az dar[utoll] szépen fehéredett,
Melyet id[ejében] onnét meg kiszedett,
Szép [formában osz]tán az medályban betett,
Ho[gy attól süv]ege ugyan diszessé lett.

Akkor az [urfiak sz]ép darutollason,
[Ezüst é]s aranynyal varrott londingoson *(így!)*,
.... majczan függő ékes tarsolyoson,
.... szép selyem nyakravalósoson *(így!)*

.........[1]) berzsennel veresen festett lóra
Felültenek, az ló aranyas szerszámba,
Köves, gyöngyös, kláris, szerszám és czafraga,
Az lónak medálylyal üstök nyomtatója,

Az medályban is két három daru tolla,
Ezüst és aranyas kengyelekben lába,
Aranyas sorkantyús *(így!)* lévén az csizmája,
Gyémánt és rubinttal, s smaragddal megrakva;

[1]) A kipontozott helyeket az egér kirágta.

Tigris, párducz, farkas bőrben az sok szolga,
Fejekben sastollas aranyas forgója,
Az bőröknek ezüst, és aranyas gombja,
Edgy néhány rend ezüst lánczczal leszorítva;

Előtte sok czifra vezeték paripa,
Az lón szép csendesen magát megugratta.
Előtte harsogott török síp, s trombita:
Megnézhette volna edgy király udvara.

Példát hozok elé: mikor Székely László
Házasodék, hintó előtt az mely hat ló,
Volt azok homlokán mind üstök-nyomtató,
Azokban medályban darutoll, fennálló.

Három szál darutoll süvege medályán,
Az melyen ült maga, portai paripán,
Két szál darutoll volt medályban homlokán,
Veressel festett volt serényin és farkán.

Az csigás szerszámot lovakon viselték,
Az úrfiak kivált azt igen szerették,
Kantár, szügyellő, farmatringra tették,
Melylyel az lovokot felékesítették.

Az úrfiak apró csigát viseltenek,
*Gyöngy-csigá*nak melyet akkor neveztenek,
Babnál nagyobb nem volt, olyat kerestenek,
Közben-közben nagyobb csigákot tettenek.

Az sokszínű vala, volt mint edgy kis alma,
Az tengerről hozták, s volt tengeri csiga,
Nemes ifiaknak nagyobb csiga vala,
Az lovok szerszámán, s az olcsubb is vala.

Fekete süvegek vala az uraknak,
Olyan, melyet hínak mostan posoninak,
Az uraké selyem, szőr alábbvalóknak,
Olyat fejiben is vontak holt férfinak.

Sok olyan süveget régi koporsókból,
Gyermek lévén, láttam, kihántak az sírból;
Harczon ki elesett, volt veres bársonyból,
Vagy valami veres selyem csinálmányból.

Hasonló süveget nyárban hordoztanak
Az ifiak, melyen csákót is vágtanak,
Ezüst tővel melyet sűrűn megraktanak,
Gombjai az tőnek aranyasok voltak.

Alsó karimáján az olyan süvegnek
Az sinórnak kellett lennie helyinek,
Az sinór ezüstből vala nímelyeknek,
Tiszta selyemből volt alsóbb rendűeknek.

Az olyan süvegnek alsó részin vala
Néhány helyt kivágva rendes hasadékja,
Melyen kieresztvén [sinor] megczifrázva,
Az sinórnak pen[ig hossz]ú vége vala.

Mellje mellett jobbra az[t ki]eresztette,
Az övin kevéssé csak [hogy alól ére],
Vitézkötés vala az si[nornak vég]e,
Kettős volt az sinór, m[ely volt] leeresztve.

Az sinóron alá s feljáró gomb [vala].
Mert az süvegen is tollas forgó [vala],[1])
Félt hogy az süvegit fejéből kivonja
Az forgó, az mikor erősen nyargalna.

Azért azt az sinórt torka alá tette,
Gombot alább s feljebb az mint kellett tette,
Gombbal megszorítván, aztán nem féltette
Süvegit, nyargalván, hogy földre leejtse.

Horgas inok alatt az csizmájok szára
Rendes térdkötővel szépen kötve vala,
Azon, kitől kitölt, ezüstből csatt vala.
Majcz, bagaria, szíj, az térdkötő vala.

Micsoda nádpálczát az urak viseltek,
Leirám oda fel, kalapot is tettek
Nyárba az fejekben, és arra szerzettek
Csukros *(így!)* fenuálló strucz tollat helyheztettek.

Ezüst és aranyas *tollas buzogány*ok
Urfiaknak vala, az kiknek volt módjok,
Az nyelinek bársony vala boritékjok,
Az végei voltak megint aranyasok.

---

[1]) A zárjeles helyeket az egér kirágta.

Az kinek nem vala éppen oly értéke,[1])
Hogy éppen ily drága buzogánt viselne,
Zománczos aczélból buzogánt viselte,
Ezüstös, aranyas végig vala nyele.

Kinek buzogánya nem volt: volt *csákánya*.
Avagy igen czifrán készitett *baltája*,
Mint az buzogánnak, nyele vala czifra,
Bársonyos, ezüstös és aranyas vala.

Kitől sem buzogány, sem csákány, sem balta
Ki nem telik vala: volt *tatár korbácsa*,
Az nyele korbácsnak volt tamariskus fa.
Két végén nyelinek szép fehér csont vala.

Igen hosszú vékony korbács volt másféle,
Abban az időben *nohajka*[1]) volt neve,
Azon két három bog közepire kötve,
Igen hosszú vala annak is az nyele.

Nímelynek *kesztyű*je vala vidra bőrből,
Másoknak volt télben megint róka bőrből.
Harmadik viselte aztot hiúz bőrből,
Vagy szépen készítve diszes párducz bőrből.

Az nyári kesztyűnek még híre sem vala,
Hogy ha nyári kesztyűt akkor láttak volna,
Bolondnak bizonynyal azt mondották volna,
Valaki viselni azt akarta volna.

Edgy valaki akkor viselni kezdette,
Tudom azzal kiki annyira nevette,
Hogy nyári kesztyűit mindjárást letette,
Többször az keziben soha fel sem vette.

Az fekete csizmát senki sem viselte,
Egyedül az gyászos, ki magára vette,
Az *dali csizmá*nak nem volt másként híre,
Az edgy Kornis Gáspár tudom kedvellette.

---

[1]) Ezzel a sorral kezdődik a 4-ik ív; felette: D. fol. quartum. (Ez is tisztázott, sajátkezű példányban maradt fenn.)

[1]) T. i. *nogájka*, ahogy a kancsukát a Kaukázus vidékén ma is nevezik.

Mind felső, s alsó rend nagy szakállat hagyott.
Mihelt arra jutott, hogy megházasodott.
Házas ember ritkán szakál nélkűl látszott.
Csufolták, valaki megberetválkozott.

Béldi Pál egyedül szakált nem visele.
Hogy mások csúfolták, arra azt felelte:
Tatár rabságában mikor volt esete.
Szakállát megfogván tatár, és úgy verte.

Szakállát valaki hogy ha levágatta,
Akkor az haját is nem borotváltatta:
Másoknak az olyan oly szavát hallotta,
Melyet, szégyen, penna hogy aztot leírja.

Mindnyájoknak feje meg volt borotválva.
Hogy ha az fejinek lett volna kopocza,
Biborból, bársonyból vala szép *sabká*ja *(így!)*
Azt az kopacz fejin mindenkor hordozta.

Senki fejin akkor nem volt kurva haja,
Melyet most mondanak, hogy az szép *baróka* *(így!)*
Az baróka nevet hogyha mondtad volna:
Más gondolta volna, hogy megyen bak róka.

Senki is bajuszszát régen nem nyírette,
Melynek is az szőre az száját befedte.
Mikor ivutt, az bor éppen betöltötte,
Bajuszáról aztán meg behörpöntötte.

Nyakravalót másszor soha nem viseltek,
Akkor kötöttenek, mikor útra mentek.
Arany, s szkofiummal varrott volt nímelynek.
Közepe fehér gyolcs, varrott az két végek.

Ezüsttel, selyemmel az nyakravalója,
Nímelynek csak tiszta selyemmel volt varrva.
Annak az két végit övig bocsátotta,
Nímelykor vetette az válla hátára.

De inkább portáról hozott nyakravalót.
Az emberek nagyja szép selyemből valót.
Az közrendé penig csak czérnából állott,
Viseltenek, mely is sokáig megtartott.

Urak, s főrendeknek *mentéjek* pompára
Hosszú volt, s nagy szélyes hosszú az galléra,
Az mely az mentéről addig lefügg vala,
Az míg az embernek közepe az háta.

Karjának is felét embernek befedte,
Hasonlóképen volt, az mint volt az mellje,
Nuszt, nest, s róka s drága bőrrel volt bérelve,[1])
De az posztón küljel állott az bérlése.

Az földig fityegett az mente két újja,
De az vége annak kutyafüles vala,
Az két karján vala két felől kivágva,
Az melyen az ember kezeit kidugta.

Nem vala bérelve az mentének újja,
Éppen attól fogva, az mint volt kivágva,
Hanem mint kutyafül annak végin vala,
Kutyafülön s feljel keves bérlés vala.

Az mikor az olyan mentét felöltötték,
Az ugyan ritka volt, akkor ránczba szedték
Az mentének ujját, s feljebb, s feljebb tűrték,
Idő tölt míg azt felvették, s levetették.

*Paszamánt*nak akkor nem volt semmi híre,
De Pázmány Péternek vala még nagy neve,
Paszamántnak akkor emlékezetire,
Mondod Pázmány Péter, talám más azt vélte.

Ezen mentéjekre szövés vala varrva,
Edgy, két, s három újj szélessége vala,
Oldal-pecsenyének kiki akkor hítta,
Végin vitézkötés igen szépen álla.

Az *ódal-pecsenye* vagy volt selyem tiszta,
Ezüstnek aranynak avagy az fonala,
Avagy elegyesleg mindenikből álla,
Az mentére igen sűrűn vala varrva.

Másféle mentét is hosszan viseltenek,
Kit *boér-mentének* akkor neveztenek,
Jóféle posztó volt, úr, s főembereknek,
Alája rókabőrt tettenek béllésnek.

[1]) T. i. *bélelve*. Erdélyben máig is úgy mondják: bérelve.

Boér-mentéjek volt az köznemességnek,
Az mely materiát *muszuly*nak neveztek,
Melyet bárány-bőrrel hosszan megbéreltek,
Azokat vették fel, mikor útra mentek.

Urak, főemberek, és az jó nemesek
Nyárban nyári mentét rendesen viseltek,
Arany materia, vagy bársony béllések,
Rását, bagaziát bérlettek nemesek.

Kétféle *scarlát* volt abban az időben:
Edgyik, kit csináltak éppen Velenczében,
Tizenhat forint volt ára edgy singiben,
De csak úremberek jártak oly köntösben.

Az másiknak neve *török gránát* vala,
Négy forinton görög annak singit adta,
Kék, zöld, meczín[1]) színe az olyannak vala,
Főember, s nemesség olyat visel vala.

Ez penig oly tartós, s erős posztó vala,
Két három rendbeli köntös elszakada
Abból az posztóból, kit hittak *anglia*,
Uraknak másféle posztó is volt; *sálya*.

Köznemes embernek *fajlandis*nak hitták,
Az mást közönséges *landis*nak mondották,
Az harmadik félét *remek*nek tartották
Köntösöket ezen posztókból csinálták.

Urak és nemesség galandban szedették
Köntösököt, sinór helyett körülvették,
Bogárhátú sinór azután kezdeték,
Vagy tiszta selyemből az sinórt viselték.

Abban az időben minden rend emberek
Mind dolmánt, mind mentét jó hoszszan viseltek,
Azért jó sokáig tartott öltözetek,
Mert ők rövid köntöst el nem szenvedhettek.

Az fejedelem, s fejedelemasszonynak
Hosszabb volt köntöse minden inasoknak,
Mintsem az több urak szolgái jártanak,
Arról ismertettek udvari szolgáknak.

---

[1]) T. i. megyszín.

Nem vala sűrű gomb az dolományokon,
Tizenkét pár gomb volt csak edgy dolományon.
Az mentén is vala szintén olyan módon.
Kapcsot sem viseltek soha az nadrágon.

Az ezüst gombot is tisztán, s aranyazva
Dolmánra, mentére, varrották gyakorta.
Haszontalan költés nem volt selyem gombra.
Mert evvel megérte mind maga, s mind fia.

Az *heveder-ő*nek[1]) nem volt semmi híre.
Hanem az uraknak volt szép selyem öve.
Selyem, arany szkófi,[2]) az ki mint szerette.
Úgy meggomboztatta, az mint kitölt tőle.

Az végin az őnek szép selyem *majcz* vala.
Azon ezüst csatt, s pikkelyek aranyazva.
Az majcznak végiben meg ezüst függ vala.
Régi magyar módon így öveznek vala.

Az öreg uraknak nyárba materia
Vala az köntösök, bíbor vagy kamuka.
Avagy volt kanavácz; mert járni bársonyban
Az fejedelmen kül szabadság nem vala.

Az ifiú urak karjába kivágva
Viselték az nyári köntöst, horvát módra.
Szkofium, aranynyal, ezüsttel megvarrva.
Az szép gyenge ingek abból kifügg vala.

Gyenge matéria ifi legényeknek
Az más ingen feljel vala varrott ingek.
Ujja, és galléra, de kivált a melljek
Azt rojtos kötővel szépen lekötöttek.

Azt az inget akkor *pánczél-ing*nek hítták
Az bérlett nadrágot akkor ritkán látták.
Sem az hátuljára sinórt nem aggattak.
Talpaló helyt bőrből kapczát arra varrtak.

---

[1]) T. i. övnek.
[2]) T. i. szkofium.

Némelykor sétáltak nyárban csak papucsban,
És az nadrágokra felvarrott kapczákban.
Sárga, s veres czizma másszor az lábokban.
Aranyas, vagy tiszta ezüst sarkantyúban.

Hosszú mentéjek volt az öreg uraknak,
Ugyan hasonló volt mind az ifiaknak,
Az vége közepin volt horgas inoknak,
Az béllése vala háta az rókának.

Hogyha mondtad volna, nevit az *krepinnek*,
Más gondolta volna valahol zörgetnek,
Minden czifrasága dolmány, s mentéjeknek
Diszesen felvarrott volt vitézkötésnek.

Az *vitézkötés* is volt edgy néhány féle.
Az mint kitől kitölt, azképpen készítve.
Selyemből, aranyból, avagy elegyítve,
Szkofiumból, kinek vala tehetsége.

Nímelyik edgyes volt, de hármas is vala.
De az az edgyesnél sokkal kisebb vala,
Némelyeknek vala nagy aranyas gombja,
Minden czifraságra mentéjekre varrva.

Dolomány, mint irtam, olyan hosszú vala,
Nem is volt másféle semmi czifrázatja,
Kutyafüles vala az végin az újja,
Bársonynyal bérelve igen szépen vala.

Sem szűk, sem bőv nadrág tisztességes vala.
Ifiaknak azon volt *salavária*
Addig ért, nadrágnak mig volt hasítékja,
Belől az nadrágra sinór vala varrva.

Az sinór végiben két ezüst tők voltak,
A salvárnak lyukán melyet általvontak,
Salvárit nadrághoz avval szorítottak.
Salvárra posztóból ottan szívet varrtak.

Telekes bocskort is ifiak viseltek,
Melyet bagaria bőrből készítettek,
Szirony, ezüst, selyem szép majczot szerzettek,
Az melylyel nagy czifrán bocskort felkötöttek.

Bocskor felső része mint majcz volt czifrázva,
Nagy hajat is igen ritka visel vala,
De hátul megkötve nem volt mint lófarka,
Bele sem kötötték, mint most az zacskóba.

Ha valaki régen azt mívelte volna,
Aztot az világból kikaczagták volna.
Hogy farsangos legyen, azt gondolták volna,
Mert akkor is látszott fársángnak [1]) bolondja.

Kinek nagy haja volt, azt lebocsátotta.
De rend szerént inkább leberetváltatta.
Edgy részit, mint most is, üstöknek meghadta,
Örült, mentől nagyobb csomóját láthatta.

Az üstökök közi csak ritkán fűztenek
Pántlikát, vagy sinórt, kivált gyermekeknek,
Igen illik vala, kivált kisdedeknek.
És ez vala rendi régi köntösöknek.

ÖTÖDIK CZIKKELY.

Az erdélyiek régi nyájasságáról és útazásáról.

Az egész hazánkban nincsen jobb mulatság,
Fajf [2]) pixl tubákkal [3]) kezdődik az vigasság,
Nem tudták régiek, mit tesz ez bolondság,
Ezeken kül is volt igen szép barátság.

Fajf tubák, ha régen azt mondottad volna,
Más gondolta volna: tubák miatt fájna
Valamid; *pixl tubák*, hogy ha kérted volna:
Hogy szurkos tubák kell, azt gondolta volna.

Az tubákot régen senki más nem szítta,
Sem porúl, sem füstűl, hanem csak kévánta
Kocsis, lovász, darabant, kiknél is volt ritka,
De látod minden rend ma rendkivűl szíja.

Az míg nímet bejött, vala oly emberség,
Erdélyben edgymáshoz olyan szép kegyesség,

---

[1]) Erdélyben sok helyen máig is így mondják: *fársáng.*
[2]) T. i. Pfeife, pipa.
[3]) T. i. tubákos pikszis-sel.

Keresztűl mehetett rajta az nemzetség,
Nem volt csak edgy pénz is sohult is az költség.

Nem volt semmi híre vendégfogadónak,
Kolosvárt láttatott, s tartatott csudának,
Az közepe táján volt Középútczának,
Képe vala írva tűz, szakács és háznak.

Miriszló[1]) végiben edgy rossz házat láttam,
Vendégfogadónak akkor azt hallottam,
De vendéget benne én nem tapasztaltam,
Magam is látóúl nímelykor eljártam.

Talám még Básta György akkor építette,
Mikor Mihály vajdát azon helyt megverte,
Azon háznak mostan nincs emlékezete,
Látom, hogy pusztán áll az akkori helye.

Előre bár bizvást küldted az szakácsod,
Nem kellett keziben neki semmit adnod;
Hol ettél ebédet, avagy kellett hálnod:
Ott eleget adtak mind enned, s mind innod.

Ha bor volt faluban: bort eleget adtak.
Szénát és abrakot ajándékon hoztak,
Örültek, ha szállást igen jót adhattak,
S az mivel lehetett, emberséggel voltak.

Noha azt az ország törvénye tiltotta:
Avval nem gondolván, az kinek volt útja
Az szászok közt, lovát soha be nem fogta,
Az szászok lovai voltak annak posta.[2])

Söt az szegény folnagy avagy falus bíró
Hogy ha úgy nem adott, az mint úton járó
Kévánta: megverték; az ugyan nem volt jó,
Faluban is azért, az mie volt, adó.

---

[1]) Falu Alsó-Fehérmegyében, Enyed szomszédságában, a hol Básta és az erdélyiek Mihály vajdát (1601.) megverték.

[2]) A szászok az ilyen postálkodás (t. i. előfogat adása ellen) sokszor panaszkodnak az országgyüléseken, a melyek gyakran hoznak végzéseket a kényszerű postálkodás ellen; csak a fejedelem pecsétjével járó hivatalos utasoknak voltak kötelesek »forspontot« adni (postálkodni).

Ha valamely úr szász faluban megszállott.
És azon faluban jó bort lenni hallott,
Ott az szegény folnagy bár jól gazdálkodott.
De az úr tettetvén, hogy megharagudott:

Ott az szegény falu, hogy ne haragudjék.
Kételen volt vélle, hogy borba alkudjék.
Két három negyvenest kérte, hogy elvegyék.
Csak az haragokat az urak letegyék.

Ha attyafi szegény attyafihoz szállott.
Avagy böcsületes nemesnél maradott,
Az olyat az olyan oly jó szívvel látott.
Valamit lehetett örömiben adott.

Csuda nem voltanak urak pénzesebbek.
Parasztok sem voltak, mint most, szegényebbek.
Nem vala uraknak akkor pénzgyüttések.
Voltak böcsületre mind figyelmetesek.

Mind úr, mind gur *(így!)* akkor gazdagbak valának.
De most a gőg mellett sok koldusok vadnak.
Akkor nem tartották magokot adósnak.
Nézd meg most mennyivel adósok másoknak.

Úr, nemes, parasztság éltek szeretetben.
Nem volt akkor annyi személy úri névben.
Az kinek falat vert apja az kerékben.
Nímely ma haragszik, ha nincs úri névben.

Hallottam azt igen gyermeki koromban.
Hogy öt hat száz jobbágya Magyarországban
Edgy gróf urnak megvolt egész jószágiban.
Gróf. Csáki Lászlónál nem volt több hazánkban.

Erdélyben tartották azokat jó urnak,
Ki parancsolhatott háromszáz jobbágynak.
Főembernek kellett legalább kétszáznak.
Jó nemes embernek hatvan s hetvem számnak.

Az úri titulust az kik most felveszik
És ha fel nem adják, azért megharagszik:
Két három jobbágya, azok közűl edgyik
Kolcsár, bíró másik, szabados harmadik.

Az ilyen úr uram rakott fel magára
Annyi adósságot, hogy még maradvára
Általmegyen, nem lesz annak módja arra,
Hogy megfizethessen, jut még koldusságra.

*Tizenkét tanács*nak vala úr az neve,[1])
Gróf és nagyságos úr *úri* névvel éle,[2])
Ezeknek fiai *úrfi* nevezete
Voltanak, *kisasszon* az leány gyermeke.

Az asszony, az asszony, azok felesége;
Asszonyom kegyelmed: az többinek neve,
Kis uram, fioknak vala nevezete,
Kisasszonyom névvel az leányság éle.

Nem csak kisasszonyom, nagy urak leányit,
Hanem *leányasszony* adták nevezetit,
Zsuzsa, Zsófi asszony, vagy kegyelmed Margit,
Melylyel nem vesztette senki böcsületit.

Akármely nagy fő ember: *Uram kegyelmed*,
Az asszonyoknak is: *Asszonyom kegyelmed*
Az fioknak mondták: György uram kegyelmed,
Apa, anya, fiú, leány mind *kegyelmed*.

Tekéntetes nevezet titulus tanácsnak,
Csak *nemzetes* vala főember uramnak,
Olvastam Rákóczi György ország urának
Idein nemzetest adtak tanácsúrnak.

Tekéntetes és nagyságos báró, s grófnak
Titulus, nem mondták mert *méltóságos*nak.
Méltóságot adtak csak ország Urának
Másodszor mondották ország Asszonyának.

Az legalábbvaló főembert is mert ma
Tekéntetes urnak ha nincs titulusa,
Avagy edgy bárónak az ő méltósága,
Mint pulykának mindjárt felduszik az orra.

---

[1]) T. i. a fejedelem mellett lévő tizenkét tanácsosnak, kiket *tanács-úr*nak hívtak.

[2]) A székelyek közt még a XVIII. sz. elején is megkülönböztették az »*úri*, *fő*, *nemes* és *szabad* rend«-et. Ld. alcsíki regestrum 1701-ről (Székely Oklevéltár VII. 57. l.).

Úri nevet régen sokan kik hallottak,
Az ki azt mondotta, arra haragudtak;
Ha órnak nem mondod, mostan haragusznak,
Az városiak is azért dúlnak-fúlnak.

Az úr, és az asszony: akkor nem mondották;
Öcsém, bátya, sógor, edgymást szóllították,
Távul való vért is véreknek tartották,
Idegent uramnak, s asszonyomnak hitták.

Az attyafiak közt oly szeretet vala,
Edgymást látogatni, elmentek gyakorta.
Edgymással két három hétig ülnek vala.
Mégis hogy edgymástól elbucsúznak vala,

Kivált az asszonyok, edgymást így követék:
Megbocsáss, mert veled nem is beszélheték,
Bánom hogy én veled tovább nem leheték,
Mert az kevés időnk csakhamar eltelék.

Nímelyik attyafi, hogy ha szerit tette
Valami ujságnak, maga meg nem ette,
Az attyafiának messze elküldötte;
Az nagy szeretettel, és kedvesen vette.

Tudom, hogy szolgáját csak edgy lúdtojással,
Másszor edgyetlen edgy császár madarával.
Tizenöt mélyföldre elküldték lovával,
Csak kedveskedhetett ezen kis ujsággal.

Kivált hogy jutottak farsangi napokban,
Gyültenek valami attyafi házában,
Ott voltanak elébb nagy szép vígasságban,
Azután küldöttek irást czédulában:

Az emberség készen van már megindúlni,
Embertelenséget fogja felkeresni,
Ahol feltalálja, mindjárt tanítani
Aztot emberségre és felindítani.

Székelységen inkább eképpen mulattak,
De minden időben rossz emberek vadnak.
Az rossz emberséggel semmit sem gondoltak.
Vagy akart avagy nem, annál vígan laktak.

Másként az övéből igen jól főzettek
És az attyafiak frissen készítettek,
Ha duzmálódott is, kellett jó kedvűnek
Az gazdának lenni, mind vígnak, s mind [hűnek?][1])

Tízen tizenketten attyafik, s nemesek
Edgy hatökrű szánban mind beléültenek,
Zeke, s harisnyában volt az öltözetek,
Az lábokban megint bocskort kötöttenek.

Előttek két három cseber bor, úgy ittak,
Az nyakokban oláh módon csuklyát vontak,
Az kezekben megint nagy botot tartottak,
Edgyik vér másikhoz ezenképpen jártak.

Sok czigány hegedűs szánban és dudások
Muzsikával jártak, s volt nagy kiáltások,
Szeretetből vala minden mulatságok,
Nem volt veszekedés, sem semmi haragjok,

Különösök között vallás respectussa
Nem vala, ámbár volt valaki pápista,
Lett légyen, nem bánták, akár cálvinista,
Akár penig unitarius vallásba:

Csak lett légyen magyar, edgyaránt szerették,
Emberséges ember légyen, azt megnézték,
Edgyütt vigadtanak, s edgymást kedvellették,
Az vallást szemekre soha nem vetették.

Bethlen Gergely nagy úr vala cálvinista.
De az felesége igaz jó pápista,
Apor István maga nagy erős pápista,
Felesége penig vala cálvinista.

Gyerőffi György maga vala edgy pápista.
Felesége neki volt unitária,
Gyulaffi László társa unitária.
Az Thoroczkai Istváné cálvinista.

Mikor Bethlen Gergelyt Keresden temették,
Az feleségit is sirban edgyütt tevék.
Azon temetésen magam is ott valék.
Igen nagy pompával temetés eltelék.

---

[1]) Egérrágás miatt hiányzik.

Az cálvinista pap háznál praedikálla,
Vizkeleti Zsigmond, pápistáknak papja.
Kinn az temetöben praedikálni felálla *(így!)*,
Az éneket rendre két fél deák[1]) mondta.

Az házasok közt is nem volt veszekedés.
Az vallások miatt nem volt vetélkedés.
Az edgyik házban volt szentűl az misézés,
Az második házban vala az könyörgés.

Erdélyi emberek edgymást elnézzétek,
Az vallásért valljon miért gyülölitek,
Mint az ellenségre rossz szemeket vettek,
Magatok véreit éppen üldözitek.[2])

Igaz catholica vallás azt tanítja:
Más vallásnak Isten az szent lelkit adja,
De az személyiben azt meg ne utálja,
Inkább szeretetit olyanhoz mutassa. —

Kevés superlátot tartottak az tájban,
Sok szalmát hordottak az gazda házában.
Vendég feleséggel rendre edgy sorjában
Jó izűt aludtak az szalma-ágyokban.

Semmiféle ember magát nem naczczotta:[3])
Az midőn eléjött husvét másod napja,
Vízbe való hétfű annak neve vala,
Az ifiak között nagy öntözés vala.

Az falut ifiak alá s fel eljárták,
De az leányok is őköt készen várták.
Kártyákkal egymásra az vizet ontották,
Patakban is edgymást gyakran megmártották.

Az udvarokban is az fréjok még estve
Sok vizet hordattak az házban előre,
Vízzel nagy kádakot tartottak megtöltve,
Öntözéshez képest voltak felöltözve.

---

[1]) T. i. mindkét felekezethez tartozó deák.

[2]) A vallási türelemnek, melyet oly szépen magasztal, már maga Apor Péter sem volt az életben követője, a mint azt végrendelete tanúsítja.

[3]) T. i. nagyzolta.

Az ifiak reggel felmentek öntözni,
És edgymást mindaddig láttattak öntözni,
Míg bokáig vizben hogy lehetett járni,
Az vizek elfogyván, kezdették elhadni.

Aprószentek napján meg jártak vesszővel,
Avval edgymást verték, mint öntözték vizzel.
Ezen szép mulatság nem régen múlék el,
Hogy régi szép szokás fővel fordúla fel.[1]

Még a nagy urak is azon vigadtanak,
Az mikor szolgái vígan mulattanak,
Jó nemes emberek, kiknek szolgáltanak,
Azokkal az urak nímelykor ittanak.

Az muzsikásokat azután behítták,
Tánczhoz kerdettenek, s magokat mulatták,
Nímelykor viradtig éppen elvontatták,
De böcsületesen tánczokot tánczolták.

Az udvariak is edgymást vendégségbe
Hitták, és mulattak végig csendességbe,
Nem indult ott senki bár veszekedésbe,
Mert az veszekedést úr el nem szenvedte.

Gőgöt nem tartottak az levélírásba,
Mint most, hogyha nem írsz edgy egész árkosra,
Azt is nem csinálod megint copertába,
Pecsétje nem leszen az spanyol viaszsza:

Azért harag leszen, de régi időben
Akármely nagy urnak irtak levelekben,
Azt irták árkosnak csak az negyediben
És addig beirták minden részeiben,

Hogy mikor levelet be kelletett fogni,
Edgy kis üres helyet alig vala kapni,
Ahova titulust akartanak írni,
Meg nem haragudott azért soha senki.

---

[1]) Ez a szokás, Aprószentek napján fűzfa vesszőből fonott korbácscsal járni s egymást tréfásan vesszőzni, maig is megvan még Somogyban, a hol verses mondókával is kisérik.

Az fejedelemnek, és egész országnak
Supplicatiot az mikor beadtanak,
Edgy árkos negyedet csak eszszefogtanak
És supplicatiot csak arra irtanak.

Másik lopásáért edgykor edgy tolvajnak
Az fejedelemnek kegyelmért írtanak,
Nyolczadára vala az csak edgy árkosnak.
Ez vala értelme Urunk válaszának:

(Folytatása, mely más íven, az ötödiken, a custus szerint ezekkel a szavakkal kezdődött: »Ha eczczeri vétke« — elveszett. A prózai szöveg nyomtatott példánya szerint a 360. laptól a 384-ig hiányzik. Ezeken a lapokon voltak a »Micsoda szekereken jártak magok régen az erdélyiek« és »Miképen rakták meg s miképen jártanak az leirt kocsikon, hintókon az régi magyarok« czímű czikkelyek. A verses szövegű részből az ötödik és hatodik ív hiányzik, s a hetedik ívnek is csak eredeti fogalmazványa van meg, a mely a lakadalmakról szóló résznek a derekán kezdődik, a mint következik:)

[NYOLCZADIK CZIKKELY.]

[Az régi erdélyiek lakadalmiról és házasságiról.]

. . . .[1])

Ha az lakadalom oly időben vala,
Melyben volt gazdának édes csipős bora,
Mind új bort ittanak akkor nagyobbára,
Ritka volt ki vágyott volna az ó borra.

Mikor ideje jött az bort vagy fazékban
Béadatta gazda, vagy ezüst pohárban,
De mivel nímelykor az lakadalomban
Az étket vitték el négy és öt fogásban:

Ideig csendesen edgymás után ittak,
Az zöld pálczás gazdák asztal körül jártak,
Kit-kit az étellel s itallal kínáltak,
Mert az böcsületre igen rávigyáztak.

Az melyik étekből az vendég szerette,
Abból az étekből ételit kezdette,
Mert az gazdálkodásnak nem volt ott léte,
Az ki mit szeretett, tálból azt kivette.

[1]) Kezdete hiányzik.

Az veres fazakat, vagy pohárt bekérte
Főgazda asztalhoz, mikor volt ideje,
Három vagy négy úttal aztot elköszönte.
Volt első köszönet Násznagy ekéssége [1]) *(így!)*

Két három társával vendég is megitta.
Azután mást kért ki megint az Főgazda.
Az új házasokért az köszönet vala.
Az Vőfélyért vala pohár harmadikja.

Akkor már mind ittak Noszolyó asszonyért.
És hasonlóképpen az Kis-noszolyóért.
Vagy az Vőlegénnek minden vendégiért.
És hogy elvégezték italt mindezekért:

Násznagy és Vőlegény, Vőfély felköltenek.
Az Örömatyához hárman felmentenek.
Háta megi állván, oda bort kértenek.
Kupa vagy pohárban melyet felvittenek.

Azt egészségiért az Örömatyának,
Úgy hasonlóképpen az Örömanyának.
Köszönetet mondván szépen Főgazdának.
Hárman mind felállva szépen megittanak.

Avval visszamentek, s kiki ült helyire.
Az Főgazda azon pohárt elköszönte,
És midőn az asztalt az is elkerülte,
Az Násznagy megintlen más pohár bort kére.

Aztot elköszönté ott az Főgazdájért.
Az mást meg az Örömatya vendégijért
És midőn megitták azokot ezekért.
Az Főgazda pohárt, kupát vagy csuprot kért.

Már edgyes pohárral innya kezdettenek.
Külömb, s külömbökért kit elköszöntenek.
Az fenforgó gazdák igen megnéztenek,
Hogy bor poharában van-e az vendégnek.

Vendég poharába hogy ha a bort látták,
Tisztességgel aztot, hogy igyék, kínálták.
Mondván, hogy azt mások már régen megitták,
Arra is vigyáztak, hogy bort ki ne adják.

---

[1]) T. i. egészsége.

Ha valakit kaptak, az ki bort kilopta,
Az fenforgó gazda azt visszaadatta,
Háta megett állott addig míg megitta,
Az pohárt üressen osztán kiadhatta.

De hogy ne csak urak ottan jól laknának,
Külön gazdájok volt megint az szolgáknak,
Edgy különös helyen eleit azoknak
Asztalhoz ültették, hol vigan laktanak.

Alábbvaló rendet, kinek hány cselédje?
Arra rendelt gazda mind számba vétette,
Az praebenda-osztót[1]) azoknak rendelte,
Vendégnek szolgái ahhoz mentek rendre.

Az praemenda-osztó *(így!)* gazdához elmentek,
Hánynak kell prebenda ott czédolát vettek,
Premenda-osztóhoz melyet hogy elvettek,
Az credok szerént ott premendát vettek.

Még az lovakra is mind czédolát adtak,
Szénát és abrakot az szerént osztottak,
Kocsis, lovásznak is elég bort adtanak,
Ugy hogy szállásokon szolgák vígan voltak.

Ha valamely urnak sok szolgái voltak,
Szállásra hordóstól annak bort kivontak,
Kinek kevesebb volt, általag bort adtak,
És minden praebendát nagy bővön osztottak.

Hogy még az község is étlen nem maradna,
Az ökröt egészlen mind megsütik vala,
Abba egy falka kés vala beleszúrva,
Az ökörnek szarva meg volt aranyazva.

Az bor az pinczéből csatornán kifolya,
Az kenyér mellette tekenyőstől vala,
Ott úgy evett-ivott kiki, mint akarta,
Senki is azt tőlle ott nem tilalmazta.

Voltanak asztalnál úri pástétumok,
Azok igen czifrák, ezüst, aranyasok,
Az étek peniglen vala számtalan sok,
Nem győzték megenni sem vendég, sem mások.

---

[1]) T. i. a ki kiosztotta kinek-kinek a maga porczióját.

Az posztpásztot[1]) fogták aranyas csészékben.
Nádmézből voltanak confectek ezekben,
Edgy részit csinálták annak Velenczében,
Portáról is hozták nímely részeiben.

Lictariumok is igen drágák voltak,
Kit mindenféléből ékesen csináltak,
Ritka gyümölcsököt azok közi raktak,
Raritas volt minden, mit posztpászban adtak.

Midőn jól laktanak, posztpásztot[2]) elszedték,
Asztalokot mindgyárt az színből kivitték,
Az tánczot azomba mindgyárt elkezdették,
Azt igen szép renddel elébb elrendelték.

Holott az Főgazda czeremoniákkal,
Az vendégek előtt szép térdhajtásokkal,
Kettőt hármat fordult ékes sétálással,
Az sétálás látszott lenni szép pompával.

Első tánczot Násznagy Noszolyó asszonynyal,
Az Vőlegény penig tánczolt Menyasszonynyal,
Harmadik az Vőfély az Kis-noszolyóval,
Az tánczot végezték ezek három tánczczal.

Az második tánczban tánczolt Örömanya,
Az Örömatyával meg az Örömanya *(így!)*
Két pár tánez utánok, ha gyermekek vala,
Azok után azok mentenek az tánczba.

Ha penig gyermeki azoknak nem voltak,
Két közelebb lévő attyafik tánczoltak,
Az több vendégeknek azután osztottak,
És midőn sokáig tánczokot folytattak.

Az *lengyel változó* következett osztán,
Süveges, egeres tánczokot is járván,
Az *lapoczkás tánczot* rendesen tánczolták,
Két vagy három tánczot jártak azok után.

---

[1]) T. i. csemege, nyalánkság, édesség.
[2]) A »posztpásztot« helyett itt először »gyümölcsöt« irt, s aztán kihúzta s javította.

Azomba Menyasszont vitték külön házban,
Ott felöltöztették szép fejér ruhában,
Vagy ha fejérben volt, zöld materiában,
Harmadik köntösse ajándék adásban.[1])

Haja fonadékát szépen kioldották,
Fényes pántlikákkal aztot felczifrázták,
Haját az vállára hosszan bocsátották.
Szélyesen állani azt az hátán hatták.

Elébb köves, gyöngyös vala koronája,
Most virágból vala csak az koszorúja,
Igy felöltöztetvén, hozták palotára,
És így felöltözve az helyiben álla.

Az *menyasszony tánczát* csakhamar már vonták,
Menyasszont Násznagynak elsőbben osztották,
Csak sétálván járván, az tánczot nem járták,
Két-három fordulást midőn elfordultak.

Násznagy az Menyasszont hol állott az apja,
Mert az apja mellett áll vala az anyja.
Azok mellett megint sok szép attyafia,
Oda érvén, szépen mind elbúcsúztatta.

Nímelykor, de ritkán, az az rend is vala:
Az menyegző napján el nem búcsúztatta,
Hanem hogy eljöve az harmadik napja,
Midőn az nász népe indult el az útra.

Az midőn az Násznagy így elbúcsúztatta.
Apja s anyja előtt az Menyasszony álla,
Térdre ott atyjának lábához borúla,
Azután anyjának lábához fordúla,

Kezeket lábakot szépen megcsókolta,
Násznagy míg felkölté, addig mind ott álla,
Apja, anyja előtt keservesen síra,
Néhányszor előttök földig leborúla.[2])

---

[1]) T. i. midőn később ajándékot osztott, megint más (harmadik) ruhát vett fel.
[2]) Ez a versszak oldalt van írva.

Násznagy szüleinek ott megköszöntette,
Hogy édes szüléje jó gondját viselte,
Tisztességes módon már fel is nevelte,
És tisztességes lett férhez menetele.

Mind apja s mind anyja leányát csókolta,
Az Menyasszonyt Násznagy Vőfély kézre adta.
Kettőt hármat Vőfély akkor fordúl vala,
Hat forgós ifiat előre állíta,

Égő szövétnekek azoknak kezekbe,
Azok tánczolának Vőfélynek előtte,
Noszolyó s Kisnoszolyó utánnok mene,
Utánnok tánczolni edgy nehánynak kelle.

Az harmadik tánczot midőn járták volna,
Az Főgazda akkor nekik jelt adata,
Az szövétnekekkel ifiság indúla,
És nagy serénységgel csaknem éppen futva.

Az mint az ajtó volt arra kezdtek menni.
Menyasszont Vőfélynek után kellett vinni,
Az két Noszolyónak kezét kellett fogni,
És úgy kellett ketten Menyasszont késérni.

Igy vivék Menyasszonyt Vőlegény házába.
Vőlegénynek Vőfély ottan praesentalta,
És mindkettőt Vőfély szépen feláldotta.
Azután az Vőfély az kardját kivonta.

Karddal Menyasszonnak fejiről levágta
Azon koszorúját, mely az fejin vala,
Aztán letette mezítelen kardba,
Melyet lebocsátott kard maroklatjába.

Ez cselekedetnek az vala az oka,
Hogy megemlékezzék az Menyasszony arra,
Hogy szűzességinek jelit kard levágta,
Azért úgy viselje magát házasságba,

Az szent házasságot hogy ha megmocskolja,
Parászna életre hogy ha magát adja,
Kard lesz életének az utolsó vége,
Koszorú levágás az melyet jelente.

Az új házasoknak jó éjjet kévánván,
Az Kisnoszolyónak Vőfély kezit fogván,
Mezítelen kardban az koszorút tartván,
Az szevendékeket előttök hordozván.

Lakadalmas helyre többi visszamene,
Menyasszont Noszolyó asszony vetkeztette.
Szép tisztességesen ott le is fektette,
Az Noszolyó asszony azután kijöve.

Az Kisnoszolyóval Vőfély tánczot kezde,
Kardból az koszorút földre levetette,
Másoknak láttára vágta el azt négyre
Jelentvén menyasszony szűzessége vége.

Az *leányelkapás* hajnal felé vala,
Az Örömatyának hogy ha volt álgyúja,
Avagy kastélyában hosszú szakállosa,
Erőssen lőttenek, mikor Vőfély kapta.

Ezek így meglevén jó éczczakát vettek
Egymástól, s mindnyájon szállásokra mentek,
Éjjeli nyugvásra mind lefeküttenek,
Reggel, mikor teczczett, akkor felköltenek.

Megvirradván, mikor Noszolyó gondolta,
Az új házasokot ágyban nem találja,
Felment, az menyecskét maga felruházta,
Azon öltözetet az Vőlegény adta.

Az fejit jóféle gyöngyös főkötőben,
Drágaköves pártát meg tettek fejiben,
Öltözött edgy szóval czifra öltözetben,
Az férjinek elébb hozták elejében.

Az régi magyarok *ifiasszont* hítták,
Aztot *menyecskének* mindnyájon mondották,
Kis meny — jó feleség, igazán tartották,
Pokolnak egy gonosz asszont állították.

Azután apjának s anyjának mutatta,
Azoknak új asszony kezeit csókolta,
De felköltük előtt az musikás vonta,
Melyet mondottanak hogy *hajnali nóta*.

Az hajnali nótát ugyan az Násznagynak.
Vonták Kisnoszolyó s Noszolyô asszonnak.
Ugy hasonlóképpen az Vőfély úrfinak.
Ezeken kül penig sokaknak másoknak.

Más nap Vőlegénynek legént nem tartották.
De Menyasszonynak is az társát nem mondták.
Hanem *új házasok* mindnyájan úgy hitták.
Násznagy Noszolyóknak neveket meghadták.

Az Vőfélylyel edgyütt azon nevezetben
Mind addig voltanak ezen tisztségekben.
Mig menyasszony vala lakadalmas helyben.
És az lakadalom egészlen ment végben.

Másnap a menyecskét. ha volt catholica.
Annak rendi szerént az pap beavatta.
Már penig ez napon Vőfély volt az Gazda.
Ki azonnal üle fel szerszámos lóra.

Vendéget házanként paripán eljárta.
Úgy marasztotta meg vendéget az napra
Ebédre, s tánczot is az Vőfély osztotta.
Az felestökömöt hamar feladatta.

Az felestököm is az míg készűl vala.
Palota. s szín előtt hosszú fa felásva.
Kettő is némelykor vala eszszetoldva.
Azon fa is hájjal volt megkenve. s hántva.

Azon felásott fa volt sima fenyőfa.
Annak az tetejin éppen fúrás vala.
Fúráson keresztűl tétetett még más fa.
Az ki felhághatott. ülve nyugszik vala.

Fa tetein három vagy négy arany vala.
Négy öt sing posztót is tesznek vala oda.
Jó bort is tettek fel ottan edgy palaczkba.
Sokan megpróbálták, ki felhághat arra.

Az urak azt nézvén. magokot mulatták.
Hogy hághassanak fel mert sokan próbálták.
Edgyet az sok közűl hogy felhágott. lássák.
Hogy valjon ki hág fel. csak alig várhatták.

Az ki felhághatott, üle keresztfára.
Az bort az palaczkból mindjárt kezdé innya,
Az arany és posztó éppen övé vala,
Szép halkkal azután az fáról leszálla.

[Az felestö]kömöt hogy elkészitette,
Az vendéget Vőfél ottan leültette,
Az vendégek közé maga is leüle,
És az vendégekkel vígan lenni kezde.

Elsőbben melegen az mézes bort hozták,
Az új házasokkal azt rendiben itták,
Azt *csókos pohár*nak az időben hítták,
Ital közben edgymást rendre megcsókolták.

Az után az Vőfély étket elhozatta,
Felestököm alatt voltak vígasságba,
De az felestököm sokáig nem tarta,
Felkelvén, indúltak mindjárt rendre tánczba.

Addig mind tánczoltak, míg ebéd készüle,
De az ebéd vala szintén éppen estve,
Ebéd előtt mintedgy órával elmene
Az asszonyság, osztán ebédre kijöve.

Az ebéden immár Násznagy volt az Gazda,
Az Noszolyó asszony Násznagy gazdasszonya,
Az ebédet azért Násznagy elhozatta.
Az vendéget elébb, mind feljebb, mosdatta.

Az Noszolyó bélest ott annyit süttetett
Valahány asztal volt, arra mennyi kellett,
Noszolyóbélesnek azt vendég nevezett,
Az Vőfély számára különöst süttetett.

Mint az többi bélest szintén úgy sütötték,
De belől az hová az riskását tették,
Tenérni ruhákot ott elegyítettek,
Körös és keresztül vas drótokot tettek.

Azt felyül tésztával mind béborították,
Több bélessel edgyütt az asztalhoz hozták,
Vőfély eleiben azt mindjárt béadták,
Hogy Vőfély felbontsa, előtte ott hadták.

Hogy ha tanólatlan, ifi vőfély vala,
Mindjárt elkezdette késsel hogy felbontsa,
Nem tudván, hogy bontsa, maradt gyalázatba,
Felbontani bélest mert nem is tudhatta.

Ha penig expertus, tanólt Vőfély vala,
Villájával elébb azt megnyomogatta,
Villáját bélesben felyűl beszurkálta,
Hogy micsodás béles, akkor kitanolta.

Azután villával az gyolcsot kiszedte,
Az vas drótokot is abból mind kivette,
Kiszedvén tángyérra szép rendivel tette.
Noszolyó asszonnak gazdálkodott vélle.

Az Noszolyóasszony aztot neheztelte,
Hogy Vőfél megtudta, mi volt mestersége.
De az Vőfélyt azért kiki megdicsírte,
Az tepsiát penig asztaltól kitette.

Mindenik nap kalács bővön elég vala,
De az gazdasszonyok azt megkérdik vala:
Valjon az vendégek ettek-e kalácsba?
Szomorkodtak rajta, ha nem ettek volna.

Az köz gazdasszony is azért haragudott.
Megsütvén, vendége ha nem ett kalácsot.
Gyönyörködött penig ha vendég jól lakott.
Kalács sütésiről dicsíretet kapott.

Az Főgazdasszony is nagy úrasszony vala.
Annak is feles volt úri gazdasszonya,
Az nímet éteknek még híre sem vala,
Magyar étek vala, kiben volt szalonna.

Az nímet Erdélyben az mikor bejöve,
Nímetnek mely magyar ebédire mene.
Rendszerént elcsapta hasát nímet étke.
Hogy hasa megálljon, alig vitte végbe.

Tudom sokak, kiken volt szoros kólika.
Vajas étket enni ment nímet asztalra.
Hogy a vajas étek hasát megindítsa,
Magam is ismertem, ki azt practikálta.

Ha tekenyős békát valaki ett volna.
Egy pohárból véle más nem ivutt volna.
Ha mostani módon *sülgrott* [1]) mondtad volna.
Hogy szíj-drótot te kérsz, más azt tudta volna.

Vígan evén s iván, asztaltól felköltek.
Éfélig s tovább is tánczokot követtek.
Azután edgymástól meg búcsúkot vettek.
És az szállásokra rendre mind elmentek.

Lakadalomnak hogy volt harmad napja *(így!)*,
Midőn új házasok indúltanak útra.
Már annak előtte az két cancellista
Az parafernumot [2]) egészlen leírta.

Az menyecske anyja akkor az Násznagynak.
Az Násznagygyal edgyütt Noszolyó asszonnak.
Az Vőfély urfinak és Kis-noszolyónak.
Az nász népe közűl az elévalóknak

Ajándékot küldött: inget az Násznagynak.
Selyemből kit szőttek és megczifráztanak.
Csipke [3]) kerítette széljit varrásának,
Szkofiummal varrott keszkenyőt másoknak.

Az leányos háztól hogy násznép elmene,
Az Gazdákot leány apja vendégelte
És mindenik Gazda ajándékát vette.
Aranyát, tallérát töllök nem kimílte.

Nímelyiknek adott angliai posztót,
Másoknak elosztott úri paripákot.
Nímelyiknek adott válogatott nusztot.
Hívatalja szerént kinek-kinek osztott.

Itt kegyes olvasó kérlek vedd eszedbe,
Hogy úri menyegzőt irtam én itt csak le.
Az alábbvaló is illyen vala szinte,
Csakhogy az nagy pompát éppen nem ülhette.

---

[1]) T. i. Schildkrot = teknősbéka.
[2]) T. i. kelengyét.
[3]) A fogalmazványban *csipe* áll.

Hogy az menyecskével haza érkeztenek.
Harmadnapig megint ott vendégeskedtenek, *(így!)*
Azután vendégek házokhoz mentenek,
Új házasok is, mint lehetett, éltenek.

Keresztelőben is az régi magyarok,
Mint lakadalomban, voltanak pompások,
Szintén úgy voltanak gazdák s gazdasszonyok,
Noha nem valának éppen oly módosok.

Emlékezetes lakadalomról való toldalék, az mely volt Gyalu várában az 1702. esztendőben.

Az ki gyönyörködöl régi raritasban,
Nézz szorgalmatosan ezen írásomban,
Azon lakadalmat az Gyalu várában.
Irtam, mely volt ezer hétszáz másodikban.

Erdély gubernator gróf Bánffi György vala,
Kedves felesége kinek Bethlen Klára,
Adják leányokot, kinek neve Anna,
Gróf Székely Ádámnak az lakadalomba.

Ez lakodalomban Apor István vala
Az új házasoknak az szokott násznagya,
Noszolyó volt Haller Györgyné, Kornis Anna,
Mert Apor Istvánné mind beteges vala.

Apor István megyszín bársony dolományba,
Az mentéje ugyanolyan bársony vala,
Mind mentén, dolmányon az gomb arany vala,
Drága kövek voltak az arany gombokba.

Az mentéje vala nuszt-háttal bérelve,
Kit ezer tallérral muszkáknál vette, *(így!)*
És ezen pompára mind felbéreltette,
Csudálkozott rajta, ki azt jól megnézte.

Kolosvár várából indult az násznépe,
De az míg Gyaluban az násznépe menne.
Az gróf Bánffi György is Gyaluban készűle
És gróf Rabutinnak eleiben mene.

Mert Leopold császárt az lakadalomba
Nagy alázatosan elhívatta vala.
Leopold követje gróf Rabutin vala.
Ki császár személyit ott viseli vala.

Drága szerszámokban czifrán öltöztettek.
Hét úri paripát, kiket is vezettek.
Szép fényes seregek vélle edgyütt mentek.
Mikor Rabutinnal osztán szemben lettek:

Mint császárt, Rabutint Bánffi úgy fogadta.
Alázatosságát éppen úgy mutatta.
És szépen köszöntvén, alázattal hítta.
Hogy már méltóztatnék eljőni Gyaluba.

Rabutinnak noha ott volt felesége.
De az császárnénak képit nem viselte.
Asztalhoz leülvén, nem is volt az képe.
Hanem Rabutinnak csak mint felesége.

Gyalui vár alatt nagy hosszú szín vala.
Benne közönséges ötven asztal vala.
De az Majestasnak külön helye vala.
Három fok grádicson kellett menni arra.

És hosszú volt az hely, mintedgy három ölni.
A szélyessége is éppen vala annyi.
Az padimentumát sálya posztó fedi.
Az grádicsát is olyan ékesíti *(így!)*.

Az Majestas helyin vala csak edgy asztal,
Portai szönyeg volt varrott szkófiummal.
Kivel leterítve vala azon asztal,
Az székek valának borítva bársonynyal.

Felyűl az asztalon, az mint asztal álla.
Szép veres bársonynyal mind be vala vonva.
Fél singnire köröskörül lefügg vala,
Szélyes arany csipke kerűlle felvarrva.

Már midőn Rabutin elérkezett volna,
Három triumphalis, szín előtt volt, porta.
Lévén az szín előtt, ott mindjárt leszálla,
Az kalap mindenkor az fejiben vala.

Igen nagy pompával az színbe bejöve,
Majestas helyire edgyedűl felméne.
Az maga székiben ott mindjárt leüle.
Sok álgyúlövés közt ez pompa ment végbe.

Majestas helyire nem ment Rabutinné.
Hanem mint erdélyi főgenerálisné,
Álla az több úri asszonyoknak mellé.
Másként, mint főbb vendég ő magát viselé.

Azután érkezék mindjárt az násznépe.
Násznagy noszolyókkal, vőlegénynyel mene.
Nagy térdhajtásokkal vőfél is kisérte.
Hol az Majestasban Rabutin vót ülve.

Az grádics véginél Bethlen Miklós állván.
Násznagy társaival oda fel eljutván.
Mindnyájon féltérdre itt borúlván *(így!)*.
Nagy alázatoson magokot mutatván.

Násznagy társaival császárt köszöntötte.
Bethlen Miklós felelt azon köszöntésre.
Rabutin csak üle kalapja feltéve,
Azután az násznagy térdiről felkele.

Felkelvén, magokot az földig meghajtván.
Háttal visszafelé innét elindúlván.
Az császár képivel mind szemben fordúlván.
Az szín közepéig osztánon *(így!)* eljutván.

Ott legelsőbben is az gubernátornak
Kezit fogták, után *(így!)* meg Rabutinnénak.
Harmadik meg ugyan gubernátornénak.
Köszönetet mondtak elébb ez háromnak.

Az több vendégeknek, s elsőbben uraknak.
Az kezeket fogták osztán asszonyoknak.
Az akkori szokás szerént leányoknak.
Az leánt kikérték, mint volt rendi annak.

Elsőbben az étket császár asztalára
Vitték aranyos szélű ezüst tálakba.
Gróf Pekri Lőrincz vala főasztalnokja.
Gróf Bethlen Sámuel az innyaadója.

Egyedül Rabutin az asztalnál üle,
Fejibe kalapja mindenkor feltéve,
Hogy már enni kezde az császárnak képe,
Az ötven asztalhoz az vendég leüle.

Az havas-alföldi vajdának követje
Az magyarok között legelől az üle,
Az egész asztal volt nagyon csendességbe,
Suttogva az szindben *(így!)* mindennek beszéde.

Míg megittasodtak, mind csendesen voltak,
Azután eleget nagyon zajgottanak,
Kik hogy halgassanak nagyon csitoltanak,
Intettek, császárra hogy ők vigyázzanak.

Kivált az fennforgó, és udvarló szolgák
Hogy megrészegedtek az császárt is szidták,
Nem volt semmi haszna akármint csitolták,
Hogy nem csitolhatták, azután elhadták.

Rabutin az császár képe csak hallgatott,
Ha más étek kellett, akkor csak mutatott,
Melyet főasztalnok mindjárt elhozatott,
Mikor innya kellett, akkor is jelt adott.

Hajnalig vendégség és míg az táncz tartott,
Az Majestas helyben egyedül láttatott,
Patientiával nagygyal ott mulatott,
Melyet ő maga is másnapon megvallott.

Hosszan benn az színben az pohárszék vala,
Az első pohárszék volt császár számára,
Az melyen sokféle ivó-edény vala,
Császárhoz királyhoz mely illendő vala.

Tiszta arany vala annak nímelyike,
Gyémánt, rubint, smaragd volt ékesítése,
Tengeri gyöngyházból csudaforma képe,
Le nem lehet írni, volt valahányféle.

Kilencz pohárszék volt ezen kül az színben,
Aranyas, virágos kupák az edgyiken,
Láttattak mind edgyik azok fedelesen,
Csak aranyas csészék másik pohárszéken.

Harmadikon ezüst aranyas poharok,
Negyediken kannák, mind pompára valók,
Szép fejér sellegek ötödiken állók,
Teli hogy töltötték, volt elegendő borok.[1])

Edgy olyan selleget nyolcz vendégnek adták,
Hogy asztalhoz adták, aztot ketten fogták,
Fejér poharokot hatodikra rakták,
Edgy, két, s edgy fél ejteleseknek mondották.

Hetediken ejtel, s fél, gömbölyeg forma,[2])
Aranyas poharok, ezüst vala csupa,
Nyolczad, s kilenczedik pohárszéken vala
Külömb külömbféle kristály, drága, s ritka.

Az szép válogatott étkek sokaságát
Nem lehet leírni, ritka, s drága voltát,
Hanem csak írom le azok raritássát,
Ez lakadalomnak hogy lássák pompáját.

Úri pástétomok külömb külömbfélék,
Kiket megfestettek sok drága festékek,
Nagy ezüst tálakban asztalhoz felvitték,
Mindenik asztalra szép rendivel tették.

Alma, körtvély, czitrom, narrancsnak formája
Azokon szintén úgy zöld levéllel vala,
Szarvasok, és őzek rendesen csinálva,
Gölicze és galamb edgymás mellé álla.

Az mint áll Fogaras, ki vala csinálva
Nímet silbokokkal mindenik bástyája,
Az nímetnek hátán fenn vala az puska,
És avval áll vala az vár kapujába.

Az álgyúk bástyákon állottanak rendre,
Kivül az árkába víz vala eresztve,
Apró halak frissen firkoltanak benne,
Mindenik fogásra más ujság efféle.

---

[1]) Eddig első, javított, fogalmazvány-példányban van meg, innen tisztázott példányban is. A tisztázott felett: *H. Folium octavum.*

[2]) A fogalmazványban így van ez a sor:

Hetedikben ejtel, s félejteles és gömböljed forma.

Megjegyzendő, hogy az író az »s« előtt mindig vonást tesz, ezt a sajátosságát a kiadásban megtartottam.

Berzenczei Márton ezek csinálója.
Az ki marosszéki főrend ember vala.
Apaffi Mihálynak ez nagyhírű vala
Főkonyhamestere. s nem is vala mássa.

Az oda fel leírt szerszámos hét lovak
Egész majd hajnalig szín előtt állottak.
Míg tartott menyegző, mindaddig ott voltak,
Azután vitték el, midőn eloszlottak.

Hogy pohárt köszöntek császár. s császárnéért,
Jóseph az akkori koronás királyért.
És az mostan megholt császár Carolusért.
Az hadi fővezér Eugeniusért:

Az várbeli álgyúk erőssen szóllottak.
Színnek is előtte három álgyúk voltak.
Azokkal is olyan erős tüzet adtak.
Az várban ablakok mind eszszeromlottak.

Az lakadalomnak hogy volt első napja.
Gubernátor vala hammuszín bársonyba.
Egyféle bársony volt mentéje, dolmánya.
Nuszttal az mentéje megbérelve vala.

Gyémántos medály volt nusztos süvegibe.
Az melljin másfelől, az mint állott szíve.
Gyémántos medálját oda is feltette.
Azt az császár adta, mikor jára Bécsbe.

Violaszín bársony mentéje dolmánya.
Hogy lakadalomnak vala másik napja.
Jóféle gyöngyökből csinált virágokra
Az gombok valának ékesen felvarrva.

Az mentéje vala hiúzzal bérelve.
Az tegnapi medály megint süvegibe.
Ugyanazon medály ragasztva melljére.
Fejedelmi módon éppen volt öltözve.

Az gubernátorné volt hajszín bársonyba
Elsö nap öltözve oly czifra szoknyába.
Az aljától fogva, az mint volt dereka.
Orientalis drága gyöngygyel volt rakva.

Az szoknyán az gyöngyök valának czifrázva.
Köröskörül szépen rakták virágokra,
Aranyfonálból szőtt másnap az szoknyája,
Az mely is volt igen drága materia.

Köves és aranyból pereczek az kezin,
Gyémántos medályok nyakán és az melljin,
Arany drágaköves reszkető-tők fejjn,
Sokféle drága gyöngy vala fűzve övin.

Edgyszóval az testin volt kéncs annyi drága,
Hogy az ki azt nézte, csudálkozva látta,
Az asszonyság is volt mindnyájon[1]) oly czifra
Királyi menyegző, az nímet azt mondta.

Az szín előtt tele kádak borral voltak,
Az ki mint szerette, mindnyájon úgy ittak,
Senkit az italtól ott nem tilalmaztak.
Hogy ha az elfogyott, megint több bort hoztak.

Bor és mindenféle étek annyi vala,
Noha számtalanúl oda gyültek volna,
Aztot elkölteni mégsem győzik vala,
Noha ott tilalma semminek nem vala.

Már megittasodván, asztaltól felköltek,
Majd éppen hajnalig rendre tánczba mentek.
Az menyasszonyt várba nímelyek bevitték,
Aztot új köntösben ottan öltöztették.

Az jó szokás szerént haját lebocsátván,
Fényes pántlikákkal rendesen megrakván,
Így felöltöztetvén az színben kihozván,
Ott régi helyiben megintlen beállván.

De minek előtte elkezdették vonni
Az menyasszony tánczát: fel kelletett menni
Majestas helyire, s kellett térdre esni,
Maga mellé násznagy az társait venni.

Násznagy mindnyájoknak nevivel köszönte
Császár gratiáját, háladással vette,
Méltóztatott jelen hogy itt volt az képe,
Felkelvén, hajtották magokot az földre.

[1]) Az író írásmódja szerint: *minyájon*.

Az mint mentek vala, jöttek háttal vissza,
Azután kezdődött az *menyasszony táncza*,
Kettőt avagy hármat az násznagy fordúla,
Az menyasszony kezeit keziben tartotta.

Az gubernátorhoz azután felvitte,
Onnét az anyjához megint elkésérte,
Ott mind az kettőtől búcsúját vétette,
Azután úgy adta az vőfély kezire.

Az vőfély az háló helyre elvezette,
Nagy álgyúlövés volt mindaddig, míg vitte,
Nagy pompával osztán az császárnak képe
Leszáll Majestásról, s az várba beméne.

Ottan nagy pompáson ház volt felöltözve,
Az melyben éczaka hált az császár képe,
Vendég is szállásra hajnalba mind méne,
És az első napnak ekképen lőn vége.

Másnap Majestásnak nem volt készűlete,
Lovak sem voltanak akkor felöltözve,
Rabutin sem vala az császárnak képe,
Hanem az asztalnál az többivel üle.

Ma nagyobb vígasság és vendégség vala,
Rabutin is igen vígan, s részeg vala:
Nem vagyok ma császár! gyakran kiáltotta,
Mit tegnap mulattam, azt mind kitöltöm ma.

De mind az vendég is olyan részeg vala,
Hogy asztaltól kidőlt imide amoda,
Az mikor kell vala indulni már tánczba,
Alig vala férfi, az ki tánczolhatna.

Paszamántos köntös az lakadalomban
Nem volt, sem porozott haj kötve zacskóban,
Urak és asszonyok rég magyar ruhában
Magyar tánczot vontak, s mentek magyar tánczban.

Mennyi paszamántos köntös van Erdélyben,
Avagy porozott haj zacskó kötésiben,
Azokot edgy helyre mind gyűtenék egyben,
Vennék fel mit érne minden böcsűjiben:

Azon drága köntöst nem hiszem felérné.
Melyben gubernátor, és gubernátorné
Ez lakadalomban valának öltözve.
S az hét paripára melyek voltak téve.

Az szín és vár között nagy magos fenyőfa,
Hántva s zsíros hájjal kenve, volt felásva,
Tetein tíz arany, s Anglia posztója
És edgy ezüst pohár feltétetve vala.

Azt megkiáltották: az ki felhághatna,
Azokot veheti el maga számára.
Sokan megpróbálták, az ki felmászhatna.
Nímelyik csak félig ment és visszaszálla.

Nímelyik teteit[1]) midőn szinte érte,
Az zsír miatt síkúlt s lött visszaesése;
Gubernátornak volt asztali embere,
Tréfás, és játékos, Piszli volt az neve,

Végtére az fára felhágni próbála,
Hosszú vasszegeket titkon csináltata,
Patkóverő penig az keziben vala.
Rendre az szegeket avval veri vala.

De úgy is nehezen hághata[2]) az fára,
És mikor edgyet-mást venni le akarta,
Az fa tetejéről szintén esik vala,
Nagy szerencséjére,[3]) hogy megmaradhata.

Az vár ablakiból az urak azt nézték,
Az nagy sokaság is alatt mind szemlélték
Hogy leesik Piszli mindnyájon megettek,[4])
Szörnyű halálától megis félemlettek.

Kivált az asszonyok kezdettek jajgatni,
De az körűlállók kezdették biztatni,
És azon fa alá kezdettek állani,
Hogy őtet megkapják, ha talál leesni.

---

[1]) A fogalmazványban: *tetejit.*
[2]) A fogalmazványban: *mehete.*
[3]) A fogalmazványban: *tetejiről,* és *szerencséjére.*
[4]) A fogalmazványban *edtek.* Mindkét változat az *ijedtek* helyett

Noha félelemmel, de fáról leszálla,
Az arany és egyéb marada ő nála,
És az urak előtt igen kedves vala,
Mert tisztességes volt, és szép az tréfája.

KILENCZEDIK CZIKKELY.

Az régi erdélyiek temetéséről.

Mikor valamely úr világból kimúlék,
Ha esztendeig is azt el nem temették,
Annak felesége, mely jószágban férjek
Megholt, mind edgy helyt aztot kesergettek.

Azon jószágból nem ment más jószágába,
Az melyben meghala, nem is ment az házba,
Söt némelyik asszony abban nem ment soha,
Ki nem ment az házból még csak az udvarra.

Asztalhoz nem mene ebéd, vacsorára,
Hanem csak az házban benn ült ő magára,
Kissebb jelt sem adott semmi vigasságra,
Egyedűl kesergett mindennek[1]) láttára.

Mikor valamely úr házán kül meghala,
Kivált ha halála történt az városba:
Harmadnapján tették aztot koporsóba.
Akkor prédikállás, és csak ének vala.

De requiem mise catholicusoknál,
Volt oratio is az más vallásoknál,
De az ritkán vala, és csak némely háznál,
Az koporsót vonták belől be bársonynyal.

Más materia is koporsót befedte,
Az kitől mint tölt ki, csak avval bérlette,
Materiában volt nyujtozva az teste,
Az nadrág posztóból vala reá téve.

Rendszerént nadrágon vala bőrből kapcza,
Nímelykor az kapcza vala matéria,

---

[1]) A fogalmazványban: *mindenek* áll.

Olykor-olykor penig csak szép gyolcsból vala,
Bársonyból az vánkos feje alatt álla.

Portai vánkost is halott feje alá
Tettenek, mint írám, hogy volt az hintóba,
Vánkos mellett nusztos szép süvege álla,
Rég pozsoni süveg az fejiben vala.

Szkofiummal varrott keszkenyő kezibe,
Az catholicusoknál olvasó felette,
Térdig beterítve vala szemfedele,
Mely fátyol, patyolat és vala afféle.

Az szemfedél körűl selyemből volt csipke,
Nímelykor ezüst is abba elegyítve,
Az nyujtózó-padra szép szőnyeg terítve,
Alája nagy dívány szőnyeg vala téve.

Hogyha az megholt úr catholicus vala,
Fejinél lábánál két-két viaszgyertya,
Alól az koporsó[1]) gyalult forgács rakva,
Nímelykor hammu is forgács között vala.

Szép gyolcs lepedővel aztot becsinálták,
Koporsóban testét úgy takarították,
Az süvegit is feje mellett benn hadták,
Az testét azután koporsóban zárták.

Régi temetökben, s kivált az mienkben,
Pozsoni süveg volt, láttam, az fejiben,
Ha harczon esett el, volt veres süvegben,
Kivágva nem vala, vala csak selyemben.

Az két drága gyűrűt újjaiban dugták,
Az asszont egészlen fejérben nyujtották,
Koporsót bársonynyal, s tafotával vonták,
Fejér vala az is, az mint beborították.

Az közasszonyoknak vonták be csak gyolcscsal,
Az urakét meczín.[2]) s fekete bársonynyal,
Az közrendekét fekete bakacsinnal,
Ifiakét zöld tafota, s kamukával.

[1]) A fogalmazványban: *koporsóban.*
[2]) T. i. megyszín.

Az nagy úrfiakét szép materiával,
Mely volt megszőve ezüst és aranynyal.
Körül megczifrázták sűrü bokrétákkal,
Az közepe vala seprűforma tollal.

Az kisasszonyoknak az koporsójára
Szegezve volt fejér selyem matéria,
Az alábbvalóknak szép fejér gyolcs vala,
Koszorúk, s virágok köröskörűl rakva.

Felesebb gyűrű volt asszonyok újjában,
Köves nyakszorító vala az nyakában,
Az mellje czifrázva szép drága medályban.
Az öve foglalva vala arany lánczban.

Hogyha idegeny helyt valaki meghala.
És hirtelen bársony avagy materia.
Az kit koporsóra tegyenek. nem vala.
Szép skárlát szőnyeget tettek koporsóra.

Az testet az mikor tették koporsóba.
Társzekér készen volt. mindjárt tették abba.
Feles tövis vala az koporsó alja,
Hogy test ne rázódjék, azért tették arra.

Küljel társzekéren posztó volt fekete.
Még az kereket is egészlen belepte.
Szélje minden felől éppen földet érte,
Mikor osztán voltak ekképpen készűlve:

Deákok, és papok legelől mentenek,
Urak, főrend, község kiket késértenek.
Az testet szekéren utánna ezeknek.
Hintaja azután az feleségének.

Az hintó bőreit mind lebocsátották,
Szomorúságokot azzal is mutatták,
Hintóban özvedgyit hogy meg sem láthatták.
Az gyermekeit is ebbe borították.

Asszony attyafiak ha sokan voltanak,
Özvegy hintajának utánna jártanak.
Le vala bocsátva bőrök hintójoknak,
Azon hintóban is bele nem láttanak.

Két felől az szélit fekete posztónak,
Az társzekér mellett még haton fogtanak,
Hat szövétneket is az catholicusnak,
Azon szekér mellett két felől hordoztak.

És úgy énekszóval városból kivivén,
Az keservesekben onnét visszatérvén,
Úgy az kísérők is sokan hátra menvén,
Hazafelé testet többi elkésérvén.

Elöre hírt tettek az olyan faluknak,
Az kiken keresztűl menni akartanak,
Az megholt vallásán, az melyek voltanak,
Az test eleiben onnét kiindultak.

Az határ széljiig pap s deák kijöve,
Más határ széljiig énekszóval vitte,
Hat legény keziben itt is posztó szélje,
Mert másként az uton szekérre volt téve.

Én az régiektől hallottam oly dolgot:
Országgyűlésiben edgy úr halálozott,
Abban felesége semmit is nem tudott.
Mikor haza vitték az tornáczban állott;

Az midőn az kapun be kezdettek menni:
Az micsoda szekér? tornáczból megkérdi;
Felelik: azon van ura megholt testi,
Hanyottá az földre mindjárt magát ejti.

És azon az helyen mindgyárást meghala,
Az kinek az testit felbontották vala,
Vala szíve annak kétfelé hasadva,
Az ura halálán annyira búsúla.

Valljon hány asszony van ma egész Erdélybe,
Az ura halálán az kinek az szíve
Meghasadván, búban leesnék az földre,
Nem találnál olyat, s ne keress az végre.

Akármely valláson azon faluk voltak,
Az melyen az testtel keresztűl indúltak,
Az test eleiben mindjárt harangoztak,
Minden jószágiban harangokot vontak.

Ha csak portioja volt is edgy faluban,
Az mig eltemették, harangoztak abban,
Azt el nem mulatták volt kétczer napjában,
Az testet tartották edgy bizonyos boltban.[1])

Ha catholicus volt, szent mise gyakorta,
Ahol az test feküdt de requiem vala,
Fejinél, lábánál ége két-két gyertya
És énekeltetett szent Dávid zsoltára.

Az szent vasárnapon az más vallásúak
Predicatiót az test felett mondottak,
Könyörgést az néppel ottan imádkoztak,
Valakik az úrral edgy valláson voltak.

Az testtel az mikor haza érkeztenek,
Kellett de requiem lenni szent misének,
Praedicatiot is akkoron tettenek,
Csak predikáltak más valláson levőknek.

Ének-szóval osztán úgy tették az boltba,
Az mig temetéshez készűltek, volt abba,
De az temetéshez hogy készűltek vala,
Aztot elrendelték edgy bizonyos napra.

Levél által osztán az attyafiait,
Ha nagy ember vala, az ország népeit,
Cathalogus szerént az főbb-főbb rendeit,
Temetésre hitták férfi és asszonyit.

Az mint feljebb írám, koporsót behuzták,
Ezüst és aranyas szegekkel megrakták,
És hogy az aranyas szeget jobban lássák,
Az koporsót azért bíborral bevonták.

Férfinak, s asszonnak az koporsójára
Az képíróval, fejér materiára,
Czímert írattanak, s volt tizenkét számba.
Melyek koporsóra voltak felragasztva.

Az mely háznál vala halott temetése.
Nagy tágas szín vala előre készítve,

---

[1]) A tisztázott példányban: *faluba, abba, napjába, boltba* áll; a fogalmazványban mindeütt *ban*; másutt is megvan ez a különbség.

Jó magos sámoly volt annak közepette,
Keservest[1]) és testet hogy nép megnézhesse.

Fekete posztóval az sámoly bevonva,
Edgy darabig körűl földet is elfogta,
Fekete posztóval szín. is mind bevonva,
Kül is edgy darabig, mint volt szín ajtaja.

Papirosra írott feles czímer rakva
Köröskörűl vala fekete posztóra,
Predikálló szék is feketébe vala,
Ha catholicus volt, oltárnak asztala.

Oltár előtt selyem czímerek valának,
Mentől durvább posztót keservesek kaptak,
Olyanból magoknak köntöst csináltattak,
Fekete báránybőrt mentéjekre varrtak.

Fekete szőr-sinór köntös kerűlete,
Posztószély az övök, az is volt fekete,
Fekete nestes durva posztó süvege,
Férfiak, s asszonyok ilyen volt köntöse.

Az asszonyok kendervászonból csináltak
Feketített burkot fejekre magoknak,
Melyet az hátokon lebocsátottanak,
Edgy helyt az közepin kit felakasztottak.

Földön vonczolódott buroknak az farka,
Edgy darabig három helyt volt felakasztva,
Ecczer ványolt posztó vala az palástja,
Edgy szóval voltanak mentől nagyobb gyászba.

Az temetés napja hogy elközelített,
Az fő, s vice-gazdák előre eljöttek
Két vagy három nappal és rendelést tettek,
Az gazdasszonyok is olyat cselekedtek.

Gazda, s gazdasszonnak itt is kellett lenni.
Kik mihelyt érkeztek, kezdettek készűlni.
Kik benn el nem fértek, künn szállást rendelni,
Szállás kapujára czédulát raggatni.

---

[1]) A *keserves* alatt a gyászolók értendők.

Midőn elérkezett vendég temetésre,
Mindjárt számbavették, hogy hány az cselédje,
Az olyan, ki torban jelen nem lehetne.
Az olyan gazdának czédoláját vette.

Mint lakodalomban praebendát kiadták.
Melyet szállásokra az szolgák kifogták,
Mert itt is praebendát igen bővön adták,
Bor praebendájokot mindnyájon kihozták.[1])

Elérkezvén immár az temetés napja,
Legalább edgy nappal az sok attyafia
Eljöttek, s készültek temetés napjára.
Sok vendég is jöve elébb való napra.

Az urak, főrendek, s nemes temetésre
Az külsők sem jöttek czifrán felöltözve,
Közönséges vala mindennek köntöse,
Nem láttatott ottan senki is színesbe.

Temetésre sokan gyászköntöst tartottak,
Szederjés violaszín posztóban jártak,
Körül köntösökre selyemzsinórt varrtak,
Övek is uraknak erre külön voltak.

Asszonyok sem voltak itt czifra köntösbe.
És fekete fátyolt tettek az fejekre.
Bársony palást vala az nyakokba véve,
Fekete gyöngyből volt felfűzve az öve.

Violaszín avagy szederjes szoknyája,
Az vagy posztó vala, vagy volt matéria,
Azon csak fekete selyemcsipke vala,
Vagy penig csak selyem-galand volt felvarrva.

Edgy szóval kelletett temetésre menni.
Ahol nem szokás volt semmit is vigadni,
Leányokat penig nem szokás volt vinni.
És az temetésre magokkal hordozni;

---

[1]) A fogalmazványban ez a sor így van: Bort is praemendán minyáján kifogták.

Hanem az halottnak ha volt attyafia,
Az olyat elvitték, de keserves vala,
Ha másféle leányt vittenek is oda,
Az künn az faluban szálláson marada.

Ha idegen asszony, s férfi temetésre
Elmentenek volna czifra öltözetbe,
Mindenek csufjára, és nevetésére
Lett volna az olyan, ki azt cselekedte.

Temetésnek penig eljövén az napja,
Az holtnak özvedgye külön csak edgy házba
Bemenvén, az urán keservesen síra,
Mentek attyafiak vígasztalására.

Mikor már mindnyájon színben begyültenek,
Az papok, s deákok mind elkészűltenek,
Fekete posztóval vont székre ültenek,
Az székre szőnyeget csak ritkán tettenek.

Akkor, ha tanácsúr az megholt úr vala,
Tizenkét paripa az szín mellé álla,
Kik is mind voltanak aranyas szerszámba,
Másoknak annyi volt, mint volt állapotja;

Mint oda fel írám, lovak szerszámosok,
Tigris, párducz-bőrös czifra czafrangosok.
Szépen homlokokon voltak boncsokosok,
Ezeken kül penig ugyan szép tollasok:

Azokot szín mellé rendre állították,
Visogtak, s az földet lábokkal kapálták.
Míg az temetés volt, zabolán tartották,
Mind az temetőig test körűl hordozták.

Fekete bakacsinban volt felöltözve
Egészlen jámbor ló, alig láczott szeme,
Az ki azon lóra üle, már előre
Pánczélba öltözött sisak az fejébe.

Két kar-vasak voltak annak az karjain.
Annak pánczél vala az ő kutyafülin,
Hosszúnyelű zászló, fekete az kezin,
Kardja és buzogány állott az karjain.

Ezekkel az halott feje fele[1]) álla.
Ezüst czímer ha volt, azt meg más tartotta.
Más meg czifrán vala öltözve pánczélba.
Az fejiben annak volt drága sisakja.

Az pánczél aranyas, vagy ezüstös vala,
Micsodás az pánczél, olyan volt sisakja,
Az fegyver is rajta mind aranyas vala,
Keziben áll vala aranyas zászlója.

Ennek edgyik felin az halott czímere,
Más felől versekkel annak dicsírete.
Ezzel is ott állott, hol volt halott feje.
Ott állott, míg vala temetésnek vége.

Az testet hajnalba az színben kivitték,
Az leírt sámolyra színben helyheztették.
És az készűletet midőn véghez vitték,
Deákok és papok temetést kezdették.

Catholicusoknál akkor meggyujtották
Az gyertyát, népnek is mindjárt elosztották.
Uraknak, s papoknak czímereket adták,
Materiából valót uraknak hozták.[2])

Csak papíros czímert az köznépnek adtak.
Nyomtatott versek is temetésen voltak,
Kit dicsíretire az halottnak irtak,
Háznál, s az templomban rendre ragasztottak.[3])

Hat jó ifi legény vala feketébe,
Hat szövétnek vala azoknak kezekbe,
Ezek állottanak az koporsó melle,
Fejinél, lábánál meg négy gyertya ége.

---

[1]) A fogalmazványban: *feli*.
[2]) A fogalmazványban ez a sor így van:

Matéria vala, kit uraknak hozták.

T. i. vászonra (vagy selyemre) festett czímert adtak az uraknak.

[3]) Az erdélyi református templomokban, pl. a kolozsvári Farkas-utczai templomban, máig is vannak ilyen dicsőítő versek (nyomtatásban rámába téve felragasztva); hasonlóképen halotti czímerek: ezüstből kiverve, selyemre, fára, vászonra vagy papirosra festve. Kolozsvárt a piarista-templomban is láthatók hasonló czímerek.

Az keservesfogók[1]) keservesek után,
Az mely házban voltak, utánnok indúlván,
Ketten edgy keservest[2]) karjainál fogván,
Az koporsó mellé azokot állítván.

Az keserveseket hogy micsoda rendbe
Hozzák, az főgazda aztot elrendelte.
Keservesfogó is azt rendbe vezette,
Míg koporsó mellé éppen elévitte.

Az férfiak között elébb sógorságok,
Az távulabb lévő attyafiúságok,
Azok után penig az közelebbvalók,
Ha vejei voltak, ezek után azok.

Az test előtt mindjárt, hogy ha vala fia,
Avagy az nem lévén, közlebb[3]) attyafia,
Ha ifi legény volt, megyen vala apja,
Ha apja nem vala, ment öcscse vagy bátyja.

Az közelebb valók azon székben ültek,
Melyet az koporsó mellé közlebb tettek,
Utánnok távulabb valók hellheztettek.[4])
Az koporsó mellé ilyen renddel jöttek.

Az midőn az testet már vitték temetni,
Megint olyan rendben kelletett indulni
Az keserveseknek, melyben színben jőni
Láttattak, s az sírig azon rendben menni.

Férfiak, s asszonyok előtt külön gazda,
Mint hochmester lassan lassan úgy jő vala,
Az megholtnak penig volt valahány fia,
Az temetés alatt fejnél talpon álla.

Kivált felesége nagy zokogásokkal,
Leányival edgyütt nagy jajgatásokkal,
Több keservesek is sűrű könyhullással
Jöttenek test mellé mindnyájon sírással.

---

[1]) T. i. akik a gyászolókat vezették.
[2]) T. i. gyászolók, rokonok.
[3]) A fogalmazványban: *közelb* áll.
[4]) *Igy!* A fogalmazványban: *heljheztettek*.

Az koporsó mellé gazda leültette,
Az feljebb írt módon ültenek mind rendre,
Koporsóra borult mindennek személye,
Gyakor könyvhullással *(így!)* koporsót öntözte.

Akkor is, az mikor koporsóban tették,
Ha az felesége jelen volt, így vitték,
Az keserveseket ekképpen vezették,
Padon lévén az test, melléje ültették.

Ha férfi volt, szolgák lábánál állottak,
Feketében lévén, mind végig ott voltak,
Ha asszony volt, fráji burokban állottak,
Eldugván szemeket, keservesen sírtak.

De requiem immár kezdődött misézés,
Az több vallásoknál vala az könyörgés,
Ezek után volt praedicatio kezdés,
Deák oratio ezek után rendes.

Oratio után búcsúztató versek,
Az kiket elmondott két szép szavú gyermek,
Vagy szép szavú deák nótája volt, kinek
Rendes volt, s szájából szépen folyt az ének.

Ott elbucsuztatott[1]) az feleségitől,
Azután az édes kedves gyermekitől,
Közelebb és távul levő véreitől,
Végtire az odagyült egész népségtől.

Ezek véghez menvén, az hintókot gazdák
Az szín eleiben eléállították,
Deákok s papokot elébb indították,
Török síp trombitát ezek után fútták.[2])

Az temetésekre különös volt nóta,
Az igen szomorú és keserves vala,
Az férfiakot is gerjeszté sírásra,
És az asszonyokot éppen zokogásra.

---

[1]) A fogalmazványban: *elbúcsúztatták* áll.
[2]) Eddig tart a tisztázott példány 8-ik íve, a hátralevő rész csak a fogalmazványban van meg, melynek azonban nagy részét az egér kirágta.

Mind az temetőig rendiben úgy fúttták,
Deákok éneket más rendbe mondották,
Addig mind úgy vala, testet míg elhozták,
És keserveseket testhez állították.

Hogy ha az temető igen távul vala
Az leírt szekéren testet vitték [oda]
Ha penig . . . .
. . . .

Ha az . . . .
. . . .
. . . .
Hogy ha az . . . .

Ott miként . . . .
Ha penig . . . .
. . . .
. . . .[1]

Az török síposok . . . .
Az urak hintai . . . .
Az . . . . osztán mi . . . . . . indulván
. . . . lovakat ketten kéznél fogván.[2]

Mind az község után azokot vezették,
Keserves férfiak hintait rendelték
Utánnok, s pánczélban kiket öltöztettek,
Azok edgymás mellett szép rendiben mentek.

Az test előtt mentek az leírt lovakon,
Az aranyas zászlót vitték szerszámos lón,
Az fekete zászlót az bakacsinos lón,
Ketten feketébe[3]) . . . .

---

[1]) Az egérrágás miatt hiányzó rész így van a prózában: »Ha penig a temető hely közel volt, hat vagy nyolcz ember az testet rudakon vitték. Ha az temetőben templom nem volt, ott is szintén úgy mint az háznál, hasonló apparatussal szint csináltak és abban volt az isteni szolgálat; ha penig az temető templomban volt, ott, kivált az catholicusoknál, nagy czifra castrum doloris volt, azon sok gyertya, symbolumok, czímerek, versekkel irott charták, s abban teszik az testet«. (409. l.)

[2]) A prózában így: »Az török siposok és trombitások után mentenek az urak hintai, azután ment az község, az község után vezette két-két ember az czifrán felöltöztetett paripákot«. (409—410. l.)

[3]) Ez oldalt van írva, fele hiányzik.

Az ezüst czímert is az fejihez tették,
Keserves asszony is már testet késérték.
Több úrasszonyokot utánnok rendelték.[1])

Osztán temetőben hogy letelepedtek,
Mint háznál, oly pompát ott is véghezvittek,
Az czeremóniák hogy mind véghezmentek,
Az testet az sírban azután betették.

(Ezzel végződik lap alján a fogalmazvány példánya. A temetésekről a prózában mindössze még egy lapnyi van. Azután kezdődik a 11. czikkely: »*Az erdélyi régi tisztségekről,*« a melyről a verses szöveg hiányzik, és pedig a 9. és 10-ik ív, a nyomatott prózai példány szövege szerint a 410. laptól a 433-ikig. A folium undecimum jelzésű tisztázott példányú íven »Az catholica religioról« szóló czikkely m. e. a közepén így következik.)

[TIZENEGYEDIK CZIKKELY.]

[Az catholica religióról.]

. . . .

Akkor minden étel s ital bővön vala,
Virgina, hegedű, ének s szép muzsika,
És mivel mindenkor itt künn hálunk vala,
Tűzi mesterséggel volt estveli óra.

Az fejedelemnek németi csinálták
Az tüzes szerszámot, és azok is hánták,
Valának ezen kül szép kis réz-álgyucskák,
Azokot sütötték ki tüzes rakéták.

Minden tanólásunk alkalmatossága,
Ez vala mint írám, s magunk mulatsága.
Fogyatkozás nem volt de az tanolásba,
Mert szorgalmatoson jártunk iskolába.

Processiót jári belől Kolosvárba
Catholicusoknak nem volt szabadsága,
Hanem mikor eljött az Husvétnak napja,
Akkor megyünk vala kis processióra.

Az Resurrectio Nagyszombaton estve,
Az jó szokás szerént nyolcz órakor lenne,

[1]) Ez a versszak csak 3 soros.

Elhallgatják vala, hogy az véghez menne,
És az processio keveset kerűlne.

Az processionak vala az az czélja,
Az mint szegelleten volt az Vagner háza,
Előtte az háznak edgy lánczos kút vala,
Azon tul elmenni szabadság nem vala.

Az monstrantia-vivő páternek láttam
Hogy bottal megüték az kezit, ott voltam,
És hogy hajigáltak kővel, azt is láttam,
Eztet magam értem, hogy Kolosvárt laktam.

Noha nímetjei az fejedelemnek
Venerabilenak körűlle mentenek,
De az más vallások arra nem néztenek,
Hanem mint lehetett ugyan üldöztenek.

Az Gyertyaszentelő Boldogasszony napján,
Az leírt templomnak az ő kis udvarán,
Edgy kis processiot csak ott belől járván,
Mert nem vala szabad járni künn az utczán.

Buzát szent Márk napján hogy kellett szentelni,
Monostorra kellett az templomhoz menni,
Keresztjáró hetet ugyanott szentelni
Kelletett és onnét processiot járni.

Az első nap mentünk az Gorbó patakra,
Az mint lefoly, azon innen való dombra,
Ott régi oszlopnak volt fundamentuma.
Az devotio azon az helyen vala.[1])

Páterek házánál vagyon mely kápolna,
Másnap processio azon kápolnába
Mene, de az vala akkor éppen puszta,
Harmadnap templomot megkerűljük vala.

Urnapra is kellett mennünk Monostorra,
Mert szabadság nem volt az processiora,
Hogy azt véghez vittük volna az városba,
Az catholikusság így vala szorítva.

---

[1]) Bizonyára, a hol most a II. Rákóczy György emlékoszlopa áll.

Fenes[1]) mellett lévén edgy jeles kápolna,
Midőn eljő vala szent Lőrincznek napja,
Monostorról mentünk azon kápolnába,
Teljes bucsu vala sz. Lőrincz napjára.

Szent Péter és szent Pál napján mentünk Bácsba,[2])
Holyából[3]) keresztűl, az mint az út vala,[4])
Az mint lefoly vala az Nádas pataka,[5])
Az páter csak ottan felöltözik vala.

Az kereszt zászlót is az' helyt felemelték,
Urunknak nímettyi fegyverrel kisérték,
Váradi töröktől az népet féltették,
Pribékek gyermeket csakhamar elvitték.

Visszajövet, ahol felöltözött vala,
Ugyanazon helyen levetkezik vala
Az páter, zászlót is lebocsátják vala,
Csak magunkra mentünk onnét Kolosvárba.

Nagy-Boldogasszonynak az innepe napja
Mikor volt, eljöttek Monostor templomba
Az catholicusok igen nagy sok számba,
Noha nímelyiknek távul volt lakása.

Az urak eleit az páterek hítták
Monostori kertben és megmarasztották
Ebédre, s vígan is azokot tartották,
Vecsernyére megint az templomba hítták.

Bács, Fenes, Jegenye[6]) catholicus vala,
Annyi vallások közt híven megmarada,
Noha földes urok más vallású vala,
Mégis megmaradtak, Isten csudájára.

Ezen szent innepre Monostorra jöttek,
Mindenik faluból kereszt-zászlót vittek,

---

[1]) Kolozsvár szomsédságában, nyugotra, a Szamosvölgyében.
[2]) Kolozsvártól az első vasuti megálló hely Várad felé, a Nádas völgyében.
[3]) A Szamos és Nádas völgyét elválasztó erdős hegyoldal neve.
[4]) Az u. n. »Török-vágás«. (1660-ból.)
[5]) Most Kardosfalva telep van ott.
[6]) Kolozsvártól távolabbi falu, Bánffy-Hunyad felé, 4-ik vasúti állomás, hol most fürdőtelep is van.

Az processioban szépen énekeltek,
Ugyan énekszóval megint visszamentek.

Két hasonló páter Udvarhelyt is vala.
Az micsodásokot irtunk Kolosvárba.
Grammatic, syntaxist mester tanította,
Az kisdedeket is második oktatta.[1])

De, mint Kolosváratt, itten jobban voltak,
Plébánusoknak már itt tartattanak *(így!)*,
Alkalmas templomban minden napon jártak;
Aitatosságban nem is turbáltattak.

Esperest is vala itt az páter gazda,
Az parocusokot mind ez igazgatta,
Az anyaszentedgyház rendit megtartotta.
Annak minden dolgát okoson folytatta.

Az mint Kolosváratt convictorok voltak,
Itten is Udvarhelyt szintén úgy tartattak,
Seminaristák is csak éppen úgy voltak,
Csak itt közel lévén, élést is hozhattak.

Károly-Fejérvárt is olyan két pap vala,
Seminár, convictus meg hasonló vala,
Gramatic, syntaxist tanítanak vala,
Szintén úgy két mester itt is tanít vala.

Benn volt az városba páterek lakása.
Ahol kőből vala az háznak dereka,
De az felső része csak sövényből vala,
Az házak voltak két contignatiora.

Az városon küljel vala az templomunk.
Iskolák és kőből seminariumunk,
Az processiora szabadosok voltunk,
Ceremoniáktól nem tilalmaztattunk.

Mind itt, mind Udvarhelyt harangokot vontak,
Ugy Monostoron is nagy harangok voltak,
Mint az plébánusok, úgy harangoztattak,
De az cálvinisták elöbb harangoztak.

[1]) Itt kezdték tanulásukat Apor Péter fiai is.

Az catholicusok kevessen voltanak
Károlyvárt, Hunyadban felesen laktanak.
Aitatosságra onnét feljártanak,
Mert másutt páterek sohult nem valának.

Sokszor kimentenek páterek Hunyadba,
Catholicusokot az igaz vallásba
Tanitották hitünk szent ágozatira,
Foglalták magokot aitatosságba.

De az fejedelmek az mikor laktanak
Károlyfejérváratt, felesen voltanak
Az catholicusok, az kik szógáltanak
Fejedelem mellett, kik udvaroltanak.

Gyergyó-Szent-Miklóson hasonló pap vala,
Az urak mellett edgy ugyan olyan vala,
Ezek Kolosvártól mind függenek vala,
Volt előljárójok az ott való gazda.

Mindenik vallású papnak az galléra
Háta közepiig mentéjinek vala,
Az galléron vala vagy rókának torka.
Az szegényebbeknek csak rókának nyaka.

Az clastromok voltak hazánkba megtiltva.
Szabad két klastrom volt: Csík-Somlyó, s Mikháza,
Azokban is igen kevés barát vala,
Szak az edgy moralist tanyíthatják vala.

Philosophiára ha akartak menni,
Vagy theologiát akartak tanolni,
Idegeny országra el kelletett küldni
Az fratereket és ott taníttatni.

Az mely pátereket íránk Kolosvárban,
Ugy hasonlóképpen Károlyfejérvárban,
És az kik laktanak Udvarhely városban.
Barátok is voltak ez két klastromokban.

Körös-körűl ezek az országban jártak,
Mert szegény pápisták elszélyedve voltak.
Azokot oktatták, ahová jutottak,
Szent mise szentséggel kiket vígasztaltak.

Abban az időben az mint mégis voltunk,
Ezen pátereknek, az mint megmaradtunk.
Mü nagy köszönetet mindnyájon mondhatunk.
Hogy eretnekségre mü el nem fordultunk.

Az nagy Haller úrék Fejéredgyházára
Klastromot építének különös dombra,
Szárhegy mellé megint Lázár familia,
Mindenik helyt immár barát lakik vala.

De az fejedelem lévén cálvinista,
Minden barátokot ezekből eltilta,
És mind az két helyen marada csak puszta,
Az mig nímet nemzet Erdélyben bejuta.

Fejéredgyház ugyan csak pusztán marada,
Az szárhegyi klastrom megint helyben álla.
Dícsirtetik Isten mindenkor azólta,
Lakván az barátok azon kalastromba.

Én gyermekkoromban, emlékezem arra,
Mert hitemre méltó jó ember mondotta,
Maros-Vásárhelyen barát megyen vala
Által, edgy kufárné ez képpen szóllítja:

— Ha az más vallású falukban jártanak
Az szegény barátok, csúfnak tartattanak,
Még az gyermekek is tartották csak csúfnak
Bátron az Christusért ők csufok voltanak. —

Maros-Vásárhelyen általmegyen vala
Edgy szerzetes barát, hogy piaczra juta.
Utánna kufárné azt kiáltja vala:
Barát, van-e gagyád? *(így!)* melyet hogy meghalla

Az szerzetes, mindjárt nagyon megpirúla,
És az kufárnénak feleletet ada:
Nekem vagyon gagyám, de nálad nincs orcza.
Midőn úgy kiáltasz mint egy híres kurva.

Befogá az száját az lotyó kufárné,
Az barát is utját azonba követé,
Noha ezt magában valóban szégyenlé,
Hogy piacz közepin azt mondá kufárné.

Kornis Gáspár buzgó catholicus vala,
Az szentbenedeki maga falujába
Templomot építe pápisták számára,
Hogy lenne azoknak aitatossága.

De nézd meg, az maga siát[1]) falujába
Megtilták templomot, hogy senki ne járna.
Imádkozó helyet maga kastélyába
Kételenítteték. csak az edgyik házba.

Lássad üldözésit catholicusoknak,
Kiknek szabadságot házoknál sem adtak,
Istennek, mint kellett, úgy nem szolgálhattak,
Mert üldözés miatt csak el nem lankadtak.

Pápista atyáktól gyermeket elvették.
És az cálvinista iskolában vitték.
És cálvinistákká erőszakkal tették,
Vissza az atyjokhoz nem is eresztették.

Méltóságos Haller házból nem volt soha
Senki is tudtomra elébb cálvinista,
De nézd: Haller Gábor nekünk legyen példa.
Az kit cálvinisták küldtek Angliába.

Ottan Haller Gábor hogy lőn cálvinista.
Azután csakhamar jöve hazájába,
Fejedelem neki tisztségeket ada,
De keservesen lőn világból múlása.[2])

Cálvinista soha más nem volt Jósika,
Jósika István három fiát járatta
Székely-Udvarhelyen az mü iskolánkba,
Imre, István, Dani azok neve vala:

Fejedelem asszony Bornemiszsza Anna
Attyoknak ellene azokot elvonta,
Enyedre küldötte és ott taníttatta,
Miglen mind az három hogy lőn cálvinista.

---

[1]) *Igy!* t. i. saját.
[2]) A török nagyvezér fejeztette le 1662-ben Érsekújváron.

Alsó-Csernátomba jó pápista vala
Az Damokos ház is, abból sem volt soha
Kezdetitől fogva senki cálvinista,
Hanem három gyermek árváúl marada:

Damokos Péternek fiai voltanak,
Istvánnak, Péternek hitták és Gábornak.
Pápista scholában előbbször járának,
De erővel tevék mind cálvinistáknak.

Sokakot írhatnék, kiket más vallásra,
Erővel hajtottak hitváltozására,
De ez elég legyen megpróbálására,
Hogy igyekeztenek nagy megromlásunkra.

Ellenben az szegény catholica anya,
Az kinek az ura vala cálvinista,
Ha catholicusnak az fiát akarta
Nevelni, üldözte Bornemiszsza Anna.

Gyulai Istvánné, az Jankó Ilona,
Legyen nekünk ebben legelsőbben példa.
Ki is hogy az fia lehetne pápista,
Apor Lázárnénak tartására adta.

Gyulai László volt Jankó Ilonának
Fia, de az anyja Jankó Ilonának
Imecs Ilona, társa Jankó Mihálynak,
Nénje vala penig Apor Lázárnénak.

Apor Lázárnénak Imecs Judit neve.
Imecs Ilona volt ennek testvér-nénje,
Jankó Ilona is gondviselésére
Bízta az nénjének az nevelésire.

Az nagyanyám azért tartá iskolába,
Szent hitünkre abban szépen tanyíttatta,
Az háznál maga is mindenkor oktatta.
Tizennégy esztendős volt, hogy visszaadta.

Bornemiszsza Anna az anyát büntette.
Mert hogy az edgy fiát pápistává tette.
Ohába fiscalis faluját elvette,
Másként, mint lehetett, valóban üldözte.

Másik példa legyen az Boér Zsófia,
Ki Boér Istvánnak vala hites társa,
De hogy három fia ennek lőn pápista,
Sámuel, István, Joseph catholicussá:

Bornemiszsza Anna kévánta üldözni,
Minden jószágától akarta fosztani,
Perrel igyekezett sokig fárasztani,
De az szája ízin per nem fogott esni.

Erről edgy poeta ez verset szerzette
Pasquillus módjára elhiresítette:
Kegyelmes asszonyunk perit elvesztette,
Kelemen pápa is azt jól segéltette.

Mikes Kelemennek volt az nevezete
Hogy *Kelemen pápa*, mert ő vezérlette
Catholicusokot ő erősítette,
Minden igyit-baját mind magára vette.

Mikes Kelemennel Kornis Gáspár vala
Catholicusoknak második oszlopa,
Karddal sem engedi, gyakorta mondotta,
Hogy sértődjék Isten anyaszentedgyháza.

Istennek az vala edgyik nagy csudája,
Az üldözés közt is mindenkor oszlopa
Catholicusoknak edgyik nagy úr vala,
Az ki mindenképpen őköt oltalmazta.

Az Béldi Kelemen régen olyan vala,
Az jesuitáknak, az ki Károlyvárba,
Nyugszik templomokba csendesen az Urba
Koporsója felett epitaphiuma:

Acerrimus propugnator fidei Romano-catholicae.

Ez az székelyeknek volt generálisa.
Ugyan székelyeknek más generálisa:
Petki István vala utánna oszlopa
Catholicusoknak, nagy erős gyámola.

Az egész országnak főgenerálisa
Vala Apor István nagy oltalmazója,

Gyulaffi Lászlóval nagy erős támasza,
Mindkettő erőssen hitünk oltalmazta.

Catholicusoknak nem vala panasza
Maga személyiben Apaffi Mihályra,
Maga vallásában nyughatott miatta,
Mint szerette, hitit akképpen tarthatta.

De vala nagy panasz az feleségire,
Bornemiszsza Anna erőssen üldözte,
Pápistánál kutyát jobban böcsüllette,
Az ki nála lakott akkor azt úgy érte.

Edgy vers-csinálónál arról vagyon írás,
Mely versben az szerént vagyon az nótázás:
Kegyelmes asszonyom szövőd fonódhoz láss,
Mert nem illet asszont ország-gubernálás.[1])

Némely pápistáknak tisztséget igíre,
Hogy cálvinistákká azokot tehesse,
Az Boér Zsigmondot ezképpen csalta le,
Vice kapitánnak Fogarasba tette.

Fogaras várába, sem az városába,
Sem penig egészlen az districtusába.
Semmi szolgálatra nem volt szabadsága
Az pápista papnak, volt minden eltiltva.

Ha valaki akart szent misét hallgatni
Keresztényi módon, vagy akart meggyónni:
Galaczra[2]) az Olton által kellett menni.
Ott lehetett aztán aitatoskodni.

Ezer hatszáz nyolczvan nyolcz esztendő vala,
Az míg Fogarasba ez tilalom vala,
Az Boér Istvánnak háza volt szállása
Az Apor Istvánnak akkor Fogarasba.

---

[1]) Egy XVII. századi pasquillumban vannak e sorok, melyet szintén megtaláltam az Apor-levéltárban. Egy része ki van adva a Tört. Tár 1888. évfolyamában.

[2]) Fogarasnak mintegy külvárosa, az Oltnak északi partján, a hol Apor-birtok is volt.

Rómából jött vala le edgy minorita,
Kinek nevezete volt de Propaganda,
Eztet Apor István vevé udvarába.
Vélle edgyütt vala akkor Fogarasba.

Az említett Boér Istvánnak házába
Avval az szent misét elsőbben mondatta.
De Teleki Mihály aztot megorrolta,
És Apor Istvánnak akkor azt mondotta:

Hogy ha meg nem szűnik misétől az papja,
Azon jámbor pátert maga megcsapatja,
De mivel az nímet immár elfoglalta
Őszszel az országot, vélle nem gondola.

Teleki Mihálynak vissza azt izeni:
Hogy ha meg akarja az papját csapatni,
Teleki Mihálynak az papján két annyi
Csapás nemsokára bizonyos fog esni.

Én ugyan csak akkor kisded gyermek voltam,
De azon barátnak sokszor ministráltam,
Mert én Fogarasban magam is ott voltam.
Onnét Kolosvárra tanolni indúltam.

Azután, áldassék Istennek szent neve,
Fogarasban szent hitünk szépen terjede.
Pápistai módon Isten dicsírete
Mindenkor megvala, s nem is leszen vége.[1])

De meg Kézdi-Vásárhelynek is városa,
Hogy vargák volnának nem vigyáztak arra,
Az processiót által nem bocsátotta,
Hogy zászló kereszttel ne menjen, tiltotta.

Hanem Apor István Kantában fundálá
Az minoritákat, s oda beszállítá.
Az ezer hatszáz és kienczven háromba,
Tanolni készültem menni Nagy-Szombatba:

---

[1]) Jelenleg ferenczrendi zárda is van Fogarason.

Háromszékre én is akkor befordultam,
Attyámfiaitól hogy én elbúcsuzzam,
Az Szent-háromságnak vasárnapját vártam,
Torjai kereszttel Kantába indultam.

Az kereszttel menék szépen be Kantába,
Kereszt eleiben senki is nem álla,
Első aitatosság Kantában vala,
Azután egész nép aztot gyakorolja.

Az Isten Erdélyben tovább is terjeszsze,
Régi virágjában szent hitünket vegye,
Edgy szívvel-lélekkel hogy Erdély dicsírje,
Mondja, hogy áldassék Istennek szent neve.

Vége.

Edgy kérdés.

Kérded: Apor Péter azokot mért irtad,
Az melyek úgy folynak ma is, az mint láttad?

Felelet:

Az ezer hatszáz nyolczvan héttől fogva
Erdélynek, nézzed meg, mi volt változása,
Az melyet te néked megmutat ez munka,
Mint változik megint, annyi idő múlva;

Talám az gyermeked semmit nem tud abba,
Cak ma is miben van hazánk állapotja,
Feledékenségbe semmi ne maradna,
Mai dolgokot is hogy leírtam, oka.

Náj módi, rossz módi, minden nap új módi
Midőn következik, elfelejti kiki,
Hogy micsoda móddal éltenek elei,
De ha ezt olvassa, azt mind észre veszi.

Valaki utánnam ir-e? Isten tudja,
Régi magyar módit hagyám ez írásba,
Emlékezetire foglalván munkámba,
Hogy én holtom után azt kiki meglássa.

Az együgyüségben mely szép gazdag vala,
Miként bővölködött Erdélynek országa;
De az nagy gőg mellett jutott koldusságra,
Inség, szorongatás, és nyomorúságra.

Dicsírtessék az Ur Jesus Christus.

Venerare memoriam, imitare pietatem.
Gallucius, part. 1-ma, lib. 10.

(Báró Apor Péter sajátkezű írásával, fogalmazvány és tisztázott példány — hiányosan — a br. Apor-család altorjai levéltárában.)

III.

BÁRÓ APOR PÉTER VERSEI A NEMES FAMILIÁKRÓL.[1]

[1]) Ezt a czimet viseli egyik egykorú másolat-példány, mely Apor Péter ama két verses munkáját tartalmazza, melyek egyike a születése előtt, másika az ő életében szerepelt erdélyi nemesekről szól. Az elsőt 1742-ben, a másikat 1741-ben irta, de amazt írván a czímben pars 1-nak, emezt 2-nak, ilyen sorrendben adjuk.

Pars 1-ma.

SYNTAGMA
ET SYLLABUS MORTUORUM

ANTE AETATEM MEAM,

AZAZ

AZ SZÜLETÉSEM ELŐTT AZ 1676 ESZTENDŐ ELŐTT VALÓ HOLTAKNAK SZÁMOK ÉS NEVEK, ÚRI, FŐ- S NEMESSI RENDBŐL VALÓKNAK,

KIKET

HISTORIÁKBÓL, KÉZIRÁSOKBÓL, HALLOMÁSBÓL ESZSZESZEDETT ÉS UTOLSÓ VÉNSÉGÉBEN MULATSÁGNAK OKÁÉRT

IRT LE

BÁRÓ ALL-TORJAI APOR PÉTER,

NEMES HÁROMSZÉKNEK FŐKIRÁLYBÍRÁJA

AZ 1742-DIK ESZTENDŐBEN.

Az ő testek békességben temettettek el és az ő nevek nemzetségről nemzetségre él.

Jesus Sirak Cap. 44. vers. 14.

Jegyzet. Ennek a »Syntagma et Syllabus Mortuorum« cz. műnek két egykorú példányát ismerem. Egyik br. Apor Péter saját, ismerős írású irnokának a kezétől származik, akinek írása Apor gyüjteményében többször előfordúl. Ez a példány megvan az Erdélyi Muzeum-Egylet kézirattárában, gr. Kemény József gyüjteményében »Collectio major Manuscriptorum historicorum, Tomus XX.« cz. a. A másik példány, későbbi másolat (közel egykorú), gógánvárallyai *Száva* Sándoré volt s jelenleg az én birtokomban van. A kettő közt csak lényegtelen eltérések vannak, melyeket jegyzetben megemlítek.

AZ KEGYES OLVASÓHOZ.

Mivel életemnek minden részeiben legnagyobb mulatságom volt a tanólás, olvasás és írás, az 1741. esztendőben öregségem terhinek könnyebbítésére írtam vala le azoknak neveket, az kik az én életemben még vagy élnek, vagy megholtanak; ezen jelen való 1742. esztendőben is akarván öregségemben mulatságot magamnak szerezni, sok Historiákból s kézirásokból és hallásból esszeszedém azoknak neveket, tisztségeket s haláloknak nemeit, az kik az én születésem előtt megholtanak, és az kiknek neveket feltaláltam, im az maradváinknak is mulatságára írásba ki adtam ezen munkában. Kegyes olvasó, leginkább vedd eszedben ez világnak csalárdságát, hogy tudniillik nem csak nevekben, hanem familiájokban is nagyobb része deficiált, elfogyott; gondold meg amaz királyi, fejedelmi, úri familiákat, Báthoriakat, Bocskaiakat, Homonnaiakot, mint Erdéllyi, Ebeni, Kovacsócsi, Kassai, Kátai és több familiákat, ezzel még nem csak magok nevek multanak el, hanem egész familiájok is elfogytanak; úgy hidgy azért ez világi tündéres mutogatásoknak, hogy gondold meg, nem csak személyedben, hanem familiádban is úgy járhatsz, mint azok jártanak: azért ez világot úgy éljed, hogy életed után, midőn neved és familiád elfogy talám, ez világ előtt csendes, alázatos életeddel maradjon jó híred, neved, melyet szívesen kévánok.

Irtam Alsó-Torjai udvarházamnál, az 1742-dik esztendőben, Karácson havának 22-dik napján.

Apor Péter.

SYNTAGMA ET SYLLABUS MORTUORUM.

Littera A.

Ákos.

Erdély fejedelme az *Barcsai* Ákos,[1])
Keresem, nem látom, hogy volna több Ákos.

András.

Fejedelmünk cardinal *Báthori* András,[2])
Székely Mojsessel veszett el *Apor* András,[3])
Keresztesnél esett el az *Borbély* András,[4])
Kételen halállal hal meg az *Nagy* András,[5])

Fejedelem akart lenni *Géczi* András,[6])
Károly-Fejérvárnál vesz *Barcsai* András,
Beszterczénél esett el *Gyulai* András.
Székely Mojsessel veszett el egy *Lázár* András.

Bocskai István generálja *Nagy* András,
Az Barczán Székelylyel vesz el *Pálfi* András,
Ugyanott esik el a *Perneszi* András,[7])
És tudatlan helyen vesz el más *Nagy* András.

Ezer hatszáz hatban volt az *Dénes* András,
Bethlenfalvi[8]) vala régen *Geréb* András,
Nincs irásban, hol holt légyen *Radák* András,
Csíki nemes ember vala a *Lacz* András.

---

1) 1660. máj. 22.—1661. jan. 1.
2) 1599. márcz. 21.—nov. 3.
3) A brassai papirmalom mellett 1603. jul. 17. vívott csatában.
4) A borsodi Mező-Keresztesnél 1596. okt. 26.
5) Báthory Gábor 1612. aug. 12. vágta le árulásáért az alvinczi mezőn.
6) 1612-ben Báthory Gáborral szemben.
7) A brassai harczon 1603. jul. 17.
8) A másolatban Bethlehenfalvi áll.

Székelytol öletett meg az *Török* András.
A Székely Mojsessel vesz *Temérdek* András.
Nem harczon esett az *Hagyai* András.
Ezer hatszáz hatban holt meg *Jármi* András.

Életiben vala rég *Almádi* András.
Hatszázban s háromban hal *Gyüröső* András.
Köznemes ember volt a *Kőpeczi* András.
Ugyan hasonló volt régen *Kasla* András.

Nagy-Eskellon lakott az *Vallkai* András.
Úri familia vala *Vitéz* András.
Nemes renden való volt *Zalasdi* András.
Homorod-szent-mártoni volt *Bíró* András.

Losonczi Istvánnal vész *Tomori* András.
Familiát kezdte el *Kálnoki* András.
All-Csík-Szent-Mártonban lakott az *Larz* András.
Barcsai Ákosnál kedves *Vajna* András.

Nagy foember vala régen *Kapi* András.
Ezer hatszáz hatban élő *Deres* András.
Egy nemes ember volt régen *Deák* András.
Híres nemzetiben vala *Sarló* András.

Nagy főember vala más *Perneszi* András.
Siményfalván lakott régen egy *Nagy* András.
Szép csendesen holt meg régen *Püki* András.
Az főrendek közül volt a *Selling* András.

Békesség szerző volt másik *Kapi* András.
Portára Drugettől követ *Farkas* András.
Az jesuitákat fosztja *Ötves* András.
Ikafalván díszes öreg *László* András.

Nagy-Szebent lötette vitéz *Gaude* András.
Rákóczi követje *Zakánius* András.
Poson gyülésben társ *Klobusiczki* András,
Fejét elvesztette a *Kállai* András.

Ádám.

Kassai general volt *Károllyi* Ádám,
Bástától fejit veszti *Pellindi* Ádám.

Ambrus.

Szolnoki követ volt az *Tarnóczi* Ambrus,
Szép, csendes halállal holt meg a *Roth* Ambrus.

Albert.

Híres generalis volt az *Király* Albert,
Goroszlónál veszett el az *Deák* Albert,
Főemberek közűl volt Pesti *Nagy* Albert,
Csak egy jó főember volt más *Király* Albert.

Régi nemzetiből meg volt *Tholdi* Albert,
Egy nemes ember volt az *Zokollyi* Albert,
Béldiek eleje híres *Béldi* Albert,
Jó nemes ember volt régen az *Nagy* Albert.

Antal.

Ezerötszázhatban élt *Kaczai* Antal,
Azon üdőtájban él vala *Kun* Antal,
Imecsfalván lakott régen *Imecs* Antal,
Igaz nemes ember volt az *Székely* Antal.

Peselneken lakott *Kisfaludi* Antal,
Erdély viczevajda volt a *Kendi* Antal.

Ágaston.

Az nyak kitörve holt *Makai* Ágaston,
Ne keress, mert nincsen itten több Ágaston.[1])

Littera B.

Balás.

A Székely Mojsessel vesz el *Nemes* Balás,
Küküllőből követ volt *Maxai* Balás,
Goroszlónál veszett el *Baróti* Balás,
A Székely Mojsessel vesz *Pókai* Balás.

Istenes halállal hal meg *Apor* Balás,
Az Székely Mojsessel vesz *Gosztoni* Balás.

[1]) A másolatban *Ágoston* áll mindenütt.

Egy gonosz ló miatt holt meg *Kencsus* (így!) Balás,
Az Barczán Székelylyel veszett *Mihálcz* Balás.

Régi főember volt az *Bodoni* Balás,
Az nemesi renden volt *Gáltói* Balás,
Igaz Jankók féle volt az *Jankó* Balás,
Az nemesek között volt az *Böjti* Balás.

Telegdi Jánosnak vére volt az Balás,
Híres, nevezetes volt *Kékedi* Balás,
Szárhegyi Lázárok közül *Lázár* Balás,
Az hatszáz és hatban az *Cziriák* Balás.

Híres familia volt *Kamuthi* Balás,
Az Jankó nemzetből másik *Jankó* Balás,
Nemes ember vala a *Csákáni* Balás.
Közönséges nemes volt az *Zsidó* Balás.

Űri nemből való *Tholdalagi* Balás,
Az főrendek közi iratott *Tot* Balás,
Nemes renden való volt *Totyori* Balás,
Köznemes ember volt amaz *Fitod* Balás.

Hajdúk obestere volt *Lippai* Balás,
Ugyanazon tisztben volt *Németi* Balás.
Régen nagy fő-ember volt *Tomori* Balás,
Peselneken veszett el más *Mihálcz* Balás.

Bálint.

Székelytől öletett meg *Kálnoki* Bálint,
Az Székely Mojsessel vesz *Illyési* Bálint,
Ugyan ő vele vész el *Maradék* Bálint,
Az szebeni harczon esik el *Rácz* Bálint.

Losonczi Bánfiak féle *Bánffy* Bálint,
Az Székely Mojsessel vesz *Almádi* Bálint,
Ugyan ő vélle vész el a *Szenti* Bálint,
Csendesen világot élt *Belleo* Bálint.

Keresztesnél veszett el *Erdéllyi* Bálint,
Régi nemességű *Babolcsai* Bálint,
Az nemesek között *Csekelaki* Bálint,
Ugyan nemes ember vala *Gege* Bálint..

Igen régi nagy groff *Homonnai* Bálint,
Ezerhatszáz után hal meg *Herser* Bálint.
Homoród-szent-mártoni volt *Bíró* Márton,
Az Székely Mojsessel vesz el *Szenti* Bálint.[1])

Héjasfalván lakott *Héjjasfalvi* Bálint,
Nemes ember vala *Martiházi* Bálint,
Ezerhatszáz negyvenben holt meg *Nagy* Bálint,
Nemes ember vala hajdon *Sidó* Bálint.

Híres familia volt az *Magyar* Bálint,
Széplaki Horváthok közűl *Horváth* Bálint.
Kolozsváratt német ellen *Radics* Bálint,
Homorod-Szent-Mártonban az *Bíró* Bálint.

Benedek.

Segesvárnál veszett el *Henter* Benedek,
Kétséges halállal holt *Bocskor* Benedek,
Udvarhelyt fejit veszt *Bogáthi* Benedek.
Székelylyel veszett *Szombatfalvi* Benedek.

Nagynevű nagy úr volt *Mindszenti* Benedek,
Híres, neves ember volt *Mikes* Benedek,
Cseffeiek közűl *Cseffei* Benedek,
Az mult seculumban *Macsuri* Benedek.

Régi Tormák féle volt *Torma* Benedek,
Úri nemzet vala a *Sükösd* Benedek.
Csendes életű volt az *Sari* Benedek,
Az úri seregben *Zecsuri* Benedek.

Az köröspataki *Kálnoki* Benedek,
Kővárban rabságban volt *Hedri* Benedek,
Az főrendek között volt *Mihács* Benedek
Az nemesi renden *Szabolcsi* Benedek.

Bertalan.

Vitézektől veszett *Somogyi* Bertalan,
Főemberi számban *Ifiú* Bertalan,
Nemes ember vala az *Vajda* Bertalan.
Nem találom, nincsen negyedik Bertalan.

---

[1]) Ismétlés.

Boldisár.

Sigmondtól öletett *Báthori* Boldisár,
Háromszék főkapitány *Kornis* Boldisár,
Doboka főispány *Veselény* Boldisár,
Erőszakason holt *Abrámffy* Boldisár.

Zaránd vármegyei követ *Nagy* Boldisár,
Tolvajtól veszett *Tamásfalvi* Boldisár.
Szép csendesen holt *Thoroczkai* Boldisár.
Kegyesen mult ki *Bornemiszsza* Boldisár.

Az Bánfiak közül úr *Bánffy* Boldisár.
Régen nagy ember volt a *Basa* Boldisár,
Az főrendek közül *Bogáti* Boldisár,
Az köznéptől veszett el *Vajda* Boldisár.

Az Barcsai házból *Barcsai* Boldisár,
Az Mihály vajdától vesz *Veres* Boldisár,
Nemesi renden volt az *Ördög* Boldisár.
Az főrendek között *Szilvási* Boldisár.

Az *Mikesek* közül vala egy Boldisár,
Nemes ember vala *Imbusi* Boldisár,
Nemes renden való *Jáhézi*[1]) Boldisár,
Bethlenfalvi vala az *Geréb* Boldisár.

Régi főember *Héjasfalvi* Boldisár,
Szép csendesen éle a *Székely* Boldisár,
Jó nemes ember volt *Szörtsei* Boldisár,
Főemberi számban *Tétei* Boldisár.

Tatárhoz követ volt az *Kemény* Boldisár.
Budára követ volt más *Kornis* Boldisár,
Fő emberi számban volt *Széki* Boldisár.
Régi nagy úr vala *Macskási* Boldisár.

Littera C.

Christoph.

Erdély fejedelme volt *Báthory* Christoph,
Besztercze viziben holt *Kamuthi* Christoph.
Istenes halállal holt *Baládfi* Christoph,
Szép csendesen mult ki az *Budai* Christoph.

---

[1]) A másolatban: *Jákózi* áll.

Úri ágyból való az groff *Csáki* Christoph,
Rákotzi követje Portán *Torma* Christoph,
Igen vitéz ember volt *Hagymási* Christoph,
Főemberi számban volt az *Glethran* Christoph.

Régi nagy főember volt más *Torma* Christoph,
Főemberi számban *Keresztúri* Christoph,
Kézdi-szent-léleki volt *Orbai* Christoph,
Az nemesek között volt az *Ugnot* Christoph.

Bánságot viselt volt rég *Gyulaffi* Christoph
Főemberi számban volt *Tomori* Christoph.

Littera D.

Dávid.

Háromszék főkapitány *Zólyomi* Dávid,
Kőhal[1]) királybíró tanács *Deák* Dávid,
Szép, csendes halállal mult ki *Ugnot* Dávid,
Azon szép halállal holt meg *Veres* Dávid.

Dénes.

Régi nagy úr vala az úr *Bánffy* Dénes,
Szebennél esett el az *Gyulai* Dénes,
Csáki urak közűl vala *Csáki* Dénes,
Egy főember vala az *Maxai* Dénes.

Demeter.

Az Székelylyel vesz *Inankois*[2]) Demeter,
Tudatlan halállal holt meg *Nagy* Demeter,
Az nemesek között volt *Kurzák* Demeter,
Az Oláh-országban veszett *Kis* Demeter.

Vesz Székely Mojsessel *Zecsuri* Demeter,
Igaz főember volt *Tomori* Demeter,
Fő rendnek tartatott *Ugocsi* Demeter,
Erdélyi püspök volt *Naprádi* Demeter.[3])

---

[1]) *Igy!* T. i. kőhalmi.
[2]) *Igy!* Szamosközynél (IV. 200.) Juankÿth (t. i. *Ivánkics)* Demeter.
[3]) A XVI. sz. végén és a XVII. sz. elején.

Daniel.

Úri házból való volt *Torma* Daniel,
Nemes renden való *Várfalvi* Daniel,
Nemes számba vala az *Deák*[1]) Daniel.
Szebennél esett el az *Bakó* Daniel.

Úri házból való más *Torma* Daniel.
Paraszttól vész *Hosszuaszai* Daniel.
Nemes számban vala *Zélasti* Daniel,
Hijába keresek, mert nincs több Daniel.

Domokos.

Bástától fejit veszt *Domokos* Domokos.
Nemzetségre terjedt *Nyujtodi* Domokos,
Csíkban főember volt az *Ugron* Domokos.
Jó nemes ember volt a *Simény* Domokos.

Littera E.

Egyed.

Az Székely Mojsessel vesz el *Lázár* Egyed,
Az főrendek között volt *Tomori* Egyed,
Ugyan főember volt régen *Apor* Egyed.

Elek.

Magyar palatinus volt az *Turzó* Elek,
Az Székely Mojsessel vesz el *Székely* Elek,
Ugyan az Székelylyel vesz el *Nemes* Elek.

Littera F.

Farkas.

János[2]) tanácsossa *Bornemiszsza* Farkas.
Háromszék főkapitány *Alia* Farkas.
Szebennél esett el az *Apaffi* Farkas,
Csintalan ló miatt vesz *Gyerőffi* Farkas.

---

[1]) Deák az Apor-féle példányban mindig *Diák* alakban van írva, a Száva-féle másolatban *Deák*.
[2]) Szapolyai János.

Az székelyek miatt hal meg *Lázár* Farkas,
Az Székely Mojsessel veszett *Kabos* Farkas,
Ugyancsak ő vele veszett el *Kis* Farkas,
Bástától fejét veszti *Lévai* Farkas.

Goroszlónál veszett el *Perneszi* Farkas,
Losonczi Bánfiak közűl *Bánffi* Farkas.
Régi nemesség közt *Abrámfalvi* Farkas,
Jó nemes ember volt az *Mohai* Farkas.

Az régi Bethlenek közűl *Bethlen* Farkas.
Az főrendek közűl *Barabási* Farkas,
Ádámoson lakott az *Baládffi* Farkas,
Az köznéptől veszett volt el *Vajda* Farkas.

Híres nagyságos úr volt *Kamuthi* Farkas,
Nemes ember vala az *Bakucsi* Farkas,
Nemes renden járó az *Fejérdi* Farkas,
Hatszáz tizenháromban *Lévai* Farkas.

Úri nagy nemzet volt *Veselényi* Farkas,
Rendes ifi volt ifiabb *Petki* Farkas,
Szárhegyi Lázárok közt más *Lázár* Farkas,
Nagy-Ajtán volt régen egy *Cserei* Farkas.

Ezer hatszáz hétben holt vén *Petki* Farkas,
Régi Familia *Harinnai* Farkas,
Igen gazdag úr volt amaz *Kendi* Farkas,
Fejérben, Mohában lakott az *Nagy* Farkas.

Főemberi számban galgai *Rácz* Farkas,
Régi familia volt a *Sigér* Farkas,
Az Mihály vajdától veszett *Kornis* Farkas,
Sigmondtól öletett *Kovácsócsi* Farkas.

Ferencz.

Fejedelem decedal *Rhédai* Ferencz,[1])
Nagy tanács úr vala régen *Mikó* Ferencz,
Szeben királybíró, s tanács *Kálmán* Ferencz,
Parasztoktól veszett *Boronkai* Ferencz.

---

[1]) A későbbi másolatban *Rhédei* áll.

Választott fejedelem *Rákóczi* Ferencz.
Háromszék főkapitány *Balassi*[1]) Ferencz.
Kolos vármegyében volt más *Mikó* Ferencz.
Az régi Ugronok közt volt *Ugron* Ferencz.

Udvari kapitány az *Macskási* Ferencz,
Szebennél veszett el az *Besztrédi* Ferencz.
Székelylyel Brassónál veszett *Fodor* Ferencz.
Székelytől öletett meg az *Farkas* Ferencz.

Híres nagy úr vala régen *Bethlen* Ferencz.
Szebennél esett el az *Baládfi* Perencz.
Básta vitézitől hal *Dévai* Ferencz.
Székelylyel veszett el az *Daniel* Ferencz.

Híres, nevezetes szász volt a *Rajsz* Ferencz.
Básta vitézitől vesz *Décsei* Ferencz,
Keresztesnél veszett volt el *Geréb* Ferencz.
Medgyesi polgármester volt *Szabó* Ferencz.

Elsők közzül való volt *Apaffi* Ferencz,
Úri familia *Bornemissza* Ferencz.
Híres tánczos ifi legény *Apor* Ferencz.
Szép csendesen holt mag más *Baládfi* Ferencz.

Erdélyben lakott cardinál *Forgács* Ferencz.[2])
Az Székely Mojsessel vész *Gyulai* Ferencz.
Fejérben föispány vala *Pekri* Ferencz.
Keresztesnél veszett el az *Gencsi* Ferencz.

Báthori Sigmondtól veszett *Kendi* Ferencz.
Szebennél esett el másik *Kendi* Ferencz,
Az Székely Mojsessel veszett *Gáspár* Ferencz,
Főemberi számban volt az *Alárd* Ferencz.

Keresztesnél veszett volt el *Lázár* Ferencz.
Idegeny halállal holt meg *Balog* Ferencz,
Szebennél esett el *Haranglábi* Ferencz.
A Székelylyel veszett *Harinnai* Ferencz.

---

[1]) A későbbi másolatban *Balási*.
[2]) Tévesen nevezi cardinal-nak, mert bíbornok nem volt, csak *váradi püspök* és Báthory István kanczellárja. A bíbornok, esztergomi érsek később élt, a XVII. sz. elején.

Báthory királytól holt meg *Kemény* Ferencz.
Az Magyarországban veszett *Petki* Ferencz,
Tolvajtól öletett *Tholdalagi* Ferencz,
A székelyek miatt vesz el *Mihálcz* Ferencz.

Híres ember vala *Keresztesi* Ferencz,
A Székely Mojsessel veszett *Daczó* Ferencz.
Ugyancsak a Barczán veszett *Horváth* Ferencz,
Ezekkel vész el mikefalvi *Nagy* Ferencz.

Nagy familia volt az *Erdélyi* Ferencz,
Az Mihály vajdától veszett *Orbán* Ferencz.
Az Barczán Mojsessel vesz *Peternyi* Ferencz.
Az Mihály vajdától vesz *Rosnyai* Ferencz.

Másoktól öletett *Sárpataki* Ferencz,
Régen nagy úr vala az *Daniel* Ferencz,
Gonosz tolvajoktól veszett *Teke* Ferencz.
Másoktól veszett el *Szentmiklósi* Ferencz.

Familia vége *Barabási* Ferencz,
Az Székely Mojsessel vesz *Szörcsei* Ferencz,
Az Becz ágon jött le az *Ágoston* Ferencz,
Tinkováról való más *Macskási* Ferencz.

Nagy-Apafalváról más *Apafi* Ferencz,
Ezerhatszázegyben hal más *Bethlen* Ferencz.
Hatszázkettőben más *Bornemissza* Ferencz.
Kornis Gáspár apja vala *Kornis* Ferencz.

Nemes ágyból való *Belényesi* Ferencz,
Csendesen hala meg az *Batai* Ferencz,
Derék, híres ember vala *Béldi* Ferencz.
Jó nemes ember volt hajdon *Baxa* Ferencz.

Főemberek között volt *Bodoni* Ferencz,
Hatszáz és háromban hal *Budai* Ferencz,
Hatszáz tizenegyben *Benedekffy* Ferencz.
Szép csendes halállal hal meg *Csáni* Ferencz.

Főrendek voltanak más két *Daczó* Ferencz.
Magát szerettette hajdon *Dobó* Ferencz.
Nemesnek tartatott *Csabácsniri* Ferencz,
Azon szabadsággal élt az *Cies* Ferencz.

Világi úr vala másik *Forgács* Ferencz,
Istenes halállal holt más *Géczi* Ferencz,
Ezerhatszázötben holt *Darlaczi* Ferencz,
Hunyad vármegyei vala *Folti* Ferencz.

Magyar palatinus *Veselényi* Ferencz,
Nagyságos úr vala régen *Pető* Ferencz,
Jó nemes ember volt az *Somodi* Ferencz,
Marosszéki nemes rend volt a *Tot* Ferencz.

Régi nemzetiben volt *Ráskai* Ferencz,
Thoroczkóról való *Thoroczkai* Ferencz,
Régi Vitézek közt volt egy *Vitéz* Ferencz,
Hatszáz és az hatban hala meg *Vas* Ferencz.

Híres nagy úr vala az *Zólyomi* Ferencz,
Nemes renden való vala az *Zás* Ferencz,
Jeles ember vala *Zádovári* Ferencz,
Dicső-Szent-Mártonban volt *Zoltai* Ferencz.

Ezerhatszáz tájban másik *Kornis* Ferencz,
Magva szakadt úri rend *Edenffi* Ferencz,
Nemes renden való volt *Zámberi* Ferencz,
Donáth Györgynek fia vala *Donáth* Ferencz,

Hosszútelkét bírta *Hosszútelki* Ferencz,
Egrestőn lakozott egyik *Horváth* Ferencz,
Héjjasfalvi vala *Héjjasfalvi* Ferencz,
Jó nemes ember volt az *Gáltói* Ferencz.

Szép csendesen holt meg egy más *Kemény* Ferencz,
Mikeszászi vala rég egy *Horváth* Ferencz,
Főemberi számban volt *Ibrányi* Ferencz,
Egy nemes ember volt az *Hajósi* Ferencz.

Jó nemes ember volt régen *Lesi* Ferencz,
Az nemesek között volt *Maxai* Ferencz,
Ugyan csak közöttök volt *Nyakazó* Ferencz,
Főemberi számban *Nagy-Mihályi* Ferencz.

Híres vitéz ember volt *Magocsi* Ferencz,
Főemberi számban volt *Macskási* Ferencz,
Léva városából jött volt le *Nagy* Ferencz,
Jó nemes ember volt az *Orgonás* Ferencz,

Vitéz familia volt *Bátoni* Ferencz,
Érdemes ember volt az *Rákosi* Ferencz.
Hidvégiről való régi *Nemes* Ferencz,
Zabolai vala az nagy *Mikes* Ferencz.

Vén Rákóczi rabja volt *Megyeri* Ferencz,
Lengyel harczon vitéz volt az *Kornis* Ferencz,
Egri praepost követ az *Somogyi* Ferencz,
Lengyel veszedelmet írta *Veres* Ferencz.

Váczi püspök követ az *Szentgyörgyi* Ferencz,
Szentjóbi commendans volt az *Székely* Ferencz.
Bethlenek követje volt *Balassa* Ferencz,
Háromszéki főtiszt fia *Donáth* Ferencz.

Császár tanácsossa a *Daróczi* Ferencz,
Vízaknai vala az *Szentpáli* Ferencz,
Szentháromság ellen írt *Enyedi* Ferencz,
Az káromkodásért meghal *Dávid* Ferencz.

Friderik.

Maradj itt egyedül te *Zavar* Friderik.

Littera G.

Gábor.

Erdélyi fejedelem *Báthori* Gábor,
Székely Mojsessel veszett *Baládfi* Gábor.
Báthori Sigmondtól holt meg *Kendi* Gábor.
Szép csendesen múlt ki amaz *Bánffi* Gábor.

Erdély fejedelme az jó *Bethlen* Gábor,
Székely Mojsessel veszett el *Lázár* Gábor.
Puskával lőtetett által *Móré* Gábor.
Világból csendesen mult ki *Békes* Gábor.

Hires nemzetiben vala *Csáki* Gábor,
Az köznéptől veszett volt el *Török* Gábor,
Szép csendesen holt meg más *Baládfi* Gábor,
A Székely Mojsessel vesz *Zecsei*[1]) Gábor.

[1] A későbbi fogalmazványban *Sécsei* áll.

Az Székely Mojsessel veszett *Nemes* Gábor.
Régi jó nemzet volt az *Sombori* Gábor.
Régen az főrenden volt az *Mikes* Gábor.
Régi nemzetiben czegei *Vass* Gábor.

Régi familia volt *Ebeni* Gábor.
Igaz Mikók közűl vala *Mikó* Gábor,
Az főrenden volt öregb *Földvári* Gábor.
Közönséges nemes volt az *Deák* Gábor.

Főrendek közűl ifibb *Földvári* Gábor,
Dezmérről származik régi *Kabos* Gábor,
Az Petriek közűl öregb *Petri* Gábor.
Peselneken lakott régen *Kövér* Gábor.

Hatszáz tizenegyben volt egy *Haller* Gábor,
Úri vérből volt ifiabb *Majlát* Gábor,
Ugyan azon vérből öregb *Majlát* Gábor,
Főemberi számban ifibb *Petri* Gábor.

Régi nemzet vala *Sármasági* Gábor,
Úri familia volt az *Vitéz* Gábor,
Igaz főember volt *Nádudvari* Gábor.
Jó nemes ember volt az *Szalai* Gábor.

Úri rendet tartott az *Mindszenti* Gábor,
Ennek veje vala az úr *Kapi* Gábor,
Az főrendek közűl volt *Szalánczi* Gábor,
Jesuita vala ifibb *Kapi* Gábor.

Barcsai tanácsa a más *Haller* Gábor,
Kolosvárt pártosok feje *Deák*[1]) Gábor,
Alsó Csernátomban vén *Damokos* Gábor.
Somogyomban lakott az *Tordai* Gábor.

Gáspár.

Fejedelem kévánt lenni *Békes* Gáspár.[2])
Szebennél esett el az *Bokai* Gáspár,
Goroszlónál veszett volt el *Csáki* Gáspár,
Tömösvárnál penig az *Ebeni* Gáspár.

---

[1]) Az Apor-féle másolatban *Diák* áll mindenütt *Deák* helyett.
[2]) Báthory Istvánnal szemben 1571—75.

Beszterczei bíró volt az *Puszta* Gáspár,
Bástától ölettetett meg *Jankó* Gáspár,
Maga jobbágyitól veszett el *Kun* Gáspár,
Marosszéki vala az *Barcsai* Gáspár.

Híres, nagy úr vala az *Báthory* Gáspár,
Székely Mojsessel veszett el *Alárd* Gáspár,
Ugyan az Székelylyel vesz el *Henter* Gáspár,
Világból csendesen mult *Alárdi* Gáspár.

Ráczoktól öletett meg az *Kornis* Gáspár,
Az Mihály vajdától vész *Pálosi* Gáspár,
Az Székely Moysessel veszett *Szunyog* Gáspár,
Az Barczán elveszett ugyan *Tompa* Gáspár.

Házában öletett *Sárpataki* Gáspár,
Keresztesnél veszett volt el az *Zás* Gáspár,
Igaz nemes ember volt *Álmádi* Gáspár,
Az nemesek között *Bartakniti* Gáspár.

Az nemesek közűl vala *Beli* Gáspár,
Az főrendek között volt *Bodoni* Gáspár,
Ugyan főrenden volt *Barabási* Gáspár,
Szép csendesen holt meg régi *Csáni* Gáspár.

Jó nemes ember volt az *Cserényi* Gáspár,
Küküllőben lakott az *Désfalvi* Gáspár,
Világon éltiben volt egy *Deres* Gáspár,
Csendesen mulék ki az *Illési* Gáspár.

Az Hídvégin vala régen *Nemes* Gáspár,
Híres nemzetiben vala más *Kun* Gáspár,[1])
Egy nemes ember volt az *Kecsuti* Gáspár,
Más nemes ember volt az *Szömödi* Gáspár.

Sükösd Benedeknek vére *Sükösd* Gáspár,
Somlai nemes volt az *Somlai* Gáspár,
Becsületes nemes renden *Teke* Gáspár,
Szép csendesen holt meg második *Zás* Gáspár.

Igen nagy úr vala *Veselényi* Gáspár,
Az hatszázkettőben holt meg *Sibrik* Gáspár.

---

[1]) A későbbi másolatban *Deésfalvi*, *Illyési* és *Kunn* áll.

Jó nemes ember volt régen *Závor* Gáspár.
Hunyad vármegyei más *Barcsai* Gáspár.

Öreg Rákóczi general *Bakos* Gáspár,
Monostort híres jesuit *Rajki* Gáspár,
Az Kárán-Sebesben társa *Gorgyán* Gáspár,
Jesuiták ellen szól *Csanádi* Gáspár.

Gergely.

János király tanácsa *Apaffi* Gergely.
Ugyan tanácsossa volt az *Bánffy* Gergely.
Medgyesi toronyból hull *Ladányi* Gergely.[1]
Az törökök között holt meg *Móré* Gergely.

Sigmondtól öletett *Szentegyedi* Gergely.[2]
Tudatlan helyt veszett el *Németi* Gergely,
Sárdi nemes ember volt az *Deák* Gergely.
Fejérben, Bürkösön lakott *Donáth* Gergely.

Az bethleni urak közt volt *Bethlen* Gergely.
Az Törökországban hal meg *Makó* Gergely,
Maga honjában holt *Héjjasfalvi* Gergely.
Úri familia vala az *Kun* Gergely.

Úri familia volt *Erdéllyi* Gergely,
Az hatszáz háromban hal meg *Kornis* Gergely.
Jó nemes ember volt az *Nánási* Gergely.
Grófi nemből való volt *Lippai* Gergely.

Bálról[3] való vala az híres *Nagy* Gergely.
Sárpatakról való *Sárpataki* Gergely.
Jó nemes ember volt *Tamásfalvi* Gergely.
Istenesen éle az *Rudai* Gergely.

György.

Erdély fejedelme öregb *Rákóczi* György.
Régi nagy föember Erdélyben *Vitéz* György.
Bástától öletett vala meg *Csiszér* György.
Hohér által holt meg az *Bogaméri* György.

---

[1] Báthory Gábor megölése miatt a toronyból levetették.
[2] Báthory Zsigmond által a kolozsvári piaczon 1594. augusztus 30. Kendiékkel együtt.
[3] Báld, Kolozs megyében.

Erdély fejedelme ifibb *Rákóczi* György.
Háromszéki fötiszt vala az *Donáth* György.
Úri rendben való volt az *Szalánczi* György.
Háromszéki fötiszt az másik *Mikó* György.

Erdélyt pusztította nímettel *Básta* György,
Háromszéki főtiszt régen volt *Mikó* György,
Az székelyek miatt veszett volt el *Bocz* György.
Az Székely Mojsessel esett el *Bánffy* György.

János király mellett volt az *Kapitány* György,
Lelki veszedelme néki *Blandrata* György,
Székelylyel veszett el az *Besenyei* György,
Az sok katonáktól öletett *Farkas* György.

Az portán követ volt az úr *Kékedi* György.
Ugyan az portára más követ *Torma* György.
Oláhoktól öletett meg *Fekete* György,
Az Székely Mojsessel veszett *Gurima*[1]) György.

Bethleni nagy házból vala az *Bethlen* György,
Básta vitézitől veszett *Boltai* György,
A Székely Mojsessel veszett el *Cies* György.
Ugyan ő véle vész el az *Gyuráki* György.

Híres generalis a vitéz *Borbély* György,[2])
Annak fia vala második *Borbély* György,
Régi főember volt akkor *Bodoni* György,
Brassai főbíró vala az *András* György.

Szép csendes halállal holt meg más *Bánffi* György,
Az gonosz ló miatt veszett el *Horváth* György,
Olától öletett meg az *Filpesi* György,
Paraszttól vesze el *Hosszuaszai* György.

Az Bástától fejit veszt *Homonnai* György,
Az Barczán Székelylyel veszett el *Huszti* György.
Vele egyetemben holt meg *Hogyai* György,
Híres ember vala régen *Tomori* György.

---

[1]) A későbbi másolatban *Gurina* áll.
[2]) Báthory István hadvezére s a miriszlói csata fővezére Básta mellett, 1600. szept. 18.

Az Székely Mojsessel Barczán vész *Lázár* György,
Az Barczán életit tette *Nyujtodi* György,
Nagy-Váradnál veszett volt el az *Király* György,
Tömösvárnál veszett vala *Sitkai* György.

Az Székely Mojsessel veszett el *Makó* György,
Szebennél esett volt el az *Ravasdi* György,[1])
Életét végezte Barczán *Vadadi* György.
Fiátfalvi vala régen egy *Geréb* György.

Balásfalvát bírta régen az *Bagdi* György,
Az Székely Mojsessel hullott volt el *Rácz* György,
Főemberi számban vala *Borzási* György,
Híres főember volt régen más *Torma* György.

Hatszáz harmadikban élt az *Berényi* Gyögy,
Hatszáz és kettőben volt a *Budai* György,
Az registrumba vagyon az *Becskei* György,
Régen egy főember vala *Szikszai* György.

Grófi házból való régen volt *Csáki* György,
Úri familia az *Bornemissza* György,
Csendesen hala meg az másik *Cies* György,
Köznemes ember volt régen az *Bellő*[2]) György.

Ezerhatszáz ötben éle az *Bécsi* György,
Csendesen éltit végzi *Csekelaki* György,
Az Sepsi-Szent-Györgyön az másik *Daczó* György.[3])
Nagyságos úr vala amaz *Andrási* György.

Életiben csendesen vala *Darlaczi* György.
Déváról származott volt az *Dévai* György.
Bethlenfalváról is volt egy *Geréb* György.
Küküllő-széplaki vala az *Horvát* György.[4])

Az Szent-Benedekről vala egy *Kemény* György,
Gyerő-Monostorról az másik *Kemény* György,
Nagyságos úr vala régen az *Kapi* György,
Az Nagy-Lakon lakott hajdon *Gerendi* György.

---

[1]) Helyesebben *Ravaszdi György*, a szeben-szt.-erzsébeti csatában 1599. október 28.
[2]) A későbbi másolatban *Bello* áll.
[3]) Sírfelirata ki van adva a Székely Nemzeti Muzeum Értesítőjének I. kötetében.
[4]) Petrichevich Horváth.

Nagy gróf vala régen más *Homonnai* György,
Ezerhatszáz tízben holt meg egy *Kornis* György,
Régi Kunok között volt az táján *Kun* György,
Siményfalvi nemes ember vala *Nagy* György.

Híres nagy ember volt amaz *Patóczi* György,[1])
Közönséges nemes renden *Nyakazó* György,
Jó nemes ember volt hajdon az *Orosz* György,
Azon állapotban volt az *Omboczi* György.

Az hatszáz háromban hal meg *Palaczi* György,
Egy főember vala az másik *Sükösd* György,
Híres nemzetségű az másik *Sibrik* György,
Balástelkén lakott az *Sárpataki* György.

Az csíki Sándorok közűl volt *Sándor* György,
Nemes ember vala régen *Simoni* György,
Az Teke Gáspárnak vére volt *Teke* György,
Marosszéki főrenden hajdon volt *Tott* György.

Czegéből íratott régentén fel *Vass* György,
Az hatszázháromban holt más *Szalánczi* György,
Portán kapikia vala *Pünkösti* György,
Fejedelmi ember vala *Apaffi* György.[2])

Ifibb Rákóczihoz követ *Szelepcsén* György,
Veszprim püspök Erdélyt követ *Jakusics* György,
Sámuel és Györgynek atyja volt *Haller* György,
Öregb Rákóczinak híve *Nápolyi* György.

Básta ideiben kamarás *Hoffman* György,
Bocskai vitéze vala *Níméti* György,
Régi főemberek közűl *Ladányi* György,
Báthori Sigmondot temeti *Nemes* György.

Az régi üdőben nagy úr volt *Kapi* György,
Az Szent-Demeteren öletik *Lázár* György,
Az Kemény Jánosnak nagy híve *Bethlen* György,
Gyalai harczon[3]) vitéz *Csurullyai* György.

---

[1]) Patóchy Zsófia márvány síremléke megvan a küküllővári templomban.

[2]) Remek márvány síremlékét nem rég szerezte meg a Nemzeti Múzeum Almakerékről.

[3]) 1660. május 22, ahol II. Rákóczi György halálosan megsebesült.

Kezes az lengyelnél régi *Gyerőffi* György,[1])
Monostort jesuita *Vásárhellyi* György,
Az Szomos-Újvárban kapitány *Bánffi* György.
Apáczai ellen tanít *Csulai* György.

Littera J.

Jakab.

Parasztól öletett *Baranyai* Jakab,
Bástától akada fel *Donáti* Jakab,
És titkos halállal holt meg *Despot* Jakab,
Keresztesnél veszett el az *Deák* Jakab.

Básta vitézitől vesz más *Deák* Jakab,[2])
Jó nemes ember volt az *Pókai* Jakab,
Az nemzetségitől veszett *Vajda* Jakab.
Gelenczei nemes ember volt *Tott* Jakab.

János.

Király nevű ifibb *Zapolyai* János,
Az nyaka kitörvén holt *Baládfi* János.
Goroszlónál veszett más *Baládfi* János.
Székelylyel veszett el öregb *Apor* János.

Erdély fejedelme vitéz *Kemény* János,
Székelylyel esett el ifibb *Apor* János.
Báthoritól veszett *Bornemiszsza* János,
Székelytől öletett meg az *Béldi* János.

Főemberi számban volt *Szentpáli* János.
A Székely Mojsessel vesz *Bogáti* János.
Ugyan ő vele vész el *Bodoni* János.
Beszterczénél esik el *Borzási* János.

Főtisztséget visel vala *Váczi* János,
Nagy titkon veszett volt el az *Ambo* János,
Székely Mojsessel esett el *Nemes* János,
Szebennél esett el az *Berendi* János.

---

[1]) 1657-ben maradt kezességen s még 1666-ban is oda van Apafi Istvánnal együtt. L. Szék. Okltr. VI. kötet 314. l.
[2]) Az Apor-féle másolatban mind a két helyen *Diák*, a Száva-félében *Deák* áll.

Erdély gubernator vala *Géczi* János.
Csendesen holt meg más *Bornemiszsza* János.
Az Székely Mojsessel vesz *Bihari* János.
Ugyan vele vesze el *Balassi*[1]) János.

Székely Mojsessel veszett *Balintith* János.
Ugyan vele veszett *Bergendei* János.
Nem tudják, hol holt meg az *Budai* János.
Jó nemes ember volt *Abrámfalvi* János.

Háromszéki főtiszt volt *Kálnoki* János.
Nem irják, hol holt meg amaz *Bácsi* János,
Az Székely Mojsessel vesz két *Donát* János,
Nímettől öletett meg az *Doncsák* János.

Bástától öletett *Boronkai* János.
Székely Mojsessel vész *Borsovai* János.
Ugyan ő vele veszett volt *Balog* János.
Básta vitézitől öletett *Eőz* János.

Báthori Sigmondtól holt meg *Forró* János.
Ismeretlen helyen holt *Antalfi* János,
Tömösvárnál veszett el *Fekete* János.
Az Székely Mojsessel veszett *Török* János.

Báthori Sigmondtól holt meg *Gálffi* János.
Tatártól öletett meg *Garázda* János.
Az Székely Mojsessel vesz *Zentyáli* János.
Az Csík-székben lakott régen *Blaskó* János.

Sigmondtól öletett meg *Ifiu* János,
Az Székely Mojsessel vész *Gyűrűsös* János.
Az Szebennél vész rosz ember *Horváth* János.
Az lengyel királytól vesz *Pókai* János.

Mihály vajdától vesz ifibb *Geréb* János.
Az Székely Mojsessel veszett *Imecs* János.
Ugyan vele veszett el az *Jankó* János.
Egyetemben velek vesz *Illyési* János.

Gyalakután vala rég egy *Lázár* János,
Bástától öletett más *Ifiu* János,
Ezerhatszáz egyben holt meg *Bernáld* János.
Udvarhelyszéki volt *Benedekfi* János.

[1]) A Száva-féle példányban itt is *Balási* áll.

Maga felekitől vesz el *Kabos* János,
Az Székely Mojsessel vesz *Kapusi* János,
Szebennél veszett el az *Lustai* János,
Goroszlónál veszett el az *Latrán* János.

A Székely Mojsessel vesz más *Kemény* János,
Tolvajtól öletett meg *Musai* János,
Ugyan tolvajtól vesz más *Musai* János,
Keresztesnél veszett volt el *Maczó* János.

Bástától felakad *Tamásfalvi* János,
Udvarhelyszéki volt az *Gergelyfi* János,
Az Székely Mojsessel vesz el *Mihálcz* János,
Ugyan az Mojsessel vesz *Totori* János.

Az bethleni házból vala *Bethlen* János,
Csendesen holt az más *Bornemiszsza* János,
Az Székely Mojsessel vesz el *Zeke* János,
Háromszékről vala régen *Czakó* János.

Jó nemes ember volt hajdon *Bárám* János,
Ezerhatszáz egyben más *Baládfi* János,
Az Barcsaiak közt volt *Barcsai* János,
Ugyan nemes ember volt az *Basti* János.

Pókafalván lakott egy *Baládfi* János,
Nemes ember vala az *Batai* János,
Köznemes ember volt rég más *Balog* János,
Zabolai vala rég egy *Mikes* János.

Küküll: Mikefalván *Bagotai* János,[1])
Az nemesek között az *Barcsai* János,
Csendesen hala meg régen *Bellő* János.
Nemzetit végezte volt *Bavari* János.

Az Barcsai házból volt *Barcsai* János,
Az nemesek közül *Bogaméri* János,
Nemes ember számban volt *Bakai* János,
Az közrendű nemes volt *Busuló* János.

Régi nemzetségű volt az *Daczó* János,
Elfogyott nemzetű már *Cseffei* János,
Thorda vármegyében volt *Decsei* János,
Az nemesi rendben az *Csillyái* János.

[1]) Mikefalván ma is van Bagothay-család.

Egy nemes ember volt régen *Erdő* János,
Hatszáz tizenegyben volt az *Elek* János,
Udvarhelyszéki volt amaz *Farkas* János,
Frátáról íratott fel *Frátai* János.

Az hatszáz háromban hal *Gyerőffi* János,
Főemberi rendben az *Gyöngyösi* János,
Egy nemes ember volt amaz *Garda* János,
Az maga rendiben jó volt *Tűzi* János.

Régi nagy gróf vala *Homonnai* János,
Nagy-Lakon lakazott az *Gerendi* János,
Ezerhatszáz egyben hal *Hajosi* János,
Szép csendesen hala meg *Hagyai* János.[1])

Az úri seregben járt *Gyulai* János,
Főemberi számban volt *Imreffi* János,
Az nemesek között vala *Hajdu* János,
Ország directora volt az *Deák* János.

Az Szent-Benedeki éle *Kemény* János,
Szent-Mihályon lakott rég egy *Geréb* János,
Hatszáz és kettőben holt *Köpeczi* János,
Hazdai nemes volt régen *Horváth* János.

Szép csendesen holt meg az úr *Kendi* János,
Főemberi számban az *Kendeffi* János.
Egy nemes ember volt *Kápolnási* János,
Hatszáz és háromban volt *Keserű* János.

Az Szárhegyen lakott másik *Lázár* János,
Kovacsocsi[2]) Farkas ecscse volt az János,
Hatszáz és háromban holt meg *Kornis* János,
Hatszáz és háromban *Királyfalvi* János.

Léva városából volt *Lévai* János,
Szent-erzsébeti volt amaz *More* János.
Az nemesek közűl volt *Margai* János,
Az Mohában régen bírt *Mohai* János.

---

[1]) T. i. Hogyai.
[2]) A Száva-féle példányban *Kovácsoczi* áll.

Egy főember vala az *Ladányi* János.
Az főnemesek közt öreg *Lisztus* János.
Egy nemes ember volt régen az *Kis* János.
Köznemes ember volt az *Kemendi* János.

Lisztus János fia ifibb *Lisztus* János,
Az nemesek között volt *Mihályfi* János.
Ezerhatszázegyben holt *Nyakazó* János,
Siménfalván lakott régen egy *Nagy* János.

Nagy familia volt az *Patoczi* János,
Mohában is főrend régen volt *Nagy* János.
Jó nemes ember volt az *Ombuczi* János.
Azon állapotban *Olakerdi* János.[1])

Nagy úr vala amaz dersi *Petki* János.
Ugyan nagy úr királyhalmi *Petki* János.
Nemes renden vala régen *Palkán*[2]) János.
Azon szabadsággal élt *Pókai* János.

Ezerhatszázhatban hal *Rákóczi* János.
Az Galgóról megint régen volt *Rácz* János.
Rétenről mondatott az *Réteni* János.
Igen régi nemzet volt az *Sigér* János.[3])

Úri házból való volt az *Sükösd* János.
Régi nemzetségű *Sarmasági* János.
Ezerhatszázötben holt meg *Sullyok* János.
Főemberi rendben volt *Sárközi* János.

Úri familia *Tholdalagi* János.
Igaz Torma nemzet vala *Torma* János.
Csendesen él vala régen *Türék* János.
Nemes ember vala *Fabiási* János.

Az régi főrendek közt *Telegdi* János.
Somogyomban birt volt az *Thordai* János.
Az főrendek közül volt az *Vadas* János.
Jó nemes ember volt az *Várfalvi* János.

---

[1]) A Száva-féle példányban *Olakezdi* áll.
[2]) A Száva-féle példányban *Patkán* áll.
[3]) Az udvarhelyi vár provisora, l. Orbán B.: Marosszék. Ny.-Szt.-László.

Csendesen világból mult ki *Várkuczi* János,
Küküllő Szancsalban lakott *Veres* János.
Igaz nemes ember volt *Szerecsen* János.
Csíki székely vala hajdon *Blaskó* János.

Csíkban, Szentkirályon úr *Andrási* János.
Híres, nevezetes az más *Béldi* János,
Ezerötszázhatban élt *Kálnoki* János,
Jó nemes ember volt más *Zalasdi* János.

Udvarhely főkapitány *Bögözi* János,
Udvarhelyszéki volt *Benedekffi* János,
Ugyan oda való az *Gergelyfi* János,
Háromszékről való volt az *Czakó* János.[1])

Az régi üdőben megholt *Béldi* János,
Apaffi leányt vett volt az *Henter* János.
Csendesen hala meg más *Gyeröffi* János.
Ballavásári volt az *Váradi* János.

Szentháromság ellen kemény volt *Jó* János,
Öreg Rákóczinak rabja *Kovács* János,
Máriát éneklé s ment *Jurai* János,
Puritánust tanít az *Tolnai* János.

Kővári kapitány volt az *Mikes* János,
Az számkivetésben hal *Szent-Páli* János.
Akkor az főrenden volt a *Torma* János.
Petki István veje volt *Damakos* János.

Az Mihály vajdától szalad *Petki* János.
Dévában Bástától vesz *Tótházi* János,
Az nímetek rabja *Brokacini* János,
Medgyesi toronyból hull *Szilasi* János.

Vicarius régen volt *Salinis* János,
Catharinát veszté el az *Balling* János,[2])
Bethlen generálja *Bornemiszsza* János.
Becz Sophia fia volt *Andrási* János.

---

[1]) Az utóbbi hármat már fennebb is említette a 137—138. lapon.
[2]) T. i. Brandenburgi Katalint, Balling János munkácsi kapitány.

Székely Mojses igaz híve *Csonka* János.
Puritánus vallást tart *Csengeri* János.
Árapatakáról volt egy *Geréb* János.
Becz Annát vette volt el *Kapturi* János.

Illyés.

Az főrendek között *Thoroczkai* Illyés.
Egy nemes ember volt régen *Székely* Illyés.

Imreh.

Szebennél veszett el az *Bogáti* Imreh.
Thorda vármegye követ *Thordai* Imreh.
Székelyektől veszett vala el *Becz* Imreh.
Básta vitézitől veszett *Deák* Imreh.

Az nyaka kitörvén, holt *Apaffi* Imreh.
Urak seregében járt az *Kemény* Imreh,
Az Székely Mojsessel veszett *Imecs* Imreh.[1])
Fő emberek között volt *Decsei* Imreh.

Székelyektől veszett volt el *Lázár* Imreh.
Szép csendesen holt meg másik *Lázár* Imreh.
Jó nemes ember volt régen *Boér* Imreh.
Jósika Istvánról száll *Josika* Imreh.

Úri renden vala a *Szilvási* Imreh.
Az főrendek között élt *Szikszai* Imreh.
Világon csendesen volt *Pápai* Imreh.
Az Nagy-Lakon lakott az *Nagylaki* Imreh.

Az Radákok között volt az *Radák* Imreh.
Főemberi számban volt az *Sullyok* Imreh.
Az Ráduly vajdától vész el *Mihály* Imreh.
Jesuitát prédál *Gelianus* Imreh.

Jesuitát visszavitte *Boér* Imreh.[2])

---

[1]) Ez a sor a Száva-féle példányból hiányzik s így a versszak 3 soros.
[2]) Ez a sor magában áll.

István.

Lengyel király vala az *Báthori* István,
Báthori Andrással holt meg *Apor* István,
Miroszlónál[1]) veszett *Besenyei* István,
Székely Mojsessel penig *Becskei* István.

Erdély fejedelme volt *Bocskai* István,
Kételen halállal holt meg *Kemény* István,
Goroszlónál esett el *Bogádi* István,
Báthori Gábortól holt meg *Bedő* István.

Erdély fejedelme lett volt *Bethlen* István,
Keresztesnél esett el az *Bagdi* István,
Básta vitézitől vesz *Boltai* István,
Régen híres ember volt az *Mikes* István.

Rákócziak tanácsa *Erdéllyi* István,
Itílő s tanács volt ott[2]) *Kassai* István,
Goroszlónál veszett el *Cseffei* István.
Magát általlőtte *Karkó Csáki* István.

Küküllő főispány volt az *Haller* István,
Csíkban főkirálybíró volt *Lázár* István,
Szászoktól öletett meg *Gerendi* István,
Székelylyel veszett *Hosszuaszói* István.

Székely generális volt az *Petki* István,
Az portára követ volt az *Kollát* István,
Szakmárt fejit veszti el *Josika* István,
Szép csendes halállal hal meg *Székely* István.

Töröknél követ volt az *Szalánczi* István,
Dobokában főtiszt volt *Rettegi* István,
Szép csendesen holt meg két *Apafi* István,
Az Mihály vajdától veszett *Kabos* István.

Nem tudatik, hol holt meg más *Kemény* István,
Az Székely Mojsessel vesz el *Miklós* István,
Ugyan az Székelylyel vesz *Pókai* István.
Együtt veszett vélek más *Pókai* István.

---

[1]) Igy! *Miriszló* helyett mind a két példányban.
[2]) A Száva-féle példányban *az* áll.

Nagyságos nemzet volt az *Kamuthi* István.
Kolosban főbíró volt az *Pésma* István.
Királybíró Segesvárt *Ifiú* István,
Hunyad vármegyei követ *Balog* István.

Székelylyel veszett el az *Kendeffi* István.
Holt holt nem tudni más *Besenyei* István.
Krasznából követ volt az *Kárászi* István.
Szép csendesen holt meg régen *Sulyok* István.

Nagy-Szebennél esett egy más *Lázár* István.
Az portán követ volt hajdon *Toldi* István.
Újvárból lőtetett el *Makrai* István.
Főemberek közül volt *Várfalvi* István.

Goroszlónál veszett el más *Petki* István.
A Székely Mojsessel vesz *Mohai* István.
Szép csendes halállal hal más *Apor* István.
Az Székely Mojsessel vesz más *Móré* István.

Ezerhatszázegyben más *Báthori* István.
Az Székely Mojsessel vesz el *Mihâltz* István,
Ugyan ő véle vész az *Onári* István.
Goroszlónál veszett el az *Pósa* István.

Katonáktól vesz el *Thoroczkai* István.
Gonosz ló miatt vesz el az *Tárkány* István,
Bástától lábbal akasztat *Stephán* István.
A Székely Mojsessel veszett *Sükösd* István.

Az Székely Mojsessel veszett *Toldi* István.
Ugyan ő vele vész el *Tomori* István,
Ezeknek társok volt az *Szörcsei* István,
Tőllök nem maradott el *Szegedi* István.

Pápához követ volt egy más *Haller* István.
Főemberek közül volt *Bodoni* István,
Ugyan nemes renden volt a *Baskecz* István,[1])
Székely előljáró volt az *Bakó* István.

Erdélyi püspök volt az *Simándi* István.
Bethlen Gáborhoz követ *Senyei* István.
Híres vitéz ember volt az *Egri* István.
Bethlenek vitéze híres *Horváth* István.

---

[1]) A Száva-féle példányban *Baskacs* áll.

Jesuit Károlyvárt az *Sinius* István,
Egy derék nagy úr volt az *Ebeni* István,
Az Torma nemzetből volt egy *Torma* István,
Igen gazdag ember az *Alvinczi* István.

Igen nagy főember *Borsovai* István,
Kolosvárt az nímet ellen *Seres* István,
Az Becz ágról jő le *Thoroczkai* István,
Az csíki Sögötben[1]) lakott *Mikó* István.

Ezerhatszázötben meg *Báthori* István,[2])
Erdély vicevajda volt *Tomori* István,
Az hatszáz és ötben hal meg *Bánffi* István,
Evvel egy esztendős volt *Baládfi* István.

Szabolcsról származott volt az *Csáki* István,
Úri nemből való volt az *Bekes* István,
Köznemes ember volt régen az *Bocz* István,
Jó nemes ember volt az *Balási* István.

Élt mint nemes ember az *Dobsai* István,
Ő néki társa volt *Dobokai* István,
Fejérben, Bürkösön lakott *Donát* István,
Szép csendesen hala meg *Donáti* István.

Igen nagy úr vala az *Gyulafi* István,
Darlaczon bírt régen az *Darlaczi* István,
Főemberek közül való *Gálfi* István,
Jó nemes ember volt amaz *Füzi* István,

Vármegyei vala egy más *Gálfi* István,
Székely nemzet vala harmad *Gálfi* István,
Nemes ember vala az *Feltosi* István,
Alsó-Csernátonban vén *Damokos* István.

Régi nagy gróf öreg *Homonnai* István,
Ugyan gróf volt ifibb *Homonnai* István,
Bethlenfalvi vala régen *Geréb* István,
Egy nemes ember volt amaz *Grio* István.

---

[1]) Zsögöd.
[2]) Igy! Halála évét mondja meg vele.

Magyar palatinus *Illyésházi* István,
Az Sárfalván lakó volt *Károllyi* István.
Nagy főember vala az *Lázai* István,
Sepsi nemes ember *Mihályfalvi* István.

Sok *Kemény* úr vala, s többi között István.
Pókafalvi vala még egy *Kemény* István,
Igen nagy úr vala az *Listius* István.
Nemes ember *Vásárhelyi Deák* István.

Az főemberek közt volt *Pernyeszi* István,
Ez világon éle az *Margai* István,
Jó nemes ember volt az *Návai* István,
Főemberi számba vala két *Nagy* István.

Főembernek tartá magát *Petri* István,
Az Pókából való még *Pókai* István,
Csendes életű volt az *Perusics* István,
Magyar nemzet az *Radovániszki* István,[1])

Hatszáz és háromban hal *Szömödi* István,
Szilágy-somlyai volt az *Somlyai* István,
Sebessi nemzet volt az *Sebessi* István.
Egy ifiú vala, ki volt *Sullyok* István.

Régi Tompák közűl egy volt *Tompa* István,
Annak édes fia ifibb *Tompa* István,
Az főrendek között volt *Thordai* István,
Híres nemzet vala régen *Táhi* István.

Derék, híres ember volt *Kálnoki* István,
Jeles úri ember vala *Basa* István,
Jó nemes ember volt amaz *Vajda* István,
Régen főember volt az *Szentei* István.

Igen nagy főember *Borsovai* István,
Itílőmester volt más *Cseffei* István,
Ezerötszázhatban élt *Mihályfi* István,
Az főrendek között még egy *Székely* István.

---

[1]) A Száva-féle példányban *Radovanyitzki* áll, bizonyára *Radvánszky* helyett.

Rosály várát birta régentén *Kun* István.
Ballavásári volt más *Váradi* István,
Főemberi számban volt *Ugocsi* István.
Daczó Tamás fia vala *Daczó* István.

Ország bírája volt öreg *Csáki* István,
Igen nagy úr vala régen *Huszár* István,
Küküllő főispány régen az *Kun* István,
Híres procator volt amaz *Bíró* István.

Lengyelnél kezes másik *Apaffi* István,[1]
Az tatár rabja volt az *Sellyei* István,
Töröktől fejit veszti *Gyulai* István,
Barcsaiért akad fel *Dobolyi* István.

Báthori Sigmondot híjja *Toldi* István,
Básta haragjától szalad *Kendi* István,
Druget követje portán *Nánási* István,
Medgyesi toronyból hull le *Zámbó* István.

Isák.

Hatszáz tizenegyben volt az *Csini* Isák,
Régi nemes ember volt *Tolmácsi* Isák,
Ezerhatszázban *Totváradgyai* Isák,
Ez irásban nincsen immáron több Isák.

Littera K.

Kozma.

Széplakon is vala csak egy *Horváth* Kozma.

Kelemen.

Háromszék főkapitány *Béldi* Kelemen,
Székelylyel veszett el más *Béldi* Kelemen.
Szép csendesen holt meg az *Kencsucs*[2]) Kelemen.
Csendesen nyugut el *Zenuti* Kelemen.

---

[1]) 1657-től Gyerőfivel együtt.
[2]) A Száva-féle példányban »holt meg *Kenesucs*« áll.

Littera L.

László.

Pápai kapitány vala *Csáki* László,
Ráczok miatt veszett el *Fekete* László,
Tolvajtól öletett *Morgondai* László,
Az Székely Mojsessel veszett el *Papp* László.

Háromszéki főtiszt régen *Daczó* László,
Az Székely Mojsessel vesz *Cserinyi*[1]) László,
Egy gonosz ló miatt veszett *Sása* László,
Az Barczán veszett el *Thoroczkai* László.

Szép, csendes halállal holt *Berinyi*[2]) László,
Jó nemes ember volt *Boronkai* László,
Felső-Torján lakott egy *Kálnoki* László,
Kézdi székben lakott *Csomortáni* László.

Régi Csáki urak közt más *Csáki* László,
Csendesen holtak meg az két *Bánffy* László,
Ezerhatszázötben holt *Baládfi* László,
Az Mojsessel veszett *Tamásfalvi* László.

Híres nemzetiben két *Gyulaffi* László,
Báthori Sigmondtól holt *Szalánczi* László,
Nemes vérből való volt *Beszprimi* László,
Maga nemzetiben *Harankloczi* László.

Híres, neves ember volt *Károllyi* László,
Igen nagy úr vala régen *Kemény* László,
Hunyad vármegyei vala *Folti* László,
Az nemesek közül volt *Kecseti* László.

Régi nagy gróf vala *Homonnai* László,
Egy nemes ember volt az *Kapitány* László,
Más nemes ember volt amaz *Lébi* László,
Az nemes renden volt az *Miszördi* László.

---

[1]) A Száva-féle példányban *Cserényi* áll.
[2]) A Száva-féle példányban *Berényi* áll.

Familia vége volt *Réteni* László,
Nemes rendet tartott az *Magsai* [1]) László,
Kézdi-szent-léleki volt *Orbai* László,
Az Sárfalván lakott egy *Károllyi* László.

Az Báthori-házból volt *Sombori* László.
Igaz nemes ember vala *Székely* László,
Fejedelmi nemzet volt *Apaffi* László,
Szent-Léleken lakott *Kürti Vitéz* László.

Fejedelem fia az *Rhédai* László,
Aprobata ellen mond *Gyulaffi* László,
Barcsai Ákosnál tanács *Csáki* László,
Lengyel Rákóczitól fut *Károllyi* László.

Úri nemből való vén *Mikola* László,
Oláh főkapitány volt *Iloka* László,
Békességet csinált *Balásházi* László,
Főemberek között vala *Apor* László.

Lajos.

Fejedelmi nemzet volt *Rákóczi* Lajos.
Úri nemzet vala régen *Bekes* Lajos.
Tömösi bán vala régen *Pekri* Lajos.
Hunyadvármegyei vala *Fiát* Lajos.

Lázár.

Úri vérből való volt *Gyulaffi* Lázár,
Érdemes ember volt régi *Apor* Lázár,
Úri renden való hajdon *Bekes* Lázár,
Igaz nemes ember vala *Fakó* Lázár.

Lénárd.

Marosszéki székely volt *Apaffi* Lénárd.
Úri nemzet vala *Barabási* Lénárd.

Lőrincz.

Régi familia volt *Tomori* Lőrincz,
Az Barczán Székelylyel veszett *Apor* Lőrincz.

---

[1]) Maksai helyett.

Ugyan ottan esett volt el *Bodor* Lőrincz.
Paraszttól öletett meg az *Csáni* Lőrincz.

Szép csendes halállal hal meg *Lázár* Lőrincz,
Sárkány erdeiben veszett *Jankó* Lőricnz,
Ismeretlen helyen vesz *Petei* Lőrincz,
Igaz nemes ember volt az *Veres* Lőrincz.

Lukács.

Ország praesidense volt az *Trauzner* Lukács,
Köznéptől veszett volt el az *Deák* Lukács,
Jó nemes ember volt az *Enyedi* Lukáts,
Az nemesek között volt *Pisztáczki* Lukács.

Littera M.

Mihály.

Báthori Andrást veszté el *Vajda* Mihály.[1])
Fegyver miatt veszett el *Apaffi* Mihály,
Székely Mojsessel holt *Harinnai* Mihály,
Ugyan vele veszett el az *Imecs* Mihály.

János király tanácsa volt *Csáki* Mihály,
Ugyan tanácsosa volt *Telegdi* Mihály,
Rákóczi tanácsa *Tholdalagi* Mihály,
Ifiantan hala meg más *Imecs* Mihály.

Öreg Rákóczinál tanács *Bánffi* Mihály,
Básta vitézitől vesz *Gáltói* Mihály
Székelylyel esett el *Harinnai* Mihály [2])
Bástától öletett meg *Kálmándi* Mihály.

Az portán követ volt a *Daniel* Mihály,
Bihar vármegyei követ volt *Rácz* Mihály,
Nem tudatik hol holt meg a *Bethlen* Mihály,
Maga jobbágyitól vesz *Csernáni* Mihály.

Szebeni polgármester vala *Rávv* Mihály,
Tudatlan halállal holt meg *Bertok* Mihály,

---

[1]) Mihály vajda helyett.
[2]) Nyolcz sorral feljebb is említi.

Nem tudatik, hol holt meg *Cserini*[1]) Mihály.
Bástától öletett *Katanai* Mihály.

Az Székely Mojsessel vesz el *Kornis* Mihály,
Szebennél esett el az *Köpeczi* Mihály,
Az közneptől veszett volt el *Lencsus* Mihály,
Mihály vajda miatt holt meg *Pósa*[2]) Mihály.

Kis-Kendről iratott fel *Baládfi* Mihály,
Barczán Mojsessel vész *Sambokréti* Mihály.
Az nemesek közűl volt az *Basti* Mihály,
Dengelegről való *Dengelegi* Mihály.

Az Székely Mojsessel vesz *Tolnai* Mihály,
Ugyan véle veszett el az *Török* Mihály,
Mástól veszett váradszegi *Szabó* Mihály,
Az Mihály vajdától vesz *Szendrei* Mihály.

Úri virtusokkal ékes *Czobor* Mihály,
Gyulai urak közt volt *Gyulai* Mihály,
Az főrendek között akkor *Gálffi* Mihály,
Thorda vármegyei az *Décsei* Mihály.

Fejedelem kévánt lenni *Fejér* Mihály,[3])
Fejérben Kövesden más *Gyulai* Mihály,
Nemes ember vala az *Galgoczi* Mihály,
Ezerhatszáz hatban más *Gáltői* Mihály.

Hallerkői nagy úr volt az *Haller* Mihály,
Főember vala *Hosszuaszói*[4]) Mihály,
Keszketyről íratott fel az *Horváth* Mihály,
Az Széplakon lakott negyed *Horváth* Mihály.

Úri rendből való volt más *Kornis* Mihály,
Hatszáz tizenegyben *Kelemési* Mihály,
Az Szent-Ersébeten öreg *More* Mihály,
Ugyan oda való ifibb *More* Mihály.

---

[1]) A Száva-féle példányban *Cserényi* áll.
[2]) A Száva-féle példányban *Pocsa* áll.
[3]) Másképp Weiss Mihály, brassai biró; elesett a földvári csatában 1612. október 16.
[4]) A Száva-féle példányban *Hosszuaszai* áll.

Az főrendek közűl *Morgondai* Mihály,
Közönséges nemes volt *Karácson* Mihály.
Istenes halállal hal meg *Kámán* Mihály.
Somkútról íratott volt fel az *Nagy* Mihály.

Úri nemzet vala az úr *Petki* Mihály,
Az nemesi renden gothárdi *Nagy* Mihály.
Köznemes ember volt amaz *Polyák* Mihály.
Igen üsméretes volt az *Rajkó* Mihály.

Az Galgón régenten voltak két *Rácz* Mihály.
Marosszéki lakos ember volt *Tóth* Mihály.
Az úri seregben *Thoroczkai* Mihály,
Régi nemes ember vala *Vadas* Mihály.

Jó nemes ember volt amaz *Vajda* Mihály.
Az nemesek között volt *Várfalvi* Mihály.
Régi főemberek közűl volt *Vér* Mihály.
Ballavásárt lakott az *Váradi* Mihály.

Csendesen világból mult ki *Székely* Mihály.
Jó nemes ember volt az *Szilágyi* Mihály.
Alsó-Csernátonban volt *Damokos* Mihály.
Felcsíkon, Rákoson az *Cserei* Mihály.

Ország generálja régen *Mikes* Mihály,
Bodokról íratott fel az *Mikó* Mihály,
Gyalakután lakott *Gyalakuti* Mihály,
Sepsi székből való volt az *Laczok* Mihály.

Az hamis hütiért vész *Csepregi* Mihály.
Az erős Kővárban rab volt *Sáva*[1]) Mihály.
Csik-Szereda kapitány *Kálnoki* Mihály,
Ártatlan Kolosvárt ég *Rákosi* Mihály.

Vész Mihály vajdától *Semerei* Mihály,
Miriszlónál tőlle vész más *Kornis* Mihály,
Bocskai kanczellár vész *Kátai* Mihály,
A szüle apámnak apja *Apor* Mihály.

---

[1]) A Száva-féle példányban *Száva* áll.

Mojses.

Erdély fejedelme vala *Székely* Mojses.
Főemberi számban volt az *Imecs* Mojses,
Szent életű pap volt az nemes *Nagy* Mojses.
Fekete-Halomnál veszett *Benkő* Mojses.

Miklós.

Szulmánnál Jánossal volt *Telegdi* Miklós.
Székelylyel veszett el az *Ajkai* Miklós,
Károly-Fejérvárnál vesz el *Bethlen* Miklós.
Mihály vajdától vész *Bartakniti* Miklós.

Nagy nemzet volt régen az *Apaffi* Miklós.
Szulmánnál Jánossal volt az *Orbán* Miklós.
Ismeretlen helyen hal el *Bánffi* Miklós,
Az Székely Mojsessel vész el *Gondos* Miklós.

Tatártól veszett el *Haranglábi* Miklós.
Békes Gáspár mellett hal meg *Apor* Miklós.
Az Székely Mojsessel vesz *Bogáti* Miklós.
Az portán követ volt az *Gávai* Miklós.

Az Székely Mojsessel vesz el *Kornis* Miklós.
Nem tudatik hol holt volt *Szilvási* Miklós.
Az Székely Mojsessel vesz egy *Horváth* Miklós,
Budán, a királynál holt *Tomori* Miklós.

Székelytől öletett nagy úr *Mikó* Miklós,
Az Székely Mojsessel vesz el *Jankó* Miklós,
Marosszéki vala régen *Ozdi* Miklós,[1])
Mindenkor híres volt az nemes *Becz* Miklós.

Az gonosz ló miatt vesz el *Mikes* Miklós.
Az Székely Mojsessel vesz *Perneszi* Miklós.
Bástától akasztatott volt fel *Rácz* Miklós.
Az Székelylyel veszett *Sárpataki* Miklós.

---

[1]) Az Ozdiak birtokai Nyárád-Gálfalván és környékén voltak (Ozdi Gergely, Székely Okl. VI.).

Az főemberek közt vala *Torma* Miklós,
Az Székely Mojsessel vesz el *Jankó* Miklós,
Az ezer hatszázban holt *Segniczi* Miklós,
Köznéptől öletett meg *Tepesitt* Miklós.

Maga nemzetitől vész *Valkai* Miklós,
Az Székely Mojsessel veszett *Leczmig*[1]) Miklós,
Beszterczénél veszett volt el *Vitéz* Miklós,
Bástától felakasztatott *Vajda* Miklós.

Az főrendek között az *Baládfi* Miklós,
Az főrendek között járt az *Benes* Miklós,[2])
Ezer ötszáz hatban éle az *Tott* Miklós,
Egy főember vala más *Gávai* Miklós.

Pókafalvi vala más *Baládfi* Miklós,
Miklósvár Nagy-Ajtán lakott *Henter* Miklós,
Ezer hatszáz ötben hal meg *Dersffi* Miklós,
Öregebb volt másik *Dengelegi* Miklós.

Igen nagy ember volt az *Erdélyi* Miklós,
Főemberi számban az *Hagymási* Miklós,
Az nemesek közül vala *Glézán* Miklós,
Nagy-Ajtán lakozott az *Cserei* Miklós.

Régi familia *Harinnai* Miklós,
Úri renden vala az *Jankaffi* Miklós,
Hatszáz hatban holt meg *Hoszszútelki* Miklós,
Köznemes ember volt amaz *Kuzdi* Miklós.

Az főrendek között volt *Kendeffi* Miklós,
Hatszáz tizenhétben vala *Kapi* Miklós,
Ezer hatszáz hatban *Héjasfalvi* Miklós,
Egy nemes ember volt *Fogarasi* Miklós.

Régi *Mihálczok* közt vala egyik Miklós,
Szép csendesen holt meg az *Margai* Miklós,
Hatszáz tizenegyben holt *Mohai* Miklós,
Fejérvármegyei vala az *Nagy* Miklós.

---

[1]) A Száva-féle példányban *Lecznig* áll.
[2]) A Száva-féle példányban a 2. és 3. sor meg van cserélve.

Származott egy úri házból *Nyári* Miklós,
Nagyságos nemzetből az *Ostrosics* Miklós,
Kézdi-szentléleki az *Orbai* Miklós,
Küküllőben lakott az *Porkoláb* Miklós.

Győrt csudára vette volt meg *Pálfi* Miklós,
Az régi Pázmánról szállott *Pázmán* Miklós,
Igaz nemes ember az *Romány*i Miklós,
Szép csendes halállal hal meg *Rődi* Miklós.

Az hatszáz háromban holt más *Torma* Miklós,
Az nagy úri soron *Veselényi* Miklós,
Ezer hatszáz hatban éle *Bíró* Miklós,
Mikó Miklós fia ifibb *Mikó* Miklós.

Sükösd nemzetből volt régen *Sükösd* Miklós,
Az főrendek között *Sármasági* Miklós,
Sárpatakról való *Sárpataki* Miklós,
Úri nemzet vala *Thoroczkai* Miklós.

Szaniszlófi vala egy *Báthori* Miklós,
Vajda István vére volt más *Vajda* Miklós,
Jeles ember vala az *Várkuczi* Miklós,
Csendesen hala meg az *Várfalvi* Miklós.

Egy nemes ember volt *Szent-Miklósi* Miklós,
Hatszáz és háromban hal *Zalasdi* Miklós,
Csendesen hala meg az *Zokolyi* Miklós,
Egy nemes ember volt régen *Szabó* Miklós.

Rákoczi pártossa az *Zólyomi* Miklós,
Hadak fővezére más *Apafi* Miklós,
Erdélyből kimene vén *Bercséni* Miklós,
Az portán követ volt az *Kávási* Miklós.

Hídvégén templomot épít *Mikó* Miklós,
Rabúl esik Barczán más *Bogáthi* Miklós,
Főemberi számban volt *Pálosi* Miklós,
Becz familia volt az *Kászoni* Miklós.

Mátyás.

Főemberi számban volt az *Hadnagy* Mátyás,
Székelylyel veszett el az *Bényei* Mátyás,
Paraszttól öletett meg *Felföldi* Mátyás,
Az vízbe belé holt volt az *Horváth* Mátyás.

Székely Mojsessel vész *Aszalai* Mátyás.
Ugyan ő vele vész el *Perüsi* Mátyás,
Tolvajtól öletett *Sárpataki* Mátyás.
Vitézektől veszett el *Rápoti* Mátyás.

Az Székelylyel veszett *Hoszszútelki* Mátyás.
Jó nemes ember volt *Barannyai* Mátyás.
Szép csendes halállal hal meg *Nyári* Mátyás.
Szebeni nemes volt más *Rápoti*[1]) Mátyás.

Székely Mojsessel vész *Thoroczkai* Mátyás.
Főemberi számban vala *Sigér* Mátyás,
Csendesen holt meg más *Thoroczkai* Mátyás.
Jó nemes ember volt *Herencséni* Mátyás.

Régi Csákiak közt volt az *Csáki* Mátyás.
Az hévízi Nagyok féle volt *Nagy* Mátyás.
Híres vitéz ember volt *Semsei* Mátyás.
Hatszáz harmincz ötben élt az *Imecs* Mátyás.

Nagyságos úr vala az *Andrási* Mátyás.
Úri nemzetiben volt az *Huszár* Mátyás.
Hatszáz harmincz ötben élt az *Donáth* Mátyás.
Andrási Mátyásnak fia ugyan Mátyás.

Menyhárt.

Szép csendes halállal holt *Bogáti* Menyhárt.
Máramarasi követ volt *Pogány* Menyhárt.
Tolvajoktól veszett el *Leptai* Menyhárt,
Székely Mojsessel vesz el *Serling* Menyhárt.

Keresztesnél veszett volt el *Horváth* Menyhárt,
Szép csendesen holt meg az *Rátoni* Menyhárt.
Régi nemességű volt *Sebessi* Menyhárt,
Bibarczfalván lakott régen az *Nagy* Menyhárt.

Márton.

Bethlen Gábor követ portán *Deák* Márton.
Goroszlónál veszett el *Beszprimi* Márton.
Beszterczénél esett volt el *Kosa* Márton.
Szép csendesen holt meg az *Cseríni* Márton.

---

[1]) A Száva-féle példányban itt és feljebb *Rápolti* áll.

Cancellarius volt *Berzeviczi* Márton,
Úri nemből való volt az *Kemény* Márton,
Nemes ember vala az *Gáltoi* Márton,
Köznemes ember volt az *Küsüli* Márton.

Szép csendesen éle az *Rudnánszki* Márton,
Jó nemes ember volt *Sárpataki* Márton,
Az Turiak közül vala *Turi* Márton,
Nemes ember vala rég más *Diák* Márton.

Máté.

Az Székely Mojsessel vesz *Perüsi* Máté,
Szép csendes halállal hal *Alföldi* Máté,
Ez világból kimúlt az *Fekete* Máté.
Életét végezte régen az *Nagy* Máté.

Ugyan az Mohából vala egy *Nagy* Máté,
Hatszáz tizenegyben holt meg más *Nagy* Máté,
Jó nemes ember volt régen *Vadas* Máté,
Az nemesek között *Szombatfalvi* Máté.

Márk.

Úri nemből való volt az *Barcsai* Márk,
Ugyan az Tholdiak közül volt *Tholdi* Márk.

Littera O.

Orbán.

Nem egyedül marad itt *Zeréni* Orbán,
Néki éppen társa lészen *Zeki* Kálmán *(így!)*.

Littera P.

Pál.

Szulimánnál vala Jánossal az *Begs* Pál,
Udvarhelyszéki volt az tájban *Ugron* Pál,
Gyalunál esett vala el az *Boér* Pál,
Kételen halállal holt *Bornemiszsza* Pál.

Két Rákóczi tanács az *Keresztesi* Pál,
Szebeni szék bíró akkor az *Veres* Pál,
Szebennél esett volt el az *Domnini* Pál,
Báthori Zsigmondtól veszett *Gyulai* Pál.

Mihály vajdától öletett meg *Béldi* Pál,
Az Magyarországon veszett el *Petki* Pál,
A Székelylyel esett volt el az *Pernyeszi* Pál.
Az természet szerént holt meg az *Bánffi* Pál.

Régi nagy főember vala más *Bánffi* Pál,
Az Székely Mojsessel vesz el *Makrai* Pál.
Ugyan az Mojsessel veszett *Szörcsei* Pál,
Tösgyükeres nemes ember *Makrai* Pál.

Héjjasfalván lakott az *Héjjasfalvi* Pál,
Az nemesek közül vala *Cserényi* Pál.
Nemesnek tartotta magát *Herklávi* Pál,
Híres nagy ember volt régen *Tomori* Pál.

Az régi Csákiak féle volt *Csáki* Pál,
Igaz nemes ember ifibb *Cserényi* Pál,
Nagylakon lakozott régen *Gerendi* Pál,
Csendesen hala meg régen az *Herczeg* Pál.

Nemes ember volt ifibb *Héjjasfalvi* Pál,
Vitéz ember vala régen *Kálnai* Pál,
Az nemesek között volt az *Körmöndi* Pál,
Ugyan nemes ember vala az *Martiházi* Pál.

Régi nagy főember vala *Perneszi* Pál,
Ezer hatszáz háromban hal meg *Nyári* Pál.
Kézdi-szentléleki volt az *Orbai* Pál,
Szép csendes halállal hal meg *Kapitány* Pál.

Ezer hatszáz ötben hala meg *Mikes* Pál,
Hidvégi nemesek közül volt *Nemes* Pál,
Mikes urak közül vala egy *Mikes* Pál,
Az Egrestőn lakott s ott holt meg *Diák* Pál.

Érsekújváráról származott volt *Rácz* Pál,
Régi nemes ember vala *Telegdi* Pál,
Szép csendes halállal hal meg *Tarnai* Pál,
Háromszéki nemes ember volt *Székely* Pál,

Gyükeres tős főrend volt az *Nyujtódi* Pál,
Béldi Albert fia vala egy *Béldi* Pál,
Széplaki Horváthok közül volt *Horváth* Pál,
Igaz nemes ember vala *Zanberi* Pál.

Igen gazdag ember vala régen *Becz* Pál,
Ennek fia vala amaz *Damokos* Pál,
Ezer ötszáz alatt éle az *Daczó* Pál,
Háromszékről való vala az *Donáth* Pál.

Igen híres nagy úr volt az *Gyerőffi* Pál,
Az régi Henterek közűl volt *Henter* Pál,
Kolocsai *(így!)* érsek volt más *Tomori* Pál,
Az Tomori Katát vette *Décsei* Pál.

Erdélyi püspök volt az *Bornemiszsza* Pál,
Andrási Maritnak fia volt *Antal* Pál,
Az Udvarhelyszéken lakott *Nyujtódi* Pál.
Az főrendek között volt az *Decsei* Pál.

Péter.

Portán Rákóczi követje *Haller* Péter,
Erdélyben nagy főrend volt *Gávai* Péter,
Székelylyel veszett el az *Czeglédi* Péter,
Jobbágytól veszett el *Devecseri* Péter.

Régi nemzetiben volt az *Huszár* Péter,
Az Lengyelországban veszett *Apor* Péter,
Az Székely Mojsessel vesz *Damokos* Péter,
Az parasztok miatt vesz el *Gegő* Péter.

Géczi Andrással testvér volt *Géczi* Péter,
Az székelyek miatt vész el *Mikó* Péter.
Az Székely Mojsessel veszett *Bodor* Péter,
Tömösvárnál esett *Poszdariczi* Péter.

Szeben királybíró másik *Haller* Péter,
Csikban lakik vala egy *Andrási* Péter.
Az gonosz ló miatt vesz *Salamon* Péter,
Hasonló ló miatt *Thoroczkai* Péter.

Báthoriak közűl volt *Báthori* Péter,
Főemberek közűl volt *Ajkai* Péter,
Istenes halállal holt meg *Báránı* Péter.
Ez világból kimúlt *Benedekffi* Péter.

Főemberek közűl való *Dacző* Péter,
Istenes halállal holt meg *Csukás* Péter,
Az Székely Mojsessel veszett el *Küs* Péter,
Egy nemes ember volt régen *Cies* Péter.

Bekes Gáspár híve más *Andrási* Péter,
Híres ember vala régen *Basa* Péter,
Háportoni vala régen *Forró* Péter,
Szárhegyi Lázárok közül *Lázár* Péter.

Főemberi számban volt az *Henter* Péter,
Nemes ember vala amaz *Fodor* Péter,
Azon szabadsággal élt az *Gria* Péter,
Jó nemes ember volt *Héjjasfalvi* Péter.

Hatszáz és kilenczben holt más *Géczi* Péter,
Főemberi rendben volt *Gerendi* Péter,
Az nemesi rendben jelen más *Küs* Péter,
Világon csendesen élt *Komornik* Péter.

Marosszéki bándi vala *Kovács* Péter,
Főemberi számban volt *Macskási* Péter,
Fehérvármegyei vala az *Nagy* Péter,
Köz főrendek között az *Naprádi* Péter.

Az Mohában lakott második *Nagy* Péter,
Csak köznemes ember vala *Kosa* Péter,
Kézdi-szentléleki volt *Orbai* Péter,
Pókafalván lakott az *Pókai* Péter.

Várad táji nemes ember *Pribék* Péter,
Csendes életet élt az *Perürdi* Péter,
Fóti nemes ember, még élt, volt *Rácz* Péter,
Erdélyi nemzet volt nemes *Sáfár* Péter.

Az maga rendében az *Szömördi* [1]) Péter,
Csendesen hala meg az *Somkai* Péter,
Az főrendek között volt *Szilvási* Péter,
Kézdi-Szent-Léleken élt *Tarnóczi* Péter.

Háromszéki főtiszt volt *Kálnoki* Péter,
Az *Sombori*ak közt vala egyik Péter,
Ezer hatszáz ötben az más *Dacző* Péter,
Igaz nemes ember volt *Zelemen* Péter.

---

[1]) A Száva-féle példányban *Sömördi* áll.

Bethlenfalvi vala *Benedekffi* Péter,
Csíkban az Sögötben [1]) egy más *Mikó* Péter,
Az régi Tormák közt másik *Torma* Péter,
Jó nemes ember volt az *Mihálcsa* Péter.

Fejedelem fia volt az *Bethlen* Péter,
Apaffi hada vezér *Budai* Péter,
Az Approbátában munkás *Torma* Péter,
Kolozsvárt nímettel nem volt *Huszár* Péter.

Pungrácz.[2])

Másoktól öletett meg *Szénási* Pungrácz,
Nemes vérből való volt *Semniczi* Pungrácz,
Báthori Sigmondtól hal *Szemerja* Pungrácz.

Littera R.

Raphael.

Medgyesi toronyból hull *Szécsi* Raphael,
Ferdinánd [3]) követje *Fejérpatak* [4]) Raphael.

Littera S.

Sámuel.[5])

Erdélyben nagy úr volt *Alia* Sámuel,
És régi nemzetű *Keresztes* Sámuel.

Sigmond.

Erdély fejedelme volt *Báthori* Sigmond,
Fegyver miatt holt meg amaz *Bánffi* Sigmond,
Keresztesnél veszett *Bornemiszsza* Sigmond,
Székely Mojses mellett holt meg *Sigér* Sigmond.

---

[1]) A Száva-féle példányban *Zsögötben* áll.
[2]) A Száva-féle példányban mindenütt *Pongrácz* áll.
[3]) A Száva-féle példányban *Ferdnánd* áll.
[4]) Bizonyára *Fejérpataki* helyett, a verssor kedveért rövidítve.
[5]) Az Apor írnoka által írott példányban *Sámuel* innen kimaradt s a legvégire került. A Száva-féle példányban itt, a rendes helyén áll.

Erdély fejedelme jó *Rákóczi* Sigmond,
Keresztesnél veszett el az *Csáki* Sigmond,
Háromszék főkapitánya *Kornis* Sigmond,
Főispáni rendben volt *Hatvani* Sigmond.

Háromszék főkapitány *Rákóczi* Sigmond,
Köz halállal holt meg az *Baládfi* Sigmond.
Szép csendesen mult ki az *Lorándfi* Sigmond,
Életét végezte az *Rosmányi* Sigmond.

Az úri renden volt *Kovácsocsi* Sigmond,
Egy jó főember volt *Borsovai* Sigmond,
Nemes ember vala az *Németi* Sigmond,
Főlovász mester s tanács volt *Mikes* Sigmond.

Ország generálja az *Kékedi* Sigmond,
Nemzetit végezte *Prépostvári* Sigmond,
Barcsai titkos tanács *Budai* Sigmond,
Egy nagy főember volt régen *Török* Sigmond.

Úri rendet tartott *Borsovai* Sigmond,
Károlyvárt kanonok volt *Tomori* Sigmond,
Daczó István fia volt az *Daczó* Sigmond,
Rhédi[1]) Ferencz komornikja *Korda* Sigmond.

Simon.

Cancellarius tanács az *Pécsi* Simon,
Esztergomi kapitány *Nyujtodi* Simon,
Szép csendes halállal holt meg *Forró* Simon,
Ugyan azonképpen mult ki az *Lox* Simon.

Sándor.[2])

Báthori Sigmondtól vész el *Kendi* Sándor,
Báthori Istvántól vesz *Tinódi* Sándor,
Szép csendesen holt meg az *Sombori* Sándor,
Ez világból szépen mult *Zemei* Sándor.

---

[1]) Így! *Rhédei* helyett, a verssor kedvéért. A Száva-féle példányban helyesen: *Rhédei* áll.

[2]) *Sándor* mindakét példányban *Simon* után következik a betűrend daczára.

Sebestyén.

Bástától akasztatott fel *Nagy* Sebestyén,
Jó nemes ember volt *Zenuti* Sebestyén,
Kézdi-szentléleki *Tarnóczi* Sebestyén,
Ott lakott ifiabb *Tarnóczi* Sebestyén.

Littera T.

Tamás.

Háromszéki főkapitány *Nemes* Tamás,
Az Székelylyel veszett volt el *Apor* Tamás,
Goroszlónál veszett *Csomortáni* Tamás,
Székely táborával vesz *Darlaczi* Tamás.

Háromszék főkapitánnya *Basa* Tamás,
Úri renden vala amaz *Borsos* Tamás,
Székelyektől veszett volt el az *Becz* Tamás,
Az Mihály vajdától vesz *Damokos* Tamás.

Csendesen világból mult ki *Bánffi* Tamás,
Hires szász úr vala régen *Karczmer* Tamás,
Az Székely Mojsessel vesz *Gárdai* Tamás,
Bástától akasztatott fel az *Nagy* Tamás.

Szép halállal holt meg *Benedekfi* Tamás,
Az Szebennél veszett volt el az *György* Tamás,
Kálnoki Péternek fia volt az Tamás,
Tanács úr vala az *Hévízi Nagy* Tamás.

Főtisztséget viselt hajdon *Daczó* Tamás,
Igen jó főember volt *Decsei* Tamás,
Keresztesnél veszett el az *Matyus* Tamás,
Az nemesség között volt az *Lajos* Tamás.[1])

Az nemesi rendből való *Erdő* Tamás,
Az hadakban szolgált régen az *Kis* Tamás.
Főemberi rendben volt az *Ugron* Tamás.
Csíkban főember volt az *Damokos* Tamás.

---

[1]) A Száva-féle példányban a két utolsó sor fel van cserélve.

Nemes rendet tartott, míg élt, *Püski* Tamás,
Életét folytatta szépen *Teke* Tamás,
Jól alkalmaztatta magát *Torni* Tamás,
Régi nemzetségű vala az *Vég* Tamás.

Nemesnek tartatott az *Sögödi* Tamás,
Más nemes ember volt az *Vesztei* Tamás,
Nagy hírű nemzetű az *Zólyomi* Tamás,
Aranyas kapitány volt *Csegezi* Tamás.

Régi nagy gróf vala az *Nádasdi* Tamás,
Magyar nemzet vala az *Magoczi* Tamás,
Nemes ember vala régen *Miczki* Tamás,
Az nemesek közül volt *Köpeczi* Tamás.

Megveri hajdúkot mezőn *Szécsi* Tamás,
Alsó-csernátoni volt az *Bernáld* Tamás,
Főemberi számban volt *Szilágyi* Tamás,
Fiatfalvi vala régen *Geréb* Tamás.

Pars 2-da.

SYNTAGMA ET SYLLABUS

VIVORUM ET MORTUORUM
AETATE MEA, QUI MEMORIAM NON FUGERUNT,

AZAZ

AZ ÉLŐKNEK ÉS HOLTAKNAK, KIK ÉLETEMBEN HATVANHAT ESZTENDEIG VOLTANAK, ESZSZESZEDÉSE ÉS SZÁMA,

VALAKIK ESZEMBE JUTOTTANAK,

AZ MELYET UTOLSÓ ÖREGSÉGIBEN AZ KÖVETKEZENDŐKNEK EMLÉKEZETIRE ÉS MULATSÁGOKRA

ÖREGSÉGIBEN AZ ÜDŐNEK TÖLTÉSIÉRT ÉS MAGA MULATSÁGÁÉRT

ÍRT LE

BÁRÓ ALL-TORJAI APOR PÉTER,

NEMES HÁROMSZÉKNEK FŐKIRÁLYBÍRÁJA

AZ 1741. ESZTENDŐBEN.

Jegyzet. Ennek a »*Syntagma et syllabus*« pars 2-dának (épúgy, mint a pars 1-mának) két egykorú példányát ismerem. Egyik, amelyikről közlöm, betűrendben adja a neveket s ez br. Apor Péter egyik iródeákjának írása. Talán épen László Andrásé, a kiről alább (172. l. azt írja, hogy »*Ír nálam most ikafalvi László András*«. Ennek az irnoknak kézírása br. Apor gyüjteményében többször előfordúl. Ez a példány az Erdélyi Muzeum-Egylet kézirattárában őriztetik, gr. Kemény József gyüjteményében: »Collectio major Manuscriptorum historicorum. Tomus XX.« A másik példány nem betűrendben adja a neveket. hanem rang és méltóság szerint s kezdődik 4 Mihálylyal (két Apafival: »Ország fejedelme két Apafi Mihály«, s Teleki és Barcsay Mihálylyal) s folytatódik 4 Györgygyel (»Gubernator vala hajdan gróff Bánffy György« stb.), 4 Gergelylyel (»General, főispány Magyar Bethlen Gergely« stb.), 4 Istvánnal (»General kincstartó főtiszt Apor István«) stb.

Ez a példány valamivel későbbi másolat (de közel egykorú) s a jelen munkában is említett gógánvárallyai Száva Sándoré volt; jelenleg az én birtokomban van. *Sz. L.*

AZ KEGYES OLVASÓHOZ.

Teczvén Istennek ő Felséginek ingyen való kegyelméből életemet hatvanhatodik esztendeig nyujtani, erősebb üdőmben írtam mind ollyan könyveket, az melyek ha valaha világosságot látnak, gondolom Apostoli Szent Hütömnek nem keveset fogok vélle szolgálni; irtam ollyan könyvecskét is, az melyikkel édes Hazámnak Erdélynek nagy hasznára jövendőre lehetek; öregségemben penig látván, hogy bizony igaz szent Jóbnak ama szava: taedet animam meam vitae meae, Job 10-mo, mert az öreg embernek még az élete is unalmas, az üdő két vagy három ollyan hosszú mind az ifiaknak, el-elgondolván életemnek elmulatott ideit, bizony látom, hogy szentűl és igazán irta az Bölcs: transierunt omnia, tanquam umbra, Sapien. 5°: azért unalmas, hoszszas üdőmöt mivel recreálhassam, egyebet nem gondolhaték ki, hanem hogy az élőknek és az holtaknak registrumát öszveszedjem és az mennyiben eszemben jut, az következendő maradvák mulatságára s eleinek emlékezetire számát kiadjam. Tiz esztendeig lakván az Pater Jesuiták istenes gondviselése alatt, láttam az ebédlő házakban, hogy a ki mikor érkezett be, asztalhoz is úgy ült, hogy némelykor egy ifiú Pater annyira ült az Professorán fellyűl, ha rhetorice s úgy szabad szóllani, az Professora alól elig látta; én is kegyes olvasóm, az fejemet nem azon törtem, kit irjak elől, s kit hátul, hanem a ki mint jutott eszembe, én is az irásomba ugy ültettem; ha kinek nem tetzik, ez írás lévén, s pariáltatni akarja, oda ültesse, s írassa magát, az hová szereti. Az titulusokra sem vigyáztam, eszembe jutván, néhai nagy jó emlékezetű Bánffy György gubernátorságában vala egy Numsi nevű só praefectus Károlyváratt az Portuson,

az Gubernium levelet íratván ugy titulálta: Magnifico domino de Numsi; Numsi vissza küldi az levelet s azt izeni az Guberniumnak, az nem az ő titulussa; melyet az említett jó Gubernator megír amaz nagy emlékezetű Cseh-országi cancellariusnak, első ministernek és az felséges akkori udvarban akkori totumfactnak Groff Kinszkinek és megkérdi, egy ollyan charakterű embernek mint Numsi. micsoda titulust adjanak; melyre azon hatalmas minister azt feleli, mikor Numsinak írnak, fogják bé s pecsételljék bé, és az hátára irják oda az közepibe: de Numsi, s irjanak oly czédulát melléje, hogy irjon oly titulust magának reá, az mellyet szeret. Kegyes olvasó, itt sem tiltatik senki, hogy olyan titulust ne irasson magának, az micsodást szeret és akar; az kinek pedig csekély munkám fog tetczeni. kévánom, élhessen maga mulatságára és boldog emlékezetű elejének emlékezetire.

Irtam *Ohábán*. Fogarasföldi fiscalis falumban az 1741-dik esztendőben, Octobernek 31-dik napján, azaz az Magyar Nemzetnek egyik Apostola, Szent-Farkas püspök napján, mellyen boldogult csak nem két testvér atyámfiáról, két Apor Farkasról emlékezem.

SYNTAGMA ET SYLLABUS VIVORUM.

Littera A.

Ábel.

Minorita barát páter *Kormos* Ábel.
Közép-Szolnokban nemes ember *Nagy* Ábel.
Gyergyó-Ujfaluban *Péter István* Ábel.
Hunyadvármegyében *Csolnokosi* Ábel.

Ádám.

Csiki főkapitány gróf *Kálnoki* Ádám.
Kellemetes ember volt *Rhédai* Ádám.
Jó ideiben holt volt meg *Rhadák* Ádám.
Régi nemzetiben megvan *Tholdi* Ádám.

Fejérvármegye főispány *Bethlen* Ádám.
Grófi rendből való volt az *Székely* Ádám.
Bárók seregiben járt *Révai* Ádám,
Tolvajtól ölették meg a *Henter* Ádám.

Consiliarius gróf *Teleki* Ádám,
Jó nemes ember volt régen az *Zöld* Ádám,
Rétyen temettetett el más *Székely* Ádám.
Tamásfalván lakó volt az *Turi* Ádám.

Lázár Ferencz fia az gróf *Lázár* Ádám.
Most az ifiak közt vagyon *Nemes* Ádám.
Küküllő főbíró volt *Árkosi* Ádám,
Régi nemességű az *Szörcsei* Ádám.

Nagyapjához ütött a gróf *Székely* Ádám.
Urak seregiben vagyon *Kemény* Ádám.
Grófi rendben vagyon ifi *Bethlen* Ádám.
Tholdi Ádám fia: ifi *Tholdi* Ádám.

Ha élhet vala, jó volna *Vaji* Ádám,
Balog Zsigmondnak fia az *Balog* Ádám,
Bécsbe jára velem ifiú *Both* Ádám,
Hozzám jól látott *Eresztevényi* Ádám.

Rákóczi tanácsa öreg *Vaji* Ádám,
Erdélyre kereskedett az *Barát* Ádám,
Kézdiben Pollyánban vala *Mihálcz* Ádám,
Vitézül veszett el az *Tankovics* Ádám.

Kolosvári rector vala *Fitter* Ádám,
Alcsiki sögöti volt az *Mikó* Ádám,
Az pater öcscse volt *Ádámovics* Ádám,
Boér Pál fia vala az *Boér* Ádám.

Kővári assessor *Sármasági* Ádám,
Közép-Szolnok assessor *Dobai* Ádám,
Rendes ifi legyény tanolt *Henter* Ádám,
Edgy procator vala amaz *Porsolt* Ádám.

Hunyadban nagy főrend az *Kendeffi* Ádám,
Most cancellista fóti *Apáti* Ádám,
Hunyadvármegyei az *Nyáradi* Ádám.
Tarkalin falvában[1]) vagyon *Gorgocz* Ádám.

Régi Barcsaiak közt *Barcsai* Ádám,
Thorda vármegyében bír az *Gyárfás* Ádám,
Híres procator volt az *Kubinyi* Ádám,
Fejérvármegyei *Szárátai* Ádám.

Ábrahám.

Tábla fia vala *Barcsai* Ábrahám,
Kis korában holt meg az *Haller* Ábrahám,
Marosszékben lakott az *Dósa* Ábrahám,
Bástyáról esett le *Harczoi* Ábrahám.

Élő úr ifiabb *Barcsai* Ábrahám,
Kedves káplányom volt a *Szabó* Ábrahám,
Barátoson vagyon most *Porsolt* Ábrahám,
Gyergyó-remetei az *Bernáld* Ábrahám.

---

[1]) Igy mindakét példányban! A Száva-félében: *Gargocs* Ádám áll.

Albert.

Apaffi komornikja *Gulácsi* Albert,
Gubernátor secretárja *Gecző* Albert,
Kászoni perceptor a *Péterffi* Albert,
Derék nemes ember vala *Szarka* Albert.

Ágaston.

Híres orvos Brassóban *Mitmán* Ágaston,
Barátok közt praedikál *Balás* Ágaston.

András.

Táblai assesor volt *Naláczi* András,
Igen nagy főember *Tholdalagi* András,
Papolczon főrenden volt az *Henter* András,
Dobokában lakott az *Almádi* András.

Natio comesse s tanács az *Tajcs* András,
Nagy főember vala amaz *Vitéz* András,
Sóperceptor penig *Zigerius* András,
Csíkban lakik vala nemes *Veres* András.

Híres director volt az *Hegyesi* András,
Nagy-Borosnyón lakott tanolt *Bartha* András,
Katonáskodik ifi *Kálnoki* András,
Rétyről iratatott fel a *Székely* András.

Szent életű püspök vala *Illyés* András,
Jó nemes ember volt az *Erdélyi* András,
Nyolczvan esztendősnél több volt *Vajna* András,
Kolosvármegyében lakott *Türi* András.

Aranyasi főtiszt volt *Szilágyi* András.
Szolgabíró vala az *Rápóti* András,
Felcsíki delnei volt az *Incze* András,
Ikefalván lakott az vén *László* András.

Igen vén korában hala *Apor* András,
Szolnokban főbíró vala *Pongrácz* András,
Al-Dobolyba lakik az *Szotyori* András,
Sepsiben Uzonban vagyon *Zajzon* András.

Puskalövés miatt holt meg *Ugron* András,
Fagarasföldin Utsán van *Horváth* András.
Hidegtől öletett *Szeredai* András,
Ir nálam most ikafalvi *László* András.

Aranyas notárius most *Jobbágy* András,
Fejérvármegyei a *Batizi* András,
Fejérben Karatnán élt *Köntzei* András.
Miklósvárszékben Bölömben van *Rácz* András.

Ezereskapitány volt az *Boné* András,
Töröktől öletett meg *Daróczi* András,
Diódon bír vala amaz *Baló* András,
Karabélyos vicehadnagy volt *Nagy* András.

Dobokában vice most *Szénási* András,
Marosszéken az ifibb *Bereczki* András,
Fel-Csíkon Rákoson éle *Czerjék* András,
Kézdiben Albisban vagyon a *Bod* András.

Derék prókátor volt *Köbölkuti* András,
Udvarhelyszéki főrend más *Ugron* András,
Enyedi hadnagy ama *Jenei* András,
Mostan cancellista a *Rapóti* András.

Nagyhírű doctor volt öreg *Pécsi* András,
Lengyel nemzet vala *Osztrováczki* András,
Kolosvári kereskedő *Olosz* András,
Nagy-Borosnyón lakik ifibb *Bartha* András.

Ezereskapitány volt *Semsei* András,
Thordavármegyében edgy *Székhalmi* András,
Fogarasföldiben az *Szkorei* András,
Ráctzól ölettetett vacsárcsi *Szabó* András.

Kurucztól öletett meg az *Dósa* András,
Fejérvármegyében két *Könczei* András,
Dévában öletett meg a *Csáki* András,
Mostan életben vagyon az *Forró* András.

Brassai főbíró vala *Retter* András,
Thordában főbíró más *Hegyesi* András,
Zarándvármegyei *Ribiczei* András,
Eresztövényben *Eresztövényi* András.

Emberséges ember *Keszelei* András,
Jó helyre házasodott *Ferenczi* András,
Miklósvár assessor nemes *Takó* András,
Al-Dobolyba lakik *Magyarósi* András.

Erdélyi püspök volt az *Sebestény* András,
Szent életű kanonok az *Lukács* András,
Kolosvári rector vala *Horvát* András,
Ugyanott rector volt az *Sigrai* András.

Kolosvári rector az *Patai* András,
Udvarhelyi superior *Zinder* András,
Ugyan oda való vala *Káldi* András,
Mester ethicámban *Modacsani* András.

Három iskolámban mester *Bohus* András.
Kézdiben, Hatolykán nemes *Sido* András,
Miklósvár Bölönben az *Damokos* András,
Orbai Kovásznán lakik *Vajna* András.

Harminczad árendator volt *Horvát* András,
Ugron János fia: ifi *Ugron* András,
Udvari káplányom volt az *Bies* András,
Káplányom udvarba vala *Szabó* András.

Thordában főbíró az *Luczai* András,
Edgy főember vala *Klobusiczki* András,
Magyarországból jött volt *Ruszkai* András,
Apor fölovászmestere *Szabó* András.

Közép-Szolnokban perceptor *Czerjék* András,
Mikeszászán vagyon az *Szegedi* András,
Az Oláh-Kocsárdon *Debreczeni* András,
Szomostelkén penig az *Bajmóczi* András.

Közép-Szolnokban assessor a *Dul* András,
Ugyanott assessor az *Gadnai* András,
Udvarhelyszéki nemes az *Simén* András,
Ugyanazon székben vagyon *Szolga* András.

Thordában vicetiszt *Palotkai* András,
Makkfalváról való régi *Dósa* András,
Szolnokban szolgabíró *Csatári* András,
Fejérben commissár vala *Konrád* András.

Registrátor Bécsben mostan *Boér* András.
Thordavármegyei a *Rosnyai* András.
Fejérben szolgabíró más *Boér* András.
Marosszéki nemes az *Bereczki* András.

Hunyadvármegyében vala *Buda* András.
Gyergyóban ráczoktól veszett el *Bot* András.
Zetelakán vice vala *Bíró* András,
Kézdiben, Hatolykán lakik *Potsa* András.

Jó katona mostan az *Váradi* András.
Marosszékben nemes ember az *Nagy* András.
Szász-Vessződön vagyon s él az *Tűri* András.
Thordában Benczenczen vagyon *Gámán* András.

Hunyadban Galaczon főrend *Buda* András.
Fejérben árendaszedő *Kozma* András,
Fejérben szolgabíró *Ráczkévi* András,
Ugyanazon tisztben ottan az *Ács* András.

Fejér assessor váradi *Horváth* András,
Delnéből idémbe holt ki *Incze* András.
Marosszéki nemes az *Pápai* András,
Haller urak mellett lakott az *Kis* András.

Zudori Hunyadban nemes *Balog* András.
Gyergyó-Alfaluban lakik *László* András,
Bölönben perceptor vala az *Rácz* András,
Barátoson nemes ember *Porsolt* András.

Tanács úr az öreg *Szentkereszti* András,
Tábla fia báró *Szentkereszti* András.
Ugyan az táblán volt más *Naláczi* András,
Aranyasszéki ifibb *Szilágyi* András.

Antal.

Hunyadi főispány most gróf *Kornis* Antal.
Mezőn főstrázsamester *Kálnoki* Antal.
Jóra menendő ifi gróf *Mikes* Antal.
Jesuiták között holt gróf *Lázár* Antal.

Mostan nevekedik ifibb *Lázár* Antal,
Orbaiban vicetiszt az *Imets* Antal,

Fel-Csíkon Csicsóban vala *Gereb* Antal.
Kézdiben Léczfalván lakott *Bodor* Antal.

Ország perceptora az *Damokos* Antal.
Kucsulátán lakik mostan *Boér* Antal,
Orbai Kovásznán lakik *Bogdány* Antal.
Mostan nevekedik kisded *Imets* Antal.

Kolosvári rector az *Mindszenti* Antal,
Custos provincialis az *Quacsánszki* Antal.
Ugyan hasonló custos volt *Sirmer* Antal.
Fel-Csík Taploczán assessor *Lázár* Antal.

Csíkban elévaló rendben *Szabó* Antal.
Kézdi-Szentléleken lakik *Kozma* Antal.
Al-Dobolyból holt ki az *Baczoni* Antal.
Illyefalván régi nemes *Dósa* Antal.

Áron.

Bereczki vámos mostanság *Baka* Áron,
Fogarasi notari *Solmosi* Áron.
Kolosban Frátán prókátor *Balog* Áron.
Enyedi diák volt *Szentkirályi* Áron.

Littera B.

Balás.

Tábla fia vala csiki *Szabó* Balás.
Rendes főember volt az *Maxai* Balás.
Kézdi notárius volt az *Danka* Balás.
Sepsiben Zalánban lakott *Jankó* Balás.

Ezeres kapitány vala az *Kis* Balás.
Küküllő Potsfalván nemes az *Vas* Balás.
Praedikátor fia az *Fazakas* Balás,
Kézdiben Léczfalván nemes *Sipos* Balás.

Oláhországban veszett *Bodoni* Balás,
Régi nemes ember Torján *Mihálcz* Balás.
Fejérvármegyében lakott *Bogdány* Balás.
Alsótorjai volt ifi *Danka* Balás.

Apaffi konyhamestere *Lukács* Balás,
Hatolykán kőházban lakott *László* Balás,
Esztelneken vala régen az *Nagy* Balás.
Léczfalvi nemes ember az *Csákány* Balás.

Bálint.

Natio comesse tanács volt *Frank* Bálint,
Jó borokot tartott Folton *Folti* Bálint,
Hunyadvármegyében lakott *Buda* Bálint,
Sepsiben Killyénben vala *Székely* Bálint.

Bardóczban vicetiszt mostan *Márko* Bálint,
Udvarhelyszéki volt amaz *Bíró* Bálint,
Uzonban nevekedik egy *Kis-Pál* Bálint,
Köröspataki nemes az *Költő* Bálint.

Enyeden derék hadnagy *Dobolyi* Bálint,
Alcsíkszéki vala régen az *Fűz* Bálint,
Sepsiben, Uzonban nemes *Kósa* Bálint,
Thordavármegyében élt *Décsei* Bálint.

Hunyadvármegyei *Csolnokosi* Bálint,
Az Alsó-Volálban lakott *Benkő* Bálint,
Fia is ifiu holt meg *Benkő* Bálint,
Miklósvár-Köpeczen lakott az *Bocz* Bálint.

Közép-Szolnokban assessor az *Küs* Bálint,
A Küküllő-Bonyhán van *Dálnoki* Bálint,
Borbátvizi nemes ember *Jordán* Bálint,
Kézdiben assessor vala *Hamar* Bálint.

Kanta első gvárdgyán *Roszloviczi* Bálint,
Béldi Pállal veszett el *Kálnoki* Bálint,
Jó nemes ember volt régen az *Nagy* Bálint,
Alsó-Torján lakott nemes *Csobot* Bálint.

Benedek.

Csíki fötiszt vala az *Henter* Benedek,
Nagyságos úr vala *Serédi* Benedek,
Aranyasszéki nemes *Jobbágy* Benedek,
Háromszék inspector *Magyaros* Benedek.

Kolos viceispány *Varsányi* Benedek,
Szörcsén régi nemes az *Donát* Benedek,
Léczfalván lakik vala *Marton* Bendek,
Dálnokban is vala edgy *Veres* Benedek.

Fejérben főrenden volt *Széki* Benedek,
Fejérben Mindszenten öregb *Vas* Benedek,
Ugyanazon helyen ifibb *Vas* Benedek,
Nyomorú vak ifi volt *Geréb* Benedek.

Beniámin.

Abrukbányi tiszt *Sebessi* Beniámin,
Aranyasszéki *Thelegdi* Beniámin,
Királyfalván van *Sentpáli* Beniámin,
Asszonyfalván *Magyarósi* Beniámin.

Más régi nemzet *Szentpáli* Beniámin,
Hunyadvármegyében *Győrffi* Beniámin,
Krizbai bíró most *Széli* Beniámin,
Vitéz praedikátor *Incze* Beniámin.

Bertalan.

Olosz nemzet volt gróf *Ferrati* Bertalan,
Jó vicarius *Szebelebi* Bertalan,
Brassai bíró volt *Zeuller* Bertalan,
Udvari káplányom most *Kozák* Bertalan.

Boldisár.

Székely generális *Macskási* Boldisár,
Ifiu holt meg *Thoroczkai* Boldisár,
Uri ember vala a *Kemény* Boldisár,
Emberséges ember volt *Horváth* Boldisár.

Főember számba van *Szilvási* Boldisár,
Régen özvegy ember *Petki Nagy* Boldisár,
Régi nemes ember *Szörcsei* Boldisár,
Esztelneken lakik *Krakkai* Boldisár.

Deputatus vala az *Balog* Boldisár,
Megholt már az öreg *Szilvási* Boldisár,
Vicetiszt Sepsiben volt *Székely* Boldisár,
Thordában viceispán *Trauzner* Boldisár.

Ártatlan ölették meg *Jankó* Boldisár,
Aranyas inspector *Rákosi* Boldisár,
Kurucz vicecolonellus *Koncz* Boldisár,
Innyaadó volt *Büdöskuti* Boldisár.

Bánfi László fiai: Ferencz és Boldisár,
Papolczon lőtetett által *Kis* Boldisár,
Kézdiben, Dálnokban van *Veres* Boldisár,
Albisban világon él *Bakcsi* Boldisár.

Unitárius püspök más *Koncz* Boldisár,
Buzaházi vala *Jánosi* Boldisár,
Károlyváratt lakék éltig *Kis* Boldisár,
Udvarhelyszéki volt az *Kováts* Boldisár.

Doboka assessor más *Horváth* Boldisár,
Ugyan assessor *Fejérvári* Boldisár,
Hunyadvármegyei *Mikonya* Boldisár,
Ott lakik ugyan *Brazovai* Boldisár.

Köz-Szolnok[1]) assessor *Thordai* Boldisár,
Hunyadban, Galaczon az *Hernya* Boldisár,
Kőröspataki nemes *Szabó* Boldisár,
Fejér[2]) perceptor *Sárpataki* Boldisár.

Bogdány.

Kővárvidéki assessor az *Rácz* Bogdány,
Rácz óbester vala tébolyodott Bogdány.

Littera C.

Christoph.

Csecsemős korában holt *Gyulaffi* Christoph,
Küküllő-Almáson lakott *Bánffi* Christoph,
Igen derék ember vala *Pásko* Christoph,
Most Teleken lakik nemes *Horváth* Christoph.

Késöre eszembe juta *Torma* Christoph,
Udvarhelyszéki vala az *Gálffi* Christoph,
Ország perceptora az *Sámuel* Christoph,
Velem iskolába jára *Görög* Christoph.

[1]) *Igy! Közép-Szolnok* helyett.
[2]) T. i. Fejérvármegyei.

Littera D.

Dávid.

Kolosi főispány s tanács *Petki* Dávid.
Igen jeles ifi volt az *Béldi* Dávid,
Kolosi főispány *Máriaffi* Dávid,
Brassai híres bíró volt *Czakó* Dávid.

Edgy itílőmester sepsi *Henter* Dávid,
Jóra nevekedett fel gróf *Bethlen* Dávid,
Regálista penig csíki *Henter* Dávid,
Török diák vala az *Rosnyai* Dávid.

Híres ember s prókátor volt *Horváth* Dávid,
Báró számban vagyon az *Jósika* Dávid.
Kászonban nemes volt az *Makai* Dávid.
Felső-Csernátonban nemes az *Vég* Dávid.

Mostan nevekedik kisded *Székely* Dávid,
Fejérben assessor az *Könczei* Dávid,
Pákéban is vagyon edgy *Daniel* Dávid,
Régi Kisek féle vala az *Küs* Dávid.

Nagy hatalmas úr volt az *Zólyomi* Dávid,
Egy jó nemes ember volt *Maróti* Dávid.
Udvarhelyszéki volt amaz *Ötves* Dávid,
Maróti Dávidnak fia volt meg Dávid.

Csesztvéről assessor *Eperjesi* Dávid,
Czofalván armálista az *Bede* Dávid,
Praedikátorfi Zágonban *Barrok* Dávid.
Fagarasi boér *Marcsinai* Dávid.

Daniel.

Rendes úr az báró *Jósika* Daniel,
Eszes tábla fia okos *Vas* Daniel,
Kemény János asztalnokja *Kun* Daniel.
Adámoson lakott *Tövissi* Daniel.

Vas Daniel, *Rai* Miklós, *György* Daniel,
Kun Zsigmond fia volt ifi *Kun* Daniel,
Mindszenten lakik volt még egy *Vas* Daniel.
Thordavármegyei *Ölvedi* Daniel.

Jó prókátor vala *Csabai* Daniel,
Hires expeditor *Kapusi* Daniel.
Orbai notárius *Markos* Daniel.
Sepsiben Kökösben van *Veres* Daniel.

Ifiacska csak most *Jósika* Daniel,
Azon állapotban *Naláczi* Daniel,
Edgy jó ember lészen az *Torma* Daniel.
Fejérben Diódon van *Bíró* Daniel.

Árendaszedő *Borbereki* Daniel,
Szolnokban ispány volt *Dálnoki* Daniel,
Szolnok notarii *Diószegi* Daniel,
Henter József fia az *Henter* Daniel.

Thordai főbíró mostan *Vas* Daniel,
Czegéből hala ki ifibb *Vas* Daniel,
Most Léczfalván lakik az *Bodor* Daniel.
Kurtapatakon van az *Mihály* Daniel.

Fejérben viceispány *Killyen* Daniel,
Hunyadban főember *Naláczi* Daniel,
Doboka assessor *Redmeczi* Daniel,
Fejérben szolgabír *(így!)* *Vizkeleti* Daniel.

Annonae commissar *Absolon* Daniel,
Marosszékben nemes az *Botos* Daniel,
Kovásznán életben most *Márkos* Daniel,
Orbai notári más *Márkos* Daniel.

Dénes.

Rútúl veszett volt el báró *Bánffi* Dénes,
Ennek onokája az gróf *Bánffi* Dénes,
Bánffi Györgynek fia mostan *Bánffi* Dénes.
Sepsiben Killyénben lakik *Székely* Dénes.

Damokos.

Köröspataki gróf *Kálnoki* Damokos,
Hidvégin lakik most az *Nemes* Damokos,
Imecsfalván penig az *Imecs* Damokos,
Bethlen Sámuel fia *Bethlen* Damokos.

Demeter.

Jesuita volt nemes *Konrád* Demeter,
Alsó-Csernátonban vagyon *Cseh* Demeter.
Torján armalista a *Mike* Demeter,
Orbai Papolczon van *Porsolt* Demeter.

Littera E.

Elek.

Ország praesidense vala *Bethlen* Elek,
Aranyasi főtiszt jeles *Orbán* Elek,
Guberniumba secretár *Henter* Elek,
Háromszéki inspector az *Székely* Elek.

Ártatlan öleték szegény *Jankó* Elek,
Finom ifiu ember az *Orbán* Elek,
Csernátonból való az *Damokos* Elek,
Mostan nevekedik kisded *Boér* Elek.

Nagy gróf házból való ifi *Bethlen* Elek,
Százados kapitány az *Daniel* Elek,
Nemes Tamás fia vala *Nemes* Elek,
Pestisbe hala meg kisded *Turi* Elek.

Köszvényben holt meg középső *Bethlen* Elek,
Szép tudományu ifi *Cserei* Elek,
Czofalváról származott az *Csia* Elek,
Sepsiben Bikkfalván van *Bikfalvi* Elek.

Első provincialis jó *Csató* Elek,
Mostan nevekedik kisded *Székely* Elek,
Minoriták között volt az *Mihálcz* Elek,
Kovásznán armálisták között *Cseh* Elek.

Littera F.

Ferencz.

Főcomissarius volt gróf *Bethlen* Ferencz,
Udvarhelyi főtiszt gróf *Gyulai* Ferencz,
Krasznában főispány volt *Biális* Ferencz,
Ugyanott főispány vala *Boér* Ferencz.

Csíki főkirálybíró most *Lázár* Ferencz,
Itílőmester vala az *Henter* Ferencz,
Táblai assessor Széplak *Horvát* Ferencz,
Ugyan az táblán volt csíki *Czikó* Ferencz.

Küküllő főispány az gróf *Kornis* Ferencz,
Udvarhelyi főtiszt volt *Daniel* Ferencz,
Thoroczkó-szentgyörgyi *Thoroczkai* Ferencz,
Hunyadvármegyében lakott *Olosz* Ferencz.

Mezei generál gróf *Gyulai* Ferencz,
Tábla fia mostan báró *Haller* Ferencz,
Én üdőmben holt meg Torján *Apor* Ferencz,
Hunyadvármegyei volt *Barcsai* Ferencz.

Tanács úr (úgy értem) volt *Rhédai* Ferencz,
Registrator vala az *Ujhelyi* Ferencz,
Igen jeles tréfás jádzi *Vitéz* Ferencz,
Udvarhelyszéki volt nemes *Zolta* Ferencz.

Táblai assessor volt az *Ugron* Ferencz,
Somogyomban lakott az *Thordai* Ferencz,
Jó főember vala amaz *Horváth* Ferencz,
Most Sepsi-Szentgyörgyön lakik *Daczó* Ferencz.

Kőröspataki az gróf *Kálnoki* Ferencz,
Sepsiben Bodokon lakik *Mikó* Ferencz,
Ádámoson lakott az öreg *Vég* Ferencz,
Nemes ember vala az *Zutori* Ferencz.

Mostan tábla fia más *Daniel* Ferencz,
Igen áitatos ember *Jankó* Ferencz,
Értelmes jó ember az *Damokos* Ferencz,
Sokáig bujdosott s futott *Turi* Ferencz.

Közép-Szolnok ispány *Wesselényi* Ferencz,
Fejérben főbíró most az *Nemes* Ferencz,
Az alsó járásban ispány *Boér* Ferencz,
Etfalván lakozik az jó *Benkö* Ferencz.

Gubernii registrator *Bethlen* Ferencz,
Régi familia az *Rhédai* Ferencz,
Bárók között vagyon az úr *Bánffi* Ferencz,
Sepsi notárius az *Biális* Ferencz.

Hunyadvármegyei az *Barcsai* Ferencz,
Kövesden lakik most másik *Boér* Ferencz,
Mostan szolgabíró az *Rápóti* Ferencz,
Kedves jó szolgám nemes *Keserű* Ferencz.

Igen jeles urfi vala *Lázár* Ferencz,
Nyelvében habozó volt az *Bernád* Ferencz,
Kelementelkén lakott a *Simon* Ferencz,
Most Nyoszolyban lakik más *Damokos* Ferencz.

Az köszvénybe hala meg gróf *Mikes* Ferencz,
Híres verscsináló volt *Szentpáli* Ferencz,
Veres papok között vala *Sándor* Ferencz,
Orbaiban Páván lakik *Vajna* Ferencz.

Görcsödöt birja most az *Andrási* Ferencz.
Kolosi viceispány az *Kabos* Ferencz,
Híres prókátorunk az *Hunyadi* Ferencz.
Nemzetit végezi mostan *Folta* Ferencz.

Thordába főbíró *Baranyai* Ferencz,
Az Kézdi-Pollyánban lakott *Mihálcz* Ferencz,
Thordában prókátor edgyik *Székely* Ferencz,
Csíkban notárius mostan *Boros* Ferencz.

Fejérben főbíró *Eperjesi* Ferencz.
Konczán birodalmú az *Csongrádi* Ferencz,
Udvarhelyszéki volt az *Dallyai* Ferencz,
Kézdiben, Léczfalván lakik *Potsa* Ferencz.

Fejérben főbíró volt az *Farkas* Ferencz.
Régi jó főember az *Fekete* Ferencz,
Nagyenyeden lakott az *Enyedi* Ferencz,
Csík-Mádéfalván vala az *Antal* Ferencz.

Küküllő főbíró most *Pataki* Ferencz,
Hidalmáson lakott s élt az *Korda* Ferencz.
Fejérben Ürmösön vala *Maurer* Ferencz.
Mostan nevekedik Torján *Bodó* Ferencz.

Thordai főbíró volt *Pápai* Ferencz.
Küküllőben főember más *Balog* Ferencz.
Galambadon lakott hajdon az *Bán* Ferencz.
Illyefalván főember az *Geréb* Ferencz.

Gróf Gyulai Istváné *Gyulai* Ferencz.
Henter Dávid fia: kisded *Henter* Ferencz.
Orbai vicetiszt öreg *Turi* Ferencz.
Peselneki volt két *Küsfaludi* Ferencz.

Főemberek közt volt *Sármasági* Ferencz.
Brassai vámos volt az *Csapai* Ferencz.
Kézdi notárius vala *Pocsa* Ferencz.
Orbai notárius volt *László* Ferencz.

Torma János fia ifi *Torma* Ferencz.
Szilágysomlai volt más *Ujhelyi* Ferencz.
Fejér-Peselneken lakott *Kövér* Ferencz.
Tébolyodott (nagy kár) elméjű *Küs* Ferencz.

Bécsben consiliárius *Pálffi* Ferencz.
Híres doctor s professor *Pápai* Ferencz.
Demeterfalvi vala amaz *Nagy* Ferencz.
Kedves szolgám vala nékem *Kozma* Ferencz.

Gutta ütött főbíró *Pataki* Ferencz.
Feleségétől öletett *Pribék* Ferencz.
Megtébolyodott volt az *Léczfalvi* Ferencz.
Régi nemes ember az *Szacsvai* Ferencz.

Marosban vicetiszt volt *Szekeres* Ferencz.
Ugron András fia mostan *Ugron* Ferencz.
Thordában. Hadréven lakott *Trauzner* Ferencz,
Lázárfalván járt s költ *Angyalosi* Ferencz.

Törcsvári vámos régen *Könczei* Ferencz.
Nagy udvarokban lakik az *Lajos* Ferencz,
Karatnán lakott ifibb *Könczei* Ferencz.
Thordában kamaraispány *Dávid* Ferencz.

Az Macskásiak közt más *Macskási* Ferencz,
Marosban holt *Henter* Ferencz fia Ferencz.
Doboka vármegyei *Gávai* Ferencz.
Károlyváratt lakott az *Mihocsa* Ferencz.

Küküllő főbíró volt az *Mihács* Ferencz.
Sepsi-Szt.-györgyön van az *Szendrei* Ferencz.
Kézdiben, Dálnokban vagyon *Veres* Ferencz.
Kedves szolgám volt dálnoki *Miklós* Ferencz.

Régi familia *Harinnai* Ferencz,
Küküllő-széplaki ifibb *Horváth* Ferencz,
Tömösvár alatt veszett más *Horváth* Ferencz,
Tolvajtól öletett vámos *Hamar* Ferencz.

Erdélyi püspök lett *Klobusiczki* Ferencz.
Rómában jól tanolt kanonok *Bors* Ferencz,
Kolosvári rector az *Csernovics* Ferencz.
Custos provinciális a *Nizet* Ferencz.

Magyar törvényre tanított *Koller* Ferencz.
Erdélyben benn jára az *Akai* Ferencz.
Várad táján lakott az *Csókási* Ferencz.
Kolosváratt vala hajdon *Stenczel* Ferencz.

Vicecolonellus más *Gyulai* Ferencz.
Százados kapitány még *Gyulai* Ferencz,
Az vizbe beléholt az *Széplaki* Ferencz,
Udvarhelyszéken lakott az *Török* Ferencz.

Sógorom vala ifibb *Lugosi* Ferencz.
Illyefalván holt ifibb *Biális* Ferencz.
Csíki notárius volt *Ferenczi* Ferencz.
Udvarhelyszéki volt az *Kénosi* Ferencz.

Ifiantan holt meg az úr *Tholdi* Ferencz.
Doctori számban volt az *Pápai* Ferencz,
Ugyan ma is doctor az *Pataki* Ferencz.
Szekérről szökvén lába tört *Vajna* Ferencz.

Fejérben főbiró vénebb *Boér* Ferencz,
Sok szép tréfájú volt az *Kakucsi* Ferencz.
Fiának is neve volt *Kakucsi* Ferencz.
Jó ifi legény volt *Bagotai* Ferencz.

Tancsról írattatott az *Földvári* Ferencz,
Főemberi számban vagyon *Pekri* Ferencz.
Küküllő-Sároson *Szentkirályi* Ferencz.
Az Sepsi-Zalánból való *Séra* Ferencz.

Somogyban főrend az *Thordai* Ferencz.
Egrestőn főrenden ifibb *Csiszér* Ferencz,
Széplakon főember edgyik *Horváth* Ferencz,
Küküllő assessor az *Pataki* Ferencz.

Krasznai viceispány az *Szénás* Ferencz.
Középszolnoki szolgabíró *Nagy* Ferencz.
Egrestői nemes az *Balika* Ferencz.
Szásznádason lakik nemes *Daka* Ferencz.

Küküllő assessor más *Pataki* Ferencz,
Hunyadvármegyei az *Földvári* Ferencz,
Marosszéken nemes más *Csapai* Ferencz,
Hunyadban perceptor most az *Veres* Ferencz.

Életben van mostan úr *Barcsai* Ferencz,
Thordavármegyében él *Budai* Ferencz,
Gyergyóban nemes ember az *Sólyom* Ferencz,
Most Udvarhelyszéken vagyon *Simén* Ferencz.

Fejérben viceispány *Pikeni* Ferencz,
Hunyadban főrenden vagyon *Ungur* Ferencz,
Thordavármegyében más *Miholcsa* Ferencz,
Gyergyószékben vagyon az *Elekes* Ferencz.

Hunyadvármegyében az *Makrai* Ferencz,
Közép-Szolnokban assessor *Mike* Ferencz.
Udvarhelyszéki fi az *Mosoni* Ferencz,
Az Erdő-Csanádon vagyon az *Nagy* Ferencz.

Fiscus perceptor radnóti *Balog* Ferencz,
Főbíró Hunyadban az *Macskási* Ferencz,
Küküllő főbíró vala *Csiszér* Ferencz,
Emberséges ember vala *Suki* Ferencz.

Apaffi secretár vén *Lugosi* Ferencz,
Gróf Apor konyhamestere *Gazda* Ferencz,
Az Sepsi-Zoltánban volt edgy *Czerjék* Ferencz,
Prókátor zaláni mostan *Apor* Ferencz.

Az Maros-Kibéden főrend *Dósa* Ferencz.
Fejérben árendás *Sambokréti* Ferencz,
Alcsík-Szentmártonon nemes *Szabó* Ferencz,
Fejér szolgabíró mostan *Máthé* Ferencz.

Hunyadban Hosdáton az *Antalffi* Ferencz,
Fejérben szolgabíró volt *Donát* Ferencz,
Marosszékben nemes az *Tamási* Ferencz,
Szolgabíró Fejérben *Szotyori* Ferencz.

Fejér szolgabíró *Belényesi* Ferencz,
Thordában Pókában vagyon *Kováts* Ferencz,
Korod-Szt. mártonban lakik az *Gáll* Ferencz,
Zabolai nemes ember *Hadnagy* Ferencz.

Fejér szolgabíró rátoni *Nagy* Ferencz,
Az Sepsi-Zoltánban ifibb *Czerjék* Ferencz,
Lemhényben régi nemes az *Sigmond* Ferencz,
Nagy-Nyujtodon armálista *Csüdör* Ferencz.

Hunyadban Kitiden vagyon *Babik* Ferencz,
Kovásznai régi nemes *Márkos* Ferencz,
Orbai Zágonban élő *Csekme* Ferencz,
Az Sepsi-Bikfalván lakik *Harkó* Ferencz.

Szép ifi hala meg az gróf *Csáki* Ferencz,
Héderfáján urfi volt *Macskási* Ferencz,
Törcsvári vámos killyeni *Székely* Ferencz,
Most Alcsíkon lakik az nemes *Bors* Ferencz.

Farkas.

Cancellárius tanácsúr *Bethlen* Farkas.
Doboka vármegye ispány *Bánffi* Farkas.
Szerettette magát mindkét *Apor* Farkas.
Tábla fia vala az *Kálnoki* Farkas.

Derék úri ember báró *Bánffi* Farkas.
Kisded gyermek mostan gróf *Kálnoki* Farkas,
Thordavármegyében lakik *Székely* Farkas,
Fejérben Bürkösön van az *Donát* Farkas.

Századus kapitány az *Macskási* Farkas,
Pestisben hala meg az *Könczei* Farkas,
Fejérben vicetiszt volt *Csongrádi* Farkas,
Orbai Hilibben lakott az *Gál* Farkas.

Mezei óbester az gróf *Bethlen* Farkas,
Cserei János fia *Cserei* Farkas,
Barótou van kadicsfalvi *Török* Farkas,
Fejérben Karatnán lakott az *Kun* Farkas.

Mikeszászán tréfás volt *Désfalvi* Farkas.
Kolosvármegyében volt edgy *Henter* Farkas,

Agrász, vadász, puskás a *Graszai* Farkas.
Nagy-Ajtán is régen volt más *Henter* Farkas.

Hunyadvármegyében volt *Jósika* Farkas.
Orbai vicetiszt régen volt *Küs* Farkas.
Főember számba volt régen *Guti* Farkas.
Csíki nemes ember vala *Donát* Farkas.

Hunyadban főbíró *Markucsáni* Farkas.
Alsó-Csernátonban lakik a *Cseh* Farkas.
Pestisben holt szentkatolnai *Cseh* Farkas.
Martonfalván nemes ember *Sidó* Farkas.

Főember számban Hunyadban *Bálint* Farkas.
Orbai perceptor volt élő *Küs* Farkas.
Besenyei nemes ember *Babos* Farkas.
Igaz nemes ember volt az *Vajda* Farkas.

Littera G.

György.

Gubernator vala hajdon gróf *Bánffi* György.
Kolosi főispány tanács *Gyerőffi* György.
Tanácsuraságban holt volt meg *Haller* György.
Marosszéki főtiszt szép eszű *Lázár* György.

Igen jó püspökünk vala *Mártonffi* György.
Jó barátom vala diódi *Miksa* György.
Nagy főember vala amaz *Naláczi* György.
Ma is nagy főember az *Thoroczkai* György.

Doboka főispány az ifi *Bánffi* György.
Jeles udvari tréfás az *Bodoni* György.
Küküllő-Almáson lakott más *Bánffi* György.
Híres főbíró volt Brassóban *Draut* György.

Jeles hazafia tanács *Bálintith* György.
Méreg miatt holt meg ifiu *Bethlen* György.
Vicekirálybíró vala az *Donát* György.
Híres prókátor volt Rétyen az *Antos* György.

Nagyságos úr vala amaz nagy *Kapi* György.
Jeles és udvari ifi *Barcsai* György.
De sok bort ivutt meg apja *Barcsai* György.
Báró csak nem régen lett vala *Vitéz* György.

Az tábla praesesse most báró *Pongrácz* György,
Thordán, nagy kőházban lakik vala *Vér* György,
Dévai vámos volt hajdon *Thordai* György,
Portai posta volt amaz *Turzai* György.

Ifiu virágjában vagyon az *Korda* György,
Nemes János fia vala az *Nemes* György,
Nem régen házasodik meg *Cserei* György,
Küküllő vármegye főbíró *Antos* György.

Sóinspector vala régen *Szegedi* György,
Fejérben főbíró vala *Szalánczi* György,
Doboka főbíró az jámbor *Balog* György,
Most Uzonba lakik amaz *Pünkösti* György.

Az maga státussát megtartó volt *Vas* György,
Igen kövér ember vala ifi *Vas* György,
Régi familia volt *Tholdalagi* György,
Déván lakik vala nemes *Thordai* György.

Alcsíkszéki vicekirálybíró *Bors* György,
Fel-Csíkon Csicsóban lakik volt *Bodó* György,
Híres prókátor Görgényben az *Tisza* György,
Kolosvárt sok aranyat vert *Szentjóbi* György.

Régen főember vala az *Nápolyi* György,
Fejéri főbíró volt az *Borsai* György,
Kézdi assessor az öreg *Barabás* György,
Szomosujvári udvarbíró *Csonka* György.

Dobokában viceispány *Rettegi* György,
Miklósvári notárius az *Donát* György,
A Görgényben vala régen *Feleki* György,
Alsó-Csernátonban lakik *Bodoni* György.

Sajó vize mellett puskás *Cserinyi* György,
Perceptor Küküllőben volt *Pasztai* György,
Törökországban holt meg *Cserei* György,
Sepsiben Besenyőn lakott az *Babos* György.

Apaffi Mihálynak vére *Gilányi* György,
Ifiantan hala ifi *Gyerőffi* György,
Máramarosi főember az *Fráter* György,
Thordában lakik vala edgy *Enyedi* György.

Udvarhelyszéki vicetiszt *Ferenczi* György.
Máramarosi főember *Dolhai* György.
Káptalan személy vala az *Diósi* György,
Miklósvári notárius az *Gazdag* György.

Igen jeles ember úr báró *Haller* György.
Doboka viceispány *Tholdalagi* György,
Játékos és tréfás volt ifibb *Turi* György,
Csík-Szentimrén halt meg az vadász *Székely* György.

Fiátfalván úri ember az *Torma* György.
Küküllővármegyei volt *Turóczi* György.
Igen öreg ember az öreg *Turi* György.
Kézdiben Pollyánban vagyon az *Zonda* György.

Fejérvármegyei főbíró *Diák* György.
Borberekben főrend vala *Inczédi* György,
Homoród-Sz. Mártonban lakott *Bíró* György.
Udvarhelyszéki volt az öreg *Gálffi* György.

Sóinspector vala régen *Lipcsei* György,
Károlyvári vala az *Kapronczai* György.
Marosvásárhelyt prókátor *Kőrösi* György.
Nagyszombatból házámba késére *Nagy* György.

Fejérvármegyei főbíró volt *Vass* György,
Régi Dósák-féle Marosban *Dósa* György,
Derék ember vala hajdon *Daróczi* György.
Alcsíkszéki vala régen az *Endes* György.

Nemzetit végezte az *Korlátovith* György,
Régen Marosszékben lakott az *Ozdi* György.
Lemhényben gyükeres nemes *Mihálcsa* György.
Magát felakasztá Kolosvárt *Borra* György.

Puskával lőtetett által *Földvári* György,
Nagy-Győrről Felcsíkba származott *Horváth* György,
Miklósvár, Köpeczen lakik az *Porsolt* György.
Sepsiben Uzonban vagyon edgy *Kuti* György.

Rendes ifi vala ifi *Naláczi* György,
Apor István praefectussa *Szombati* György,
Őrmény-forma kopacz Gyergyóban *Kastal* György.
Kézdiben, Almásban, nemes *Kelemen* György.

Kolosvári rector vala *Rajcsáni* György,
Ivánfalván edgyik prókátor *Miske* György,
Szörcsén igen régi nemes az *Donát* György.
Szentléleken is jó régi az *Mátyus* György.

Brassai főbíró az *Jekélius* György.
Szászvároson lakik vala *Gellesti* György.
Jó ember vala az ifibb *Boros* György,
Miklósvár Nagy-Ajtán lakott az *Huszár* György.

Tholdi Ádám fia az úrfi *Tholdi* György,
Híres prókátorunk vala az *Szikra* György.
Sepsiben Killyénben volt főrend *Székely* György,
Apor István konyhamestere *Székely* György.

Közép-Szolnok viceispány *Thordai* György.
Ugyan odavaló volt az *Darvai* György.
Küküllő főbíró öreg *Thuróczi* György.
Hunyadban főbíró volt *Csolnakosi* György.

Belső-Szolnokban főbíró *Szaniszló* György.
Az Közép-Szolnokban ispány *Thordai* György.
Thordavármegye notárius *Jósa* György,
Hunyadban főbíró volt az *Csulai* György.

Küküllő-Besenyőn főrend az *Jármi* György.
Sárdon főrend számban vagyon az *Simén* György,
Küküllői notárius *Trencséni* György.
Benyén biradalmú mostanság *Boér* György.

Krasznában főnotárius az *Gencsi* György.
Középszolnoki assessor *Matolcsi* György.
Ugyanott assessor Pap *Debreczeni* György.
Küküllő Bernáldon lakik az *Váczi* György.

Dobokai viceispány *Cserényi* György.
Kővárvidéki perceptor mostan *Rácz* György.
Marosszékben életben másik *Ozdi* György.
Gerend-Keresztúratt lakik az *Sükösd* György.

Fejérben viceispány az *Györkei* György.
Hunyadvármegyében lakik az *Pogány* György.
Küküllő-Ernyében van az *Ernyei* György.
Dobokai assessor az *Erdélyi* György.

Nemes Krasznában szolgabíró *Goris* György,
Thordában perceptor edgyik *Pápai* György,
Kővár assessor remetei *Nemes* György,
Haranglábon vagyon s lakik *Széplaki* György,

Fejérben viceispány *Katonai* György,
Hunyadvármegyében főrend *Makrai* György,
Küküllő-Domáldon lakik *Szarvadi* György,
Marosszéki nemes ember *Iszlai* György.

Kolosvári vámos volt régen *Miszti* György,
Huszonöt esztendeig szolgám volt *Gál* György,
Korod-Sz.-Mártonban tisztartóm *Nemes* György,
Jobbágytól veretett méltón agyon *Nagy* György.

Hunyadban főbíró volt *Csolnakosi* György,
Fejérben assessor az *Bácsfalusi* György,
Radnótfáján lakik az *Csernátoni* György,
Csíkban az dánfalvi assessor *Kováts* György.

Fejérvármegye assessor *Apáti* György,
Thordavármegyében főrend volt *Sáfár* György,
Hunyadvármegye szolgabíró *Rugyul* György,
Udvarhelyszéki nemes az *Mareffi* György.

Alsó-Csernátonban lakik az *Bernáld* György,
Aranyváltó vala régen az *Bojtos* György,
Kézdi-Vásárhelyen lakik *Barabás* György,
Emberséges ember Csikban az *Boros* György.

Fejérben assessor nemes *Brullyai* György,
Marosszékben assessor az *Sárosi* György,
Thordavármegye perceptor *Sárosi* György,
Thorda várossában lakik *Köpeczi* György.

Hunyad-Klopotiván életben *Pogány* György,
Az Thorda-Bölkényben vagyon *Gyarmati* György,
Marosszéki nemes ember az *Sinka* György,
Al-Csíkon Szentgyörgyön lakik az *Tompos* György.

Fejér assessor lapádi *Váradi* György,
Thorda városában lakik az *Vajda* György,
Marosszékben nemes ember mostan *Nagy* György,
Fel-Csíkon, Szépvizen vagyon az *Czikó* György.

Fejérben Borbándról assessor *Szabó* György,
Csíkban életben van az ifiabb *Bors* György,
Marosszéken élő nemes ember *Bán* György,
Küküllő Pocsfalván nemes az *Bánffi* György.

Fejérvármegyében szolgabíró *Tar* György,
Thordavármegyei volt az *Tanaszi* György,
Nyujtódi nemes volt régentén edgy *Nayy* György,
Udvarhelyszéken nemes ember *Miklós* György.

Fejérben edgyik szolgabíró *Sarlja* György,
Nemes Marosszéken, nemes ember *Gál* György,
Korod-Szent-Mártonban az ifibb *Nemes* György,
Azon falubéli ugyan az *Sepsi* György.

Hunyadvármegyében élő *Váradi* György,
Régi nemes ember Szotyorban az *Nagy* György,
Az Kézdi-Pollyánban nemes más *Zonda* György,
Sepsiben Killyénben vagyon *Killyéni* György.

Gergely.

Generál főispány Magyar[1]) *Bethlen* Gergely,
Híres itilőmester az *Sándor* Gergely,
Küküllőben főbíró *Gyulai* Gergely,
Derék jó dictor *Süketfalvi* Gergely.

Szász nemzetből püspök vala *Zoger*[2]) Gergely,
Zarándi főispány most *Barcsai* Gergely,
Itilőmester volt *Baronnyai* Gergely,
Híres prókátorunk az *Gálfalvi* Gergely.

Kisded gyermek holt meg az gróf *Bánffi* Gergely,
Mostan nevekedik *Thoroczkai* Gergely,
Jó főember vala hajdon *Daczó* Gergely,
Kovásznai mostan nemes *Bogdány* Gergely.

Igen nevezetes nagy ember *Kun* Gergely,
Prókátorok közt fityeg *Könczei* Gergely,
Emberséges ember ifibb *Bodó* Gergely,
Al-csík-szentimrei volt *Lászlóffi* Gergely.

---

[1]) Magyar Geczi volt a mellékneve.
[2]) Helyesebben: Sorger, báró.

Az Maros-Makfalván förend *Dósa* Gergely,
Itilőmester fia az *Sándor* Gergely,
Fejérben commissár *Eperjesi* Gergely,
Dobokán assessor az *Phülöp* Gergely.

Híres colonellus volt *Hatházi* Gergely,
Marosszék Makfalván volt más *Dósa* Gergely,
Derék jó katona Torján *Bodó* Gergely,
Sepsiben Uzonban élt *Keserű* Gergely.

Fejérben szolgabíró a *Simén* Gergely,
Marosszéki nemes ember más *Nagy* Gergely,
Kovásznán prókátor az más *Bogdány* Gergely,
Szászfalvi nemes volt rég *Jakabos* Gergely.

Gábor.

Rendes testállású férfi *Csáki* Gábor,
Gubernii secretár *Alvinczi* Gábor,
Tábla fia köztünk mostan *Maurer* Gábor,
Fagaras alatt veszett *Daniel* Gábor.

Főcomissárius volt *Jósika* Gábor,
Derék tábla fia eszes *Haller* Gábor,
Életben van ma is ifibb *Bethlen* Gábor,
Edgy főember vala amaz *Henter* Gábor.

Grófi ágyból született az *Lázár* Gábor,
Fejér főbíró vala az *Nemes* Gábor,
Jó főember vala *Tholdalagi* Gábor,
Jábroszki Ádám fia *Jábroszki* Gábor.

Nagy főember vala amaz *Pekri* Gábor,
Sepsiben vicetiszt *Gidófalvi* Gábor,
Jó öreg korában holt meg *Boér* Gábor,
Kedves szolgám uzoni *Pünkösti* Gábor.

Aranyas-Várfalván más *Jósika* Gábor,
Jeles szép tréfájú az ifibb *Koncz* Gábor,
Kolosvármegyében lakott *Kabos* Gábor,
Azon vármegyében *Havasalji* Gábor.

Az Tomori ágról jő le *Ficsor* Gábor,
Torma István fia: ifi *Torma* Gábor,
Kézdi-Szentkatolnán vagyon *Vajna* Gábor,
Fejérben Karatnán az *Könczei* Gábor.

Nagy főember vala az *Kendeffi* Gábor,
Alsó-Csernátonban volt *Damokos* Gábor,
Marosszéki nemes volt az *Botos* Gábor,
Udvarban jól tanolt rétyi *Gazda* Gábor.

Fejérvármegyében ifibb *Daczó* Gábor,
Kézdiben Albisban öreg *Bakcsi* Gábor,
Miklósvár notárius más *Bakcsi* Gábor,
Kézdi-Matisfalván nemes *Becző* Gábor.

Igen áitatos az öreg *Koncz* Gábor,
Ifiantan holt meg ifi *Maurer* Gábor,
Kézdiben, Léczfalván lakik *Bodor* Gábor,
Udvarhelyszéki vala az *Simén* Gábor.

Kolosvármegyei ifibb *Mikó* Gábor,
Magyarországi fi vala *Pécsi* Gábor,
Peselneken született az *Kövér* Gábor,
Sepsi-besenyei nemes *Babos* Gábor.

Ugyan főember volt *Nádudvari* Gábor,
Sepsi-Szentkirályon *Gidófalvi* Gábor,
Alsó-Csernátonban vagyon *Kozma* Gábor,
Uri familia az *Naláczi* Gábor.

Régi nemzet superior *Kapi* Gábor,
Híres praedikálló volt *Pákai* Gábor,
Apor Lázár fia kisded *Apor* Gábor,
Kovásznán rég nemes ember *Márkos* Gábor.

Kővári kapitány *Galambasi* Gábor,
Fejérben viceispány *Mohai* Gábor,
Fogarasban prókátor az *Gábor* Gábor,
Dobokába vala az *Illyei* Gábor.

Az főemberek közt van *Szalánczi* Gábor,
Szolnokban viceispány volt *Vajda* Gábor,
Küküllő Besenyőn vagyon *Bakó* Gábor,
Korod-Szentmártonban az *Ajtai* Gábor.

Hunyadvármegyében az *Kendeffi* Gábor,
Edgy jó ifi legény az *Naláczi* Gábor,
Közép-Szolnok assessor az *Kövér* Gábor,
Marosszéken lakik nemes *Orbók* Gábor.

Thordavármegyei öreg *Mihocsa* Gábor,
Dobokában assessor az *Székely* Gábor,
Fejérben assessor az *Szegedi* Gábor,
Kovásznán lakik volt régen *Márkos* Gábor.

Gyergyóban vicetiszt volt *Gáborffi* Gábor,
Fejérben assessor ifibb *Boér* Gábor.
Marosszéki fiu az *Majai* Gábor,
Thorda-Radnótfáján lakik *Mátéh* Gábor.

Thorda perceptor ifibb *Mihocsa* Gábor,
Fejérben perceptor főrend *Miske* Gábor,
Marosszéken nemes ember az *Nagy* Gábor,
Régi nagy főember az *Szalánczi* Gábor.

Kapitány tisztiben van gróf *Haller* Gábor,
Csíki Szenttamásról volt *Abaffi* Gábor,
Tolvajtól öletett meg az *Bíró* Gábor,
Kézdiben Albisban ifibb *Bakcsi* Gábor.

Aranylánczos vitéz volt *Nagyszegi* Gábor,
Fejérvármegyében lakott *Daczó* Gábor,
Homoród-Szentmártonban volt *Bíró* Gábor,
Sepsiben Zoltánban lakik *Benkő* Gábor.

Közép-Szolnokban assessor *Kengyel* Gábor,
Jábroszki Gábor fia: *Jábroszki* Gábor,
Hunyadvármegyében nemes *Csáki* Gábor,
Marosszéken nemes vala az *Nagy* Gábor.

Gáspár.

Marosszéki főkapitány *Kornis* Gáspár,
Szentéletü kanonok volt *Henter* Gáspár,
Híres nemzetiben az *Kendeffi* Gáspár,
Szép ifi korában hala meg *Kun* Gáspár.

Nacságos úr vala az *Serédi* Gáspár,
Pestisben holt volt meg az *Szörcsei* Gáspár,
Most is életben van amaz *Tompa* Gáspár,
Lórugás miatt veszett *Abaffi* Gáspár.

Doboka vicetiszt most *Lészai* Gáspár,
Sajó mellett lakott az *Cserini* Gáspár,
Híres orvos doctor volt *Enyedi* Gáspár,
Fogarasföldin lakott az *Boér* Gáspár.

Tökölyi generálissa *Sándor* Gáspár,
Görgényi kapitány vala *Zöldi* Gáspár,
Nímettől öletett ifibb *Zöldi* Gáspár,
Esztelneken nemes ember *Jancsó* Gáspár.

Nagyenyeden lakott *Borbereki* Gáspár,
Nagy-Nyujtódon lakik mostan *Csüdör* Gáspár,
Igen kedves papom volt az *Bíró* Gáspár,
Lemhínyben régi nemes az *Kövér* Gáspár.

Hunyadvármegyei főrend *Buda* Gáspár,
Az Hunyadban vagyon *Kenderesi* Gáspár,
Fejérben assessor az *Csongrádi* Gáspár.
Edgy jó nemes ember az *Szacsvai* Gáspár.

Marosszéken főrend él mostan *Vér* Gáspár,
Radnótfái nemes ember *Fülöp* Gáspár,
Esztelneken vagyon ifibb *Jancsó* Gáspár,
Bikfalván armálista *Pál János* Gáspár.

Mostan szolgabíró lett az *Bárdi* Gáspár,
Nagyszombat más velem tanolt *Bárdi* Gáspár,
Bodzán hajdú hadnagy vala edgy *Kis* Gáspár,
Most Karatnán lakik második *Kis* Gáspár.

Gerson.

Tréfás verscsináló az *Dálnoki* Gerson,
Görgényi praefectus volt *Naményi* Gerson,
Kolosvári cantor *Szentkirályi* Gerson,
Az Görgény-Szentimrén lakott *Szabó* Gerson.

Gál.

Marosszékin régi nemes az *Boros* Gál,
Olvastam, hogy régen lett volna edgy *Nagy* Gál.

Littera I.

István.

Generál kéncstartó főtiszt *Apor* István,
Ország praesidense ispány *Haller* István,
Kolosi főispány az gróf *Csáki* István,
Aranyas kapitány *Thoroczkai* István.

Ország praesidense *Veselényi* István,
Udvari és tréfás az *Jósika* István,
Udvarhelyi főtiszt volt *Daniel* István,
Hires colonellus a *Dittine* István.

Hochmester tanács úr volt *Naláczi* István,
Barcsai Ákos vére: *Barcsai* István,
Bethlen Gábor vére vala *Bethlen* István,
Puj Miklós miatt holt meg a *Buda* István.

Főcommissarius tanács *Kornis* István,
Fejérben főbíró az *Borsai* István,
Debreczenben bíró volt *Dobozi* István,
Máramarosban lakott az *Fráter* István.

Szolnokvármegye főispány *Mikes* István,
Háromszéki főtiszt volt az *Mikó* István,
Jó vicáriusunk volt *Léthai* István,
Öreg jó főember galgai *Rácz* István.

Mezei generál gróf *Gyulai* István,
Bárók között volt ifibb *Jósika* István,
Nem régen báróvá lőn *Daniel* István,
Szolnoki főbíró az *Budai* István.

Küküllő főispány az öreg *Kun* István,
Zernestnél veszett el ifiabb *Kun* István,
Híres prókátor volt amaz *Bíró* István,
Szebennél esett el ifi *Gyárfás* István.

Csíki főkirálybíró volt *Lázár* István,
Most nevekedik fel jeles *Petki* István,
Apor Lázár fia: ifi *Apor* István,
Thordában lakik volt az *Bánházi* István.

Régen director volt amaz *Polus* István,
Adjunctus commissarius *Boér* István,
Most ifiu ember az *Damokos* István,
Orbai vicetiszt vala *Vajna* István.

Brassai bíró s tanács úr *Flistik* István,
Ürmösön lakik volt amaz *Maurer* István,
Ifiu legény holt meg más *Boér* István,
Mihálcz Miklós fia él az *Mihálcz* István.

Hadak között vagyon *Veselényi* István,
Rendes úri ember az *Bálintith* István.
Peselneken lakott az *Rápóti* István,
Jó ifiu ember mostan *Tompa* István.

Görcsöni úr vala az *Serédi* István,
Rendes öreg ember az *Szalánczi* István,
Diódon lakik volt régen *Miksa* István,
Szentkirályi mostan *Gidófalvi* István.

Tizenöt esztendős holt meg *Petki* István,
Kisdedek voltanak az két *Apor* István,
Thordában Peterden volt *Lugosi* István,
Angyaloson régi nemes *Forró* István.

Az bort jól ihatta öreg *Radák* István,
Kászoni vicetiszt most *Balasi* István,
Prókátor Halmágyon az *Halmágyi* István,
Csik-Szentkirályon lakik vala *Bors* István.

Orbai vicetiszt vala *Torma* István,
Marosszéki öreg *Kereszturi* István,
Maga lőtte magát *Kereszturi* István,
Maga puskájától veszett *Vajna* István.

Igen tanolt ember volt *Hegyessi* István.
Fel-csíki vicetiszt vala *Sándor* István,
Híres jó katona Torján *Bodó* István,
Máramarosi vala az *Horti* István.

Nacságos úr vala az *Andrási* István,
Dobokai főbíró *Lészai* István,
Kolozsvári harminczados *Markó* István,
Kézdi-Vásárhelyt prókátor *Szőcsi* István.

Kolosi főbíró *Keszelei* István,
Kolosvármegyében volt *Ajtoni* István,
Dobokában lakott az *Almádi* István,
Kantába prókátor az *Szotyori* István.

Kolosi főbíró *Palatkai* István,
Fia Szolnok vice *Palatkai* István,
Felső-Torján vice öreg *Kozma* István.
Károlyvári udvarbíró volt *Rácz* István.

Imecsfalván holt meg minap *Imecs* István.
Kézdi vicekirálybíró *Bardócz* István.
Marosszéken lakott régen *Bakó* István.
Sepsiben Zalánból holt ki *Séra* István.

Kézdiben sokáig vice *Boér* István.
Ország perceptor tréfás *Gáborffi* István.
Kolosban főbíró vala az *Trenk* István.
Gyergyóban vicetiszt volt az *Sólyom* István.

Károlyvárt kanonok jámbor *Torma* István.
Hunyadban Algyógyon lakik az *Kun* István,
Sepsiben Uzonban van *Szabolcsi* István.
Orbai notárius volt az *Markos* István.

Háromszéki inspector volt *Bakcsi* István.
Fejérben notárius *Katonai* István.
Küküllővármegyei *Sárosi* István.
Szent-Katolnán él most az *Elekes* István.

Kézdi királybíró régen *Folta* István.
Régi familia Hadréven *Trauzner* István.
Haczegvidéki nemes ember *Puj* István.
Régi nemességű az *Szacsvai* István.

Thordában főbiró volt *Decsei* István.
Szilágysomlai vala *Csatári* István.
Dévában hala meg amaz *Csáki* István.
Karácsonfalvi nemes volt *Demén* István.

Udvari és tréfás jádzi *Vida* István,
Edgy nemes ember volt az *Visolyi* István.
Szilágysomlai vala az *Varju* István.
Árkoson, Sepsiben van *Raphai* István.

Udvarhely vicetiszt az *Ferenczi* István.
Szentkatolnai fi vala az *Cseh* István.
Marosszéki nemes az *Iszlai* István.
Nagyajtai nemes volt *Bodosi* István.

Urak között ifi *Thoroczkai* István.
Dominicanus barát lett *Jankó* István,
Marosszéki fi volt s ott lakott *Tot* István.
Eresztevényben *Eresztevényi* István.

Bethlen Mihály fia az gróf *Bethlen* István.
Rendes két ifi úr két *Daniel* István,
Doboka szolgabíró *Pataki* István,
Orbai Kovásznán lakik *Kozma* István.

Edgy jó főember mostani *Ugron* István.
Arendátor volt görgényi *Tisza* István.
Háromszéki nemes *Zonda* István.
Lázárfalván holt meg *Angyalosi* István.

Híres aranymíves volt az *Tolvaj* István.
Fejérvármegyei volt *Váradi* István.
Mátisfalván lakik öreg *Becző* István.
Peselneki az öregb *Rapóti* István.

Gyergyai vicetiszt volt *Elekes* István.
Bereczkben vámos volt az *Fekete* István.
Fejérvármegyében lakott *Fábján* István.
Thordavármegyében vagyon *Dajka* István.

Jobbágytól öletett meg *Károlyi* István,
Dési harminczados más *Károlyi* István.
Bándon igen gazdag vala *Kováts* István.
Sepsiben assessor vala *Antos* István.

Nagy-Enyeden lakott *Borbereki* István.
Alsó-Torján vala öreg *Benkő* István,
Gyergyói notárius *Lászlóffi* István,
Fel-Csíkon az Delnén vagyon *Incze* István.

Neve vége bethlenfalvi *Geréb* István,
Bándon gazdag ember *Egerházi* István,
Kézdiben Albisban ifibb *Bakcsi* István,
Marosi Kövesden volt *Bocskai* István.

Régi nagy főember *Nádudvari* István,
Fejérben Vizaknán lakott az *Nagy* István,
Marosszéken is volt régen edgy *Nagy* István,
Thordavármegyében lakott *Nyakas* István.

Szolnoki főispány öreg *Torma* István,
Udvarhelyszéki volt amaz *Török* István,
Károlyi levélőrző [1]) *Tokai* István,
Most Zalánban lakik ifi *Séra* István.

[1]) T. i. károlyfehérvári levéltárnok.

Ágyusmester vala az *Harsányi* István.
Miklósvárszéki volt öreg *Donát* István,
Udvarhelyt öletett más *Fekete* István,
Kassán secretár almási *Benő* István.

Török kapikia volt *Gyulai* István,
Magyarországi fi az *Inczédi* István,
Gyergyószékben lakott hajdon *Gábor* István,
Molduvában holt meg csíki *Gurzó* István.

Dobokavármegye főrend *Ördög* István,
Első kurucz nálunk praedált *Guti* István,
Medgyesen elveszté fejit *Gálffi* István,
Most Gyergyóban lakik ifi *Turi* István.

Nagy szent életű püspök a *Kada* István,
Kolosvári rector vala az *Rast* István,
Ugyan oda való rector *Dobner* István,
Apám felett praedikált *Szászfalvi* István.

Rhetor professorom *Hédervári* István,
Iró diákom volt hajdon *Markos* István,
Kézdiben Hatolykán vagyon *Pocsa* István,
Miglen élt, Nagy-Ajtán volt *Bodosi* István.

Tökölyi generálja *Petróczi* István,
Az Sepsi-Baczonban nemes *Bardócz* István,
Kézdi-Sz.-Léleken vagyon *Kozma* István,
Léczfalván is vagyon edgy *Hatházi* István.

Kálvinista püspök az *Veszprinyi* István,
Kolozsváratt igen gazdag volt *Szőcs* István,
Léczfalvi gazdám volt öreg *Márton* István,
Udvari tanolt czofalvi *Szabó* István.

Csak ifiu ember még *Naláczi* István,
Úri ágyból való volt az *Tholdi* István,
Jó ifiu korában holt meg *Henter* István,
Katonás jó ember öreg *Széki* István.

Krasznai viceispány az *Gentsi* István,
Közép-Szolnok ispány *Büdöskuti* István,
Kővári kapitány *Sármasági* István,
Küküllő vicetiszt *Szombatfalvi* István.

Rendes testállású küs *Kálnoki* István,
Főbíró Kolosban az *Nagylaki* István,
Hunyadban viceispány vala *Zeik* István,
Aranyas vicetiszt volt az *Jobbágy* István.

Belső-Szolnok főbíró *Erdélyi* István,
Ugyanott viceispány *Lészai* István,
Azon vármegye tiszti *Kászoni* István,
Most Rettegen lakik ifi *Mihálcz* István.

Küküllő-sárosi az *Sárosi* István,
Benyei főember más *Harsányi* István,
Most Désfalván lakik az *Turóczi* István,
Az Gogányváralján vagyon *Török* István.

Krasznai perceptor *Keresztesi* István,
Ugyanott assessor élő *Gentsi* István,
Harmadik assessor *Büdöskuti* István,
Negyedik assessor az *Bagosi* István.

Kővár vicekapi [1]) *Sármasági* István,
Egyik assessor ott az *Pélei* István,
Thordában assessor nemes *Heves* István,
Most udvarhelyszéki az *Borsai* István.

Mostan regálista *Berzenczei* István,
Hunyadvármegyei nemes *Farkas* István,
Közép-Szolnokban assessor *Bernáld* István,
Mikeszászán lakik az *Mohai* István.

Báró számban vagyon az *Naláczi* István,
Perceptor Fejérben az *Danczkai* István,
Boros-Jenőből való *Hegyesi* István,
Thordában szolgabíró az *Jakots* István.

Hunyadban főrenden vagyon más *Zeik* István,
Thordában egy szolgabiró *Tarsoly* István,
Most Udvarhelyszéken másik *Török* István,
Fejérben szolgabíró az *Ördög* István.

Kornis Ferencz fia: kis gróf *Kornis* István,
Mikes István fia: kis gróf *Mikes* István,
Budai Istvánnak fia ugyan István,
Dobokába bíró vala edgy *Kun* István.

---

[1]) T. i. kővári vicekapitány.

Hunyadban főrenden van *Makrai* István.
Fejérben arendás *Besenyei* István,
Közép-Szolnok assessor *Somodi* István.
Nagy-Kászonban lakik nemes *Bernáld* István.

Kővár notár *Szabadszállási* István.
Thordában perceptor az *Pápai* István,
Kraszna vármegyében assessor *Pap* István.
Közép-Szolnokban assessor *Veres* István.

Kapitány főispány ifi *Haller* István.
Jezsuitává lett *Kereszturi* István.
Kolosvármegyében lakott *Mikó* István,
Igen öreg ember vala *Gyárfás* István.

Thoroczkai Boldizsár fia az István.
Dobokában lakék nem régen *Kun* István,
Főpostamester volt az *Récsei* István,
Cseruátonban lakott vén *Damokos* István.

Kővári assessor az *Pertaki* István,
Thordában Bükfalván *Meszelényi* István.
Közép-Szolnok commissár *Vetési* István.
Udvarhelyszéki fi az *Ferenczi* István.

Veresedgyházi főrend az *Borsai* István.
Közép-Szolnok szolgabíró *Gergely* István.
Fejérvármegyében más *Turóczi* István,
Thordában Disznajón van *Bonyhai* István.

Sülyéből assessor az *Pávai* István,
Hunyadvármegyében él az *Makra* István.
Udvarhelyszéki nemes az *Bakó* István,
Kovásznai nemes ifi *Ugron* István.

Thordában Péterlakán *Körösi* István,
Marosszéki nemes ember *Pető* István,
Hunyadvármegyei az *Osztrozi* István.
Prókátor Fejérben *Debreczeni* István.

Hunyadvármegyében *Kenderesi* István,
Udvarhelyszéken nemes az *Osvát* István.
Marosszéken vagyon élő *Diák* István,
Fel-Csíkon az Delnén íratik *Bors* István.

Hunyadban főrenden vagyon *Mara* István,
Thorda-Péterlakán lakik *Pálffi* István,
Marosszéken élő az *Jánosi* István,
Udvarhelyszéki nemes az *Bándi* István.

Hunyadvármegyei az *Csulai* István,
Udvarhelyszéki nemes más *Bakó* István,
Nemes Marosszéken lakik *Farkas* István,
Korod-Szent-Mártonban az *Sásvári* István.

Hunyadvármegye elsőrend *Bagya* István,
Nemes Udvarhelyszéken van *Pálffi* István,
Ugyan az Hunyadban lakik *Hercza* István,
Azon vármegye szilvási *Diák* István.

Az Thorda Pókában van *Budai* István,
Vajda-Szentiványban vagyon *Gondos* István,
Al-Csíkon Mindszenten nemes *Czikó* István,
Hunyadvármegyében lakik *Boros* István.

Nagy-Pöslényből főrend nemzet *Alsó* István,
Pókakereszturi nemes *Székely* István,
Hunyadvármegyéből való az *Nagy* István,
Hunyadban szolgabíró az *Juhász* István.

Az Maros-Bogáton vagyon *Szabó* István,
Udvarhelyszéki nemes más *Diák* István,
Hunyadvármegyében van más *Szabó* István,
Rétyen régi nemes ifibb *Antos* István.

Hunyadvármegyében nemes *Farkas* István,
Sok pénzű Dálnokban az vén *Lázár* István,
Márkosfalván nemes az *Barabás* István,
Az Sepsi-Lisznyóban él *Szotyori* István.

Nem régen báróvá lőn *Naláczi* István,
Thorma László fia ifibb *Torma* István,
Haranglábon főrend az *Szatmári* István,
Az Görgényben lakott régen *Tisza* István.

János.

Kéncstartó tanács úr az vén *Haller* János,
Tábla fia vala az gróf *Bethlen* János,
Igen szent életű apám *Apor* János,
Fogaras kapitány *Thoroczkai* János.

Gubernátor az gróf ifibb *Haller* János,
Régi nemzetiben végső *Alárd* János.
Ifiantan holt meg az *Mikola* János.
Nemzetit végezte *Boldogfalvi* János.

Cancellarius tanács úr *Bethlen* János,
Ugyancsak tanács úr *Tholdalagi* János,
Mostan is cancellár *Bornemiszsza* János,
Itilőmester tanács *Sárosi* János.

Háromszék főkapitány *Nemes* János,
Csiki főkapitány volt az *Dacző* János,
Tolvajtól öleték *Bálpataki* János,
Fiscalis praefectus volt *Diósi* János.

Táblafi s Szolnokban ispány *Kemény* János.
Erdélynek püspöke volt *Antalffi* János,
Olosztelkén lakott az *Daniel* János,
Rosz [1]) vicariusunk gazló *Kastal* János.

Kővári kapitány gróf *Teleki* János,
Tábla fia mostan báró *Lázár* János,
Jóra nevekedett báró *Apor* János,
Hazájának szolgál még az *Béldi* János.

Marosszéki főtiszt *Kereszturi* János,
Tábla fia vala ifibb *Nemes* János,
Alsó-Csernátonban lakott *Bernáld* János,
Olasz nemzet vala az *Biális* János.

Oláh püspök vala báró *Nemes* János,
Hóhér által holt meg *Zabanius* János,
Fiscalis praefectus volt az *Ungur* János.
Százados hazánkban *Verebélyi* János.

Csiki főkirálybíró volt *Petki* János,
Táblai assessor vala az *Vas* János,
Mihályfalván lakott az *Thordai* János,
Somogyomban ifiu *Thordai* János.

---

[1]) A »*Rosz*« szó kiigazítva »*Kösz*«-re s a »*gazló*« szó kihúzva s felébe írva más kézzel »*mostan*«. Apor Péternek sok kellemetlensége volt vele, amint leveleiből kitűnik s épen a háromszéki katholikusok miatt.

Marosszéki főtiszt volt *Sárosi* János,
Rendes úri ember *Tholdalagi* János,
Kis gyermek koromban holt *Thordai* János.
Kis-Borosnyón lakott nagyobb *Tompa* János.

Oláh püspökké lött báró *Klein* János,
Lengyelnél óbester volt *Cserei* János,
Tusonban lakik volt vén *Damokos* János,
Szép öreg ember nyujtódi *Mihálcz* János.

Mezei óbester *Bornemiszsza* János.
Harminczad inspectora *Macskási* János,
Kézdi királybíró mostan *Dombi* János.
Ikafalván lakik amaz *László* János.

Consiliárius csatári *Nagy* János,
Edgy igaz főember az *Barcsai* János.
Belső-Szolnok ispány vala *Alsó* János,
Fogarasföldi volt amaz *Boér* János.

Kemény János fia urfi *Kemény* János,
Bükkösi úr vala másik *Kemény* János.
Sepsiben vicetiszt volt az *Henter* János,
Szentiványban lakik most *Pogádi* János.

Deputatus vala az *Kendeffi* János,
Hatszáznyolczvanötben az *Rhédai* János.
Csiki vicekapitány az *Sándor* János,
Orbai notárius *Szörcsei* János.

Deputatusok közt volt az *Alsó* János.
Alsó-Torján lakott edgy más *Benkő* János.
Csiki szentkirályi vala az *Bors* János,
Csikban Lázárfalván *Angyalosi* János.

Vice lovászmester vala *Donát* János,
Fogarasi kapitány *Cserei* János,
Homoród-szentmártoni az *Bíró* János.
Gelenczei vala az *Biroga* János.

Doboka főbíró *Csernátoni* János,
Fiscalis exactor vala *Dési* János,
Jó prókátor az enyedi *Köblös* János,
Kézdiben Léczfalván van *Salamon* János.

Kolos-Doboka vice *Csernáton* János,
Homoród-szentmártoni más *Bíró* János,
Nagyhírű prókátor az *Harczoi* János,
Al-Dobolyban lakik az *Hollaki* János.

Doboka vicetiszt az *Szarvadi* János,
Fel-Csíkon lakik most is az *Sándor* János,
Kolosváratt lakott *Borsovai* János,
Jó prókátor az zalányi *Apor* János.

Marosban más vicetiszt *Sárosi* János,
Főpostamester vala *Balási* János,
Jól prókátorkodik az *Tholnai* János,
Márkosfalván hala meg *Barabás* János.

Csíki inspector volt az *Cserei* János,
Delnében Fel-Csíkon lakott *Incze* János,
Aranyasi vice volt *Kercsedi* János,
Alsó-Csernátonban lakik *Benkő* János.

Csapón főember volt az *Felvinczi* János,
Annonae commissarius *Dobner* János,
Gyergyóban notárius *Lászlóffi* János,
Sepsiben Zoltánban volt vén *Benkő* János.

Ország főpostamestere *Szepessi* János,
Nagy főember vala az *Szilvási* János,
Ezeres kapitány jó vitéz *Szőcs* János,
Csendes jó prókátor öreg *Pocsa* János.

Koronkai közép *Tholdalagi* János,
Küküllőben vice *Szeredai* János,
Al-Diódon lakék s bíra *Miksa* János,
Illyefalván vagyon az *Biális* János.

Bécsi consiliárius *Fiáth* János,
Teleki János fia: *Teleki* János,
Udvarhelyszéki vala az *Gálffi* János,
Fel-Csíkon Rákoson lakott *Fodor* János.

Udvarhelyi vice öreg *Ugron* János,
Az fia is megint ifi *Ugron* János,
Jóra nevekedett fel az *Torma* János,
Csik-szentgyörgyi főember *Kelemen* János.

Orbai vicetiszt az vén *Geréb* János,
Fia is jó ember ifi *Geréb* János,
Főember számban volt az *Váradi* János,
Fejérben szolgabíró az *Szarka* János.

Iszonyú nagy test sögöti *Mikó* János,
Ország főpostamestere *Incze* János,
Marosszékben lakott az *Szilágyi* János,
Bodzai harminczados vala *Bod* János.

Barcsaiak közt élő *Barcsai* János,
Törcsvári vámos öreg *Pogádi* János,
Kézdiben Polyánban kettős *Mihálcz* János,
Kolosvármegyei nemes *Szabó* János.

Koronkában öreg *Tholdalagi* János,
Ellenségtől holt meg vitéz *Mitmán* János,
Edgy főember vala *Nádudvari* János,
Kis-Borosnyón lakik ifibb *Tompa* János.

Az sóárendator vala *Páter* János,
Thordában nótárius volt *Polus* János,
Nagyhírű prókátor vala *Patkós* János,
Kézdi-Szentléleken volt *Orbai* János.

Nagy főember vala az *Naláczi* János,
Brassai vámos amaz *Rákosi* János,
Kolosvári vámos az *Luczai* János,
Orbai Zágonban lakott *László* János.

Hunyadban főember vala *Kopacz* János,
Bornemiszsza atyja volt *Kászoni* János,
Fejedelem tanittó *Keszei* János,
Háromszékből holt ki régen *Kakas* János.

Itilőmester értünkre *Kendi* János,
Sepsi-Szentiványban lakott *Lajos* János,
Szacsván biradalmú ifibb *Lajos* János,
Jádzi tréfás prókátor volt *László* János.

Edgy főember az ifibb *Kendeffi* János,
Brassai főbíró volt az *Mankós* János,
Polyánban lakott az árva *Mihálcz* János,
Angyaloson nemes az *Losonczi* János.

Szebeni polgármester az *Hozmán* János.
Lemhényi nemes volt ifibb *Geréb* János.
Magtalan Szentgyörgyön ifibb *Daczó* János.
Gyergyóban nem régen volt *Elekes* János.

Kolosvári rector jó *Rajcsáni* János.
Haller György fia volt kisded *Haller* János,
Ifi Vass György fia vala kis *Vas* János.
Miklósvár notárius vén *Gazdag* János.

Professor mathesisban *Duboczki* János,
Régi jámbor szolgám öreg *Lukács* János.
Sepsi-Szentiványban ifi *Donát* János,
Orbai Zágonban volt más *Donát* János.

Szebeni vámos volt az *Bogáti* János,
Katonák között vala *Szentpáli* János,
Alsó-Torján lakott hajdon *Bodó* János.
Thordai hadnagy volt *Bogameri* János.

Beszterczei bíró vala az *Klein* János,
Henter Benedek fia az *Henter* János,
Peselneken lakik az *Bápóti* János,
Udvarhely-Kibéden volt edgy *Nemes* János.

Ádámoson lakik főrend *Buda* János,
Labonczos kapitány vala *Bocskor* János,
Csik-Szentgyörgyön lakott régen *Tompos* János,
Csik-szent-damokosi nemes *Boros* János.

Ezeres kapitány volt *Ecsedi* János,
Hunyadvármegyében lakott az *Puj* János,
Hunyadban viceispány volt *Pogány* János,
Bodzai vámos volt *Hétfalusi* János.

Thordai főbíró volt *Gerendi* János.
Belső-Szolnok notárius *Horvát* János,
Monastori káptalan *Kimita* János,
Ugyanazon tisztben van *Solmosi* János.

Somogyomban lakik mostan *Henter* János,
Makfalván vagyon az *Szeredai* János,
Ádámosi nemes az *Solymosi* János,
Maros mellett Csapón az *Thuróczi* János.

Thordában edgy báró nímet *Pelnicz* János,
Olosztelken főrend az *Daniel* János.
Fejérben notárius *Dobai* János,
Küküllő-Sályiban nemes *Kovács* János.

Uri familia más *Barcsai* János,
Köz-Szolnok szolgabíró *Dobai* János,
Fejérben perceptor volt *Szegedi* János,
Thordai perceptor az *Pápai* János.

Kővár szolgabíró most *Bottyáni* János,
Ugyanazon tisztben vagyon az *Pap* János,
Fejérben assessor az *Papolczi* János,
Csik-szent-damokosi nemes *Sándor* János.

Hunyadi perceptor az *Ponori* János.
Köz-Szolnok assessor *Szentlászlói* János.
Marosban prókátor gálfalvi *Nagy* János,
Gyergyó-Alfaluban lakik *László* János.

Hunyad-tornyafalvi főrend *Tornya* János,
Közép-Szolnokban assessor *Horvát* János,
Süketfalvi főrend az *Szilágyi* János.
Az maros-járai az *Ölvedi* János.

Fejérben assessor öregb *Köblös* János,
Az nemesek közt vagyon *Bartók* János,
Hunyadvármegye assessor *Ungur* János.
Küküllő-Egrestőn vagyon *Csiszér* János.

Thordában főrenden vagyon *Alsó* János,
Küküllőben azon rendben *Simon* János.
Krasznában assessor az *Sombori* János.
Közép-Szolnokban assessor az *Kán* János.

Hunyadban főrenden vagyon az *Zeik* János,
Kővári assessor edgyik *Boros* János.
Marosszéki nemes ember *Hajdu* János,
Nemes Udvarhelyszéken van *Szolga* János.

Hunyadban főrend az más *Buda* János.
Kolosvárt vámos volt *Ilyefalvi* János,
Fejérben assessor az *Rákosi* János.
Krasznában assessor az *Kolumbán* János.

Krasznavármegye födézmás *Varju* János,
Fejérben assessor ifibb *Köblös* János,
Küküllő-Egrestőn vagyon *Tompos* János,
Kővárban assessor az *Ecsedi* János.

Thordában assessor az *Ecseti* János,
Fejérvármegye assessor *Vizi* János,
Hunyadban vicenotári *Pogány* János,
Kővár-sárosberkeszi az *Czelti* János.

Már jó ifiu legény *Thoroczkai* János,
Bodokon edgyügyű lakik *Mikó* János,
Árvából jött volt le az *Abaffi* János,
Zoltánból hala ki minap *Czerjék* János.

Régi jó főember volt *Szilvási* János,
Fejérben főbíró vala *Balog* János,
Brassai harminczados *Balási* János,
Kolosi viceispány *Baróti* János.

Marosi vicetiszt *Berzenczei* János,
Maxán lakik mostan az *Gyulai* János,
Hadak között vala az *Kálnoki* János,
Prókátor most martonosi *Gyujtó* János.

Kővár nagynyiresi assessor *Pap* János,
Bogáti János fia *Bogáti* János,
Csíkban assessor vacsárcsi *Bíró* János,
Az Háczeg vidéki osztrói *Pap* János.

Hunyadvármegyében más *Bogáti* János,
Dempsus nevű falubéli *Lukács* János,
Fejérben prókátor az *Munkácsi* János,
Fel-Csík Vacsarcsiban nemes rend *Blás* János.

Köz-Szolnok assessor *Vizkeleti* János,
Most nevekedik fel az *Jábroszki* János,
Fel-Csíkon királybíró volt *Csató* János,
Marosszéki nemes az *Tamási* János.

Fejérben assessor az *Harsányi* János,
Hunyadvármegyei főrend *Balog* János,

Hétbükkön szolgabíró az *Mera* János,
Fel-Csík Madarason vagyon *Csáki* János.

Borberekből assessor az *Vizi* János,
Hunyadban Hosdáton az *Antalffi* János.
Thordában szolgabíró *Kászoni* János,
Fagarasföldi volt régen *Boér* János.

Hunyadban főrenden *Kenderesi* János,
Azon vármegyében vagyon *Bagya* János.
Fejér commissár mohai *Szabó* János.
Thorda vármegyében lakik *Egyed* János.

Edgy főember vala az *Belényi* János,
Hunyadvármegyében lakik *Gorgocs* János,
Thorda-felfalusi nemes az *Nagy* János,
Azon vármegyében Illyén *Hajdo (így!)* János.

Hunyadvármegyében *Kis-Barcsai* János,
Azon vármegyében ifibb *Zudor* János,
Ottan szolgabíró az *Buktai* János.
Páván régi nemes ember *Mihálcz* János.

Hunyadvármegyében él az *Hernya* János,
Hobicskai nemes ember *Oda* János,
Zágonban régi nemes az *Vajna* János.
Barátoson vagyon s lakik *Balog* János.

Hunyadvármegyében nemes *Krajnik* János.
Azon vármegyében nemes *Balázs* János,
Hunyadban Teleken vagyon *Toma* János.
Nagypöslényi nemes ember az *Pap* János.

Kurucz brigadéros az *Csajági* János,
Nyolczvankét esztendős főrend *Hochmár* János,
Világi pap vollt főrend *Somai* János.
Ezeres kapitány az vitéz *Kos* János.

Első barát Esztelneken az *Nagy* János.
Kurucz hadnagy vala *Komáromi* János,
Örmény papot ölt meg minap *Szarka* János,
Aranyasszéki volt *Szalontai* János.

Ignác.

Thordában főispány *Bornemiszsza* Ignác,
Ifiacska holt meg *Thoroczkai* Ignác,
Ezeres kapitány volt *Szentpáli* Ignác,
Lutheringus nemzet az *Desertin* Ignác.[1])

József.

Fejérvármegye ispány *Teleki* József,
Most itílőmester az *Inczédi* József,
És ifiú legény báró *Apor* József.
Reménséget mutat magán *Huszár* József.

Máramarosi főispány *Bethlen* József,
Aranyasi főtiszt volt *Daniel* József,
Adjunctus commissarius *Szabó* József,
Az csíki Sögötből holt ki *Mikó* József.

Consiliárius az *Naláczi* József,
Becsületes ember volt *Maxi* József,
Fagaras kapitány lett volt *Boér* József,
Regálisták között vala *Geréb* József.

Apaffi papja volt az *Nagyari* József,
Kapitány tisztiben holt *Teleki* József,
Életben van mostan gróf *Kálnoki* József,
Pollyánban vicetiszt volt az *Mihálcz* József.

Marosszékben Kálban az *Barcsai* József,
Jámbor, jóerkölcsű vala az *Koncz* József,
Fagaras földin van ifibb *Boér* József,
Edgy jó szolgám volt dálnoki *Miklós* József.

Tököli miatt holt volt meg *Haller* József,
Consiliarius Bécsben *Kozma* József,
Orbai notárius az *Imre* József,
Pestis miatt holt Volálban *Benkő* József.

Hadak között lakott báró *Jósika* József,
Miklósvárszéki vicetiszt *Baló* József,
Kászoni vicetiszt az *Balási* József,
Gyergyai vicetiszt az más *Baló* József.

---

[1]) Mindenütt egyszerü c-vel írva.

Bölönből hala ki edgy *Kálnoki* József,
Brassó alatt vesze az jó *Donát* József,
Míg élt Baczonban lakott vén *Baló* József,
Most Lemhényben lakik edgyik *Benkő* József.

Notárius Marosban *Szilágyi* József,
Jó régen hala meg más vén *Baló* József,
Fogarasföldi volt meg más *Boér* József,
Fejérben Karatnán van *Könczei* József.

Fejérben főbíró *Eperjesi* József,
Felvinczen lakik volt az *Felvinczi* József,
Ürmösről iratott fel az *Maurer* József,
Ráczok miatt veszett el az *Folta* József.

Hunyadi viceispán az *Győrffi* József,
Dicső-Szentmártonban lakik *Henter* József,
Csíkban Szentmártonon vagyon *Horvát* József,
Kézdi-Ikafalván nemes *Balog* József.

Csecsszopó korában holt gróf *Mikes* József,
Ifiacska vala gróf *Keresztes* József,
Igyenes jó magyar az *Keserű* Jószef,
Igen derék gazda vala *Bocskor* József.

Udvarhely-Szentmihályt él az *Ugron* József,
Balog Zsigmond fia: ifi *Balog* József,
Peselneki vala *Kisfaludi* József,
Dobokavármegyében van *Viski* József.

Thordában főbíró *Szaboszlai* József,
Alsócsernátoni az *Damokos* József,
Előmenetelre méltó *Pocsa* József,
Kézdiben Léczfalván gazdám *Kovács* József.

Marosszékből való az *Sárosi* József,
Kolosvári bíró vala *Kurtyán* József,
Most Gelenczén nemes ember az *Nagy* József,
Miklósvár-Köpeczen vagyon *Incze* József.

Andrási István fia: az *Andrási* József,
Régi familia az úr *Tholdi* József,
Gyergyai vicetiszt fia az *Baló* József,
Fejérvármegyében Karatnán *Kis* József.

Szolnokvármegyei ispány *Vasas* József.
Ádámoson lakik nemes *Fodor* József.
Sövényfalvi nemes az *Csapai* József.
Küküllő-Sályiban *Szombatfalvi* József.

Sárdon edgy főember amaz *Sándor* József.
Danyai nemes ember *Surányi* József.
Küküllő-Ernyében vagyon *Farkas* József.
Szolgálatra való ember *Gazda* József.

Krasznai assessor főrend *Szénás* József.
Commissár Szolnokban az *Somoldi (így!)* József,
Udvarhelyszéken van nemes *Baczó* József.
Thordában szolgabíró *Gávai* József.

Klopotivafalván lakik *Pogány* József.
Thordában szolgabíró az *Bakó* József,
Fejében notári *Szentkirályi* József,
Kővári assessor az *Bicskei* József.

Ugyan jó főember az *Makrai* József.
Thordavármegyében az *Keresztes* József.
Marosszéki nemes ember *Baczó* József.
Nemes Udvarhelyszéken van *Baczó* József.

Fejérben assessor *Komáromi* József.
Marosban notárius *Szilágyi* József.
Hunyadvármegyében *Csolnakosi* József.
Fel-Csík-Szentmihályon vagyon *Balla* József.

Zarándban viceispány az *Pogány* József,
Fejérben perceptor az *Noáczki* József,
Udvarhelyszéken vagyon az *Török* József.
Marosszékben Kálban van *Csapai* József.

Hunyadvármegyében főrend az *Rácz* József,
Tompaházán lakik most az *Bartha* József.
Csolnokosi öregb *Csolnokosi* József,
Csernafalvi nemes ember *Cserna* József.

Ifi urak között van *Rhédei* József,
Uzonban is urfi most az *Béldi* József,
Az katonák között vagyon *Rhadák* József.
Sepsi-Szentgyörgyön van ifi *Daczó* József.

Borberekből assessor *Ecsedi* József.
Assessor szent-tamási *Szalánczi* József.
Hunyadvármegyében nemes *Vajda* József.
Marosszéki nemes ember az *Nagy* József.

Nagy főember számban vagyon *Nemes* József.
Rendes ifiacska az *Talaba* József,
Hunyadvármegyei *Csernátoni* József,
Hortobágyfalván lakik az *Gergely* József.

Hunyadban Losádon az *Baczoni* József.
Az Sepsi-Szentgyörgyön él *Teleki* József.
Kézdiszékben Maxán más *Teleki* József.
Kézdiben prókátor az *Fekete* József.

Imreh.

Thordában főispány volt *Jósika* Imreh.
Papi renden vagyon tudós *Boér* Imreh.
Mező-Szengyelben lakott *Macskási* Imreh.
Tábla fia vala az *Csulai* Imreh.

Táblai assessor vala *Lázár* Imreh.
Most életben vagyon az gróf *Csáki* Imreh.
Nem régen hala meg Kendben *Apor* Imreh,
Marosszékben vicetiszt volt *Botos* Imreh.

Nagy gróf házból való az gróf *Bethlen* Imreh,
Viceispány Thordában az *Miske* Imreh,
Boszorkányság miatt holt meg *Boér* Imreh,
Martonfalván vagyon s lakik *Bartók* Imreh.

Küküllő főbíró *Bagátai* Imreh.
Damokos János fia: *Damokos* Imreh.
Fejérben vice az öreg *Miske* Imreh.
Kászoni vicetiszt volt *Balasi* Imreh.

Nagy-Szombatba felkisért *Zarnóczi* Imreh.
Imecsfalván főember az *Imecs* Imreh.
Losonczi Bánffiak-féle *Bánffi* Imreh.
Szép ifiuságban holt meg *Jankó* Imreh.

Kolosvári rector az *Körmöndi* Imreh.
Ugyan odavaló az *Görgei* Imreh.

Custos provincialis az *Lamprik* Imreh.
Szentkatolnán nemes ember az *Cseh* Imreh.

Jósika Mojses fia: *Jósika* Imreh,
Edgy prókátor vagyon *Szeredai* Imreh,
Fel-Csíkon assessor edgyik *Czikó* Imreh,
Biális János fia: *Biális* Imreh.

Fejérben assessor az *Szalánczi* Imreh,
Ottan prókátor *Érsekujvári* Imreh,
Az sepsi Komollón nemes *Barta* Imreh,
Kézdiben Dálnokban vagyon *Veres* Imreh.

Jób.

Dersben igen hires gazdag *Sebessi* Jób,
Fejérben viceispány vala az *Türi* Jób,
Alsó-veniczei Boér az *Boér* Jób.

Jakab.

Gilányi György vére volt *Gilányi* Jakab,
Aranyváltó vala az *Grabarics* Jakab,
Genuából való volt *Biális* Jakab,
Sepsiben Uzonban van *Pünkösti* Jakab.

Hunyadban Bajesden vagyon *Farkas* Jakab,
Hilibben armálista az *Vajda* Jakab,
Kolosvár plebánus báttya *Bíró* Jakab,
Hunyadvármegyében vagyon *Zudor* Jakab.

Jeremiás.

Szebenben híres pictor az *Jeremiás,*
Nagy-Ajtáról holt ki *Huszár* Jeremiás,
Ugyanott él fia: *Huszár* Jeremiás,
Tatrangon is pap fia edgy *Jeremiás.*

Isák.

Hunyadban főbíró vala *Mária* Isák,
Baráttá lett vala *Komáromi* Isák,
Fejérben perceptor az *Kerekes* Isák,
Ugyanott szolgabíró *Egyedi* Isák.

Illyés.

Hugyadvármegyei az *Csulai* Illyés,
Armálista Papolczon *Csoria* Illyés,
Sepsi-Zoltánban lófő *Zalányi* Illyés,
Kászonban plebánus volt az *Fülöp* Illyés.

Littera K.

Kelemen.

Székelyek generálja *Mikes* Kelemen,
Számkivetésben van más *Mikes* Kelemen,
Referendárius *Dimiény* Kelemen,
Fiskus perceptora volt *Kozma* Kelemen.

Sepsiben vicetiszt volt *Henter* Kelemen,
Ráczok miatt veszett el *Bocskor* Kelemen,
Az Kézdi-Dálnokban van *Lázár* Kelemen,
Szentléleken lakik más *Kozma* Kelemen.

Dobokában assessor az *Bors* Kelemen,
Al-Csíkon Szentgyörgyön van *Tompos* Kelemen,
Madefalván vagyon az *Diák* Kelemen,
Al-Csík-Szentmártonon az *Bocskor* Kelemen.

Kilenczvennégy esztendős *Béldi* Kelemen,
Az Kézdi-Pollyánban van *Mihálcz* Kelemen,
Alcsíkszéki assessor *Szabó* Kelemen,
Kézdi-Szentléleken *Könczei* Kelemen.

Károly.

Grófi házból való az gróf *Bethlen* Károly,
Edgy született báró ifi *Prinyi* Károly,
Naláczi József fia: *Naláczi* Károly,
Szambler Szaniszló fia az *Számbler* Károly.

Vitéz generális az gróf *Pálffi* Károly,
Kisded gyermek holt meg az gróf *Mikes* Károly,
Szép ifiacska volt *Bornemiszsza* Károly,
Jóra nevekedett fel az *Szálpek* Károly.

Kozma.

Hires tábla fia vala *Horváth* Kozma.
Ma is jeles ember ifi *Horváth* Kozma.
Udvarhely-Sákodról van más *Horváth* Kozma.
Gazdag kereskedő görög *Buczi* Kozma.

Littera L.

László.

Generál kapitány gróf *Gyulaffi* László.
Mezei generál az vén *Csáki* László.
Praesidens főispány tanács *Székely* László.
Guberniális személy *Teleki* László.

Igen jó barátom tanács *Bethlen* László.
Vitéz colonellus vala *Vaji* László,
Főember (ugy mondták) *Belényesi* László.
Most ifi legény sákodi *Horváth* László.

Tanácsúr vala az szelid *Kemény* László,
Krasznai főispány mostan *Bánffi* László.
Familia vége az *Mikola* László,
Czegében lakik volt nem régen *Vas* László.

Udvarhelyi főtiszt gróf *Gyulaffi* László,
Mostan serkedezik báró *Apor* László,
Derék ember vala míg élt *Torma* László,
Érdemes jó ember Csapón az *Kun* László.

Csintalan katonás ifibb *Csáki* László,
Katonává lett volt az *Jósika* László,
Tábla fia vala Hunyad *Balog* László,
Ifi legény holt meg másik *Bánffi* László.

Kemény László fia: báró *Kemény* László.
Maxán lakott az jámbor *Gyulai* László.
Ifiantan holt meg Küskend[1]) *Bíró* László.
Kövesden bír vala öreg *Boér* László.

---

[1]) T. i. Kis-kendi.

Most ifiú legény az gróf *Bethlen* László,
Udvari jó tréfás kis *Macskási* László,
Uri familia az *Rhédai* László,
Thoroczkóról való *Thoroczkai* László.

Jó ifiúságban holt meg *Lázár* László,
Nagy főember vala az *Kendeffi* László,
Kocsárdon lakik mostan *Szilágyi* László,
Imecsfalván penig jámbor *Imecs* László.

Ez világot vigon éli *Székely* László,
Ez világból kimúlt báró *Korda* László,
Küküllő-Radnóton gazda *Balog* László,
Most Kövesden lakik ifibb *Boér* László.

Pestiskor hala meg az gróf *Haller* László,
Háportonban lakik mostan *Miksa* László,
Orbaiban assessor az *Túri* László,
Sepsiben Besenyőn van *Szörcsei* László.

Főpostamester Erdélyben *Vajda* László,
Maxán lakik most ifibb *Gyulai* László,
Fejérben főbíró volt *Thordai* László,
Szép ifiúságban holt meg az *Kun* László.

Al-Csíkon vicetiszt mostan *Henter* László,
Orbai vicetiszt öregb *Túri* László,
Főbíró Fejérben vala *Tholdi* László,
Dálnokban lakik az nemes *Székely* László.

Kolos viceispány az *Décsei* László,
Hunyadban Algyógyon lakik edgy *Kun* László,
Maros-Széken lakott *Boronnyai* László,
Kolosvármegyében vala az *Bik* László.

Dobokában viceispány *Mára* László,
Papfalván lakik volt *Havasalyi* László,
Al-Csík-Szentkirályon lakozott *Bors* László.
Etfalván lakik az öreg *Imre* László.

Imperii eques vala *Dindár* László,
Sepsi-Szentgyörgyön nőtelen *Daczó* László,
Alcsíki notárius az *Czikó* László,
Homoród-szentmártoni volt *Bíró* László.

Hunyadvármegyében főember *Zeik* László,
Hunyadvármegyei más *Sombori* László,
Küküllő edgy ispány *Szombatfalvi* László,
Orbai Kovásznán vagyon *Márkos* László.

Gyerőffi fiai Pál s *Gyerőffi* László,
Máramorosi főember *Fráter* László.
Czofalváról hala ki az *László* László,
Híres prókátor volt az *Kubinyi* László.

Edgy testvérek *Béldi* Mihály, József, László,
Páloson bír val *Szentkirályi* László,
Marosszéki káli vala edgy *Kun* László,
Mátisfalván vala s éle *Becző* László.

Apor István fia volt kis *Apor* László,
Jó fő ember ifiabb *Kendeffi* László,
Macskási Péternek fia vala László,
Mikeszászán lakott az *Mohai* László.

Daniel Ferencz raj: Ferencz, György és László,
Küküllővármegyében *Pápai* László,
Csiki notárius vala *Czerjék* László,
Orbai assessor Zágon *László* László.

Fiscalis exactor az *Illyei* László,
Sepsi-Szentgyörgyön főember *Székely* László,
Sepsiben Zalányban vagyon *Séra* László,
Uzonban nemes ember az *Küspál* László.[1]

Főcommissarius társ *Luczai* László,
Megtébolyodott volt Maxán *Jankó* László,
Felesége miatt holt meg *Imreh* László,
Felső-Csernátonban lakik *Csiki* László,

Harmad provinciális *Bögözi* László,
Ezeres kapitány volt *Bagosi* László,
Magát felakasztá rétyi *Antos* László,
Az Zoltánban lakott régen *Czerjék* László.

---

[1]) Ez a sor át van húzva s fölibe írva más írással ez: »*Másodszor írta le eztet Pótsa László*«. Ez valószinüleg az jelenti, hogy Pótsa László erről a példányról másolatot írt s ebben nem találván benne a nevét, egy sort kihúzott s helyébe írta a maga nevét.

Assessor Krasznában az *Alvinczi* László.
Vicetiszt Szolnokban *Palotkai* László.
Pestisben Pollyánban hala *Mihálcz* László,
Az kancellárián tanól *Vajna* László.

Hosszúaszón főrend edgyik *Dési* László,
Mikeszászán vala más *Mohai* László.
Az Gogányban vagyon az *Zalányi* László,
Haranglábi nemes ember *Horvát* László.

Kővári assessor *Sármasági* László,
Ugyanott assessor nemes *Kaczó* László.
Thordában assessor más *Zalányi* László.
Közép-Szolnok assessor az *Lengyel* László.

Krasznában notárius *Bölöni* László.
Kővári assessor az *Pelei* László.
Küküllő-Benyében vagyon *Boér* László.
Udvarhelyszéki főrend az *Török* László.

Báró számban vagyon az *Naláczi* László.
Urak közűl való az *Kendeffi* László.
Főemberi számban vagyon *Suki* László,
Kővári assessor edgyik *Nemes* László.

Doboka vicetiszt mostan *Mara* László.
Marosszéki nemes az *Csapai* László.
Kővárvidéki assessor *Nemes* László.
Fejérben szolgabíró *Bagyoni* László.

Hunyadban főrenden vagyon *Buda* László,
Fejérben assessor más *Bagyoni* László.
Edgyik nemes ember Csíkban *Székely* László,
Maros mellett, Déván, nemes *Csáki* László.

Főemberek közt van *Eperjesi* László.
Régi jó főember az *Szalánczi* László,
Az director fia ifi *Dobra* László.
Hunyadvármegyében van *Russori* László.

Haller Gábor fia az gróf *Haller* László.
Vicelovászmester Baczón *Baló* László.
Felcsíki nemes volt az *Abaffi* László.
Miklósvári notárius *Bakcsi* László.

Magtalan s nőtelen sepsi *Daczó* László.
Miklósvár vicetiszt volt az *Donát* László,
Sárkánnál veszett el ifi *Donát* László,
Várad alatt penig az *Diósi* László.

Hunyadban főbíró *Berivői* László,
Gyergyó-Újfaluban lakik *Sólyom* László,
Fejérvárt prókátor az *Apáti* László,
Hunyadvármegyében lakik *Balya* László.

Fejérben assessor az *Szentpáli* László.
Edgy nemes ember most az *Szacsvai* László,
Orbai Czofalván van *Csabai* László,
Szörcsén régi nemes öregb *Donát* László.

Hunyadban szolgabíró mostan *Rácz* László,
Zoltánban életben van más *Czerjék* László,
Angyaloson lakik ifi *Forró* László,
Alcsíkszéki nemes az más *Székely* László.

Hunyadvármegyében vagyon *Makra* László,
Az Sepsi-Szotyorban régi az *Nagy* László,
Orbai Zabolán az *Elekes* László,
Illyefalván armálista *Tankó* László.

Lázár.

Itílő s kapitány Csíkban *Apor* Lázár,
Életben van ma is másik *Apor* Lázár,
Szépen nevekedik ifi *Apor* Lázár,
Csíkban az Sögötben lakik *Mikó* Lázár.

Hunyadban Hosdáton vagyon *Pálffi* Lázár,
Al-Csík-Szentkirályról íratik *Bors* Lázár,
Gyermekkorban holt meg kis *Keserű* Lázár,
Szotyorban lófő mostanság az *Nagy* Lázár.

Nagy főember vala, mondták, az *Kun* Lázár,
Szentkatolnán ifi legény *Polus* Lázár,
Az maga rendiben jó lesz *Pocsa* Lázár.
Kézdi-Martonoson lakik volt *Nagy* Lázár.

Lőrincz.

Fejérben főispány vala *Pekri* Lőrincz,
Pekrinek veje volt az *Révai* Lőrincz.

Régi familia volt *Fekete* Lőrincz,
Olosztelken lakott az *Daniel* Lőrincz.

Marosszéken lakott hajdon az *Nagy* Lőrincz,
Kolosvári nemes *Menesági* Lőrincz,
Martonosban régi nemes *Fülöp* Lőrincz,
Torján armálista nemes *Márton* Lőrincz.

Kanczellista diák mostan *More* Lőrincz,
Bábahalmán nemes ember az *Nagy* Lőrincz,
Sövényfalván vagyon második *Nagy* Lőrincz,
Torján igen jámbor ember vala *Mike* Lőrincz.

Lajos.

Hunyadban főispány volt *Naláczi* Lajos,
Hazájának szolgál még *Teleki* Lajos,
Eleje nyomdokát nyomja *Bethlen* Lajos,
Hadak között holt meg az *Daniel* Lajos.

Gyulai Istváné gróf *Gyulai* Lajos,
Most életben vagyon az *Naláczi* Lajos,
Harminczados vala *Komáromi* Lajos,
Az fia perceptor *Komáromi* Lajos.

Hunyadban főember *Eperjesi* Lajos,
Nemes Bardóczszékben él az *Markó* Lajos,
Fejérben szolgabíró az *Szabó* Lajos,
Dobra városában főhadnagy *Küs* Lajos.

Lukács.

Régi nemzetségű Hadrén *Trauzner* Lukács,
Alcsík-szentkirályi való volt *Bors* Lukács,
Kézdiben Albisban vagyon az *Bod* Lukács,
Száraz-Ajtán lakik nemes *Barta* Lukács.

Littera M.

Mihály.

Ország fejedelmi két *Apaffi* Mihály,
Generál, sok tisztű vén *Teleki* Mihály,
Tanácsúr, míg megbotlott, *Barcsai* Mihály,
Háromszéki főkapitány *Mikes* Mihály.

Tanácsúr hala meg *Thoroczkai* Mihály.
Kővári kapitány más *Teleki* Mihály,
Nyomorú köszvényes vala *Bánffi* Mihály.
Háromszéki főtiszt az *Daniel* Mihály.

Zarándvármegyei ispány *Száva* Mihály,
Barcsai nagy házból van *Barcsai* Mihály,
Szép öregséget ért *Tholdalagi* Mihály,
Ország postamestere *Kálnoki* Mihály.

Teleki Mihály veje volt *Vaji* Mihály,
Szép eszű elméjű most *Teleki* Mihály,
Hires itílőmester *Simonffi* Mihály,
Mihályfalvi vala amaz *Vajda* Mihály.

Itílőmester volt nem rég *Olosz* Mihály,
Jesuitává lett ifi *Henter* Mihály,
Sepsi vicekirálybíró *Székely* Mihály,
Fagarasi vicetiszt *Talaba* Mihály.

Guberniális személy volt *Simon* Mihály.
Értelmes, bölcs, tudós az *Cserei* Mihály,
Szép értelmű ember Torján *Mihálcz* Mihály,
Sepsi notárius volt az *Benkő* Mihály.

Tanácsúr tétetett *Zekélius* Mihály,
Thordai főbíró *Baranyai* Mihály,
Fejérben viceispány volt *Kornis* Mihály,
Enyedi hadnagy volt az *Jenei* Mihály.

Bethlen Miklós fia az gróf *Bethlen* Mihály,
Marosszéki fiú vala az *Bán* Mihály,
Thordában öleték meg az *Bíró* Mihály,
Al-Dobolyban lakik az *Baczoni* Mihály.

Nem nagy eszű vala az *Macskási* Mihály,
Fia is ifiu holt *Macskási* Mihály,
Háromszéki vicekapitány *Henter* Mihály,
Ifi korban holt meg fia *Henter* Mihály.

Registrator vala régen az *Jó* Mihály.
Jádzi, tréfás és víg *Diószegi* Mihály,
Szolnokban főbíró *Diószegi* Mihály,
Kászoni notárius *Kászoni* Mihály.

Ország perceptora volt *Dálnoki* Mihály.
Csíkszéki vicekirálybíró *Bors* Mihály,
Mikeszászán lakott ifi *Bodó* Mihály,
Kolosi sóispány az *Tatrosi* Mihály.

Rendes testes csontos az *Inczédi* Mihály.
Főember számban vala az *Kabos* Mihály.
Friss, szép, küsded ember volt az *Jármi* Mihály,
Híres gyalog hadnagy az *Harkai* Mihály.

Mostan nevekedik gróf *Ferrati* Mihály,
Fogarasföldi volt amaz *Boér* Mihály.
Gyergyai nemes ember volt az *Bot* Mihály.
Sárkánnál veszett czofalvi *László* Mihály.

Marosi inspektor ifi *Dósa* Mihály,
Vicekirálybíró *Szeredai* Mihály,
Expertus prókátor Bágyon *Váró* Mihály.
Nagy-Nyujtódon lakik mostan *Jancsó* Mihály.

Sepsi királybíró volt vén *Székely* Mihály.
Jó ifi korában holt meg *Torma* Mihály.
Sepsi notárius volt *Pünkösti* Mihály,
Apor komornikja vala *Gazda* Mihály.

Prima aprilis holt meg *Miholcsa* Mihály.
Edgy főember ifibb *Eperjesi* Mihály.
Fiscalis prókátor az *Halmágyi* Mihály.
Kolosvárt levéltartó *Barabás* Mihály.

Nagy főember tréfás vala *Suki* Mihály.
Kővár vicekapitány *Katona* Mihály.
Udvarhelyszékben lakik volt *Gálffi* Mihály.
Felső-Csernátonban az *Szaniszló* Mihály.

Kézdi királybiró öreg *Mihálcz* Mihály,
Igen öreg ember régen az *Vér* Mihály,
Gógányváraljai öregb *Száva* Mihály,
Alcsiki notárius volt *Szabó* Mihály.

Apaffi doctora volt *Köpeczi* Mihály.
Régi főember volt az *Maxai* Mihály,
Doboka-Fel-Tökön lakott *Viski* Mihály.
Ugyan Dobokában vagyon *Bogdány* Mihály.

Rendes jó ifiú *Kereszturi* Mihály,
Edgy főember volt más *Eperjesi* Mihály,
Csernátonban lakott vén *Kálnoki* Mihály,
Udvarhelyszéki fi volt az *Baczó* Mihály.

Kapikia vala régen *Maurer* Mihály,
Kolosvári hadnagy volt *Szilágyi* Mihály,
Hunyadvármegyei vala az *Puj* Mihály,
Marosszékben lakott az öregb *Tót* Mihály.

Jámbor öreg ember *Keresztúri* Mihály,
Százados hadnagy volt az *Lévai* Mihály,
Igen jó gazda polyáni *Mihálcz* Mihály,
Aldobolyi régen volt az *Mihács* Mihály.

Apjához hasonló *Keresztúri* Mihály,
Igaz főember vala az *Nemes* Mihály,
Ezeres kapitány volt az *Nyuzó* Mihály,
Kézdi-Esztelneken *Karakkai* Mihály.

Thordában főbíró az *Hegyessi* Mihály,
Szép ifi korában holt meg *Jankó* Mihály,
Becsületre méltó *Küsfaludi* Mihály,
Jó természetű ifi *Könczei* Mihály.

Nagy főember az ifi *Rhédai* Mihály,
Kolosvármegyében *Keszelei* Mihály,
Al-Paréton lakik edgy *Szilágyi* Mihály,
Kolos vármegyében *Praelukai* Mihály.

Az Alsó-Volálban lakott *Apor* Mihály,
Ugyanaz Volálban vala *Kövér* Mihály,
Fogarasföldi volt öreg *Rétyi* Mihály.
Esztelneken nemes ember *Bartos* Mihály.

Tatártúl öletett vén *Cserei* Mihály,
Gutától üttetett meg az *Donát* Mihály,
Fogarasföldi volt amaz *Csuréz* Mihály,
Ernyében lakozott az *Cziriák* Mihály.

Segesvárt fejét vesztette *Déli (így!)* Mihály,
Hires pohárnak volt zalányi *Nagy* Mihály,
Szászvároson lakott *Eperjesi* Mihály,
Régi nemes ember az *Ladányi* Mihály.

Brassai főbíró vala *Flistik* Mihály.
Százados kapitány volt *Hadadi* Mihály,
Kolosvári vala amaz *Huszár* Mihály,
Marosszékben Kálban vala *Gábor* Mihály.

Kolosvárt superior *Fenesi* Mihály,
Kolosvárt főpap torjai *Szabó* Mihály,
Régi plebánus Torján nemes *Cseh* Mihály.
Rétyen kapikia fia *Székely* Mihály.

Udvarhelyt superior *Sárhegyi* Mihály,
Mester philosophiamban *Hoffmány* Mihály.
Ifi Apaffi komornik *Balkó* Mihály,
Alsó-Torján lakott öreg *Bodó* Mihály.

Magyar törvény-professorom *Bencsik* Mihály,
Kálvenista *(így!)* püspök a *Tofaeus* Mihály,
Ezeres kapitány volt *Szappanos* Mihály.
Csíki notárius volt edgy *Sándor* Mihály.

Főember számban volt Kálban az *Kun* Mihály,
Igen vén ember volt vén *Könczei* Mihály,
Udvarhelyszéki volt az *Ferenczi* Mihály,
Az Kézdi-Léczfalván lakott *Bodor* Mihály.

Petki Dávid fia: kisded *Petki* Mihály.
Mikes Mihály fia: kicsin *Mikes* Mihály.
Fagaras alatt kapitány volt *Rácz* Mihály.
Miklósvár Nagy-Ajtán vagyon *Henter* Mihály.

Ifiu legény holt meg az *Tholdi* Mihály,
Thorda főbíró ifibb *Hegyessi* Mihály,
Csíkban egy assessor öreg *Bocskor* Mihály,
Csíkszentsimoni fiú az *Endes* Mihály.

Mostan nevekedik kis gróf *Kornis* Mihály,
Krasznai notárius *Bölöni* Mihály.
Maurer József fia ifi *Maurer* Mihály,
Marosi notárius: *Szilágyi* Mihály.

Désfalván főember mostan *Jármi* Mihály,
Küküllő assessor *Besenyei* Mihály,
Haller-ház inspector *Szentiványi* Mihály.
Hunyadból származott *Csolnakosi* Mihály.

Szolnak vármegyei ispány *Vinter* Mihály,
Ugyan odavaló ispány *Alsó* Mihály,
Désfalván főrenden vagyon *Simon* Mihály,
Vadas Pálnak vére: nemes *Vadas* Mihály.

Kővári assessor az *Katona* Mihály,
Krasznában assessor edgyik *Kovács* Mihály,
Közép-Szolnok szolgabíró *Kengyel* Mihály,
Udvarhelyszéki nemes más *Baczó* Mihály.

Híres prókátor volt más *Halmágyi* Mihály,
Kővári assessor edgyik *Mikle* Mihály,
Udvarhelyszéken volt az *Fekete* Mihály,
Hunyadvármegyei az *Toplicza* Mihály.

Marosban vicetiszt volt vén *Dósa* Mihály,
Csíkban, Szent-Mihályon vice *Sándor* Mihály,
Lázárfalván lakott *Angyalosi* Mihály,
Alsó-Torján penig öreg *Benkő* Mihály.

Maros-Ákosfalván van *Szilágyi* Mihály,
Thordavármegyében *Keresztczégi (így!)* Mihály,
Udvarhelyszéki nemes *Barabás* Mihály,
Fejérben prókátor az *Hatházi* Mihály.

Marosi perceptor az *Bereczki* Mihály,
Mostan nevekedik küs *Jábroszki* Mihály,
Felcsík-Delnén lakik ifibb *Bocskor* Mihály,
Marosszéki nemes ember az *Nagy* Mihály.

Fel-Csík vicetiszt régen volt *Bodó* Mihály,
Fejérben assessor mostan *Szántó* Mihály,
Kolosban Somboron van *Gyulai* Mihály,
Fejérben assessor az *Jenei* Mihály.

Fejérben assessor hari *Csató* Mihály,
Udvarhelyen főrend más *Fekete* Mihály,
Hunyadvármegyei nemes *Farkas* Mihály,
Marosszéki nemes ember más *Nagy* Mihály.

Hunyadban elsők közül az *Bágya* Mihály,
Boér Istvány fia: kisded *Boér* Mihály,
Derék híres puskás volt *Bányai* Mihály,
Al-Csík-Szentmártonon *Bíró Puskás* Mihály.

Hunyadban főrenden *Kenderesi* Mihály,
Vajda-Szentiványban lakik *Gondos* Mihály,
Radnótfái nemes ember *Filep* Mihály,
Al-Csík-Szentsimonon vagyon *Deák* Mihály.

Hunyadi notárius az *Vajda* Mihály,
Bölönben régi nemes az *Gazdag* Mihály,
Imecs Mátyásé Hilibben *Imecs* Mihály,
Szörcsén régi nemes ember *Ugron* Mihály.

Hunyadban Alsó-Szilváson *Páva* Mihály,
Gyergyóban Szárhegyen vagyon *Deák* Mihály,
Kézdi-markosfalvi az *Barabás* Mihály,
Hunyadvármegyében *Karakai* Mihály.

Miklós.

Kanczellarius főispány *Bethlen* Miklós,
Apaffi Mihály vére *Apaffi* Miklós,
Ifi legénységben holt meg *Csáki* Miklós,
Osdolai Al-Gyógyon lakott *Kun* Miklós.

Szolnokvármegyében ispány *Torma* Miklós,
Marosszéki főtiszt *Kereszturi* Miklós,
Tábla fia volt széplaki *Horváth* Miklós,
Nagy-Ajtán lakozott amaz *Henter* Miklós.

Nacságos úr vala az *Orlai* Miklós,
Atyámfia vala az *Thordai* Miklós,
Főemberi számba vala *Mihálcz* Miklós,
Fagarasban lakott az *Uzoni* Miklós.

Főispány attyától ifi *Torma* Miklós,
Bodokról hala ki régen *Mikó* Miklós,
Hunyadvármegyei volt *Cserményi* Miklós,
Fiscalis prókátor edgyik *Endes* Miklós.

Erdélyi nemzet volt gróf *Bercsényi* Miklós,
Brassai harminczados volt *Páter* Miklós,
Osdolán nemes ember vala *Vas* Miklós,
Jó typographus volt *Tótfalusi* Miklós.

Mostan életben Oltszemin *Mikó* Miklós,
Hunyadban főember az *Macskási* Miklós,
Marosban ifiu *Keresztúri* Miklós,
Fejérben notárius *Váradi* Miklós.

Fejedelmi vérből volt *Barcsai* Miklós,
Csik-Rákoson lakott az *Cserei* Miklós,
Szemerián lakott lengyel *Gronszki* Miklós.
Orbai assessor edgyik az *Küs* Miklós.

Híres neves ember volt *Szirmai* Miklós,
Thordavármegyében volt *Pókai* Miklós,
Csiki notárius volt más *Endes* Miklós,
Nagyajtai ifi más *Cserei* Miklós.

Torján mesterim: *Lőrincz* György, *Márton* Miklós,
Jezsuitává lött ifi *Benkő* Miklós,
Márkosfalván nagy jó gazda *Vajna* Miklós.
Gelenczei régi nemes *Csoma* Miklós.

Vicecolonellus gróf *Teleki* Miklós,
Al-Gyógyon nem régen ifiabb *Kun* Miklós,
Küküllővármegyében volt *Jármi* Miklós,
Jobbágyfalván holt meg kisded *Boér* Miklós.

Igen jó barátom vala *Miksa* Miklós,
Hunyadvármegyei öregbik *Puj* Miklós,
Edgy főember vala az *Szilvási* Miklós,
Kászonban nemes ember *Kászoni* Miklós.

Kükül viceispány *Szombatfalvi* Miklós,
Marosszéki nemes ember más *Nagy* Miklós,
Hilibben edgy nemes ember *Fejér* Miklós,
Alsó-Csernátonban nemes az *Vég* Miklós.

Désfalván főember edgy más *Jármi* Miklós,
Küküllővárt főrend mostan *Horvát* Miklós,
Küküllőben assessor az *Pető* Miklós,
Jeles szép tréfájú ifibb *Mihálcz* Miklós.

Kővári assessor *Sármasági* Miklós,
Udvarhelyszéken lakik *Sebessi* Miklós,
Kővári szolgabíró az *Mikle* Miklós,
Híres prókátor volt régen *Lőrincz* Miklós.

Inspector Hunyadban mostan az *Zeik* Miklós,
Hunyadban főrend volt más *Macskási* Miklós,
Szentkatolnán nemes ember az *Cseh* Miklós,
Gyergyó-Alfaluban lakik *Győrffi* Miklós.

Malomvizi nagy úr az *Kendeffi* Miklós.
Udvarhelyszéken él mostan *Boér* Miklós.
Sepsiben prókátor volt az *Orbán* Miklós.
Lemhínyben régi nemes volt *Zsigmond* Miklós.

Igen emberséges, nyájas *Buda* Miklós.
Barátságos ember öregb *Tompa* Miklós.
Igen jó katona ifibb *Tompa* Miklós.
Küküllői notárius *Horváth* Miklós.

Fejérben szolgabíró edgy *Horváth* Miklós.
Fejérvárt prókátor amaz *Gyujtó* Miklós.
Trencsénvármegyéből jött *Gubernát* Miklós.
Marosszéki nemes ember *Jakab* Miklós.

Alsó-Torján hala meg más *Benkő* Miklós.
Kászon-Felsőfalván lakik az *Nagy* Miklós,
Bölönben nemes ember az *Gazdag* Miklós.
Barátoson lakik nemes *Porsolt* Miklós.

Márton.

Itílőmester volt *Sárpataki* Márton,
Fia Küküllő ispány *Keresztes* Márton.
Nagyprépost Károlyvárt az *Demeter* Márton,
Főkonyhamester volt *Berzenczei* Márton.

Kolosvári derék hadnagy *Rajner* Márton.
Széki sóinspector az *Redmeczi* Márton.
Kolosvári biró vala *Horváth* Márton.
Marosszéken régen ifi *Koczkán* Márton.

Töreсsvári harminczados volt *Szabó* Márton.
Sepsi nemes ember rétyi *Székely* Márton.
Orbaiban Páván lakik *Mihálcz* Márton.
Sepsiben, Komollón vagyon *Andor* Márton.

Székelyhidat rontotta *Boldvai* Márton.
Híres orvosdoktor vala *Hermans* Márton.
Híres-neves doctor *Borosnyai* Márton.
Csiki nemes ember vala *Bíró* Márton.

Fejérben szolgabíró az *Maurer* Márton,
Hortobágyfalván lakik most *Biró* Márton,
Thordában edgyik szolgabíró *Kis* Márton.
Küküllő-Gyulason vagyon *Székely* Márton.

Hunyadban szolgabíró az *Jádi* Márton,
Nemes marosszéki nemes az *Gál* Márton.
Kézdiben assessor vala az *Bod* Márton,
Ugyan Marosszékben vagyon *Szodos* Márton.

Mojses.

Tolvajtól öleték meg gróf *Székely* Mojses,
Báró számban vagyon az *Jósika* Mojses,
Homoród-szentmártoni volt *Bíró* Mojses,
Kapikia vala rétyi *Székely* Mojses.

Orbai vicetiszt volt az *Imecs* Mojses,
Kézdiben Hatolykán vagyon az *Nagy* Mojses.
Most kézdi perceptor az *Keresztes* Mojses.
Sepsiben Komollón van *Serester* Mojses.

Dobokában vice az *Jánosi* Mojses,
Nagytorkú borzsák Hunyadban az *Kuk* Mojses,
Most Lemhinyben lakik öreg *Csüdör* Mojses,
Eszeveszett Nagy-Borosnyón *Csákány* Mojses.

Barátoson prókátor az *Balog* Mojses.
Sepsi-Nagy-Borosnyón nemes *Bede* Mojses,
Kézdiben Léczfalván az *Bitái (így!)* Mojses.
Martonfalván lakik nemes *Tusa* Mojses.

Homoród-Szentmártonban él *Bíró* Mojses,
Minorita barát *Boroszlai* Mojses,
Sepsiben az Szacsván lakik *Lajos* Mojses,
Küküllőben nemes ember *Bánffi* Mojses.

Igen jó főember Hunyadban *Zeik* Mojses,
Diódon lakik vala amaz *Vass* Mojses,
Szolnokban főbíró volt *Salánki* Mojses,
Mostan Rétyen lakik ifi *Székely* Mojses.

Hunyadvármegyei *Kenderesi* Mojses,
Ugyan oda való nemes az *Kán* Mojses,
Azon helyt lakik kitidi *Bobik* Mojses,
Orbai Pákiban *(így!)* nemes *Sándor* Mojses,
Jó író deákom volt ifb *Keresztes* Mojses.[1]) *(így!)*

[1]) Későbbi hozzáirás, más kézzel.

Mátyás.

Hadak közi mene az *Ferrati* Mátyás,
Nagy főember vala *Thoroczkai* Mátyás,
Híres vitéz ember volt az *Imecs* Mátyás,
Kézdi notárius volt az *Donát* Mátyás.

Úri ágyból született az *Nemes* Mátyás,
Marosban vicekirálybíró *Kun* Mátyás,
Fejérvármegyében volt *Noaczki* Mátyás,
Tolvajtól veszett el Baczón *Baló* Mátyás.

Brassai vámos volt régen *Gegö* Mátyás,
Dálnokból hala ki jó rég *Hadnagy* Mátyás,
Csíki nemes ember volt az *Bocskor* Mátyás,
Prókátor Csík-Szentkirályon *Lestyán* Mátyás.

Ezeres kapitány volt *Madarász* Mátyás,
Híres doctor Keczén borbély *Bojér* Mátyás,
Hatolykán nem régen holt meg *Pcosa* Mátyás,
Nemes renden való volt az *Boér* Mátyás.

Szálláspatakán főrend az *Mára* Mátyás,
Fejérben assessor edgyik *Boér* Mátyás,
Ugyanott assessor amaz *Kováts* Mátyás,
Kövesdről iratik fel az *Ficsor* Mátyás.

Mátéh.

Erdélyi püspök volt *Szenttamási* Mátéh,
Pestisben hala meg rétyi *Antos* Mátéh.
Fogarasföldi volt az *Talaba* Mátéh,
Kézdiben Léczfalván lakik *Mihály* Mátéh.

Hunyad-Klopotiván lakik *Pogány* Mátéh.
Azon vármegyei az *Lászlóffi* Mátéh,
Udvarhely-Bardóczon vagyon *Boda* Mátéh,
Fogarasföldi nemes volt *Stréza* Mátéh.

Menyhárt.

Aranyváltó vala az *Sebessi* Menyhárt,
Máramarosban lakott az *Pogány* Menyhárt,
Udvarhelyszéki vicetiszt *Török* Menyhárt,
Sepsi-Besenyőn lakott *Szörcsei* Menyhárt.

Littera O.

Orbán.

Kurucztól öletett meg az *Vajna* Orbán.
Udvari káplányom vala *Győrffi* Orbán.
Kurucznál óbester volt az *Czeller* Orbán.
Zágonban életben van más *Vajna* Orbán.

Littera P.

Pál.

Tanácsúr Küküllő főispány *Haller* Pál,
Tábla fia vala régen az *Bánffi* Pál,
Tábla fia ugyan volt amaz *Bethlen* Pál.
Főcommissarius haláláig *Nagy* Pál.

Ország gerenálja főtiszt volt *Béldi* Pál,
Tábla fiai közt jelen *Inczédi* Pál.
Barcsai Ákosnak vére *Barcsai* Pál,
Daczó János fia vala az *Daczó* Pál.

Arad-vármegyei főispány *Conspurg* Pál,
Tudós járt-költ úr volt az gróf *Teleki* Pál,
Rendes két ur vagyon edgy néven *Haller* Pál.
Nem régen hala meg amaz jó *Béldi* Pál.

Nagy kemény rabságban holt volt meg *Mikes* Pál.
Gazdag nagyértékű vala az *Ugron* Pál.
Kolosvári vicekapitány *Balkó* Pál,
Velem nevekedett fel az *Szegedi* Pál.

Táblai assessor volt az *Rhédai* Pál,
Csintalan katona ifjabb *Ugron* Pál,
Somogyomban lakott amaz *Thordai* Pál.
Udvarhelyszéki volt, míg élt *Tiboldi* Pál.

Mezei generál volt *Veselényi* Pál.
Tábla fia vala régen a *Suki* Pál,
Szentmihályon lakott Csíkban az *Sándor* Pál.
Udvarhelyszéken penig *Szombatfalvi* Pál.

Kolosi főbíró mostan az *Páter* Pál,
Thordán lakik vala amaz *Bánházi* Pál,
Udvarhelyszéken vala régen *Benczel* Pál.
Csík-Szentimrén derék gazda *Lászlóffi* Pál.

Fejérben főbíró vala az *Farkas* Pál.
Fejérvármegyei *Okolicsáni* Pál,
Kolosvármegyei főrend volt *Kabos* Pál,
Mostan iskolába tanól *Kálnoki* Pál.

Udvarhelyszéki vicetiszt más *Farkas* Pál,
Ezeres kapitány vala az *Kaszás* Pál,
Bardóczszékben lakott öregb *Fekete* Pál,
Orbai-Teleken vala az *Horváth* Pál.

Regálista vala nem rég *Földvári* Pál,
Fel-Csík-Szentmihályon ifiabb *Sándor* Pál,
Galambfalván lakott az öregb *Sándor* Pál,
Kénosi lakos volt harmadik *Sándor* Pál.

Barcsai nagy házból vagyon *Barcsai* Pál,
Kolosváratt derék ember volt *Gálffi* Pál,
Árkoson, az míg élt, lakozott *Benkő* Pál,
Alsó-Csernátonban lakik edgy *Farkas* Pál.

Gyalog regimentben százados *Henter* Pál,
Uzonból holt volt ki régen *Keserű* Pál,
Csiki nemes ember volt az *Katona* Pál,
Marosszéki vala az ifibb *Bakó* Pál.

Béjáró udvarnál volt *Máriási* Pál,
Magát általlötte ifi *Fekete* Pál,
Udvarhelyszéki volt az ifibb *Benczel* Pál,
Kovásznai régi nemes az *Balog* Pál.

Károlyvárt kanonok szentéletű *Nagy* Pál,
Kolosváratt superior *Adámovics* Pál,
Második provincialis az *Győrffi* Pál,
Udvarhelyt esperest volt *Mocsonoki* Pál.

Bonczidánál nyertes lett vala *Olosz* Pál.
Sepsiben, Zoltánban vagyon az *Czerjék* Pál,
Miklósvárszéken és Nagyajtán *Henter* Pál.
Mikeszászán él ifiú *Szegedi* Pál.

Grófi ágyból való ifi gróf *Bethlen* Pál,
Teremiben lakik mostan *Léczfalvi* Pál.
Szancsali professor az nemes *Vadas* Pál.
Zabolán régi nemes ember *Zsigmond* Pál.

Fejérben főbíró vala *Borsai* Pál.
Hunyadban notárius az *Ponori* Pál.
Középszolnoki assessor *Láposi* Pál.
Udvarhelyszéki nemes *Jakabházi* Pál.

Közép-Szolnokban assessor *Dobai* Pál.
Dobokában assessor az *Cserinyi* Pál.
Hunyadvármegyei főrend *Csulai* Pál.
Fejérben Mohából való *Somogyi* Pál.

Küküllő főbíró vala *Pápai* Pál,
Most Hidvégin lakik az ecsém *Mikó* Pál.
Fejérben főbíró kövesdi *Boér* Pál,
Udvarhely vicetiszt mostan az *Sándor* Pál.

Miklósvári vicetiszt vala *Donát* Pál,
Kézdi notárius mostan az *Benkő* Pál,
Márkosfalván lakott hajdon az *Mihálcz* Pál.
Árvából Papolczra jött az *Jesenczki* Pál.

Rhetoricát tanól most *Bornemiszsza* Pál,
Constantinápolyban volt *Kápolnási* Pál.
Mostan jó korában vagyon az *Gyárfás* Pál.
Méregtől öletett ifibb *Inczédi* Pál.

Teleki János fia gróf *Teleki* Pál,
Nagy főember vala minap *Kendeffi* Pál.
Edgy jó főember lengyelfalvi *Orbán* Pál.
Perceptor Uzonban most az *Keserű* Pál.

Közép-Szolnok vármegye assessor *Nagy* Pál,
Fejérvármegye assessor *Noáczki* Pál,
Fejérvármegyében Karatnán volt *Kis* Pál,
Hunyadvármegyében lakik az *Kopcsa* Pál.

Angyaloson régi nemes az *Forró* Pál,
Marosszékben élő nemes ember *Nagy* Pál,
Kászon-Ujfaluban lakik az *Fejér* Pál,
Lemhinyben igaz nemes vala *Zsigmond* Pál.

Gyergyó-Újfaluban bír az *Elekes* Pál,
Régi nemes ember Kovásznán *Márkos* Pál,
Hat bötűből nevű barátoson *Gál* Pál,
Felső-Csernátonban nemes az *Balog* Pál.

Nacságos úr vala nem rég *Andrási* Pál,
Magyarországi bejáró *Hevesi* Pál.
Főemberek között vagyon az *Pongrácz* Pál.
Öreg jó beszédű zalányi *Apor* Pál.

Péter.

Háromszéki főtiszt most az *Apor* Péter.
Ország főpostamestere *Bánffi* Péter.
Itilőmester híres *Alvinczi* Péter.
Gubernátor ipja volt *Daniel* Péter.

Natio comesse s tanács *Vécher* Péter.
Tábla fia vala *Thoroczkai* Péter,
Öreg ember volt más *Thoroczkai* Péter.
Fagarasi kapitány az *Veres* Péter.

Director volt régen az *Barabás* Péter.
Ma penig director táblán *Dobra* Péter,
Az jezsuiták közt van az *Jankó* Péter.
Alsó-Torján lakik mostan *Mihálcz* Péter.

Régi bárók-féle volt *Serédi* Péter,
Sófalvi sóispány *Szeredai* Péter,
Jó nemes ember volt *Szombatfalvi* Péter.
Vicekirálybíró volt *Damokos* Péter.

Bárók seregiben ifi *Bánffi* Péter,
Most özvegyek között van *Macskási* Péter.
Thordában viceispány volt *Nemes* Péter.
Rhetoricából hala ki *Simon* Péter.

Küküllő főbíró volt *Fekete* Péter,
Fel-Csíkon Taploczán lakik *Sándor* Péter.
Főemberi számban volt az *Alsó* Péter.
Kolosváratt híres vala *Brozer* Péter.

Igen nagy főember volt *Nápolyi* Péter,
Hunyadvármegyében az *Markutsán* Péter.
Szászvárosi vámos vala *Görög* Péter.
Felső-Tökön vagyon s lakik *Viski* Péter.

Fejérben főbíró az *Püspöki* Péter,
Fagarasban lakék gazdag *Vajda* Péter,
Thordavármegyében lakott *Tarsoly* Péter.
Szotyorban régi nemes ember *Nagy* Péter.

Edgy főember vala régen *Flistik* Péter,
Kolosban Papfalván *Havasalyi* Péter,
Máramarosban lakik volt *Pogány* Péter,
Kolosvárt főember vén *Somai* Péter.

Aradi főispány volt *Macskási* Péter,
Fejérben főbíró *Somoria* Péter.
Viceispány ugyanott *Inczédi* Péter,
Kolosvári vámos volt az *Kornis* Péter.

Fiscalis exactor volt *Ecsedi* Péter,
Hadakban kapitány az *Kálnoki* Péter.
Alsó-Torján lakott öregb *Danka* Péter,
Marosszékben nemes vala *Bakó* Péter.

Olosztelkén lakott vén *Daniel* Péter,
Csuda természetű öreg *Jankó* Péter,
Kemény János fia vala *Kemény* Péter,
Szentlélek utolsó nevű *Székely* Péter.

Fagarasi udvarbíró *Száva* Péter,
Fejérben Kövesden lakik *Ficsor* Péter,
Uzonból iratott fel *Keserű* Péter,
Két bőrből pár csizmát viselt *Csüdör* Péter.

Hunyadban főrenden vala *Tornya* Péter,
Az csíki sögöti öreg *Mikó* Péter,
Kolosváratt lakott az *Kávási* Péter,
Miklósvárszékben Bölönben *Sikó* Péter.

Szamosujvári kapitány *Kemény* Péter,
Kolosvármegyében főrend *Kabos* Péter,
Fagarasföldin Dridiffen *Rétyi* Péter,
Károlyvára mellett Sárdon *Kovács* Péter.

Nádudvari János, *Nádudvari* Péter,
Udvarhelyi vicetiszt más *Kovács* Péter,
Derék finom gazda Torján *Benkő* Péter,
Miklósvár-Nagy-Ajtán lakott *Henter* Péter.

Thordavármegyében főrend *Huszár* Péter,
Ifiacska vala edgy *Somai* Péter,
Krasznában prókátor vala *Becző* Péter,
Nyujtódon armálista volt *Balog* Péter.

Custos provincialis az *Hozó* Péter,
Ugyanazon tisztben vala *Becze* Péter,
Csiki harminczados vala *Miklós* Péter,
Orbai assessor mostan az *Kis* Péter.

Közép-Szolnok ispány most *Dobai* Péter,
Azon vármegyei *Sándorházi* Péter,
Küküllőben assessor az *Kovács* Péter,
Adámoson lakik az *Szakmári* Péter.

Kővár szolgabíró vádi *Vajvod* Péter,
Az Gogányváralján lakik *Száva* Péter,
Bonyháról iratik fel *Sebessi* Péter,
Sövényfalvi nemes ember az *Nagy* Péter.

Régen főember volt az *Szucsáki* Péter,
Fejérben assessor az *Apáti* Péter,
Fejérvizi nemes ember az *Pap* Péter,
Nagy-Deveséren vagyon *Somlai* Péter.

Hadi állapotban vagyon az *Zeik* Péter,
Fejérben perceptor most *Inczédi* Péter,
Dobokai assessor *Zalányi* Péter,
Hunyadból hadakba ment az *Köblös* Péter.

Dobokában assessor *Felszegi* Péter,
Tordában edgy szolgabíró *Fülöp* Péter,
Hunyadban Szálláspatakon *Mára* Péter,
Udvarhelyen nemes ifibb *Kovács* Péter.

Alsó-Rákost bírta az *Budai* Péter,
Doboka főbíró vala *Köblös* Péter,
Marosban vicetiszt volt az *Dósa* Péter,
Oroszfaluban lakott *Barabás* Péter.

Fejérben assessor az *Enyedi* Péter,
Hunyadvármegyében lakik *Ivul* Péter,
Csik-szentdamokosi másik *Sándor* Péter,
Az Thorda-Magyarón vagyon *Kocsis* Péter.

Hunyadvármegyei *Ribiczei* Péter,
Azon vármegyében van *Krakkai* Péter,
Ugyan oda való *Debreczeni* Péter,
Felcsik-Várdotfalván nemes *Márkos* Péter.

Fejérben assessor főrend *Veres* Péter,
Fejérben szolgabíró az *Boér* Péter,
Gyergyó-Ujfaluban az *Elekes* Péter,
Kedves szolgám vala nem rég *Farkas* Péter.

Hunyadvármegyében vagyon *Moré* Péter,
Ugyan odavaló nemes *Bogyul* Péter,
Rácztól lőtetett által az *László* Péter,
Dálnokban igazi nemes az *Veres* Péter.

Marosszékben nemes ember *Sinka* Péter,
Alsó-Torján nemes vala *Szabó* Péter,
Léczfalván régi nemes az *Bodor* Péter,
Hunyadvármegyében vagyon *Toma* Péter.

Littera R.

Raphael.

Az kantai gárgyán *Szacsvai* Raphael,
Árkosi nemes ember *Benkő* Raphael,
Nagyapja is ugyan volt *Benkő* Raphael,
Keresek, de látom nincsen több Raphael.

Littera S.

Sigmond.

Gubernátor mü üdőnkben *Kornis* Sigmond,
Praesidens volt régen amaz *Bánffi* Sigmond,
Derék kis katona az *Bálintith* Sigmond,
Sokakkal jótevő volt *Felvinczi* Sigmond.

Hunyadi főispány volt *Jósika* Sigmond,
Udvarhelyi főtiszt vala *Korda* Sigmond,
Táblafia penig mostan *Balog* Sigmond,
Vicehochmester volt az *Perneszi* Sigmond.

Edgy itélőmester csapai *Kun* Sigmond,
Magát alkalmaztató gróf *Csáki* Sigmond,
Tábla fia vala báró *Kemény* Sigmond,
Jó főember penig az *Thordai* Sigmond.

Ma az tanácsban van báró *Bánffi* Sigmond,
Elöregedett már másik *Bánffi* Sigmond,
Ma is életben van *Thoroczkai* Sigmond,
Udvari és tréfás volt *Bodoni* Sigmond.

Tanács úr értünkre volt *Mikola* Sigmond,
Ifi ember holt meg báró *Korda* Sigmond,
Értelmes ember volt az petki *Nagy* Sigmond,
Orbai vicetiszt vala *Vajna* Sigmond.

Gubernator fia az gróf *Kornis* Sigmond,
Rendes ifiu legény *Bálintith* Sigmond,
Fehérben főbíró volt *Rápóti* Sigmond,
Sepsi-besenyei az *Szörcsei* Sigmond.

Gyermek korban holt meg gróf *Teleki* Sigmond,
Hunyadvármegyében úr *Barcsai* Sigmond,
Mikeszászán lakott az *Varsányi* Sigmond,
Orbaiban Páván ifi *Vajna* Sigmond.

Rendes öreg úri *Haranglábi* Sigmond,
Alsó-Csernátonban van *Damokos* Sigmond,
Jó expeditor vala *Miskolczi* Sigmond,
Szentkatolnán lakott az *Elekes* Sigmond.

Aranyváltó vala az *Bágyoni* Sigmond,
Fejérben Mohában lakék *Boér* Sigmond,
Thordában Hadréven vala *Trauzner* Sigmond,
Fegyvertől veszett el csíki *Bodó* Sigmond.

Kolosban viceispány *Décsei* Sigmond,
Edgy főember vala az *Belényi* Sigmond,
Bürkösön lakozott rég edgy *Boér* Sigmond,
Prókátor Kökösben amaz *Gronszki* Sigmond.

Dobokában viceispány *Balog* Sigmond,
Fagarasi Récsen vala *Boér* Sigmond,
Igaz nemes ember volt *Bölöni* Sigmond,
Orbaiban Páván van *Könczei* Sigmond.

Aranyasszéki vicetiszt *Miske* Sigmond,
Edgy főember vala az *Szalánczi* Sigmond,
Orbai Czofalván lakik *Csia* Sigmond,
Szentkatolnán vala régen edgy *Cseh* Sigmond.

Sepsiben vicetiszt vala *Székely* Sigmond,
Marosszékben lakik *Szeredai* Sigmond,
Most Léczfalván lakik s jól él *Gyárfás* Sigmond.
Máramarosi volt régen *Pogány* Sigmond.

Thordában főbíró volt *Szaniszló* Sigmond,
Fejérben viceispány az *Szarka* Sigmond,
Alsó-Csernátonban van *Elekes* Sigmond,
Kézdiben Léczfalván lakik *Csákán* Sigmond.

Edgy testvérek *Lugosi* László és Sigmond,
Jeles és udvari vala más *Nagy* Sigmond,
Fejérben Mohában él most *Boér* Sigmond,
Orbai Kovásznán lakik *Bogdány* Sigmond.

Csapon bír vala ifi *Felvinczi* Sigmond,
Részegen hala meg az *Saládi* Sigmond,
Fiának is neve volt *Saládi* Sigmond,
Jó inasom csernátoni *Farkas* Sigmond.

Udvari kapitány volt más *Pogány* Sigmond,
Lengyelfalvi vala amaz *Orbán* Sigmond,
Kálban az pestisben holt meg egy *Nagy* Sigmond,
Felső-Torján lakik nemes *Kovács* Sigmond.

Urfi renden vagyon ifi *Tholdi* Sigmond,
Thordai főbíró rég *Pápai* Sigmond,
Városfalvi vala az *Kénosi* Sigmond,
Szitás-Kereszturott volt más *Kovács* Sigmond.

Rendes öreg ember *Besenyei* Sigmond,
Fia is főember *Besenyei* Sigmond,
Marosszéki fi volt *Baranyai* Sigmond,
Thordában Görgényben lakott *Csapi* Sigmond.

Kavallérok között vala *Henter* Sigmond,
Küküllővármegyei *Balásffi* Sigmond,
Jó főember az ifi *Inczédi* Sigmond,
Kézdiben Dálnokban vagyon *Lőrincz* Sigmond.

Kolos superior *Vizkeleti* Sigmond,
Éppen atyánk helyett ott *Kőszegi* Sigmond,
Udvarhelyi páter volt *Knyezovics* Sigmond,
Bécsben referendárius *Csató* Sigmond.

Pókafalvi főrend vala *Török* Sigmond,
Maros mellett Koppányban az *Fosztó* Sigmond.
Mostan nevekedik kisded *Henter* Sigmond,
Fejérben perceptor volt *Kerekes* Sigmond.

Szolnoki viceispány az *Balog* Sigmond,
Küküllő assessor az *Pápai* Sigmond,
Egresfői nemes *Verebélyi* Sigmond,
Ráczok miatt veszett vala *Farkas* Sigmond.

Küküllő assessor az *Harsányi* Sigmond,
Bényen biradalmú amaz *Gravuly* Sigmond,
Korod-Szentmártonban lakik *Farkas* Sigmond,
Czofalvi nemes ember az *Csia* Sigmond.

Krasznai assessor főrend *Szénás* Sigmond,
Ugyanott assessor *Máriai* Sigmond,
Harmadik assessor az *Décsei* Sigmond,
Közép-Szolnok assessor *Dobai* Sigmond.

Krasznában assessor az *Katona* Sigmond,
Thordában perceptor az *Pápai* Sigmond,
Fejérben notárius volt *Szarka* Sigmond,
Udvarhelyt életben van az *Sándor* Sigmond.

Hunyadvármegyei az *Makrai* Sigmond,
Krasznában szolgabíró az *Virág* Sigmond,
Udvarhelyszékben főrend az *Pálffi* Sigmond,
Dobokában assessor az *Balog* Sigmond.

Dobokában assessor *Borsai* Sigmond,
Az Marosszéken főrend vagyon *Vér* Sigmond,
Thordavármegyében nemes *Gruzda* Sigmond,
Hunyadban Hosdáton az *Baczoni* Sigmond.

Hunyadban főember az *Váradi* Sigmond,
Marosszéken vagyon *Szentiványi* Sigmond,
Udvarhelyszéken van élő *Péter* Sigmond,
Gyergyó-Alfaluban él az *László* Sigmond.

Thordában az Pókán él *Szikszai* Sigmond,
Fejérvármegyében *Szaboszlai* Sigmond,
Cancellista diák mostan *Mára* Sigmond,
Fejér szolgabíró *Bácsfalusi* Sigmond.

Fejérben assessor az *Szalánczi* Sigmond,
Hunyad szolgabíró *Kedeházi* Sigmond,
Marosszéki nemes az *Inczédi* Sigmond,
Ugyan oda való az *Marosi* Sigmond.

Marosban főrenden vagyon *Ozdi* Sigmond,
Ugyanazon székben él *Gálfalvi* Sigmond,
Marosi fi megint az *Bikfalvi* Sigmond,
Fejér szolgabíró petki *Káli* Sigmond.

Thordában főember vala *Székely* Sigmond,
Karatnán is vagyon másik *Székely* Sigmond,
Marosszéki nemes az *Demeter* Sigmond,
Orbai Haralyban élő *Fejér* Sigmond.

Marosszéki nemes az *Iszlai* Sigmond,
Orbai Papolczon vagyon *Bede* Sigmond,
Kovásznai régi remes *Bogdány* Sigmond,
Bölönben nemes ember számba *Nagy* Sigmond.

Esztendős korában holt meg *Apor* Sigmond.
Vizaknai förend az *Szentpáli* Sigmond,
Gelenczei nemes három *Csoma* Sigmond,
Alsó-Csernátonban lakik *Farkas* Sigmond.

Sámuel.

Rövid praesidens *Keresztesi* Sámuel,
Cancellárius gróf *Kálnoki* Sámuel,
Küküllő főispány a *Bethlen* Sámuel,
Guberniális személy *Bíró* Sámuel.

Tanács medicus *Köleséri* Sámuel,
Referendár Bécsben *Alvinczi* Sámuel,
Most nevekedik *Szentkereszti* Sámuel,
Törcsvárán vámos vala *Boér* Sámuel.

Doboka főispány az *Kemény* Sámuel,
Vitéz ember vala *Jósika* Sámuel,
Most gróffá lőn iktári *Bethlen* Sámuel,
Tábla fiává lött gróf *Bethlen* Sámuel.

Luthertől pápához tért volt *Fest* Sámuel,
Fejérben főbíró volt *Zajzon* Sámuel,
Somlai vámos volt az *Vizi* Sámuel,
Háromszéki az *Szentiványi* Sámuel.

Gróﬁ számban vagyon *Kálnoki* Sámuel,
Ifi legény holt *Thoroczkai* Sámuel,
Marosszéki volt *Szeredai* Sámuel,
Marosi ifibb *Szentiványi* Sámuel.

Tábla fia vala az *Torma* Sámuel,
Sepsi notárius az *Székely* Sámuel,
Tamásfalván lakott az *Turi* Sámuel,
Kézdi-Lemhinyben lakott *Sigmond* Sámuel.

Medgyes főbíró tanács *Konrád* Sámuel,
Fejérben bír vala amaz *Jó* Sámuel,
Thordai főbíró *Naményi* Sámuel,
Diódon bír vala más *Bíró* Sámuel.

Teleki urak közt *Teleki* Sámuel,
Fogarasföldin volt *Luczai* Sámuel,
Polyánban lakik volt az *Mihálcz* Sámuel,
Alsó-Torján penig az *Benkő* Sámuel.

Tanács brassai bíró *Herbert* Sámuel,
Miklósvár vicetiszt *Cserei* Sámuel,
Sárdon Károlyvárnál *Récsei* Sámuel,
Gidófalván lakik az *Jancsó* Sámuel.

Hunyadvármegyei *Barcsai* Sámuel,
Buda János fia az *Buda* Sámuel,
Ifi holt meg edgy más *Cserei* Sámuel,
Kolosvári fi volt *Csepregi* Sámuel.

Hunyad viceispány *Inczédi* Sámuel,
Szolnok főbíró *Szaniszlói* Sámuel,
Sepsi-Martonoson van *Gyujtó* Sámuel,
Kézdi Mátisfalván az *Becző* Sámuel.

Kolosi főbíró *Szarvadi* Sámuel,
Udvarhelyszéki vala *Orbán* Sámuel,
Sákodon lakik volt az *Horváth* Sámuel,
Alsó-Csernátonban *Damokos* Sámuel.

Pestisben holt Csíkban *Lászlóffi* Sámuel,
Fintaházán lakott edgy *Fodor* Sámuel,
Arany[1]) notárius más *Fodor* Sámuel,
Udvarhelyszékről származott *Koncz* Sámuel.

---

[1]) T. i. aranyosi.

Báró számba vala *Jósika* Sámuel,
Nagy Sigmond fia volt petki *Nagy* Sámuel.
Károlyvári volt *Kolosvári* Sámuel,
Calvin professor az *Kapusi* Sámuel.

Küküllővárt lakott az *Horváth* Sámuel.
Királyfalván nemes *Bocskai* Sámuel.
Pócsfalván vagyon az *Sombori* Sámuel.
Az Szőkefalván *Szentmiklósi* Sámuel.

Kis-Kenden úri rend az *Bíró* Sámuel.
Gogányváraljai az *Száva* Sámuel,
Vicenotárius *Ujfalvi* Sámuel.
Maros mellett Csapón más *Horváth* Sámuel.

Haranglábon főrend *Szatmári* Sámuel.
Szolnok viceispány *Sárközi* Sámuel.
Bábahalmi nemes ember *Nagy* Sámuel.
Az Oláh-Kocsárdon *Gyulai* Sámuel.

Szolnok assessor *Büdöskuti* Sámuel.
Küküllő assessor *Pataki* Sámuel.
Kővári assessor *Galambos* Sámuel.
Udvarhelyszéken van *Sebessi* Sámuel.

Főrendű számba van *Borsai* Sámuel.
Thorda-Hadrévén van az *Trauzner* Sámuel.
Marosszékben nemes ember *Bán* Sámuel.
Küküll-dányáni *Szenkirályi* Sámuel.

Udvarhelyt főrenden *Sebessi* Sámuel.
Az Maros-Kibéden van *Dósa* Sámuel.
Thorda Magyar-Bölkényben *Székely* Sámuel.
Haranglábon lakik az *Vita* Sámuel.

Hunyadvármegyében az *Győrffi* Sámuel.
Fejér-Hariban *Okolicsáni* Sámuel.
Udvarhelyszékben van az *Török* Sámuel.
Krasznában assessor *Kászoni* Sámuel.

Fejérben assessor az *Boér* Sámuel.
Hunyadvármegyében az *Balya* Sámuel.
Fel-Csíkszékben lakik az *Incze* Sámuel.
Gróf Bánffi Dénesnél *Cserepi* Sámuel.

Maros-Ákosfalván *Szilágyi* Sámuel,
Fel-Csíkon az Delnén más *Incze* Sámuel,
Fejér notárius '*Károlyi* Sámuel,
Ugyanott notári *Harsányi* Sámuel.

Marosszéken él *Szentiványi* Sámuel,
Fejérben Bürkösön az *Geréb* Sámuel,
Ugyanott prókátor *Erszényes* Sámuel,
Ottan commissarius *Czerjék* Sámuel.

Fejér szolgabír *(így!) Szaboszlai* Sámuel,
Szolgabíró ottan *Miskolczi* Sámuel,
Marosszéki nemes az *Tholdu*[1]) Sámuel,
Nagyajtai *Komjátszegi* Sámuel.

Diósgyőröt bírta az *Haller* Sámuel,
Jó typographus Telegdi *Pap* Sámuel,
Köznemes katona az *Király* Sámuel,
Torján armálista *Jakabos* Sámuel.

Simon.

Fogarasi főkapitány *Boér* Simon,
Jeles úri ember vala *Kemény* Simon,
Társam Nagy-Szombatig s helyben *Orbán* Simon,
Brassai bíró volt híres *Draut* Simon.

Natio comesse vala *Bauzner* Simon,
Most Kövesden lakik ifi *Boér* Simon,
Nagy-Borosnyón lakik nemes *Barta* Simon,
Elhánnya az sulykot gyakran *Babos* Simon.

Fejedelem fia öregb *Kemény* Simon,
Felsőtorjai főember *Kozma* Simon,
Tömösi vámos vala az *Borbély* Simon,
Kézdiben Lemhényben van *Keserű* Simon.

Alcsík-szentkirályi nemes az *Bors* Simon,
Elé való nemes Csíkban *Szabó* Simon,
Marosszéki nemes öregbik *Nagy* Simon,
Ugyan oda való fi ifi *Nagy* Simon.

---

[1]) Így! mindkét példányban.

Sándor.

Guberniális személy *Teleki* Sàndor,
Ez világból kimult az *Barcsai* Sándor,
Méreggel öletett meg az *Henter* Sándor,
Genuai fi volt az *Biális* Sándor.

Kolosi főbíró az *Sombori* Sándor,
Szolnokvármegyei volt az *Hidi* Sándor,
Orbai perceptor most az *Markos* Sándor,
Szemerián lakik s vagyon *Borra* Sándor.

Urak seregiben járt az *Kemény* Sándor,
Prókátor s vicetiszt vala *Markó* Sándor,
Peselneken lakott az *Rapóti* Sándor,
Kolosvármegyében *Havasalji* Sándor.

Hid-Almáson lakik mostan *Korda* Sándor,
Désen szolgabíró az *Dálnoki* Sándor,
Katonáskodik most az *Könczei* Sándor,
Orbaiban Páván lakik *Vajda* Sándor.

Teleki János fia *Teleki* Sándor,
Csíkban házasodott volt az *Bíró* Sándor,
Fejérben Kövesden volt *Gyulai* Sándor,
Néma süket fia más *Gyulai* Sándor.

Thordavármegyei ispány *Pálffi* Sándor,
Somogyban főrend az *Thordai* Sándor,
Mikeszászán lakott az *Mohai* Sándor,
Szolnokban notárius *Kászoni* Sándor.

Közép-Szolnok notári *Dobai* Sándor,
Ugyanott vicenotár *Bölöni* Sándor,
Ákosfalvi főrend az *Szilágyi* Sándor,
Commissárius penig *Almási* Sándor.

Marosban Kibéden főrend *Dósa* Sándor,
Hunyadvármegyében az *Csulai* Sándor,
Udvarhelyszéki fi az *Péterffi* Sándor,
Thordában szolgabíró *Bároczi* Sándor.

Haller Gábor kisebb fia *Haller* Sándor,
Felcsíki vicetiszt most *Abaffi* Sándor,

Tamásfalván lakik ifi *Turi* Sándor,
Az Gogányvárallyán vagyon *Száva* Sándor.[1])

Régi nemességű az *Gerendi* Sándor,
Hunyadban Hosdáton lakik *Pálffi* Sándor,
Fejérben szolgabíró *Noáczki* Sándor,
Szolgabíró ugyanott *Somodi* Sándor.

Thordavármegyei gerendi *Nagy* Sándor,
Bardóczi vicetiszt vala *Boda* Sándor,
Nyujtódon éltiben nemes *Balog* Sándor,
Miklósvár-Köpeczen élő az *Bocz* Sándor.

Sorbán.

Szigeti vámos vala *Luczai* Sorbán,
Apaffi bolondgya *Kapocséli* Sorbán,
Boérok hadnagya *Voillai* Sorbán,
Fogaras assessor más *Luczai* Sorbán.

Littera T.

Tamás.

Udvari és tréfás vala *Mikes* Tamás,
Igen gazdag ember az vén *Imecs* Tamás,
Katonás, bővkezű öreg *Nemes* Tamás,
Öreg, jámbor, szelid vén *Kálnoki* Tamás.

Tanácsúr volt régen hévizi *Nagy* Tamás,
Az hadakban lakik gróf *Kálnoki* Tamás,
Uri ember vala az *Barcsai* Tamás,
Csíkban edgy főember volt *Damokos* Tamás.

Marosi vicetiszt volt az *Dósa* Tamás,
Gyenge ifiuságban holt meg *Nemes* Tamás,
Megtébolyodott eszű volt *Gyárfás* Tamás,
Most is Imecsfalván van edgy *Imecs* Tamás.

Miklósvárszéki vicetiszt *Baló* Tamás,
Csíkban Szenttamáson az *Abaffi* Tamás,

---

[1]) Ennek a példánya van meg nálam ebből a munkából. A czimlapon levő felírások ezek: »G. várallyai Száva Sándorné«. »Ex manuscriptis Alexandri Száva de G. Varallya«.

Az Tömösön vámos volt *Árpási* Tamás,
Hatolykán jó major mostan *Pócsa* Tamás.

Híres verscsináló magyar *Zonda* Tamás.
Régi nemességű közép *Imecs* Tamás,
Orbaiban Páván lakik *Vajna* Tamás.
Zalánból hala ki nem rég *Sera* Tamás.

Nőtlen ember volt, míg élt, *Ugron* Tamás,
Hadréven lakik volt öreg *Trauzner* Tamás,
Gyergyai vicetiszt volt az *Sólyom* Tamás.
Orbai Pákéban *Bedőházi* Tamás.

Alcsíki királybíró *Lászlóffi* Tamás,
Kászoni vicetiszt vala *Kovács* Tamás,
Öreg gazdag szentiványi *Márkos* Tamás,
Élhetetlen keringő az *Sigmond* Tamás.

Fejérvármegyében volt *Gyulai* Tamás,
Fagarasföldi volt ifi *Boér* Tamás,
Marosszék-Kibéden volt más *Dósa* Tamás,
Az Alsó-Volálban lakik *Illyés* Tamás.

Kurucztól öletett meg az *Jankó* Tamás.
Aranyas notárius volt az *Tar* Tamás,
Görögök bírája vala *Görög* Tamás,
Menkő ütötte Kovásznán *Márkos* Tamás.

Szolnokban vicetiszt volt edgy *Nemes* Tamás,
Léczfalváról jött ki ifibb *Gyárfás* Tamás.
Fogarasföldi volt *Veniczei* Tamás,
Szemerián nemes ember *Csákány* Tamás.

Hunyadban főbíró vala *Ballya* Tamás,
Az Maros-Makfalván még edgy *Dósa* Tamás.
Alcsík-Szentkirályról íratik *Bors* Tamás.
Velem iskolába jára az *Pál* Tamás.

Marosszéki nemes az másik *Nagy* Tamás,
Alcsík-szentkirályi ifiabb *Bors* Tamás,
Felcsík-Vacsárcsiban lakik az *Blás* Tamás.
Sepsi-Martonosból holt ki *Gyujtó* Tamás.

Tóbiás.

Udvarhelyt superior *Dirner* Tóbiás,
Híres pictor vala Szebenben *Tóbiás,*
Bölönben nemes *Araszaki* Tóbiás,
Kézdiben salétromfőző *Senn* [1]) Tóbiás.

Littera Z.

Zakariás.

Brassóban commissár az *Hunn* Zakariás,
Fagarasi *Marcsinai* Zakariás.

---

[1]) A Száva-féle példányban: »*Séén*« áll.

(Egykorú kézirata, br. Apor Péter egyik íródeákjának kezétől, a kitől Apor latin munkáinak az altorjai levéltárban lévő bekötött gyüjteményes kötete végső feljegyzései is származnak, megvan az Erdélyi Muzeum kézirattárában »Josephi Comitis Kemény Collectio major Manuscriptorum historicorum Tomus XX« jelzés alatt, br. Apor Péter »Lusus mundi« cz. művével egybekötve. A másik példány, melyből az I. rész betűrendben, II. rész inkább méltóságok szerint van összeírva, mely a gógánvárallyai Száva Sándoré volt, megvan gyűjteményemben. A kiadás mindkét példány összehasonlítása alapján történt.)

IV.

CSEREY MIHÁLY NÉVSORA KORTÁRSAIRÓL,

A KIHALT CSALÁDOKRÓL, AZ EMELKEDETT CSALÁDOKRÓL ÉS SAJÁT CSALÁDJA LESZÁRMAZÁSA.

(BÁRÓ APOR PÉTER JEGYZETEIVEL.)

A mely urak, főemberek, nemesek az én időmben megholtanak, akiket én ismertem, azoknak specificatiója.

1. Osdolai öreg *Kun* István, nagy főember.
2. Osdolai iffiabb *Kun* István, levágták Zernyestnél.
3. Osdolai *Kun* Miklós, főember.
4. Vargyasi öreg *Daniel* István, főkirálybíró.
5. Olosztelеki öreg *Daniel* Mihály, főkirálybíró.
6. Vargyasi iffiabb *Daniel* Mihály, levágták Kolozsvárnál.
7. Olosztelеki öreg *Daniel* Ferencz, főkirálybíró.
8. Olosztelеki *Daniel* Gábor, meglőtték Fogarasnál.
9. Gróf *Apor* István, tanácsúr, thesaurarius, meghalt Szebenben.
10. Gróf *Kálnoki* Sámuel, bécsi cancellarius.
11. Csiki *Petki* János, főkirálybíró.
12. *Lázár* István, főkirálybíró, Déván meghal rabságban.
13. Öreg báró *Gyulai* Ferencz, főkirálybíró.
14. Báró *Kornis* Gáspár, főkapitány.
15. Gróf *Gyulaffi* László, tanácsúr, főkapitány.
16. Hévizi *Nagy* Thamás, tanácsúr.
17. *Naláczi* István, tanácsúr, főhopmester.
18. *Naláczi* János, főember.
19. *Tholdalagi* András, tanácsúr.
20. Öreg *Tholdalagi* János, tanácsúr.
21. *Thoroczkai* István, főkapitány, főispán.
22. Gróf *Pekri* Lőrincz, főkapitány, főispán.
23. *Székely* László, tanácsúr, kolozsvári főkapitány.
24. *Barcsai* Ábrahám úr.
25. *Barcsai* Mihály, tanácsúr, udvari főkapitány.
26. Öreg *Teleki* Mihály, generalis, levágták Zernyestnél.
27. Báró *Wesselényi* Pál, generalis.
28. Öreg *Kemény* János báró, tábla fia.
29. Ifjabb bükkösi *Kemény* János, Boldizsár öcsese.
30. *Kemény* Sándor, főember.
31. *Kendeffi* Pál, főember.
32. *Kendeffi* Gáspár, főember.

33. *Bocskai* Miklós, nagy úr, meghal Kolosváratt.
34. *Apaffi* Miklós, fejedelem öcscse.
35. *Apaffi* Mihály, öreg, erdélyi fejedelem.
36. Iffiabb *Apaffi* Mihály, herczeg, Bécsben hal meg.
37. *Gyerőffi* György, tanácsúr.
38. *Keresztesi* Sámuel, tanácsúr, főispán.
39. Öreg *Bánffi* Zsigmond, tanácsúr.
40. Öreg *Mikola* Zsigmond, tanácsúr.
41. *Kollatovith* György, főember.
42. *Kapi* György, tanácsúr, Déván meghal rabságban.
43. Öreg *Bethlen* János, tanácsúr, cancellarius.
44. Öreg *Bethlen* Farkas, tanácsúr, cancellarius.
45. *Bethlen* Gergely, tanácsúr, generalis.
46. Öreg *Bethlen* Elek, tanácsúr.
47. Gróf *Bethlen* Ferencz, főcommissarius.
48. Gróf iffiabb *Bethlen* János, tábla fia.
49. *Bethlen* Pál, tábla fia.
50. Gr. *Bethlen* Sámuel, főkapitány, főispán.
51. Gr. *Bethlen* László, tanácsúr, főispán.
52. Öreg *Bánffi* Dénes, tanácsúr, generalis, megölték.
53. Gróf idősbik *Bánffi* György, gubernátor.
54. Gróf iffiabb *Bánffi* Dienes.
55. Öreg *Béldi* Pál, tanácsúr, generalis, rabságban holt meg.
56. Gr. *Bethlen* Miklós, cancellarius, rabságban holt meg.
57. Gr. *Bethlen* Mihály.
58. Báró *Serédi* Benedek.
59. Br. *Serédi* István.
60. Br. *Serédi* Péter, szolgái ölték meg.
61. *Mikes* Kelemen, tanácsúr, székely generális.
62. *Mikes* Pál, főember, rabságban holt meg Fogarasban.
63. *Kendi* János, itílőmester.
64. *Sárpataki* Márton, itílőmester.
65. Báró *Andrási* István.
66. *Alvinczi* Péter, itílőmester.
67. *Sárossi* János, tanácsúr, itílőmester, főcommissarius.
68. *Henter* Ferencz, itílőmester.
69. *Simonffi* Mihály, itílőmester.
70. *Macskási* Boldizsár, tanácsúr.
71. *Macskási* Ferencz, főember.
72. *Macskási* László, főember.
73. Öreg *Rhédai* Ferencz, tanácsúr.
74. *Rhédai* István, főember.
75. *Rhédai* János, főember.
76. *Mikó* István, főkirálybíró.

77. Öreg *Nemes* János, tanácsúr, főkapitány.
78. *Nemes* Gábor, főember.
79. *Nemes* György, főember.
80. Öreg *Nemes* Tamás, főember.
81. *Kálnoki* Farkas, tábla fia.
82. *Kálnoki* József, főember.
83. *Bodoni* Balázs, főember, megölték Havasaljföldiben.
84. *Bodoni* György, főember.
85. *Bálintit* Zsigmond, főember.
86. *Vaj* Mihály, főember.
87. *Apor* Lázár, főkapitány, itílőmester.
88. *Lázár* Imreh, tábla fia.
89. *Lázár* György, főkirálybíró.
90. *Keresztúri* János, főkirálybíró.
91. Szentlászlói *Sárossi* János, főkirálybíró.
92. *Sárossi* István, főember.
93. Öreg *Horváth* Kozma, tábla fia.
94. Öreg *Horváth* Ferencz, tábla fia.
95. Öreg *Horváth* Miklós, tábla fia.
96. *Thoroczkai* Mihály, tanácsúr.
97. *Thoroczkai* László, főember.
98. Öreg *Daczó* János, főkapitány.
99. Öreg br. *Haller* János, tanácsúr, főispán.
100. Öreg br. *Haller* Pál, tanácsúr, főispán.
101. Br. *Haller* István, tanácsúr, praesidens.
102. *Maurer* Mihály, főember.
103. Öreg *Barcsai* Pál, főember.
104. Öreg *Barcsai* István, főember.
105. *Barcsai* Ákos, főember.
106. Öreg *Bánffi* Farkas úr.
107. Öreg Koronkai *Tholdalagi* János, főember.
108. Öreg *Ugron* Ferencz, főember.
109. *Ugron* István, főember.
110. *Ugron* András, főember.
111. *Napuli* György, főember.
112. Öreg báró *Kemény* Simon.
113. *Belenyi* Zsigmond, főember.
114. *Paskó* Kristóf, nemes ember.
115. Ucsai *Horváth* András, főember.
116. Csiki *Damokos* Tamás, főember.
117. Öreg *Vas* György, czegei, főember.
118. Iffiabb czegei *Vas* György, főember.
119. Czegei *Vas* János, tábla fia.
120. *Bánffi* Mihály, főember.

121. Almási *Bánffi* György, főember.
122. Almási *Bánffi* Kristóf, főember.
123. Öreg *Kendeffi* Gábor, főember.
124. Öreg *Jósika* István, főember.
125. Öreg *Jósika* Gábor, tanácsúr, főcommissarius.
126. *Josika* Sámuel, főember.
127. Öreg *Koncz* Gábor, főember.
128. Öreg *Csáki* László, tanácsúr, generális.
129. Gr. iffiabb *Csáki* László.
130. Gr. *Csáki* Gábor.
131. *Nádudvari* István, főember.
132. *Kemény* Péter, főember.
133. Öreg *Buda* András, főember.
134. *Flistich* Péter, főember.
135. Alsórákosi *Budai* Péter, főember.
136. Radnóthi *Balogh* Ferencz, nemes ember.
137. Öreg *Balog* Boldizsár, főember.
138. *Klubosoczki* András, főember.
139. *Szentpáli* Ignácz főkapitány.
140. *Gilányi* Gergely, főember.
141. *Gilányi* Jakab, főember.
142. *Inczédi* Pál, tábla fia.
143. Öreg *Inczédi* Péter, főember.
144. *Inczédi* György, főember.
145. *Inczédi* Mihály, főember.
146. Csernátoni *Bernald* Ferencz, főember.
147. Öreg *Henter* Mihály, főember.
148. Öreg *Henter* András, főember.
149. Gr. *Székely* Mojses, maga jobbágyi ölik meg.
150. Csíki *Henter* Ádám, maga jobbágyai ölik meg.
151. Zágoni *Jankó* Péter, főember.
152. Gr. *Teleki* László, tanácsúr, főispán.
153. *Alsó* János, főember.
154. *Alsó* Péter, öember.
155. Ucsai *Horváth* Ferencz, senior, főember.
156. *Suki* Pál, tábla fia.
157. Mihályfalvi *Thordai* János, főember.
158. Vizaknai *Nagy* István, főember.
159. Három iffiú *Gyerőffi* fiak, egyiket megölték.
160. *Keresztesi* Pál, főember.
161. *Zólyomi* Dávid, török portán holt meg.
162. Gr. *Tökölyi* Imre, portán holt meg.
163. Öreg *Macskási* Péter, főember.
164. *Vajda* László, főpostamester.

165. Mihályfalvi *Vajda* Mihály, főember.
166. Fogarasi *Vajda* Péter, főember.
167. *Inczédi* Zsigmond, főember.
168. Öreg *Cserei* Farkas, főember.
169. Öreg *Cserei* György, főember, Törökországban holt meg.
179. Öreg *Cserei* János, főember, fogarasi kapitány.
171. Csíki *Sándor* János, főember, Molduvában holt meg.
172. Csíki *Sándor* Mihály, jó nemes ember.
173. Csíki *Mikó* Péter, főember.
174. Csíki öreg *Mikó* János, főember.
175. Csíki *Mikó* Ádám, jó nemes ember.
176. Csíki *Abaffi* János, jó nemes ember.
177. Csíki *Abaffi* Gábor, jó nemes ember.
178. Csíki *Abaffi* Tamás, jó nemes ember.
179. Csíki *Thamás* Deák, v. királybíró.
180. Csíki öreg *Boros* György, nemes ember.
181. Csíki iffiabb *Boros* György.
182. Csíki *Antal* Ferencz, jó nemes ember.
183. Csíki *Bors* János, jó nemes ember.
184. Csíki öreg *Bors* István, nemes ember.
185. Csíki öreg *Czirjék* János, jó nemes ember.
186. Csíki *Donáth* Farkas, főember.
187. Csíki *Cserei* István, a tolvajok ölik meg, az anyámmal egy testvér.[1])
188. Öreg *Geréb* János, árapataki főember.
189. Gyergyai *Both* András, v. királybíró, a ráczok vágták le.
190. Gyergyai *Both* Mihály, nemes ember.
191. *Cserei* Zsigmond, jó nemes ember.
192. Öreg *Cserei* Sámuel, nemes iffiú legény.
193. Iffiabb *Cserei* György, Törökországban holt meg.
194. *Cserei* Dániel, jó nemes ember.
195. *Cserei* Mihály, senior, a tatárok lőtték meg.
196. Iffiabb *Cserei* Miklós, Farkas fia.
197. Ajtai öreg *Donáth* László, v. királybíró.
198. Ajtai öreg *Donáth* Iztván, jó nemes ember.
199. Ajtai *Donáth* György, v. királybíró.
200. Iffiabb *Donáth* László, a németek vágták le.
201. Ajtai *Donáth* Mihály, guttaütésben holt meg.
202. Öreg *Bakcsi* László, notárius.
203. Baczoni öreg *Baló* László, v. hopmester.

---

[1]) Ebből is látszik, hogy ezt a névsort Cserei Mihály állította össze.

204. Baczoni *Baló* Tamás, v. királybíró.
205. Baczoni öreg *Baló* József, jó nemes ember.
206. Veres-egyházi *Borsai* György, főbíró.
207. Háromszéki öreg *Székely* Bálint.
208. Háromszéki *Székely* Ferencz.
209. Háromszéki öreg *Székely* Mihály.
210. Háromszéki *Székely* Miklós, mind jó nemes emberek.
211. Háromszéki *Székely* Boldizsár, v. királybíró.
212. Zágoni *Jankó* Boldizsár, a kuruczok felakasztották.
213. Zágoni *Jankó* Tamás, a kuruczok megölték.
214. Zágoni *Vajna* Orbán, a kuruczok megölték.
215. Bodoki öreg *Mikó* Miklós, főember.
216. *Ethfalvi* öreg Gábor deák, jó nemes ember.
217. *Ethfalvi* öreg István deák.
218. Árkosi öreg *Benkő* Mihály notárius. Ennek két jó iffiú legény fiai megholtak.
219. Csíki *Bodó* Mihály, v. királybíró.
220. Csíki *Bodó* Zsigmond, iffiú legény.
221. Torjai *Bodó* Gergely, jó nemes ember.
222. Gyergyai *Both* Ádám, iffiú legény.
223. Háromszéki *Dacző* László, főember.
224. Háromszéki iffiabb *Dacző* János, főember.
225. Háromszéki öreg *Imets* Tamás, főember.
226. Háromszéki iffiabb *Imets* István, főember.
227. Háromszéki iffiabb *Imets* Tamás, iffiú legény.
228. Torjai öreg *Apor* András, főember.
229. Torjai öreg *Apor* János, főember.
230. Torjai öreg *Apor* Ferencz, főember.[1])
231. Torjai öreg *Mihálcz* Mihály, jó nemes ember.
232. Torjai iffiabb *Mihálcz* Mihály.
233. Torjai *Mihálcz* Miklós, jó nemes ember.
234. Háromszéki öreg *Mihálcz* János,
235. Lemhényi *Mihálcz* János, jó nemes emberek.
236. Marusszéki *Kereszturi* István, főember.
237. Öreg *Torma* István, jó főember.
238. Marusszéki öreg *Kereszturi* Mihály, főember.
239. Fejérvármegyei öreg *Könczei* Ferencz.
240. Fejérvármegyei öreg *Könczei* Gábor.
241. Fejérvármegyei öreg *Könczei* Mihály.
242. Háromszéki *Nemes* Mihály, jó nemes ember.
243. Hídvégi iffiabb *Nemes* Tamás, iffiú legény.
244. Udvarhelyszéki *Török* István,

[1]) *Oldalt írva pótlásúl Apor Péter kezével:* Apor Farkas.

245. Udvarhelyszéki *Török* Gábor, jó nemes emberek.
246. Udvarhelyszéki *Gálffi* Kristóf,
247. Udvarhelyszéki *Gálffi* Mihály, jó nemes emberek.
248. Petki *Nagy* Boldizsár, az öreg, jó nemes ember.
249. Petki *Nagy* Pál, tábla fia, főcommissarius.
250. Petki *Pribék* Ferencz, felesége ölette meg.
251. Küküllő vármegyei *Fekete* Péter, öreg, főember.
252. Küküllő vármegyei iffiabb *Fekete* Péter, főbíró.
253. Küküllő vármegyei *Fekete* Lőrincz, főember.
254. Mohai *Farkas* Ferencz, főbíró.
255. Bürkösi *Donáth* János, v. lovászmester.
256. Nyujtódi *Donáth* Mátyás, főember.
257. Nyujtódi *Donáth* József, Brassónál vágták le a ráczok.
258. Bürkösi *Boér* Zsigmond, jó nemes ember.
259. Rétsei *Boér* Zsigmond, fogarasi porkoláb.
260. Nagyberivoi *Boér* István, jó nemes ember.
261. Fejérvármegyei öreg *Daczó* Gábor, főember.
262. Marusszéki *Ozdi* György, jó nemes ember.
263. Marusszéki *Kún* László, főember.
264. Marusszéki *Kún* Mihály, első feleségem apja.[1])
265. Marusszéki *Botos* Imre, v. királybíró.
266. Marusszéki öreg *Szentiváni* Sámuel, director.
267. Marusjárai *Baranyai* Gergely, director.
268. Siketfalvi *Gergely* Deák, director.
269. Marusszéki *Szeredai* István, jó nemes ember.
270. Marusszéki öreg *Szeredai* János.
271. Görgényi *Tisza* István, arendator.
272. *Hegyessi* András, főbíró, az öreg.
273. Öreg *Hegyessi* István, híres procator.
274. Marusszéki öreg *Sárossi* György, főember.
275. Dési *Károlyi* Boldizsár, kamara ispán.
276. Kolosvármegyei *Széplaki* István, jó nemes ember.
277. Diódi *Mikse* István, jó nemes ember.
278. Ajtai *Huszár* Jeremiás, jó procator.
279. Ajtai öreg *Huszár* György, nemes ember.
280. Háromszéki *Szonda* István, nemes ember.
281. Háromszéki *Szonda* Tamás, híres magyar poeta.[2])
282. Fejérvármegyei *Bagyoni* Zsigmond, jó nemes ember.
283. Hunyadvármegyei *Cserményi* Miklós, főember.

---

[1]) Ebből is látszik, hogy Cserei Mihály összeállítása, akinek első felesége Kaáli Kún leány volt.

[2]) Apor Péter is azt írja, hogy

»Híres verscsináló magyar Zonda Tamás.«

284. Enyedi öreg *Borbereki* István, nemes ember.
285. Enyedi *Borbereki* Gáspár.
286. Háromszéki *Antos* László, felakasztotta magát.
287. *Büdöskuti* Boldizsár, jó nemes ember.
288. Háromszéki *Székely* Mojses, jó nemes ember.
289. Háromszéki öreg *Székely* Márton,
290. Háromszéki *Székely* András, nemes emberek.
291. Háromszéki öreg *Thuri* Ferencz,
292. Háromszéki öreg *Gyárfás* Pál, jó nemes emberek.
293. Bardóczi öreg *Fekete* Pál,
294. Háromszéki *Kozma* Simon,
295. Háromszéki *Lajos* János,
296. Háromszéki *Lajos* István,
297. Ajtai *Henter* Miklós, jó nemes emberek.
298. Háromszéki iffiabb *Henter* Mihály, főember.
299. Háromszéki iffiabb *Gyárfás* István, levágták Szeben mellett.
300. *Gazda* Mihály, gr. Apor István komornyikja.
301. *Szombati* György, gr. Apor István praefectusa.
302. Marusszéki *Maxai* Ferencz, főember.
303. Kolosvármegyei öreg *Maxai* Balázs, főember.
304. Baczoni *Baló* Mátyás, megölték a tolvajok.
305. Marusszéki *Szekeres* János, jó nemes ember.
306. Marusszéki *Szekeres* Ferencz, v. királybíró.
307. Marusszéki *Dósa* Tamás, v. királybíró.
308. Marusszéki öreg *Dósa* Gergely.
309. Marusszéki *Dósa* Péter, v. királybíró.
310. Báró *Orlik* Miklós.
311. *Farkas* Fábján, magyarországi főember.
312. *Kende* Gábor, magyarországi főember.
313. *Kende* Márton, magyarországi főember.
314. Szászvárosi *Eperjesi* István.
315. Fejérvármegyei *Eperjesi* Ferencz, főbíró.
316. Diódi *Baló* András, jó nemes ember.
317. Diódi *Baló* Bencze, részegen holt meg.
318. Küküllővármegyei *Sarádi* István, részegen holt meg.
319. Olosztelеki öreg *Daniel* Péter, főember.
320. Udvarhelyszéki öreg *Gálffi* György.
321. Kolosvári *Gálffi* Pál, jó nemes ember.
322. Udvarhelyszéki *Gálffi* János.
323. Udvarhelyszéki Rab *Bíró* István, híres procator.
324. Udvarhelyszéki Katona *Bíró* István.
325. Udvarhelyszéki *Bíró* Jósa.
326. Udvarhelyszéki *Bíró* Gábor, tatárok vágták le.

327. Mindszenti *Vas* Dániel, főember.
328. Fejérvármegyei *Vas* György, főbíró.
329. Fejérvármegyei *Ecsedi* Péter, exactor.
330. Abrudbányai *Sebessi* Benjámin, híres gazdag ember.
331. Sárdi *Sebessi* Menyhárt, nemes ember.
332. Nagyenyedi *Sárdi* István, jó nemes ember.
333. Fejérvármegyei *Fábján* István, jó nemes ember.
334. Enyedi *Sárközi* István, jó nemes ember.
335. Galambfalvi *Sándor* Pál, jó nemes ember.
336. Kénosi *Sándor* Pál, nemes ember.
337. Kénosi *Sándor* Zsigmond, nemes ember.
338. Galambfalvi *Sándor* Mihály, a portán holt meg.
339. Aranyasszéki *Felvinczi* József, főember.
340. Udvarhelyszéki *Orbán* Pál, főember.
341. Udvarhelyszéki *Orbán* Zsigmond, főember.
342. *Macskási* Mihály, főember.
343. *Macskási* Imre, főember.
344. Udvarhelyszéki *Tiboldi* Pál,
345. Héjasfalvi *Simén* János,
346. Udvarhelyszéki öreg *Simén* János,
347. Udvarhelyszéki *Simén* Gábor,
348. *Kisfaludi* Mihály deák, jó nemes emberek.
349. *Vizaknai Szentpáli Ferencz, híres magyar poeta.*[1])
350. Vizaknai *Szentpáli* István.
351. *Bálpataki* János főember, tolvajok ölték meg.
352. Iffiabb *Samarjai* Péter, főember.
353. Öreg *Zöldi* Gáspár, görgényi kapitány.
354. Iffiabb *Zöldi* Gáspár, levágták a németek Görgény alatt.
355. Udvarhelyszéki iffiabb *Ugron* Pál.
356. Fejérvármegyei *Váradi* István, főember.
357. *Boros* László, főember.
358. Hunyadvármegyei *Macskási* Péter, főember.
359. Hunyadvármegyei *Makrai* Péter, főember.
360. *Nádudvari* János, főember.
361. Sárdi *Boldvai* Márton, főember.
362. Öreg *Szalánczi* István, főember.
363. Iffiabb *Szalánczi* István, főember.
364. *Bölöni* Zsigmond deák, nemes ember.
365. Csiki *Katona* Pál, nemes ember.

---

[1]) Br. Apor Péter »Syntagma et Syllabus pars. II-da« cz. művében így áll:

»*Híres verscsináló volt Szentpáli Ferencz.*«

Valószínű, hogy Cserei M. eme följegyzése alapján írja.

366. Hadrévi *Trauzner* Boldizsár,
367. Hadrévi *Trauzner* Zsigmond, iffiabb, jó nemes emberek.
368. Öreg *Felvinczi* Zsigmond, főember.
369. Csapai iffiabb *Felvinczi* Zsigmond, főember.
370. Thordavármegyei *Décsei* Bálint, nemes ember.
371. Marusvásárhelyi *Körösi* György, procator.
372. Fejérvármegyei *Vajda* Mihály.
373. Fogarasi *Uzoni* Miklós, jó nemes ember.
374. Fogarasi *Lészai* István, notárius.
375. *Luczai* Sorbán, szigeti harminczados.
376. *Luczai* András, főbíró.
377. *Luczai* János, kolosvári harminczados.
378. *Luczai* István, harminczados.
379. *Luczai* László, provincialis commissarius.
380. Öreg *Lugosi* Ferencz, secretarius.
381. Iffiabb *Lugosi* Ferencz, főember.
382. *Lugosi* István, főember.
383. Udvarhelyszéki *Lukács* Balázs, fejedelem konyhamestere.
384. Háromszéki *Antos* György, az öreg.
385. Hatolykai *László* Balázs.
386. Háromszéki *László* László.
387. Háromszéki *László* János, játékos ember.
388. Öreg *Vér* György, főember.
389. Öreg *Vér* Mihály, főember.
390. Udvarhelyszéki *Török* Ferencz.
391. Udvarhelyszéki öreg *Ferenczi* György, v. királybíró.
392. Udvarhelyszéki *Ferenczi* István, v. királybíró.
393. Udvarhelyszéki *Ferenczi* Mihály,
394. Küküllővármegyei *Turóczi* György,
395. Thordai *Turzai* György, nemes emberek.
396. *Balkó* Pál, kolosvári v. kapitány.
397. Kolosvári *Stenczel* Ferencz,
398. Váradi öreg *Stepán* István,
399. Váradi iffiabb *Stepán* István,
400. Fejérvári *Mihocsa* Mihály,
401. Fejérvári *Mihocsa* Ferencz, jó nemes emberek.
402. Küküllővármegyei *Szőlősi* János, főember.
403. Küküllővármegyei *Pápai* Pál, főember.
404. Mikeszászi *Radák* Imre, főember,
405. Mikeszászi *Radák* István, főember.
406. Hidegvizi *Szegedi* János, jó nemes ember.
407. Mikeszászi *Szegedi* György.
408. Küküllővármegyei *Mohai* Gábor.

409. *Orosz* Pál, magyarországi főember.
410. *Jabroczki* Ádám, jobbágyi ölték meg.
411. *Szőlősi* János, dobokavármegyei, jobbágyi ölték meg.
413. Gr. *Károlyi* István, jobbágyi ölték meg.
414. *Naláczi* András, tábla fia.
415. *Vitéz* Ferencz, főember.
416. *Vitéz* Gábor, főember.
417. *Vitéz* András, főember.
418. Öreg *Tholdi* György, főember.
419. Marusszéki *Tóth* István, jó nemes ember.
420. Marusszéki öreg *Tóth* Mihály, jó nemes ember.
421. Marusszéki iffiabb *Tóth* Mihály.
422. Káli iffiabb *Kún* László, levágták a ráczok Enyednél.
423. *Daróczi* György, görgényi porkoláb.
424. Fogarasföldi *Thalaba* Máthé, fogarasi udvarbíró.
425. Háromszéki *Jankó* László, megbolondult, úgy holt meg.
426. Udvarhelyszéki *Farkas* Pál, v. királybíró.
427. Udvarhelyszéki *Farkas* Gábor, megbolondult, úgy [holt meg.
428. Galgai *Rácz* István, főember.
429. *Rácz* István, kolosvári notárius.
430. *Komáromi* János, Törökországban holt meg.
431. Háromszéki *Mihács* Mihály, jó nemes ember.
432. Fejérvármegyei *Kisfaludi* Ferencz.
433. Fejérvármegyei *Kisfaludi* István.
434. Csíki *Márton* Deák, harminczados.
435. Alcsíki *Mihály* Deák, notárius.
436. Csíki szentsimoni *Mihály* deák, nemes ember.
437. Háromszéki *Kálnoki* Tamás, főember.
438. Háromszéki *Kálnoki* Bálint, főember.[1])
439. Háromszéki *Kálnoki* Péter, főember.
440. Háromszéki öreg *Kálnoki* Mihály, főember.
441. Marusszentkirályi *Bánffi* Pál, főember.
442. *Kendeffi* János, főember.
443. Fogarasi *Sárosi* István, nemes ember.
444. Az öreg *Szilvási* Boldizsár, főember.
445. Háromszéki *Eresztevényi* András.
446. Háromszéki *Eresztevényi* István.
447. Háromszéki *Barabás* Péter, director.
448. Háromszéki *Bocskor* István.
449. Csíki *Bocskor* Kelemen, levágták.
450. Széplaki iffiabb *Horváth* Ferencz.
451. Kereszturi öreg *Kovács* Zsigmond,

[1]) Apor Péter kezével utána irva: *Tomas.*

452. Kereszturi iffiabb *Kovács* Zsigmond,
453. Kereszturi *Kovács* Ferencz, nemes emberek.
454. Háromszéki *Czirjék* László,
455. Háromszéki *Czirjék* Tamás,
456. Háromszéki *Szotyori* István, nemes emberek.
457. *Daróczi* András, ezeres kapitány, levágták a törökök.
458. *Harkai* Mihály, gyalog főhadnagy.
459. *Lévai* Mihály, gyalog főhadnagy.
460. Somlyai *Ujhelyi* Ferencz,
461. Dévai *Csáki* István, jó nemes emberek.
462. Dévai *Csáki* András, levágták.
463. Udvarhelyszéki *Pálffi* Ferencz, bécsi secretarius.
464. Háromszéki *Gronszki* Miklós.
465. Kolosvári *Jó* Mihály, registrator.
466. Karácsonfalvi *Dimjén* István, harminczados.
467. *Rákosi* János, brassai harminczados.
468. *Fekete* István, bereczki harminczados, a ráczok levágták.
469. *Hamar* Ferencz, harminczados, a kuruczok megölték.
470. Udvarhelyi iffiú *Balog* János.
471. Hunyadvármegyei *Balog* László, tábla fia.
472. *Béldi* Dávid, főember.
473. *Kápolnási* Pál, jó nemes ember.
474. Öreg *Bialis* Ferencz, somlyai főkapitány.
475. Iffiabb *Bialis* Ferencz.
476. *Bialis* Jakab,
477. *Bialis* Sándor, jó nemes emberek.
478. *Bánffi* Péter, főember.
479. Kolosvári *Csepregi* Sámuel, nemes ember.
480. *Zutori* Ferencz, jó nemes ember.
481. Görgényi *Teleki* György.
482. Görgényi *Székely* György, udvarbíró.
483. *Balási* János, harminczados, magát megétette.
484. Hunyadvármegyei *Folthi* Bálint, főember.
485. Háromszéki *Forró* János.
486. *Szappanos* Mihály, ezeres kapitány.
487. *Horváth* Ferencz, ezeres kapitány, törökök levágták.
488. Fejérvármegyei *Kapronczai* György.
489. Fejérvármegyei *Oklocsáni* Pál.
490. *Szentiváni* János deák.
491. *Szentiváni* Gábor deák.
492. *Szentiváni* öreg Tamás deák.
493. Küküllővármegyei *Haranglábi* Zsigmond.
494. Thordai *Vida* István, híres játékos ember.

495. Fejérvári *Kubinyi* László, híres játékos ember.
496. Somlyai *Csatári* István.
497. Kibédi *Dósa* András, megölték a kuruczok.
498. *Rhédai* Mihály, főember.
499. Kolosvári *Brózer* Péter, híres gazdag ember.
500. Kolosvár *Dálnoki* Mihály, ország perceptora.
501. Kolosvári *Köbölkuti* András.
502. Kolosvármegyei *Mikó* István, jó nemes ember.
503. Kolosvármegyei *Mikó* Gábor.
504. Kolosvári *Rajner* Márton, főhadnagy.
505. *Tenkovics* Ádám, megölték Lengyelországban.
506. Csíki *Sámuel* Deák, a pestisben holt meg.
507. *Madarász* Mátyás, udvari gyalog kapitány.
508. *Sándor* Gáspár, Tökölyi generálisa.
509. Báró *Petróczi* István.
510. *Madács* Péter, ezeres kapitány.
511. Háromszéki öreg *Barabás* György, jó nemes ember.
512. Kolosvári *Hatházi* Gergely, ezeres kapitány.
513. Háromszéki iffiabb *Barabás* Péter.
514. Kolosvári *Szilággi* Mihály, főhadnagy.
515. Hunyadvármegyei *Ungur* János, fiscalis praefectus.
516. *Dési* János, fiscalis exactor.
517. Öreg *Besenyei* Zsigmond, főember.
518. Iffiabb *Besenyei* Zsigmond, főember.
519. Szentdamokosi *Sándor* Mihály, notárius.
520. Vacsárcsi *Szabó* András, levágták a ráczok.
521. *Ruszkai* András, magyarországi nemes ember.
522. *Szepesi* Pál, magyarországi főember.
523. Topánfalvi *Dobra* Angyal, harminczados.
524. Dévai *Thordai* György, harminczados.
525. *Csonka* György, szamosujvári udvarbíró.
526. *Rosnyai* Dávid, török tolmács.
527. Fejérvármegyei *Rápolti* András,
528. Mikeszászi *Désfalvi* Farkas,
529. Udvarhelyszéki *Kovács* Boldizsár, jó nemes emberek.
530. Fejérvármegyei *Leo* Gábor, a kuruczok vágták le.
531. Hunyadvármegyei *Csolnakosi* Bálint.
532. Hunyadvármegyei *Markucsán* Péter.
533. Gyergyai *Sólyom* Tamás, a ráczok vágták le.
534. Csíki *Endes* Miklós, notárius.
535. Hunyadvármegyei *Boldogfalvi* János,
536. Udvarhelyszéki *Alárd* János,
537. Bethlenfalvi *Geréb* István.
538. Bethlenfalvi *Geréb* János, mind jó nemes emberek.

539. Háromszéki *Polus* István, híres procator.
540. Háromszéki *Polus* János.
541. Marusszéki *Patkós* János, híres procator.
542. Csíki *Angyalosi* Mihály.
543. Marusszéki *Baranyai* Zsigmond.
544. Marusszéki *Nagy* Lőrincz.
545. Marusszéki öreg *Nagy* Ferencz.
546. Marusszéki *Bakó* Pál.
547. Marusszéki *Nagy* István.
548. Marusszéki öreg *Koczkán* Márton,
549. Marusszéki *Koczkán* János,
550. Marusszéki iffiabb *Koczkán* Márton, jó nemes emberek.
551. *Czakó* Dávid, brassai bíró.
552. Az öreg *Draud* György, brassai bíró.
553. *Draud* Simon, brassai bíró.
554. *Jekelius* György, brassai bíró.
555. *Ritter* András, brassai bíró.
556. *Markos* János, brassai bíró.
557. *Zeuler* Bartos, brassai bíró.
558. *Flistich* Mihály, brassai bíró.
559. Öreg *Draud* János, brassai polgár.
560. *Czabánius* János, szebeni királybíró, fejét vették Szebenben.
561. *Véber* Péter, szebeni királybíró.
562. *Frank* Bálint, szebeni királybíró.
563. *Klein* János, beszterczei bíró.
564. *Conrad* Sámuel, megyesi királybíró, tanácsúr.
565. *Hoczman* János, szebeni polgármester.
566. *Déli* Mihály, segesvári polgármester, fejit vették.
567. Szebeni *Kántor* Mihály, polgár.
568. *Tofaeus* Mihály, erdélyi híres reformatus püspök.
569. *Horti* István, reformatus püspök.
570. *Veszprími* István, reformatus püspök.
571. *Kolosvári* István, reformatus püspök.
572. *Illyés* András, erdélyi catholicus püspök.[1])
573. *Mártonffi* György, erdélyi catholicus püspök.
574. *Száva*, erdélyi oláh püspök.
575. *Athanasius*, erdélyi unitus oláh püspök.
576. *Szebelébi* Bertalan, erdélyi catholicus vicarius.
577. *Badensis* herczeg, császár generalissimusa.
578. *Lictenstain*, fejedelem generalis *(így!)*
579. General Aeneas *Caprara*.

[1]) Oldalt Apor Péter kezével: Kada István, ev. püspök.

580. General *Caraffa,* erdélyi commendans.
581. General commendans Joannes *Rabutin.*
582. General commendans princeps *Vaudemont,* levágták.
583. General commendans *Truchses.*
584. General commendans *Kriecbaum.*
585. Brassai general *Guttenstain.*
586. Brassai general báró *Ek.*
587. Brassai general *Faberi.*
588. Brassai general *Leiningen.*
589. Brassai generál *Vallenstein,* levágták.
590. Gr. *Czernin* colonellus.
591. General *Toled,* szebeni commendans.
592. Gr. *Zakko,* kolosvári commendans.
593. General commendans gr. *Veterani,* levágták.
594. General commendans *Heisler,* levágták.
595. Gr. *Klöckesperg,* brassai general.
596. Gr. *Stombak,* brassai general.
597. General *Magni,* megölték Hermánban.[1])
598. General *Norcher,* levágták Zernyestnél.
599. General *Pheffershoven.*
600. General *Bastompier.*
601. General *Acton.*
602. General *Graven.*
603. Két *Hannover* herczeg, levágták mindeniket.
604. General *Saxengotta.*
605. Gr. *Pacce* öreg, brassai general.
606. Gr. iffiabb *Pacce,* colonellus.
607. General *Solari.*
608. General *Castelli.*
609. General commendans Marchio *Chusani.*
610. General commendans gr. *Erbeville.*
611. General gr. *Szapia.*
612. General *Polandi,* levágták a törökök.[2])
613. General *Breuner,* levágták a törökök.
614. Brassai general gr. *Gavriáni,* lóról leesett, úgy holt meg.
615. General *Arko,* levágták a törökök.
616. *Ajtoni* István, kolosvármegyei nemes ember.
617. Küküllővármegyei *Zoltai* Ferencz.
618. Küküllővármegyei *Szathmári* István.
619. *Püspöki* Péter, fejérvármegyei főbíró.

---

[1]) 1690-ben a, zernyesti csata után.
[2]) Apor Péter betoldása oldalt: Steinvill.

620. Marusszéki bándi *Kovács* István, főember.
621. Fejérvármegyei *Gyulai* Sándor, jó nemes ember.
622. *Dési* Márton, híres enyedi professor.
623. *Pápai Ferencz,*[1]) enyedi professor, doctor.
624. *Enyedi* István, híres professor.
625. *Berzéki* János, híres fejérvári pap.
626. *Pósaházi* Pál, híres fejérvári professor.
627. *Némethi* Sámuel, híres kolosvári professor.
628. *Sárpataki* Mihály, kolosvári pap.
629. *Csepregi* István, híres kolosvári pap.
630. *Szathmári* István, híres kolosvári pap.
631. *Némethi* Mihály, híres kolosvári pap.
632. *Nagyari* József, fejedelem udvari papja.
633. *Letenyei* Pál, udvarhelyi professor.
634. *Rozgoni* János, híres széki pap.
635. *Pataki* István, híres kolosvári professor.
636. *Nánási* András, híres pap.
637. *Kapusi* Sámuel, híres fejérvári professor.
638. *Komáromi* István, híres fejérvári professor.
639. *Zilahi* István, híres fejérvári pap.
640. *Kapusi* Dániel, gr. Pekri Lőrincz secretariusa.
641. *Tóthfalusi* Miklós, híres typographus.
642. *Murando,* ingenier colonellus.
643. *Tóbiás, híres szebeni képíró.*
644. Fogarasföldi *Szkorei* András.
645. Récsei öreg *Boér* Sámuel, iffiú fejedelem ephorusa.
646. Fogarasföldi *Boér* Tamás.
647. Fogarasföldi idősbik *Boér* József.
648. Óvári *Keszei* János, fejedelem praeceptora.
649. *Tolvaj* István, híres kolosvári ötves.
650. *Hadadi* Mihály, főhadnagy, levágták a ráczok.
651. *Koncz* Boldizsár, híres unitárius püspök.
652. *Harinnai* Ferencz, főember.
653. *Pogány* Zsigmond, Tökölyi Imreh udvari kapitánya.
654. *Köpeczi* Mihály, fejedelem udvari doctora.
655. *Harsányi* István, fejedelem fő czeithmestere.
656. *Baróti* János, kolosvármegyei v. ispán.
657. Udvarhelyszéki *Jeddi* Péter.
658. Marusszéki *Berzenczei* Márton, főkonyhamester.[2])
659. Marusszéki öreg *Berzenczei* János, v. királybíró.

---

[1]) T. i. Páriz-Pápai a latin szótáríró.

[2]) Kiről Apor Péter a gyalui (1702) lakadalom leírásában emlékezik.

660. Marusszéki *Botos* Gábor, jó nemes ember.
661. Maruszéki *Szilágyi* László, jó nemes ember.
662. Máramarosi *Frater* István, főember.
663. *Pater* János, só-arendator.
664. Constantinus *Brankován*, H.[1]) vajda, a török megölette.
665. *Balacsán*, general, levágták Zernyestnél.
666. *Huber*, erdélyi annonae főcommissarius.
667. *Dobner*, dévai annonae commissarius.
668. Franciscus *Czollenstein*, erdélyi fő bellicus commissarius.
669. *Mattiasoczki* Zsigmond, bellicus commissarius.
670. *Bortosi* Zsigmond, magyarországi főember.
671. Generál *Hastin*, szathmári commendans.
672. *Dobozi* István, debreczeni bíró.
673. *Til*, császár secretariusa.
674. Háromszéki *Márton* Benedek, nemes ember.
675. Háromszéki *Kakas* János.
676. Udvarhelyszéki *Gálffi* István, fejét vették.
677. Kolosvármegyei *Kabos* Gábor, főember.
678. Kolosvári *Borsvai* János deák.
679. Kolosvári *Olasz* András, boltos ember.
680. Brassai görög *Murgan* Demeter.
681. Brassai görög *Fogarasi* Miklós, tolvajok ölték meg.
682. Szebeni görög *Mucsi* Kozma.
683. Brassai görög *Sáfrányos* István.
684. Brassai görög *Sáfrányos* Sztrati.
685. Szebeni görög *Buczi* Kozma.
686. Brassai görög *Miklós* Demeter.
687. Szebeni görög *Angelaki*.
688. Szebeni görög *Pano* Stephan.
689. Szebeni görög *Orbonás* Miklós.
690. Szebeni görög *Banogli* András.
691. Fejérvári *Kászoni* János, báró Kászoni János apja.
692. Fejérvári *Bojtos* György, fejedelem aranyválasztója.
693. *Ormándi* Sámuel, fejedelem udvari papja.
694. Hunyadvármegyei öreg *Zeyk* László.
695. Hunyadvármegyei *Kopasz* János, főember.
696. Thordai *Bánházi* Pál, jó nemes ember.
697. Marusszéki *Bán* Mihály.
698. Thordai *Bánházi* István.
699. Marusszéki *Baranyai* László.
700. Udvarhelyszéki *Fekete* István, megölték.

---

[1]) T. i. havasdi.

701. Csíki *Mikházi* Isván.
702. Udvarhelyszéki *Bíró* Pál.
703. Udvarhelyszéki *Szombathfalvi* Pál.
704. Thordavármegyei *Dajka* István, mind nemes emberek.
705. Hunyadvármegyei *Földvári* György, főember, meglőtték.
706. Brassai *Sigerius* István, polgár.
707. Brassai *Sigerius* András, só-perceptor.
708. Háromszéki *Jankó* Mihály, a kuruczok megölték.
709. Udvarhelyszéki *Simén* Ferencz.
710. *Szamarosi* Mihály, ezeres kapitány, levágták.
711. Mihályfalvi *Szilágyi* György, nemes ember.
712. Fogarasi *Szilágyi* Mihály, nemes ember.
713. *Thordai* Gábor, főember.
714. *Thordai* János, az öreg, főember.
715. *Kolosvári* Sándor deák, nemes ember.
716. Fejérvármegyei *Koncz* József, főember.
717. Hunyadvármegyei *Olosz* Jakab, nemes ember.
718. *Karancsi* Zsigmond, fejérvári hadnagy.
719. Csúcsi *Horváth* Dávid, nemes ember.
720. *Bogáti* Zsigmond deák, megégették.
721. Sákodi öreg *Horváth* Zsigmond, nemes ember.
722. Csúcsi *Horváth* Mojses,
723. Fogarasi *Tarpai* Mojses,
724. Kolosvármegyei *Dési* János.
725. Thordavármegyei *Sükösd* János,
726. Csiki *Donáth* István, nemes emberek.
727. Dobokavármegyei *Budai* Zsigmond, főember.
728. *Szalontai* István, magyarországi nemes ember.
729. Kolosvármegyei *Vajda* János.
730. Pálosi *Szentkirályi* Ferencz.
731. *Pater* Philipcsovics, híres rákosi plebános.
732. Kolosvári *Somai* Péter, nemes ember.
733. Háromszéki *Hadnagy* Mátyás.
734. Szárazajtai *Boér* István.
735. Szárazajtai *Boér* György.
736. Dési *Diószegi* István, az öreg.
737. *Gebhard*, bellicus secretarius.
738. *Gebhard*, annonae commissarius, vadászatban meglőtték.
739. Az öreg *Pekri* Gábor, főember.
740. Thordavármegyei *Kovács* János, főbíró.
741. Vécsi *Kovács* István.
742. Háromszéki öreg *Tompa* Miklós, jó nemes ember.

743. Háromszéki öreg *Pünkösti* György.
744. Háromszéki *Pünkösti* Mihály.
745. Küküllővármegyei *Pásztori* Ferencz.
746. Fejérvármegyei *Csengeri* István, jó procator.
747. Kolosvári *Ajtai* István, jó procator.
748. *Thoroczkai* Mátyás, főember.[1])
749. Aranyasszéki *Csegezi* Ferencz, főember.
750. Fogarasi *Menyhárt* Péter, udvarbíró.
751. Fogarasi *Rétyi* János, öreg.
752. Pókakereszturi *Székely* Sámuel, híres vitéz ember.
753. Csiki *Sándor* Pál, fejedelem hadnagya.
754. Fejérvári két káptalan, a kettőnek két szeme volt.
755. Marusvásárhelyi bíró, öreg *Halmágyi* Mihály.
756. Thordai *Dávid* István, kamara ispán.
757. Maramarosi *Kodra* Máté,
758. Dobokavármegyei *Rettegi* Mihály, jó nemes emberek.
759. Máramarosi *Dolhai* György, főember.
760. Sigismundus *Serpilius,* bellicus commissarius.
761. *Absolon* Dániel, bellicus commissarius.
762. Báró *Révai* Ádám, magyarországi úr.
763. Georgius *Donech,* föstrázsamester.
764. *Henis,* szebeni commendans, Görgény alatt holt meg.
765. *Kaltemplat,* kolosvári commendans, Görgény alatt veszett.
766. *Duffrener,* német kapitány, levágták a kuruczok.
767. *Kaszás* Pál, kurucz kapitány.
768. Gr. *Kosta,* v. colonellus, levágták.
769. *Gúti* Farkas, jó nemes ember.
770. Gr. *Glavics,* olosz úr, rabságban holt meg Fogarasban.
771. Enyedi *Szikra* György, procator.
772. *Dobolyi* Bálint, enyedi hadnagy.
773. Fejérvármegyei *Sinándi,* két testvér atyafiak.
774. *Torma* Kristóf, főember.
775. *Diósi* János, fiscalis praefectus.
776. Hunyadvármegyei *Jósika* Farkas, nemes ember.
777. Háromszéki *Gyulai* István, főember.
778. Hunyadvármegyei *Fiáth* János.
779. Csíki *Incze* András.
780. Csíki *Incze* János.
781. Háromszéki öreg *Szörcsei* Ferencz és Menyhárt.
782. Háromszéki öreg *Székely* György.
783. Csíki öreg *Czirjék* András és *Czirjék* László, rákosi,

---

[1]) Oldalt Cserei betoldása: Öreg Thoroczkai Péter.

784. *Inczédi* István, magyarországi, jó nemes emberek.
785. *Diósi* György, fejérvári káptalan.
786. *Szarka* Zsigmond, fejérvármegyei v. ispán.
787. Fejérvármegyei *Boér* Imre, nemes iffiú legény.
788. Kolosvári *Boér* Pál, jó nemes ember.
789. Udvarhelyszéki öreg *Kénosi* Ferencz.
790. Udvarhelyszéki *Szombathfalvi* Zsigmond, az öreg.
791. Udvarhelyszéki *Demjén* Kelemen, bécsi registrator.
792. Fogarasi *Csürész* Mihály, szolgabíró.
793. Fejérvármegyei *Gyulai* Tamás.
794. Az öreg *Sárpataki* Márton, ítílőmester.
795. Ennek fia *Sárpataki* István.
796. Mikeszászi *Varsányi* Bálint.
797. Thordavármegyei öreg *Pápai* Zsigmond.
798. Thordavármegyei öreg *Ölyvedi* Dániel.
799. Káli *Gábor* Mihály.
800. Thordavármegyei *Bíró* Mihály, megölték.
801. Udvarhelyszéki *Maróthi* Dávid.
802. Udvarhelyszéki öreg *Bíró* Bálint.
803. *Veres* Péter, fogarasi kapitány.
804. Öreg *Czabanius* János, szebeni főpap.
805. *Hermán* Márton, brassai híres doctor.
807. Iffiú gr. *Kemény* János, úrfi.
808. Bártfai *Szabó* András, gr. Apor István lovászmestere.
809. *Gulácsi* Albert, iffiú fejedelem komornyikja.
810. Kolosvári *Kávási* Péter,
811. Kolosvári *Kurtány* József, nemes emberek.
812. Kolosvármegyei *Kabos* László, főember.
813. Lészfalvi *Bodor* Mihály.
814. Háromszéki öreg *Benkő* Pál.[1])
815. Gyergyai *Gábor* István,
816. Gyergyai *Elekes* István,
817. Gyergyai öreg *László* István,
818. Gyergyai öreg *László* János, nemes emberek.
819. Pater *Kálmándi*, híres tréfás barát.
820. Pater *Róka*, híres kántor barát.
821. Pater *Kájoni* János, híres *magyar poeta* barát.
822. Pater *Vizkeleti* Zsigmond, híres jezsuita praedicator.
823. Pater *Hozó*, híres praedicator barát.
824. Pater *Bors*, híres tudós, erdélyi canonicus.
825. Oloszteleki *Daniel* János, főember.
826. Csíki *Kelemen* János, gr. Apor István mostoha fia.

---

[1]) Oldalt Apor Péter kezével: Mihályi Péter Sámuel.

827. Háromszéki *Lőrincz* Miklós, procator.
828. Öreg *Fabricius* György, segesvári polgármester.
829. Öreg *Nedel* Pál, brassai polgár.
830. *Ditrich* György, brassai polgár.
831. Öreg *Bartos* Péter, híres brassai aranymíves.
832. Kolosvári *Szentjóbi* György, híres aranyverő.
833. *Máriási* Pál, magyarországi, főember.
834. Kolosvármegyei *Szabó* Gábor,
835. Fejérvármegyei *Pallos* Gábor,
836. *Akai* Ferencz, magyarországi,
837. Thordai *Enyedi* György, nemes emberek.
838. *Kopacseli Sorban, fejedelem udvari bolondja.*
839. Alcsíki szentsimoni öreg *István* deák.
840. Fejérvármegyei *Batizi* András.
841. Oxendius *Virzircski*, erdélyi örmény püspök.
842. Fogarasi öreg *Rétyi* Mihály.
843. Udvarhelyi pater *Pál*, híres predicator.
844. Pater *Mihály*, pater *Zsigmond*, kolosvári híres papok.
845. Pater *Szegedi*, kolosvári híres philosophus.
846. Pater Carolus *Neurattor*, fejérvári híres jesuita.
847. Pater *Dunott*, híres jezsuita.
848. Pater *Mordax*, híres jezsuita.
849. Udvarhelyszéki *Sándor* Ferencz.
850. *Osztrosoczki* András, lengyel nemes ember, Ajtán holt meg.
851. Gyergyai öreg *Gábor* Péter.
852. Háromszéki *Babos* György.
853. *Enyedi* Gáspár, híres doctor.
854. Kolosvármegyei *Kabos* Mihály, főember.
855. Kolosvármegyei *Bik* László.
856. *Árpási* Tamás, tömösi harminczados.
857. *Mátyás* deák, brassai harminczados.
858. Fejérvármegyei iffiabb *Daczó* Gábor.
859. *Telegdi* Benjamin, aranyasszéki nemes ember.
860. *Jobbágy* Benedek, marusszéki nemes ember.
861. Brassai híres *Borbély* Ágoston.
862. Ennek fia *Ágoston János*, vitéz ember, a kuruczok ölték meg.
863. *Rácz* Gyurka, híres kapitány.
864. *Rácz* Kira *(így!)*, kapitány, a kuruczok ölték meg.
865. *Rácz* Pópa kapitány, kuruczok ölték meg.
866. *Nyúzó* Mihály, kurucz kapitány.
867. *Szőcs* János, híres ezeres kapitány.
868. *Nagyszegi* Gábor, híres kapitány.

869. Alcsíki *Füz* Bálint.
870. *Szirmai* Miklós, magyarországi főember.
871. *Barát* Ádám, magyarországi gazdag ember.
872. Csíki rákosi *Fodor* János, deáktalan procator.
873. Csíki iffiu *Petki* István, úrfi.
874. Gr. *Maresani*, colonellus.
875. Gr. *Mormiki*, v. colonellus.
876. *Sauzner*, főstrázsamester.
877. Kolosvári *Szőcs* István, híres gazdag ember.
878. *Baselli*, jeles német kapitány.
879. Idősbik *Cserei* Miklós, az édes anyám bátyja.
880. *Görög* Péter, szászvárosi harminczados.
881. Hunyadvármegyei öreg *Barcsai* Tamás, főember.
882. Hunyadvármegyei öreg *Barcsai* Zsigmond, főember.
883. *Sarmasági* István, főember.
884. Máramarosi *Pogány* Menyhárt, főember.
885. *Pintye*, híres tolvajkapitány, megölték N.-Bányán.
886. Brassai *Czakó* Ferencz, megölték.
887. *Grászai* Farkas, jó nemes ember.
888. *Mihály* deák, tordai notárius.
889. *Jenei* András, öreg enyedi hadnagy.
890. Héderfái *Bethlen* István, főember.
891. Bolonyai *Borbély* Simon, tömösi rationista.
892. Csíki *Gurzó* István, elbujdosott Molduvában s ott holt meg.
893. *Markó* István, kolosvári harminczados.
894. *Trincséni* Ádám, váradi harminczados.
895. *Kászoni* Imre deák, v. királybíró.
896. *Bíró* András, zetelaki királybíró.
897. *Zarnóczi* Imreh,[1]) magyarországi.
898. *Lővei* Sámuel, magyarországi főember.
899. *Görgei* György, magyarországi.
900. Udvarhelyszéki *Dállyai* Ferencz deák.
901. Carolus *Lotharingiai* herczeg, császár generalissimusa.
902. Gr. *Schlik*, general marschal.
903. Marchio *Doria*, colonellus.
904. *Severini*, fő bellicus commissarius.
905. Báró *Ajcpiegl*, camerae consiliarius.
906. Georgius *Ekler*, cameralis commissarius.
907. Gróf *Scheau*, cameralis comissarius.
908. Gr. *Turni*, colonellus.
909. *Ladányi* István, híres enyedi professor.

---

[1]) Eredetileg *Ferencz* állott, Apor Péter javította ki *Imrére*.

910. *Ladányi* János, nemes ember.
911. *Benkő* Bálint, az öreg, háromszéki.
912. Bölöni *Bedő* Pál, az öreg.
913. *Csáni* Mihály, Tökölyi hadnagya, meglövődözték.
914. Báró *Haller* József úrfi, Tökölyi megölette.
915. *Horváth* Ferencz, Tökölyi főember szolgája.
916. Küküllővármegyei *Árkosi* Benedek.
917. Csíki öreg *Bocskor* Mihály.
918. *Szikszai* György, híres játékos ember.
919. Pater *Josa*, híres vitéz ember.
920. Fejérvármegyei *Fosztó* Menyhárt, jó nemes ember.
921. Fejérvármegyei *Fosztó* Zsigmond, jó nemes ember.
922. Dobokavármegyei *Cserényi* Farkas, jó nemes ember.
923. *Polyik* János, kolosvári v. kapitány.
924. *Petneházi* István, kurucz hadnagy.
925. Hunyadvármegyei *Rosádi* György deák, játékos ember.
926. Küküllővármegyei idősbik *Tövissi* Dániel.
927. *Eszéki* István, dési reformatus pap.
928. Kolosvármegyei nagyobbik *Dobai* Péter.
929. Kolosvármegyei nagyobbik *Ördög* István.
930. Tordavármegyei *Fejér* István, nemes ember.
931. Dési *Nyika* Péter, harminczados.
932. *Milik* Pál, magyarországi főember.
933. *Vas* Sándor, magyarországi nagy főember.
934. Csíki *Damokos* Gábor, főember, meglőtték.
935. *Divinyi* László, magyarországi főember.
936. *Szürtei* András, Apaffi fejedelem lovas hadnagya.
937. Csíki öreg *Henter* Benedek, főkirálybíró.
938. *Bánffi* Boldizsár, főember.
939. *Gyürke* Pál, magyarországi főember.
940. Az öreg *Vaj* Ádám, magyarországi úr.
941. *Horváth* János, magyarországi úr.
942. *Lehoczki* Pál, magyarországi nemes ember.
943. Az öreg *Ugrai* Mihály, szilágyi nemes ember.
944. Kővárvidéki *Katona* István, jó nemes ember.
945. Fogarasföldi *Sándor* deák, jó nemes ember.
946. Fogarasföldi *Boér* Mihály, jó nemes ember.
947. Fogarasföldi *András* deák, nemes ember.
948. Fogarasföldi *Máthé* deák, gazdag ember, akasztotta fel magát.
949. *Lainkereki (így!)* Máthé deák, nemes ember.
950. Háromszéki zalányi *Nagy* Mihály, nemes ember.
951. Háromszéki *Pocsa* Tamás.
952. Hunyadvármegyei *Tornya* Péter, főember.

953. Tordavármegyei *Székely* István, nemes ember.
954. Kolosvármegyei *Zajzon* Sámuel, főbíró.
955. Csíki *Veres* András.
956. Szebeni *Christof* Sámuel, ország pénz perceptora.
957. Szolnokvármegyei *Hidi* Sándor, jó nemes ember.
958. *Vizi* Sámuel, somlyai harminczados.
959. Fejérvári *Kolosvári* Sámuel, nemes ember.
960. Szászvárosi *Gellesti* György, nemes ember.
961. Sárdi *Kovács* Péter, az öreg.
962. Fejérvármegyei *Györyy* deák, főbíró.
963. Csíki *Bors* Lukács, nemes ember.
964. Kolosvármegyei *Prelukai* Mihály, udvarbíró.
965. *Verebélyi* János, Apaffi fejedelem lovas hadnagya.
966. Háromszéki *Kakas* Péter, Béldi Pál kedves szolgája.
967. Marosszéki kövesdi *Bocskai* István, nemes ember.
968. Kis-galambfalvi *János* deák, nemes ember.
969. Kolosvármegyei *Frenk* István, az öreg.
970. Kolosvármegyei *Palátkai* István, főbíró.
971. Somogyai iffiabb *Thordai* Gábor, jó nemes ember.
972. Kibédi *Dósa* Tamás, jó nemes ember.
973. Marusszéki kebelei *Nemes* János.
974. Háromszéki idősbik *Cseh* Zsigmond.
975. *Székhalmi* András, tordai nemes ember.
976. Tordavármegyei *Radás* István, szolgabíró.
977. Görgényi öreg *Csapi* Zsigmond, nemes ember.
978. *Csókási* Ferencz, várad vidéki főember.
979. Dobokavármegyei *Gávai* Ferencz, főember.
980. Brassai *Ábrahám* György, egyik gazdám.
981. Brassai *Aranymíves* Miklós, második gazdám.
982. *Semsei* András, labancz kapitány.
983. *Guti* István, istentelen kurucz kapitány, megölték.
984. *Csongrádi* Ferencz, öreg Teleki Mihály házőrző inasa.
985. *Nemessányi* Bálint, Tökölyi főember szolgája.
986. Küküllővármegyei *Simon* György, nemes ember.
987. Fogarasi *Rétyi* Péter deák, udvarbíró.
988. Bölöni *Rácz* Ábrahám, procator.
989. Bölöni *Rácz* Mihály, nemes ember.
990. Nagyajtai öreg *Bodosi* István.
991. Küküllővármegyei öreg *Balásffi* Zsigmond.
992. Kolosvármegyei idősbik *Kabos* Péter.
993. *Bagosi* László, ezeres kapitány.
994. Küküllővármegyei idősbik *Száva* Péter.
995. Küküllővármegyei *Bagotai* Imre, főbíró.
996. *Boné* András, ezeres kapitány.

997. Tordavármegyei iffiabb *Huszár* Péter, főember.
998. Kolosvármegyei *Keczelei* András.
999. Küküllővármegyei öreg *Jármi* György.
1000. Küküllővármegyei *Nagy* István.
1001. *Böblös* János, enyedi hadnagy.
1002. Csíki *Bocskor* Mátyás.
1003. *Redmeczi* Márton, széki kamaraispán.
1004. Komáromi *János* deák, kurucz hadnagy.
1005. Bándi *Egerházi* István, gazdag nemes ember.
1006. Szolnokvármegyei idősbik *Sombori* László, főember.
1007. Hunyadvármegyei *Maczesdi* Miklós.
1008. Hunyadvármegyei *Lukács* János.
1009. Kolozsvári *Koncz* Boldizsár, kurucz kapitány.
1010. Kolosvári *Havasalji* László.
1011. *Bodoki* Márton, Rákóczi fejedelem pohárnokja.
1012. Rosalyi *Kun* István, magyarországi úr.
1013. Kolosvármegyei *Görög* János, nemes ember.
1014. *Rótt*, Rákóczi gyalog colonellusa.
1015. Fejérvármegyei öreg *Samarjai* Péter deák.
1016. *Esze* Tamás, kurucz ezeres kapitány.
1017. *Illyei* László, fiscalis exactor.
1018. *Lipcsei* György, fiscalis sóinspector.
1019. *Jövedécsi* András, híres kolosvári unitárius plebános.
1020. Nagyajtai iffiabb *Henter* Péter.
1021. Tordavármegyei *Tarsoly* Péter.
1022. *Hevenesi Gábor*, bécsi híres jezsuita pater rector.
1023. Kolosvármegyei idősbik *Csernátoni* István.
1024. *Csernátoni* Pál, enyedi híres professor.
1025. *Buzinkai* György, fejérvári professor.
1026. *Erdélyi* András, hévizi udvarbíró.
1027. Máramarosi *Frater* László, főember.
1028. *Enyedi* Ferencz deák, enyedi nemes ember.
1029. *Zöld* Ádám, fogarasi udvarbíró.
1030. *Pétsi* András, kolosvári doctor.
1031. *Buczkó* Ágoston, magyarországi nemes ember.
1032. Tordavármegyei *Nyakas* István.
1033. Tordavármegyei Illyei *Kovács* István.
1034. Kolosvármegyei *Tűri* András.
1035. Udvarhelyszéki *Musnai* Márton pap, udvarhelyi praeceptor.
1036. Háromszéki *Léczfalvi* Bálint pap, udvarhelyi praeceptorom.
1037. Fejérvármegyei *Ráczkövi* István.
1038. Fogarasi híres református pap *Tarpai* Sámuel.

1039. Marusszéki *Bakó* Péter, jó nemes ember.
1040. Marusszéki *Bakó* István, jó nemes ember.
1041. Marusszéki *Sárossi* József, jó nemes ember.
1042. Iffiabb báró *Apor István,* Apor Péter fia.
1043. Iffiabb *Maurer* Gábor, ugyan Gábor fia.
1044. *Cserei Mihály, Cserei Ádám, Cserei János,* és két egymásután *Cserei József,* nagyajtai Cserei Mihály fiai.
1045. Iffiabb szomosfalvi *Mikola* Zsigmond, úrfi.
1046. Iffiabb *Keresztesi* Sámuel, úrfi.
1047. Iffiabb gr. *Mikes* Mihály, úrfi.
1048. Gr. *Teleki* Miklós, úrfi.
1049. Gr. *Sárpataki* Ferencz, úrfi.
1050. Kolosvári *Körösi* Mihály, procator.
1051. *Pétsi* Gábor, magyarországi nemes ember.
1052. Galambodi *Bán* Ferencz,
1053. Ernyei *Czirják* Mihály, nemes emberek.
1054. *Kós* Mihály, kurucz kapitány.
1055. Kolosvári *Huszár* Mihály, nemes ember.
1056. Zarándvármegyei öreg *Ribiczei* András,
1057. Udvarhelyszéki *Ötves* Dávid,
1058. Udvarhelyszéki *Zolta* Ferencz, nemes emberek.
1059. *Hora,* német kapitány, Gronszfeld regimentiben.
1060. Gr. *Orseti,* főcolonellus.
1061. *Portulano,* német kapitány igen kedves barátom.
1062. Hunyadvármegyei iffiabb *Barcsai* Ferencz, főember.
1063. Máramarosi *Szerencsi* György.
1064. Máramarosi iffiabb *Horti* István, jó nemes emberek.
1065. *Szentiváni* László, kurucz kapitány.
1066. Dobokavármegyei *Almádi* András.
1067. Dobokavármegyei *Almádi* István, az öreg.
1068. *Hétfalusi* János deák, bereczki rationista.
1069. Máramarosi *Frater* György, sóinspector.
1070. Hunyadvármegyei *Barcsai* Sándor, öreg,
1071. Hunyadvármegyei *Barcsai* Sámuel, kisebb, fő-
1072. Búzaházi *Jánossi* Boldizsár. [emberek.
1073. *Visolyi* István, fejérvári udvarbíró.
1074. Tordavármegyei *Pókai* Miklós.
1075. Báró *Haller* László, pestisben holt meg.
1076. Káli öreg *Nagy* Miklós, pestisben holt meg.
1077. Udvarhelyszéki idősbik *Benczel* Pál.
1078. Udvarhelyszéki iffiabb *Benczel* Pál.
1079. *Pernyesti* Zsigmond, v. hopmester.
1080. Háromszéki *Gyárfás* Tamás, megbolondult, úgy holt meg.

1081. Háromszéki *Gyulai* László, főember.
1082. Fejérvármegyei idősbik *Rápóti* András.
1083. Gr. *Kálnoki* Ádám, főkapitány, pestisben hal meg.
1084. *Enyedi* Sámuel, káli unitárius esperest, pestisben hal meg.
1085. Káli *Nagy* Ferencz, pestisben holt meg.
1086. Hidvégi *Nemes* Elek, iffiú legény.
1087. Ajtai *Donátt* Pál, v. királybíró, pestisben hal meg.
1088. Háromszéki *Thuri* László, pestisben hal meg.
1089. Háromszéki *Miskolczi* Zsigmond, pestisben hal meg.
1090. Nagyajtai *Henter* Farkas, pestisben hal meg.
1091. Háromszéki *Forró* János és István, pestisben halnak meg.
1092. Bölöni *Gazdag* Boldizsár, pestisben hal meg.
1093. Demeterfalvi *Nagy* Ferencz, pestisben hal meg.
1094. Káli *Nagy* Zsigmond, pestisben hal meg.
1095. *Naláczi* Lajos, főispán.
1096. Tordavármegyei *Luczai* Sámuel, pestisben hal meg.
1097. *Zilahi* András, református professor, pestisben hal meg.
1098. *Boér* Ferencz, krasznavármegyei főispán.
1099. *Rhédai* Pál, tábla fia, guttaütésben hal meg.
1100. Háromszéki *Tompa* János.
1101. Nagyajtai *Bakcsi* Gábor, pestisben hal meg.
1102. Káli református pap, *Dobolyi* György, pestisben hal meg.
1103. Csíki *Mikó* József, pestisben hal meg.
1104. Csíki *Kelemen* Deák, pestisben hal meg.
1105. *Tholdalagi* György, pestisben hal meg.
1106. *Sós* Ferencz, erdélyi református püspök.
1107. Marusvásárhelyi esperest, *Szokolyai* István, pestisben hal meg.
1108. *Rhédai* László, főember.
1109. Gr. iffiabb *Teleki* Mihály, kővári főkapitány.
1110. Kolosvármegyei *Széplaki* Ferencz, iffiú, vízben hal.
1111. Mikeszászi *Szegedi* Pál.
1112. Csíki *Bodó* Mihály, v. királybíró.
1113. Háromszéki iffiabb *Gidófalvi* Gábor, megbolondult, úgy hal meg.
1114. Bardóczi iffiabb *Fekete* Pál, magát meglövi.
1115. Váralljai *Száva* Mihály, az öreg.
1116. *Czabai* András, m.-vásárhelyi pap, a gutta üti meg.
1117. Gr. *Mikes* Mihály, tanácsúr.
1118. *Bíró* Sámuel, tanácsúr, a gutta üti meg.

1119. Czegei iffiabb *Vas* Dániel úrfi.
1120. Iffiabb *Koncz* Gábor, főember.
1121. Iffiabb koronkai *Tholdalagi* János.
1122. Mohai *Farkas* Pál, főbíró.
1123. *Antos* Máthé, pestisben hal meg.
1124. Idősbik *Kemény* Boldizsár, főember.
1125. *Henter* Gábor, főember.
1126. Gr. *Steinville,* erdélyi generális.
1127. Kolosvármegyei idősbik *Henter* Farkas.
1128. Gr. *Virmnod,* erdélyi generális.
1129. Georgius *Rosenczvein,* fő bellicus commissarius.
1130. Ignatius *Haan,* cameralis commissarius.
1131. Veresegyházi *Borsai* István, főember.
1132. Báró *Kemény* Simon, kegyes úri ember, iffiabb.
1133. Petki *Nagy* Sámuel, iffiú legény, Nagy Zsigmond fia.
1134. Dersi *Sebessi* Jób, jó nemes ember.
1135. Káli *Barcsai* József, főember.
1136. *Alvinczi* Sámuel, bécsi secretarius.
1137. Udvarhelyszéki *Baczó* Mihály, nemes ember.
1138. *Simon* Mihály, tanácsúr, a gutta üti meg.
1139. Gr. *Haller* Gábor, tábla fia.
1140. *Bíró* Mojses, főember.
1141. H.-Szentmártoni *Bíró* Gábor, nemes ember.
1142. Iffiabb *Thoroczkai* Péter, tábla fia.
1143. Gr. *Bethlen* György, megétették.
1144. Csíki *Horváth* György.
1145. *Korda* Zsigmond, főkirálybíró, a gutta üti meg.
1146. Péterlaki *Bodoni* Zsigmond, lóról elesik, úgy hal meg.
1147. Öreg *Ugron* Pál, főember.
1148. *Hegyessi* Mihály, lóról elesik, úgy hal meg.
1149. Marusszéki *Szeredai* Imre, részegen a vízben hal.
1150. Városfalvi *Kénosi* Zsigmond.
1151. Városfalvi öreg *Kénosi* Ferencz.
1152. Középajtai *Vágó* János, kedves emberem.
1153. Baróthi *Ambrus* György, assessor.
1154. Váralljai iffiabb *Száva* Mihály, jeles iffiú legény.
1155. *Olosz* Mihály, itilőmester, véletlen casus miatt hal meg.
1156. Báró *Jósika* Imre, főispán.
1157. *Szilágyi* András, főkirálybíró.
1158. Kézdiszéki *Pócsa* Ferencz, jó nemes ember.
1159. Egrestői *Mihács* Ferencz, a gutta üti meg.
1160. Thordai *Nemes* Péter, régi kedves komám.
1161. Küküllővármegyei *Pataki* Ferencz, a gutta üti meg.

1162. *Gálfalvi* Gergely deák, híres procator.
1163. *Macskási* János, harminczadokban főinspector.
1164. *Szilvási* János, főember.
1165. *Czakó* György, brassai folnagy.
1166. *Kozma* Kelemen, generalis perceptor.
1167. Gr. *Mikes* Ferencz.
1168. Brassai general *Langlett*.
1169. Borosnyai *Bartha* András, jó jurista.
1170. Gr. *Keresztes* Márton, főispán.
1171. Pálosi *Szentkirályi* József.
1172. *Tholdi* György, az öreg.
1173. Kisebb *Drauth* György, brassai bíró.
1174. Váralljai *Száva* Ádám, iffiú legény.
1175. Erdélyi catholicus püspök, *Antalffi* János.
1176. Szentgyörgyi *Daczó* Pál, főember.
1177. Marusszéki *Bereczki* András.
1178. Pataki *Nemes* János, erdélyi unitárius oláh püspök.
1179. Marusszéki iffiabb *Szentiváni* Sámuel.
1180. Radnóti *Balogh* János.
1181. Brassai folnagy *Fronius* Mihály.
1182. *Sándor* Gergely, nagyhírű itilőmester.
1183. *Szentgyörgyi* Istvánt felesége megöleti Dobokavármegyében.
1184. Kolosvármegyei *Keczelei* Mihály.
1185. *Jankó* Eleket felesége megöleti Zágonban.
1186. Küküllővármegyei *Pápai* László.
1187. Fejérvármegyei *Miske* Imre, v. ispán.
1188. Iffiabb berecztelki *Bánffi* László úrfi.
1189. Udvarhelyi híres professor, *Dési* Zsigmond.
1190. Szászvárosi *Eperjesi* Mihály.
1191. Bonyhai *Lészfalvi* Ferencz, megbolondul, úgy hal meg.
1192. Homoród-szentmártoni *Bíró* Gyögy.
1193. Homoród-szentmártoni kisebb *Bíró* Sámuel.
1194. Pápóczi *Kis* Boldizsárt megölik.
1195. Generalis *Gyulai* Ferencz, Mantuában hal meg.
1196. Iffiabb gr. *Teleki* József úrfi.
1197. Fejérvári tudós pap *Krizbai* Mihály.
1198. Aranyváltó *Hollaki* János.
1199. Brassai polgár *Sejpner* Simon.
1200. Lemhényi *Geréb* János.
1201. *Mihácz* Mihály, gr. Mikes István praefectusa.
1202. Csernátoni *Bernald* János, főember.
1203. *Boér* Simon, fogarasi főkapitány, kedves atyámfia.

1204. Petki *Nagy* Zsigmond, kedves atyámfia.
1205. Szárazajtai *Incze* Márton, jó procator.
1206. Köpeczi öreg *Bocz* György, assessor.
1207. Ajtai *Nagy* György, assessor.
1208. *Ajtai* Bálint deák, nagyhírű oeconomus.
1209. Bölöni öreg *Sikó* Péter, nemes ember.
1210. Köpeczi *Porsolt* György, nemes ember.
1211. Köpeczi *Sebestény* János, notárius.
1212. Bodosi öreg *Nagy* István, assessor.
1213. Bodosi *Nagy* Mihály, assessor, pestisben holt meg.
1214. Baróti öreg *Szabó* György, nemes ember.
1216. Bibarczfalvi öreg *Osvát* István, nemes ember, asssesor.
1217. *Dindár* László, havasaljföldi vajda secretariusa.
1218. Csíki *Henter* Zsigmond, főember.
1219. Csíki *Henter* Pál, kapitány, Mantuában holt meg.
1220. Pater *Henter* Gáspár, canonicus.
1221. *Henter* Kelemen, v. királybíró, Brassóban holt meg.
1222. Zalányi öreg *Séra* István, jó nemes ember.

Az én időmben a mely úri fő és nemes régi familiák deficiáltak, azoknak specificatiója:

1. *Tökölyi* familia.
2. *Bocskai* familia.
3. *Zrinyi* familia.
4. *Zólyomi* familia.
5. *Basa* familia.
6. *Ebéni* familia.
7. *Sulyok* familia.
8. *Hévizi* nagy familia.
9. *Apaffi* familia.
10. *Kollatovith* familia.
11. *Bögözi* Farkas familia.
12. *Gyerőffi* familia.
13. *Serédi* familia.
14. *Macskási* familia.
15. *Napulyi* familia.
16. *Keresztesi* familia.
17. *Harinnai* familia.
18. *Haranglábi* familia.
19. *Belényi* familia.
20. *Flistich* familia.
21. *Gilányi* familia.
22. *Szentpáli* Ignácz familiája.
23. Csíki *Donáth* familia.
24. Csíki *Damokos* familia.
25. Csíki *Cserei* familia.
26. *Boldvai* familia.
27. *Nagy* Menyhárt familiája.
28. *Sükösd* familia.
29. *Huszár* familia.
30. *Pécsi* familia.
31. *Székely* Mojses familiája.
32. Csíki *Török* Menyhárt familiája.
33. Dersi *Petki* familia.
34. *Frangepán* familia.
35. *Dolhai* familia.
36. *Alárd* familia.
37. *Bodoni* familia.
38. *Paskó* familia.
39. *Tarnóczi* familia.

40. Rosalyi *Kún* István.
41. *Folthi* familia.
42. *Kisfaludi* familia.
43. *Csefei* familia.
44. *Pribék* familia.
45. *Cassai* familia.
46. *Boros* familia.
47. *Pernyeszi* familia.
48. *Lorántffi* familia.
49. Jobbágyfalvi *Tóth* familia.
50. *Baróthi* familia.
51. Csíki *Gurzó* familia.
52. *Bálpataki* familia.
53. *Samarjai* familia.
54. *Sarmasági* familia.
55. *Püspöki* familia.
56. *Barakonyi* familia.
57. Bethlenfalvi *Geréb* familia.
58. Alsórákosi *Budai* familia.
59. *Lipcsei* familia.
60. *Sárpataki* familia.
61. *Kecseti* familia.
62. *Hesdáti* familia.
63. *Mikola* familia is defectuson vagyon.

Utána Apor Péter kezével: Folta ex Szentlélek.

A mely familiák az én időmben előmentenek:

1. *Szentkereszti* András.
2. *Bíró* Sámuel.
3. *Simon* Mihály.
4. *Alvinczi* Péter.
5. *Sárossi* János.
6. *Korda* Zsigmond.
7. *Székely* László.
8. *Kászoni* János cancellárius.
9. *Récsei* István.
10. *Bogáti* János.
11. Radnóthi *Balog* Ferencz.
12. *Keszei* János.
13. *Gulácsi* Albert.
14. Az *Inczédi* fiak.
15. *Balázsi* familia.
16. *Jabroczki* familia.
17. Kövesdi *Boér* familia.
18. *Sárpataki* familia.
19. *Csapai* Ferencz.
20. *Oklocsányi.*
21. *Pápai* Pál.
22. *Balkó.*
23. *Hollaki* János.
24. *Csíki* Balázs deák.
25. *Köleséri* Sámuel.
26. *Kún* Zsigmond.
27. *Simonffi* Mihály.
28. *Sándor* Gergely az itilőmester.
29. *Kozma* Kelemen.
30. *Lészai* familia.
31. Petki *Nagy* Zsigmond.
32. *Pogati* János.
33. *Szeredai* Péter.
34. *Sólyom* István Gyergyóban.
35. *Naményi* Sámuel Pókakereszturon.
36. *Luczai* familia.

Utána Apor Péter írásával: Teleki.

Nagyajtai Cserei familiának deductioja.

Truncus: Miklósvárszéki baróthi *Cserei* Balázs, hires vitéz ember, a ki Zsigmond császárnak, ki egyszersmind magyar király is volt, udvari szolgája lévén, mikor in ao 1393. *(így!)* a királyt Nicapolynál Bajazetus török császár megverte, s a király a harczról elszaladott kevesed magával, a törökök űzvén a királyt, *Cserei* Balázs megfordult és egy töröknek a fejét elütvén, a kardjában szurván úgy viszi a királynak, és ugyanakkor a Dunán általkelvén, mikor a király megéhezett volna, *Cserei* Balázs egynehány buzafejet szed s a királynak viszi, azt kidörzsölvén, úgy ette meg a király. Budára jövén a király, akkor adta *Cserei* Balázsnak a czimert, melylyel a *Cserei* familia e mai napig él. A czimerben egy ember fegyverben öltözve, egyik keziben egy kard, annak végiben egy kontyos török fő, a más keziben három szál buzafő.

Ez a *Cserei* Balázs 84 esztendős korában holt meg. *Cserei* Balázsnak fia — *Cserei* Máthé. *Cserei* Máthénak fia — *Cserei* Lukács. *Cserei* Lukácsnak fia — *Cserei* Antal. *Cserei* Antalnak fia — *Cserei* Pál, ki az öreg *Zrinyi* Miklós mellett volt a szigethi obsidioban, igen vitéz ember, ott is veszett *Zrinyi* Miklóssal együtt.

Cserei Antalnak másik fia — *Cserei* Mátyás. *Cserei* Mátyásnak fia — *Cserei* László. *Cserei* Lászlónak fia — *Cserei* János, a szüle atyám, e vette *Henter* Margitot, és Nagy-Ajtára jött lakni Barótról, de iffiú korában megholt.

Cserei Jánosnak fia — *Cserei* Miklós, a nagyatyám.

Cseri Miklósnak egyik fia *Cserei* György, *Cserei* Sámuelnek a nagyapja.

2. fia *Cserei* Farkas, mostani *Cserei* Jánosnak édesapja.

3. fia *Cserei* János, az én édesatyám.

Az atyámnak két fia, egyik én *Cserei* Mihály, nékem hat fiaim közül egy árva fiam maradt életben: *Cserei* György.

A más fia az atyámnak ugyan *Cserei* János, ki is Csíkban Rákoson lakik.

(Cserei Mihály eredeti kézírásával, br. Apor Péter toldásaival és javításával, a br. Apor-család altorjai levéltárában.)

V.

BÁRÓ APOR PÉTER VERSEI KORA TÖRTÉNETÉRŐL

1712—1729, 1734—1738 ÉS 1742—1743-RÓL. [1]

[1]) Ez az ő »Synopsis mutationum notabiliorum aetate mea in Transylvania et progressus vitae meae« cz. prózai munkája versbe szedése. Töredék, a mennyiben a »Synopsis mutationum« 1676-tól — 1748-ig terjed. (Kiadva Br. Apor Péter munkái 117—247 l.). — A fenmaradt kézirat Apor Péter sajátkezű írása és pedig az eredeti fogalmazvány, kihúzott sorokkal, törlésekkel és javításokkal. Ebből is csak 3 ív maradt fenn, melyek közűl az elsőt és utolsót az egérrágás megrongálta.

[1711.]

Első *József* [ez eszten]dőben meghala,
De . . . . ik vala,
Hogy . . . . szünnék uralma,
Szép . . . . Magyarországban.

Pálffi János gróf . . . . tte.
Az *Carolus* . . . . rendelte,
Az sz. . . . . véghez vitte,
Magyar . . . . eségben tette.

Az leányom *[Anna* ez évben] születik,
Menykő által [házam] Torján megüttetik,[1])
Sok szép gabon[ától] a csürünk megtelik,
Finom derék borral pinczénk megrakódik.

1712.

Az hatodik *Károly* meghallván halálát,
Az testvér báttyának, az Spanyol országát
Elhadgya s Magyarnak veszi koronáját,
És elkezdi bírni örökös országát.

Erdélynek is országgyűlésit hirdete,[2])
Regálisban nevit maga keze tette,
Az gyűlést Medgyesre lennie rendelte,
Holott hűségire hitlésünket vette.

---

[1]) A kipontozott és zárjelbe tett helyeket az egér kirágta. A »Synopsis Mutationum«-ban ez a rész így van: »Anno 1717 17-mo Aprilis augustissimus potentissimus et invictissimus imperator Josephus I. moritur. Ex ejusdem benignissima innuentia fit pax inter malecontentos hungaros per plenipotentiarios excell. dnum C. gen. mareschallum Joannem Pálffi, regnorum Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae banum, necnon ill. d. Carolum a Lochner. Transylvania etiam domum redeunt. Nascitur filia mea. Domus mea Altorjae fulmine percutitur 22 Maji. Annus hic minus fertilis erat. (154. l.)

[2]) E sor helyett előbb ezt írta: »Erdélyben, hogy gyűlés legyen parancsolta.« De aztán az egész versszakot kihúzta és újra írta.

Az guberniumban az első rendeket,
Táblára választnak derék személyeket,
Értelmes, tudós itílőmestereket,
Erre választanak legtöbben engemet.

Igen nagy árvizek voltak az hazában,
Megint sokan halnak az mirigy halálban,
Duruska leányom nyujtódi házamban,
Születék s nem éle sokat ez világban.

Kornis Zsigmond, *Kornis* István méltóságra,
Haller Gábor, János, László uraságra
Jutnak, mert fellépnek grófi titulusra,
Apor Péter penig mene báróságra.

1713.

Gr. *Kornis* Zsigmondot gubernátorságban,
Inducálja *Steinvil* Szeben várossában,
Az többi urakot úri méltóságban,
Kornis Zsigmond viszi tanács uraságban.

Tanácsurak: Gr. *Kornis* Zsigmond gubernator, gr. *Mikes* Mihály, br. *Haller* György, ezek catholicusok. *Wesselényi* István, *Teleki* László, *Sz.-Kereszti* András, ezek calvinisták vagy reformátusok. *Bíró* Sámuel, *Simon* Mihály, ezek arianusok vagy unitáriusok. *Konrád* Sámuel szász, az 1696 esztendőtől fogva megmarad, *Tajcs* András, szebeni királybíró, *Fest* Sámuel szebeni úr, ezek szászok és lutheránusok. Edgy tanács vala héjja, de arra *Mártonffi* György, az erdélyi püspök resolvaltatott nem sokára. Az guberniumba secretariusok: *Kun* Zsigmond catholicus. *Köleséri* Sámuel calvinista. Registrator: *Henter* Elek catholicus. *Alvinczi* Gábor calvinista.

Itílőmesterek: Szentkereszti András calvinista, *Olasz* Mihály pápista, *Sándor* Gergely unitárius.

Tábla fiai: Mikola László, gr. *Petki* Dávid, gr. *Keresztes* Márton, gr. *Lázár* Ferencz, *Thoroczkai* János, ezek catholicusok. Gr. *Bethlen* János, gr. *Bethlen* László, *Naláczi* [András]. kik igen régi calvinisták; *Daniel* Ferencz, *[Balog* Sigmond] [1]) és *Maurer* Gábor unitáriusok.

Director: Csík-sz.-mártoni *Balázs* deák.

---

[1]) A zárjelbe tett szavak egérrágás következtében hiányzanak. A »Synopsis Mutationum« után egészítettem ki. (155. l.)

Főispányok: Mártonffi György, erdélyi püspök, fejérvármegyei, *[Csáky]* István kolosvármegyei, gr. *Kornis* [István] küküllővármegyei, gr. *Bánffi* György dobokavármegyei, br. *Jósika* Imre tordavármegyei, *Torma* [Miklós] szolnokvármegyei, br. *Wesselényi* István Közép-[szolnokvármegyében], *Boér* Ferencz Krasznában, Hunyadvármegyében *[Naláczi* Lajos], Zarándvármegyében br. *Száva* Mihály. Ezek régen . . . . voltak ugyan: *Conspurg* Pál Aradvármegyében, [Kővár vidéki] kapitán ifiabb *Teleki* Mihály, de hamar [meghala], fia *Teleki* János lesz főkapitány; *Boér* [Simon] anno 1699. fogarasi kapitány.

Ezen esztendőben kevés bor termett vala,
Az mely termett volt is, az savanyú [vala].
Emberséges ember azt meg nem iha[tta],
Kinek ó-bora volt, azt jó izűn [itta].

1714.

Gyulafejérvárat építeni [kezdik],
Miképpen építsék mostan elrendelik,
Iszonyú sok hernyó Erdélyben . . . . .
Sok károk sokaknak azok meg . . . .

Károly Svéciának nagy vitéz [királya].
Kinek Pultavánál rosszúl esett [dolga?]
Szaladott az török Bender [városába],
Erdélyen keresztűl megyen [hazájába].

Az én báróságom most publicál[tatik].
Apor László fiam világra szüle[tik].
Mint adóz[1]) . . . .
Gr. *Teleki* László vil[ágból kimúlik].

Az gr. *Bethlen* László . . . .
Bemegy s helyeztetik tan[ácsuraságba].
Én pedig ez úrnál, míg él[t e világban].
Éltem szeretetben és nagy ba[rátságban].

Az *Kászoni* Jánost cancel[lárnak küldik].
Bálintit Györgyöt referend[árrá teszik],
Alvinczi Sámuelt is ugyan[csak annak].
Beajánlja hazánk az b[écsi udvarnak].[2])

---

[1]) *Előtte kihúzva:* adó alá ország. A prózában: Conscribitur Transylvania.
[2]) A zárjelbe tett szavak hiányzanak.

1715.

Gyulafejérvár alkalmasint . . . .
Változik s Károlyvár ez . . . .
Fundamentumának [1]) . . . .
Steinvill s *Kornis* Zsigmond . . . .

Kolosvárt fellegvárt kezd . . . .
Csíkban Szeredát is m . . . .
És Verestoronynál . . . .
Stajnvil generális mos . . . .

Másik *István fiam születik* . . . .
De csakhamar juta . . . .[2])

1716.

Erdélyben igen nagy három [öröm vala],
Szomoruságra [csakhamar változa],
Mert ki született . . . .
Negyedik novembris . . . .[3])

[Eugenius] herczeg törököt megverte
[Pét]erváradgyánál s mindenit elnyerte,[4])
[Fő]vezér basákot sokakot elejte,
[K]öz törököket is számosat elveszte.

Temesvárt megveszik, harmadik öröm volt,
Ez esztendőben sok hideg s száraz szél volt,

---

[1]) Előtte: »Betették«, áthúzva.

[2]) A kipontozott részeket az egér kirágta. Ez a rész így van a latin prózában (Synopsis Mutationum 156. l.): Anno 1715 Alba Julia jam utcunque fortalitia denominatur Carolina et ponitur fundamentalis lapis per c. Stephanum Steinville generalem commendantem et Sigismundum c. Kornis gubernatorem. Arx Claudiopolitana et arx Csikszereda aedificantur. Episcopus Transylvaniae b. Georgius Martonffi in Transylvaniam ingreditur. Natus est filius meus Stephanus alter.

[3]) A kipontozott és zárjelbe tett helyeket az egér kirágta. Ez utóbbi két sorban a trónörökös születéséről és haláláról volt szó. (Lásd Synopsis 157. l.)

[4]) Eredetileg így volt, de át van húzva:

Törököt megverik [Pétervárадgyánál]
Fővezér, sok b[asa . . . .

Gyümölcsnek, szőllőnek megérése nem volt,
Nyomorú, savanyó s igen szegény bor volt.

[Imperi]alis vitézek commandója,
Dittini István az vajdát elfogja [1])
Bukaresten s onnat Szebenben behozza,
Míg békesség meglőn, addig mind rab vala.

[Gróf] *Bethlen* László tanácsúr is meghala,
Székel *Kemény* László neki succedála,
Haller János úrhoz leányom *Susanna*
Férhez mene, s neki lőn második társa.

[Kolozsvár] piaczán levő nagy templomot,
[Zsig]mond császár régen, melyet csináltatott,
[Ari]anus vallás az kit addig tartott,
Ezen esztendőben visszafoglaltatott.

[Gene]rál *Steinville,* erdélyi püspökkel
Kolosvárra menvén az Mártonffi Györgygyel,
Kit foglalnak vala el száz esztendővel
Ezelőtt, visszavette szépen egyességgel.

[Sem ta]vaszt, sem nyárban melegünk nem vala,
[Még] két holnapig is az meleg nem tarta,
[Tava]szszal északi szél sokáig fúva,
. . . . . . nyugati szél nyárban igen tarta.

Gyümölcs mind vetés növése megcsökkenék[2])
[Buzánk] hetek mulva növéseket kezdék,
[Gyümölcsünk] is penig hogy meg nem érheték.
[Bor is] az eczetnél alábbvaló termék.

[Ilyen rossz] időre nem emlékeztenek,
[Az] öreg emberek ilyet nem értenek,
[A histori]cusok ilyet nem tettenek
[A] historiában, sem fel nem jegyeztek.

---

[1]) Eredetileg így volt, de kihúzta:

Dittini István híres colonellus,
Rabja leszen az híres *Maurocordatus,*

[2]) Ez a sor ki van húzva, de helyette nincs 4-ik sor írva.

[Altorja]i páter *Szabó* Mihályt vitték
[Első] plebánosnak Kolosvára tették.[1])
[Szent Józse]ph nevire kápolnát épiték,
[Altor]jai templom mellé helyezteték.

1717.

[Tatárok e] télen sokat mívelkedtek (?).[2]
[Egész] Háromszékig sokszor elérkeztek,
[Ojtoznak vár]áig csak be nem vetődtek,
. . . . ottek igen jól vigyázok.

. . . . nagy félelem vala,
. . . . általjött tatár kánnak fia,
. . . . Szépvároshoz szálla,
. . . . rakni magát ki nem adgya.

. . . . királybíró vala,
[Já]rattunk kémeket az tatár táborra,
. . . . . voltunk nagy jó vigyázásba,
[Háromszáz fegyv]erest rendelünk passusra.

. . . . el közelebb jöve,
[Hétszáz fegyve]resünk az passusra mene,
[Hegyre három] dobot magával felvive,
[Hogy ottan dob]olva német módra verje.

. . . . kémeket bocsáttunk,
[Ilyen strat]agemat magunkban formáltunk,
[Hogy ezer német]et passusunkra várunk,
. . . . hogy azt bizonyítsuk.

Ezen stratagéma nagyon . . . .
Bogdanest Vatafnál az k . . . .
Ezen stratagémát ott beszé . . . .
Érkezik az vajda feles . . . .

Vatafot elviszik az tatár tábo[rba],
Maga megkérdezi az [tatár kán] fia,
Micsoda strázsákot tettek . . . . .
Az vataff megmondgya . . . .

---

[1]) A prózában (Synopsis 158. l.) így: Claudiopoli ad templum majus cathedrale receptum ab Arianis, constituitur primus plebanus pater Michael Szabó Altorjensis.
[2]) . . . insidiabantur (158. l.).

De az mezőben is két reg[iment álla]
Dittine sok ráczczal és [magyar]ral vala.
Egy szóval ugyancsak [nagy vigyázás] vala,
Másfelé megy tatár eztet [hogy] meghallja.[1])

Augustusnak azért huszonkettőd napján,
Moldvai vajdával Besztercze passusán
S huttini basával csap be az országban.
Bassa és az vajda visszatér Moldvában.

Lándorfejérvárnál hogy török táborát,
Meghallják, az német megveri az hadát,
Azért fordíták meg mindgyárt az ló száját,
Az tatár peniglen követé csak útját.

Tizenöt ezerrel az tatár kán fia
Edgy részit Erdélynek égeti, rabolja.
Beszterczét, Szolnokot, Dobokát pusztítja.
Kolos és Kővárat rútúl felprédálja.

Magyarok szélire Erdélyből kimene
És Máramarosban onnat visszatérve
Borgai passusra hogy már már elérne,
Igen sok földnépe táborára üte.

Ott az tatárokban nagy felesen vesznek,
Praedából, rabokból sokat visszanyernek,
Az szoros passuson nyakra főre mennek,
Az míg Molduvában éppen beérkeznek.

---

[1]) A zárjelbe tett és a hiányzó szavak egérrágás következtében hiányzanak. A prózában (Synopsis 158. l.) ez a rész így van: »Anno 1717. In hyeme Tartari insidiabantur sedi Háromszék, veniunt ad confinia, et aliqui vix non arcem Ojtoz, sedula tamen vigilia mea receperunt. Belgradum a ser. principe duce Sabaudiae obsidetur 1-a Aug., superveniens armada Turcica 16-a Aug. profligatur, et Belgradum capitur 22-a Aug.

Interim in Transylvania metus magnus ob Tartaros, nam filius Chami Tartarorum transiens per Pruth, ponit se in Moldavia ad pulchrum oppidum (nomen oppidi est), inde incertum quo tendat; verum sedula mea vigilia et vicejudicis regii mei Stephani Boér, factum est, ut per fidissimos exploratores omnes ipsius motus observaverim. Et primo disposuimus ad passus 300 bene armatos, cum propius accedere voluisset, disponimus 700, mittimus ad altiores montes tria tympana pedestrium, addimus stratagema, 1000 pedites germanos venire ad passus, disponimus exploratores sic, ut stratagema hoc perveniat in aures Tartarorum. Caesarea interea militia sedulo vigilabat in campis.

Edgy néhány regiment jöve be Erdélyben
Az nagy armadáról, de még csak az szélyben
Voltanak, az tatár nagy serínységében
Véget vetett vala rablásban, égésben.

Az mirigy kezdődik újolag Szebenben,
Az mérgit kifújja megint Medgyes székben.
Terjed s harapózik Fogaras földiben,
Mely miatt minnyájon valánk félelemben.

Most végződik immár Verestorony útja,
Leszen nevezete Via Carolina,
Kászoni János is tétetik báróvá,
Változtatta nevit és lőn *Bornemiszsza.*

1718.

Ezen esztendőben igen nagy csendesség,
Erdélyben kezdődik s távozik az inség,
Nímet török között mert leszen békesség,
Huszonnégy esztendőt foglal ez edgyesség.

Hallatlan nagy meleg s hallatlan szárazság,
Hallatlan az éhség, hallatlan drágaság,
Az edgy borba vala éppen csak olcsúság,
Hazánkot elfogta nagy gabonátlanság.

Nem termék sem őszi, sem tavasz gabona,
Sok forrás, folyóvíz éppen elszárada,
Némely az holttestet rágja s eszi vala,
Hol történt, bizonyság erre az Osdola.

Az egész hazának nem termett szénája,
Más országban hajtja, s telel az marhája,
Az fűnek meggyúla az gyükeres alja,
Hol régen halásztak, ma van ottan innya.

Az törökbúzának az ő csutikáját
És nímely fűveknek szedték meg az magvát,
Az fának hántották sok helyt meg az haját.
Igen kedves vala, ha ki kapott korpát.

Az malomba vivén ezeket őrölték,
És az kenyereket ezekből sütötték,
Mégis hogyha kaptak, jó ízűen ették,
Pénzen is sok helyen az ilyet megvették.

Brassóban s az Barczán az mirigy kezdődék,
Onnan Háromszékre általharapózék,
Az Torja-hágóján alig elszaladék,
Korod-Sz.-Mártonba mirigy előtt menék.

Korod-Sz.-Mártonból Tövisre indúlék,
De hogy tisztcségemhez én közelebb lennék,
Kövesdi házamhoz Tövisről bejövék,
Országgyűlésire Kolosvárra menék.

Brassónak edgy része tűz által elége,
Egész Rosnyónak is része lőn az tűzbe,
Második *István* fiamnak temetése,
Az *Sigmond* fiamnak lőn az születése.

1719.

Az hallatlan mirigy elfogá hazánkot,
Beszterczét kivévén az egész országot,
Százezer embernél több halálra jutott,
Éhség és az mirigy igen uralkodott.

Tizenkilencz ezer és edgynéhány százan,
Az edgy Háromszéken mindegyben meghalván,
Sok falu, sok helység marad csaknem pusztán,
Minden jószágimból én is kiszorúlván.

Noszolyban elmenék, félesztendőt tölték,
Onnan Kolosvárra az gyűlésbe menék,
Háromszékre onnét csakhamar eljövék,
Küldenek Málnáson, mert mirigy kezdődék.

Kolosváratt kis fiam az *Sigmond* meghala,
Ment voltam mirigytől, mirigyben nem vala,
Juliusnak huszonöt napjától fogva
Kemény beteg valék s gyógyulék májusba.

Kolosváratt csuda égi tüzet láttak,
A buzának köblit nyolcz forinton atták,
A rozs köblit négy s öt forinton árulták,
Mindenféle élést drágán vásároltak.

Sokan az éhezők magokot elronták,
Az kenyért örök jobbágyért atták,
Végre esztendőnek olcsúságát látták,
Melyet nagy sóhajtva régen hogy már várták.

1720.

Sok egér, sok hercseg[1]) mezőnköt elfogta.
Az csűrt és asztagot igen elrontotta,
Nagy kárát vetésben az gazda vallotta,
Mert az gabonákot nagyon elrontotta.

Steinvill generális csendesen meghala,
Igen szelid, jámbor, jólelkű úr vala,
Durus leányom is az halálra juta,
Gróf *Csáki* István is világból kifuta.

Erdélyben az mirigy tiz esztendőt tarta,
Hol egy helyt, hol más helyt az mérgit kifútta.
Ezen esztendőben az végire juta,
Kegyetlen voltának sokig hírit hadta.

1721.

Generális *Virmond* érkezék Erdélyben,
És commendans leszen Steinvillnek helyében.
Nagyravágyó, pompás vala életiben,
Hazánkhoz jó vala cselekedetiben.

Igen sok jégeső ezen esztendőben,
Az szőllő sem érék meg az sok hidegben,
Az jég sok károkot tőn az vetésekben,
Az bor savanyó volt minden hegyeinkben.

Gr. *Mikes* Mihály úr juta az halálra,
Bornemiszsza János neki succedála,
Bíró Sámuel is ez tájban meghala,
Az gróf *Kornis* István helyében beálla.

Az *Mártonffi* György is Erdély jó püspökje,
Életit ez földön tovább nem vihette,
Az *Antalffi* János püspök lőn helyette,
De ő is kevéssé marada életbe.

Kolosvármegyében főispánnak tették
Gróf *Petki* Dávidot, be is eskettették,

---

[1]) T. i. *hörcsög.*

Barátok templomát Medgyesen elvették,
Református barátokat [1]) belétették.

Minorita barát Beszterczére beszáll,
Az piarista is ottan helyet talál,
Templomot mindkettő magának vindicál,
Istennek s léleknek mind az kettő szolgál.

1722.

Az hatodik *Károly* császárnak leánya,
Felséges asszony *Maria Theresia,*
Bevéteték örök magyar koronára,
Erdély is bevevé örök asszonyságra.

Virmond generális Szebenben meghala,
Gróf *Kinigseg* nagy úr neki succedála,
Második április s tizennegyed napja,
Májusnak hidege szöllőköt elrontja.

Újesztendő napja midőn felvirradna,
Galaczi házamnál éjjel tűz támada,
Az tűzből edgy ingben kiki kiszalada,
Életünk is alig hogy ott megmarada.

Károm esék tizenkét ezer forintra,
Gróf *Haller* János is mind maga, mind társa
Az nagy tűzből alig hogy ki szaladhata,
Kinek edgy szolgája az tűzben meghala.

Sopronyi Ferencz is kedves szolgám vala,
Az nagy tűzben ő is úgy elégett vala,
Hogy harmadnap mulva égésben meghala,
Edgy asszony is rútúl ott megégett vala.

Szebenből edgyetmást felesen hozaték,
Mezitelen testünk hogy megruháztassék,
Ohábai házam megint felgyujtaték,
Három hetek mulva azt is elégették.

---

[1]) *A prózában* (Synopsis 161. l.) *így:* Receptum Medgyesini antiquum templum patrum Franciscanorum, et traditum est patribus Franciscanis Reformatis.

1723.

Guberniális *Simon* Mihály meghala.
Ar *Bálintit* György úr neki succedála.
Református barát Segesvárba szálla,[1])
Minorita barát mene kolosvárba.

1724.

Augustusnak huszonharmadiknak napján,
Reggeli hét és nyolcz órakor táján,
Erdélyben sok helyen az égnek udvarán,
Csudálatos tűz jő sárkánynak formáján.

Negyedik septembris edgy nagy tűz támada
Kolosvárt, mely miatt sok károkat valla,
Elégvén sokaknak feles edgyetmássa,
Az városnak is lőn igen nagy romlása.

Apor József s János fiaim végezték
El tanolásokot Kolosvárt s vették
Már Nagy-Szombat felé uttyokot követték.
Hol tanolásokot szépen véghez vitték.

Az Aranyasszéknek főkirálybírája,
Jó *Szilágyi* András, szép öreg korába,
Negyvenkét esztendőt már eltöltött vala
Az maga tisztiben, hogy szépen meghala.

Jesuiták temploma elkészült vala
Kolosvárt, az melyben most lőn az nagy pompa,
Tizedik septembris abban mentünk vala.
Nagy solennitással véghez vittük vala.

Jelen volt *Kinigseg* s status catholicus.
Örült az sziviben igaz catholicus.
Ki tudta régenten mint volt catholicus.
Bősége nem vala, ha volt catholicus.

Kolosvárt bémennek óvári templomban
Az franciscánusok és régi klastromban.
Szép épitést tőnek abban az szent házban.
Ugy hogy ki megláttya, örülhet magában.

---

[1]) *A prózában* (Synopsis 162. l.) *így:* Assignatum est templum patribus Franciscanis Reformatis Sesburgii.

1725.

Kinigseget küldék el Spanyorországban,
Kinek tisztcségiben Baron [1]) *Tis* beálla,
Istenfélő, kegyes, szelid, jámbor vala,
Felső és alsó rend mind szereti vala.

Haller János Csíkban főtisztnek tétetik,
De midőn tisztiben ott installáltatik,
Udvarhelyi főtiszt guttától üttetik,
Csíkban *Korda* Zsigmond az által kimulik.

1726.

Száraz nagy melegek ez idén jártanak,
Mely miatt termése nem lőn gabonának,
Éhség miatt sokan halálra jutának,
De kivált lakosi az Belső-Szolnoknak.

Az marháknak dögi megint következék,
Én is sok marhámban akkoron kárt vallék,
Nagy-Szombatban *Apor* József megérkezék,
A hol két esztendőt tanolásban lakék.

1727.

Erdély részeiben nagy drágaság vala,
Ugy hogy az éhségben sok ember meghala.
Az marha dögi is azomban bejuta,
Egész országunknak marhában lőn kára.

Apor János fiam iskoláit végzi,
Az uttyát Erdélyben Nagy-Szombatból vészi,
Ott első mesternek professora teszi,
Arra érdemesnek kiki megismeri.

Gróf *Keresztes* Márton Küküllő ispánya
Hosszas köszvény után végtire meghala,
Kálvinisták közül legelső tért vala,
Kire haraguttak, hogy lett volt pápista.

---

[1]) T. i. Báró *de Tige*.

Gróf *Gyulaffi* Lászlót tök Udvarhelyszéken
Fökirálybírónak ezen esztendőben,
Gróf *Teleki* József Fejérvármegyében
Az főispányságnak álla be tisztiben.

Bornemiszsza Ignácz főispány Tordában
Tételék csak igen ifiú korában,
A *Daniel* József főtiszt Aranyasban
Viselé tisztcségit alázatosságban.

1728.

Megint mind tavaszszal s mind az egész nyárban
Az esztendő telék el nagy szárazságban,
Folyóvizek és tók lőnek apadásban,
Szükség következék búzában, szénában.

Az kedves leányom, az *Apor* Zsuzsánna,
Ötödik septembris Rétenben meghala,
Gr. *Haller* Jánosnak ez vala hívtársa,
Medgyesen tételék örökös házába.

Az *Antalffi* János püspökünk meghala;
Az császárnak jöve arról decretuma.
Rövidíttetnék meg törvénynek folyása,
Gyűlne essze ország Szeben városába.

Az ország válaszszon arra személyeket,
Hogy arra fordítsák egész elméjeket,
Mint rövidíthetik meg az törvényünket,
Pörösök nyerhessék hamarébb ügyeket.

Arra az munkára választák ezeket: Br. *Szentkereszti* András tanácsurat és itilőmestert, *Sándor* Gergelyt itilőmestert: az vármegyék részirül *Thoroczkai* Jánost, *Vas* Dánielt, mind az kettő táblai assessor; kucsuláti *Boér* Józsefet. Az vármegyék részire procator *Halmágyi* Mihályt; az székelység részirol *Keresztúri* Miklóst, marosszéki fökirálybírót, vargyasi *Daniel* Istvánt, sepsi-szt.-iványi *Henter* Dávidot, aranyasszéki *Varró* Mihályt procatort, az szászok részirõl hartneki *Szász* Jakabot szebeni polgárt, *Brekner* Mihályt ujedgyházi királybírót, *Zeivert* István beszterczei notáriust: az szászok részirõl procatort, *Kisvárdai* Petert: de kihalván *Sándor* Gergely, választák helyében sepsiszéki szentkiralyi *Gidófalvi* Istvánt.

Az úr *Szentkereszti* András báróságát,
Mostan publicálják zászlós uraságát,
Zágonból iratja már ezután magát,
Fiscustól vette volt meg azon jószágát.

Az dominicánus barátok templomát,
És az temlom mellett levő nagy klastromát
Szászoknak elveszik azoktól az jussát,
Catholikusoknak adgyák birodalmát.

Boér Simon nekem kedves attyámfia,
Fogaras várának volt főkapitánya,
Szép öreg korában az Urban meghala,
Csendes, jóértelmű és jámbor úr vala.

Az gróf *Bethlen* Ádám leszen első renden,
Szentkereszti András az második renden,
Csíki *Szabó* Balázs az harmadik rendben,
Assessorok ülnek táblán az törvényben.

1729.

Kornis Ferencz lőn főispány Küküllőben,
Kun Zsigmond áll be ítilőmesterségben,
Az császár rendet tőn ország rendeiben,
Hogy kiki járhasson az maga rendiben.

Ki tisztcséget viselt másoknál régebben,
Az az ifiabbnak álljon eleiben,
Legyen gróf vagy báró, járjon az az rendben,
Ahhoz tarcsa magát kiki mindenekben.

Hogy igazán lenne rendi adózásnak,
Értelmes emberek kétczer probáltanak,
Felírván mindenit hazánk lakosinak,
Az császár parancsol harmadszor országnak.

(Itt végződik az 1. ív, s a következőn már 1734-nek az utolsó vers szakai vannak; így tehát egy ív hiányzik. A következő íven így következik:)

[1734.]

Sokféle betegség uralkodik vala,
Vérhas, hideglelés egy mértékben vala,
Az egésségessel majd edgy számban vala,
Rajtam is nyolcz hétig nagy nyavalya vala.

Az tél és az tavasz igen száraz vala,
Az nyárnak folyása éppen essős vala,
Csak edgy óráig is mikor jól es vala,
Nem hihetni azt el, mely nagy árvíz vala.

Az egész ősz penig megint száraz vala.
Mindszent-nap tájékán megint essős vala,
November, deczember igen hideg vala.
Az micsodás hideg olyan száraz vala.

Kőhalmi Halmágyon forró betegség volt,
Jeges vízben beteg az mikoron nem volt,
Avagy igen hideg vizes ingben nem volt,
Semmit sem nyugodott, olyan volt mint az holt.

Utolsó napjai deczember havának
Az nagy hideg után melegek valának,
Harminczadik decembris éczakájának
Idein villámlás mennydörgők hallatnak.

1735.

Márton Miklós Torján ötvenhét esztendőt,
Szentkatolnán elébb végezett két időt
Scholamesterségben, midőn annyit töltött.
Ezen esztendőben haláltól mérget vött.

Engemet legelső mester ő tanított,
Igen kis koromban rendesen oktatott,
Hetvenöt esztendőt világban mulatott,
Tanolhattak tőlle ájitatosságot.

Az gróf *Csáki* Zsigmond Szebenben meghala,
Igen jeles rendes úri ember vala,
Mindenhez ő magát jól alkalmaztatta,
Alsó, felső rend is ezért őtöt szánta.

Erdélyben lett vala hirtelen nagy lárma,
Mert edgy rácz kapitány pártolást indíta.
Gyula tájatt három falut fellázaszta,
Azután sok társat csak hirtelen kapa.

Azon kapitánnak *Pero* neve vala,
Rákóczi Ferencznek rég vitézze vala,
Nyolczvan esztendeit már elérte vala,
Igen híres vitéz s jó katona vala.

Ezerhétszáz száma vala pártosoknak.
De nímely várnagyok ellene állanak,
Aradi ráczok is nekik rohanának,
Kik közűl az harczon sokan elhullának.

Kilenczedik máj hogy megharczolának,
Főfő indítójit, kiket elfogának,
Fogva vivék Bécsben, az alábbvalóknak
Fegyverit elfosztyák s elveszik azoknak.

Doboka vármegye érdemes ispánya,
Gubernátor *Bánffi* Györgynek édes fia,
Ugyan gróf *Bánffi* György Szebenben meghala,
Hogy begyűltünk vala anticipátára.

Megfulladott volt-e, vagy gutta ütötte,
Mert az vacsoráját jóízűn megette,
Az álom ágyában hamar lefektette,
És egész hajnalig elcsendesítette;

Hortyogni hajnalban erőssen hallatott,
Az notáriussa hogy oda szaladott,
Máris lélegzetet csak alig vonhatott,
Az lélek belőlle mindgyárást kifutott.

Egy visla Nyujtódon, neve volt Dianna,
Láttatott felfordult természet folyása,
Mert nem rendes uton kölykit eléhozta,
Hanem azt az száján mind rendre kihánta.

Gróf *Bethlen* Ádámot Fejérvármegyében,
Gróf *Kornis* Antalt Hunyadvármegyében [1])
Installálák főispányi tisztcségekben,
Az installatiók estek novemberben.

[1]) *Így!* Egy szótaggal hiányos a verssor.

Ezen urak mennek be guberniumban:[1]) Gr. *Petki* Dávid. br. ifiabb *Bánffi* Zsigmond, br. *Naláczi* Jósep, *Flistik* István. brassai főbíró és ugyan brassai *Herbert* Sámuel.

Délről észak felé nemes Háromszéken,
Edgy égi tűz mene globisnak képiben,
Mennydörgőt, villámlást hagyván elmentiben,
Láttaték utolja papi öltözetben.

Gyakor esőzés lőn az egész országba,
Sok károk esének szőllő s gabonába,
Nem érheték szőllő az nagy hóharmatba.[2])
Mely miatt hazánkba csak kevés bor vala.

De nímely helyeken az bor édes vala,
Hogyha kevés volt is, de igen jó vala,
Kevesset ereszte az buzakalongya,
De tavasz gabona éppen semmi vala.

1736.

Szentkereszti András öregbik meghala,
Igen okos, tudós, volt derék jurista,
Hetvennégy esztendőt világban mulata,
Kicsinen kezdette s ment nagy állapotra.

Hogy Erdélyben jöve, vala lutherista,
Azután változék és lőn cálvinista,
Elsőbben Kolosvárt csak lőn orgonista,
Hamar elémene, mert volt fő statista.

Tizennyolcz esztendőt az bécsi udvarba,
Dicsírettel töltött tiszti állapotba,
Cancellaria consiliariusa
Vala eczczer s mind referendariussa.

Fiscustól s másoktól jószágit szerzette,
Orbaiban Zágont kész pénzzel megvette,
Az fiát jó karban éppen helyheztette,
Éltiben táblai assessornak tette.

---

[1]) Előbb versben kezdte írni, de aztán áthuzta e két sort:

Az guberniumban gróff Petki Dávidot
Installáljuk s az ifibb Bánffi Zsigmondot.

[2]) Hóharmat = dér.

Három rend tanácsot éltemben kiéltem,
Apaffi tanácsit mind halva szemléltem,
Bánffi György társait az földben betettem,
Kornis Zsigmondot is hamar eltemettem.

Midőn felséges *Maria Theresia*
Az Lotharingussal lakadalma volna,
Nímelyek lettenek status tanácsossá,
Nímelyek peniglen camerariussá.

Actualis status consiliarius: gr. *Haller* János gubernátor; *titularis consiliariusok:* gr. *Kornis* István és gr. *Bethlen* Ádám.

Camerariusok: Gr. *Gyulaffi* László, gr. *Gyulai* István, br. *Haller* Ferencz, br. *Wesselényi* Ferencz.

Télbe és tavaszszal sok csuda történék,
Az égen sok rendben égi tűz láttaték,
Dés felett egy fejér kereszt megjelenék,
Az désiek közül azt sokan szemlélték.

Az május havának tizenedgy napjára
Gyűlést hirdetének Szeben városába,
Tizenkettődik lőn cathalogus olvasása,
Tizennegyedik az király decretuma.

Az három natio egyezést próbála
Adózás rendiben hogyha csinálhatna,
Edgymás között igaz normát formálhatna,
Meg nem egyezhetvén, csak abba marada.

Az törvény hazánkban hogy mindenkor foljon,
Parancsolják Bécsből az tábla felálljon,
Különös személyre az praesesség szálljon,
Báró *Pongrácz* György úr azon tisztben járjon.

Azon nap táblára ketten beállanak,
Ugyan ottan mindgyárt hitet is mondanak,
Úri ágyból valók mindketten valának,
Hívták *Haller* Ferencz és *Lázár* Jánosnak.

Az statusok között vetekedés vala,
Szóval vagy shedával lenne választása,
Cancelláriusnak az kit választana,
Kérdésre beküldik az guberniumra.

Az guberniumnak legyen *szóval*, teczczék,
Irással vagy *szóval* statusok végezék,
Huszon kilencz máji votizálást kezdék.
Juniusnak első napján kihirdeték.

Tanácsurat ugyan akkor választanak,
Szentkereszti András helyett candidálnak,
Mind az két választást felküldik udvarnak,
És confirmatiot ugyan onnét várnak.

Választatnak azért *cancellariusnak* catholicusok részirol: *Bálintith* György votis 68, gr. *Gyulaffi* László votis 82, br. *Bornemissza* Ignác votis 125, br. *Apor* Péter votis 59, br. *Pongrácz* György votis 45.

Tanácsuraknak catholicusok részirűl: Br. *Apor* Péter votis 37. br. *Thoroczkai* János votis 30, gr. *Lázár* Ferencz, votis 17.

Az reformátusok vagy calvinisták részirűl: Gr. *Bethlen* Ádám votis 128, gr. *Teleki* Sándor votis 70, br. *Daniel* István votis 62.

Itílőmesterek választattak az catholicusok részirűl: *Henter* Elek votis 37, *Máriaffi* Dávid votis 31, *Boér* András votis 28.

Az reformátusok vagy cálvinisták részirűl: *Alvinczi* Gábor votis 120, *Inczédi* József votis 100, öregbik *Cserei* János votis 65.

Az táblai causák miképpen foljanak,
Formát csináljanak azon methodusnak,
Jó fundamentumot annak csináljanak,
Bizonyos személyek deputáltatának.

Legelsőbben maga az praeses br. *Pongrácz* György: az tábla részirűl az két itilőmester, *Kun* Zsigmond és *Henter* Dávid.

Táblai assessorok: Br. *Szentkereszti* András és *Czakó* Ferencz; az vármegyék részirűl: gr. *Teleki* Mihály, br. *Bánffi* Farkas, br. *Huszár* József, *Béldi* János, *Köblös* Péter; az székelység részirűl: br. *Apor* József, *Daniel* István, *Cserei* János öregbik, *Berzenczei* István, *Gálfalvi* János, *Halmágyi* Mihály, *Hunyadi* Ferencz; az szász natio részirűl: *Hán* András medgyesi polgármester és az szászsebesi notárius.

Thoroczkó-Szent-Györgyön hallatlan dolog volt,
Csattogó mennydörgő, sűrű mennykő hullás volt,
És kimondhatatlan nagy zápor eső volt,[1])
Mely miatt az köznép éppen elrémült volt.

[1]) *Igy!* egy versszakkal több a kellőnél.

Az mely szoros út Enyed felé bemegyen,
Az mellett edgy kőszál leszakad az hegyen,
Abból itilhetni hogy mely nagy kárt tegyen,
Az viz feldugulván folyamja nem megyen.

Az viznek olyan nagy áradása vala,
Rakott szekereket felfordíttya vala,
Enyedi kőhidat elrontotta volna,
Hacsak edgy óráig az viz tartott volna.

Csatári Nagy János Apaffi-jószágnak
Most publicaltatik ő praefectusának,
Eczczersmind mondatik király tanácsának,
De csak hasznát veszi az edgy titulusnak.

Az felséges *Mária Theresiának,*
Lotharingi herczeg kedves mátkájának,
Ötven ezer forint ajándékot adnak,
Evvel örvendeztünk uj házasságoknak.

Méltóságos tábla törvént elkezdette,
Öt causánsok dolgát midőn elvégezte,
Országgyűlésinek akkor véget vete,
Hazafelé úttyát kiki mindgyárt vette.

Gyulánál pártolást az kik elkezdették,
Azokot Budára ez időben vitték,
Külömb külömbféle kinzásokra vették,
Kerékben megtörvén élteket végezték.

Testeket azoknak mind négyfelé vágták,
Arad s Várad körűl nagy karókba rakták,
Sarkad, Sz.-Andrásnál kerekeken hadták,
Nímelynek csak fejit hóhér kézbe atták.

Nímelynek kegyelem mégis adattatott,
És bántódás nélkűl hazabocsáttatott,
Nímelyik az hadba sententiáztatott,
Gyalog vitézek közt tegyen szolgálatot.

Az pártosok előljáróinak nevei: Szegedinecz vagy *Pero* Péter, pécskai rácz kapitány, *Sebestyén* János, *Pásztor* András. *Szilasi* István és az többi.

Gróf *Teleki* Sándor megy guberniumba.
Az gróf *Lázár* Ferencz főtiszt leszen Csíkban,
Kemény Sámuel főispány Dobokába,
Máriaffi Dávid főispány Kolosba.

Secretár *Alvinczi* Gábor az tanácsba.
Inczéd József itilőmester hazánkba,
Fiscalis director leszen Petrus *Dobra*,
Csató Zsigmond Bécsben cancellár tanácsa.

Cancellárius most éppen nem lehete,
Mert annak hazánkban sok ellenkezője.
Gróf *Bethlen* Sámuel táblára bémene.
Táblai assessor lőn *Csulai* Imre.

Zekelius Mihály edgyik szebeni úr.
Kinder János ugyan másik szebeni úr.
Klein János is ugyan szász natióból úr,
Mind az három névvel mostan lőn tanácsúr.

Hat lovas regiment jöve országunkba,
Gyalog regiment is hat jött az hazánkba,
Azok mind eczczersmind szállának quartélyba,
Török ellen lőnek jó nagy vigyázásba.

Mind Ceres mind Bachus gyászban öltözének,
Sem tavasz, sem az ősz éppen nem termének,
Bort igen kevesset, savanyót szűrének.
Sok égi háborúk, sok jégessök lőnek.

Gróf *Arivabene* kamara tanácsa,
Fiscalitasoknak ottan directora,
Magát szerettette mint edgy haza fia.
Nagy szomoruságunkra Bécsben meghala.

1737.

Az Belső-Szolnoknak jeles főispánnya.
Az úr *Torma* Miklós juta az halálra.
Igen áitatos s vala jó pápista,
Ha kevesset ivutt, rendes volt tréfája.

Januáriusnak huszonkettőd napján,
Téli napnyugatról oly kemény szél fúván.
Egész harmad napig mind edgyaránt tartván.
Mostani ember-nyom hasonlót nem tudván.

Sok épűleteket éppen esszerontott.
Tövisi házamot fedelitől fosztott,
Erdőkből mezőkre sok farkas lefutott,
Oly sok farkast mezőn senki is nem látott.

Februarius első nap éczakáján,
Éppen csudálatos égi tűz láttatván.
Napkeletre az ég verességet tartván,
Mint az égi égés éppen úgy láttatván:

Úgy láttatott, mintha lángot kiokádna,
Sok apró szikrákkal hogy éppen szikrázna.
Magam is mind nézem, míg az égen tarta,
Azon csudálkozott, valaki azt látta.

Edgy üstökös csillag az égen támada,
Nem vala igen nagy, csak edgy kisded vala,
Úgy láttatott volna az másik sphaerába,
Elmúlék, sok időt az égen nem tarta.

Áprilisnak hetedik s nyolczadik napján.
Térdig érő hó lett, erőssen havazván,
Az hó négy napokot egészlen megtartván.
Erdőben emberek jó szán úton járván;

Áprilisnek ismeg tizenharmad napján
Az hó feljebb ére embernek bokáján,
Tartott azon hónak tizennegyed napján.
Hasonló hó esett tized nap elmulván.

Söt egész április és májusnak hava,
Olyan hideg vizes és sok essős vala:
Az vetést kezdhették tizenöt májusba.
Csak hejába üle mindaddig az gazda.

Huszonnyolczezer hatszáznégy szekér szénát
Hazánkra vetének, biztatván, kamarát
Az ki megtalálja, megadgya az árát.
Mert feljűl haladá az haza quantumát.

Az kamara penig edgy pénzt sem fizete.
Noha azt tavaszszal is nagy sárba vitte
Az adózó kösség, méltán neheztelte,
Fizetés színivel hogy oly kár követte.

Azt az szénát penig így disponálták: Bereczkhez kétezernyolczszáz huszonnégy; az Bodzára négyezer háromszáz negyvenhat; az Gymesbe háromezer negyvenhat, Verestoronyhoz háromezer. Beszterczéhez négyezer háromszáz hetvenhat, Deéshezn égyezer háromszáz hetvenhat, Marosvásárhelyhez hatezer ötszáz nyolczvannyolcz szekér szénákot.

Gróf *Gyulaffi* László s *Apor* József vitte
Be *Lázár* Ferenczet csíki tisztcségébe,
Még az fűzfának is nem vala levele
Május első napján, nem láczott zöldcsége.

Császár katonája így szálla táborba:
Csíkban az *Kohári* lovas dragonossa,
Venczel *Vallis* gyalog négy compániája,
Bereczkhez *Fürstenbus* öt compániája.

Posztaczki generál hat companiája
Tüzed mellé szálla, az mint van Hatolyka,
Hannover öt compánia megy Bodzára,
Ott lesz az egész pestvármegyei hada.

Törcsvárnál leszen *Gilányi* regimentye,
*Mussling*nek lesz ott öt compánia népe,
Ki commandirozza, *Gvadányi* az neve,
Ezen katonaság függe éppen tőle.

Beszterczé mellé is három compania,
Ez is az *Posztaczki* generális hada,
Gróf *Oliveri* eztet commendirozza,
Azon regimentben colonellus vala.

Juliusnak tizenkettődik napjára
Edgy részi bémene s szálla Molduvára,
Az más részi penig az Oláhországra,
Indulnak jóformán az hadakozásra.

September havának második napjára
Gyulést hirdetének Szeben várossába,
Legelso dolog lon tábla felállása,
Azután adózó hazank felírása.

Exactoratusról másod dolog vala,
Adó felvették az anticipata.

Ötvenezer forint maradott volt hátra
Tavalyi adóból, mely felakadt vala.

Kétszázezer forint feljel az quantumon,
Kivűl még az ötvenezer forintokon,
Eczczersmind kéretik ezer az országon,
Végzés lőn: császárnak ország supplicáljon.

Gróf *Teleki* Sándor megy guberniumba,
Gróf *Bethlen* Sámuel lészen tábla fia,
Az *Inczédi* József országnak bírája,
Ország előtt hitit mindhárom elmondgya.

September havának tizennyolczad napján,
Molduvában éppen Kománfalva táján
Az mi vitézinkre az török rohanván,
Mintedgy hatvankettőt azokból levágván,

Az gróf *Posztaczki* vicecolonellusa,
Azon vitézeket ki commandirozta,
Az gróf *Orseti* is ott halva marada,
Igen jeles, rendes úri ember vala.

September havának huszonnyolczad napján
Generál commendáns gróf *Vallis* meghalván,
Ez házához magát jól alkalmaztatván,
Szánakoztunk rajta, halálát sajnálván.

Lobkovics herczeg lőn commendans helyette,
Hirtelen haragja volt s nagyon s felette,
Kire haragudott, halállal esztette *(így!)*[1]
De az nagy haragját hamar felejtette.

Az Barczán az mirigy halál elkezdődék,
Zernesten s Tohánban elsőbben hallaték,
Fogaras földire onnét általugrék,
Sepsi-Málnásra is hamar elérkezék.

Az szerencsétlenség rajtunk még megesék,
Havasalföldiben Krajován történék,
Holott négyszáz gyalog fegyvertől elesék,
Háromszáz lovas is azokot követték.

---

[1]) *Előbb így írta, de kihúzta:*
Noha az haragja senkit nem sértette,
Hirtelen haragját kiki megismerte.

Ribniket elhagyván, marada csak puszta.
Vitézek szállának mind fel Perisanba.
Ottan besánczolák magokot jó sánczba,
Az török hejába sánczot ostromolta.

Az szarvasmarháknak nagy döge érkezék,
Nem vala oly ember, az ki emlékezék
Oly kegyetlen dögre, az mint ezt szemlélték.
Edgy marha sem marad, az mint dolgot vélték.

Káposztánkot az sok hernyó elrontotta,
Négy forinton jár volt csak száz fő káposzta.
Csak kaphatta gazda, jó szívvel megatta.
Kedves volt, valaki csak levelit kapta.

Deczember havának tizenhatod napja
Volna az estvéli nyolcz, kilencz, tíz óra.
Oly csudálatos tűz az égen támada,
Mintha az levegő ég éppen felgyúlna.

Elsőbben kezdeték éppen napnyugutra.
Azután láttaték csak hamar északra,
Észak felől mene ugyan napnyugutra.
Elmulék az midőn jó ideig tarta.

Ugyan deczembernek tizennegyed napján
Történék oly csuda Miklósvár-Nagy-Ajtán.
Jajt, jajt kiáltozván mindenki uczáján.
Nem embertől esett, azt jól megvizsgálván.

Szerencsétlen vala az keresztényeknek
Ez esztendő, vala s oka félelemnek,
Mert hír futamodék béjövetelinek
Az pogány nemzetnek, tatárnak, töröknek.

Nímely helyen bővön termék ősz gabona.
Nímely helyen penig közép renden vala.
Igen szűkön termett az tavasz gabona.
Az egész országnak nem vala tavaszsza.

Az bornak termése vala harmadosa,*
Az mi kevés termett, az igen jó vala.
Jégeső, mennydörgő meg nem háboríta,
Szárazan s melegen esztendő folyása.

1738.

Februáriusnak éppen heted napján
Nagy égés történék az Szereda várán,
Elége, vitézek az kémént kigyujtván,
De az portékákban semmi kárt nem vallván.

Szeptemberben tavaly kezdődvén diaeta,
Octoberben penig félbeszakadt vala,
Hatodik novembris az megint felálla,
Decembernek végin meg nyaka szakada.

Februáriusban megint helyben álla,
Végezé martius az utolsó napja,
Nem emlékeztenek olyan diaetára,
Hogy ily darabonként diaeta folyt volna.

Ezen diaetának szomorú kezdete,
Mert *Vallis* generál életit végezte,
Szomorúabb penig lőn ennek az vége,
Mert edgy néhány urat az rabságba ejte.

Az arestaltatott uraknak az nevök: Az helvetiai confessio püspöke, két professor, két académicus, gr. *Bethlen* Sámuel, gr. *Teleki* Sámuel, br. gyalakuti *Lázár* János, br. *Kemény* László, *Barcsai* Gergely és János, *Thoroczkai* Zsigmond, *Rhédai* Ferencz és László, *Szentpáli*, gerendi *Vas* Dániel, *Tholdalagi* Mihály, n.-bogáti *Jenei* Mihály.

Huszonhat martii Torján földrengés volt,
Tizenedgyed maji, az mely hó s hideg volt,
Szöllőt, makk, fa virágját elrontotta volt,
Mely miatt termése edgyiknek is nem volt.

Tizenkilencz maji oly kemény idő volt,
Mennydördő *(így!)*, villamás és nagy jégesső volt,
Mostani ember-nyom olyat alig hallott,
Sok ember én véllem mezőben kárt vallott.

Junius havának tizenedgyed napján,
Tizenedgy tizenkét közben óra folyván,
Éppen írtóztatóképpen az föld ingván,
Mely miatt tornyokban harangok szóllalván,

Nem mertünk maradni csendesen az házban,
Mert eljövetele volt nagy zódulásban *(így!)*,
Sok károk estenek kőfalban s boltokban
Földre hullott ember mező derekában.

Az Bodczán kétfelől két kő leszakadott,
Az Bodza viziben mindkettő leszállott,
Az vizet feldugván, mint tenger láttatott.
Az magos fáknak is tetejek nem láczczott.

Molduvában tizenedgy monasteria,
Edgyiknek ujjólag építtetett tornya,
Az földingás miatt földig leromola,
Tizenöt kőmivest az kő alá nyoma.

Tizenkilencz juni az levegő égben
Bogarak jövének, fekete s sárga színben,
Az hernyó formája vala az testekben,
Az igen gyenge volt s vala fejér színben.

Négy taréjok vala, két szarvuk is vala,
Az szarvai alatt láttatott korona,
Az földnek és viznek az színit elfogta,
De oly irtóztatós és rút büdös vala;

Az büdösség miatt ökör sem járhatott,
Az farkok két ágban hosszan elszakadott:
Estve jövén éjjel mind eltakarodott,
Csak éppen az puszta hajak elmaradott.

Megint juliusnak harminczadik napján
Az föld szép csendesen és lassan megingván,
Megint az a marhadög nagyon uralkodván,
Igen kevés szarvasmarha megmaradván.

Majd az egész nyáron armádia Hunyadban.
Lobkovicz herczeggel mulat az táborban,
Mely miatt vármegye vala pusztúlásban,
Messze földről élést táborban szállítván.

Károlyvárt, Kolozsvárt, Déván és Szebenben
Veszedelmesképpen halának mirigyben,
Sok faluban ugyan azok környékiben,
Ugyhogy kevés ember maradna életben.

Ezen esztendő is az keresztényeknek
Igen szerencsétlen, sokan elesének,
És edgynéhány várat töröknek ejtének.
Valahol próbáltak, mindenütt vesztének.

Az idén kevés volt termése az bornak.
Csak ily kevés termést emberek nem tudnak.
Edgy negyvenest negyven forinton eladnak,
Ó bort kilenczvenhat forinton tartottak.

Atták el ejtelit nyolcz s kilencz polturán,
Nem is atták alól sohult is korcsomán.
Szalmájában búza bővön elég vala,
Edgy vékát sem adott (a) buza kalongya.

Bővön termett vala az tavasz gabona.
De nem kaszálának, mert nem vala széna,
Igen kedves vala, kinek volt sok szalma,
Szalmával telele majd ki minden marha.

1739.

(Itt szakad meg az Apor Péter kéziratában meglévő második ív. Utána egy ív, melyen az 1739—42. évek verses története foglaltatott, hiányzik s a meglvő harmadik íven az 1742. év folytatása következik, ilyeténképpen :)

[1742.]

Hatodik április kis földingás vala,
Tizenhatod április bokáig hó húlla,
Az templomban az nap szánon mentem vala.
De ugyan azon nap el is olvadt vala.

Kedves maradváink jegyezd fel ez dolgot.
Hogy *Kászoni* János mint talált fel módot
Alsó állapotról felpóczra mint hágott.
És nagy uraságra mi útakon kapott.

Ennek eredete Kászonszékből vala,
Kászonban az *Csutak* nemből való vala.
Csak edgy-házi nemes volt ez familia
Kászonból kijöve ennek az nagyapja.

Fejérvárt portuson író deák vala,
És igen jó helyre házasodott vala,
Váradgyán jószágot kevest kapott vala,
Ott *Kitonicsot* magyarra fordította.

Kászoni János volt apjának is neve,
Tanólni az ezerhatszáz nyolczvanhétbe,
Az kiről most írok Kolosvárra jöve,
Három esztendeig laktam edgyütt vélle.

Az tanólását poesisen kezdette,
Más esztendőben rhetoricát végezte,
Kis iskolát tanít harmad esztendőbe,
Kolosvárból kimegy *Tökölyi* bejöve.[1])

Száva Mihálynak volt azután dijákja
Máglásnak[2]) rendelé volt Száva Kolosra,
Apor Istvánnak ott kamara ispánya,
Jól viselvén magát, jól alkalmaztatta.

Radnóti *Balog* Ferencz perceptor vala
Az thesaurarián, s ezt letette vala,
Apor István osztán ezt promoveálta,
Egész életiben abban megtartotta.

Rákóczi-motusban mene Molduvába,
Az *Henter* Benedek főkirálybírája
Nemes Csík székeknek motus előtt vala,
Azért, hogy *Rákóczit* ő követi vala,

Sokan commendálák ezt az nemes széknek,
Hogy választásában munkások lennének,
Főkirálybírónak kit Csíkban tennének,
Választák, kit hamar tisztiben bevínek.

Az ezer hétszáz nyolczban választott vala,
Kit az *József* császár mindgyárt confirmála,
Hétszáz tizenedgyben *József* is meghalva,
És hatodik *Károly* Bécsbe bejött vala.

---

[1]) T. i. 1690-ben.

[2]) Apor Péter: »Synopsis mutationum« cz. latin történeti munkájában (219. l.): »constitutus fuit *magulator* salisfodinarum Kolosiensium.«

Károly köszöntésre követeket külde
Az ország, az edgyik *Bethlen* László mene,
Az *Kászoni* János vélle székely részre,
Hozman János szászok résziről eljöve

Ez Bécsben magának sok patronust szerze,
Bécsből hazájába mikor visszajöve,
Az catholicusok felválaszták Bécsbe
Cancellariusnak, nem statusok népe.

Noha statusoktól [ő] nem választaték,
De *Károly* császártól ő confirmáltaték,
Cancellariusnak Bécsbe felküldeték,
Az *Károly* császárnak nagy kedvébe esék.

Ezer hétszáz edgyben az midőn meghala
Az gróf *Mikes* Mihály, ő confirmáltatta
Tanácsúrnak magát, de nem választatta,
Hogy tanácsúr legyen, senki [nem akarta].

Az ezer hétszáz huszonkettődikben
Az statusok midőn végezték Erdélyben,
Hogy ha fiú elfogy Ausz[tria . . . . .
. . . . leány szálljon be . . . . [1])

[Ország]gyűlés alatt maga jelen vala,
De hogy az gyűlésből Bécsbe felment vala,
Az *Károly* császárnak ezt persvadeálta,
Arra statusokat hogy ő indította.

Consiliarius statusnak téteték
És Görgénynyel is megajándékoztaték,
Pénzzel is ő tőlle sok jószág vételék,
Az *Károly* császártól mind confirmaltaték.

De szerencsés vala mindkét házassága,
Első felesége volt *Bodoni* Klára,

[1]) A kipontozott helyeket az egér kirágta. A »Synopsis Mutationum«-ban ez a pont így van: Occasione vero Pragmaticae Sanctionis dum anno 1722 status Transylvaniae seremissimum Mariam Theresiam in haereditariam principem receperunt, in Transylvaniam reversus, persvasit augustissimo Carolo VI. ipsum fuisse ex primariis, qui status induxisset ad eandem Sanctionem sanctiendam, unde praefatus augustissimus Imperator honoravit illum titulo consiliarii Status, adeoque Excellentissimi, cum addito 2200 florenorum Rhen. grationali. (220. l.).

Bodoni Balázsnak volt édes leánya,
Ettől születtetett neki két szép fia.

Az nagyobbik *Ignác*, kinek megszerzette,
Tordavármegyében főispánnak tette,
János az második fiának a neve,
Ez lőn colonellus Havor regimentbe.

Az *Bodoni* Klára hogy Bécsben meghala,
Második felesége lőn *Haller* Borbára,
Ez gróf *Csáki* István özvegy társa vala,
És *Haller* Istvánnak volt édes leánya,

Az kitől született két vagy három fia.
Az többi meghala, csak *Pál* megmarada,
Haller Borbára is előtte meghala,
Holtáig özvegyen azután marada.

Ország praesidense *Vesselényi* István
Kolosvárt világból csendesen kimulván,
Praesidensnek ország hármat candidálván.
Azok közül *Károly* eztet confirmálván:

Ország rendeinek volt megbántódása,
Az cancellár ellen gyakorta panasza,
Hogy méltatlanok tisztcségre hágottak *(így!)*
És az méltóbbakot csak az porba hadta.

Nemest hátrahagyott, felemelt parasztot,
Ezüstöt, aranyat, szőllőt vagy jószágot,
Nem promoveálta, ki neki nem adott,
Minden tisztcségeket csak adomért osztott.

Az tisztcség-szerzésért sok ezüstöt kapott,
Tiszt lett, ki aranyat és gyémántot adott,
Adom nélkűl senki semmit ott nem kapott.
Az ki tiszt lett, tegyen tanóbizonyságot.

Az királyné előtt esszeszóllalkozott
Lobkovics herczeggel, végre szembeszállott.
Lobkovics szemire hánta miket hallott,
Az miket véghez vitt, minden rossz dolgokot.

Az választott három úri személy között
Gróf *Gyulaffi* László cancellarius lött,

Bornemiszsza János mindgyárt repulsát vött,
Azután udvarhoz soha eczczer sem jött.

Nekem bizony vala igen jó barátom,
És az miket írok, nem egyébért írom,
Világ csalárdságát az miként én látom,
Más is megismerje, olvasván írásom.

Ritka cancellár volt, az ki meg nem botlott,
Az sokkal az ország utoljára jádczott,
Kiket életitől csakhamar megfosztott,
Kiket tisztségiből éppen kiruházott.

Minden mesterséggel azon munkálóda,
Az fiát *Ignáczot* helyiben állítsa,
Legyen ő utánna cancellariussa
Erdélynek, mint ő volt az bécsi udvarba.

[Semmi] módon véghez nem vihette,
. . . . az országban aztot véghez vitte,
. . . . tumát legbővebben vette
. . . . éppen nem engedte.[1])

Ez nagyra ment úrnak szomorú példáját
Midőn megolvasod, világ csalárdságát
Ismerd meg mindenben állhatatlanságát,
Megcsal, hogy mutattya csalárd barátságát.

Akarta-e, avagy vett parancsolatot,
Minden tisztcségiből az idén kiállott,
Helyiben az ország másikot választott,
Mert udvartól vett volt arra decretumot.

Praesidensnek ország hat személyt választa,
Catholicus hárma, református hárma.

Catholicusok résziről *praesidens*nek: *Bálintith* György votis 67, gr. *Petki* Dávid votis 58, br. *Thoroczkai* János votis 46. Az reformatus vagy calvinisták résziről: gr. *Bethlen* Ádám votis 70, gr. *Teleki* Sándor votis 54, br. *Bánffi* Zsigmond votis 54.

---

[1]) Az egér kirágta a kipontozott helyeken. A prózában így van: »Verum omnis ipsius labor erat inanis et frustraneus; unde casum hunc bene notet posteritas«. (Synopsis Mutationum 222. l.)

Tanácsurakot is ez képpen választa,
Mindenik vallásból hármat-hármat monda.

Catholikusok részirõl tanácsúr: gr. *Gyulaffi* László votis 76, gr. *Mikes* István votis 27, br. *Haller* Pál votis 27; az calvinisták avagy reformátusok közöl: gr. *Teleki* Mihály votis 28, br. *Szentkereszti* András votis 27, br. *Kemény* Sámuel votis 24. br. *Lázár* János votis 24.

Az tavasz megintlen olyan hideg vala,
Nem zöldellék semmi május első napra,
Még az fűzfa is levelit titkolta,
Semmi kedves idő májusig nem vala.

Dezmírről származott régi familia,
Sok saeculumokig Erdélyben virágza,
Ilyen familia vala az *Mikola*,
Ezen esztendőben Lászlóban elfogya.

Huszonedgyed maji Szebenben diaeta
Kezdődék, királyné miként parancsolta,
De nem gyűlt az ország be azon az napra,
Cathalogust püspök deákja olvasta.

Csak edgy főispány akkor jelen vala *(így!)*,
Az statusok közűl volt két regalista,
Udvarhely s Háromszék két deputatussa,
Taxas helyekről is csak két követ vala,

Itílőmester is csak edgy sem volt jelen,
Secretariusok nem voltanak itten,
Gyűlés nem kezdődött mi értünkre ilyen,
Jegyezd fel maradva volt hogy ez miképpen.

Huszonhatod maji király decretuma
Olvastatik, melyben mint kegyes jó anya
Megismeri hazánk jó kedvit hozzája,
Lovas regimentet hogy mint felállíttya,

Kinek az stabalis első főrendeit
Az hadi főtanács rendeli tiszteit,
Az haza rendeli az több officerit,
Az colonellusnak megértvén elméjit;

Hogy mint több regiment, ez is Rankal *(így!)* legyen.[1])
Fizetést hazánktól az regiment vegyen;
Rendelést királyné az élésről tegyen,
Midőn az regiment az hazán kül megyen.

Ha békesség leszen, az királyné fizet,
Tizenöt esztendőt azután eltölthet,
Az királyné addig éppen véget nem vet,
Maga statussában mindaddig meglehet.

Huszonnegyed maji csendesen meghala,
Délután tizenedgy midőn óra volna,
Az gróf *Lázár* Ferencz ki volt . . .[1])
Az előtt táblának vala assessora.

Tanóló társam volt ez rhetoricába,
Kedves barátom volt, laktunk convictusba,
Ennél nem lehetett edgy jobb attyámfia,
Igen nagy szeretet mü közöttünk vala.

Az Máramarosnak jeles főispánnya
Az gróf *Bethlen* József, Bethlen Miklós fia,
Az mint híre vala, pestisben meghala,
Igen szelid jámbor úri ember vala.

Az szász natio is igen keménykedék,
Hadi tanács által királynét kéreték,
Lovas vitézeket hogy ők ne fizetnék,
Mert az tehetcségek nekik nem érkeznék.

Királyné asszony is azt megparancsolta,
Huszonnyolczad maji lejött decretuma,
Hogy az szász natiot ország sublevália,
De az több status azt helyben nem hagyhatta.

Végre az szászok is azon egyezének,
Ám legyen statusok az mint végeztenek,
De ha bizonyságot udvarnál tehetnek,
Hogy megterheltetve ők igen lennének:

---

[1]) A »Synopsis Mutationum«-ban: »ut legio haec sit cum Ranch«. (223. l.)

[1]) Kiszakadva; a latin prózában (Synopsis Mutatinum 244. l.); . . .»inclytorum sedium Siculicalium Csik utriusque Gyergyo et Kászon supremus judex regius, prius Tabulae Judiciariae Reg. assessor«. . .

Az más két natio akkor megsegélje,
Az két natio is arra rá nem mene,
Hanem királynénak azt megírják Bécsbe,
Mostan azért szállnak le az edgyezésre.

Felséges királyné mivel azt kévánta,
Hogy az lovasokot addig ország tartsa,
Míg az hadakozás éppen felállana,
Az belé ne menne ország quantuma *(így!)*;

Azután kévánta, midőn héja lenne
Azon lovasoknak, másokot hogy tenne
Az ország, de arra az hazánk nem mene,
Hanem királynénak visszaíra Bécsbe.

Ezen diaetának immár most lőn vége,
Huszadik augusti az másnak kezdete,
Decretumot külde, hogy lenne kezdete,
De az diaetának az míg vége lenne,

Kencstartót parancsol hogy választanának,
Más érdemes személyt thesaurariusnak,
Azoknak az nevek feladattatnának,
Hogy az királynétól confirmáltatnának.

Cancellariusnak azért választának
És más úri személyt thesaurariusnak.

Catholicusok résziről *cancellarius*nak: br. *Bálintith* György votis 57. br. *Klobusiczki* Ferencz erdélyi püspök votis 39. br. *Pongrácz* György votis 86.

Az reformatusok vagy calvinisták részéről: gr. *Teleki* Mihály votis 47, gr. *Bethlen* Ádám votis 37, *Alvinczi* Gábor votis 32.

*Thesaurarius*nak az catholicusok résziről: br. *Thoroczkai* János votis 57, gr. *Mikes* István votis 33, gr. *Kornis* Antal votis 32.

Az reformatusok vagy calvinisták résziről: br. *Bánffi* Zsigmond votis 39, gr. *Bethlen* Ádám votis 37, br. *Naláczi* József, gr. *Teleki* Mihály, gr. *Daniel* István votis 22.

Huszonhat junii vége lőn gyűlésnek,
Az ország rendei most mind elmenének,
De hogy huszad augusti megint begyűlnének,
Azt megparancsolák, hogy edgyütt lennének.

[Azon] napra azért mind esszegyűlének,
September tizenhárom napig ülének,
[Mun]kájába szálláson semmit sem kezdének,
[Az]nap palotára minnyájon felgyűlnek.

. . . . király decretumát,
Megmondgya országnak egész akarattyát,
. . . . adgya elé az summáját,
. . . . , ... azokra munkáját.[1])

Elsőbben törvényes dolgok hogy folyjanak,
Erdélyt örökössé írják Austriának,
Austria ellen írt törvént kivonjanak,
Austria javára új törvént írjanak.

Jesuiták ellen mely törvények vadnak,
Azoknak fautori hogy nótáztassanak,
Azok is mind edgyütt kivonattassanak,
Ismerjék törvénynyel haza fiainak,

Az fiscalitasból kiszabaduljanak,
Jószágot örökös hogy jussal bírjanak,
Ezután senkitől meg ne bántódgyanak,
Csendesen hazánkban megmaradhassanak.

Az adózásnak is eczczer legyen rendi,
Méltó leszen arról új s jó normát szabni,
Igazám országot éppen fel kell írni,
Igazán lehessen eczczer már adózni.

Legyen instructio fő s vicetiszteknek,
Bizonyos fizetést kiknek fizessenek,
Számot rendeljenek pénz interessinek,
Hat pénz interesse legyen az száz pénznek.

Az jobbágyot négy nap ura szolgáltassa,
Zsellér szolgálatnak legyen három napja,
Feljebb szolgáltatni ura ne próbálja,
Ellent ki cselekszik, büntetés találja.

---

[1]) A zárjelbe tett és kipontozott helyeket az egér kirágta. A prózában ez a pont így van: »Cibinium pro 20-a itaque Augusti sursum Status congregatur, sed Commissarius regius Theobaldus Comes a Csernin primo 13-a Septembris proposuit propositiones regias; cujus synopsis haec est stb.« (»Synopsis Mutationum« 225. l.)

Az gróf *Bethlen* Ádám praesidens tétetett.
Thoroczkai János meg kincstartóvá lett.
Cancellar titulust báró *Pongrácz* György vett.
Bálintit György táblán nyert praesidenséget.

Báró *Huszár* József beállott táblára,
Az iktári *Bethlen* Sámuel is arra,
Béldi János, *Székely* Elek assessorrá,
Berzenczei István mind mennek táblára.

Főcommissarius gróf *Kornis* Antal lett,
Főexactor *Teleki* Mihály tétetett,
Antos György melléje ugyan rendeltetett,
Gábor István harmadik adjunctussá lett.

Lett szász részről *Binder* Péter exactorrá.
Ezek mellett leszen egy protocollista.
Hogy írjanak, leszen három cancellista,
Az tisztcségnek penig leszen edgy szolgája.

Gecző Albertet tevék registratorrá,
Nagy Gábort káptalan mellé Fejérvárra,
Endes Pétert azon tisztben Kolosvárra,
Az *Pataki* István neki leszen társa.

Hetedik septembris álla kencstartónak
Thoroczkai János thesaurariusnak.
Ugyanazon napon tanácsuraságnak,
Tisztibe esküvék közte statusoknak.

Huszonnégy septembris úri diplomája,
Az iktári *Bethlen* Sámuel grófsága,
Ország előtt meglőn publicátiója,
Diplomában vagyon rég familiája.

Az mely lovas serget ország felállíta,
Az hadakozásig az ország hogy tartsa,
Felséges királyné aztot parancsolta,
Mert más seregekre másképpen felosztja;

De akkor statusok arra nem menének,
Százezer forintot inkább igirének,
Hogy hadakozásban valamíg lennének,
Contentusok avval mind végig lennének.

Szent Mihály nap után az első éczaka
Az szász nationak főkirálybírája
Bauzner Simon éppen csendesen meghala,
Pompával temeték Szeben városába.

Az gr. *Bethlen* Ádám nem akar esküdni,
Az praesidensséget nem akar felvenni,
Tanácsurasággal esszekötve lenni
Az praesidenséget akarja mutatni.

De az statusoknak állítja edgy része,
Tanácsúr nem lévén, lehet praesidenssé.
Hogy eligazítsák, megírák ezt Bécsbe.
Addig várakozván, míg válasz eljőne.

Az Maros vizin túl azomba kezdődik
Az mirigy, erősen ott kegyetlenkedik:
Az ország is arra nézve mind elbomlék,
Tizedik octobris Szebenből kimenék.

De megparancsolák meg esszegyűljenek,
Tizenöt novembris szemben legyenek,
De az megírt napra el nem jöhetének.
Mert az nagy mirigytől erőssen félének.

Az Aranyasszéknek főkirálybírája
Orbán Elek meghal julius havába.
Igyenes jó magyar szókimondó vala.
Tisztességes körben vala szép tréfája.

Ötödik novembris erőssen havaza
Szeben táján, mégis nagy mennydörgö vala,
Az mirigy annyira gyarapodott vala.
Száz falu Kolosvár mellett be volt zárva.

Az kire az mirigy eczczer reá esett,
Hat, tiz óra alatt halál praedája lett.
Az mely háznál penig eczczer elkezdett *(így!)*.
Az egész háznépnek ottan véget vetett.

Lovas regimentről megszünt az vetődés.
Felállítják hamar, nem lesz ellenkezés.
Megmarad az feljebb leíratott végzés.
Az natiók között már minden lesz csendes.

Az stabalis tiszteket királyné rendelte,
Kálnoki Antalt colonellusnak tette,
Az *Macskási* Farkast vicének felvette,
Több tisztet regiment rendben helyheztette.

Novembernek huszonkilenczedik napján,
Meginten az égen mennydörgő hallatván,
Ezen esztendőben bőséget gondolván,
De igen sok helyen nagy szükséget látván:

Az szöllő egészlen jól meg nem érhetett,
Savanyó s kevés bor az házában termett,
Sok helyen kárt tevő sok menykő leesett,
Sok embert, sok marhát épűletet vesztett.

Augusztus havának az nyolczadik napján
Irtózó mennydörgő délután támadván,
Két mennykő is üté meg az tornyot Torján.
Azomban faluban öt helyen lehullván:

Edgy ifit az mezőn feje közepette
Éppen csudálatos módon megütötte,
Kalapját fejiben szaggatta mind egybe,
Maga megmaradott mégis egésségbe;

Négy ökröt mellette megüté szántóba,
Megdöglék mindgyárást helyben annak hárma,
Az negyedik mégis életben marada,
Aki eztet látta, valóban csudálta.

November havának huszonedgyed napján,
Mint villámlás olyan fényesség láttatván,
Láttatott estvéli az hat óra táján,
Rettentek nímelyek, fél fertályig tartván.

Bornemiszsza János kiről ott fenn írék,
[Csendes] szép halállal világból kimúlék,
Sok csudákkal fénylő Czellen [temetteték] [1])

Az szász natióból követek kik voltak,
Bécsben királynétól új titulust kaptak,
Tanácsúri nevet Bécsbe nekik attak,
Binder Péternek *Süller* Mihálynak hítták.

[1]) A 4-ik sor a lap alján egérrágás miatt hiányzik.

Az bécsi cancellár statusok tanácsa
Gróf *Gyulaffit* királyné mondotta,
Az gubernium is azt publicáltatta,
Jeles megérdemlett motusiért kapta.

Szentkereszti András capit. Fogarasba,
Gróf *Kálnaki* Ferencz lőn edgy főtiszt Csíkra,
De gróf *Kálnokit* senki nem candidálá,
Az székely tisztcséget senki így nem kapta.

Gróf *Mikes* István Szolnoknak főispánnya,
Az főispányságát elcserélte vala,
Fejérvármegyének azért lőn ispánya,
Apor Lázár penig tábla assessora.

Boér Istvánt tevék az guberniumba
Secretariusnak, béesküvék abba,
Az főtiszt uraknak ajándék dolgossa
Nem leszen, az helyett lesz salariuma.

Elsőbb főtiszteknek lesz ezer forintya,
Második classisban lesz nyolczszáz forintya,
Harmadik classisban csak hatszáz forintya,
Ezeken kül leszen törvényes mulctája.

Vicetisztnek leszen százötven forintya,
Az notariusnak lesz nyolczvan forintya,
Gyülésben követnek lesz ötven forintya,
Harmincz forint leszen anticipatára.

1743.

Ez esztendőt kezdem szomorodott szívvel,
Szomorúságomban elbádgyatt elmével,
Nagy búmból származott elbádgyadt lélekkel,
Éjjeli s nappali keserűségemmel.

Esztendőt töltöttem negyvennegyed felet
Az szent házasságban, de mind ezek felett
Rabság, sok változást mind szenvednem kellett,
Kedves édes társam ezekben részes lett.

Januariusnak midőn volt hét napja,
Betegséginek is ugyan heted napja.

Kálnoki Borbára jó társam meghala,
Magam s gyermekinek nagy szomorúságra.

Azon hónak midőn volna tized napja,
Szomorún tövők be koporsójába,
Huszonheted napon vala jeles pompa,
Mely napon temeték s tövék be az sírba.

Dombi János, kézdi vicekirálybíró,
Koporsójára lőn ez verseket író,
Az midőn olvastam valék igen síró,
Emlékezetire leszek hát leíró:

> Az méltóságos gróf *Kálnoki* Borbára,
> Liber báró *Apor* Péter úr hív társa,
> Jó gazdasszonyságnak mutató példája,
> Itt fekszik bézárva örökös házába.
>
> Hatvankét esztendőt töltött ez világban.
> Negyvennegyed felet az szent házasságban,
> Midőn ezerhétszáz negyvenharmadikban
> Irnának, kimulék, nyugodjék az Urban.

Harminczkét esztendőt már eltöltött vala
Cseh Mihály, Torjának lévén plébánusa,
Ezen esztendőben vivék káptalanba,
Esperest eczczersmind Háromszéken vala.

Az *Salpek* Mátyás is lőn canonicussá,
Keve nevű zsidó azon társaságba
Bémene, zelosus hogy presbyter volna,
Az canonokoknak immár van hat száma.

Az *Szépvizi* Márton, Csíknak esperestye,
Antal Albert, Háromszéknek esperestye,
Bíró János, Kolosvármegye prépostya,
Káptalan titulust mind hatan elnyerte.

Keszler György Szeredahely királybírája
Lőn titularis consiliariussá,
De sokan mások is az szász natióba
Consiliariusok lőnek hazánkba.

Generális székre Fejérvármegyében
Háromszáz forintot vessenek kölcségben.
Kétszáz forint legyen az több vármegyékben,
Aranyas s Krasznába száz forint költésben:

Husz forint költcség lesz partialis székre,
De csak tizet adnak filialis székre,
Az exactoratus rá vigyáz ezekre,
Hogy kölcség nem hágjon sohult is fel többre.

Lázár János ispány Szolnok vármegyébe,
Huszonedgy augusti lesz országgyűlése,
Szeben városában megint annak helye,
Mindgyárt azon az nap lesz is elkezdése.

Az nap catalogust mindgyárt elolvassák,
Kik jelen nem voltak, azokat felírták,
Mások példájára büntetni akarták,
Az büntetést ugyan most eczczer elhadták.

Barcsai Gergelynek az ő bárósága,
Sok szásznak, magyarnak nemes ármálisa,
Nímelyeknek consiliariussága,
Vagyon nímelyeknek bővön titulussa.

September havának tizenharmad napján
Hunyadi *Puj* Miklós elmarada notán,
Hogy általlőtetvén tölle *Buda* István,
Szaladott s láttatott lenni török pártján.

Ez diaeta alatt volt sok vetekedés,
Az vallások között gyakor ellenkezés,
Noha mindenek közt vala oly edgyezés,
Alkalom is vala éppen közönséges,

Hogy lenne örökös mostani királyné,
Lotharingus herczeg lenne corregenssé,
Austriának lenne Erdély örökösse,
Eztet most írja be hazánk törvényibe.

Az catholicusok aztot is akarták,
Az örökség mellé igenis felírják,
Szent hitekben régen mikben megbántották,
Törvényből azokot éppen mind kivonják.

De az három vallás aztot nem akarta,
Hanem királynéról csak törvént kévánta,
Catholicusság is midőn ezt hallotta,
Haragot ne vegyen, azért helyben hatta.

Az más három vallás viszont ezt kévánta,
Hogy azon törvényben íratnék diploma,
Az catholicusság meg arra nem álla,
[Meg nem] edgyezhetvén, függőbe marada.

. . . . fel mindgyárt íra Bécsbe [1])

Királynénak jöve olyan decretuma:
Szaporodott volna Franciscanus számba,
Helyök is Erdélyben igen sok helyt volna,
Az községnek azért nagy terhire volna;

Catholikusoktól azért az királyné
Tudósítást kéván: az dolog úgy van-é?
Annak több helyibe addig be nem menne,
Míglen királynétúl az válasz eljőne.[2])

---

[1]) A lap alján három sort az egér kirágott. A prózában ez a pont így van: »et postquam per aliquot dies fuisset disputatum, nec convenire potuissent, res perscripta est ad aulam cum rationibus utriusque partis. Decretum venit stb.« (»Synopsis Mutationum« 232. l.)

[2]) E két utolsó versszak oldalt írva. Ennél több nincs. Ezzel megszakad.

(Báró Apor Péter eredeti, sajátkezű fogalmazványa 3. íven a br. Apor család altorjai levéltárában.)

VI.

AZ APOR CSALÁDRA S ROKONAIRA VONATKOZÓ LEVELEK.

1289—1400.

Oklevelek Mohi (Muhy) és Sárostelek (Sarustelek) nevü birtokokról, melyeket Sáros (Saras) fia László comes és ennek fiai (Mihály, László, Imre és Opour) eladnak Dályai (Dalai) Henning (Henneng) fiának Péter comesnek (1289-ben) s melyek felett ezek ivadékai perlekednek (1322.).[1])

1.

Gyulafehérvárt, 1289.

Az erdélyi káptalan oklevele arról, hogy Sáros fia László maga és fiai Mihály, László, Imre és Opur nevében eladta Muhi és Sárostelek nevü birtokát Dályai Henning fiának Péternek.

Capitulum ecclesie beati Michaelis archangeli Transsilvane, universis Christi fidelibus tam presentibus, quam futuris, presens scriptum inspecturis, salutem in omnium salvatore. Universorum noticie harum serie declaramus, quod comes Ladislaus filius *Saras* presencialiter pro se et Michaele Ladislao, Emerico ac *Opour*, filiis suis, coram nobis comparendo, quasdam terras suas Muhy et Sarustelek vocatas, sitas in capite rivuli Kozd, cum omnibus utilitatibus suis et pertinentiis, ab oriente terris ville Syberg vocate, ab austro Leubnigteluky, ab occidente terris ville Barabuch, a septemtrione terre Popteluky nuncupate adjacentes et commetantes, dedit et vendidit comiti Petro filio Henneng de Dala et per eum suis successoribus possidendas et habendas jure perpetuo pro viginti marcis, ut idem comes Ladislaus dixit, per eundem plene habitis et perceptis a Petro comite prenotato. Item idem comes Ladislaus assumpsit se expediturum propriis laboribus et expensis pretactum comitem Petrum ab omni, quae contra ipsum ratione dictarum

---

[1]) Az I—5. sz. oklevelek legutóbb kiadattak a *Zimmermann* és *Werner:* Urkundenbuch zur Geschichte der Deutschen in Siebenbürgen I—II. kötetében, de nem az eredetiből s némi eltérésekkel A régebbi kiadásokat lásd ugyanott.

terrarum oriri contingeret, actione. In cuius rei testimonium, perpetuamque firmitatem ad peticionem et instanciam predictorum presentes concessimus litteras, munimine nostri sigilli roboratas. Datum magistro Michaele preposito, Gregorio cantore, Paulo custode, Andrea decano ecclesie nostre existentibus, anno domini Millesimo CC° octuagesimo nono.

(III. András király 1293. átíratának a gyulafehérvári káptalan által 1400-ban kiadott eredeti okiratában, hártyán, függő pecséttel, br. Apor István urnál Abosfalván.)

2.

H. n. 1293.

III. András király átírja és megerősíti a gyulafehérvári káptalan oklevelét, melyet dályai Henning fia Péter Mohi és Sárostelek földje megvételéről előterjesztett.

Andreas dei gratia Hungarie, Dalmatie, Croatie, Rame, Servie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque rex, omnibus Christi fidelibus presentem paginam inspecturis, salutem in omnium salvatore. Ad universorum notitiam harum serie volumus pervenire, quod comes Petrus filius Henneng de Dala exhibuit nobis quoddam privilegium Albensis ecclesie Transsilvane super empcione quarundam terrarum Mohy et Sarustelek vocatarum, petens a nobis cum instancia, ut ipsum privilegium ratum habere et nostro dignaremur privilegio confirmare. Cujus quidem privilegii tenor talis est:

Capitulum ecclesie beati Michaelis archangeli Transsilvane stb. *(Ld. az erdélyi káptalan 1289-iki oklevelét 1. sz. a.)*

Nos igitur predictum privilegium Albensis ecclesie Transsilvane non cancellatum, non abrasum, non viciatum, nec in aliqua sui parte diminutum, de verbo ad verbum presentibus insertum, ratum habentes et acceptum, auctoritate nostri privilegii duximus confirmandum. Ut igitur huius nostre confirmacionis series perpetuam habeat firmitatem, presentes concessimus litteras duplicis sigilli nostri appensione consignatas. Datum per manus discreti viri magistri Theodori Albensis ecclesie prepositi aule nostre vicecancellarii dilecti et fidelis nostri. Anno domini Millesimo CC° nonagesimo tercio.

(Az erdélyi káptalan 1400-iki eredeti átiratában hártyán, függő pecséttel br. Apor István levéltárában Abosfalván.)

3.

Keresztes, 1322. ápr. 20.

Tamás erdélyi vajda ítélet-levele Mohi és Sárostelek birtoka felett, melyet Dályai Henning fia Péter megvett Sáros fia Lászlótól s melyet ennek a Lászlónak fia Mihály vissza akart perleni Péter fiától Mátyástól, de a Keresztesen 1322. husvétjén tartott országgyűlésen a bírák úgy itéltek, hogy a birtokok maradjanak a Mátyás és fivére Jakab birtokában s ezt az itéletetet a vajda megerősíti.

Nos Thomas woyvoda Transsilvanus et comes de Zonuk, significamus tenore praesentium, quibus expedit universis, quod cum Petrus filius Henneng de Dalya quasdam terras Mohy et Sarustheluk vocatas, sitas in rivuli [1]) Gozd, a Ladizlao filio Saras et filius suis, pro quibus ipsum Ladislaum patrem ipsorum astitisse comperimus, empcionis tytulo comparasset, sicút in litteris capituli beati Mychaelis archengeli ecclesie Transsilvane vidimus contineri et demum easdem litteras capituli Albensis Andreas dei gracia illustris rex Hungarie, felicis recordationis, ad peticionem ipsus Petri cum suis litteris privilegialibus confirmasset, quas etiam nobis exhibere curaverunt, cum aliis litteris regalibus et capituli quovis tempore emanatis, tandem processu temporum non modico, factum predictarum terrarum per Michaelem filium ipsius Ladyzlai filii Saras actorem ab una parte et per Mathyam filium predicti Petri ab altera personaliter astantes, legitime ad nostram presentiam est devolutum, petentes nos cum instancia, ut super ipsis terris contenciosis debitum finem imponeremus inter partes iusticia mediante. Cum igitur nos tam ex precepto domini nostri regis, quam etiam ex debito nominis et honoris nostri, de tranquillo et pacifico statu partis Transsilvane invigilare cupientes, ex consilio venerabilis patris domini Andree dei et apostolice sedis gracia episcopi Transsilvani et capituli loci eiusdem, magistri *Symonis, comitis Syculorum,* fratris nostri et nobilium tocius partis Transsilvane de septem comitatibus *Syculorum* pariter et *Saxonum* consiliis et svasionibus interiectis, anno domini M^{O} CCC^{O} vicesimo secundo in octavis Passce in loco Kereztus vocato, congregacionem generalem habuissemus cum eisdem nobilibus et aliis viris ecclesiasticis et secularibus prenotatis, causam parcium coram

---

[1]) Írva: Rywli.

nobis exortam, ex ipsorum deliberacione seu consilio decrevimus deternimare. Qui cum in eadem congregacione nostra coram nobis et iudicibus nobilium ac aliis nobilibus ecclesiasticis et secularibus viris in ipsa congregacione nobiscum consedentibus litteras suas quavis tempore emanatas, seu coram quocumque iudice contra invicem exhibuissent, empcionem, quam idem Petrus filius Henneg *(sic!)* a Ladyzlao filio Saras in predictis terris Mohy et Sarustheluk fecit, a tempore triginta trium annorum usque modo plene computatorum stabilem, legitimam et condignam predicti judices et nobiles regni et nos cum eisdem decreverunt, eo maxime, quod infra predictos annos iidem filii Ladyzlai nullam litteram protestacionis vel prohibicionis legitime emanatam super vendicione vel empcione predictarum terrarum potuerunt nobis exhibere, alias tamen litteras predicti filii Ladyzlai super causis medio tempore inter eos exortis presentarunt, que valoris modici et vigoris exhausti nobis omnibus contra formam litterarum ipsius Mathye patuerunt. Circa quod iidem judices et nobiles regni in ipsa congregatione consedentes de commisso negocio per nos eisdem imposito habita deliberacione matura inter se decreverunt et pro lege statuerunt, quod iidem Mathyas et Jacobus frater eius ipsas terras Mohy et Sarusteluk vocatas, quas pater ipsorum Petrus videlicet filius Henneng comparavit, possideant pacifice et irrevocabiliter in filios filiorum. iuxta continenciam litterarum suarum super ipsis terris confectarum. Nos eciam diffiniciones seu determinaciones predictorum judicum et nobilium regni, super ipsis terris inter partes factas, approbantes et acceptantes predictos filios Petri in ipsis terris, prout decet, perpetuos possessores duximus collocandos. Litteras predicti Michaelis filii Ladyzlai nobis exhibitas reddentes eisdem judicibus ad cassandum juxta deliberacionem eorumdem, et si quas ex ipsis litteris reservasset Mychael antedictus, inanes decreverunt, et nos decrevimus cum eisdem ac iuribus carituras. In cuius rei memioriam et perpetuam firmitatem ad instanciam eiusdem Mathye presentes litteras nostras eidem concessimus, pendentis sigilli nostri munimine roboratas.

Datum in eodem loco Kereztus, feria tercia proxima post octavas Pasce, anno prenotato.

(Az erdélyi káptalan 1329. évi eredeti átiratából, hártyán, báró Apor István levéltárában Abosfalván.)

4.

Gyulafehérvár, 1329. márcz. 21.

Az erdélyi káptalan oklevele, melyben Dályai Péter fia András és Bertalan, úgyszintén Segesvári Wytke fia István kérésére átírja Tamás erdélyi vajda 1322-iki ítéletlevelét Mohi és Sárostelek birtokok felett.

Capitulum ecclesie Transsilvanie, omnibus Christi fidelibus presentem paginam inspectoris, salutem in omnium salvatore. Ad universorum noticiam tam presenciam, quam futurorum harum serie volumus pervenire, quod accedentes ad nostram presentiam Andreas filius Petri de Dalya pro se et Bartholomeo fratre suo et Stephanus filius Wythk de Seguswar exhibuerunt nobis privilegium magnifici viri Thome woywode Transsilvani et comitis de Zonuk super facto prosessionum Mohy et Sarustheluk vocatarum confectum, petentes nos cum instancia, ut tenorem ipsius privilegii ad cautelam de verbo ad verbum nostris litteris transscribi faceremus et sigillo nostro communiri. Cuius quidem privilegii tenor talis est:

Nos Thomas woywoda Transsilvanus stb. *(Ld. Tamás vajda 1322. április 20-iki oklevelét 3. sz. a.)*

Nos igitur peticionibus ipsorum Andree et Stephani iustis et licitis ac legitimis annuentes, quia ipsum privilegium comperimus integrum in sygollo et carta et non cancellatum, non abrasum, non abolitum, nec in aliqua sui parte viciatum, tenorem ipsius privilegii de verbo ad verbum presentibus transscribi fecimus et sygillo nostro communiri.

Datum in festo beati Benedicti abbatis, anno domini millesimo trecentesimo vigesimo nono, Nicolao preposito, Santo cantore, Thoma custode, Salomone archydiacono, de Torda decano, ecclesie nostre existentibus.

Külső czím: Super possessionibus Mohy et Sarusteluk adiudicatoriae.

(Eredetije hártyán, függő pecsét nyomaival, báró Apor István úrnál Abosfalván.)

5.

Gyulafehérvár, 1400. sept. 15.

Az erdélyi káptalan Mohai András fiai György és Mihály kérésére átírja András király (1293-iki) oklevelét és kiadja Máté fiának Miklósnak és Hesfalvai Tamás fiának Henningnek.

Capitulum ecclesie Transsilvane, omnibus Christi fidelibus, tam presentibus, quam futuris, presens scriptum inspecturis, salutem in omnium salvatore. Ad universorum noticiam harum serie volumus pervenire, quod comites Georgius et Michael filii Andree de Moha ad nostram personaliter accedentes presentiam, exhibuerunt nobis quasdam litteras privilegiales condam serenissimi principis domini Andree dei gracia illustris regis Hungarie, sub dupplici sigillo eiusdem confectas, tenoris infrascripti, petentes nos debita cum instancia, ut transscriptum earundem Nicolao filio Mathei et Hennengo filio Thome de Hesfalva ibidem coram nobis astantibus, in forma nostri privilegii dare et concedere dignaremur. Quarum tenor talis est:

Andreas dei gracia Hung. Dalm. stb. rex stb. *(Ld. András király oklevelét 1293-ból, melyben átírja a gyulafehérvári káptalan 1289-iki oklevelét, 2. sz. a.)*

Nos enim peticionibus eorundem comitum Georgii et Michaelis filiorum Andree iustis et legitimis annuentes, tenorem predictarum litterarum regalium omni integritate pollencium de verbo ad verbum transcribi ac presentibus inseri, pendentisque sigilli nostri munimine roborari faciendo prefatis Nicolao filio Mathei et Hennengo filio Thome duximus concedendum.

Datum in octavis festi Nativitatis Virginis gloriose, anno domini millesimo quadringentesimo, honorabilibus et discretis viris dominis Johanne preposito et electo, Johanne cantore, Michaele custode, ac Nicolao archydiacono, de Kyzdi decano, canonicis ecclesie nostre existentibus. Originale autem eisdem exhibitoribus duximus restituendum.

Külső czím: Confirmatio privilegii Moha et Sarostelek.

(Eredetije hártyán, selyem zsinóron függő viaszpecséttel báró Apor István úrnál Abosfalván Kisküküllő vármegyében.)

6.

Miklósvára, 1632. okt. 11.

Egyezség Kálnoki István ürmösi jószága biztosítása érdekében az ágostonfalviak marháinak kártétele ellen.

Mü Alszegi János szatyori, mostan miklósvári predicator, Török János baróti, Miklósvára székinek hütös notariusa, Keresztes diák küs-baczoni, udvarhelyszéki, Bardócz széknek hütös notariusa, nemes személyek, ez alatt megírt dologban úgy mint fogott és birált emberek, adjuk tudásokra mindeneknek, az kiknek illik, ez jelen való levelünknek rendében, hogy anno 1632, 11. die Octobris jövének mü előnkben egy felől nemzetes Körispatakon Sepsiszékben lakó Kálnoki István uram, másfelől Fejér vármegyében lakó bizonyos személyek, úgy mint Ürmösről Moses Mihály, az néhai Sükösd György uram elhagyott özvegyének gondviselő birája, Ágostonfalvárúl Puczorko Raduly, mostan ágostonfalvi falusi bíró, Salamon László, Hoszszu István, Bokor István, Fejér Opra, Dragumer Barlabás, Barlabás Miklós, gostonfalviak, Fejérvármegyében lakók, és tőnek mü előttünk ilyen végzést: Az miképen Kálnaki István uram ugyan Fejérvármegyében ürmösi határban egy darab szegeletet vött meg justo praecio, melyről ő kglmének jó igazsága extalván, mely szegeletet hínak Galtszegnek, örök áron irrevocabiliter; az ágostonfalvi felül megnevezett embereknek találta volt ő kglme Kálnaki uram behajtani az megnevezett helyből 26 számú igavonó ökrököt, mellette levő pásztorokat is behozván, úgy mint négyet ide Miklosvárára: az mü sok törekedésünkre és Sükösd Györgyné asszonyomot is tekintvén, ő kglme kiadá mind az megnevezett marhákot, és az detinealt legényeket ilyen okon, hogy ha az ágostonfalvi marhát ezután az megnevezett helybe hajtanák az vagy őrzenék, ha behajthatja ő kglme, ez mostani 26 ökrök is ide veszszenek, melyről kezeket is adák, Köpeczen lakó Nagy Andrást, Miklosvára székinek hütös assossorát; Nagy Andrásnak ismétlen kezes lészen az felül megírt Ürmösön lakó Moses Mihály, de így, hogy megbizonyosodván az dolog, azaz szánt szándékkal való űzés; ha csak szaladás lészen, az más. Melyről adtuk ez mü levelünköt pecsét alatt, hit szerént, ellene nem állván sem fejedelem parancsolatja, sem

semmi törvénybeli orvosság. Ezen levélnek erejével ő kglme az kezesen igazat vehessen. Költ Miklosvárán anno et die suprafatis.

Joannes Alszegi m. p.

Joannes Török m. p. Cristunus Benedek de Kis-Baczon.

P. H.

Külső czím: Ágostonfalvi oláhokkal való végzésem.

(Eredetije báró Apor István abosfalvi levéltárában.)

7.

Özv. Kálnoki Istvánné Béldi Anna Haller Pétert békességes egyezségre hívja fel a Károlyi örökségként Kézdi székben rájok szállott jószágok iránt.

Kegyelmedet tekéntetes , nemzetes hallerkői Haller Péter uram, néhai tekéntetes hallerkői üdösbik Haller Péter uram néhai nemzetes Tarnóczi Sárától való fia, mely Tarnóczi Sára néhai nemzetes Tarnóczi Sebestyén néhai Károlyi Sófia asszonytól való leánya, inteti és certificaltatja mü általunk tekéntetes, nemzetes Béldi Anna asszony, néhai tekéntetes nemzetes kőröspataki Kálnoki István uram meghagyatott özvegye, ha ő kegyelme szerelmes gyermekivel. említett édes urától valókkal, azon az mint ennek előtte való üdőkben kegyelmedet perlették ugyanezen az Kézdi széken, ő kegyelmeék megemlített Károlyi Sófia asszonytól ő kegyelmekre devolválandó bizonyos rész portiokért, melyek vadnak itt Kézdi székben, melyeket vött volt meg fenn megemlített Kálnoki István uram és csak atyafiússágosképpen engette volt bírni életiig megirt Károlyi Sófia asszonynak. mely dolgok és processusok kitetszenek az akkori processusból, cum omnibus circumstantiis, ő kegyelmeket is pro aequo jure illette, nem akarnám ő kegyelmek annualis praescriptiot hogy tölthessen kegyelmed benne, prosequalni akarván kegyelmednek procuratora, vitézlő Albissi Bod István uram. kérte volt azon ő kegyelmeket, hogy halasztanák azon pert és processust addig, míg kegyelmednek hírré tévén, ha atyafiúságosképpen az békesség kegyelmetek között végben mehetne, mind arról és egyebekről valókat is, valamelyek kegyelmetek között controvertaltattak, sajnálná, emberséges emberek által lenne oly békesség szerént való pacificatio kegyelmetek között, hogy se az ő kegyelmeket illető jók és bonumok ne bántatnának, se az kegyelmedé invicem, hanem az egy atyafiúi szeretet tartassék fenn kegyelmetek között;

hogyha immár azon békességhez a kar-e kegyelmed nyulni és magát tartani, avagy nem. Hogyha penig ezen ő kegyelmek atyafiúságára, szeretetire nem teként, protestálnak azon, hogy az processushoz tartván ő kegyelmek magokat, ne látatodgyék elmenni az brevis articulus mellől, hanem az szerént mindezekben azon processust elkövetni nem mulatják.

Kivül: Haller Péter certificatioia.

(Eredetije báró Apor István levéltárában Abosfalván.)

8.

Fogaras, 1639. márcz. 13.

I. Rákóczi György fejedelem a háromszéki tiszteknek meghagyja, hogy a nyujtodi Imecs jószág felett folytatott perben itéletet hozzanak.

Georgius Rákóczi dei gratia princeps Transilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes etc. Fidelibus nostris generosis Thomae Nemes de Hidveg capitaneo, Michaeli Daniel de Vargyas judici regio supremo, vice item judicibus regiis, ceterisque juratis assessoribus trium sedium Siculicalium Sepsi, Kézdi et Orbay, notariis autem sedis Siculicalis Kézdi, praesentes nostras visuris, nobis dilectis, salutem et gratiam nostram.

Nyilván lehet hűségteknél nemzetes Apor Lázárné, Maxai Jankó Mihályné és Boyér Simonné asszonyoknak az nyujtodi Imeczy jószág felől nemzetes Mikes Sigmond és felesége Imecsÿ Borbára asszonynyal minemő causájok légyen az hüségtek székin, mely causat az exponensek noha meg is nyerték az viceszéken, mindazonáltal ez derékszéken levén transmissioban: kegyelmesen hadgyuk s parancsoljuk is hüségteknek, ha mikor derék széket fog celebraltatni hüségtek, megirt Apor Lázárné, Maxai Jankó Mihályné és Boyér Simonné specificalt causájokat minden tovább való halogatás nélkül elővenné, Isten s az igazság szerént igazitsa el is hüségtek causajokat hova hamarébb. Secus non facturis, praesentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum in arce nostra Fogarasiensi die decima tertia mensis Martii, anno millesimo sexcentesimo trigesimo nono.

Georgius Rákoczi mp.

(P. h.)

Martinus Markosfalvi secretarius mp.

Külső czím: Az háromszéki tisztekre praeceptorium.

(Eredetije báró Apor István levéltárában Abosfalván.)

9.

Erked, 1665. nov. 10.

Lázár Erzsébet levele Kálnoki Sámuelhez.

Alázatos szolgálatomot ajánlom kgdnek édes bátyám uram. Az Úristen kgdet minden kivánsági szerént való sok jókkal, boldog, szerencsés hosszú élettel meg áldja, szűből kivánom.

Kgd levelét édes bátyám uram megadá az apám uram szolgája tegnapelőtt estve, melyet szívesen vettem, azonba kivánom Istentől, adjon ő felsége kgd felől minden örvendetes jó híreket, jó egészséget hallanom. Asszonyom anyám beteges állapotja felől irhatom kgdnek édes bátyám uram. azért ő kglme most is valóban egészségtelen állapattal vagyon, semmit még eddig nem könnyebbült. Ő kglme kgdnek én általam igen nagy szeretettel való szolgálatját ajánlja; kivánja ő kglme, Isten kgdet meg áldja mind e világon, s mind az másikon, hogy kgd ő kglméről el nem feletkezett (!). Kgd azon is kéreti ő kgmét, hogy doctort hozasson; ő kgme immár elküldött azért az Rodeusért. mivel az másik el nem jött. Én magam az kgd szolgálatjára jó egészségben vagyok; kivánom Istentől kgdet rövid nap jó egészségben látnom. Éd[es bátyám] uram kérem kgdet ne neheztelje kgd levelében maga egészsége felől tudósítani.

Irtam Erkeden 10 No[vembris] 1665.

Kgdnek szeretettel való

alázatos szolgálója
Lázár Erzsébet mp.

Külső czím: Tks. nemzts Kálnoki Sámuel uramnak. nekem édes bátyám uramnak adassék.

(Eredetije báró Apor István urnál Abosfalván.)

10.

H. n. (Keczén?) 1677. máj. 5.

Apor István levele Apor Farkashoz családi ügyekről.

Édes öcsém uram!

Bizony minden szándékkal voltam kegyelmedhez való menetelre, de megvallom igen kezönséges (!) egésséggel vagyok, az lovaim is szalmán hiztak; hanem kegyelmedet kérem szeretettel, mivel igen nagy és siető beszélgetésem is van kegyel-

meddel, holnap estvére jőjen fel, most kévántatván kegyelmed atyafisága és kegyelmed mentől jobban tudhajta Apor Lázár bátyám uramot disponálni, hogy feljöjön ő kegyelme is holnap estvére. Kérem igen nagy szeretettel édes öcsém uram kegyelmedet, vigye véghez, rövid levén az idő előttem, hétfün ki akarok indulni és akkor kelletik napot tennem a dolognak; hogyha pedig Mikes uram ott talál lenni az városban, jó alkalmatossággal megemlíteni az [dolgot] ne neheztelje kegyelmed. Az én elmém ott volna, ha kegyelmednek tetszenék s ő kegyelmének is, hogy pünk[ösd] után másod vasárnap lenne meg. Lelkem öcsém uram, bátyám uramot ha lehet hozza fel kegyelmed. Irtam ő kegyelmének is; néném asszonynyal is beszélgessen kegyelmed, mit joval ő kegyelme. Hozza Isten kegyelmedet jó egésségben. 1677. máj. 5.

Jó atyafia
Apor István s. k.

Külső czím: Tekintetes nemzetes Apor Farkas kedves öcsém uramnak ő kegyelmének adassék.

(Eredetije Abosfalván báró Apor István levéltárában.)

11.

Szőkefalva, 1683. jan. 30,

Szikszai István és Bán János jelentése Apafi Mihály fejedelemhez, hogy az ő rendeletére köröspataki Kálnoki Sámuelné Lázár Erzsébet érdekében megkeresték káposztás-szt-miklósi Sárosi Jánost Szökefalván egy szökött jobbágya kiadatása végett és törvényszék elé idézték.

Illustrissime ac celsissime princeps, domine, domine nobis clementissime, fidelium perpetuorumque servitiorum nostrorum in gratiam illustrissimae Celsitudinis Vestrae humillimam debitamque semper oblationem.

Vestra clementer noverit illustrissima Celsitudo, nos litteras ejusdem Celsitudinis Vestrae ammonitorias, evocatorias et certificatorias pro parte et in persona generosae dominae Elizabethae Lazar, generosi domini Samuelis Kalnoki de Köröspatak consortis, confectas et emanatas, nobisque inter alios Celsitudinis Vestrae in omnibus uti tenemur humiles fidelesque servitores, in eisdem conscriptos, praeceptorie sonantes et directas summo quo decuit honore et obedientia recepisse. Quibus receptis nos mandatis illustrissimae Celsitudinis Vestrae in omnibus uti tenemur et par est

obedire et satisfacere volentes, in hoc anno praesenti 1683. die vero 30 mensis Januarii, erga generosum dominum Joanem Sarosi seniorem de Kapósztas-Szent-Miklós in et ad possessionem Szőkefalva, consequenterque portionem possessionariam dicti domini Joannis Sárosi in eadem possessione Szőkefalva et comitatu de Küköllő existente habitam accedendo, ubi eundem videlicet dominum Joanem Sarosi in sua domo seu curia nobilitari personaliter repertum, ibidem personaliter ammonuisse dixisseque et commisisse, verbo eiusdem Celsitudinis Vestrae principali, ut ipse providos Mojzem. Michaelem et Joanem, filios providi quendam Joannis Vancza jobbagionis ipsius exponentis videlicet fugitivos dictae dominae Elizabethae Lazar, in litteris repetitoriis pariter praeceptoriis satis superque declaratos in omnibus juxta tenorem et continentiam earundem litterarum Celsitudinis Vestrae eidem praefatae dominae Elizabethae Lazar restituere debeat et teneatur. Qui nobis in hunc hungarico idiomate respondit modum: Én nem hogy az én kegyelmes uram ő nagysága parancsolatjára meg nem adnám, de csak egy simplex requisitiojára is, ha igazát látnám, meg nem tartanám, de ő kegyelme őn tűllem (az mint productioimból kilátszik) Váncza János fiait kéri, de én nálam olyan ember fiai nincsenek. kiket pedig ő kegyelme nevez, azoknak az atyjokat Székely Jánosnak hivják vala; más az hogy relatoriájában sem látom ő kegyelmének igazságát. Qua responsione exaudita, eoque minime contenti saepe fatum dominum Joanem Sárossi evocavisse eundem ibidem contra annotatam dominam Elizabetham Lazar, ratione praevia coram latius declarandum juxta brevium iudiciorum processum ad octavum diem a die hujus modi ammonitionis et evocationis nostrae per nos ex hinc fiendum computandum in curiam Celsitudinis Vestrae. scilicet in praesentiam rationem de premissis redditur efficacem; certificantes nihilominus eundem ibidem, medio providi Andreae Pulyan jobbagionis scilicet sui, omnino in saepefata portione sua possessionaria Szőkefalva comitatuque de Küköllő residentis et commorantis, quod sive ipse termino in praescripto coram Celsitudine Vestra compareat. sive non, Vestra tamen Celsitudo partis ad comparentis instantiam id faciet in praemissis, quod juris et justitiae dictaverit ordo. Et post haec nos seriem hujusmodi ammonitionis, evocationis et certificationis nostrae, prout per nos est peracta, eidem illustrissimae Celsitudini Vestrae fide nostra mediante rescripsisse. Eadem de cetero illustrissimam Celsitudinem Vestram ad vota, diu foeliciterque valere

desiderantes. Datum anno, die, locoque, ut supra, repetitionis nostrae.

Correcta per eosdem ejusdem illustrissimae Celsitudinis Vestrae humiles, fideles perpetuique servitores

Stephanus Szikszai
et Joannes Bán. mp.

Külső czím: Illustrissimo ac celsissimo principi domino domino Michaeli Apafi, Dei gratia principi Transilvaniae, partium regni Hungariae domino et Siculorum comiti etc. domino domino nobis clementissimo.

(Eredetije br. Apor István abosfalvi levéltárában.)

12.

Kecze, 1685. jul. 29.

Apor István levele nénjéhez Apor Borbálához, családi ügyekről.

Édes néném asszony!

Akarám kegyemedet ez kis irásommal látogatni, kivánom Istentől találja kegyemedet szerencsés órában, jó egésségben. Magam egéssége felől irhatom kegyemednek: én bizony csak vékony egésséggel töltöm az időt; bizony édes néném asszony minden szándékom az volt, hogy most bemenjek, de nem merem magamot annyira biztatni. Kérem kegyemedet, ne nehezteljen maga egésségiről s mint pedig az gyermek állapottyáról (!), ne neheztelje kegyemed azokra az cselédekre, nehogy elvetemedjenek. A feleségem kegyemednek ajánja szolgálatját. Istentől jó egészséget, hosszú életet kivánt kgldnek. Kglmed által Apor András bátyám uramnak ajánlom szolgálatomot, Istentől minden jókot kivánok ő kegyelmének; elég rosz ember ő kegyelme, hogy semmiről nem tudosít; én az miben lehet jó szívvel szolgálok ő kegyeminek. Ezek után Isten kegyelmes oltalmában ajánlom kegyemedet.

Kecze, 1685 die 29 Julii.

Kegyemednek

szolgája, öcscse
Apor István mp.

Külső czím: Tekintetes nemzetes Apor Borbára asszonynak, nekem édes néném asszonynak ő kegyelmének adassék.

(Eredetije br. Apor István levéltárában Abosfalván.)

13.

Bécs, 1698. márcz. 9.

Gróf Apor István erdélyi kincstartó végrendelete.

Az meg oszolhatatlan Szent Háromságnak, Atyának. Fiúnak, és Szentlélek Istennek nevében Amen.

Én Altorjai Groff Apor István, az felséges római császár és kglmes koronás királyunk ő Felsége erdélyi tanácsa, thesauriáriussa, n. Thorda vármegyének főispánya, minden erdélyi harminczadainak a főárendátora és Csik, Gyergyó, Kászon székeknek főkapitánya és királybírája, testamentumot akarván tenni, mindeneknek előtte az én kglmes Istenemnek, az én édes aszszonyom anyám méhiből kijövetelemtől fogva mind az mái napig is megmutatott irgalmasságiért, véghetetlen hálákat adok, kinek megszámlálhatatlan irgalmasságit mind elmémben forgatom, kénszeríttetem sz. Dávid királylyal együtt kérdeni: Mivel háláljam Istenem meg néked mind azon jótéteményidet, mellyekkel te engem megáldottál? Viszont véle kénszeríttetem megfelelni: Az te nagy irgalmasságidat mind örökké Istenem éneklem, kglmes Istenemnek keziben e romlandó testből elválandó lelkem ajánlom, kérvén alázatossan, az Jesus Christusnak kiontott drága vérinek érdeme és boldogságos szűz Máriának esedezése által, hogy aztat az Ábrahám kebeliben irgalmasan helyheztetni méltóztassék.

Nagy alázatossággal köszönyöm (!) az felséges római császárnak és kglmes koronás királyomnak én hozzám megmutatott sokszori kglmességit, kinek kglmességihez és sokszori grátiájáért is alázatosson folyamodom, hogy ezen végső szándékomat vagyis testamentumomat és ebben megirt rendelésemet minden punctumiban és czikkelyeiben maga királyi authoritássával megerősíteni és oltalmazni, és ha valami fogyatkozások, vagy szokott rende, vagyis törvény szerént hozzá tartozandó solemnitásában intervéniálni találtak *(így)*, mind azokat annak módgya és rendi szerént helyben állítani és az melly jószágok inscriptioban jure tőllem eddig birattattak, már pedig legatariussimra, mind ide alább meg van irva, transcribáltattak, hasonlóképpen azokot is életekig azon inscriptioban bírattatni kglmessen megengedni méltóztassék.

Mivel pedig éngemet az én kglmes Istenem bőséges jovaival áldott meg, hogy azért én is háladatosságomat megmutathassam az mindenható Istennek dicsőségire és

Boldogságos Szűz Máriának tisztességire, én lelkemnek üdvösségiért és az közönséges római anyaszentegyháznak legfőképpen Erdélyben levő elterjedésiért ez istenes rendeléseket azképpen hagyom:

1-mo. Hagyok az kolozsvári catholica ecclesiat administráló patereknek, hogy az philosophiát annál könyebben taníthassák — 8000, nyolcz ezer forintot. Az fejérvári patereknek négy ezer forintot, 4000. Az udvarhellyi patereknek két ezer forintot, 2000; mind az három hellyre hagyom magok sustentatiojokra. Ezen kívül hagyok az fejérvári catholicus paterek keziben négyezer forintot — 4000, az Báthoritól építtetett, most pedig pusztán álló templomnak építésére.

2-do. Hagyok ugyan azon catholica ecclesiakot administráló fellyebb megirt pátereknek keziben az szegény tanóló deákoknak tartásokra, úgy mint Fejérvárra három ezer forintot, 3000, Udvarhellyre négy ezer forintot — 4000. Kolosvárra pedig hogy egy *seminarium* fundáltassék hagyok harmincz ezer forintot — 30000, kit is hagyok illy conditióval hogy ezen summának esztendőt által való proventussából az mennyin az üdőnek alkalmatosságához képest tartathatnak, tartassanak, elsőben is az clericusok, az kik tanolásoknak elvégezése után Erdélyben az Isten anyaszentegyházának szolgálhatnak; ezek után azok az iffiak, az kik tévelygéseket elhagyván, az igaz catholica religiora visszatérnek, legfőképpen ha életek sustentatiójára semmi mediumok nincsen; harmadszor az szegény igyefogyott nemes embereknek gyermekek tartassanak, ezek pedig, mennyire lehet, minyájon erdélyiek légyenek.

3-tio. Az Jesus Társaságában lévő szebeni és brassai missionáriusoknak hagyok két ezer forintot — 2000. Ha pedig ezen említett missionak vége szakadna, az megirt summának jövedelme más missiokra superioroktól applicáltassanak.

4-to. Hagyok Bécs várossában ad Sanctam Annam Societatis Jesu neveztetett háznak négyezer nyolczszáz forintot — 4800. Azon Societas provinciájának pedig tizenkét ezer forintot — 12000. Hogyha az Jesus Társaságának szerzeti, mind annakelőtte is volt, Erdélybe visszavitetődik, ugy az fellyebb megirt három ecclesiák, hasonlóképpen seminariumok legatumimnak is mind administratiója, mind pedig jövedelmének kézhez való vétele ő hozzá tartozandó légyen.

5-to. Az apáczáknak, az kiknek legelsőben Erdélyben klastromok lesz, hagyok három ezer forintot — 3000. Az

alatt pedig ezen capitalis summanak jövedelme osztassék el az posoni és nagyszombati apáczák között.

6-to. Hagyok az Szent Ferencz szerzetin levő erdélyi klastromoknak, az inkább szükölködőknek, nyolcz ezer forintot — 8000. Az Kantában levő residentiának pedig három ezer forintot — 3000. Ha pediglen ezen residentiának is vége szakadna, az néki legált summának jövedelme a pater custosnak dispositiója szerént a klastromok körül való szegény koldusoknak sustentatiójokra fordíttassék.

7-mo. Az erdélyi catholica ecclesiáknak szükségire hagyok hat ezer forintot — 6000, melynek jövedelme az erdélyi püspök, vagy is vicariussának conscientiose való interesse szerént az templomoknak, vagy parochusoknak, vagyis iskolát tanító mestereknek, kik nem magok rosz életek, vagyis cselekedetek miatt szegényettek el, szükségekre fordíttassék.

8-o. Szegények segétésire az erdélyi püspök vagy vicáriussának administratiója alá hagyok nyolcz ezer forintot — 8000; ilyen módgya tartatván meg mindenkor az elosztásának, hogy három ezer forintjának az jövedelme az raboknak, két ezerinek az mikházi, gyergyai, csiki, kantai és esztelneki klastromoknál az szegényeknek az pater custos által adatassék ki és osztassék fel; hasonlóképpen ezer forintjának az jövedelme Kolosváratt, öt százának Fejérváratt, öt százának pedig Udvarhellyen az szegényeknek osztassék fel, ugy pediglen, hogy ezen jövedelemnek fele, mindenik fenn meg irt hellyeken az fenn járó catholicus koldusoknak, fele pedig akármi religion levő feküvő betegeknek adatassék ki.

9-no. Az elmaradott és életeknek tartására elégtelen szegény árváknak hagyok öt ezer forintot — 5000. Ezen capitalis summának is jövedelme az erdélyi püspök vagy is vicariussa dispositiója alatt légyen, úgy hogy mindenik árvának adgyanak öt-öt forintot — 5. Ha pedig annyi árvák nem találkoznának, az meg maradott rész vagy az inkább szükölködő árvákra, vagy más szegényekre fordítassék.

10-mo. Az templomokhoz és oltárokhoz tartozandó eszközeimet és egyetmásimat hagyom, felit az Nagy-Nyujtód mellett lévő Boldogságos Szüz kápolnájához, felit pedig az altorjai templomhoz, effelett az altorjai templomnak hagyok ezer forintot — 1000, melynek jövedelmiből esztendőnként az ott való parochusnak huszonöt forint adattassék, hogy az én lelkemnek örök nyugodalmájaért minden héten egy-egy misét mondhasson, az több meg maradott jövedelme

pedig azon templomnak ajtajánál kolduló szegényeknek adattassék.

Ezen fellyebb megírt istenes legatumimnak capitalis summája mindenkor maradandó légyen, az jövedelme pedig az fenebb megírt rendelésim szerént vétessenek és osztassanak. Azon az capitalis summán külyűl, az kit Fejérvárra az Báthoritól építetett templomnak megépítésére rendeltem, melly capitale fordíthathatik azon templom megépítésére. Mind fejenként azokat, valakiknek az én fellyebb megírt legatumim jutnak, nagy szeretettel kérem, hogy az fő isteni áldozatjokban és imádságokban az én lelkemről és más purgatoriumban meg tartóztatott szegény lelkekről mennél gyakrabban emlékezzenek meg.

11-mo. Az én édes anyámról reám szállott jószágimot mindennemű hozzá tartozandó jussával, azon állapotban és karban, az melyben az én halálomkor lesznek, hagyom Apor Péternek. Hasonlóképpen az torjai udvarházamat is minden jussával. Az én édes atyámról reám szállott jószágokot pedig az én három atyámfiai, ugy mint Apor Péter, Farkas és Lázár egymás között egyenlőképpen oszszák fel. Affelett hagyok Apor Péternek kész pénzt harmincz ezer forintot — 30000, Apor Farkasnak és Lázárnak pedig mindeniknek külön-külön tíz-tíz ezer forintot — 10000. Ezen három atyámfiai között egyenlőképpen osztassék fel az én öltöző köntösimnek, fegyverimnek és lóra való szerszámimnak, öltözetimnek két része.

12-mo. Mind inscriptioban, mind pedig perrennalitással acquirált jószágimat, hasonlóképpen az ezüst és arany marháimat, házi eszközeimet, és több egyetmásimat négy-lábas barmaimat, az melyek ezen testamentumomtól (az adóssok az kik legitime comperiáltatnak, legatariussimmal együtt elébb kifizettetvén) fenn maradnak, ily formán akarom és hagyom, hogy felosztassék: hogy mind azok az én halálom után három egyenlő részre osztassanak, ezen három résznek egyikét hagyom az én fennebb megemlített édes atyámtól levő három atyámfiainak, Apor Péternek, Farkasnak és Lázárnak, két részit pedig mind ezen fellyebb meg említett jószág és egyetmásoknak hagyom az én kedves feleségemnek, Farkas Susannának, ha Isten engemet ő nálánál elébb e világból ki fog szóllítani. Illyen okok alatt hagyom nékie, hogy elsőben mindenek szám szerént registrumban vétessenek és ő azoknak életéig mind hasznát és jövedelmit kiszedője élhessen és semmit abból vagy eladni, vagy elzálogosítani, vagy akármi utakon elidegeníteni nékie szabados ne

legyen, hanem az ő holta után ezen én tőlem nékie életiig hagyatott két résznek, mind az fenn megírt akármiképpen acquirált jószágimnak, arany és ezüst marháimnak, házi eszközöknek és több egyetmásimnak, hasonlóképpen négylábas barmaimnak fele; ha különben egymás között meg nem alkhatnak, mindenek inventariumban vétessenek, és annak inventariuma szerént, az fenn meg nevezett három atyámfiaira, Apor Péterre, Farkasra és Lázárra maradgyon. az meg maradott fél rész pedig (melyben is az keczei udvarházam oda computáltassék) az én mostoha fiamra Korda Sigmondra illyen conditioval maradgyon, hogy ha valami az én fennebb említett kéncseimből, arany és ezüst marháimból, házi eszköz egyetmásimból, hasonlóképpen négylábas barmaimból az én holtom után, kiket az ő anyjának hagytam, el talál veszni vagy elidegeníteni, az abba az részben, mint ha jelen volna, úgy computaltassék, az mely Korda Sigmond részére deputaltatik.

13-o. Az én kedves feleségemnek kész pénzt hagyok negyven ezer forintot — 40000. Ha pediglen Isten én előttem az én feleségemet e világból ki találná venni, ugy mindennémű keresett jószágimból, jovaimból, keresményimből, egyetmásimból és majorságimból, egy szóval valami ezen testamentumnak executiója után fenmarad, két részre vétetődgyék és osztódgyék fel, az én már sokszor megemlített három atyámfiai, Apor Péter, Farkas és Lázár között. harmad része pedig és az negyvenezer forint, kit az annyának, ha Isten életét halasztotta volna, rendeltem volt, legyen Korda Sigmondé és maradékié, az felett harmadát öltöző köntösimnek, fegyverimnek és lóra való szerszámimnak néki hagyom, hagyok ez felett ő gyermekinek, az kik életben maradnak nyolcz ezer forintot — 8000.

14-to. Mindezek pedig, valamellyek én tőlem Korda Sigmondnak az én testamentumom szerént jutnának, illyen okkal és móddal én tőlem ő nékie hagyattatnak, hogy ha őtöt Isten férfi magzat nélkül e világból kivenné, úgy e mostani ő néki tett legatumimmal életéig élhessen az ő mostani felesége, Sárpataki Rebeka, ennek holta után pedig minden Korda Sigmondnak tett legatumimnak fele az én gyakorta megemlített három atyámfiaira szállyon. fele pedig Isten nevinek dicsőségére az méltoságos esztergomi érseknek rendelése szerint fordíttassék. Ha mi pedig ez én testamentumom szerént néki hagyott jószágokból vagy pénzből, vagy is akárminémü egyetmásimból elidegeníttetnék, vagy elveszni talál: az a más ő magát concer-

nálandó jószágból recompensálandó legyen. Igy értvén ezt akármi üdőben is, ha az férfi ágnak magva talál szakadni.

15. Hogy ha Apor Lázár vagy Farkas minden maradék nélkűl találna ez világból kimulni, az mellyik életben megmarad, az másiknak az én legatumimból jutott része szállyon arra; ha pediglen Isten mind az kettőt ez világból maradék nélkűl kivészi, úgy valamiket az én keresett jószágimból, vagy is egyéb egyetmásimból ő nekiek hattam volt, annak fele Apor Péterre és az ő férfi ágon levő maradékira, fele pedig az méltóságos esztergomi érseknek rendelése szerént istenes jó téteményekre fordíttassék. Mely megírt modalitás hasonlóképpen értessék mindazokról, valamelyek az atyai jószágokon külyel én tőllem Apor Péternek hagyattatának, tudniillik, hogy ha ő vagy az ő successori férfi ág nélkűl találnak ez világból kimúlni, úgy mindennek, valamiket én nékie hadtam, fele Apor Farkasra és Lázárra, vagy pedig ezeknek holta történvén, az ő férfi ágon levő maradékjokra, az másik fél rész pedig az megmondott mód szerént kegyes isteni cselekedetekre fordítassék. Hogy ha pedig az egész férfi ágon való Apor nemzetnek valaha magva szakadna, úgy mindennémű legatumimnak, valamellyeket Apor Péter, Farkas és Lázárnak hadtam, fele az én édes atyámról és anyámról leány ágon levő atyámfiaira szállyon, és az elmaradott fél rész pedig hasonlóképpen az pápista anyaszentegyházaknak szükségire maradgyon. Ha ezen leányágon lévő atyámfiainak is magvok szakadna, úgy mind azok, valamellyek az testamentumomban nékiek hagyattatak volt, istenes jó cselekedetekre és az catholica ecclesiáknak épületekre, az méltóságos esztergomi érsektől osztattassanak.

16. Az én édes atyámról leányágon levő atyámfiainak, úgy mint Cserei János uram feleségének maradékival együtt öt ezer forintot — 5000; hasonlóképpen Pünkösti György és Szörcsei Ferencz feleségek maradékinak együtt öt ezer forintot — 5000 hagyok. Thordai Ferencz uram elmaradott árvájának is hagyok öt ezer forintot — 5000, ki ha életében el nem költené, maradgyon az én három atyámfiaira, Apor Péter, Farkas és Lázárra. Az Apor Ferencz két leányának pedig mindeniknek külön-külön hagyok két-két ezer forintot. — 2000; ha valamelyik közüllök magzat nélkül találna meghalni, az életben maradandó az ő megholt attyafiának részében succedáljon. Hasonlóképpen hagyok az Angyalosi Mihály maradékinak is ötven forintot — 50.

17. Az én édes anyámról levő atyámfiainak pedig hagyok ez következendőképpen: Boér Simonnak ezer forint érő ezüst marhát, Boér Ferencznek készpénzt ötszáz forintot, ugyan ötszáz forintot érő ezüst marhát és egy paripát szerszámostól. Boér Gábor uramnak ezer forintot, hat ökröt, négy tehenet, száz juhot, három kancza lovat, Boér Lászlónak háromszáz forintot, Boér István három fiainak ezer forintot.

18. Az szolgáimnak az nékiek tartozó fizetések felett hagyok ezer forintot — 1000, kit egymás között oszszanak fel. Affelett azoknak az szolgáknak, az kik én jobbágyim, azt az szabadságot adom, hogy az én feleségemnek halála után ne tartozzanak szolgálni, hanem fizetésért és abban az jószágban, az mellyhez tartozandók. Gazda Mihály szolgámnak pedig hagyok ezer forintot — 1000, és az újthordai házat szölleivel, hozzá tartozandó szántóföldeivel, négy ökörrel és egy szekérrel és négy borjus tehénnel együtt.

19. Ezek felett még, az mik én tőllem itt testamentumban hagyattattak, reméllem az én Istenemnek kegyelmességiből, hogy az én holtom után még többek, mind kész pénzül jövedelmek restantiáiban, más egyéb creditumokban, mind borban, gabonában és más majorságokban találtatnak; az melyből az én állapotomhoz illendő tisztességes temetésem és az szent miséknek is szolgáltatása meglévén, ez testamentumomnak executor urai, ha mely adósságim találkoznának és nyilvánságosson meg bizonyittatnának, (kikben én most semmit nem tudok) igasságoson ki fizessék. Hogy ha pedig valami történetből annyi pénzem, vagyis majorságom maradni nem tálálna, hogy mind ez testamentumomban tett legatumim kinek kinek megadattatnának, mind az adósságim, az kik találtatnának, megfizettetnének: tehát ez dolgot ily állapotban hagyom és rendelem, hogy elsőben is az istenes cselekedeteken kivül tett legatumim mennél hamarébb mind megadattassanak, ez hátra maradott legatumim pedig proportionaliter fizetessenek meg ezekből, az kiket az én három atyámfiainak, Apor Péter, Farkas és Lázárnak és Korda Sigmondnak hadtam, valamiképpen hogy én tőllem örökös haereseknek jószágimban hagyattatának, úgy szintén az terh viselésnek is successori legyenek. Az kiknek pedig életemben vagy egészen vagy rész szerént ezen legatumimot megfizetném, azoknak legált summájokban computáltassék és holtom után semmit azon summáig ne praetendálhassanak.

Ez az én testamentumom, az kit senkinek se nem

jovallásából, annál inkább se nem kénszerítéséből, hanem magam szándékomból és tulajdon szabad akaratomból minden elmémnek ép voltában, mind testemnek egészséges korában, mindennémű dolgokot jól elsőben meggondolván és fontolván hadtam, rendeltem és végeztem. Mely által revocálom, cassálom és semmivé tészem minden ennek előtte akármi okból lött, vagy íratatott testamentumomot, kit minden tehetségemből elrontván, semmivé tévén, ez testamentumot az én végső szándékomnak lenni mindeneknek declarálom és confirmálom.

Kiknek hívséges végben vitelire nagy szeretettel kérem is rendelem is méltóságós gróf urakot, Ráthóthi Gyulafi László, az felséges római császár és koronás királyunknak erdéllyi belső tanácsúr hívét, nemes Kolos vármegyének főispánnyát és Marosszéknek főkapitányát, Zabolai Mikes Mihály ugyan megnevezett kglmes urunk ő felsége erdélyi törvényes táblájának hütös assessorát, nemes Sepsi, Kézdi és Orbai székeknek főkapitányát, és Pekri Lőrincz uramékot, nemes Fejérvármegyének főispányát, és az akkor üdőbéli tisztelendő kolosvári catholicus pater superiort.

Kiket kérek nagy szeretettel és igaz lelki ismeretekre kötöm s hagyom, hogy mindeneket, valamik ez testamentumomban fel vadnak téve, és elrendelve, minden punctumiban, czikelyeiben, igazán és hűségessen vitessenek véghez. Hogy pediglen másoktól is mindenekben véghez vitessenek és megtartassanak, ez legatumokban feltött és hozzá köttetett conditiók véghez viszik *(így)*, semmi törvénykezéseket, vagy pedig veszekedéseket indítani ne engedgyenek. Mely hogy inkább eltávoztassék, az én legatariusimnak ez testamentumom mentest publicáltassék és ha ki legatariusim közűl vagy az én testamentumommal vagy az executor urak dispositiójával meg nem elégednék, hanem törvént indítani merészelne, azonnal minden nékie tőllem ez testamentumban hagyott legatumimtól fosztassék meg és az az több legatariusim között, kik ezen testamentumomnak vételével megelégedtek, csak magok az executor urak authoritásából, kiknek ez dologban az én magam hatalmamat hagyom, és transcribálom, osztassék fel. Mely fenn rend szerént meg nevezett executor uraknak az én emlékezetemnek megmaradására ezeket hagyom: az elsőnek, ugy mint Gyulafi László uramnak az ezüst mosdót korsójával együtt, az kit énnékem Hallér János uram Bécsből hozott volt; az másodiknak, tudniillik Mikes Mihály uramnak az ezüst borhűtőt; az harmadiknak Pekri Lőrincz uramnak egy lóra

való szerszámot, az ki egyébb küllyel legszebbnek itéltetik lenni; az negyediknek pedig, az kolosvári pater superiornak az nagyobbik ezüstből való feszűletet.

Az római szent birodalomnak grófját és méltóságos esztergomi érsek és cardinál Kolonics uramot ő eminentiáját is alázatosson kérem és ő eminentiájának successorit, hogy mind ő eminentiája, mind ő eminentiájának successori ez én mostani testamentumomnak legfőbb executori, protectori és promotori méltoztassanak lenni.

Melynek nagyobb bizonyságára az én mostani testamentumomot nemcsak én magam tulajdon kezemmel subscribáltam és pecsétemmel megerősítettem, hanem ez következendő bizonyságokat is méltóságos gróf Kálnoki Sámuel. az felséges udvarban levő vicze-cancellariust, nemes Sepsi, Kézdi . . .

(Eddig van meg a magyarúl írott végrendelet eredeti példánya, a latin példányban a záradék így szól:)

»In quorum omnium fidem et majus robur praesens hoc meum testamentum, non tantum ipse manu mea subscripsi et sigillo munivi sed et sequentes testes: illustrissimum dnum Samuelem Kálnoki aulicum Tranniae vicecancellarium et sedium Siculicalium Sepsi Kézdi et Orbai supremum judicem regium, spectabilem dnum Benedictum Henter, ejusdem cancellariae secretarium referendarium, ac nobilem dnum Clementem Kozma, in eadem cancellaria juratum notarium requisivi, ut sigillo appresso et nomine subscripto testarentur hanc esse et manere meam ultimam voluntatem. Actum Viennae Austriae die 9. mensis Martii anno 1698.

(L. S.) Comes Stephanus Apor.

(L. S.) Leopoldus Cardinalis a Kollonics archiepiscopus Strigoniensis.

(L. S.) Coram me Comite Samuele Kálnoki v. cancellario Aulico-Transylvanico.

(L. S.) Coram me Benedicto Henter, Aulicae Cancellariae Transylvanicae consiliario, referendario, secretario et

(L. S.) Coram me Clemente Kozma, Cancellariae Aulico-Transylvanicae jurato notario.

(I. Lipót Apor István gróf végrendeletét megerősítő oklevelének kezdete így szól:)

»Nos Leopoldus etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis. Quod

pro parte et in persona fidelis nostri Nobis dilecti spectabilis ac magnifici comitis Stephani Apor de Altorja, gubernii nostri Transylvanici consiliarii et thesauriarii nostri, exhibitae sint nobis et praesentatae certae quaedam literae, super testimoniaria ejusdem dispositione, latino idiomate in simplici papyro confectae, manuqe propria ipsius comitis subscriptae, ac usuali sigillo roboratae, subque dato in civitate nostra Vienna Austriae die 9. mensis Martii in anno modo currenti infrascripto emanatae; quibus mediantibus idem comes de et super universis bonis suis mobilibus et immobilibus, tam paternis et maternis, paternoque et materno, aviticis, quam etiam propria industria acquisitis et comparatis, testamentaliter disposuisse et legasse, eademque universa, tum consanguineis suis, tum etiam in certas pias causas legasse et ordinasse dignoscebatur tenoris infrascripti: supplicando Majestati nostrae idem comes testator debita cum instantia humillime, quatenus nos praenotatas testamentariae suae dispositionis litteras, omniaque et singula in eisdem contenta, ratas, gratas et accepta habentes, literisque nostris de verbo ad verbum inseri et inscribi facientes, authoritate nostra regia approbare, roborare, ratificare, confirmare et si qui defectus in solennitate attacti testamenti de iure et consuetudino requisita intercurrissent, eosdem universos et singulos supplere ac insuper bona quaeque fiscalia iure inscriptitio per ipsum testantem possessa, praementionatisque consanguineis et legatariis eiusdem legata, eodem iure inscriptitio ad dies vitae eorum possidenda decernere benigne dignaremur. Quarum quidem litterarum testamentariarum tenor talis est. *(Következik Apor István végrendelete latin nyelven.)*

(Apor István végrendeletének latin példánya után következik ez a királyi megerősítés:)

Nos itaque huiusmodi humillima supplicatione memorati comitis Stephani Apor de Altorja, nostrae modo quo supra facta Majestati, regia benignitate exaudita, clementer et admissa, praeinsertas litteras eiusdem testamentarias, non abrasas, non cancellatas, neque aliqua sui in parte suspectas, sed omni prorsus vitio et suspicione carentes, praesentibus litteris nostris de verbo ad verbum sine dominutione et augmento aliquali insertas et inscriptas, quoad omnes earum continentias, clausulas et articulos, ratas, gratas et accepta habentes, regia nostra authoritate approbavimus, roboravimus, ratificavimus et perpetuo valituras confirmavi-

mus et si qui defectus in solennitate praeinserti testamenti de iure vel consvetudine requisita intercurrissent, eosdem universos et singulos supplevimus, quin etiam praedeclaratis consanguineis et legatariis bona fiscalia inscriptitio ad dies vitae iure, a praelibato testante comite Stephano Apor de Altorja possessa et nunc iis legata, ut pariter ad dies vitae eorum simili inscriptitio iure tenere ac possidere valeant, benigne decrevimus, imo approbamus, roboramus, ratificamus, confirmamus, supplemus ac decernimus, salvo iure alieno, harum nostrarum secreto sigillo duplici nostro, quo ut rex Hungariae utimur, impendenti communitarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum per manus fidelis nostri nobis sincere dilecti reverendissimi in Christo patris dni Leopoldi sacrae Romanae ecclesiae tituli sancti Hieronymi Illyricorum praesbiteri cardinalis a Kollonics, ecclesiae metropolitanae Strigoniensis archiepiscopi, locique et comitatus ejusdem supremi ac perpetui comitis, primatis Hungariae, legati nati summi et secretarii cancellarii, in civitate nostra Vienna Austriae die 10. mensis Martii anno Domini 1698, regnorum nostrorum Romani 40-mo, Hungariae et reliquorum 43-io, Bohemiae vero anno 42-do.

Et subscriptum erat in margine a dextris *Leopoldus* m. p. et sinistris vero Leopoldus cardinalis a *Kollonich* archiepiscopus Strigoniensis m. p.; paulo inferius autem Joannes *Domaniczki* m. p.

Praesentem copiam cum vero originali suo per me diligenter collatam et comportatam, eidem in omnibus conformem repertam esse testor infrascriptus. Viennae, 17. Apr. 1698.

(L. S.) Matthias Nicolaus Vimesperg.

Cancellariae regiae Hung. aul. registr. adjunctus.

(Eredeti magyar és 4 másolati latin példánya a br. Apor család altorjai levéltárában. A latin példányok közül egyik másolat kelet nélküli, a második 1704-ből való; a harmadik Mária Terézia nevében kelt átirat az erdélyi guberniumtól *Apor* Lázár kérésére, kelt N.-Szebenben 1744. márcz. 20.; a negyedik a kolosmonostori convent átirása *br. Korda* György kérésére 1758-ből.)

VII.

BÁRÓ APOR PÉTER VÉGRENDELETEI

1726, 1740—41 ÉS 1750—51-BŐL.

Ne emlékezzél meg Uram sok undok büneimről, mert drágább a te egyetlen egy Fiadnak szent halálával értünk tett elégtétele; testemet penig ajánlom az ő anyjának, az földnek a boldog feltámadásnak bizonyos reménységiig; kérem az édes gyermekimet, minden pompa nélkül meghidegült tetemimet temettessék az atyáink pora közi, az alsótorjai templomba szokott temetőhelyünkben, a mit pompára költenének, forditsák lelkem nyugodalmáért.

Legelsőbben is hálákat adok én Istenem, hogy ingyen való kegyelmedből teremtettél és igaz nemesi házból születni engedtél és noha félesztendős koromban édes atyámtól árváúl hadtál, de szent Dáviddal elmondhatom: az én atyám és anyám elhagyott engemet, az Úr penig felvett engemet; mert olyan atyát és anyát rendeltél volt, én Istenem, úgy mint az néhai méltóságos gróf altorjai Apor István, édes atyámmal egytestvér bátyámot és ugyan néhai somogyomi tekéntetes nemes Torday Ferenczné Apor Borbára, ugyan édes atyámmal egytestvér nénémet, a kik engem az egyedül üdvözítő, apostoli, római szent hitben (amelyben is kivánok meghalni — annak minden czikkelyeit anyaszentegyházammal tartván) felneveltenek, a meddig szerettem, deáki tudományban taníttattanak és végtire emberré tettenek. Fizesd meg Uram nékik az mennyei fényes koronával: úgy én Istenem áldlak, magasztallak minden velem tett kegyelmességidért.

Édes gyermekimnek legelsőbben is azt hagyom atyai kigondolható átok alatt, hogy soha az egy igaz apostoli római szent hittől el ne távozzanak, hanem azt halálig szentül megtartsák s maradványokra is ezen átkomot általadják. Az édes hajadon leányomnak, Apor Annának, ha Isten az én életemben szerencsét nem adna, átok alatt eretnekhez ne menjen, menjen inkább szegényhez, csak igaz s jó főember legyen s római catholicus legyen. Másodszor: senkitől való félelemből, se barátságból ne házasodjanak, hanem az mások jóvallását ugyan bevévén igaz isteni szeretetből.

Megvallom, nem kevés lelki fájdalommal, mindazáltal igazsággal meg kell irnom, Isten tudja s én tudom többet nem is írok, de mégis mennyi keserves szenvedésim voltanak az én feleségemtől Kálnoki Borbárától, úgy hogy huszonhét esztendeig való véle lakásomban, nem hiszem, hogy külön vele huszonhét csendes ételem lett volna, az többit elhallgatom, mert Isten tudja s mellettem levő jámbor szolgáim, hogy nagyobbára békességes türéssel szenvedtem minden dol-

gát, hanem mikor megkényszerettem, de akkor is rútul nem szidtam, életemben gyengén egyszer csaptam meg s egyszer ütöttem. Most is penig micsoda méltatlanul hagyott el, az mely miatt látván házamnak jövendőbeli kisebbségit, annyit búsultam, hogy az közeliti végső órámot, és azután is mind híttam az csendes békességre, a kik benne forgottak jól tudják, de csak resolvalta magát, hogy soha többször vissza nem jő. Én házamtól el nem kergettem, maga ment el, hívattam, nem jött; azalatt is, hogy külön vagyunk, Isten te tudod, mennyi bosszút tett rajtam, és az ő engem boszontása közeliti az én halálomot; boszútételivel együtt nem ked(v)keresés volt minden dolga, és mivel maga hagyott el, semmi jószágomban még legkisebb dost sem vehetne törvény szerént, nékem jószágot nem keresett, sőt ha vettem is, azért haragudott; mindazáltal hogy ez világ megtudja, hogy az bosszúságot békével szenvedem, nevem viseléséig, vagy ha holtig találná viselni, holtáig, hagyom néki az tövisi jószágomat és az sárdi szőllőköt, az szentmártonival együtt és a kisszőllősi jobbágyokot. Az tövisi jószág penig holta után menjen résziben az kisebb fiamnak, Apor Lászlónak, mivel életemben neki igyirtem. Item hagyok az adósságból két ezer forintot, hogy annak csak az interesit vehesse fel, az capitaléhoz hozzányulni az fiaim meg ne engedjék, hanem holta után azt is osszák három felé, hogy ha penig hit szerént az mim a feleségemnél Kálnoki Borbáránál vagyon, mind arany s mind ezüst portékám, ki nem adja, tehát se pénzt, se jószágot néki ne adjanak, sőt ha férhez találna menni, törvénynyel is kivegyék, mivel azokot vagy én kerestem, vagy a szegény Apor Istvánról jutottak én reám. Az mint reá emlékezem penig, kezinél van kétszáz arany, tizenkét pár ezüstnyelü kés villástól, tizenkét ezüst kalán, egy nagy gazdálkodó kalán, három ezüst sótartó, egy ezüst credentia, egy ezüst étekmelegítő, három öreg, asztalra való karika, egy ezüst cavefőző, hat ezüst, gyümölcsnek való csésze, két szalamiából való, ha többet ki nem hozott Brassóból, egy ezüst tál, mert három ezüst tálam vagyon, négy ezüst gyertyatartó, item egy hólyagforma ezüst sótartó, item egy gyémántos drága arany kereszt, item egy gyémántos drága arany medály; ezeken kivül egyéb is sok lehet, az kit én nem tudok, hanem mindazokot vegyék ki hit szerént.

Gróf Haller Jánosnénak Apor Susánnának hagyom az méhesi jószágot az velkéri Sállya portiokkal együtt, úgy hogy egyebütt jószágot ne kivánjon, azt is ilyen okon,

hogy ha Isten maradva nélkül szólitaná ki, mindjárt maradjon az én három fiamra: Apor Jóseph, János és Lászlóra. Az csiksomlyai jószágot is birja mindaddig, valamig az ura az csiki főtisztséget birja, ha szintén az leányom találna is elébb meghalni, ha penig az Isten promovealja az urat és az csiki főtisztség nélkül el kell lenni, mindjárt redealjon az én emlitett három fiaimra.

Adtam volt nékik, az mint eszembe jut, ezer kétszázötven forintot, azt ha elébb magtalanul találna meghalni az leányom, az fiaim ne praetendalják, hanem legyen gróf Haller János uramé; ha penig, kitől Isten őrizzen, elébb találna gróf Haller János uram meghalni, lelki veszedelme alatt gróf Haller Jánosné Apor Susanna tegyen olyan dispositiot, hogy az testvér atyafiaira redeálhasson.

Apor Anna édes leányomnak hagyom a kövesdi jószágomot, mind az Sebessi Menyhárttól flor. 2100 zálogositottal együtt, úgy mindazáltal, ha eretnekhez nem megyen, de ha eretnekhez megyen, többet az édes más gyermekim ne adjanak, hanem az mi az örökösből kitelnék ötöd részre. az penig az anyáiban igen kevés, mert az csiksomlyai, az nyujtódi, Galacznak felinek az negyede és az kövesdinek egy része. Item ha chatolicushoz megyen férhez, minek előtte megosztoznának, adjanak el másfél ezer forint érő gabonát. avval házasitsák ki, de ha chatolicushoz nem megyen, csak ezeret adjanak. Úgy mindazáltal, hogy ha ő is vagy férhezmenetele előtt vagy azután is magtalanul találna meghalni, az jószág mindjárt redeáljon az én emlitett három fiaimra: Apor Josephre, Apor Jánosra és Apor Lászlóra.

Az szegény gróf Apor Istvántól reám maradott fejér ezüst kannát, az kiből ő szegény ürmös bort szokott vala innya, hagyom Apor Jóseph fiamnak átok alatt, hogy emlékezetre megtartsa, Apor János fiamnak hagyom az trébelyezett kannát, Apor László fiamnak azt az nagy ezüst aranyas pohárt, az ki a feleségemnél van, és én érte az Kálnoki familiának osztozáskor fizettem százharmincz forintot, annyira böcsülvén; item az koczkás pohárt. Az huszonnégy esszejáró ezüst aranyas poharimot az három fiam egyenlőképen osszák fel, úgy mind azon asztali apparatusom, mely az feleségemnél vagyon (mivel magam kész pénzemen vettem, az feleségemnek egy pénze sincsen benne), mind az, ki mellettem vagyon, az három fiam, úgymint Apor Joseph. János és László oszszák egyiránt. Egynehány tizes aranyam vagyon még az feleségemnél, azt is az három fiam ossza fel. de úgy, hogy az Joseph király aranya ötvenes részben

menjen Apor Joseph fiamnak. Az gyémántos keresztet hagyom Apor Josephnek, az gyémántos medályt Apor Jánosnak. Ezekért Apor László fiamnak menjen az brassai pénzből háromszáz forint interes, hogy ő olyat vegyen, az micsodást szeret; Apor Anna leányomnak az dereb-darab ezüstből az fiaim, a feljebb specificalt másfél ezer forinton kivül, csináltassanak tizenkét tisztességes kalánt, item adjanak hat szönyeget, tizenkét tálat, tizenkét tánygyért.

Ha Isten ellenség és tüz által el ne vegye az mim vala,[1]) édes gyermekimnek is több marad vala; azért valami egyet-másom nékem az feleségemnél vagyon, hit szerént vegye ki az három fiam; úgy valamim Brassóba és másutt is találtatik, az három fiam oszsza istenesen egymás között. Az mely kardot magam viselek, azt hagyom Apor Joseph fiamnak, az több fegyverből az más kettő vegyen contentumot.

Gróf Haller János uramnak holtom után hagyom az musikáló órát, az magam szürke paripámot, és azon kis jancsár kardot, az ki Brassóba vagyon. Az több óráimot az három fiam oszsza istenesen.

Az mi kevés adósságom künn vagyon, az három fiam oszsza egyiránt, hanem az mely száz forintom dologra Méhesen vagyon, az maradjon gróf Haller Jánosné, Apor Susánnának, és mivel néki ugyancsak adtam volt valami pénzt, de Apor Anna édes leányomnak nem adtam, azért a mely kétszáz forintom Szent-Ágotán vagyon és a mely háromszáz forint ugyan Nagy-Sink székben Vérd nevű faluban vagyon, az is az másfél ezer forinton kivül maradjon Apor Anna édes lenáyomnak, ka catholicushoz megyen férhez, másként ha eretnekhez talál menni, oszsza fel az én említett három fiam az többivel együtt.

Én tudtomra másnak adós nem vagyok, hanem az szebeni kereskedő Farkas uramnak kétszáz forinttal és sepsiszentiványi Henter Dávid uramnak tizenhárom arannyal, azt az jószágból fizessék egyenlőképen az édes gyermekim. Az disponált jószágon kivül az többit az édes fiaim oszszák atyafiságoson három felé, úgy hogy suo tempore Tövis ugyancsak menjen részében Apor László fiamnak.

Az mi kevés marhám van, az ország törvénye szerént oszszák fel az édes gyermekim; ha az tatár el ne hajtsa,[2])

---

[1]) Érti a Rákóczi-forradalom alatt történt kifosztatását és galaczi, meg ohábai háza elégésekor szenvedett kárvallását.

[2]) Bizonyára az 1717-iki tatár beütés alkalmával.

több ménesem leszen vala; ezenkivűl penig az édes fiaim az néhai gróf Apor István bátyjok testamentomát szentűl tartsák meg.

Mennyi acquisitumim legyenek, ha az leveleket felhányják az édes fiaim, meglátják, hogy nem tékozló, hanem kereső édes atyjok voltam; mert az mely pénzt a szegény gróf Apor István hagyott volt is, abban is négy ezer forintot vallottam kárrá, ezenkivűl tűz és ellenség miatt Isten tudja mennyi kárt nem vallottam.

Én pert az édes gyermekimre többet nem hagyok. hanem Szabó Balás deákné Kisfaludi Kristina asszony perel valamely jobbágyokért a torjai jószághoz valókért Felső-Volálban, praetendálván azt, Tarnóczi Sára abalienalta volna; már azért az tábláról rejicialtattam vármegyére, ott tudom resuscitáltatja az sententiat, azután executiora megyen, de attól az édes fiaim semmit se féljenek, hanem repelláljanak. és az vármegyén vigyázzanak az contractusra, mert mivel ők az anyjokról Károlyi-familiák, világoson meglesz az Kisfaludi Kristina asszony contractusában, hogy ezeket az jobbágyokot azelőtt tíz esztendővel Károlyi Sofia adta volt el és ugyanazon contractusban az vagyon, hogy adta el Kürti Vitéz Lászlóné, Károlyi Sofia és Haller Péterné, Tarnóczi Sára; nem volt tehát akkor dotalisa Károlyi Sofia, mert meghalván az első ura, Tarnóczi Sebestyén, már nem volt Tarnócziné, hogy dotalisa lehetett volna, hanem volt Vitéz Lászlóné; de Tarnóczi Sára sem volt már tutrixság alatt, mert Haller Péterné volt: tehát Károlyi Sofia sem tutrix, sem dotalisa nem lévén, ha övé nem lettek volna azok az jobbágyok, bizony az nevit oda nem tették volna. Vagyon egymás contractus, a melyben az vagyon (melyet inealtak volt néhai Mikes Kelemen és Kálnoki Sámuel uramék, néhai öregbik Kisfaludi Ferencz urammal), hogy az mely jobbágyok Apor Lázárné asszonyom fiaival, Lázárral, Jánossal és Farkassal zálogban vadnak, azokot váltsa ki Kisfaludi Ferencz uram; de ettől sem kell félni, mert nem specificalja, kik azok; másodszor mindjárt utána teszi, úgy mindazáltal, ha azokban Károlyi jus nem találtatik, mert ha Károlyi jus találtatik, in tantum invalidus legyen az contractus; mindazáltal, ha világosságra jőne, hogy igaz Tarnóczi jus, depositis deponendis bocsássák ki az édes fiaim, mert én bizonyoson nem tudom, hanem az feljebb való ratiokra nézve gondolom, hogy Károlyi jus és így ezen törvénytől nem igen félhetnek.

Pro refrigerio animae meae az nagysinki, medgyesi

benei pénzből szent misékre adjanak másfél száz forintot, item ad modernam meam intentionem az csiki klastromba negyven forintot, item szegényekre száznyolczvan forintot, mert evvel adós vagyok másért, successu temporis több hasznot vehetnek.

Mivel az én jámbor jobbágy cselédimre minden igaz ok nélkül haragszik az én feleségem, azért átok alatt mind azokot az leányom gróf Haller Jánosné mindjárt vegye keze alá mindaddig, valamíg az fiaim hazajőnek, azok is átok alatt megoltalmazzák az anyjok haragjától, mert semmi ok nincsen az reájok való haragra.

Az jámbor szolgáimnak, az kinek mivel leszek adós, fizessék meg egy pénzig.

Zölde Andrásnak és Ohábai Ilyés mesternek az micsoda levelet fogok adni, az fiaim átok alatt tartsák meg, mivel hívek voltak hozzám.

Kérem az leányomot gróf Haller Jánosnét, mivel Szabó Jakab méhesi, engedje az fiaimnak, ők is Galaczról adjanak két ifiú legényt érte.

Zölde Andrásnak, a szakácsnak hagyok két tehenet, úgy Ohábai Ilyés mesternek is kettőt, Szabó Jakabnak egyet, az mellettem levő mostani lovásznak, kocsisoknak, fellajtároknak kinek-kinek egyet-egyet.

Az torjai mostani tiszttartónak, Márton Mihálynak hív szolgálatjáért fizetésén felyül az mely nehány pénzem Szárazpatakon vagyon, úgy mint tizennégy forintot néki hagyom, item az feleséginek egy borjús tehenet.

Az sátoramot is az fiaim oszszák igazságoson, kinek-kinek hadd jusson.

Apor Farkas öcsém uramnak hagyom az Cserei János uram stucza félét, item két gyermek lovat.

Ez felett atyai szeretettel intem és kérem az édes gyermekeimet, mind az régi Aporokról, mind tőlünk az öcséimékkel vegyenek példát: mü nem voltunk egytestvérek Apor Farkas és Lázár öcsém uramékkal, mégis soha közöttünk sem osztásban, sem conversatioban derék veszekedés nem volt, de kivált az eleink mint szerették örökké egymást, ők is mind egymás között, mind más atyafiakkal csendesen, atyafiúságoson éljenek; nemzetségeket, a székely nemzetet soha meg ne tagadják, az nemességet megbecsüljék, azon szegény nemzetnek, amiben lehet, szolgálni igyekezzenek; én úgy igyekeztem édes nemzetem között magam viselni, hogy az édes fiaimnak az ajtót be nem tettem:

azért ha ők is azon nemes nemzethez jól alkolmaztatják magokot, bizony bizhatnak, hogy az mint engem, úgy őket is azon nemes nemzet felveszi. Iterato az egy római apostoli szent hitet állhatatoson, minden szerencséjekben megtartsák, tudván azt, hogy azon kivül nincs üdvösség; mi haszon penig benne, ha az ember ez világot mind elnyeri is, ha az lelkit elveszti. Átkozott legyen penig az az én gyermekem, sőt gyermekinek gyermeki in perpetuum, valaki ezen igaz apostoli szent hittől eltávozik, mert vékony elmém szerént az mely eretnekségek most vadnak, minden czikkelyit eléggé vizsgáltam, sőt talán némelykor az határán kivül is mentem, de bizonyoson úgy eszembe vettem gaz eretnekségeket, hogy elmondhatom szent Dáviddal, hogy narraverunt mihi fabulationes, sed non ut lex tua Domine. ellenben midőn szent hitemnek fundamentumát láttam az apostolok eleitől fogva, hogy az egy apostoli fundamentomon maradott, úgy hogy felkiáltottam gyakorta magamban: haec requies mea in saeculum saeculi, hic habitabo, quoniam elegi eam.

Azért én uram 's én Istenem, mivel megvallottalak tégedet az emberek előtt, hitemet megtartottam, az te anyaszentegyházadban jó harczot harczoltam, ezen az árnyékvilágon pályafutásomat elvégeztem, légy irgalmas, légy kegyelmes az én végső órámon s add meg nékem amaz meghervadhatatlan koronát, az melyet az téged szeretőknek elkészítettél; kévánom penig az édes gyermekeimnek is, hogy az Isten munkálkodjék szent malasztja által vélek is, úgy hogy ez árnyék világ után, azt az örökké való szent Istent, az kit most homályban látunk, velem együtt ők is örökkön örökké láthassák színről színre, amint magában vagyon, és hogy velem együtt örökké áldhassuk s magasztalhassuk és énekelhessük: szent, szent, szent az seregeknek Ura, Istene, ki Atya, Fiú, Szentlélek, teljes Szentháromság, egy bizony örök Isten, Amen.

Actum in Tövis anno 1726. die 26. mensis Maji.

Apor Péter, m. p.

(P. H.)

Münköt azért ide alább subscribálandó személyeket kézbéadással megbirálván az specificalt úr altorjai b. Apor Péter urunk ő nagysága, és mi előttünk vivae vocis oraculo is fatealta, hogy ez az utolsó akaratja és testamentuma és ezelőtt ha valami írása vagy testamentuma találtatnék is, mű előttünk invalidálá és annihilálá, melyről mü is adjuk

ezen kézírásunkot, szokott pecsétünkkel és kézírásunkkal megerősítvén, igaz hitünk szerént.

Datum loco, anno, dieque supranotatis.

Fr. Martinus Gállfi
ordinis S. Pauli primi eremitae
sacerdos m. p.

Fr. Sebastianus Reichstom
O. S. P. P. eremitae
sacerdos m. p.

(P. H.)

Miksa Miklós
nemes Fejérvármegye
törvényes táblájának
hütes assessora m. p.
(P. H.)

Miksa György
nemes Fejérvármegye
törvényes táblájának
hütes assessora m. p.
(P. H.)

Ha ezen testamentumon meg nem nyugodnának az én édes gyermekim, valamelyik izgágát keresne, tehát az olyan gyermekem minden acquisitumomtól privaltassék és azért is testamenti executoroknak vallom az erdélyi m. püspököt, és az károlyfejérvári tekintetes egész captalant, kérvén alázatoson, hogy ezen testamentumomnak executori legyenek és lenni méltóztassanak, szintén olyan authoritast adván az emlitett m. püspök urnak és az tekintetes nemes captalannak, mint ha magam jelen volnék.

Tövis, 27. Maji 1726. Apor Péter, m. p.

(P. H.)[1]

(Eredetije a br. Apor-család altorjai levéltárában. F. I. 2. j.)

2.

Altorja, 1740. aug. 27.

Báró Apor Péter számadása a gróf Apor Istvántól örökölt összegről és saját keresményeiről.

Mivel némely gyermekim közül azzal áll elé, hogy mindent, valami szegény Apor Istvánról reám jutott, dissipaltam, semmit sem kerestem, azért a világ előtt igy remonstralom keresményemet.

Gróf Apor István hagy nékem testamentumban harmincz ezer forintot.

Expensa:

Azon harmincz ezer forintban Palotsáni Száva Szratinál vallottam kárt cum interesse... flor. 2000

Kolosvári Olosz Andrásnál similiter ... flor. 2000

---

[1]) A pecsét koronán kivont kardot tartó kart s közbe keresztet ábrázoló czimert mutat, ezzel a köriratttal: Petrus Apor de Altorja.

Az pium legatum nem telvén ki, pótoltam	flor.	5000
Bánoczkinál	flor.	400
Az fiaimért nagyszombati tartásokra ...	flor.	4000
Kolosvárott tanulván	flor.	2500
A feleségem hogy elhagyott volt, költött el készpénzt	flor.	3300
Brassai capitalemat vette fel	flor.	600
Haller Jánosné leányom kiházasítására költöttem	flor.	5000
Argenteriát vettem	flor.	3000
Item argenteriát vettem	flor.	240
Item fizettem argenteria reparatiojáért ...	flor.	300
Ugyan hogy elégtem, kételenittettem Benéből felvenni	flor.	1000
Mikor két helyt elégtem, vallottam kárt	flor.	12,000
Az Rakóczi pénzzel ökröket vettem	flor.	200
Gróf Haller János uramnak kölcsön adtam	flor.	1000
Item az urnak Haller János uramnak balástelki jószága kiváltására	flor.	250
Kanczákat vettem commissarius Huntól	flor.	400
Commissarius Huntól Kövespatakát ...	flor.	600
Henter Sigmond urtól Kövespatakát ...	flor.	100
On portékát egy kapitánytól Szebenbe	flor.	240
Rab koromban költöttem el	flor.	1500
Szent-Lélekre a szük időben adtam búzát a feleségem jószágában száz köblöt	flor.	600
Item az Mikes jobbágyától Szent-Léleken váltottam ki szénafüveket és földeket	flor.	150
Item Szentléleki alias Mészáros Jánosnak szentléleki adósságáért, mely a feleségemnek ment	flor.	400
Torján, Nyujtódon ad minus kerestem	flor.	1200
Töviset váltottam ki a Paulinusoktól	flor.	3333
Vasas-Szent-Iványért Apor Lázár uramnak az adóssággal együtt adtam	flor.	4000
Nemes János uramnak foglaltam el három ház jobbágyát Szent-Léleken	flor.	400
Vasas-Szent-Iványban és körül levő falukban van adósság ad minus	flor.	700
Tövisen adósság	flor.	120
Galacz és Ohabán adósság ad minus ...	flor.	200
Czentén Nemes Jánosné Dániel Borbárától vettem egy fundust	flor.	50

Szent-Ágotán vagyon	flor.	200
Apor Lázár öcsémnek az részéért két paripámat	flor.	80
Nemes György urnak jobbágyok superadditiojára	flor.	50
Item Nemes György urnak azon jobbágyra superaddaltam	flor.	48
Nemes János urnak Miklós Pál jószágáért Kis-Kaszlába	flor.	50
Daniel Ferencz ur csiki jószágára örökösön adtam	flor.	600
Ugyan Jankó Péterné asszonynak az alcsiki jószágáért	flor.	172
Boér Pál uramtól vett gajnári sessiot	flor.	50
Az fiscusnak superaddaltam az gajnári és gesesi jószágra	flor.	498
Summa tota	flor.	56,338 [1]

Az koród-szent-mártoni három darab szőlő circiter	flor.	40
Kálnoki Péterné Boér Sophia asszonynak Sajnáron	flor.	30
Kövesdi acquisitum ad minus	flor.	50
Hogy elégtem két helyt, reparatiomra költöttem	flor.	4600
Az sátorok computatis computandis ...	flor.	490
Verdén vagyon adósság	flor.	300
Nagy-Sinken	flor.	1150
Benében	flor.	1000
Brassóban	flor.	5100
Medgyesnél	flor.	7000
Mártonfalván	flor.	800
Vagyon készpénz	flor.	3010
Harminczhárom esztendeje, hogy megosztoztunk; esztendőnként költségemre, szekerekre, lovakra, hámokra, köntösünkre, minden apróságra csak ezer-ezer forintokot tészek fel	flor.	33,000
Item Brassóban rabságon kivül laktam másfél esztendőt és havasalföldi bujdosásomban	flor.	1600
Száraz-Patakon adósság	flor.	14

[1]) Helyes összeadással 58,531 frt.

Hogy elhajtá a tatár az kanczákat újolag vettem kanczákat	flor.	300
Csíki Szőts Andrásnál is vallottam kárt	flor.	500
Az baronatusért adtam	flor.	1080
Épületekre, béres-ökrökre, tehenekre, juhokra, disznókra költöttem	flor.	300
Summa flor. Hung.		46,364[1]
Summa vero utriusque flor. Hung.		120,702[2]

És mivel az harmincz ezer forinton kivűl vettem fel Gyéres árát szegény Vesselényi Istvántól	flor.	6000
Prinyi Pálné asszonytól	flor.	1000
Galaczot váltották ki	flor.	1600
Summa	flor.	8600

Tehát Apor Istvántól kellett reám devenialni ... ... flor. 38,600

Mely summát, ha kiveszünk az fennírt generalis summából, az 120,702 forintból, marad nékem pura acquisitumom ... ... flor. Hung. 82,102.

Nem igaz hát, hogy én az gróf Apor Istvántól reám devenialt bonumokat dissipáltam volna, hanem az ki meg nem maradott, Isten tüz által, kárvallásokkal vette ki az én kezemből, mert ha megmaradhatott volna, elég jutna most az gyermekeknek.

Altorja, 27. Augusti 1740. Apor Péter, m. k.
(P. H.)

Hátirat: Néhai édes atyám b. Apor Péter úr számadása az Apor István urtól testáltatott pénzről, mind az maga tulajdon írása, mind annak copiája.

(Egykorú másolata a báró Apor-család altorjai levéltárában.)

3.

Altorja, 1740. szept. 2. és N.-Szeben, 1741. márcz. 1.

Báró Apor Péter második végrendelete.

Laudetur Jesus Christus. Az megoszolhatatlan teljes szent Háromságnak, Atyának, Fiúnak, Szent Lélek Istennek nevében, Amen. Én Alsó-Torjai Báró Apor Péter, noha

[1]) Helyes összeadással 60,364 frt.
[2]) Helyes összeadással 118,895 frt.

életemnek hatvanötödik esztendeiben járok mindazonáltal Istennek kegyelmességiből ép észszel és elmével levén, meggondolván az anyaszentegyháznak amaz szép énekeiben való szép versecskét: *Ifiak rettegjetek, vének készüljetek* s lehetetlen az öreg embernek sokáig élni, még az míg Isten egésséges testben tart, Ezekias királyának mondott szó szerént: *Készítsed el az te házadat*, akartam kevés keresményimről rendelést tenni.

Legelsőbben is igaz hittel hiszem és vallom az római anyaszentegyházat egy egyedűl való idvezítő szent hitnek, melyet urunk Jesus Christus keserves kénszenvedésivel, és halálával fundált, dicsőséges menybemenetele után szent Péter gondviselése alá hagyott és azoltától fogva az szent Péter successori által dirigál szemlátomást, maga penig isteni hatalmával az szent Lélek által világ végezetiig oltalmazza, gubernálja, az mely szent hitben hiszem, hogy az apostolok, martyrok, confessorok, szűzek, szent házasok és minden dicsőült szentek idvezűltenek és hogy azon egy igaz római hiten kivűl senki nem üdvezűlhet, és az báránybőr alatt igaz farkasoknak vallom, valakiket az Jesus Christus nem küldött s mégis predicállanak és az Isten anyaszentegyházának egyes köntösit igyekeznek szaggatni és vagdalni, kiknek az ő végek veszedelem. Istennek penig kiváltképpen való kegyelme által, úgy látszik, bátran megyek az halálra, midőn elgondolom, hogy az szent Léleknek sugárlása által, sokan az kik veszedelmes vallásban jöttenek be az házamban, az házamtól az egy üdvezítő hitben mentenek ki, sőt az kik házamnál nem voltanak is, sokakat igyekeztem az szent Péter hajójában betenni, az mint Isten malasztjával sokakot be is tettem, az Isten házait építettem, s diszesítettem, Istentől adatott kevés tudományom által az ellenkező vallásúaknak predicatarokot úgy megczáfoltam, szent hitemnek fundamentumát úgy megmutattam, hogy mind írásomra, mind beszédemre megnémultak; de világ szerént lőn ez világoson jutalmam, nem is vártam világi jutalmat, tudván az bölcsnek szavát: *Qui ad iustitiam erudiunt multos, fulgebunt sicut stellae in perpetuas aeternitates*, mert némely catholicus világi papokból, az kiktől jót kell vala várnom, iszszonyú gyalázatokot, üldözéseket kelle szenvednem ártatlanúl, de azért szent hitemben meg nem ütköztem, hanem Urunk Jesus szavait megtartottam: *Super cathedram Moyses* etc,; most is azon papoktól való üldözésim, gyalázatim békességes tűréssel tűröm és azon egy idvezítő apostoli szent hitben kévánom meghalni, melyben az Úr Jesus

Christus adjon hathatós malasztot, hogy szent malasztja által én is örökkön örökké áldhassam: *Szent szent szent az seregeknek ura Istene*, melylyel lelkemet ajánlom Ő Felséginek, testemet penig az ő anyjának az földnek, temettessék édes eleink temető helyiben, s ha lehet az édes atyám teteme felí.

Legelsőbben is adok hálát az én Istenemnek, [ki] [1] jó egésséges ép testtel megáldott volt, és noha igen ifiú koromban beteges voltam, de gyakrabban ezen vénségemig Isten kegyelméből jó egésségben éltem. Másodszor adok hálát, és dícsírem az szent patronusimot s patronáimot, legelsőbben is az macula nélkül való *szüz Máriát*, az kinek segedelmit sok inségemben vettem, másodszor *szent József* patriarchát, az Boldogságos Szüz szüz szent férjét, az kit nagyszombati deákságomtól fogva, hogy az 1694. esztendőben *Liliumfelden* sodalissá lettem, tiszteltem, tiszteletit igyekeztem terjeszteni, az kinek nemcsak titkos segedelmit, sőt szentséges jelenésit személyiben tapasztaltam akkor, mikor egy nagy veszedelemben forgottam és álmamban háromszor adott tanácsot, mit cselekedjem és azon szent tanács által szabadultam meg az veszedelemtől és maradott meg világi kis sustantiam *(így!)*. Harmadszor hálát adok őrző szent *Angyalomnak*, az ki engem tapasztalóképpen sok útaimban vezérlett, veszedelmimben segéltett, sok bűnöktől megtartóztatott; egy szóval mindazon szent patronusimnak, patronáimnak adok hálát, az kiket minden nap tiszteltem, hogy Isten előtt imádságokkal gyarlóságomot segéltették, életemet vezérlették, az kikben meg nem csalatkoztam; egy szóval áldom dicsőitem Istennek minden dicsőült szenteit, kérvén azon alázatoson, az mint életemben segéltőim voltanak, úgy az én halálom óráján méltoztassanak értem könyörögni, hogy Isten ő felsége ne tekéntse sok undok büneimet, hanem véghetetlen irgalmassága szerént könyörüljön én rajtam, törölje el sok undok büneimet s szegény bünös lelkemet helyeztesse az Ábrahám kebeliben, hogy véllek egyemben *(így!)* áldhassam, magasztalhassam, dicsőithessem az én uramot Istenemet.

Köszönöm örök hálaadással az Jesus szent társasága szent szerzetesinek, hogy engem tíz esztendős koromtól fogva tíz esztendeig kebeliben tartott, isteni félelemben tudományban felnevelt, tanolásra ösztönzött, biztatott, sőt oly alkalmatosságokot nyujtott, az melyek ugyan ösztönöztenek az

---

[1] Tollba maradt.

tanolásra, és az mi voltam, Isten után azon szent szerzet munkája által voltam, az melyet mivel meg nem szolgálhattam, az Isten fizessen meg.[1]) Köszönöm szépen az Seraphicus szent Ferencz két szt. szerzetinek is atyai jóvoltokot, hogy engem veszedelmemben az *csíki klastromban* oltalmazták; [2]) ottan ottan szerzetes szent fiait vigasztalásomra nekem atták; úgy az más conventualis szent szerzet kiváltképen való szomorúságomban nemcsak vigasztalt, hanem tizenöt egész esztendeig szerzetes fiait mellettem teljes lelki testi vigasztalásomra tartotta.

Elénekelhetem én szent Dáviddal: *Az én atyám és anyám elhadtanak engemet, az Ur penig felvett engemet,* mert félesztendős koromban édes atyámtól *pestisben* az szomorú halál által megfosztatván, felvőn az Isten és amaz boldog emlékezetű apámmal egy testvér gróf Apor Istvánt tutoromúl rendelvén, az ki is nem mint árvát, hanem mondani édes gyermekit felnevelt, ruházott, tanyíttatott, holtom után is rólam szépen megemlékezett, adjon Isten neki örök nyugalmat, és engedje, hogy vele együtt szent nevit áldván örökkön örökké az boldog Alleluját énekelhessük, Amen.

És noha, ha Istentől bűneimért való sok ostora rajtam nem lett volna, bizony tehettem volna testamentumot, mert elég lett volna miből, de legelsőbben is gróf Rabutin erdélyi generalis commendans erőszakosan elvön hetven gira ezüstömöt, azután ártatlanúl, hogy az több ezüstömöt is elvehesse, megfogata és elvőn százharmincz gira ezüstömöt és noha az öcséimmel, Farkassal és Lázárral köz volt, de ugyancsak száz gira enyém lett volna és noha in conferentiali ministerio Bécsben ártatlanságomot bővön megbizonyítottam s ártatlannak pronunciált az felséges udvar, megparancsolta, hogy in integrum restitualtassam, mégis semmit vissza nem ada, és mikor megfogata,[3]) minden mind külső, s mind belső, sőt még az lovaimat is úgy elvéteté, hogy egyéb meg nem maradott, hanem az mi rajtam, feleségemen s hat esztendős kis leányomon volt: az mi kevés jószágom kezemben volt, onnét minden marhát, gabonát eltakarítata, ártatlan huszonkét holnapig az brassai fellegvárban rabúl tartata, azért is semmim sem lévén, sok pénzemet kelle elköltenem, azt penig nem az én vétkemért cselekedte, hanem hogy az ipam *gróf*

---

[1]) 1686-tól 1693-ig Kolozsvárt. 1693—1696-ig Nagy-Szombatban tanult a jezsuita collegiumban.

[2]) 1705-ben, miután a Rákóczi zsibói vesztett csatája után Csík-Somlyóra menekült.

[3]) 1706-ban Csík-Somlyón.

Kálnoki Sámuel az sok istentelen dolgait, az melyeket cselekedett generalis commendanságában, az felséges udvarnak feladta, hogy az ipamnak nem árthatott, az ipamat bennem mortificalta.

Másodszor az 1722. esztendőben legelsőbben januariusnak első napján az *galaczi*, azután három héttel az *oláhbai* házaimat felégetvén, noha mindenkor az mint lehetett tiltottam, hogy sok egyetmást s kivált drága portékát magunkkal ne hordozzunk, mégis ott levén sok drága portékám, nuszttal, nesttel, hiúzzal bérlett köntöseim, drága öveim, köves portékáim, feles jó féle gyöngyöm, ezer forintos ezüst credentiám: mind eszszeégének, úgy, hogy legalább vallottam tizenkét ezer forint érő kárt és noha idő jártára Isten kiadta tudnom, hogy ki practicájából égtem el, mert akkor is az életemre törekedtenek, de Isten csodálatoson megoltalmazott, de jobb azt elhallgatni, hogy ki volt, mint pennára kitenni, elég az, hogy *inimici hominis domestici ejus*; azon fáj az lelkem, hogy azon égésért ártatlanul két személyt ártatlanúl raboskodtattam, kiért az én Istenemtől alázatoson bocsánatot kérek, sőt azután is életem után sokat leselkedtenek, mert az Szolnok vármegye *füzesi* erdőben az puskát vadászatban az hátamban csattanták, noha Isten nem engedé meg, hogy az puska elsüljön, azután méreggel is probálának, de Isten azt is csádálatoson megjelenté és faolaj által kihányám; voltak sok veszedelmi ezen kivűl is életemnek, az melyeket le nem irok, mert *ex his omnibus liberavit me Dominus*, kiért áldassék szent neve örökkön örökké.

Azt is megvallom, hogy az én Istenem boldogtalan házassággal látogatott meg, de nem magam akaratomból lett házasságom, hanem az édes apám helyett való jó bátyámot gróf Apor Istvánt nem akartam megszomorítani; de ő is szegény nem annyira vétkes, mint gróf Mikes Mihály, az ki — mondani — erővel vette reá az említett szegény bátyámat, hogy úgy házasodjam; ellenkező természetüek lévén a feleségemmel, akár mint kerestem kedvit, semmi haszna nem volt, megszomorodott lelkemben miatta sok haszontalan költést kellett tennem, végre (oly igazán irom, mint az mint Jesus Christus színe eleiben akarok menni!) az 1725. esztendőben elhagya, én az okát le nem írom, mert az egész ország jól tudta, de igazságoson írom, magam semmi okot nem adtam reá, hét esztendeig külön lakék, hét esztendő mulya haza jöve ugyan, de úgy élt akkor is velem, mintha feleségem sem lett volna, midőn ezt írom, tizenöt esztendeje hogy elhagyott elsőbben, de azután soha aszszonynyal nem

háltam, senki szemeimre nem vetheti sem éltemben, sem holtam után, hogy azok az tizenöt esztendők alatt legkissebb botránkoztató életet éltem volna; az míg penig tőlem külön lakott, mennyi pénzemet költötte el, mely mind válogatott szép aranyokból állott, az regestrumból, melyet ezen testamentumoba bele tettem, megláthatni, mert ha velem valaha egyet értett volna, és együtt kereskedtünk volna, bizony tehetnék ma testamentomot.

Mindezeket azért írám le, hogy ne csudálja senki, ha az én boldogtalan életem miatt keveset kereshettem, sőt csudálja kiki, hogy az micsodás életem volt, koldusságra nem jutottam. Áldassék, felmagasztaltassék az örök Isten, az ki nekem olyan természetet adott volt, hogy én mindezeket békességes türéssel szenvedtem, örökké azon is kérem Istenemet, hogy adgyon nekem halálam órájáig békességes, csendes, zúgolódás nélkül való elmét, mert én mindezeket Istennek ajánlottam. Mint tartottam meg az reám devenialt bonumokat és mit kerestem, az említett, és ezen testamentumomban betett igaz regestrumból kilátszik.[1])

Úgy vagyon, hogy ha Isten ő szent felsége megtartja vala az mi kevés reám maradott volt szegény *gróf Apor István* bátyámról és az mi keveset mindazokból, mind más industriámból kerestem volt, az Isten dicsőségire többet kellene hadnom, de az fenn megirt okokra nézve szegénységemet nem tagadhatom. Adtam életemben az *kantai klastromban* az *oroszfalvi* határon öt darab szántóföldet és az *kantai* határon két darab szénafüvet úgy, hogy ha az fiaim hozzá akarnak nyúlni, nyolczvan forintot tegyenek le, de most már azon szénafüveket és földeket hagyom azon szent helynek száz magyar forintban úgy, hogy ha hozzá akarnak nyúlni az fiaim vagy successorim, tartozzanak az száz magyar forintot azon szent helynek letenni, azonba hagyok annak az szent helynek ötven magyar forintot, hogy az én holtom után értem szent miséket mondgyanak és noha örökös szántóföldek és szénafüvek azok, az melyeket az Kantához hagytam, mindazáltal semmi panaszok édes gyermekeimnek nem lehet, mert akár *Torján*, akár *Nyujtódon* considerálják, annál sokkal többet kerestem.

Az esztelneki klastromnak életemben attam volt életemig, az mint én birtam, az esztelneki jószágoknak az fructussát, most oda is hagyok ötven magyar forintot, hogy

---

[1]) Az Abosfalván őrzött végrendeletben nincs meg az említett regestrum. de megvan Altorján 1740. aug. 27. kelettel. (Ld. 2. sz. a.)

holtom után szent miséket mondjanak értem. Mivel pedig ha Istennek is úgy fog tetszeni, az testem fog fekünni az *alsótorjai* templomban szokott temető helyünkben, az *alsótorjai plebanusnak* hagyok száz magyar forintokot, hogy azt capitaleban letegye és átok alatt soha az capitalehoz ne nyuljon, hanem az interessinek feliért magamért, feliért penig apámért, anyámért s ascendens lineán való szüleimért és atyámfiáért, cum intentione, hogy az melyiknek nagyobb szüksége vagyon, Isten ő szent Felsége applicálja annak, minden esztendőben, mikor alkalmas idő leszen, szent miséket mondjon. Szegény Gidófalvi Gábor hagyott volt nyolczvan magyar forintokot az szegények számára, és noha mikor alamisnát adtam, mentioban s intentiomban volt, s úgy is osztottam, hogy egy része menjen az Gidófalvi Gábor pénziben, de mégis scrupulusom vagyon: azért ha életemben meg nem adnám, az gyermekeim tartozzanak lelkek veszedelme alatt az háromszéki minden plebanusnak proportionaliter kiadni azon nyolczvan forintot, hogy oszszák az szegényekre. Ez az kétszáz nyolczvan forint könnyen kitelik az derék széken való garasokból és az vicetiszteknél levő pénzemből, melyet hogy felvegyenek, átok alatt hagyom s legeléбb is Apor János fiamnak, az után az több gyermekeimnek is és annál ugyan többnek kell bé jönni, de ha több jő, az fáradságáért legyen Apor János fiamé, mindazonáltal ha valahogy abból ki nem telnék, vagy valami restantia lenne, addig az gyermekim ne osztozzanak, hanem legelsőbben is az jószágoknak proventussát forditsák ezen pium legatumra és fizessék ki.

Az szent Josef kápolnáját én építtettem *Torján*, azon kápolnának hagyok száz magyar forintot, hogy azt interesre letegyék, és annak interesire építsék azt a szent kápolnát; ezt pedig kötöm az háromszéki ordinarius esperest lelkiismeretire, elocalja jó helyre, az interesivel, ha valami fogyatkozása leszen azon kápolnának, az torjai ordinarius plebanus reparaltassa.

Noha az mint feljebb is írám, örökké háborúságban éltem az feleségemmel, *Kálnoki Borbárá*val, soha csendes életem nem volt, mindazáltal én neki mindent megbocsátok, őtöt is kérem azon, hogy én is ha emberi gyarlóságomból (mert szánszándékkal bizony soha nem igyekeztem) vétettem, megbocsásson; és maga jól tudgya, hogy az Székely Péter jószágát azért birjuk egyiket, hogy az portioból eximaltuk, hogy életiben ne adózzon, concomitanter, hogy életéig étellel, köntössel tartsuk, az protioból penig sok szolgála-

tomért értem eximalta volt az nemes szék, az mint őtöt, úgy Szemerján Barra Sigmondot is, mert az Barra György jószágát maga vette Szemerján; azon kivül azt is jól tudgya, hogy egynehány szántóföldet, szénafüvet *Szent-Léleken* szolgálatommal kerestem s szerzettem és az épületeket is mind az malommal együtt nagyobbára az ns. szék építette s magam interesemmel s pénzemmel is toldottam; lelkiismeretiben szóllván azt is gondolja meg, boszúmra mennyi sok pénzemet költé s tékozlá el: azért elégedgyék meg avval és ne essék nehezen, ha nem lévén miből, most semmit sem hagyhatok.

Úgy vagyon, hogy *Apor Jósef* fiam mind Nagy-Szombatban való tanúlásakor, mind Nagy-Szombatból való lejövetelekor nem kevés szomorúságomra volt, haza jővén pedig noha legnagyobb anxietásban, szomorúságban voltam és afflictioban, nem hogy vígasztalt volna, sőt ő is szomorúságokkal illetett, sőt nemcsak szomorúságomban nem vigasztalt, sőt engemet öreg atyját elhagyott, két vagy három esztendeig boszúmra külön lakott, voltak egyéb dolgai is, az melyek méltán szomoríthattak, de mivel ottan ottan azután láttatott valami kevésben kedvemet keresni, mind eddig való apprehensiomot letenném, de mivel egy feslett erkölcsű, boszorkányoztató (az mint előttem bizonyoson constal) *Benkő Anna* nevű ,néhai Benkő Ferencz leányához adta magát, annak kedviért apját, anyját gyakorta megvetette, szemtelenűl vélle társalkodott, sok szép intésimet be nem vette, öreg apját, anyját koporsóig megszomorította, sőt bizonyoson (ha csak Isten meg nem gátolja) feleségűl el akarja venni, az Aporháznak és névnek örökös gyalázattyára, sőt az Apor familiát föld alá akarja böcsületiben, s hírében, nevében nyomni, annak az fertelmes, feslett, gaz természetű gaz személynek kedviért ártatlan testvér hugát már tizenkét esztendeje hogy üldözi, mindenütt gyalázza, szerencséit elrontotta: ezekre az okokra nézve, volna egymás kiváltképpen való okom is, de avval lelkemet terhelni nem akarom, mely keserves apai és anyai szívet megsértő dolgaiért, noha az szegény bátyám gróf Apor István az testamentomot úgy hadta, hogy az én holtom után fiú ágon levő gyermekeimé legyen, az mit nekem hagyott, de ha általlátta volna szegény, hogy nekem ilyen Apor nevet meggyalázó, az Apor nevet földbe temető fiam leszen, bizonyosn az ilyen fiúnak semmit nem hagyott volna, sőt az micsoda természetűnek ismertem, el is csapta volna maga mellől és minden keresményiből kitagadta volna és noha az szegény bátyám nem teszi fel

testamentumában, hogy minden fiúnak jusson az, az mit nekem testalt, hanem csak az fiú ágnak, innét hatalmam vagyon, hogy az ilyen erkölcstelen fiat kitagadjam, s az jó erkölcsü fiamnak hadgyam, az mint hogy in tantum, in quantum auctoritatem habeo, gróf Apor Istvánnak minden reám deveniált, akármi névvel nevezendőből kitagadom, mint olyan degener fiat, az ki mind engem, mint néhai gróf Apor Istvánt, mind az egész Apor házat, nevet meggyalázza; hogyha penig ebből pertpatvart akarna indítani, az több fiaim senki más bíró előtt meg ne feleljenek, mert az szegény gróf Apor István az ő testamentumának örökös bírákat rendelt, az többi között az kolosvári Jesus társasága kolosvári cellegium t. pater rectorát, ha penig Apor Jósef idegeny bírák előtt indíttana ebben pert, úgy is az szegény gróf Apor István testamentuma szerént mindenütt elvesztené: azért átok alatt hagyom az több gyermekeimnek, hogy az én akaratomból az gróf Apor István keresményiből semmit se adgyanak másként, hanem az említett kolozsvári p. rector uram valamit találna itilni; kérem penig fiúi engedelmességgel t. említett p. rector uram semmit ne favorizaljon, egyességre ne is intse őköt, hanem secundum Deum et iustitiam eius igaz szerzetesi conscientiaja szerént dirimalja. Az mi keveset én kerestem penig, átkozottak legyenek az több gyermekeim, ha csak egy kis pénz érőt is adnak neki, hanem az ide alább való dispositiom szerént oszszák fel egymás között.

Az tövissi jószágot pro interim csak azért engedtem vala oda Apor Jósefnek, mert örökösön neki nem adtam, ott is kivált az menyiben nekem pénzem vagyon rajta, de azon kivül is ha lehet s úgy itili p. rector uram is, az mennyiben az szegény Apor Istvánnak is pénze vagyon rajta, ebből is kitagadom, mert én azon tövissi jószágot csak azért engedtem vala nagyobbára oda, hogy az mellől az feslett erkölcsü Benkő Anna mellől eltávozzék, és magát, cselédit abból ruházza, de egyik conditiot sem töltötte be, azért nem hogy az jószágot engedjék neki, sőt részt se adgyanak az több gyermekeim *Tövisből*; oda értem, hogy ha életemben is elvenné azt a feslett erkölcsű Benkő Annát feleségül, vagy penig holtam után is, úgy legyen mindenből kitagadva, hogy ha penig vagy éltemben maga characterihez hasonló feleséget venne, vagy penig holtom után is lemondana azon feslett erkölcsű Benkő Annáról, s nemzetségit avval meg nem gyalázná, az ide alább való dispositiom szerént osztozzék ő is.

Az én édes kedves, nekem mindenekben kedvem kereső s kedvem betöltő, lelkem édes fiamnak *Apor Jánosnak*, mivel Nagy-Szombatban is dicsőségesen viselte magát, első magister philosophiae lett, melyben az én böcsületemet is nagyon terjesztette, onnan böcsületesen haza érkezvén minden tétovázás nélkűl mellém jött, akkor is én nagy anxietasban, nagy szomorúságban és üldözésben levén, mellém jött mindgyárt, mellettem s velem tűrt, szenvedett, üldözéseket szenvedett miattam, mégis vigasztalásomra mellettem megmaradott, kedvemet mindenben betöltötte, soha meg nem szomorított, s másokkal is magát mind szerettette s ma is szeretteti, melyre most is atyaiképpen intem az édes fiamot, azután is azt kövesse: azért mindazokban, az melyeket neki hagyok, az több testvér atyafiainak részt ne adgyon, azon kivűl osztozzanak, részibe ne vegye, hanem részin kivűl legyenek övé, lévén nekem azon kivül is négy-öt annyi keresményem, az melyekből az oda fel Apor Józsefről irt conditiok szerént osztozzanak. Hagyom azért neki csak magának ajándékon az *vasas-szent-iványi* jószágnak felit, az felit penig vegye maga részibe, úgy hasonlóképpen az vasas-szent-iványi és Vasas-Szent-Ivány körül levő falukban való adósságoknak felit, az más fele menyen részében, azon más dimidietással az Apor Jósefről irt conditio szerént; ha János fiam részében nem akarná venni, osztozzanak az fiak s maga is Apor János az gróf Apor István testamentuma szerént. Az *Széphavason* és *kászonujfalui* határon valamennyi szénafüvet vettem, hagyom Apor János fiamnak, az *valáli* határon való szénafűvel osztozzanak az conditio szerént az több szénafűvel. Az mely *arany lánczot* az császár nekem küldött, azt is Apor János fiamnak hagyom, úgy, hogy ha csak az elkerülhetetlen szükség nem kévánja, átok alatt el ne adgya, úgyis az fiú ágat kénáltassa meg; ha penig neki fia nem lenne, legyen az fentirt conditio szerént azon fiué, az kinek fia leszen, hogy az familiánk böcsületire maradgyon meg az fiú ágnál; de ha László fiamnak is fia nem lenne és Apor József ugyancsak elvenné azt az feslett erkölcsű Benkő Annát elveszi *(így!)*, az ő fiú ágon levő maradékjáé ne legyen, hanem legyen Apor Anna leányomé; ha neki is férfi maradvája nem lenne, tegyék és adgyák az kolozsvári Jesus társasága templomában való boldogságos csudálatos szent képnek; az míg penig az fiú ág fenmarad, az Apor Jósef maradváján kivül, ut supra familiánknak dicsőségire maradgyon meg az fiú ágnak. Az *jaspis aranyos kis kanna* magam keresményem, hagyom

Apor János fiamnak. Az szegény gróf Apor István *magos ürmös borivó kannáját* belől aranyos, az szegény gróf Apor István neve rajta, azt is hagyom Apor János fiamnak, az mint mikor Nagyszombatból lejött vala, még akkor is neki igirtem vala; ez is, ha lehet sub conditionibus, ut supra, maradjon az fia ágnak. *Az misemondó egyetmásomot* is hagyom Apor János fiamnak, úgy az *kerek török sátort is*. az *pecsétnyomó arany gyürümöt* és az mely kis *czápa pohárból* ivutt eddig is, Apor János fiamnak hagyom, úgy hogy ezek része kivül legyenek az ő hozzám való szeretetiért; az többiből penig együtt osztozzék az többivel.

Apor László fiamra sincsen panaszom, hogy kedvem ne kereste volna, azért is ha csak Apor Jósef nem resipiscal, az én itiletem szerént neki az gróf Apor Istvánról devenialt bonumokban nincsen része s kivált ha kolosvári pater rector uram is megitili: tehát az Apor Istvánról reám devenialt mind jószágot, mind pénzt, Apor János és László fiaim oszszák két felé; de ha csak nem resipiscal, semmi nemű keresményemben akár mi néven nevezendőben neki ne adgyanak, hanem az fiu-jószágban az két fiam, az anya-jószágban penig az két fiam és Apor Anna leányom oszszák három felé; de ha Apor Jósef fiam resipiscal, osszák egyaránt. Apor László fiamnak külön hagyok három gyermek lovat, egy *trébelyezett aranyos kannát*, az *arany gyürümöt*, az kiben az zöld kő vagyon, csináltasson pecsétnyomó gyűrűt belőlle. Apor Jósefnek adtam volt az szegény Apor István gyémántos pecsétnyomó gyürüjit, annak sem volt embere, hogy meg tudta volna tartani, elvesztette, nekem nagy szomorúságomra.

Apor Anna édes leányomnak, mivel az szegény gróf Apor István testamentuma kirekeszti az leány ágat, lelkem ismerete megsértése nélkül abból ugyan nem hagyhatok, hanem hagyok in specie száz körmöczi aranyat, ötszáz magyar forintot, azon kivül készpénzt és mivel magam industriamból is kerestem az fiaimnak az én itiletem szerént eleget, az adósságból is adgyanak neki az fiaim ötszáz magyar forintot; javallom, hogy az vérdi és szent-ágotai ötszáz forintot adgyák neki, ezt abba computalom, az mint száz aranyat superaddáltam az fiscusnak az gajnári és gesesi jobbágyokra; azonba magam keresményemet, az nagyobbik ezüst *kávé-főző ezüst korsót*, úgy az mely nádméz tartóban az hat apró ezüst kalán vagyon az kis kalánokkal együtt, egy ezüst *gyertyatartót*, az két kisebbik közűl, az nagyobb *nádméztartó scatulyát*, az ezüst *creden-*

tiát, az mely az feleségemnél vagyon; jól tudja az feleségem, hogy mikor az atyafiainál megosztozék, az tizenkét eszszejáró ezüst pohár ugyan részben neki juta, de az nagy ezüst aranyos fedeles pohárért száz harmincz forintot fizeték az atyafiaknak, az mint az jószágokot osztozásra inventáltattam vala: azért azt a százharmincz forintot is, vagy ha az pohárt akarják neki adni, hagyom Apor Anna leányomnak, de mig Isten az anyját élteti, addig az mik az anyja kezinél vadnak, ne igyekezzék kivenni. Item valamennyi clenodiumot néhai Hun commisariustól vettem, és Henter Sigmond uramtól, mik azok és az tűztől mi maradott meg, s gróf Haller János uram miket adott vissza, mind ezeket az feleségem jól tudgya, talám maga is az édes leányom: azokot is mind hagyom az édes leányomnak Apor Annának, melyek az édes anyja keziben vadnak, azon kivül valamit az anyai jószágban kerestem, mindenből része legyen.

Vagyon az feleségem keziben egy *gyémántos keresztem*, egy gyémántos *arany rósám*, az kereszten az szegény Apor István neve van, ezek Apor Istvántól jutottak; ha Apor Jósef resipiscalna: az gyémántos kereszt legyen övé, az arany gyémántos rósa vagy medály Apor László fiamé.

Item az feleségem keziben vagyon az *mátkás gyűrüm*, tizenhárom vagy tizenöt gyémánt benne: azt hagyom Apor János fiamnak; ha pedig Apor Jósef nem resipiscal, az mellől az fertelmes Benkő Annától, tehát mind az keresztet, mind az rósát, mind az mátkás gyűrűt Apor János és László fiaim oszszák igazságosan és atyafiságosan ketten két felé.

Az szegény gróf Apor István csináltatott volt csak tulajdon magam számomra, az kit nekem is ajándékozott, *huszonnégy egybejáró ezüst aranyos poharakat*, az melyeknek az egyike az feleségemnél vagyon: azokat is mind az gyermekeim közül annak hadnám, az melyiknek akarnám, mert tulajdon csak nekem csináltatta az szegény gróf Apor István, de az gyermekeimtől nem akarom elidegeníteni, azokat is ha csak Apor Jósef nem recedál Benkő Annától, vagy el találná venni familiánknak gyalázatjára, feleségül azt a feslett erkölcsű Benkő Annát, tehát az két fiam Apor János és László oszszák két felé.

Ezeken kivül vagyon gróf Apor Istvántól nekem jutott három *ezüst tál*, ketteje az feleségemnél vagyon; egy ezüst aranyos *koczkás pohár*, ez az feleségem keziben vagyon, ezt az pohárt amaz nagyhírű vitéz generalis

Donatus Comes ab Heisler adta volt az szegény gróf Apor Istvánnak ajándékon: ezekből ha az gróf Apor Istvánról reám devenialt bonumokban részt itíl kolosvári p. rector uram Apor Jósef fiamnak, úgy adgyanak részt; azonkivül vagyon tulajdon keresményem, és még senkinek nem hadtam, tizennyolcz pár ezüst nyelű *késem*, tizennyolcz ezüst *kalán*, ezekben négy pár ezüstnyelü kés és öt ezüst kalán az feleségem keziben vagyon, két öreg gazdálkodó ezüst *kalán*, ennek is az nagyobbikja az feleségemnél vagyon. három ezüst karika, egy ezüst *étek melegítő*, egy öreg és két kis globis forma ezüst *sótartók*, ennek is egyike az feleségemnél vagyon, két ezüst massa csésze, gyümölcsnek való, kolosvári Olasz Andrástól interesben deveniálának reám. Az Anniskának hagyott egy ezüst gyertyatartón kivül vagyon három ezüst *gyertyatartóm*. azok közül egyike kisebb, az két kisebb *gyertyartó* az feleségemnél vagyon, egy ezüst *hammarevö (így!)*, ezüst alája való tokjával együtt. egy kis fejér *ezüst pohár*. azonkivül, az kit Apor Anna leányomnak hadtam, vagyon egy kisebb *kávéfözö ezüst korsó*. egy ezüst aranyos *csésze*; ezeken kivül lehetnek még valami apró ezüst portékáim, az melyek az feleségemnél lehetnek, bízom az feleségem igaz lelkiismeretire, ha találnának lenni, adgya elé: mindezeket az két fiam Apor János és Apor László atyafiságoson oszszanak két felé, ha pedig Apor Jósef resipiscal attól a fertelmes Benkő Annától, az fiaim oszszák három felé. Apor Anna leányomnak az Gesesre s Gajnárra superaddált száz aranyat, hogy ezen kevés ezüst portékában neki része ne legyen, azért hadtam.

Pura adósságok, az melyek az szegény Apor Istvánról reám jutottanak ezek: Brassónál circiter ötezer száz forint, Nagy-Sink székben Szent-Ágotán kétszáz forint. ugyan Nagy-Sink székben Verden háromszáz forint; evvel az ötszáz forinttal javaltam, hogy az fiaim excontentálják Apor Anna leányomot, az mint az gesesi és gajnári superaddált száz aranyat neki hadtam. Nagy-Sinken magában circiter ezer száz hatvan forint, Benében, Kőhalomszékben ezer forint, Medgyesen az városnál hétezer forint, Tövis körül százhusz forint, Vasas-Szt-Iványban s körülötte vagyon adósság még azon kivül, az kit Apor János fiamnak hadtam circiter háromszáz forint. Ezekből ha részt itil kolosvári p. rector Apor Jósefnek, adassa ki az két fiam Apor János és László az Apor Jósef részit, si autem resipiscal ő is absque controversia vegye ki részit. Száraz-Patakon is (ezek magam pénzeim) vagyon tizennégy forint.

vagyon pénzem magamnak Galaczon és Ohábán kétszáz forint, vagyon Fejérvármegyében Martonfalván (ez is az szegény gróf Apor István pénze) nyolczszáz forint, ennek az interesire bort szoktak adni. Item vagyon Brassóban készpénzem az vasládában circiter kétszáz német forinttom, noha több is lehet, azt temetésre fordítsák az fiaim, az mi ebből megmarad, oszszák az szegényekre. Azon kivül vagyon actu kezemnél háromszáz ötvennégy arany, noha Isten éltetvén ez után bizom több leszen, Miklósvárszéknél buza ára ezer forint: ezekből ezer forintig készpénzül excontentalják Apor Anna leányomat, ide értvén az száz körmöczi aranyat az gesesi s gajnári pénzért, azért rendelem neki az szent-ágotai és verdi pénzt, hogyha azt az fiscusnak nem kellett volna adnom, azt az száz aranyat is készpénzül neki szántam volt, az többit Apor János és László fiaim oszszák két felé; de ha Apor Jósef recedál attól az feslett erkölcsü Benkő Annától, neki is menjen ki az része, másként ha nem recedálna, ha vagy feleségül elvenné, örök átok alatt semmit se adgyanak neki. Ha ezeken kivül valahol valami adósság vagy készpénzem lenne s találtatnék, az fennirt mód szerént osztozzanak az gyermekeim. Vagyon három órám, mivel Apor Jósefnek azonkivül is vagyon órája, az zsebbe való két kis óra közül, az melyiket Apor János fiam szereti, az legyen övé, az másik legyen Apor László fiamé, az asztalra való nagy órát javallom adgyák el és ha resipiscal Apor József, legyen az hármoké, másként csak Apor János és László fiaim oszszák el. Elfelejtettem volt az ezüst portékák között leirni, vagyon hat eszszejáró fincsia forma csészécskéim: azokot is az fiaim az megmondott conditiók szerént oszszák fel egymás között.

Az aranyas *fegyvereket, szerszámot, nyergeket* még életemben kiadtam volt az édes fiaimnak; Apor Lászlónak nem adtam volt: azért az fiaim ha conditio szerént ketten osztozhatnak, ketten, ha pedig csak Apor János fiammal osztozik Apor László, tehát Apor László fiamnak az fegyverekért az jószágok proventussából adgyanak száz magyar forintot. Az vasládámat hagyom Apor János fiamnak, az *ciprus ládát* Apor Anna leányomnak, az magam flintámot Apor László fiamnak ezek közül kivevén már az mit elhadtam, szőnyegeimet, sátoraimat, ládáimat és az mi kevés portékák az ládákba találtatnak, tálaimot, tányéraimot, melyeknek nagyobb része az feleségem kezében vadnak, és az registromban meg vagyon számok, az édes fiaim, lányom oszszák az fennirt

conditio szerént Apor Jósefről, az mint oda le irám; egy szóval minden felkelhető réz, vas és ón portékáimot az szerént oszszák; de az gróf Apor Istvánról reám devenialt *szőnyegeket* csak az fiak oszszák, hanem az gróf Apor Istvánról devenialt szőnyegekben adgyanak Apor Anna leányomnak két tisztességes új szőnyeget.

Az leány ágat illető jószágok ezek: Csik-Somlyó és az egész csíki jószág, Nyujtód, Galacz, az kövesdi jószág, az sebessi, gajnári és alsó-gesesi részen kivül; ezeket az édes négy gyermekeim oszszák egyaránt az keresményemen kivül, melyekben, ha csak nem resipiscal, Apor Jósef fiamnak része ne legyen. Csak az fiakot illető jószágok ezek: Torja, itt az szegény nagyapám öregbik Apor Lázár keresménye, az Incze és Zölde nevű jobbágyok, az melyeket én eddig nagy fáradságommal, költésemmel oltalmaztam meg, az Sándor János és Mihály jószágok, az Sándor Jánosé örökösön vagyon, az Sándor Mihályé zálogon, az mint emlékezem nyolczszáz forintokban, de ezen az Mihály részin csak egy jobbágy vagyon; ezt az Sándor János és Mihály részit gróf Apor István kereste, az kis-kászoni Miklós Istvánt és Mártont gróf Apor István vette, de én superaddáltam reájok; Szent-Léleken és Kis-Kászonban az Nemes János részit én foglaltam el adósságban, az mint az registromból kiláczik. Kis-Kászonban Miklós Pált én cseréltem vala Nemes János uramtól, maga Miklós Pál deficialt, de az jószágát örökösen vettem meg említett Nemes János uramtól. Azonba mennyi jobbágyot, szántóföldet, szénafüveket kerestem az contractusokból kiteczik. Fejérd, Ohába, fiscalis, az donatiot olvassák meg minden fiscalis jószágokban az fiaim és igen observalják. Tövisnek egy része fiscalis, az kit ma is Macskási, vagy Kapi résznek hínak, más részit az Ujvári familiától foglaltam el, ha jól jut eszemben négyszáz forintban, az vendégfogadót egészlen magam építettem az magam jobbágyimmal és pénzemmel, az fundust penig mindenik fordúlóban tíz-tíz köböl fereje földdel és husz szekérre való szénafüvet az feleségemnek Kálnoki Borbálának Tövis városa adta örökösön azért, hogy az Tövis városa privilégiumát kiszerzette; jól reá vigyázzanak penig az édes gyermekeim, hogyha szintén az fiscus kiváltaná is az Macskási vagy Kapi részt, csak kezekben maradna, az mit az város adott és az mit elfoglaltam az Ujvári adósságban; hasonlóképpen observálni kell, hogy az vecserdi jószágból is vittem én oda jobbágyokot, másféle idegeny jobbágyokot is vittem én oda, az kik nem az Macskási

vagy Kapi rész után való, ha azért azt az Macskási részt kiváltaná is az fiscus, ezeket az jobbágyokot az Ujvári fundusra elszállíthatják. Azt is vegyék eszekben az fiaim, hogy Tövisen az vendégfogadó és azután járandó szántóföldek és szénafű in tantum in quantum az feleségemnek Kálnoki Borbárának adta Tövis városa, Apor Anna leányommal is köz, ha csak mi kevés jószágok megmarad is Tövisen azt igen megoltalmazzák, mert eljöhet még az idő, hogy még az tövissi csak kevés jószág is igen drága jószág leszen, az mint értem olyan időt, hogy igen édes kedves vala az tövissi jószág, ha ki csak mi keveset is birhatott Tövissen. Vasas-Szent-Ivány fiscalis, de itt azt observalják, hogy ha az fiscus redimalni akarná, mikor az szegény gróf Apor István az fiscustól megvette, az szőlő egészlen puszta volt, az mint kiláczik az akkori szamosujvári udvarbíró resignatiojából, az mely az inventariumok között vagyon, az szőlőnek építésit juro pretendalhattyák az fiscustól, ha ki akarja váltani; másodszor azt observálják az fiaim, hogy az mely négyezer forintot az mint eszemben jut (hiszem a contractus megmutatja) Vasas-Szent-Iványért attam Apor Lázár öcsém uramnak, azon pénzzel vette meg menyem aszszony Apor Lázárné Kapi Theresia aszszony az testvér öcscsétől Kapi János uramtól az Doboka vármegyei viczei és más falukban hozzá tartozandó részit, én pedig az mint világosan kijő és az contractus megmutattya, olyan conditioval adtam azt az négyezer forintot (mert noha Vasas-Szent-Ivány csak háromezer hatszáz magyar forintokban vagyon inscribalva, de levén Apor Lázár uramnak holmi adóssági Vasas-Szent-Ivány körül, azt is felváltottam), hogy Isten kitől őrizze Apor Lázár öcsém uramot, hogyha az ő kegyelme fiú ágon levő maradéki deficialnának és csak leány ága maradna, azon pénz az ő kegyelme leányira ne maradjon, hanem immediate az én fiú ág maradváimra szálljon az az pénz vagy pénzen vett jószág és így mind az fiaim, mind az fiaim successori erre igen jól reája vigyázzanak, az contractus az leveles ládában vagyon, de hogy ezt az contractust az fiaim az captalanba beadgyák és ennél penes requisitorias párba kivegyék azt javallom, ne hogy eltévelyedgyék. Az mikvári dézsmát Kőhalom székben kétezer német forintban Leopoldus császár atta nekem magamnak fiú ágra, ha resipiscal Apor Jósef fiam, az oda fel leirt conditio szerént oszszák az fiaim három részre, de ha Jósef fiam ugyancsak nem resipiscal, az két fiam Apor János és László oszszák két felé; ha penig az fiscus ki

találja váltani kétezer forintban lévén, az pénzt oszszák egyaránt az feljebb irt conditiok szerént; mivel pedig az *sibriki* dézsma is Kőhalom székben és az homorod-szent-péteri donatio egyben van foglalva és az sibriki dézsmát b. Korda György uram birja, az donatio az b. Korda György uram levelei között vagyon.

Ha az tatár az 1717 esztendőben el nem hajtsa az ménesemet, bizony kanczájok is elég marad vala az gyermekeimnek, mert egy Hunk nevű német commissariustól is csak magam vettem vala négyszáz forint ára kanczákot. Az szegény gróf Apor Istvánról is szépen jutott vala, de azt egytől egyig elhajtá az tatár; szarvas barmom is elég vala, s eleget hagyhatok vala, de azokot nagyobb részin az dög elveszté: azért külön Apor Anna leányomnak hagyok négy kanczát s hat tehenet, az több minden névvel nevezendő négylábú marháimot az négy gyermekem, Apor Jósef, János, László és Anna oszszák istenesen; de ha Apor Josef nem recedál Benkő Annától, egy borjúfarkat se adgyanak neki.

Minden könyveimet, ha Apor Jósef megböcsülli magát, az három fiam oszszák igazságoson, ha penig Apor Jósef meg nem becsülli magát, csak Apor János és László fiaim oszszák kétfelé és mivel nekem *szép könyveim* vadnak, ha némelyek kicsidek is, de ne contemnálják, még az gradualis könyveket is, mert sokat tanolhatnak belőlök; kérem az *könyveket böcsüljék meg; az mely könyveket penig magam conponáltam, az familiákról és Erdélynek vicissitudojáról, úgy Erdélynek az régi szokásáról, melyet Metamorphosis Transylvaniae attam ki:* ennek ketteit, úgy mint az familiákról az néhai Márton Miklós deák írásában, az kiben több vagyon, Apor János fiam átok alatt tartsa meg; úgy még vagyon egy exemplar, ha valamelyik fiam rajta nem kap, úgy azt is tartsa meg Apor János fiam, ezek másutt sohult meg nincsenek, hanem az Jesus Társasága collegiumának attam ki Kolosvárott; ugyan átok alatt hagyom, senkinek ki ne adgyák, hanem ha valaki párban kévánja, párba ki adhatják, mert én, mikor ezeket componáltam, sok költséggel, fáradsággal jutottam hozzá.

Az jancsár kardomat [1] pure hagyom Apor Jósef fiamnak, az nagy *leveles láda is* maradgyan annál az fiamnál, az ki conservator literarum leszen.

---

[1]) A csasádi hagyomány szerint Kara Musztafa nagyvezér adta Bécs ostromakor Apor Istvánnak. Máig is megvan báró Apor István úrnál Abosfalván nagy hosszú, bőrrel bevont fatokkal.

Én pert sokat az gyermekeimre nem hagyok: csik-szent-mártoni Balás Deákné Kisfaludi Christina aszszony perel az Incze és Zölde jobbágyokért Tarnóczi jusra, az melyet in foro inferiori megnyertem, táblára vagyon appellálva, ebben kell felvenni, hogy ha lehet rejiciáltatni kell, mivel az transmissio manca, mert allegalta az pars adversa az János király donatioját s az transmissioban nem inseraltatta, abból penig pro futuro az kálli jus, és az feleségem kézdi-szent-léleki jószága iránt sokat tanolhatnak jövendőben az gyermekeim.

Másodszor perel az kézdi-szt-léleki Csintalan ágan az Kis familia jobbágysága iránt az Szaniszló familia avagy Könczei Gábor és az több atyafiak: abban azt kell megláttatni, hogy hamis relatoriával éltenek, midőn in figura judicii az bizonyságok megtagadták, hogy ők azt nem felelték, az mi az relatoriában vagyon, ezt is in utroque foro megnyertem, táblára van appellalva, az mely fundamentumon defendaltam mind az két pert, csak legyen jó procatorok, táblán se féltsék egyik pert is. Csíkban perel taploczai Damokos István az menye Tatár Judit képiben, az borsovai Tatár nevű kertért, avagy szénafüért és noha az csíki törvény szerént in foro inferiori megnyert, mindazonáltal csak legyen jó procator, az mely fundamentumon én defendaltam, legalább táblán ne féltsék; ezt az kertet én jó szívvel kiadtam volna, ha bizonyos lehettem volna benne, de mivel az szegény bátyám gróf Apor Istvánnak saczczban atták volt, supponáltam, hogy örökösön atták, mivel decretalis ratio vagyon benne; mindazonáltal ha valaha megbizonyosodnának bizonyosan az gyermekeim, hogy zálogban volna, átok alatt adgyák ki. Azonban egynehány jobbágyot kérettem fel, kikről az relatoriák megtudnák, azokot se hadgyák az gyermekeim.

Az mint életemben is lelkemnek nagy fájdalmával azért az feslett erkölcsü Benkő Annáért és hasonló más fertelmes személyekért üldözé Apor Jósef az szegény édes kedves leányomat Apor Annát, kétségkivül holtom után ha módgyát ejtheti, tudom bizonyosan szegényen az mit elkövethet, elköveti s el sem mulattya: azért Apor Anna édes leányomat bízom és hagyom az én édes kedves lelkem fiamra Apor Jánosra, kivált ha Isten az anyját addig kiszólíttaná ez világból, vegye maga mellé és az mind addig egymást szerették atyafiságosan, úgy holtom után is azon atyafiságos szeretettel szeressék egymást; intertentiójára az fiaim az atyai jószágokból excindáljanak, vagy az mint

emberséges jó lelkű emberek fogják itilni intertentiojára, kiki az maga részéből szakaszszon. Lakadalmat penig, Isten szerencsét adván neki, csinálјanak tisztességest neki. Apor László édes fiam is, az mint látom még gyenge gazda, azért intem, hogy az mig megházasodik, Apor János bátyjának fogadja szavát, igyekezzék maga caracteri szerént házasodni, s menjen jól végire, micsodás gazdaszszony, az kit elveszen, az mint hogy atyai szeretettel kérem is Apor János fiamot, ha szavát fogadgya, viselje gondgyát, mert én Apor János fiamot rendelem majoresconak, mivel az mint veszem észre Apor Jósef föld alá akarja mind magát, mind nemzetségit temetni. Azért az édes fiamot Apor Jánost felette kérem, mivel nagyobbára reménységem benne vagyon, ő is igyebezzék tisztességes maga caracteri szerént házasodni és az mint eddig (kiért az Isten mind ez világon, mind az másikon ezer áldást adgyon neki) az olyan feslett életű személyekhez magát nem adta és engem avval nem szomorított, úgy ez után is azon szép hírit nevit tartsa meg.

Nota valde bene, azt is igen observálják az fiaim, hogy az szegény gróf Apor István testamentuma szerént valamit gróf Apor István az feleséginek Farkas Susannának és mostoha fiának Korda Sigmondnak hagyott, hogyha az említett Farkas Susanna és az Farkas Susanna édes fia Korda Sigmond deficialna fiú ágon, tehát valamit az feleséginek Farkas Susannának és mostoha fiának Korda Sigmondnak hagyott, mindjárt jőjön vissza az Apor familiának fele, fele Isten dicsőségire menjen, felire az eclesia részire az öreg Korda Sigmond megalkutt az eclesiával, úgy hogy ha ma Korda Sigmondnak csak az leányi volnának is vagy maradnának is, ma semmi keresete az eclesiának az Korda Sigmond leányin nem lehetne s nem is volna; de az Apor familiával meg nem alkutt, azért az Apor familiának igaz jussa és pretensioja fenn maradott, azért ugyan az Isten adgyon fiú magzatot báró Korda György uramnak, mert bizony defectussát fiú ágon nem kévánom, mindazonáltal — Isten kitől őrizze — ha deficialni találna fiú ágon, az fiaim tartsák magokat az szegény gróf Apor István testamentumához, az testamentumnak párja az leveles ládában vagyon, az original kolosvári p. rector uramnál, de Bécsben ad sanctam Annam az Jesuitáknál is megvagyon, itt nem kell erdélyi bírákot keresni s sollicitalni, ha reluctálódnának az Korda leányok, hanem az esztergomi érsek és az kolosvári p. rector örökös bírája az gróf Apor István testamentumának, azért pro iustitia administranda azokot kell sollici-

talni s másképpen ha nem lehetne, az fiaim közűl egyik annyiért ne sajnálják épen magához az esztergomi érsekhez elmenni, a testamentumot pro interim vagy Kolosvárról az pater rectortól vagy a Sancta Anna Bécsből kivenni; ezt penig nem úgy kell érteni, hogy ha csak maga Korda György deficiálna, hanem az Korda familia akármikor deficialna in semine virili és akármikor maradna in semine virili; azon kivül azt is observalni kell, hogy az mely negyven ezer forintot az feleséginek hagyott volt gróf Apor István, azonkivül az öreg Korda Sigmond Jalsoczki Ádámné Kapi Erzsébethnek eladta az viczei jószágot tizenkétezer forinton és az köhéri jószágot cancellarius báró Bornemiszsza János urannak háromezer forinton, ezeket is producaltatni kell. Az jószágokról micsoda jószágok jutottanak gróf Apor Istvánról az Korda familiára, az levelek megmutatják, de az contractus is megmutatja, az mint én Nemes János és Cserei Mihály uramék közbíróságában contrahaltam volt Brassóban az öreg Korda Sigmonddal; az clenodiumokról és argenteriáról csináltunk volt ugyan mü registromot, de mikor Rabutin megfogata, az mint feljebb írám, gondolom, hogy akkor elveszett, azért arról suo tempore az leány ágat az Korda Sigmondét erőssen meg kell esketni, vagy adgyák elé az hiteles registromot, az melyet én is subscribaltam; az mely contractust ineáltam penig én az öreg Korda Sigmonddal, az öreg leveles ládában megvagyon, más része eddig mellettem volt, de azt is azon igyekezem, hogy beteggyem az öreg leveles ládában.

Mivel Istennek titkában vagyon, ha az fiaimnak marad-e maradvájok, de ha szintén Apor Jósefnek maradvája lenne is, el találván venni azt az feslett erkölcsü Benkő Annát és attól maradna maradvája, átkozott legyen az, ki annak az maradványának az én keresményemből csak egy kis pénz árát is megengedi, hogy adjanak úgy, a kolozsvári p. rector uram megitili, hogy az gróf Apor István reám devenialt bonumok sem illetik Apor Jósefet, noha én igaz lélek szerént az szegény gróf Apor István testamentuma szerént megitílem, hogy olyan nemzetsége meggyalázó fiat az gróf Apor István keresménye sem illeti, lévén Isten jóvoltából nekem még két fiam Apor János és Apor László; de ha böcsületire talál házasodni, oda értem az ő maradvájit is, mert igaz lélekkel írom, hogy az miatt az feslett erkölcsű Benkő Anna miatt koporsómig úgy meg szomorított Apor Jósef, hogy halálomat is ez fogja közelíteni; Isten oltalmazzon minden keresztény atyát anyát ilyen

lelki-testi szomorúságtól, az mint engemet megszomorított Apor József, hogyha, mondom, ezen conditiok szerént az fiaimnak maradvája nem lenne, az leány ágat illető jószágokban az mit kerestem, azonkivül is Apor Anna leányomé lenne, de mivel a torjai jószágban ő *fiú-leány* lenne, tehát valamit Torjához kerestem, mind legyen Apor Anna leányomé, az gajnári, gesesi, sebessi rész övé legyen, mivel ő vér azokhoz is, de úgy, ha az fiaimnak maradvájok nem lenne. Torjából az örökösből pure ki nem tagadom Apor Józsefet, noha arra is találnék útat, mindazonáltal ha az két fiamnak Apor Jánosnak és Apor Lászlónak maradvája nem lenne: tehát az Torjához való minden keresményem, úgy az anyai jószágokhoz való minden keresményem ne Apor Józsefé és maradvájáé legyen, hanem Apor Anna leányomé. Az Tövisért és Vasas-Szent-Iványért adott pénzem, az tövissi vendégfogadó azonkivül is illeti Apor Anna leányomat, mivel az anyja Kálnoki Borbára kereste, noha én építettem, mind kivül való adósságaimmal együtt, ha Apor János és László fiaim deficialnának minden maradva nélkül, nem Apor Josefé, sem maradvájáé, hanem az édes leányomé, Apor Annáé legyenek.

Mivel azért az is Isten titkában vagyon, ha valamelyik gyermekemnek marad-e maradvája, Apor Józsefről ugyan observáltassék az sokszor leirt conditio, ha tehát az több gyermekeim is maradva nélkül deficiálna, tehát mind Torján, Nyujtódon minden keresményem maradjanak az *kantai conventualis klastromnak*. Nyujtódon keresményeim ezek, az mennyiben eszemben jutnak: az ojtozi szénafünek egy részit az szegény bátyám Apor Lázár kereste volt, az más részit oroszfalui néhai Forró Jánostól magam vettem, az réten egy darab szénafüvet én szerzettem, az búzás kertnek egy részit Apor Lázár bátyám szerzette, az többit én vettem, az martonosszegi nagy földnek az Almás felől való részit Apor Lázár bátyám szerzette, mind az két szélyin mind felsőnek mind alsónak én szerzettem egy-egy jó darabot, az Setei (?) Gábor jószágát, az mint kis Nyujtódon az udvarház vagyon az gyümölcsös kertben, az mint az kút vagyon, annál egy kevéssé idébb az kijáró uczáig, mint künn mint benn, az mint az örökös jószág, s ki s béjő, Apor Lázár szerzette. Az Csüdör Menyhártné Cseh Anna jószágát, az mint az contractus vagyon, az szegény Apor Lázár szerzette ötszáz forintokban, de ebben nagy törvény volt, mert az atyafiak azt pretendalták, hogy ötven forintnál többet nem adott volna érette az szegény Apor

Lázár, de én megörökösítettem és már bizonyosan ötszáz forintban vagyon örökösön; ehez való az nagy-nyujtódi nagy puszta az falu között, hozzá való szántó földekkel együtt. Azomba Henter Mihályné Székely Éva asszontól vettem az szászfalui határon hetvenkét forinton magam vicinumjában egy kis köblös földet; vettem ugyan az szászfalui határon osdolai Vas Miklós uramtól, ha jól eszemben jut, két földet, hét köblös, negyven forintban örökösön; vettem ugyanott az magam vicinumában szászfalui Jakabos Andrástól tíz vékás vagy három köblös földet; vettem az kis tanarokban az Orbai János maradváitól az magam tíz köblös fereje földem mellett hat köblös földet, annak az lábján ugyan az magam vicinumjában ugyan azoktól három köblös földet; az felső határban azon jussan szerzettem három köblös földet; ugyan az kis tanarokban az vizre menőben az gyep mellett három vagy négy köblös földet; item Faragó Ferenczné Saladi Judit és hilibi Gál Farkasné, ha jól eszemben jut az neve, az nyujtódi és szászfalui határon attak két darab földet; jure merito elhagyhatom pedig az Apor Lázár keresményit is, mert sine semine deficiálván Apor Lázár, mikor az felesége Mikó Anna férhez ment, G. Apor István az én tutorom készpénzzel fizette ki minden keresményiből Apor Lázárnak az feleségit Mikó Annát; egy szóval mikor az nagyanyám Imecs Judit az testvér atyafiaival úgy mint Imecs Ilonával és Imecs Frusinával megosztoztak, az regestrumban megvan mind nálam, mind az néhai Boér István maradváinál, abból megláczik mi az örökös (mert csak magam mennyit kerestem mind eszemben jut): az mi Nyujtódon örökös, menjen vissza az véreknek, ha az maradváim ut supra deficiálnak, az többi mind legyen az kantai barátoké. Lemhényben az Sigmond Tamás jószága felét, rajta lakó jobbágyot örökösön én szerzettem; Jakabos Györgynek az apját Apor István szerzette másfél száz forintban, az mely jószágban most Hala nevű jobbágyim laknak Lemhényben, azt az kertet Apor Lázár szerzette, ugyanott néhai öregbik Gyárfás Istvántól, úgy Osdolán is feles szántó földeket szerzettem; egy szóval az én tudtomra semmi eleinkről való örökség nincsen, hanem mind acquisitum. Osdolán Bukur András Apor István keresménye, Osdolán Bálint Mihály és Szászfaluban Farkas Mihály az én keresményim, ha valahol valami örökség találtatik Osdolán, menjen vissza az véreknek, az többi legyen az kantai conventualis barátoké, mind azokkal együtt, valamik eszemben nem jutnak. Csíkban az Daniel Ferencztől

vett jószágok jobbágyok jószágok (!) vadnak hatszáz forintban, item Jankó Péterné Damokos Susannától vett jószágok vadnak százhetvenkét forintokban, melyeket én szerzettem. Az ujfalui jobbágyokat hagyom az kantai barátoknak az nagy-kászoni jószággal együtt, az többit, az ki abból marad, az esztelneki és csíki klastromok oszszák kétfelé. Torján az sok keresményim bizony eszemben nem jutnak, az levelek megmutatják: az is, Torján valami keresményem találtatik, mind legyen az kantai conventualis barátoké. Az alsó-gesesi és gajnári portiokot, melyeket vérre reducalt volt Sebessi Menyhárttól G. Apor István kétezer száz forinttal és tőllem kifoglalván az fiscus, kételenítettem négyszáz kilenczvennyolcz forintokot superaddálni, azért mivel ugy hallottam, hogy Gajnár quondam ugyancsak az apáczáké lett volna: az gajnári, sebesi portiot, úgy ugyanott az Boér Pál uramtól és néhai Kálnoki Péterné Boér Sofia aszszonytól vett fundusok is *(így!)* hagyom Szebenben az *Ursulita* szüz apáczáknak, az alsó-gesesi portiot penig az sebessi részt hagyom az szebeni Jesuitáknak, hogy ha csak fával is segélcsék magokat; ezt penig ugy hagyom. hogy az ország törvénye helyben maradgyon, hogy örökösön nem hagyom, hanem ha valaki igaz vér találtatik, letevén az kétezer ötszáz kilenczvennyolcz forintokat, azon szent szerzetesek tartozzanak az igaz vérnek remittalni, az pénzt capitaléban letenni, hogy csak az interesse járjon pro communi usu. Kövesden vagyon egy kevés acquistumom, azt adják el, s legyen *az szebeni Szent Ferencz szerzetié.* Vagyon Galaczon, és Ohábán is valami kevés acquisitumom és Galaczon Ohábán circiter kétszáz forintom vagy talám több is, azok is legyenek az *fogarasi Szent Ferencz szerzetié.* Tövisset, az mint rehabealtám az Paulinusoktól háromezer háromszáz harminczhárom forintokkal s egynéhány pénzzel, azt hagyom az kolozsvári Semináriumnak hac conditione, mivel hogy az én gyermekeimet azon seminariumban neveltettem, tehát ha igaz Apor nevet viselő találtatik az seminariumban menni, in prima mensa legyen intertentioja, ha penig Apor néven levő nem találtatik, tehát tarcsanak olyankor olyanokot, az kik az eretnekségeket elhadgyák és az egyedül idvezítő apostoli római szent hitre állanak, de azoknak legyen ha lehet két-két tál étkek, s fél-fél ejtel sere in exemplum aliorum valamennyit, tarthatnak, mikor azok sem találtatnak, maradgyon ad dispositionem rectoris collegii societatis Jesu. Ugyan Tövissen az ujvári részt és százhusz forintot hagyom az *Tövissen lévő pauli-*

nusoknak; az vendégfogadóról az feleségem disponáljon, de ha nem disponalna, mivel hogy az én pénzemmel és jobbágyimmal épitetett és K.-Sz.-Lélekben és annál sokkal többet kerestem in conpensationem az is legyen az Paulinusoké. G. Haller János uramnál vagyon ezer forintom, melyről az recognitioja nálam vagyon és csak tulajdon magának attam, avval nem állhat elé, hogy az néhai édes leányom Apor Susanna testamentumot tett volna az urnak, mert én az néhai édes leányomnak azt az pénzt nem adtam, hanem magának ea conditione, hogy ha az néhai édes leányom sine semine meghal, tehát tartozzék nekem az pénzt megfizetni, azért maga is tartozik vélle: azt hagyom az *firtosi* conventualis barátoknak, hogy az capitalét letegyék és csak az interessivel éljenek s az capitale megmaradgyon és esztendőnként ad libitum mondgyanak szent miséket értem és ascendens lineamért s atyámfiaiért. Vasas-Szent-Iványért, az mint Apor Lázár öcsém uramnak az adóssággal együtt négyezer forintot attam, azonkivül mind azon s mind az körül való falukban felesen adósitottam, egy summában vevén, mivel én sodalis voltam az kolosvári congregatiokban, annak kétszáz forintja menjen pro sodalitate B. M. V. Kolosvárott, száza ugyan pro congregatione Agoniae *(így!)* Kolosvárott, hogy azokat capitalébau letegyék, az esztendőnként való interesse legyen az congregatioké, ha csak gyertyára is hadd legyen pénzek, még ott marad nekem négyezer forintomnál több, számba vevén, azt hagyom capitalében, hogy interessire tartassék egy juris professor, az ki secundum methodum juris Tyrocinii tanitsa az just.

Isten szent fiának érdemeiért oltalmazza öcsém uramat Apor Lázár uramat, hogy valahogy férfi ágon magva ne szakadgyon, sőt igaz atyafiságos lélekkel kévánom, hogy Isten in secula tartsa meg az ő kegyelme férfi ágát, de Istennél az áldás és Istennél az csapás, ha ő kegyelme férfi ágon deficialna, tehát az contractus szerént az mint oda fel emlékezet vagyon rolla, hogy menyem aszszony ezen négyezer forinttal vásárolta meg az testvér öcscsitől Kapi Jánostól az viczei jószágot, tehát azon négyezer forintot capitalébe tegyék le és az mint az szegény bátyám Apor István árvákról való dispositiojára az kolosvári Jesus társasága visel gondot, úgy erre is ne sajnálja gondot viselni s legelsőbben is tartsanak olyan árvákat, az kik eretnek atyától, anyától születtetnek, hogy az igaz apostoli idvezítő szent hitben nevelhessék fel őköt, hogy ha penig azok nem találtatnának, más árvákat is tarthatni.

Isten B. Korda Györgyöt is oltalmazza, hogy férfi ágon ne deficialjon, de az mint oda fel vagyon emlékezet rolla, ha deficialni találna, az mi az én részem lenne benne az szegény bátyám testamentuma tenora szerént, applicaltassék az convictusra és seminariumra. Az korod-szentmártoni szőlőköt magam kerestem, hagyom az udvarhelyi conventualis barátoknak. Az mi kevés készpénzem vagyon. vagy az mit avval megvásárolnék, hagyom az torjai templomnak harmadát, az más három részit hagyom az k.-sz.-léleki, nyujtódi, kozmási, csik-somlyai szent Péter és szent Pál templomainak, hogy az interessiből az templomokot épitsék és paramentumokot készítsenek. Az kolosvári házamat in tantum in quantum az kövesdi jószágommal is eseréltem, hagyom az árvák ispotályának, tartsák ott az árvákat; az két kertimet, szőlőimet hagyom az *ó-vári Franciskanusoknak* és az Szent-Péternél levő conventualis barátoknak, oszszák két részre.

Az mi kevés arany, ezüst, köves portékám vagyon: az császár atta arany lánczot hagyom *a kolosvári Jesus társasága templomában való csudálatos boldogságos szent Szűz képinek*, continuo tartsák rajta; az mi kevés argenteriam vagyon, két részit hagyom azon szent képnek, harmadát penig az csík-somlyói klastromban lévő boldogságos szent Szűz képinek. Az sátoraimot hagyom Apor Lázár öcsém uramnak, úgy valamennyi ón, vas, réz portékáim találtatnak. Az mi az szegény gróf Apor Istvánról reám maradott és megtarthattam, disponaljon kolosvári p. rector uram belölle, az én szándékom volna, legyen fundatio pro professoribus theologiae speculativae, az többi maradna pro capitali az udvarhelyi seminariumnak, úgy hogy az alsó-torjai szegény deákok, az kik tanolni Udvarhelyre mennnének, ante alios suscipiantur. Ezeket penig úgy értem, hogy ha Apor Jósefnek attól az feslett erkölcsű Benkő Annától maradvája maradna is, és az többinek nem maradna, az Apor Jósef Benkő Annától való maradékit. vagy magát Apor Jósefet átok alatt minden keresményemből excludalom és ha az más három gyermekemnek maradvája nem lenne, vagy ha lenne is, de azok deficialnának, az szerént minden atquisitumom menjen ad has pias causas, egyebem valahol valamim találtatik, mind hagyom az szegényeknek. Mindazáltal ha attól az fertelmes Benkő Annától recedal Apor Jósef, minden ellenem való dolgait atyai képpen megbocsátom és az több gyermekeimmel egyenlővé teszem, azonkivül az miket külön hadtam az több

gyermekeimnek; ha penig, vagy éltemben feleségül elvenné, úgy azon átok alatt semmi keresményemből ne participalodgyék; igyekeztem éltemben elidegenitteni azon fertelmes Benkő Annától, de semmit sem tehettem: azért ha éltemben el nem venné is, holtom után hogyha szintén mondaná, hogy el nem veszi, ne hidgyenek az több gyermekeim neki, hanem az mi neki kellene jutni, Apor János fiam mind addig conservalja és neki ki ne adgya, az mig megláttya, ha tisztességesen házasodik-e Apor Jósef, vagy máshoz férhez nem megyen az az fertelmes Benkő Anna; hogyha penig holtom után is el találná venni, tehát az minek neki kellene jutni, az két fiam Apor János és László mindgyárt oszszák fel ketten egymás között, ha penig abból valami illetné Apor Anna leányomat, adgyák ki részit.

Ha akkor, mikor meghalok, káplán lesz mellettem, adgyanak két aranyat ő kegyelmének.

Azt nem tagadhatom, hogy Apor Jósef fiam miatt megszomorodott és bús szívvel nem irtam volna ezen testamentumomot, másként hoszszas elmélkedéssel, az dolognak jól megvisgálásával, lelkiismeretem megtapogatásával, hanem átok alatt utoljára is kitagadom minden keresményemből és ha kolosvári p. rector uram megitíli, az mik G. Apor Istvánról reám devenialtak, mind azokból is, mint az Apor házat meggyalázó, böcsületit föld alá nyomó fiat; féljen s rettegjen az Isten boszúálló kezeitől, az ki ilyen öregségre jutott, őtöt tisztességesen felnevelő s tanolására s idegeny helyekre való járására sokat költő édes attyát koporsóig megszomorította és halálát édes attyának megszomorításával accelerállá; mindazonáltal ha ezen lelki s szívbeli megszomorodásommal (szánszándékkal ugyan bizony nem igyekeztem) ország törvényi ellen valamit irtam volna ezen az testamentumomban, azért tettem ide alább ország törvénye tudó jó lelkiismeretü bírákat, hogy azok visgálják meg és igaz lelkiismerettyek szerént decidálják; hogyha penig annak contraria canonica ratioját adhattya, hogy sine ratione exhaeredaltam volna, vagy nem lett volna teljes canonica ratiom reája: azt kérem nagy bizalmasan kolosvári p. rector uramot az theologusokkal conscientiose ne sajnálja decidalni.

Én nagy embereket nem rendelek testamentumom bírájának és executorának, hanem rendeltem s rendelem polyáni Mihálcz Jósef, kilyéni Székely Elek és ikafalvi Dombi János uramékat, vagy ha ezek közül valaki deficiálna proxime, bölöni Cserei János uramat, vagy ha ugyan-

csak defectus lenne valamelyikben, imecsfalvi Imecs Antal uramat, úgy, hogy az hármas numerus megmaradgyon, azon szeretetre kérvén ő kegyelmeket, az mint én ő kegyelmekhez voltam és én az menyiben lehetett ő kegyelmeknek szolgáltam, transferalom ő kegyelmekre minden auctoritasomot, adok egész jurisdictiot, ő kegyelmek ezen testamentumomnak legyenek bíráji és executori és az testamentum szerént decidalják, exequalják; hagyok ő kegyelmeknek külön-külön egy-egy gyermek lovat; hogyha az gyermekeim s kivált Apor Jósef refractariuskodnának, kérem az m. supremum dicasteriumot requiralják, hogy ezen testamentumomot etiam cum brachio manu tenealják, az minthogy magam is alázatoson kérem az m. supremum dicasteriumot Erdélyben, méltóztassék ezen testamentumomot etiam potenti assistentia manutenealni, hogy Erdélyben az degener fiak hadd vegyenek Apor Jósefben példát, mint böcsüljék apjokot s anyjokot s mint fogadgyák tanácsokot s szavokot és mint gyalázzák meg s mint nyomják föld alá szép familiajokot, kiért az Isten is az m. supremum dicasteriumot megálgya, s megfizeti.

Ezelőtt is tettem volt testamentumot Tövissen Miksa Miklós és Miksa György uramék subscriptioja alatt, mely vagyon az tövissi pater Paulinusoknál, de azt per omnia cassálom és utolsó akaratomnak és dispositiomnak ezt az testamentumomot declaralom.

Huszonnégy óránál tovább az testemet az föld színin ne tartsák az gyermekeim, hogy mivel boldogtalan életem volt ez világon, bár csak testem mentől hamarébb hadd nyugugyék, vagy Brassóból vagy Udvarhelyről predicallani jesuitát hijjanak, harminczadik napján halálom után azon egyetlen egy jesuita predicatioján kivül se predicatio, se oratio ne legyen, hanem egy kis exequia minden pompa nélkűl, az koporsómra se tegyenek egyebet fekete bakacsinnál, mert engem se predicatioval, se oratioval hejában ne dicsírjenek, ha magamot jól viseltem, jól veszem hasznát, ha magamot jól nem viseltem, avval, hogy holtom után dicsirnének, jobb nem leszek s se jobb hírem nevem fenn nem marad.

Hogy penig ez legyen utolsó akaratom és végső szándékom, magam subscriptiommal és pecsétemmel megerősítettem, az mely is tam jure canonica quam civili elégséges in piis legatis et quoad proles, ha hirtelen másokkal nem subscribáltathatnám, vagy hirtelen meghalnék, elég lehet subscriptiom és pecsétem, noha másokkal is igyekezem mentől hamarább subscribaltatni.

Irtam magam kezemmel az alsó-torjai udvaiházamnál septembernek második napján az ezerhétszáz negyvenedik esztendőben.

(P. H.) Apor Péter m. p.

Noha mü ezt az testamentumot meg nem olvastuk, de mivel előttünk az testans úr báró altorjai Apor Péter uram ő nagysága viva voce, hogy ez az utolsó dispositiója és testamentuma, mü is az ő Nagysága szavára fide mediante subscribaltuk. Al-Torja . Septembris 1740.[1])

Mihálcz Mihály
alsó-torjai nemes személy m. p.
(P. H.)

Mihlácz Péter
alsó-torjai nemes személy m. p.
(P. H.)

Dávid Könczei de Karatna
jur. assessor incliti com.
Albensis Transylvaniae.
(P. H.)

Uzoni Keserü Páll
nemes személy m. p.
(P. H.)

Ikafalvi László András
nemes személy m. p.
(P. H.)

Mivel oda fel ezen testamentumomban édes leányomnak Apor Annának rendeltem volt valami pénzt, mely pénzt nem szükség már, hogy az fiaim megfizessenek, mert az én édes leányomnak Medgyes széknél deponaltam pura magam keresményemet kétezer magyar forintot ea conditione, hogy ő is az édes leányom semmiféle parafernumot az egy lakodalmi vendégségen kivül ne kéványon, se ne vegyen, hanem az testamentummal éppen megelégedgyék. Igaz dolog, az beneiek hoztanak be nekem ezer magyar forintot, Apor István pénzit, de azt magam mellett tartom, hogy ha életemben többet kereshetnék, azt is elocalom, azért sem az testamentumban irt conditio szerént azt az fiaim vagy elocalják, vagy oszszák fel egymás között, ha penig ezen ezer forintnál több készpénzem találtatik, holtam után Apor Anna édes leányommal oszoljék egyiránt.

Nagy-Szeben 1. Martii 1741.

(P. H.) Apor Péter m. p.

Mü előttünk alább subscribalt személyek előtt viva voce igy referala mélts. báró Apor Péter úr ő nagysága,

---

[1]) Ez a záradék még az Apor Péter sajátkezű irása: a keltezés napjának üres helye kitöltetlen.

hogy mélts. Apor Anna kisasszonyról ezen appendixben inserált conditio és modalitas szerént tett volna dispositiot. Melynek nagyobb erősségére mü is fide nostra mediante recognoscalunk kezünk írásával és szokott pecsétünkkel corroboralvan.

Sign. Nagy-Szeben 2. Martii 1741.

Killyéni Székely Elek m. p. nemes személy (P. H.)	Imecsfalvi Imecs Antal m. p. nemes személy (P. H.)

Minek utána méltóságos liber báró altorjai Apor Péter ur ő nagysága Isten teczésiből in anno presenti 1752. ad diem 23. Septembris virradó éjszaka meghalálozott volna, jelen levén mü az tit. úr ő nagysága altorjai udvarházánál, jelenté méltóságos l. b. Apor János urfi ő nagysága minekünk, hogy az defunctus méltóságos urnak levén testamentuma az méltóságos urfi ő nagysága kezénél, három pecsét alatt való copertában, oly superscriptioval: Báró Apor Péter testamentaria dispositioja, melyet az fiam Apor János magam decessusa után két becsületes eclesiastica és ugyan két saecularis autentica personák előtt szakaszszon fel, et subscriptum erat: Apor Péter m. p.: mely parancsolatnak satisfacialni kivánván ő nagysága, kivánta mü előttünk aperialni, mely szerint attestalunk igaz hitünk szerént arról, hogy az coperta inviolate tapasztaltatott és continealta ezen testamentumot, melynek az hátára irtuk attestatumunkot.

Al-Torja 23. Sept. 1752.

Tamási György Kézdi és Orbai széknek esperestye és torjai plebanus m. p. Ikafalvi Dombi János m. p. nemes Kézdi széknek királybírája.	Paschalis Némethi ordinis ms. P. Francisci conventus religiosus et pro tempore cappelanus pie defuncti m. p. Al-Torjai Benkő János m. p. nemes személy.

(Eredetije br. Apor István úrnál Abosfalván.)

4.

Alsó-Torja, 1744. okt. 14.

Apor Péter feljegyzése gyermekei számára arról, hogy »melyik jószág illet leányt, melyik nem az örökösből«.

Hogy holtom után az gyermekim között veszekedés abból is ne következzék, melyik jószág illet leánt, melyik nem az örökösből, igaz lelkem szerént így írom le.

Az *nyujtódi* jószág, mely jutott reám az nagyanyámról, öreg Apor Lázárné Imets Juditról, az ifiabb Apor Lázár holta után háromfelé oszlott, gróf Apor Istvánra, reám és Thordai Ferenczné Apor Borbára, az atyám edgy testvér néniire; Apor Borbára Nyujtódnak harmadát életiig békességesen bírá.

A *kövesdi* és *galaczi* jószágok ugyan nagyanyám, Imets Juditról szállottanak Apor István holta után reám. Ezt, hogy az említett Apor Borbára fel ne osztassa, contractus szerént megalkudtanak Apor Istvánnal, az mint eszembe jut, az contractusban az edgyik bíró Kálnoki Sámuel, és ha csak el nem tévelyedett ez az contractus, az örökös levelek közett megvagyon. Életiig Apor István minden esztendőben adott azon jószágok excontentatiora minden esztendőben száz kalangya ősz búzát és száz kalangya tavaszt, és az torjai határban minden fordúlón hét-hét köböl fereje földet.

Az *csíki* jószág Apor Andrásné Lázár Borbáráról jött reánk. Ebből Apor István Cserei Mihályné Apor Ilona leányát, Cserei Juditot, öreg Cserei Jánosnét Baczonban az Kálnoki Bálint notán elvesztett jószágával excontentálta; világos tehát, hogy az míg leány volt az Apor házban, azokban az jószágokban birodamok volt, ma is az leányomnak Apor Annának igaz successioja vagyon benne.

Kérem az fiaimot, ha az levelek között valami találtatnék, az ki leányt illetne, adják ki Apor Anna leányom részit, mert ha megakarják csalni .... látják ..... őrizze; bizony magokat csalják meg, az mint sok példák mutatják. Iterum ut supra. — Ezt irtam igaz hitem szerént. Alsó-Torja, 14. Octobris 1744.

(P. H.) Apor Péter, m. p.

(Eredetije a báró Apor-család altorjai levéltárában.)

5.

Altorja, 1750. febr. 19.

Báró Apor Péter számadása és feljegyzései a gróf Apor Istvántól öröklött pénzről, saját készpénzéről, szerzeményeiről, kiadásairól, leányági jószágairól, torjai jobbágyairól, ezüst- és aranyneműiről stb.

A néhai gróf Apor Istvánról rám maradott pénz így költ el:

1mo Mig Apor József és János fiaim Kolozsváron tanúltak, költöttem rájuk ad minns harmadfélezer forintot. Úgy Nagy-Szombatban tanúlván, akkor is költöttem rájuk háromezer száz forintot.

2do Mikor a szegény feleségem megkülönözött tellem (*így!*) vitt el háromezer kétszáz forintot.

3^tio^ Az pium legatumat a testamentum szerént kellett pótolnom, háromezer vagy több forintokkal, az mely ki látszik a divitionaleból.

4to Palocsáni Száva Sztratinál vallottam kárt háromezer forintot, melyrűl extal az havasalföldi vajda deliberatoma, a leveles ládába.

5to Kolozsvári Olasz Andrásnál vallottam kárt kétezer forintot, mely megleszen a kolozsvári archivumba.

6to Egy Görög András nevű görögnél vallottam kárt öt vagy hatszáz forintot, melyről ugyan nincsen levél, de igaz lelkem szerént írom.

7mo Az szegény feleségem vett fel a brassai capitaleból ezer forintot, mely meglátszik a brassai számvetésből az brassaiaknál.

Vallottam egyebekben is kárt, de bizony eszembe nem jut.

A mi pedig pénz készen vagyon, így következik:

1mo Ad privatum pium legatum a tövisi paulinusoknak adtam háromezer háromszáz harminczhárom forintot s egy nehány pénzt, melyről extal a contractus.

2do Ugyan Tövis körűl vagyon száz forint, melyrűl megvadnak a contractusok.

3^tio^ Vasas-Szent-Ivánért adtam Apor Lázár uramnak háromezer hatszáz forintot.

4to Vasas-Szent-Iván körűl, a mennyiben eszembe jut, vagyon addósság négyszáz forint, melyről extalnak a levelek.

5to Foglaltam el Nemes Jánostúl Szent-Léleken jobbágyokot interessivel edgyütt vagy valamivel többig négyszáz forintig, melyrűl extal a levél.

6to A szegény Apor István vett jobbágyakot Nemes Györgytűl, az nem ingredial ebben a pénzbe, hanem én superaddaltam ötven forintot.

7mo Item Nemes Jánostúl cseréltem volt egy Miklós Pál nevű jobbágyot, de ez sine semine decedalt, hanem a jószágáért adtam örök árára ötven forintot, melyrűl extal a contractus.

Ezeket a Nemes fiaktól úgy mint fijaktól vettem, azért a ki leányágon akarja keresni, legelsőbben is meg kell kivánni, hogy quo fundamento illet leányágat.

8vo Vagyon Szárazpatakon hatvan forint.

9no Vagyon Nyujtódon százhusz forint.

10mo Apor László fiamra, míg Kolozsváron tanult, költöttem circiter ezer forintot mindenestűl fogva.

11mo A szegény leányomra Apor Susánnára úgy mint Haller Jánosnéra, mikor férhez ment, circiter költöttem ötezer forintot, de minthogy egyebütt is minuáltam a költést, itt is csak háromezeret irok.

12mo Daniel Ferencztől Csikba és Kászon-Újfaluba vásorlottam jobbágyokot hatszáz forint árát.

13^{tio} Ohábán mennyi adósság vagyon, nem jut eszembe.

14to Galaczon vagyon száz izlot, ezen kivűl egyéb apró adóssság is vagyon, melyek eszembe nem jutnak.

15to Az galaczi épületre költöttem mindenestűl fogva öt-hatszáz forintot.

16to Ugyan ohábai és kövesdi épűlet is felmegyen ötszáz forintra.

17mo Gajnárdon és Gesesen a Sebessi rész reluitiójáért fizettem a fiscusnak ötszáz forintot.

18vo Item Torján, Nyujtódon, Ohábán, Galaczon, Kövesden feles aprólék aquisitumok vadnak, melyek mennyire extendalodnak a levelek megmutatják.

19no Ezen kivűl vadnak a domestica és oeconomica expensak.

20mo Vagyon Medgyesen tízezer forint, melynek egy részit én aqiuraltam, mennyi lészen, a levelek mégmutatják.

21mo Vagyon Szent-Ágotán kétszáz forint.

22do Vagyon Mártonfalván nyolczszáz forint.

23^{tio} Vagyon Kis-Szőllősön háromszáz forint.

24to Vagyon Nagy-Sinken ezerszázötven forint s egy nehány pénz.

Az brassai pénzrűl számot kell vetni.

Leányágat illető jószágok.

1mo *Nyujtód,* az melyet még Apor István idejében is békességesen bírtam.

2do *Galacz, Kövesd,* melyek még nagyanyámról Imets Juditról jutottak.

NB. Az én szegény apám Apor János egy testvér lévén Apor Istvánnal, ezeknek fele engemet illetett, de életiig indivisusak voltunk, azért ezekhez szóllani Apor Istvánnál sine ratione lött volna, de a maga részit is testalni nem lehetett, mert még a király sem cselekedheti, ha egyszer kiadja a donatiot, hogy a leánt illető jószágból csak fiúnak poroncsaljon, és soha bizony Apor Istvánnak nem az az intentuma a testamentumba, hogy a leánt illető jószágból csak fiat csináljon *(így!),* mindazonáltal a ki így magyarázza, mert az nem lehet ország törvénye szerént is.

Torjára szolgáló jobbágyok, kik fijút, leánt egyaránt illetnek.

Alsó-Csernátonban Szabó Jakab posteritássa, Szabó Jakabut cseréltem Haller Gábornétúl, Kövesdre szolgáló jobbágyakkal. Felső-Torján Bimbó Márton, apját egy osdalai Farkas Mihály nevű ember ajándékozta nekem szolgálatomért. Todor vecserdi jobbágy. Tasoly Jankot Tasoly Tamásné ajándékozta nekem, most Szárazpatakon lakik. Tasoly Ferencz apja maleficiumáért esett nekem jobbágyúl. Luka galaczi jobbágy. Boga István, Ferencz, János és Imre a Daniel Ferencztől vett jobbágyok, ezek után ki mit illet, a levelek megmutatják.

Az mely ezüst portéka a néhai szegény Apor Istvánról jutott volt mind nekem, mind Apor Farkas és Lázár öcsém úraiméknak, az az ezüst portéka volt letéve néhai Haller István úrnál, mint supremus testamenti érsektűl Koloniestól cardinalis *(így!)* denominalt executornál, melyet *Rabutin general elvitetett és pénzt veretett belőle a katonák számára a kurucz világba,* a mi kevés megmaradott, a tergaistai [1]) barátokhoz lopattam volt, ki ott maradott meg, igaz dolog.

A szegény feleségem Jeszszenszki Páltól visszaküldött volt százhusz aranyat, de azok nem computaltatnak a feljebb megirt summába. Ugy hasonlóképpen tőlem, Apor Farkas és Lászlótál *extorqueált Rabutin hetven gira ezüstöt.*

[1]) T. i. tergovisti.

A tövisi vendégfogadóra költöttem ötszáz forintot. A mi pedig valami kevés eziistös fegyver jutott, azt a fiaimnak kiosztottam.

Clenodium semmi nem jutott, mert azt a szegény asszony Apor Istvánné vette el, hanem nekem ajándékozott egy gyémántos keresztet, és egy arany gyémántos gyürüt, melyet a szegény leányomnak Haller Jánosnénak adtam volt jegygyürünek. Item néhai Szabó Márton diákné Bardócz Borbára, hogy élete megtartásában szolgáltam volt, a szegény néhai Kálnoki Sámuel előtt egy medályt adott volt, melyet tartottam a szegény asszonynál Apor Istvánnénál, és mikor a keresztet kezembe adta, azt is akkor kezembe adta. Úgy a mi kevés clenodiumunk azonkivül volt, a galaczi égésemkor elégett.

Az néhai Apor Istvánról rám maradott köntöst, kit elviseltem, ki ismét a galaczi égésemkor elégett, kit pedig a szegény leányomnak Apor Susánnának adott a szegény feleségem, hanem maradott volt meg két vég *hajszín aranyos materia*, a melyet a szegény Apor István a leányomnak hozatott volt Velenczébül, melynek egyikít a szegény feleségem magának csináltatta volt fel, a másik végét a szegény leányomnak Apor Susánnának.

Adtam a mostani mlgs gubernator Haller János uramnak ezer forintot, melyről extat a quietantiaja, de még meg nem fizette.

Vettem egy Stukard nevü kapitánytól egy ezüst credentiás ládát, a melyben sok ezüst portékák voltak ezer forinton, ez is elégett a galaczi égésember.

Adtam Apor Anna leányomnak száz körmöczi aranyat.

NB. Noha ország törvénye szerént a szegény gróf Apor István a leány ágat illető jószágot pure csak fiknak *(így!)* nem hagyhatta, a mint hogy nem is hagyta, ha szintén övé lött valami is; de ha szintén hagyhatta volna is, harmadánál többet nem hagyhatott, mert a többi nem illette, mivel hogy Apor János olyan fia volt Lázár Borbárának és Imets Juditnak, mint gróf Apor István, és így én indivisus lévén, azon jószágoknak harmada engemet illetett, harmada pedig illette néhai Tordai Ferenczné Apor Borbárát, ki is egy testvér volt Apor Istvánnal és Jánossal. Ez az Apor Borbára a nyujtódi jószágnak harmadát bírta még a szegény Apor István hulta után is; a kövesdi és galaczi részit ezen Apor Borbárának a szegény Apor István életiben örökké arendálta, adván innen Torjárúl száz kalongya őszt és száz kalongya tavaszt, a csíki jószág árendájáért

pedig, az mint eszembe jut, itt a torjai határon minden határba adott volt hét-hét köböl fereje földet, melyről extál a levél Kálnoki Sámuel subscriptioja alatt, és így ha akarta volna is, de nem akarta, leánt illető jószágot nem tehette fiú jószágnak.

Szarvasmarha pedig nem maradott több a szegény Apor Istvánról, hanem tizenkét ökör, vagy tizennégy, melyeket, mikor megfogták, a nímetek elhajtatták, az ménest pedig Méhesről a tatár elhajtotta, mikor Erdélynek jobb részit elrablotta.[1])

Tövis superadditiójára adtam kétezernegyven forintot.

Item a mi kevés ón tál, tángyér a szegény Apor Istvánról jutott volt, annak is jobb része a galaczi égésemkor elégett.

Ugyanazon égésem alkalmatosságával Szebenből ötszáz forint érő egyetmást hozattam: az is az ohábai égésemkor élegett; a galaczi égés után, és azon galaczi és ohábai égésemkor, noha bizony sokkal több kárt vallottam, de csak hatezer forintra írom.[2])

Köntösünk, házi portékánk reparatiojára legalább kellett kültenem másfélezer forintot.

A medgyesi pénzbe adósság egy-két ezer forint, contractusba az Apor Anna leányom neve is benne vagyon.

Az vasas-szentiváni inscriptiot per bonam vigilantiam circiter hatezer forinttal augealtam.

Az Mikes Mihály neve alatt kült divisionalet nézzék meg, mert sok helyre kellett fizetnem a harminczezer forintból a testametum szerént, az melyek eszembe nem jutnak, úgy hogy a mit kárre *(így!)* vallottam, alig jött tizennyolczezer forint a kezembe.

Hun nímet commissatiustól egy bársonyos hintót, melyet a szegény leányomnak adtam és egy falka kancza lovat ötszáz forinton.

Lelkemen el nem viszem, tudom, hogy ezer forintot elköltöttem, de nem jut eszemben mire, de azt tudom, hogy haszontalan helyre nem költöttem.

Apor József fiamnak pesti utjára hatszáz forintot.

A testamentum szerint Pünkösdi Györgynek bécsi resolutiora és a mlgs gubernium deliberatomára kilenczszázötven forintot.

A baronatus titulusért fizettem ezernyolczvan forintot.

All Torja 19ma Februarii 1750.

(P. H.) Apor Péter, mp.

---

[1]) 1717-ben.

[2]) Másutt 12.000 frtra számítja.

Item Csíkba Lázárfalván Jankó Péternétől Domokos Susannától vásárlottam százhetvenhárom forint ára jószágot cum appertinentiis.

Hátirat: A Gróf Apor István pénziről való ratioja az atyámnak. A medályról is van ebben documentum. 1750. 19. Febr.

(Eredetije tollba mondva, sajátkezű aláírással, a báró Apor-család altorjai levéltárában. F. I. 2. j.)

6.

Altorja, 1750. márcz. 11.

Báró Apor Péter intelmei négy gyermekéhez, melyben tudatja velök, hogy ősi birtokait Torján kivül kezökbe bocsátja s inti őket testvéries megegyezésre.

Édes négy gyermekeim.

Istennek irgalmasságából, noha még jó eszemen és jó elmémen vagyok, mindazonáltal magatok látjátok, hogy szent Jóbbal elmondhatom, hogy manus domini tetigit me, mert nem csak a szemem világa egészen oda vagyon, hanem a keserves sérvés is úgy megkörnyékezett, hogy talán egy mélyföldnig is alig mehetnék periculum nélkűl, azért azt is magatok megitélhetitek, hogy már incapax vagyok reátok s magamra gondot viselhessek: azért is én az egy Torján kivűl (az melyben is annak ideiben kevés dificultas leszen) minden őstűl maradott örökös jószágokot kezetekbe bocsátok. Azért atyaiképen intlek, hogy egyitek a másitokot *(így!)* defraudalni ne igyekezzetek, mert a ki atyjafiát akarja megcsalni, bizony az Istent csalja meg, és az Isten az olyanoktól el szokta venni és azoknak adja, a kit meg akarnak csalni, hanem az mi dificultastok vagyon, tegyétek írásba és én azon lélekkel, az melylyel üdvezűlni akarok, decidalom; hogyha pedig mégis nem tetszenék a decisiom, jó juristák vadnak és azokkal conferaljatok, jobb is míg én élek dificultastokot egymás között eligazitanotok, nehogy holtom után valamelyik vér árultatásban tanáltassék. Másképen tőllem, mint incapaxtól semmit ne kérjetek, mert én nem adok; bizom ugyan abban, hogy ilyen tehetetlen öregségembe, az melyiteket fogom kivánni, reám és kevés kezemnél maradott jószágomra gondot visel és directiom szerént Aeneassal öreg atyját oltalmazza és jószágomra gondol visel, másképpen, az mint érzem magamat, ezen a világon nem

sokat nyomom a földet, azért istenesen mindeneket közöttetek életembe el akarok igazitani, hogy a pörlekedés kiszármazzék közűletek; azért iterato is intlek, hogy atyai intésemet bevegyétek, nehogy engemet holtom után culpáljatok, hanem jobb így hogy mindeneket szép csendesen complanaljunk.

Datum in All Torja die 11ma Martii 1750.

Apor Péter, mp.

(Eredetije tollba mondva, sajátkezű aláírással, a báró Apor-család altorjai levéltárában. F. I. 2. j.)

7.

K. n. (1750. márcz. 11-hez.)

Báró Apor Péter birtokait, gyermekei között felosztani kivánván, elősorolja és csoportosítja.

Noha az decretum continentiája szerint sem azokat, amiket az szegény bátyám nekem hagyott testamentumban, sem az, miket magam kerestem, életemig nem tartoznám kiadni, mindazáltal, mivel csendesen akarok koporsómba menni, ha gyermeki engedelmességgel az gyermekim elhagyott öregségemben csendesen reá állanak, hogy én is rövid, hátramaradott esztendeimet csendesen tölthessen és csendesen mehessek koporsómba, atyai indúlattal viseltetvén, még életemben s most hamar én felosztom közöttök azokot, az mikből gondolhatnám, hogy holtom után veszekedés következhetnék belőle; ezt pedig ne úgy vegyék, hogy nem corrigalnám, ha valamit eszekbe vesznek, hogy másképen gondolkodnának, hanem azokot szép csendesen proponálják és az miket nem remonstralhatok vagy levelek által, vagy emberi bizonyságok által, ellenben olyat ők nekem remonstralhatnak, kész leszek corrigalni. Atyaiképen arra is intem, hogy az én atyai igaz lelkem szerint az mit jovallok, vegyék be, ne kételeníttessem decretaliter idegen bírákot hozni s nagy költséget szerezvén, magok károk leszen, mert ha idegen bírákot kell behoznom, azután engem ne okozzanak, ha én is mindenütt való acquisitumomot és az szegény bátyám testamentuma szerint való praetensiomot elláttatom és csak decretaliter engedek osztozást, mindazáltal gondolom igaz lelkem szerint való eligazításomat fiúi engedelmességgel veszik, mert tovább az én megszomoríttatott lelkemben az osztozást nem halasztom, hanem csendes életemet exoperarom *(így!)*.

Legelsőbben is fel kell venni az fiscalitasokot, úgy kell consideralni, mint az zálagost, a melyek inter mobilia continealtathatnak, melyeket is ha inventarium szerint subdividálnának, jövendőben valamelyik közülök nagy kárt vallhatna, azért pure puto csak úgy kell felvenni, mint ha az pénz volna; azért is:

Mikvásár vagyon in flor. ung.	2400
Ohába vagyon in flor. ung.	4000
Ugyanott az épületek flor. ung.	700
Tövis vagyon ezer aranyba, flor. ung.	5000
Ugyanott az épület in flor. ung.	700
Ugyanott az Ujvári rész in flor. ung.	350
Az vendégfogadó ahhoz való appertinentiakkal nem ide való, mivel az szegény feleségem acquisituma.	
Az Flistik rész ajándék, az ház megett való kert és kapum előtt való szénafű.	
Vasas-Szent-Ivány vagyon in flor. ung.	3600
Summa flor. ung.	16750

Ezeket lehet így felosztani:

Egy rész Tövis, flor. ung.	6050
Második rész Ohába, flor. ung.	4700
Ennek pótlása Mikvásár fele, flor. ung.	1200
Summa flor.	5900
Superalja azt Tövis flor. ung.	60
Harmadik rész Vasas-Szent-Ivány, flor.	3600
Mikvásárnak fele, flor.	1200
Ezt pótolhatni Fejérddel, mely van in flor. ...	1500
Ez Töviset superalja flor.	250
Supperaddalni kell tehát Tövis mellé	310
Ennek pótlására legyen a kisszőllősi flor.	300

Restat tiz forint, az menjen az Tövisen való adósságból.

Item vagyon Szent-Ivánba, akit magam adtam ki egy néhány száz forint, az contractusok megmutatják, azt a négy gyermekeim oszszák fel.

Item Tövisen marad még száz egy nehány forint adósság, a ki az szegény bátyám pénze, a maradjon az három fiaimnak; úgy Vasas-Szent-Ivánban is vagyon egy nehány száz forint, az is az három fiaimot illeti.

Marad fenn az kis-szőllősi három jobbágy és korod-szent-mártoni szőllők, úgy Kolozsvárott ház, kertek és szőllők: az három fiaimot illetik, oszszák istenesen; az kolosvári házban vagyon Kövesdi, Cserei is *(így!)*, in tantum illeti az leányt is.

Az leány jószágok.

Szent-Lélek és Szemerja az édes anyjoké volt, Nyujtód Imets Judit nagyanyám jószága, ennek harmadát a szegény néném Tordai Ferenczné, Apor Borbára életeig bírá, holta után jött kezembe; Kövesd, Garlacz *(így!)*, szüleanyám Tomori Petronelláról való, azért Kálnoki Sámuel az bíró benne; az szegény említett nénémasszonnak Torján bizonyos szántóföldeket excindalt volt az szegény bátyám és minden esztendőben száz kalongya búzát és száz kalongya tavaszt adott.

Az csíksomlyai jószág, mely Lázár Borbára, Apor Andrásné szüleanyámról devenialt, ezen Lázár Borbára jószága elsőbben szállott volt három felé, Daczó Borbára, Daczó Aduga *(így)* és Apor Lázár nagyapámra, mint Lázár Borbárának, két urától való gyermekire, végtire deficiálván Daczó Borbára, jutott az két atyafinak, Daczó Aduga és Apor Lázár nagyapámnak, de tovább is constal az 1648. esztendőbeli deliberatumból, hogy az nagyanyám Imets Judit maga gyermekire nyerte volt el.

Minekelőtte pedig az leány jószágokat felosztanám, éltemig Torját és Nyujtódot magamnak reservalom, holtom után pedig az három fiaim egyenlőképen oszszák fel, de Nyujtódot úgy vegyék eszekbe, mint anyai just. Szent-Lélek egy rész, Nyujtód második rész, Kövesd s Szemerja harmadik rész, negyedik rész Csik-Somlyó, Garlacz, nyoszolyi portio. Hogy Nyujtódot Torjától el nem szakaszthatni, vegyenek példát, hogy mikor Apor Lázár, Apor István és én közöttem, mint árva között divisio volt, akkor is így osztották.

Az kövesdi jószágot hogy valamelyik fiaim vegyék, méltó, mert az szebeni gyülés alkalmatosságával sok hasznát veszik.

Hogy az csík-somlyai jószágot is fiú vegye, igen méltó, az főtisztségre vigyáztam jövendőre.

Szent-Léleket adják Anniskának, megemlékezvén arról is az fiaim, hogy az udvarhoz helyet, majort, az szegény feleségemmel együtt kerestük, az Mikes uram jobbágyitól másfél száz forinttal váltottam vissza holmi elzálogosított szántóföldeket és szénafüveket, — az udvarházhely, major és Mikes uramtól váltott földeket, maga beköttetvén egy könyvet

szegény feleségem, maga beíratta vala, — azonkivül a szükben száz köböl búzát adtam, nyolcz-nyolcz forinton járván köble, nagyobb része a szántóföldeknek abból áll, azonkivül szolgálatommal tíz darab földet szerzettem Szent-Lélekhez, a melyet megmutatnak az levelek, azoknak legalább felit annak hagyhatnám, a kinek szeretném, az ország törvénye szerint, de nem akarok partialis lenni és az gyermekim között szívtojást *(így!)* szerzeni, hogy ha csendesen osztoznak.

A mi az nyujtódi jószágot illeti ott is, mint Torján is, sok az én acquisitumam és noha az kőkeresztnél hat köblös földet, az határ vápában tíz köblös nyujtódi földeket applicaltam volt Szent-Lélekhez, mindazonáltal azzal is ugyancsak superalja az szent-léleki föld, azért a szent-léleki földekről lehet proportiot csinálni; a nyujtódi földeket item extal relatoria róla, hogy Szent-Léleken a Kisek az nyujtódi jószághoz valók, hanem csak magam kezdettem Torjára szolgáltatni, úgy igaz lelkem szerint írom, hogy Miklós István és Márton s Szárazpatakon két jobbágy Nyujtódhoz szolgálók voltak, azért suo tempore az fiaim úgy osszák.

Mivel penig az leányágat illető jószágokban az jobbágy improportionate vagyon, felhattam a szegény feleségem mártontelki, felsőgesesi portioit, úgy az kövesdi jószágban is, Gesesen és Gajnáron a Sebesi portiot, hogy azzal, az hol fogyatkozás leszen, pótoltassék.

Az kinek az tövisi jószág fog jutni, mivel leányágat illet az vendégfogadó hozzá való szántóföldekkel és szénarétekkel, excontentalja az más három atyafiát vagy jószággal, mivel az emptio örökös, vagy pénzzel, ha elveszik, az summa háromszáz forint és így a négy gyermekemre személy szerint esik hatvanöt [1]) forint.

Az mint feljebb is praemittalam, ezt én nem úgy írám, hogy mindjárt firmum fixumque legyen, hanem ha mi difficultasi orialódhatnának, az gyermekeim ruminálják és én igaz atyai lélekkel solvalni igyekezem; jovallom is, hogy atyai intésemet fogadják meg és az én életemben hadd lehessen közöttök állandó egyesség és az szeretet is úgy marad meg közöttök, az Istentől is áldást úgy várhatnak, másképen mind Isten s mind ember előtt ment legyek, ha holtom után a decretum szerint ad litterarum productionem adigaltatnak és nagyobb kárt vallanak, az gyülőlség is közöttök nevekedik.

Hogyha penig Szent-Léleket Anniskának cedalják: tudják, hogy az barátok az szent-léleki jószágot a nagy-

[1]) Helyesebben hetvenöt forint.

apátok ezer forintjáért impetalják, noha tudjátok, mint oltalmaztam, azt mind az négyen együtt oltalmazzátok, ha megtanálnátok károsodni, ex communi Anniskának contentumot tegyetek.

Per expressum azt is reservalván, hogy ha halálomkor in capillis talál maradni, a decretum continentiája szerint az atyai jószágból állapotjához képest tartsák és ruházzák az fiaim és ha szerencséje találtatik, ugyan ad sensum decreti emaritálják.

Ha pedig az a feljebb való jószágok iránt való subdivisio nem tetszik, ha magok között atyafiságos divisiot tesznek is, azt sem bánom, ha mind az hárman életemig együtt birják is az jószágot, csak az Jesus Krisztus neviben kérem, hogy mehessek csendesen az én koporsómban, menjenek el mellőlem, hiszem ha egyszer s másszor, az ki kedvemet keresi, ha hozzám jő is, egy ideig nem bánom, másként tudtokra legyen, hogy mán túl, ha csak erővel nem vesznek, az én kis fizetésemből s proventusomból bizony egy pénzt sem adok, sem számokra Havasalyföldből bort nem hozatok, sőt minden útat elkövetek, hogy tőlök megválhassam, hogy csendesen halhassak meg.

(A báró Apor-család altorjai levéltárában. F. I. 2. j.)

8.

Altorja, 1750. jun. 15.

Báró Apor Péter feljegyzése, hogy miket szerzett ő maga Kézdi-Szentléleken s miket hagyott gyermekeire.

Hogy a szegény feleségem megosztozott az atyafiaival, én a magaméból ezeket szerzettem, melyeket az én fiaim Apor József, János és László másként magoknak tarthatnának, de ha testvér atyafiok Apor Anna atyafisásogoson akar osztozni velek, menjen közre, ha pedig veszekedést, törvénykezést indítana és atyafiságtalanságot mutatna, a három nevezett fiaim bizvást magoknak tarthatják.

1mo Sok szántóföld, szénafű lévén zálagon másoknál, kivált a Mikesház jobbágyinál, váltottam vissza másfél száz magyar forintokkal, id est florenis hungaricalibus 150.

2do Székely Péter elöregedvén és az oeconomiája haszontalan lévén, az adóból én vettem ki a nemes szék jó akaratjából, azért engemet fiának fogadott és a szegény feleségemet leányának, ea conditione, hogy életiig étellel itallal tisztességesen eltartjuk, úgy ruházattal is, a mint hogy a szegíny

feleségem el is tartotta életiig, és tisztességesen el is temettette mind feleségestől, én pedig haláláig tisztességes köntösben tartottam, azért a Székely Péter jószágának fele egészen engemet illet.

3tio Egy Magyarországon lakó Szentléleki nevű embernek, a ki is, a mennyiben tudom, a Mészáros nevű familiából való volt, volt adós Kézdi-Szt-Lélek ezer forintokkal, bejövén pedig Magyarországról Kézdi-Szt-Lélekre és rászorítván az adósokot, némelyeknek nem lévén honnan megfizetni, reccurraltak hozzánk a szegény feleségemmel, jószágokot s földököt adtak nékünk, és azért adtam a magam szekeres lovaimot hatot pro florenis hungaricalibus háromszáz, id est 300. Item adtam egy úri ménló fakó paripámot fejér serényűt, farkút pro florenis nyolczvan, id est pro flor. hung. 80.

4to A szűkben hozattam ki Brassóból Kézdi-Szt-Lélekre száz köböl búzát, akkor ment a búzának köble nyolcz forinton és így in summa tészen nyolczszáz magyar forintokot, id est florenos hungaricales 800.

5to A Farkas nevű kaszáló helyért adott Márton Mihály torjai tisztartóm öregbik Tompa János uramnak tizenkét köböl tiszta búzát, akkor is ment a búzának köble nyolcz forinton, mely tizenkét köböl búzának az ára ment kilenczvenhat magyar forintokra, id est ad florenos hungaricales 96. Igaz dolog ugyan Tompa Miklós uramnak adtak azon rétre tizenhárom köböl buzát Kézdi-Szt-Lélekről.

6to Szerzettem szolgálatommal a kézdi-szt-léleki határon egy néhány köböl földet, de bizonyoson nem tudom mennyi, a szegény feleségem legistruma *(így!)* meg fogja mutatni; item a szegény Pótsa Ferenczné is adott nekem Kézdi-Szt-Léleken egy jószágot, a hol most Oláh Lukács lakik annak a végiben; hány hold légyen pedig az a föld, a kit szolgálatommal szerzettem, a levelek megmutatják.

Én ezeket, a mennyiben eszemben jut, igaz lélekkel írattam, mindazonáltal quoniam memoria est labibis, ha az levelekben a fiaim többnek tanálják, az árát tartsák magoknak, mert azokot, a melyeket írattam, igaz lélekkel mondom én adtam, ezután is ha valami eszembe jut, igaz lélekkel felíratom.

All Torja, 15. Juni 1750.

NB. A fenn említett nyolczszáz forintokkal akkori tisztartó Marti János a kézdi-szt-léleki jószághoz mind szántóföldeket, szénafűveket vett és jószágokot.

(P. H.) Apor Péter mp.

Háttirat: A kézdi-szt-léleki jószág iránt Br. Apor Péter uram jedzése. NB.

Báró Apor Péter úr mi módon rendeli az Szent-Léleken vett jószágait az fiaira.

(Eredetije tollba mondva, sajátkezű aláírással, a báró Apor-család altorjai levéltárában. F. I. 2. j.)

9.

K. n. (1750.)

Báró Apor Péter pótvégrendelete, melyben birtokait előszámlálja és felosztás czéljából csoportosítja.

Noha koporsómhoz közelítő gyenge öregségemben mindennapi szomorításomot, gyalázásomot ok nélkűl nem tudhatom, mégis azon kérem az Istent, hogy érettem boszút ne álljon.

Úgy vagyon ország törvénye szerint csak egyik gyermekemnek requisitiojára is, mint atya az gyermekeim között divisiot tehetnék, az mint hogy teszek is, de hogy jövendőben a gyermekeim között az veszekedést, vetekedést, szívtojást *(így!)* eltávoztassam és holtom után kiki tudhassa, melyik jószág az övé és az veszekedésnek útját köztük eltávoztassam, salvo permanente testamento comitis Stephani Apor et meo testamento igaz lelkem szerint, az mint is készülni akarok, tészek fel az osztozásra ilyen fundamentumot és projectumot; reménlem vala ugyan, hogy atyafiságból az Apor István testamentumából holmit relaxalnak, de látom semmit atyafiságból cselekedni nem akarnak, sőt az mint eszembe veszem igaz atyai propensamért egymás között nagyobb igyenetlenség származik, az Apor István testamentumát felvévén pro fundamento akarok ilyen istenes divisiot közöttük igaz atyai szeretetből véghez vinni.

Leányágat illető jószágok: *Csik-Somlyó*, melynek egy része az Török Menyhártné decessusán szállott az nagyapámra, Apor Lázárra.

És az somlyai jószág három karban vagyon, első clasisban vagyon az Apor Andrásné Lázár Borbára jussa: másik hétszáz 72 forinton aquisitumim, Daniel Ferencz uramtól és Jankó Péterné, Domokos Susánna asszontól vettem, az mint az contractusok megmutatják és az két classis inmediate illet leánt; harmadik classis az Apor István acquisitumi, melyeket kihoz az inventatio: ezekről ha másképpen meg nem alkhatnak, minthogy ezen Apor István

acquisitumit a leánnak nem lehet praetendalni. mindazáltal az főtisztség reménségért jóvallom ezt valamelik fiam proportionate vegye maga résziben leányágra.

Kézdi-Szent-Léleken semmi controversia nem lehet, hogy egészen leánt ne illetne.

Az *nyujtódi jószág,* mely Imets Juditről szállott reánk, ott Apor Istvánnak egy talpalattnyi acquisituma sincs, nékem feles acquisitumom vagyon, azért ez is per totum leánt illet.

Szemeria, hogy leánt is illet extra controversiam vagyon.

Galacz, mely Tomori Petronella szüleanyámről jött, itt is nekem elég acquisitumom vagyon, Apor Istvánnak kétszáz forint ára acquisituma az Tamások részében; item száz izlót adóssága az falunak.

Kövesd hasonlóképen az szüleanyámről devenialt, elég acquisitumom vagyon, az szegény Apor Istvánnak 1500 forintban, ha jól eszembe jut az Sebessi Menyhárt jussa, ehhez ezerötszáz forintig ámbár ne lehetne is jussa az leányágnak, de az mint én száz aranynyal megváltottam, azt communissá bocsátom in tantum.

Mivel azért ezek örökösök distinctive per classes inventalni kell, inventalván négyfelé kell osztani, négyfelé osztván, ha atyafiságoson egymás között meg nem egyezhetnek, cincust kell hányni, melyiket melyiknek adja a szerencse.

Fiakot illető jószágok.

Tövis ez négy karban vagyon: Első az Macskási rész. mely vagyon ezer aranyba, az épületek vannak hétszáz forinton. Második rész a Flistig rész, melyet ajándékoztak szegény Apor Istvánnak. Harmadik az Ujvári rész, mely ha jól eszembe jut, vagyon negyetfélszáz forintban. Az negyedik az vendégfogadó, mely vagyon háromszáz forintomban; ez az édes feleségem acquisituma, erről az leányágot excontentalni kell háromszáz forintig.

Második *Fejérd,* az örökös, az mennyiben tudom másfélezer vagy kétezer forintba vagyon.

Harmadik *Vasas-Szent-Iváný,* mely vagyon háromezer hatszáz forintban; itt két helyen kivül és kevés hián az adósságokat mind én csináltam.

Negyedik *Ohába,* vagyon négyezer forintba, az épületek hétszázba, itt is vannak acquisitumim.

Ötödik *mikvásári* dézsma, mely vagyon kétezer négyszáz forintba.

Hatodik az *kis-szőlősi* kevés portio, ez sokba vagyon. de consideralni kell csak az qualitasát, ide valók az *korod-szent-mártoni* szőlők, melyet egyen kivül mind magam vettem.

Utólszor *Torja.*

Az fiscalisokot nem lehet inventarium szerint osztani. hanem az melyik mennyi pénzben vagyon, másként valamelik nagy kárt vallhatna, azért az fiscalisokot lehet így felosztani:

Tövis in toto vagyon hatezer 350 forintban

Vasas-Szent-Ivány Fejérddel 5100

Ohába 4200

Tövisből kell az leányomnak refundalni háromszáz forintot.

És úgy pure marad Tövis hatezer ötven forintban.

Ez egyik fiúé.

Vasas-Szent-Iványt és Fejérdet pótolni kell flor. 950, mely az másik fiúé.

Ohábát, mely az harmadik fiúé, pótolni kell flor. 1350. mely két praetensio menyen ad florenos 2300.

Azért ezt pótolják Mikvásárral, de mivel hogy Mikvásár még feljebb vagyon száz forinttal inscribalva. azért vegyék el az galaczi száz forintot és oszszák háromfelé.

Marad fel az Sebess-jus *Gajnáron, Gesesen,* abban communiter nyolczszáz forint ára illeti az négy gyermekeimet, mivel az tövisi háromszáz, leánt illető jószág, ide nem redundalhat.

Marad fenn Torja, Kis-Szöllös, az szent-mártoni szőlők. ezt suo tempore a három fiú istenesen oszszák.

Megkévánom, hogy Torját életemig birjam és az mellé. amint vélek convenialhatok, még tisztességes substantiat. az melyben életemig tisztességesen élhessek; ha pedig ezen istenes subrepartitiummal contentusok nem lésznek, az testamentum maradjon in vigore, az mint hogy az jószágokon kévől az egyebekben semmiben nem változtattam, ezt is csak azért cselekszem, hogy csendesen alkudjanak.

Az leányjószágot az decretum szerint absolute felosztom. lássák, a fiúi jószágot életemben fel nem akarják osztani.

Hátirat: Néhai atyánk ő Nga köztünk való dolgokról való írási.

(Eredeti sajátkezű fogalmazványa és egykorú másolata a báró Apor-család altorjai levéltárában. F. I. 2. j.)

9.

Altorja, 1751. jan. 5.

Báró Apor Péter pótintézkedése és végrendelete fia József érdekében.

Nos infrascripti praesentium vigore notum facimus singulis et universis, quod in hoc anno 1751 diebus Januarii, méltóságos altorjai Apor Péter L. B. úr ő nagysága minket megbírálván tőn ilyen contractualis dispositiot és mintegy donatiot, maga élő nyelvével és subscriptiojával.

Tudván mint mellettem lévők, mint pedig kik udvaromot járták és forgották, úgy több idegenek is tapasztalták, hogy az én édes fiam Apor József miótától fogva iskolából kikölt, sem hideg sem meleg nem volt, melyekben én mellettem és érettem nem fáradozott, valamikor betegségétől engedtetett, mindenkor poroncsolatimra [1]) kész volt, hosszas útazásokra is, egészen Bécs császári városig, minden ügyös és bajos dolgaimban, úgy egész familiamnak törvényes bajaiban, jószáginknak dispositioiban szünetlen és fáradhatatlanúl magát viselte és fáradtoszta *(így !)*; hogy eztet ne recompensaljam, sem Isten, sem lelkem, úgy hazám törvénye nem engedi. Kihez képest minden eddig való testamentalis dispositiomot, akármi névvel nevezendők azok légyenek, cassalom, revocalom és pro nihilo habealom, hanem igaz lelkem isméréte szerént parancsolom gyermekeimnek, hogy absolutissime teljességgel néhai méltóságos jó emlékezetü gróf Apor István testamentumához magokot tartsák in omnibus punctis et clausulis, a mellett édes hazám törvényit is in vigore megtartsák kivánom.

De mivel praenominált édes fiam Apor Józsefnek bőven specificalt fáradságit irrecompensabiliter nem hagyhatom, a mely aranylánczot néhai fölséges boldog emlékezetü Károly császár én nékem küldött volt, ahoz senkinek semmi praetensioja nem lévén, hagyom, adom és ajándékozom említett édes fiamnak Apor Józsefnek, úgy, a mint fáradságáért subscriptiom alatt (melyből kitetszik, hol miket adtam volt) most is helyben hagyom és irrevocabiliter az arany lánczczal együtt adom és ajándékozom, semmi praetensiomot az iránt indefinite fenn nem tartván. Mely dolog mi előttünk így menvén véghez, mi is futuro pro testimonio adtuk ezen

---

[1]) Az egyik másolatban »parontsolatimra«, a másik másolatban »porontsolatimra« áll.

contractualis levelünköt kezünk írásával és szokott pecsétünkkel megerősitvén, fide nostra mediante.

Datum Altorja anno die supra notatis.

Apor Péter mp.
(P. H.)

Coram nobis judicibus.

Franciscus Csáki
plebanus Szentkatolnensis
et filialium eidem
annaxarum mp.
(P. H.)

Sigismundus Székely
nobilis de Dalnok mp.
(P. H.)
et Gabriel Köntzei
junior de Karathna nobilis mp.
(P. H.)

(Eredetije sajátkezű aláírással a báró Apor-család altorjai levéltárában.)

Egyik másolaton ezen záradék van:

Quae quidem copia ex veris suis originalibus absque augmento, diminutione, variationeque prorsus aliquali sub sigillis, subscriptionibusque nostris sit descripta, fide nostra mediante attestamur.

Signatum Karatna die 8va mensis Maji anno 1753.

Gabriel Köntzei junior
de Karatna nobilis mp.
(P. H.)

Alexius Bárdy de
Karatna nobilis mp.
(P. H.)

Gregorius Köntzei senior
de Karatna juratus assessor
incl. comitatus Albensis
Transilvaniae mp. (P. H.)

Gáspár Köntzei
nobilis de Karatna mp.
(P. H.)

A másik másolaton ezen záradék van:

Praesentem copiam ex suo vero et genuino originali sine diminutione et augmento, variationeque prorsus aliquali descriptam, eidemque in omnibus punctis et clausulis conformem esse nos infrascripti sub sigillis nostris usualibus, manuumque propriarum subscriptionibus fide nostra mediante attestamur.

Signatum Altorja 5ta Januarii anno 1774.

Paulus Bodó mp.
nobilis de Altorja
inc. tabulae Continuae
sedis 3-szék assessor supr.
(P. H.)

et Josephus Fekete
nobilis de M. Csernaton
inc. tabulae
Continuae sedis Kézdi
juratus assessor mp.
(P. H.)

(Két másolata a báró Apor-család altorjai levéltárában. F. I. 2.).)

10.

Altorja, 1751. szept. 19.

Báró Apor Péter három birtokát (Tövist, Fejérdet és Vasas-Szentivány) kiadja használatra három fiának: Józsefnek, Jánosnak és Lászlónak.

Én alsótorjai báró Apor Péter Istennek irgalmasságából életemnek hetvenhatodik esztendejét töltvén annyira elerőtlenedtem, hogy távul való jószágaimra éppen incapax vagyok gondot viselni, mivel egyfelé sem mehetek, melyek is, a mint értem, teljességgel elpusztulnak, és tíz esztendőktől fogva, miolta elerőtlenedtem, annyi hasznát odaki való jószágaimnak nem vettem, mint a míg jószágaimot járhattam, a mennyi hasznát csak egyiknek is egy esztendőben vettem; látván azért, hogy már semmi keresésre alkalmatos nem vagyok én s csak éppen az ő felségétől kegyelmesen rendeltetett kevés fizetésemet kellett mindenfelé expendálnom, látván azért olyan tehetetlenségemet, hogy teljességgel minden keresményimtől megfosztattam és teljességgel én incapaxá lettem a keresésre: azért is némely napokban tiszteletes szentkatolnai plebanus pater Csáki Ferencz uram által megkináltattam vala a fiaimot Apor Józsefet, Jánost és Lászlót, mivelhogy decretaliter nincs időm, hogy procedálhassak s nem is akartam gyermekeim között, hanem atyai képpen oda igírtem volt nekiek a leghasznosabb jószágaimot, ugymint Töviset, Fejérdet és Vasas-Szent-Ivánt; reserválván magamnak, mikor Isten létit adja, Tövisről, Sárdról két hordó bort, Vasas-Szent-Iványból hármat; de akkor a volt a replicam fiaimtól, hogy tegyem írásban; akkor pedig bizonyos ratiokra nézve írásban nem tettem, most pedig érezvén naponkint való öregségeim miatt elerőtlenedett gyengeségemet és tehetetlenségemet: mindazért, hogy a jószágok is tovább ne pusztuljanak, mind pedig azért, hogy a fiaim magoknak kereshessenek, írásban teszem és assecuralom, hogy az említett Tövis nevü jószágomot, Fejérdet és Vasas-Szent-Iványt kezökbe bocsátom és oda menvén, magokat táplálván, magoknak kereshessenek; mindazonáltal Isten oltalmazzon, hogy excludáljam attól, hogy hozzám is mint öreg atyjokhoz egyszer-mászszor ne jőjenek, én is öreg tehetségem szerint, mint édes atya, úgy ne lássam. Ha pedig Apor János fiam gyakrabban mellettem lakik, kivévén a

maga intradáját az emlitett jószágokból, az Isten is megáldja, vagy ha ő mindenkor nem érkeznék, hogy mellettem lakjék, rendre continuo valamelyik fiam continuo lenne mellettem; kérem is az fiaimot, hogy megtekintvén az én tehetetlen öregségemet és incapaxságomat, mert a világ látja, hogy én már tehetetlen vagyok, és ha kivánságomnak eleget tesznek, az Isten is áldja és szentelje meg őket, atyai szívvel kivánom.

Altorja, 19ma Septembris 1751.

Apor Péter mp.

(Eredetije a báró Apor-család altorjai levéltárában. F. I. 2. j.)

11.

Altorja, 1751. szept. 22.

Báró Apor Péter megbizottai bizonyságlevele arról, hogy mikép fogadták fiai a három jószág (Tövis, Fejéd és Vasas-Szentivány) kiadásáról szóló intézkedését.

Nos infrascripti recognoscimus tenore praesentium significantes, quibus expedit universis et singulis, quod in hoc anno praesenti 1751 die 22 Septembris kérvén bennünköt méltóságos br. alsótorjai Apor Péter úr ő nagysága, hogy ezen instructioval mennék el méltóságos br. Apor József és János, úgy Apor László úrhoz, mint édes természet szerént való gyermekejihez és szóról-szóra olvassuk fel. Mű azért eleget akarván tenni méltóságos kérésinek tenni *(így!)*, elmentünk és az előnkbe adatott instructiot felolvasta maga méltóságos br. Apor József úrfi, mely instructiora tőn br. Apor József úrfi ilyen resolutiot maga részíről: nagy alázatossággal egyike ugymint Apor József vette ő nagysága instructioját, már egyszer megégette az kása az száját, midőn Tövist kezéből kivette volt, mert az maga saját keresetit is elvette volt ő nagysága, azért in omnibus et clausulis punctis tartja magát az Aporianum testamentumhoz, okát alázatosan implorálja, hogy miért s micsoda vétkiért mortificaltatott s kénoztatott ennyire esztendőktűl fogva ennyire *(így!)* és már az sajátjábúl is ki akarja ő nagysága tudni, oka semminek ne legyen, mert soha Nagyságod ellen, mint édes atyja ellen kitenni nem akart, mivel már majd minden Aporianum justól megfosztatott. Méltóságos Apor János és László úr magok részekről die 19 Septembris megolvasott

instructiora tőnek ilyen feleletet: értjük. Melyrűl attestalunk fide nostra mediante.

Datum anno die locoque supranotatis.

Mihálcz Péter	Mihálcz Balázs
nemes személy	nemes személy
Kézdi-széki alsótorjai mp.	Kézdi-széki alsótorjai mp.
(P. H.)	(P. H.)

(Eredetije a br. Apor-család altorjai levéltárában. F. I. 2. j.)

12.

Szeben, 1751. oct. 21.

Gróf Haller János főkormányzó apósának báró Apor Péternek, fiai megosztoztatása ügyében.

Illustrissime domine liber baro, supreme iudex regie, domini socer mihi colendissime.

Communicalni velem nem terheltetett mlgs ur azon instrumentumot, mely szerint fiait az külső jószágokkal megkináltatta s megolvasván aztot, látom mit feleltek, midőn hiteles személyek procedáltak volna. Az fiak in certis casibus kivánhatják ugyan az jószág subdivisioját, de az atyák nem mindenkor kénszeríttethetnek, nemkülönben az atyák mindenkor az fiaknak részét kiadhatják, és így a mlgs úr is bátron esztet cselekedheti; de az én jovallásom a volna, azon divisio menne itélőmester úr által végbe, mind solennitasa, mind pedig állandósága nagyobb; mostan pedig mlgs itélőmester úr Háromszékre divertálván, tudom azon jóakaratot örömest cselekszi; én is az velem communicalt instrumentumot itten recludalom, et quaevis prospera precatus maneo

Illustritatis Vestrae obligatissimus servus

C. Joannus Haller m. p.

Cibinii, 21. Octobris 1751.

(Eredetije a br. Apor-család altorjai levéltárában.)

13.

K. n. (1751?)

Br. Apor Péter levele a főkormányzóhoz, gyermekeinek megosztoztatása czéljából osztoztató bírák kiküldését kéri.

M. Gróf erdélyi Gubernátor, jó Uram!

Excellentiad m. levelit alázatosan vevén, az bizonyos, hogy szomorúabb dolog nincsen, mint attyának gyermekeitől szenvedni, és attyának az gyermekei között collisiojokot látni. Mindaddig mindent békességesen türtem, míg az kisebb fiamot eszemben vettem, hogy Excellentiádhoz ment panaszra, azért nehogy sinistra informatioval Excellentiádot praeoccupálja, azért írám hogy informáltam Excellentiád . . . . . .[1]) s azután méltóztassék Excellentiád választ tenni nekik. Érezvén penig eltölt eszten . . . . nem sokára világból való elköltözésemet, hogy ha lehet még életemben az gyerme[keim] között való collisiot sopiáljam, hasznosabb mediumot nem találhatok, mint ha gyermekeim között s közöttem realis divisiot celebrálok, considerálván leginkább is azon hajadon ártatlan leányomot, kit is az én holtom után megkárosíthatnának, az mint nímely circumstantiákot eszemben veszek, melyhez képest kérem alázatosan Excellentiádot, méltóztassék efficialni az m. gubernium előtt, hogy impartialis divisorok denominaltassanak, s kiknek commissionaliter legyen parancsolattyok. Én denominálhatnék, de ne láttassam partialisnak lenni, elég jó jurista vagyon Háromszéken, valakiket az m. gubernium akar, három elég leszen. És az mint feljebb is írám, közel lévén utolsó órám, említett árva leányomot holtom után recommendaltam nímely m. úri attyafiainak, de mivel azok távul laknak, kérem alázatosan Excellentiádot, vagy Imecs Antal urnak, vagy Dombi János urnak az m. gubernium külgyön commissiot, hogy ha hirtelen halálom történ is, pro interim szegény árva leányomot hadd protegálják. Továbbra, mivel lehetetlen Apor Józseffel tovább lennem, az míg az divisio meglenne, hadd recedaljon az oda ki való akármelyik jószágomba, az melyiket szereti, és eczczersmind keményen admonialni, hogy azon prostitutától,[2]) az kivel már feles esztendőtől fogva botránkozva conversálodik, recedaljon.

---

[1]) A kipontozott helyek kiszakadás miatt hiányoznak.
[2]) Benkő Annát érti.

Mely gratiaját Excellentiádnak alázatoson meghálálni el nem mulatom. Ajánlom Isten oltalmába Excellentiádot és maradok

Exciad

alázatos szolgája

(Br. Apor Péter sajátkezű fogalmazványa a br. Apor-család altorjai levéltárában.)

14.

K. n. (1751?)

Br. Apor Péter a főkormányszékhez, gyermekei között osztályt tenni bíróság kiküldését kéri.

Excellentissime Domine Comes Gubernator,
necnon excelsum Transylvaniae Regium Gubernium,
Domini Domini Gratiosissimi Colendissimi!

Isten ő felsége teczéséből megöregedett állapotra jutván, kivánnám kevés világi életemet csendességben végezni, és hogy holtam után is gyermekeim között egyenetlenség, erőszakoskodásra való ok ne maradna, azon igyekezném; mely szándékomra jutni más úton alig lehetne, hanem ha magam és gyermekim között divisio leszen, melyre az Tripartitum Decretum szerént elég okom vagyon és kénszeríthetem gyermekimet az osztazásra (bővebb declaratioját az okoknak, hozzájok való kedvezésből elhallgatom, ha magok kivánni fogják, annak ideiben exprimálni és comprobálni kész leszek). Instálok alázatosan az m. guberniumnak impartiale judiciumot delegálni ez végett méltóztassék, az mely közöttünk az nemes haza törvénye szerint minél hamarább (mert periculum in mora, öreg ember lévén, azt sem tudom, mely órában szóllít ki Isten ez világból.[1])

Excellentiád és az m. királyi gubernium jó válaszát alázatoson várván, maradok a m. gubernator gróf urnak és az m. királyi guberniumnak

alázatos szolgája

(Br. Apor Péter sajátkezű fogalmazványa a br. Apor-család altorjai levéltárában.)

[1]) Az állítmány [osztályt tegyen] tollban maradt.

15.

K. n. (1751?)

Br. Apor Péter levele gróf (Mikes Mihálynak?), melyben a gyermekei között osztoztatást tévő bíróság elnökségére felkéri.

Méltóságos Gróf, bizodalmas kedves öcsém uram!

Magam keserves megbántódásimot elhallgatom, hanem az szegény árva hajadon leányomot még [életem]ben jó karban akarván hadni, mivel az mint eszembe veszem, az az szándéka valakinek, hogy holtam [után] az tulajdon leánt illető jószágoktól priválódgyék, azért is irtam az m. guberniumnak sub termino [in]differenti, hogy rendeljen impartialis bírákot, az kik előtt még életemben kevés jószágocskáimot gyermekeim között feloszszam, hogy holtom után erőszakot valamelyik ne szenvedgyen, mivel látom nekem nem hiszen; én ugyan senkit fel nem neveztem, ne láttassam partialisnak lenni: mindazáltal ha m. öcsém uram magára vállalná az praesességet, mivel azonkívűl is az szegény bátyám testamentuma az néhai m. urnál mind supremus testamenti executornál maradott volt, s azon testamentumra tempore divisionis nagy szükség leszen, az m. urnak kötelességgel megszolgálnám. Hogyha penig semmiképpen magára nem vállalja (noha nagy reménségem vagyon), ne sajnálja ad fideles manus azon testamentumot addig általadni, hogy az testamentum szerént, az mi életemig engem illet, hadd docealhassak. Az m. ur ha magát nem . . . . .[1]) intimálja a hol illik, hogy Székely Elek, Imecs Antal és Dombi János uraméknak [lenne] commissiojok, hadd lennének divisor bírók. Irtam m. gubernator urnak arról is, [hogy] . . . . . az mely méltóságos uraknak recommendáltam árva leányomot, (mert nem tettem ki se m. öcsém uram, sem . . . . uram neveit) távul laknak, ha hertelen megtalálok halni, pro interim jőne commisioja Imecs . . . . . hogy szegény leányomot addig, az míg az m. urakot tudósítaná, protegálná; most is mely méltatlan akarná vexálni, ha lehetne tőlem, József, én meg nem [írhatom] . . . . . leányom az m. urnak meg fogja írni, jó válaszszát várom és maradok

köteles szolgája

(Br. Apor Péter sajátkezű fogalmazványa a br. Apor-család altorjai levéltárában.)

[1]) A kipontozott és zárjelbe tett helyek egérrágás miatt hiányzanak.

VIII.

FÜGGELÉK.

---

1. GÚNYVERS (PASQUILLUS) AZ ERDÉLYI NEMZETEKRŐL, VALLÁSFELEKEZETEKRŐL, FEJEDELEMRŐL, FEJEDELEMASSZONYRÓL, TANÁCSURAKRÓL, FŐRENDEKRŐL S FŐTISZTEKRŐL. (1674 TÁJÁRÓL.) »IMAGO VERITATIS.«
2. GÚNYVERS TELEKI MIHÁLYRÓL: »PASQUILUS CONTRA MICHAELEM TELEKI«.
3. GÚNYVERS SZÁSZ JÁNOS SZEBENI KIRÁLYBÍRÓRÓL.
4. GÚNYVERS AZ ÚJ DIVATRÓL: »NEMES MÓDIRÓL«.
5. HÁROMSZÉK FALVAIRÓL: »ZONDA TAMÁS VERSEI«.
6. NEVEK MAGYARÁZATA: »ONOGRAPHIA«.

Jegyzet. Az itt közölt gúnyversek tárgyi rokonságban vannak Apor Péter műveivel, főkép a Metamorphosissal. A 4. sz. a. »*A nemes módiról*« szóló szintúgy a »náj módiról« (új divatról) szól, mint Apor műve. A többiek is arról a korról és főbb szereplőiről szólnak, melyről és a kikről Apor Péter művei. Irodalmi, történeti, mívelődéstörténeti becsükön kivűl ez a tekintet vezérelt e helyen való közlésükre.

Az első : »*Imago veritatis*« nagybecsű kortörténeti rajz az erdélyi fejedelemség utolsó nemzedékéről. Egy része ennek eddig is ismeretes volt, de csonkán és hibás szövegben. Nekem sikerült több példányból az egészet reconstrualnom. Három csonka példányát ismerem s ebből a háromból állítottam össze és egészítettem ki.

Az első, legrégibb, közel egykorú és majdnem teljes példány az Apor Péteré volt. Ennek az elejéről egy levél (16 versszak) s a végéről egy levél (7 versszak) hiányzik. Ezt az Apor-féle példányt, mint legrégibb másolatot s mint legjobb szöveget választottam a kiadás alapjáúl, de az eltéréseket a többiekből jegyzetben megjelöltem.

A második kézirati példány egy XVIII. sz. gyüjteményes kötetben van meg : »*Imago veritatis*« czímmel, melyből a gúnyvers elejét (16 versszakot) pótoltam. Ebből hiányzik a *vallásokról* szóló rész és némely főurakról szóló versek, mint azt a jegyzetben megjelölöm. Ezt a »Miscellania« nevű kéziratkötetet *Kovács Gyárfás* deésaknai plebános úrtól szereztem meg. Égyik verse alatt 1755. évszám áll.

A harmadik, leghiányosabb kézirati példány, a Székely Nemzeti Múzeum levéltárában van meg s ebből közölte Komáromy Andor a »Történelmi Tár« 1888-ik évfolyamában (273—284. l.), e czím alatt : »*Apafi udvara. Speculum Consvetudinis. Imago veritatis. Virtus jacet omnia*«. Ebből a nemzetekről s vallásokról szóló rész egészen hiányzik. A végét (7 versszakot) ebből egészítettem ki s az eltéréseket jegyzetben közlöm.

Apor Péter ismerte e gúnyverset, idéz is belőle »Metamorphosis Transylvaniae« művében két sort a fejedelemasszonyról, azt, hogy

Kegyelmes asszonyunk fonók-, varrókhoz láss,
Nem asszonyok tiszti ország-gubernálás.

Irója ismeretlen ; valószinűleg valamelyik *unitarius főúr*, mert az unitarius vallást magasztalja. A vers iratásának ideje 1673—74-re tehető, midőn a magyarországi bujdosók már Erdélyben voltak s midőn Bánffi Dénes még élt († 1674. decz. 18.).

Mint a kort (a XVII. század második felét) és az embereket, viszonyokat igen jellemző verset, a többivel együtt, méltónak itéltük felvenni e kötetbe.

Sz. L.

1. Gúnyvers az erdélyiekről. (1674.)

Imago veritatis.

Igen közel vagyon az utolsó óránk,
Majd eljő itilni amaz igaz bíránk,
Mégis csak úgy élünk, mintha mind jól volnánk,
Nem jut az eszünkbe, hogy jóra fordúlnánk.

Kiki kedve szerént éli csak világát,
Nem hadgya elmúlni hejába virágát,
Mint vizet úgy iszsza az világnak jovát,
Hogy fenn látja, örűl, ragyogó csillagát.

Óh veszedelemre rohant esztelenség,
Szabadoson élő te nagy erőtlenség,
Talpig bűnbe merűlt óh nagy szemtelenség,
Talán azt itíled, hogy nem lát az Fölség.

Mindent lát igazán s igazán is itíl,
Császár, király, pápa, gróf uraktól nem fél,
Ez az világ tűzzel megég s még is nem fél,
Ily iszonyuságban szíved hát mit remél.

Mert azután visznek kemény számadásra,
Cselekedetidnek megvizsgálására,
Nem engednek napot az apellálásra.
Sententiát mondnak füled hallattára.

Bakoktól elválnak külön ott az juhok,
Jámbortalanoktól távoznak jámborok,
Az részegesektől tiszták és józonok,
Megkülömböztetnek jóktól az gonoszok.

Kik példáson élnek, boldogságba mennek,
Örökös társakkal Christussal örűlnek,

Kár, bú s ellenségtől, haláltól nem félnek,
Mert örök életnek örökösi lesznek.

De az kiknek nevek nincs élők könyvében,
Kik visszafordúlva éltek életekben,
Részetlenek lesznek az boldog örömben,
Bevitetvén lesznek pokolnak tüzében.

Ki miatt szememből könyvem majd kicsordúlt,
Hogy lelkek az jóról már gonoszra fordúlt,
Megavult gonoszban testek is elborúlt,
Még is nem érzi, hogy sorsa ily nyomorúlt.

Azért hogy mindenik vétkit kimondhassam,
Pennám azért fogtam, hogy azt leírhassam,
Az te szemeidnek láttára adhassam,
És azt bizonysággal te neked hadhassam.

Allocutio ad Hungaros.

Magyarság még eddig tied az regimen,
De felőled rosszat mutogat az omen,
Hogy rosszúl tanóltál, leszen majd examen,
Nem tudom, honnét jő te neked solamen.

Erős végváraid mind másoknál vadnak,
Ki kezedben van is, nem tudom mint vadnak,
Talán azokból is csakhamar kizárnak,
Hát mit remélsz, a te gyermekid mit várnak.

Elhadtad az Istent, világot csak éled,
Szentséges törvényét semmiben sem féled,
Lelked rút fekélyét bizonnyal nem érzed,
Hogy elhadtad Istent, ő is elhagy téged.

Nincs oly nyelv, ki bölcsön előszámlálhatná
Kevélységed mint van, azt úgy ki mondhatná,
Világ eleibe rutságod adhatná,
Elme is nincsen oly, az ki megfoghatná.

Gögös vagy, kevély vagy, akaratod is nagy,
Elromlott országod, mégis oly fennen vagy,
Az spitzen vagy, mégis bátorságod oly nagy,
Nem tudom, dolgodban kicsoda az hadnagy.

Igazság te tőlled elköltözött régen,
Hajléka nincs közted, szállása az égben,
Hamisság vett erőt az elfordúlt elmén,
Jót nem látsz, mert hályog vagyon szemed fényén.

17. Hamisságban élni ugyan gyönyörködöl,[1]
Fényes köntösödben garral gőgösködöl,
Hogy másnál szebbecskén léphess erőlködöl,
Ha fednek vagy intnek, azon berzenkedel.[2]

18. Beszédedben vagyon nagy tökélletlenség,
Trágárság, latorság,[3] csúfos szemtelenség,
Derék dolgot nem szól iffiu sem az vénség,[4]
Felső s alsó rend közt van rendeletlenség.[5]

19. Nemes, paraszt s szolga az mint élhet, csak él.
Mindent példájával gonoszra ösztökél.[6]
Edgyik az más után szűntelen keleptzél,
És ha tőrben ejthet, éles késsel metél.

20. Húz, von, praedál, koborl,[7] teszen a mit tehet.
Hamissan ragadoz, veszen, a mint vehet[8],
Potentiat patral mindaddig, míg lehet.
Kinek miként tetszik, mindent csak úgy követ.[9]

21. Nincs nálla senkire istenes tekintet.
Özvegyet és árvát sanyargat, veszteget.
Jövevént ha kaphat és jobbágygyá tehet.
Mint ökrét úgy hajtja[10]) vagy inkább ha lehet.

---

[1]) Itt kezdődik az Apor-féle példányban. Egy levél az elejéről, a melyen 16 versszak volt, hiányzik. A versszakok 17—26-ig meg vannak számozva, a többi nincs. Az első 16 versszakot egy a XVIII. sz. közepéről való »*Miscellania*« cz. versgyűjteményes könyvemből közlöm; a többit az Apor-féle korábbi (még XVII. századi) kéziratból adom; a végét Komáromy Andor kiadványából a Tört. Tár. 1888. évfolyamából. Az eltéréseket itt a jegyzetben közlöm.

[2]) A Miscellaniaban: peszterkedel.
[3]) A » gyakorta.
[4]) A » sem vénség.
[5]) A » mértékletlenség.
[6]) A » Minden . . . . esztekel.
[7]) A » kapar.
[8]) A » viszen, az mit vihet.
[9]) A » Vagyonát mint szerzi, nincs arra tekéntet.
[10]) A » tartja.

22. Az szegény koldushoz irgalmatlan s kevély,
Mint amaz kemény föld, kit megaszalt[1]) napfény,
Alamisnájokhoz nincsen soha remény,[2])
Tanács kérdeni is bár hozzája ne menj.

23. Ha tanácsot adnak, tallért adj érette,
Az közbenjárónak arany az gyeplője,
Ezek nélkűl nincsen kormányos mestere,
Arany, nem igasság, hamisnak mentője.

24. Eredgy,[3]) légy orrgyilkos, lopó és parázna,
Hamissan esküvő, lator és garázda,[4])
Bár fel ítéltessél az akasztófára,
Megszerzik dolgodot,[5]) pénzért menj dolgodra.

25. Semmire egyébre, csak pénz gyűjteni jók,
Ha hallják parasztnak hogy pénze vagyon sok,[6])
Fogást fognak ahhoz[7]), kerengik mint sasok,
Azt ki síják[8]) ríják, addig korrog hasok.

26. Ha bő buzájok van, vékát kisebbítik,
Ha módgyát tanálják[9]), árrát öregbítik,
Büdös borokot is jobbágyokra vetik,
Ki ha[10]) el nem kél is, az árrát megveszik.

Mint jámbornak hogy sok ő nyomorgatója,
Úgy gyilkos latornak vagyon párt tartója,
Csak sok pénztől legyen dombos az pungája,
Az lopót akasztyák csak erszény szájára.[11])

---

1) A Misc.: megasztat.
2) A » Alamisnájához nincsen semmi remény.
3) A » Menj el.
4) A » garázna.
5) A » életed.
6) A » vagyon hogy pénze sok.
7) A » arra . . .
8) A » szíjják . . .
9) A » Ha pediglen lehet.
10) A » Az ha . . .
11) A Miscellaniában:

Mint az jámboroknak sok sonyorgatása.
Úgy gonosz latroknak vagyon pártfogása.
Csak sok pénzzel legyen dombos az pungája.
Elmehet másszor is ló-lopogatásra.

Nagy dolgok lopói szabadosson járnak,[1]
Kis dolgok[2] lopóit tömleczben bezárnak,
A kik szabadulást onnét[3] nem is várnak,
Azoknak testekkel hízódnak az varjak.[4]

Háboruságszerző az békességesen,
Akaratos, kevély az szilígy[5] csendesen.
Az hamis és álnok[6] az igaz emberen,
Bolond uralkodik az elmés eszesen.

Ha ki az királynak vagy tisztnek panaszol,
Kiktől hogy[7] sok gonoszt szenved, azokra szól,
Azok miá még több nyavalyája omol,[8]
Megszídják és sokszor megütik jól hátúl.[9]

Mert ha bársonya nincs, melyet előlnyújtson,[10]
Bora nincs hordóval, kit ajándékozzon,
Sem arany sem tallér, kivel szemet dugjon,[11]
A kit prókátorúl[12] személyében hadgyon:

Füle hallására megleszen válasza,
Nagy fennyen az deák kiáltya, s olvassa,
Rövid nap ő dolgát ne is halogassa,
Arra rendeltetett emberünk meglátja.[13]

Óhajtván említjük régi Mátyás királyt,
Országában mindent ki titkon megpróbált.

---

1) A Misc.: vígon uralkodnak.
2) A » marhák.
3) A » onnan.
4) A » hízlalódnak varjak.
5) A » szelíd.
6) A » Hamis, csalárd, álnok.
7) A » Az kiktől.
8) A » hatol.
9) A » Megszidgyák azt sokszor s meg is ütik hátúl.
10) A » előadjon.
11) A » Aranya, talléra nincsen, melyet nyitson *(így!)*.
12) A » prókátornak.

13) A Misc. a két utolsó sor így van:

Bajos nehéz dolog, most nincs idő arra,
Az tanács érette magát el nem rontja.

Ha kiknek tisztekben lelt hibás akadált.
Arra mindgyárt igaz büntetést is tanált.[1])

Mentől alább esött országunknak sorsa.
Király, úr és nemes magát feljebb tartya.[2])
Mint kecske, ki farkát egyenessen tartya.
Az ő büszkeségit[3]) mindennek mutatya.

Mint az király, főrend ám úgy fényeskedik.
Mint főrend, az nemes is úgy tollászkodik.[4])
Mint nemes, az lófő is úgy berzenkedik,[5])
Paraszt[6]) is rendinél feljebb emelkedik.

Holott nagy vétekben vagy kicsin magyarság.
Lát minden dolgokot mennyei méltóság.
Ki ellen nem állhat bölcs tanács, okosság.
Istentől küldetik rád bűnért pogányság.[7])

Ad Siculos.

Óh nyavalyás székely, bizony téged szánlak.
Mert fő s vicetisztek az hátadon szántnak.
Pharaho szolgái sárgyurással bántnak.
Tégla csinálással az pallérok rontnak.[8])

---

[1]) A Miscellaniában ez a versszak így hangzik:

Óhajtva említjük régi Mátyás királyt,
Országában titkon ki mindent megpróbált.
Ha valamely tisztet vétkesnek observált.
Kemény büntetéssel ellene advertált.

[2]) A Misc.: Uraság és nemes magát feljebb tojja.
[3]) A » Az ő büszüttségit.
[4]) A Misc.:

Mint király, az főrend most úgy fényeskedik.
Mint főrend, az nemes tollason öltözik.

[5]) A Misc.: Mint nemes, paraszt is czifrán peszterkedik.
[6]) A » Koldus.
[7]) A Misc. ez a versszak hiányzik. Helyette ez áll:

Ez az kicsin nemzet magyarságnak képe.
Igaz festékekkel kirajzolt moresse.
Mely nem él sokáig, mert az természete
Igen megváltozott, s nincs az régi színe.

[8]) A Misc. e két sor helyett ez áll:

Szántás s kaszálásra s aratásra hajtnak,
Jóakaratnak mondgyák s mégis megdullanak *(így!)*

Mert[1]) szintén utolsó spitzen vagy s jutottál,
Nagy nyomorúságra elsőktől hányattál,[2])
Néha[3]) nyavalyádon bánkódol s bánkóttál,
Mojses és Áron által nem szabadúlhattál.

Szabadságnak csak az palástyát viseled,
Sovány földeidet nagy panaszszal[4]) éled,
Huzás s vonás miatt Istened sem féled,
Tisztek hogy rád ültek, bánattal szemléled.[5])

Immár nagyobb részed jobbágyságra szorúlt,
Négy véka buzáért nagy[6]) inségben borúlt.
Két s három forintért csak a sok[7]) nyomorúlt,
Mustrai hópénzért kétszáz is elkorult[8]) *(így!)*.

Hát az, ki bitangot jól nem fizethetett,
Kaszálással estig nem kedveskedhetett,
Rókabőrrel tiszt házához nem mehetett,[9])
Vont az ily magához igen nagy inséget,[10])

Mert szép szabadságból esett az fogságban,
Bosszút űztek[11]) rajta s verték kalodában,
Mindaddig tartották az rabok házában,
Míglen jobbágy-lánczot vetettek nyakában.

Ha peniglen vagyon,[12]) ki magát bírja oly,
Hogy ha ládájában vagyon egy kis sámoly,
Azon vadnak bizony, hogy abban essék moly,
Buzáin földében térjen ismét konkoly.[13])

---

[1]) A Misc.: Már.
[2]) A » hányódtál.
[3]) A » Noha.
[4]) A » sok panasz közt.
[5]) A » Tisztek miatt mentéd bánattal bélleted.
[6]) A » sok.
[7]) A » sok a sok.
[8]) A Misc. ez a sor így van:

Más peniglen hízik, ki az előtt koldúlt.

[9]) A Misc.: Tiszt házához rókabőrrel nem mehetett.
[10]) A » Vonz az ő magára igen nagy esetet.
[11]) A Misc.: Buszut tettek.
[12]) A » Ha vagyon peniglen.
[13]) A » Buzáért földiben térjen azért konkoly.

Hadakozó székely kevés vagyon immár,
Mert jobbágygyal tölt meg minden székely határ.
Az tiszt ő közöttök igen igen kajtár,
Kit miben ejthet, nem kell ide t bb tatár.[1]

Ha valahonnét egy phoenix támadhatna,
A ki sok rossz tiszttől jobbágyot foszthatna.
Szabadsággal székelt megajándékozna,
Gondolom Istennek azon hálát adna.[2]

Ad Saxones.

Második regiment a szászokra írják,
Mert sok erősséget s az pénzt is ők bírják.[3]
Ha tatártól félnek.[4] magok várban zárják.[5]
Meg is lövöldözik, ha ostrommal víják.

Dicsérem ezekben én az edgyességet,
Egymás között való szilígy emberséget.[6]
Ritkán látnak[7] köztök undok gyűlölséget.
Ha távul laknak is, látsz köztök egy lelket.[8]

Ha valakit penig törvény nélkűl[9] bántnak.
Nemes vármegyére ők nem halogatnak.
Székekről táblára ők nem appellálnak.
Halogatás nélkül sententiat mondnak.

Igassságos törvényt mindeneknek mondnak.
Amaz Rabuláknak *(így!)* tallért ők nem adnak.

---

[1]) A Misc.: Kit miben elérhet, nem kell ott más tatár.
[2]) A » e három utolsó sor így van:

Az ki új életet ezen népnek adna.
Régi szabadságát még visszahozhatna.
Úgy bezzeg mint régen, jobb szívvel harczolna.

[3]) A Misc.: Mert az erősséget s az pénzt mind ők bírják.
[4]) A » Hogy ha ellenség jo.
[5]) A » Érti a Szászföldön a legtöbb faluban meglévő templom-erodöket.
[6]) A Misc.: szelíd csendességet.
[7]) A » latunk.
[8]) A » Ha távul vadnak is, látsz bennek egy lelket.
[9]) A » kivul.

Sem szekeret sajttal, búzával nem raknak,
Hogy prokátoroknak házokhoz hordgyanak.[1]

Nincs ott hamis mentség: nemes ember vagyok.
Nemzetségim nemes, nemzetségek nagyok,[2]
Mit gondolok veled, rajtad én mit adok,[3]
Paraszt vagy te s neked törvényt nem is állok.

Szegénnek, boldognak mind egy az törvénye,
Nagy úrnak és gurnak a mit mond[4] az nyelve,
Meghallják és törvényt mondnak csak érdemre,[5]
Nem is néznek ebben semmit ők személyre.[6]

Csak hogy rajtok igen[7] sok az húzás-vonás,
Sok giz-gaz nemesnek való postálkodás,[8]
Dali kóborlóknak sűrű gazdálkodás.[9]
Elviselhetetlen rajtok az adózás.

Ki miatt sok falut immár pusztán láthatsz,
Néhult penig könnyen embert megszámlálhatsz.[10]
Köztök sok sóhajtást[11] s fohászkodást hallhatsz,
Sok puszta kőházat közöttök mutathatsz.[12]

Földvár Barczaságon majd pusztaságra jut,
Medgyesnél Paratély emberétől[13] pusztult,
Apoldra szász helyett sok oláhság tódúlt,
Beszterczé felé is sok majdon arra jut.

---

[1]) A Misc. ez a versszak így van:

Minden directiot igen jól folytatnak,
Törvény s igazságért tallért ők nem adnak,
Szekeret búzával, sem sajttal nem raknak,
Melyet az főtisztek házához hordjanak.

[2]) A Misc.: Az én nemességem s nemzetségim nagyok.
[3]) A » reád én mit hajtok.
[4]) A » az mint szóll.
[5]) A » Meghallgatják s törvényt tesznek az érdemre.
[6]) A » Nem is igen néznek ők ebből személyre.
[7]) A » Csak hogy ő közöttök.
[8]) A » Sok gizgaz nemesnek sok az postálkodás.
[9]) A » Minden katonának gyakor gazdálkodás.
[10]) A » Némely helyen pedig könnyen megszámlálhatsz.
[11]) A » suhajtást.
[12]) A » számlálhatsz.
[13]) A » emberektől.

Kibeszélhetetlen dolog az az nemzet.
Hogy sok gondgya miatt csak hogy is evezhet.
Kire sok költséget hoza nemes nemzet,[1])
Kegyes ember rájok síró szemmel nézhet.

Sok szőlőköt kapál, de borát más issza.
Fele árrán ura hordóstól elvonsza,[2])
Rajtok sokat húz, von, semmit nem ad vissza.
Torkát nem töltheti sem Duna, sem Tisza.

Nem pénzért, sem borért,[3]) róllatok ezt írám.
De hogy sok sanyarú[4]) dolgotokot látám,
Jó indúlatomból rajtatok szánkodám,[5])
És emlékezetre értetek ezt hagyám.[6])

Ad Valachos.

Te[7]) róllad mit mondgyak Dacusoknak fattya,
Istentől elfajúlt oláság magzattya,[8])
Ki az Havasalljját magának foglalta,
Trajanus Erdélyből ki nem pusztíthatta.

Sok latorságidot ki mondhatná elő.
Ha nyelve Cicero volna, venne elő,[9])
Még sem számlálhatná bőségesen elő,
Sem kéz olyan nincsen, ki irhatná elő.[10])

Sok főrendet, nemest már kiirtottatok,
Gazdagot és szegént megfullasztottatok.

---

[1]) A Misc. a második s harmadik sor fel van cserélve s így szól:

De annyi költséget hoz rá nemes nemzet.
Nincsen arra gondja, csak alig evezhet.

[2]) A Misc.: elvonja.
[3]) A » vagy kéncsért.
[4]) A » nyomorúlt.
[5]) A » rajtok szánakodám.
[6]) A » Jó emlékezetre ezt ti nektek hagyám.
[7]) A » Hát.
[8]) A » világnak mosléka.
[9]) A » Ámbár ha Cicero nyelvét venné elé.

[10]) A Misc. ez a két sor így van:

Minden gonoszságot rakna egymás mellé.
Mégis erkölcsödöt nem számlálná elé.

Uraknak házakot tü felpraedáltatok,
Jeles embereket sokat fogyattatok.[1])

Sok fő asszonyokot hadtatok tü árván,
Urokot megölvén, pénzeket[2]) praedálván.
Urokkal szolgákot mind felmészárolván,
Szép maradványokot siralomra hayván *(így!)*[3])

Járd meg ez nemzetnek faluját,[4]) hol lakik.
Gazdag, dús ő köztök[5]) elég tanáltatik.
Kevés vagyon oly, ki felől mondathatik.
Ez iffiuságában jámbornak tudatik.[6])

Hanem az ki gazdag, a nagyobb lator volt.
Hogy latorság miá még fel nem akadott.
Érte nemes ura ispánnak sokat szólt.
Sokaknak gratia levelet írtak volt.[7])

De az mellett köztök utat álló lator
Számtalan sok vagyon, fegyveres és bátor.
Még is az aranyat fítető *(így!)* prókátor
Mellette felállván, azt moudgya: nem lator.

Azon kivűl sok ökröt lopnak s teheneket.
Még megválogattyák amaz szép szőkéket.

---

[1]) A Misc. e versszak két utolsó sora így hangzik:

Árust s kereskedőt sokat fogyattatok,
Még egymás között is nincsen bátorságtok.

[2]) A Misc.: kéncseket.

[3]) A Misc. e két utolsó sor így hangzik:

Egész maradványit siralomra hagyván,
Nincs hozzád hasonló sem erdőn, sem pusztán.

[4]) A Misc.: faluit.

[5]) A » közöttök.

[6]) A Misc. e két sor helyett ez áll:

Noha az munkában ő nem serénkedik.
De ragadományból mégis jól lakozik.

[7]) A Misc. e versszak így hangzik:

Köztök ki gazdagabb, az nagyobb lator volt.
Tolvajsága miá eddig hogy meg nem holt:
Jutott az ispánynak sok arany, ezüst folt.
Noha affélékért megürült már sok bolt.

Ha el nem adhattyák, levonnyák bőrököt,
Igy emésztik kárral szegény embereket.[1])

Mindegy s mind másképpen másoknak tesznek kárt.
Mert az lopott marha nyomáért[2]) más határt,
Ha ki nem adhattyák, megfizetik az kárt,
Mind csak jámboroknak ő latorságok árt.[3])

Merő álnoksággal[4]) megrakódott nemzet,
Kit az jóság nélkül rút gonosság vezet,[5])
Ha kinek nyelvére kent egy-egy kis mézet,
Az gyomrának adott lántsa ellenmérget.[6])

Isten ismereti nincsen elméjekben,
Elfordúlt itélet vagyon értelmekben,[7])
Se ispány, se király,[8]) se úr nincs Erdélyben.
Ki megzabolázná cselekedetekben.

Ad Hungaros advenas.

Bezzeg rossz szablyája volt Ali basának,
Uttyát be nem vágta Erdély országának,
Ne jöhettek volna látnia hazánknak,
Lakták volna földét bár Pannoniának.[9])

[1]) A Misc. ez a két versszak így szól:

Ritka ki közöttök vagy or vagy nem lator.
Télbe nyárba teli véllek minden bokor.
Mégis az aranynyal fogadott prókátor,
Bizonyítja nagyon, hogy igaz és jámbor.

Hát lovat s ökrököt s kövér teheneket,
Mennyit lopnak s még megválasztják ezeket.
Ha el nem hajthatják, levonják bőröket,
S úgy emésztik kárral a sok szegényeket.

[2]) A Misc.: nyomával.

[3]) A Misc. e két sor így hangzik:

Feljárnak s az falu fizeti meg az kárt,
Szegénynek, gazdagnak egyenlőképpen árt.

[4]) A Misc.: Minden gonoszsággal.

[5]) A » Kit félelem nélkül az gonoszság vezet.

[6]) A Misc. e két sor helyett ez áll:

Soha az becsület vele nem tart kezet,
Legjobb társának is méreggel ad mézet.

[7]) A Misc.: Minden idvessége áll csak az egy bőjtben.

[8]) A » Sem király, sem ispány.

[9]) A Misc. e 3 sor így hangzik:

Hogy be nem vágatta utját ez országnak,
Nem jött volna annyi seprője Pannonnak
Laknia ez földet kárára magunknak.

Mert miként[1]) szú az fát megőrli magában,
Mint sáska gabonát megarattya nyárban,
Úgy fogyattad te meg Erdélyt bajvívásban,
Veszedelmes voltál az példaadásban.[2])

Dícséred mindenha szép laktad földedet,
Emlegeted földi sok jövedelmedet,
Szájaddal suhajtod kies hellyeidet,
Számlálod sok titkos búza-vermeidet.[3])

De szájadban mint van, szívedben úgy nincsen,
Visszamehetsz, ajtód nem jár lánez-kilincsen,
Bizony nem váltanád el dolgod sok kincsen,
Az Varkutz udvara mindenteknek készen.[4])

Istentelenséged hajta ki helyedből,
Még sem sokat vett ki te gonosz véredből,
De nem hagyhatsz hátra lator erkölcsödből,
Úgy is lesz, míg lelked ki nem fut testedből.[5])

Mikor ide jövél, akkor rongyos valál,
Ruhádban jó foltot a szabó nem talál,[6])

---

[1]) A Misc.: Mert mint a.

[2]) A Misc. e két sor így hangzik:

Ugy fogyatta e meg Erdélyt a jóságban,
Veszett erkölcsének példaadásában.

[3]) A Misc.:

Dicsíri sokképpen gazdag lakta földét.
Számlálja termését s az sok veteményét,
Nagyon sóhajtozza síros s marhás helyét,
Számlálja gabonás titkos sok rejtekét.

[4]) A Misc.:

De mint szájában van, szívében úgy nincsen,
Visszamenetelre ajtó zárva nincsen,
Az Varkolts *(így!)* udvara mindenkor van készen,
Még sem küldhetnéd ki akármely sok kénesen.

A *»Varkutz* (Varkolts) *udvara«* alatt valószínűleg az egri vár értendő, melynek egyik oldalát *Varkócz Tamás* egri kapitány építtette a XVI. sz. derekán, melyet róla aztán *Varkócz-bástyának* nevezték. Ez a V. T. később (1549) váradi kapitány lett. Meghalt 1576-ban.

[5]) A Misc. ez a versszak így van:

Mint az rosta az gazt kihánnya edényből,
Ezek is szorúltak úgy ki ős helyekből,
De nem szorúltak ki gonosz erkölcsökből,
Úgy is lesz, míg lelkek kiszalad testekből.

[6]) A Misc.: Fótos köntösödön nem vala rókamál.

Szemedből néz vala ki a sárga halál.
Az erdélyi czipón már meghízlaltattál.[1]

Pétersellyemben nőtt fel jó tejes anyád,
Ne félj hogy megszűkülj, kapitányod Árpád,[2]
Az praerogativát Erdélyben elkapád,
Búzáját és borát magadnak foglalád.[3]

Nem jó volna fiak kenyerét elvenni,
Az Úr Christus mondgya: az ebeknek vetni.
Jó az jámborokkal jó kenyeret enni,
Nem jó gonoszokkal egy kunnyóban lenni.[4]

Ki voltál hazádban, füleink hallották,
Nállunk ki vagy mostan, szemeink jól[5] láttyák,
Mert miattad hazánk romlania szánnyák,
Kiért könyhullástól magok nem óhattyák.[6]

Istentelenségért hazád itéltetett,
Kegyetlenségéért népe kiveretett,
Ki keresztyéneknek nyelvvel nevesztetett,
De nevéhez illő gyümölcsöt nem termett.

Gyilkost hogy mentettél, lelked majd elszáratt,
Hány parázna lator, melledted megmaratt,
Húzó, vonó, fosztó, ki praedájért fáratt,
Minden gonoszságnak vére hol eláratt.

Hogy ha Diogenes hozzád elment volna,
Embert bár gyertyával ott keresett volna,
Nem hiszem, hogy kegyest sokat tanált volna,
Noha embereknek száma ott sok vala.

---

[1]) A Misc.: . . . . . bezzeg jól meghizál.
[2]) A Misc.: ·

Juh-szerdeken nőtt fel jó tejes az anyád,
Ne félj, hogy megszükül csakos gagyás apád

[3]) A Misc.: Sokak bor, búzáját magadnak kaparád.
[4]) A Misc. ez a versszak hiányzik.
[5]) A Misc.: is.
[6]) A Misc. e két sor helyett ez áll:

Füstös kunnyód helyett épültek paloták,
Tokány helyt is hágnak asztalodra zsufák.

Az ezután következő 5 versszak a Misc. hiányzik.

Kevély kegyetlenek az ott uralkodók,
Irigyek, gonoszok, buja hivalkodók,
Kész kenyeret evő, zabálló, tobzódók,
Hásártosok inkább, s más jovain hízók.

A szú amaz nagy fát úgy meg nem emészti,
Az moly a szép köntöst úgy nem vesztegeti,
Nedvesség az ruhát úgy meg nem senyveszti,
Rossz példa adásod mint Erdélyt megveszti.

Pannoniából jött amaz ördögatta,
Ördögatta lelkű Luciper fajzattya,
Irtóztató szókkal Istent káromolja,
Kiben vagyon szentség, ezt rettegve hallja.[1])

A Szentháromságra ezerszer esküszik,
Egy igaz Istenről nem is emlékezik,
Közbenjáróról is ő elfeletkezik,
Azokot, kik vallják, kövekkel kövezik.[2])

Az egy igaz Isten előtt nem szaladsz el,
Ha felyhőben rejted is te magadot el,
Ámbár földnek túlján s viznek evezhess el,
Az Úrnak angyali ott is keresnek fel.[3])

Utánnad vonszod te az Úrnak ostorát,
Reánk is árasztod az nagy Úr haragját,
Kinek haragjának te érzed az lángját,
Még is edgyitek is nem alázza magát.[4])

---

[1]) A Misc. ez a versszak így hangzik :
Te általad jött be az az ördögadta,
Minden káromkodás, ocsmány s dühös szitka,
Irtóztató szókkal Isten káromlása,
Mind égnek és földnek gaz átkozódása.

[2]) A Misc. e 3 sor helyett ez áll :
Anyát, Lelket, Testet mind egyben keverik,
Nem is szólhat, szóban ha nem elegyedik :
Ördög, kutya, disznó s mindenféle moslék.

[3]) A Misc. e 3 sor így hangzik :
Az fellegekben is rejtsed bár magad el,
Ha föld alatt s vízben evezhetnél is el,
Feltanál az Úrnak ostora, bár hidd el.

[4]) A Misc. :
Utánnad érkezik az Úrnak haragja,
Ámbár életedben ostorát megvonja,
De gonoszságidért lelked s tested kínja
Kettős lesz, pokolnak midőn éget lángja.

Az csíkot lencsével igen tudod csapni,[1]
Praelatusok előtt híven forgolódni.
Jámboroknak uttyát kivágni s bevágni,[2]
Első szürke lóra ülvén tudod csapni.[3]

Az Pannonusoknak hidgyed nincs orczája.
Kevély, de szemtelen, vagyon csak pofája,
Fenn jár, de vakot is nem vet az koczkája.
Tisztet fitet *(így!)* s annak a fazakát vájja.

Földeden termettek az ember-farkasok,
Termettek scorpiók, húskerengő sasok,
Jó cselekedetben ők mindegyik vakok.
Erdély őrizd magad, mert ostort vont rátok.[4]

Ad Graecos pannigeros.[5]

Hallottam görögök erejét s hatalmát.
Mert rá rontották volt Párisra[6] szép Tróját,
Népét mind megölték, pusztán hatták várát,
Elvitték belőlle szép[7] híres Helénát.

Constantinapolt is tü építettétek,
Néppel és fegyverrel erősítettétek,
De Memhet császártól meg nem őríztétek,[8]
Országról országra azért széllyettetek.

Hogy Erdélyben vattok, bizony igen bánom,
Országunk romlását érettetek szánom.[9]

---

[1]) A Misc.: jól tudod feladni.
[2]) A » bevágni s kivágni.
[3]) A » Első lóra ülvén tudod nyargodozni.
[4]) A Misc. ez a két versszak hiányzik. Helyettük ez áll:

De vigyázz magadra, mert az fényes nap is
Gyakron homályba jut s még az jó koczka is
Sokszor mutat vakot, úgy az szerencse is
Hamar földhöz verhet, mint jó paripa is.

[5]) A Misc.: peregrinos
[6]) A » Mert ők rontották el Párisért.
[7]) A » az.
[8]) A » De Mahmet császártól meg nem menthettétek.
Érti alatta II. Mohamed szultánt, ki Konstantinápolyt 1453-ban elfoglalta.
[9]) A Misc. ez a két sor így hangzik:

Hogy Erdélyben laktok, sok hasznát nem látom,
Országunk hogy romlik miattatok, szánom.

Ezüstit, arannyát pusztíttyátok, látom,
Elmémben sóhajtván, ezt csak vetem s hányom.[1])

Egy jó pénz Erdélyben miattok nem marad,
Arany, tallér, ezüst ki kezekbén akad.
Az erdélyiekre az vissza nem szakad.
Mely miá országunk pénze igen apad.[2])

Olcsó marhád miatt kincse fogy Erdélynek,[3])
Ha mi ezüsti van valami[4]) szegénynek,
Nem viszik azt másnak, de görög legénynek,
Mikor Erdély búsúl, örűl ő csak ennek.[5])

Hasznos aknái is Erdélynek görögé,
Jövendőben félek ne legyen töröké,
Mert az mint azelőtt mondták, hogy görögé.
Az örökség szerént bizony lett töröké.[6])

Ad religionem.[7])

Az igaz tudományt jaj, s lelkem suhajtya.
Szemem könyhullástól magát nem óhatya.
Az mit értek, nyelvem mind ki nem mondhatya.
Mert Illyést az igaz vallás bujdostattya.

---

[1]) A Misc. e sor helyett ez áll:
Sok idő kell, a kárt ha előszámlálom.

[2]) A Misc. e 3 sor így hangzik:
Aranytallér és gyöngy ha kezekben akad,
Az ország részíben sohult meg nem marad,
Mely miatt vagyonunk immár majd elapad.

[3]) A Misc.: Sok portékád miatt pénze fogy Erdélynek.
[4]) A » valamely.
[5]) A Misc. e két sor így van:
Nem viszi azt másnak, hanem az görögnek.
S ennek zálogjába ringy-rongy árút vesznek.

A Misc. még ez a versszak is olvasható:
Róka, farkas, hiúz, nest s medvebőröket,
Viaszat, lovakot s szép hizott ökröket
Megveszik nagy ótsún s egész göbölyöket,
Eladják nagy áron s megtöltik kölyköket.

[6]) A Misc. ez a versszak így hangzik:
Az egész országnak jova lött görögé,
Jövendőben talám mind leszen töröké,
Mert az mi eddiglen volt az görög népé,
Idő múlván mind lött török örökséggé.

[7]) A Miscellaniából a vallásokról szóló rész hiányzik.

Kevesen maradtak Christus tanítványi.
Meghiztak Akábnak hashizlaló papi,
Illyés barlangokban rejtezett oda ki,
Ki mindent lát vala, így könyörög neki:

Én Uram Istenem, egyedűl maradtam.
Achab s Jezabeltől most alig szaladtam,
Prophetáidot is mint kergetik, láttam,
Vedd hozzád lelkemet, tèged kérlek Uram.

Itt sokat szólhatnék, ez bő matéria,
De sok gondolkodás búss szívemet járja,
Argumentumimnak rám rohan nagy árja,
De erről irásom elmém correctálja.

Ad Papistas.

Pápa nem nyughatik, hogy ereje vagyon.
Erős hatalommal uralkodik nagyon,
Igaz tudományt ver az hamissal agyon,
Az hol jár elméje, keze is jár azon.

Szent János könyvének ötödik részében.
Az Christus jövendölt felőled eképpen:
Én jöttem mennyei Atyámnak nevében,
De engemet senki nem veszen be ebben;

Ha ki penig maga nevében eljövend,
Az világ fiai köziben bemenend,
Tertulussal igen mézes nyelvű leend,
Azt mind kapják híven s kiki azon örvend.

Te nevedben jöttél e széllyes világra,
Hozzád kell mennie a szarándokságra,
Téged rendeltenek indulgentiára,
Pénzt vigyenek bővön, kész vagy bérmálásra.

Amaz sötét éjről Ur Jesus kiről jól
Szent János könyvének kilenczed részben szóll,
Melyen senki semmit nem cselekszik sohul,
Tapog, mint vak s mégis ugyan nem láthat jól.

Szent Máténál is szóll erről az Ur Jesus:
Sok hamis prophéták támadnak, kitől fuss;

Ezek közül vagy te mint egy Barejesus,
Számkiveted innen, az ki igaz Jesus.

Szent Lukácsnál is az huszonnegyed részben,
Igy szól: sokan jőnek el az én nevemben,
Kik azt mondják: Christus én vagyok a testben,
Ne kövessétek azt cselekedetekben.

Ebben az időben te ilyen vagy pápa,
Cardinal, vicarius és barátkápa,
Sok apró gyermeket sikkasztó apácza,
Edgyütt latorkodó fallax caper capra.

Antichristusságról jelenti Szent Pál is,
Lélekben azt látván, melyet látok én is,
Félek, mint az kígyó megcsalta Évát is,
Ugy ne rútíttassék elmétek nektek is.

Ádámot és Évát az kigyó megcsalá,
Ugy az Antichristus Christust megcsúfolá,
Pápa vélle edgyütt kettősnek csinálá,
Örök Isten s bizony, ember azt kiáltá.[1])

Rólad szóll Colosse városban írt levél,
Hogy csalárd beszéddel senkit ne hitetnél,
Mást is, magadot is hogy el ne vesztenél,
Igy az csendes partra bátron evezhettél.

Sokaknak lelkekben már sákmányt vetettél,
Színes alázatossággal elhitettél,
Máriát és angyalt s embert tiszteltettél,
Abból szentírásra te semmit nem néztél.

Tessalonikában írott levélben is,
Isten inti Szent Pált, rá nézve őköt is,
Se lélek, se levél, se beszéd által is
Meg ne háborítson senki titeket is.

Hogyha követ végre ily rút álnok csalás,
Az miatt jön rátok hüttől elszakadás,
Akkor jelenik meg bűnnek fia, Judás,
Veszedelmet hozván sokaknak a sírás.

---

[1]) E helyett a sor helyett eredetileg ez állott: »Egy az örök Isten, Szentlélek diktálá«. Ez ki van húzva s helyébe van írva más írással a fennebbi sor.

Ki magát ellene veti mindeneknek.
Mi valahul vagyon, mondatik Istennek.
Isten tiszteleti adattatik ennek,
Szentséget mind benyelt, s mondatik mesternek.

Isten templomában, mint az Isten, úgy ül.
Isten gyanánt tartja ő magát egyedül.
Ez világiaknak lelke hozzája füll.
Tűz, vas, fegyver azon, a ki tőlle elhűl.

Az te kohódból költ sok szóllás formája,
Három personaknak egy essentiája,
Az Jesus Christusnak duplex naturaja.
És ugyan ezennek incarnatioja.

Nálad csudálatos a philosophia,
Az eltitkoltatott una essentia,
Hypostasisoknak amaz unioja.
Idiomatumnak communicatioja.

Az gonosz farkasok bizonnyal tü vadtok.
Kik az Úr nyájában sokat ragadoztok.
Szent Pál apostol azt mondgya tü róllatok.
Isten templomának falát ostromljátok.

Szent János apostol búsult miattatok.
Hogy az igazságtól mind elszakadtatok,
Oly Christust világnak tü praedikáltatok.
Kit soha ő tőlle nem is hallottatok.

Első levelének második részében:
Ki Attyát nem hiszi, annak fia nincsen.
Hazug a ki Jesust Christusnak nem hiszen,
Ez az Antichristus, hidd el azt szívessen.

Nem másról, de róllad mondgya azt Szent János.
Tőlle elszakadtál, tudományod gyanós,
Találmányid miatt lelked is burjános.
De asztalod, látom, bizony igen síros.

Negyedik részében ezen levelének:
Ki az Jesus Christust a testben eljöttnek
Nem hiszi, s nem vallja az Isten is ennek
Nem leszen Istene, s Attya az embernek.

Tü Antichristusnak az fiai vattok,
Tü az visszafordult világtól származtok.
Ez világiakról méltán azért szóltok,
Világ fiaitól meg is halgattattok.

Mikoron Szent János ez levelét írta,
Vallásod kezdetit még akkor meglátta,
Tőlle szakattál el, azt is írva hatta,
Hamis tudományod még akkor megmonta.

Az ki Jesust hiszi a Christusnak lenni,
Ez mondatik menyből Istentől születni,
Kit lélek, vér és víz által jöttnek lenni
Mond, s hat bizonysággal bizonyít úgy lenni.

Ez bizonyságoknak hárma lesz mennyei,
Az hárma peniglen földi, nem mennyei,[1])
Ember Jesust ezek bizonyítnak lenni,
Istennek fiának, Christussának lenni.

Bizonyos, testtel bírt: nem megfoghatatlan,
Megöletvén, megholt: nem is halhatatlan,
Hidd el nem is lélek, mert nem láthatatlan,
Megtapogatták: nem tapasztalhatatlan.

Az te tudományod de nem azt állítja,
Születése előtt Isten azt kiáltya,
Ágoston könyvéből meg is bizonyíttya,
Mert a szentírásban fel nem találhattya.

Második Istennek csinálád az Christust,
Kivetéd szivedből az egy igaz Deust,
Az kit Mária szűlt, közbenjáró Jesust,
Megvetéd s választál háromságos Deust.

Az istenség neked essentiát szűle,
Az állat sok személyt, háromságot nemze,
A második személy két naturát teve,
És az natura incarnatiot szűle.

Az misédet penig nem tudom mi szűlte,
Ki s micsoda állat neked honnat külte,
Csudálatos anya volt, a ki ezt szűlte,
Valami jutalmat várhat ez érette.

[1]) Eredetileg így volt a sor vége: állattyában földi.

Az írás, látod-e, Istent mond csak edgyet.
Közbenjárót is mond nem kettőt, de edgyet.
Egy lelket mond nekünk, hitöt is csak edgyet.
Urvacsoráját is, keresztséget edgyet.

Hol semmi kétséges, semmi kettős nincsen.
Hármast is nem találsz, valóban is nincsen.
De az pápa ahhoz sokat hozzá tészen,
Mert szabad ő neki, az mint akar, lészen.

Micsoda világosb írás a szent könyvben.
Hogy nincsen Isten több egynél földön, menyben.
Egyedűl volt menynek s föld teremptésében.
Ábrahám Istene neve Ó-törvényben.

De az Jesus Christus Új-szövetségében
Atyának mondatik most az mi időnkben.
Evangelisták is írások rendiben
Ő Attyának híják mindenkor, s mindenben.

Az ki az Messiást elsőbben Ádámnak.
Azután igérte ismét Ábrahámnak,
Izsáknak, Jákobnak és több szent atyáknak.
Esküvésses *(így!)* penig az Dávid királynak.

Isten igéreti szerént meg is atta.
Augustus Rómában mikor országlana.
Judeát Heródes birtokában atta,
Királyság Judeától elvétetett vala.

Ezekben, jó pápa, semmit el nem vettél.
De találmányodban sokat hozzá tettél.
Egy Istenből hármast tudgyák hogy szerzettél.
Egy állatból három személyt felemeltél.

Ezzel apostoloknak szent tudományát
Elrontád s fordítád az ő igaz voltát.
A szent bibliából Christus Jesus attyát
Kitörléd világból egy teremptő urát.

Ez világnak edgyért hármast tolyál elé.
Egyedűl voltáért hármat írál belé.
Christum et Spiritum aequales facere,
Obscurarunt sacra sua Babilone.

Meghomályosítád az írást úgy ezzel,
Hogy senki nem érti, bár bírjon jó eszszel,
Bábelt erősgeted sövevényes kerttel,
Kertedből világot táplálod méreggel.

Néha így szólsz: vagyon Isten egy állatban,
Néha penig: állat vagyon az Istenben,
Néha a személyek vadnak az állatban,
Az állat viszontag vagyon személyekben.

Az Atya Úr Isten, azt mondád, nem hármas,
Fiú, sem Szentlélek, az állat sem hármas,
De mindazonáltal az Úr Isten hármas,
Hogyha szentírásra vonnyuk, egy, nem hármas.

Az Jesus Christus egy, bizonnyal nem kettős,
Természetiben is, elhidd; egy, nem kettős.
Az Úr igérte volt, egyedül ki erős,
Igérte s megadta, mert az Úr tehetős.

Ennek Szentlélektől lőn fogantatása,
Mária méhéből születék világra,
Halhatatlan sem volt, bűnünkért meghala,
De az koporsóban Isten ott nem hadta.

Ezzel az Christussal nem elégszik pápa,
Ez felől az igaz tudományt zavarja,
Babilont építi itt is és csinálja,
Az íráson kivűl jár, azt úgy toldozza.

Azt mondod: az Christus kétszer születtetett,
Adsz is te ő neki kettős természetet,
Másod születésben istenség vett testet,
Mind kettő személyben de edgyé tétetett.

Az igaz Christust te kettősnek csinálád,
Isten állattyából születettnek mondád,
Halhatatlannak s láthatatlannak írád,
A szent istenségben másodnak formálád.

Azt is mondod, hogy ez született szűztől is,
És ott fogantatott a Szentlélektől is,
Látható, fogható, halandó ember is,
Embereknek szívét vakítod ezzel is.

Kezded a tévelygést János idejében.
Miként ír ő erről első levelében.
Első levelének második részében,
Ignatius is volt ez rút tévelygésben.

Irenaeus idején Ebion s Bassus.
Kik azt praedikállák hogy aeternus Christus.
Emberré lőn Isten, s ember adunitus.
Igy kezde villogni gladius acutus.

Mélyebben bevága még Tertullianus,
Abban az időben ismét Cyprianus.
Arnobius viszont s amaz Lactantius
Mit nem forgathatott hat Athanasius.

Az Nicaenumbeli gyűlésben találák,
Hogy az Jesust örök Istennek vallanák.
A Szentlelket harmad személynek állatnák.
Eusebius s Ruffius ezt bizonyíttyák.

Úgy mond Isten: Christus te meg kötöztetél.
Az keresztséggel is nem különben élél.
Úrvacsoráját is sokfélét szerzettél.
Minden igazságot az földben temettél.

Ezernyi ezer volt az te találmányod.
A szent embereket Isten gyanánt írod.
Szent asszonyokot is segétségűl hívod.
Ki ezt nem cselekszi, vasvesszővel bírod.

Honnét vetted amaz bölcseknek neveket.
Gáspár. Menyhárt. Boldisárnak írod őköt.
Kik Christussal feszitettenek, ezeket
Gyesfasnak, Dismasnak kereszteled őköt.

Ott valál-e, mikor a Christus oldalát
Egy vitéz öklelé, ragadván lántsáját.
Longistusnak írod, láttad-e orczáját.
Tudod-e, ki örzé Christus keresztfáját?

Ki viselte gondját, hogy reád marada.
Péter és Pál bizony nem abban fárada.
Mária czipökjét *(így!)* valaha ki látta.
Az kit a te elméd frissen kifaraga.

Bizony nem misével keresnek szentséget,
Kereszt darabjával vagy keresztyénséget.
Koporsó látással nem nyersz idvességet,
Indulgentiáddal nem adhatsz életet.

Másoknak bűneit te meg bocsáthatod,
Magad penig bűnből ki nem oldozhatod.
Pokolból lelkeket nagy fenn kihozhatod.
Jókot, kit akarsz. elkárhoztathatod.

Széllyes ez világon sok templomot raktál.
Sok szövétnekeket azokban gyujtottál,
Péternek, Miklósnak és Pálnak alkuttál.
Egy igaz Istennek edgyet sem fundáltál.

Óh értelem nélkűl való isszonyúság.
Óh tudatlanságban bemerűlt nagy vakság,
Istentől elfordúlt isszonyú kábaság.
Ne irj pennám többet, hallgasson igasság.

Ad Lutheranos.

Lutter Márton pártot ütött pápa ellen.
Rosz kardikója volt, nem foghatta mélyen,
Babillonnak tornyát nem rontá el éppen.
Csak egy kis pókhálót vona szeme fényén.

Lova fülét tartya ma is az pápának.
Elhatta bérlését az barátkápának,
Ephodért ketzelét szerzett papjainak.
Ceremoniákot rendelt káplánnyinak.

Ugy tudom pápával hármast hiszen Márton.
Templomban hogy vélle edgyütt orgonáljon.
Feszűletes ostyával communicáljon.
Kiben Christus testét valóban tanáljon.

Misédet pápával edgyaránt mondatod.
Gyertyádot úgy, mint ő, te is meggyujtatod.
Oltárod akképpen czifrán csináltatod.
Annak az tetejét képekkel rakatod.

Ugy vagyon. pápától ugyan elhódoltál.
De szentírás mellöl oly messze állottál.

Hogy edgyütt ő vélle ellene mondottál.
Egy igaz Istenért hármast kiáltottál.

Te az misemondást Christustól vetted-e.
Páltól, avagy Pétertől ezt tanultad-e.
Vagy szentírásban oly formán olvastad-e.
Hogy anélkűl menyben lelked nem vihedd-e?

Ad Orthodoxos sive Reformatos.

Mit csinál Calvinus mostan Gyenevában.
Servetust perseli. forr. s fő rottyogásban.
Hogy beleharapott praerogativában.
Híre vagyon ennek egész Ásiában.

Lutter fülét tartya az pápa lovának.
Calvinus az farkán csügg, függ csitkajának.
Nagy részint ellene mond tudományának.
De határt bizonnyal nem tud vetni annak.

Christus tanítását akarád bevenni,
Kútnál vagy Garazin hegyein tisztelni
Istent. nem kellene ezért messze menni.
Lélek igazságban kellene csak félni.

De az Isten szerént való tudományban
Mojsest meghaladád philosophiádban.
Propheták irásit sem vőd igaz fontban.
Christust is akarod hadni hazugságban.

Szent Márknál az Christus mit mond, ha olvastad:
Csak egy az Úr Isten. Izrael, azt tudgyad.
Ezt az erös Istent egyedűl imádgyad.
És minden erődből tiszteljed s szolgáljad.

Ezent bizonyíttya az törvénytudó is.
Hogy egyedűl csak egy az Isten, s több nincs is.
Ezt szűből. lélekből szeresd, erődből is.
Ez dicséretesebb az áldozatnál is.

Kiért az pápától személyes Istent völl. *(így!)*
Mojses irásához magyatázatot töll *(így!)*
Pogány szokás szerént isteneket szerzél.
Eloim igéből hármat kitekerél.

De mikor az ember egy absurdumot mond,
Többeket azután ugyan rakásra hord,
Az Jesus Christusnál több Isten nincs (ugy mond)
Ki útát elveszti, mindenfelé csapong.

Azt mondod, hogy három az egy igaz Isten,
Azt mondod ismét, hogy egy az igaz Isten,
Azt mondod, hogy három imígy az egy Isten,
Azt mondod, hogy amúgy egy az igaz Isten.

Egy az igaz Isten essentialiter,
Három, nem egy Isten az personaliter,
Distinctae personae sunt hae realiter,
Bizony tres reales, tres sunt veraciter.

Szent Pál apostol az harmadik égben volt,
Holott az, mint mondgya, sokat látott s hallott,
De tőlle ily szóllás formáját ki tanolt,
Irásában ilyent te nem tanálsz sohult.

Vallástok ellenkezik a szentírással,
Mojses így nem szóllott, keresd bár lámpással,
Bizonyítom én azt Szent Esaiassal,
S az Úr Jesus Christus szép tanításával.

Igaz közbenjáró Jesus Christus csak egy,
Azt mondod, hogy ennek természeti nem egy,
Máriától való Jesushoz ne eredgy,
Mert idvezíteni az Christus nem elég.

Igy szólsz, hogy az Jesus soha nem kezdetett,
Ismét visszamondod, de bizony kezdetett,
Azt mondod, hogy soha nem is neveltetett,
De így szólsz ismét, hogy bizony neveltetett.

Bölcsességet mondasz, hogy ez soha nem vött
Tudományt Istentől, maga mondgya, hogy vött,
Maga erejétől, mondod, hogy csudát tött,
De az Attya benne munkálkodván úgy tött.

Igy szólsz: az Attyával mindenben egyenlő,
Másszor visszamondod, bizony nem egyenlő,
Ismét magától az mindent eltehető,
De önnön magától semmit nem tehető.

Míg élt ez világon, ő néha éhezett,
Igy szólsz, hogy az Jesus bizony nem éhezett.
Kietlen pusztában meg is kisértetett,
Igy szólsz, hogy ő soha meg nem kisértetett.

Tudgya a széllyes föld, hogy ez értünk meghólt.
Te azt mondod, hogy ez soha meg nem is holt,
Dicsősségre menyben nem is vitetett volt.
Mert örökké ott fenn az dicsőségben volt.

Protheus is ennél többet nem tehetett,
Többféle formában nem cserélődhetett,
Mint te, soha így nem szemtelenkedhetett.
Vallástok tővel és hegygyel edzettetett.

Papjaid, Calvine, oh ki szemtelenek,
Bő jövedelmek van, mely telhetetlenek.
Jesuita köntöst viselnek mind ezek,
Gyümölcsökről meg is ismerik az hívek.

Közüllök csak egy sincs, ki vallását tudná,
Ha százat kérdenél, százképpen mondaná,
Szüved megutálná, ha füled hallaná,
A síros falatért mégis nem hagyhatná.

Hozzáfér orczádhoz mondani, úgy, nem úgy.
Az Isten valóban hogy csak egy, de nem egy,
Az egy természetű Christus hogy nem elég,
Az idvezítésben kettős leszen elég.

Óh elfordúlt világ meddig vakoskodol,
Az pogány is nevet, hogy bolondoskodol.
Praeconceptádban te bizony majmoskodol.
Térj világosságra, míg világban lakol.

Ad Unitarios.

Nyomorú hazánkban mennyi vallás vagyon,
Te neked is neved recepták közt vagyon,
Sidó vallás, török, görög, oláh vagyon,
Egynek sincs rontója, csak teneked vagyon.

Talám te feszítéd meg az Jesus Christust,
Avagy nem követted amaz igaz virtust,
Vagy Anthiocussal nem öttél disznóhúst,
Hogy minden nyakadra tekerten teker gúst.

Mit cselekedtél, hogy ily gyűlölségben vagy,
Elleued virrognak az prae s az post hadnagy.
Váradiaknak is haragjok reád nagy,
Óh Uram könyörülj, s ismét örömöt adgy.

Hogy ha méltóságom megengedte volna,
Mely tudományt valltok, azt követtem volna,
Szerettem értelmében is vettem volna *(így!)*
Jobbágyimban de ellocsogattam volna.

Közelebb senki sincs, mint te, szentíráshoz,[1])
Bár Lutter se járna közel a pápához,
Calvinus se nyúlna a lova farkához,
Közelgetnének az Christus hajójához.

Az mely hajót Christus kormányoz és evez,
Isten után, bátor érje sebes szélvész,
Fúrják, lyuggassák, hogy víztől legyen nehéz,
De soha nem merűl, vízben el nem is vész.

Örűlj azon igen, mert Christus tanítya,
Szidalmat s üldözést, szenvedőknek mondgya,
Boldogok vattok tü, jutalmát megadgya
Tü szenvedésteknek én Attyám, kiáltya.

Híjon bár ez világ tatárnak, töröknek,
Nevedet nevezze hitetlen cserkesznek,
Mondgyon hittől szakatt álnok eretneknek,
Itéljen bár téged erejére tűznek:

Szenvedd el, mert Christus jövendölt felölled,
Hogy ez világ gyűlöl, üldöz, kerget téged,
Mindaddig, míg földön világodot éled,
Hogy az más életnek koronáját vegyed.

Maga is ez földön éhezett s szenvedett,
Szidalmazás után igen megveretett,
Tövis korona is fejére tétetett,
Szenvedés után vett gyönyörű életet.

---

[1]) Ezekből a sorokból úgy látszik, hogy unitarius irta ezt a pasquillust, s csak félrevezetésül mondja: »Hogyha méltóságom megengedte volna, ... azt követtem volna«. Az unitariusok semmiféle világi méltóságból nem voltak kizárva a XVII. sz. végén.

Hogy Pál is Christusról kezdett emlékezni.
Gyülölségben kezde ez világnak lenni.
Ez világiaktól kezde itéltetni.
Tüzzel-vassal mindenfelől kergettetni.

Azért kérlek téged, légy hü mind halálig.
Imperterritus légy mind az keresztfáig,
Üldözést s gyalázást szenvedgy bátran addig.
Míg bejutsz Christusnak fényes sátoráig.

Igy elszenvedvén mindent, ha hüséges lész,
Tyrannusok s világ ellen ha victor lész:
Isten templomában egy erős oszlop lész,
Elrejtett mannával menyben örökké élsz.[1])

Ad illustrissimum ac celsissimum principem Michaelem Apaffi.[2])

Ha az elsö lóra Isten felültetett,[3])
Kit soha sem vártál,[4]) szíved sem reménlett,
Mint jó fejedelem ő hazája mellett,
Fáraszszad elmédet az igazság mellett.[5])

Mert igazság nélkül semmi meg nem állhat,
Isten is a nélkül nem gubernáltathat,
Tolvajok serge is jól meg nem maradhat,[6])
A nélkül semmi rend nyugvást[7]) nem tanálhat.

Igaságunk ha[8]) kiszolgáltatására[9])
Adtad te magadot annak tartására,[10])

---

[1]) Eddig kiadatlan; a többi rész megjelent a »Tört. Tár« 1888. évfolyamában. Közlője, Komáromy Andor, nem írja meg, hogy honnan vette. Szóbeli közlése után úgy tudom, hogy a Székely Nemzeti Múzeum levéltárában lévő csonka példány után közölte. Ez a példány hibás másolat lehet, mert sok értelmetlen szó van benne s így szükségesnek láttam azt is leirni és közölni.

[2]) A Misc.: Ad principem Michaelem Apaffi.

[3]) A kiadott példányban és a Misc.: az Isten ültetett.

[4]) A Misc.: Kit magad sem véltél.

[5]) A » az kártyázás helyett.

[6]) A Miscellaniában:

Mert gond s munka nélkül semmi meg nem állhat.
Pipa, álom s jó bor népet meg nem tarthat,
Fáradozás nélkül nem is gubernálhat.

[7]) A kiadott példányban: nyugvást nem találhat.

[8]) A » » Igazságnak hű.

[9]) A Misc.: Ha az igasságnak szolgáltatására.

[10]) A » és megtartására.

Bizonynyal nagy terhet vettél felválladra,[1])
De ha jól jársz benne, nem lészen károdra.

Mivel mented magad,[2]) hogy [3]) nincsen igasság,
Hogy elhatalmozott a sok rút hamisság,[4])
Tövis formán harap amaz hatalmasság.
Élünk mint értetlen, csupa oktalanság,[5])

Isten előtt nincsen, hidgyed azt, mentséged,
Kitől vagyon az te fejedelemséged,
Talám azt mondod, hogy nincsen öltözeted,
Vagy kenyeret és bort kell neked keresned? [6])

Jó köntöst, kenyeret, bort szolgáltat Erdély,[7])
Mezítelenségtől kegyes uram [8]) ne félj,
Míg fenn leszen hazánk, éhséget se remélj,
Akadályod nincs itt, igazságra szemlélj.[9])

Ha penig azt mondod, hogy másokra bíztad,
Fő s vicetiszteknek hatalmában adtad,[10])
Ezekre szegények panaszát hallottad,
Informatiora csak elhalasztottad.[11])

---

[1]) A kiadott példányban: magadra. — A Miscellaniában:
Nem játékos tereh tétetett válladra,
Jobban azért gondot viselj juhaidra.

[2]) A Misc.: Nem méltó mentséged.

[3]) A kiadott példányban: ha.

[4]) Hogy elhatalmazott az sok hamisság. (Tört. Tár.) — A Misc.: a nagy hatalmasság.

[5]) A Miscellaniában:
Tűz formán harapóz vakmerő gonoszság.
Hogy nincsen csendesség néped közt, s bátorság.

[6]) A kiadott példányban: kérned. — A Miscellaniában:
Isten előtt nincsen illendő mentséged.
Hogy okosan regnálj, te kötelességed.
Nincsen egyéb gondod, kenyered s költséged
Meg nem fogyatkozik, nem kell hát heverned.

[7]) A Misc.: Jó köntöst s jó konyhát s bort ád bövön Erdély.

[8]) A » kegyelmes úr.

[9]) A Miscellaniában:
Míg fenn lesz az ország, éhségtől ne rémülj,
Akadékod nincsen, igazságot szemlélj.

[10]) A kiadott példányban: hatalmába hagytad.

[11]) A Miscellaniában:
Sokaknak ezekre panaszád hallhattad,
De az igazságot csak elhalogattad.

Igasság kívül [1]) jár sok lator hazánkban.
Kiknek sok gratiás levele ládában,[2])
Sokat attak s adnak tiszteknek bitangban.
Tisztek miatt mennek elébb latorságban.[3])

Mert hogy [4]) gratiaért megfizethessenek.
Hogy bő ajándékkal tiszthez mehessenek.[5])
Nestet, rókát.[6]) bővön hogy szerezhessenek.
Egy szóval hogy tisztnek [7]) kedveskedhessenek.

Sok huzás-vonással előbb pénzt sokat gyűjt.
Kinél vagyon sok pénz, úton járót megüt.
Bőrit lefordítván sok ökörhúst megsüt.
Bécs körül árulja bőrit, tisztnek pénzt gyűjt.[8])

Bárcsak azt íratnád az articulusban.
Hogyha úr vagy nemes jár lator dolgában.
És híven forgódik [9]) gratia hozásban.[10])
Legyen praeda [11]) annak minden marhájában.

Az tisztek is hogy ha gratiát adnának,
Vice akár az fő [12]) latron pénzt vonnának.
Latrokért ő magok felakasztatnának,
Hazánkból az latrok így [13]) kitisztulnának.

[1]) A Miscellaniában: nélkül.
[2]) A kiadott példányban: ládákban. -- A Misc.: ládádban.
[3]) A Miscellániában:

Igasságot nyújtnak az tisztek markában,
Te csak hallgatsz azzal s nő az rosz magában.

[4]) A kiadott példányban: Minthogy.
[5]) A Misc.: Hogy jó ajándékkal hozzád mehessenek.
[6]) A kiadott példányban: Mért róka bőrt...
A Misc.: Nest, rókabőr-köntöst. s paripát vigyenek.
[7]) A Miscellaniában: neked.
[8]) A Miscellaniában:

Sok húzás-vonásból előbb sok pénzt gyűtnek.
Jó pénzes gazdakot mással felveretnek.
Bőrit lefordítván sok ökröt megsütnek.
Mégis ajándékért tőlled tiszteltetnek.

[9]) A kiadott példányban. Híven forgolódnak.
[10]) Dolgában (Tört. Tár.)
A Misc.: Munkálódnék pénzért gratia adásban.
[11]) A kiadott példányban: poena.
[12]) A Miscellaniában: Akár fő vagy vice.
[13]) Mind (Tört. Tár.) — A Misc.: úgy kipusztúlnának.

Sok jószágot sokan csak hamissan bírnak.
Az hatalmasabbak írnak magokénak,[1])
Árvák és özvegyek így nyomorgattatnak,
Jószágoktól sokan méltatlan fosztatnak.[2])

Törvény processusa mivel [3]) véghetetlen,
Prókátorok nyelve szeligyíthetetlen,
Az törvénytevők lelke is feneketlen,[4])
Elméjek peniglen csaknem mind értetlen.[5])

Azért hogy csak pénz kell, nem kell az igasság,
Ő nyomorgattatik, virágzik latorság,
Nincs igaz értelem, bejött az hamisság,
Megveszett minden rend, úr, nemes, parasztság.[6])

Mátyás király bírta Erdélyt s Pannoniát,
Kétszer meg is bérlé magyarok palástyát,[7])
Felvette ő néha koldusok ruháját,
Úgy kémlette meg országnak állapottyát.[8])

Kiket hamisságban tanált, megbűntette,
Csalárdok életét tovább nem engedte,
Várast s falut lator [9]) bíráktól mentette,
Hamis tiszteknek is soldgyát megfizette.[10])

---

[1]) Az hatalmasabbak csak magoknak írnak. (Tört. Tár.)
A Misc.: Az kik hatalmasbak, magoknak foglalnak.
[2]) A Miscellaniában: Sokan koldúlásra e mián juttatnak.
[3]) A kiadott példányban: miért.
[4]) A kiadott példányban: Törvénytevők lelke miért feneketlen.
[5]) Tört. Tár: Az elméjek penig miért hogy értetlen? — A Misc.:

Az törvény folyása nálunk véghetetlen,
Az prókátorok nyelve csendesíthetlen,
Törvénytevők sákja s marka telhetetlen,
Sőt az értelme is sokaknak éretlen.

[6]) A Miscellaniában:

Azért csak hogy pénz kell és nem az igasság,
Mindenfelé prédál az úri latorság,
Nincs sohult békesség, regnál az hamisság,
Megveszett minden rend, nemes és parasztság.

[7]) A Misc.: Kétszer megbérlette magának palástyát.
[8]) Kímlette meg országának állapotját. (Tört. Tár.)
A Misc.: Megkémlette gyakran országi statussát.
[9]) A kiadott példányban: hamis.
[10]) A » » kirendelte. — A Miscellaniában:

Paraszt falut hamis bírótól mentette,
Hamis tiszteknek is dolgait rendelte.

Minden rend suhajtya, ifjúuság és aggság: [1]
Megholt Mátyás király elkölt [2] az igasság.
Uraktól jobbágyon van nagy nyomorúság. [3]
Ugyan eláradott a sok isszonyúság. [4]

Nossza hát [5] országunk kegyes fejedelme,
Mivel tudom benned vagyon jeles [6] elme.
Hogy te rád szálljon Istennek kegyelme,
Mutasd meg hogy benned vagyon jó [7] félelme.

Ad principissam dominam clementissimam.[8]

Kegyelmes asszonyom fonók s varrókhoz láss. [9]
Nem asszonyok tiszti ország gubernálás.
Commissio [10] által való parancsolás,
De fejér cseléd közt [11] való igazgatás.

De hogy férfiaknak tisztiben behágtál. [12]
Sokféle dolgokban sokat parancsoltál. [13]
Alkalmatosságot írásomra adtál,
Megbocsáss, ha azzal tőllem megbántattál. [14]

Sok helyen kecskéket vettél [15] kertészeknek.
Tisztelt méltóságot pénzen [16] adsz ezeknek.
Részét [17] neked adgyák, részét a szerzőknek.
Instructiot is tudsz adnia [18] ezeknek.

[1] A Misc.: Minden rend siratja, iffiu és aggság.
[2] A kiadott példányban: elholt. — A Miscellaniában: eltölt.
[3] A » » vagyon szomorúság.
A Misc.: Jobbágynak urától van sok nyomorúság.
[4] Eláradott ugyan az sok nyomorúság. (Tört. Tár.)
A Misc.: Eláradott bővön az sok iszonyúság.
[5] A Miscellaniában: No tehát.
[6] A kiadott példányban: kegyes.
[7] A Miscellaniában: ő.
[8] A » Ad dominam principissam.
[9] A kiadott példányban: fonák varrókhoz láss.
[10] A Miscellaniában: Commissiók.
[11] A kiadott példányban: cselédhez
A Misc.: Hanem az frájok közt.
[12] A kiadott példányban és a Misc.: is hágtál.
[13] A Miscellaniában: Ország dolgaiba bele zavarodtál.
[14] A kiadott példányban: megbántatnál.
A Misc.: Megbocsáss asszonyom, ha szóm ellened áll.
[15] A kiadott példányban és a Miscellaniában: tettél.
[16] A Miscellaniában: pénzért.
[17] A kiadott példányban: Bérjét.
[18] A Miscellaniában: adni te.

Szegénységen hogyha bitangot vonhatnak.
Két részét te tárházadban takarítnak,[1]
Harmadát peniglen ládájokban raknak,[2]
Ha így hívek lesznek, tisztet sokan bírnak.[3]

Tisztet is már tésznek az bányász helyeken,[4]
Aranyas, ezüstös, kénesős [5]) helyeken,
Az holott tilalom vagyon az félelem[6]
Álnokságot szerez az bitang szerzésen.[7]

Aranyat és ezüstöt, s kénesőt ad annak,[8]
Kit csalárdok közül szerzett factorinak,[9]
Eredgy, így szóll: vedd ezt a pénzt az jámbornak,[10]
Add neki s praedája [11]) leszen mi hálónknak.

Megcsalnak itt sokat, itt az hopcihérek [12])
Mindgyárt jelen vadnak, készen sok [13]) ledérek,
Fogják [14]) s tánczoltatják s kifacsarják pénzek.
Óh uram, látod-e mely istentelenek.[15]

---

[1]) Két részét peniglen tárházadhoz adnak (Tört. Tár.) — Itt ez a sor a harmadik.

[2]) Tört. Tár 2-ik sor: Harmadát ő ládájokba takarítnak.

[3]) » » kapnak. — A Miscellaniában:

Hogyha szegénységen bitangot vonhattak,
Harmadát magoknak ösül takaríttyák,
Két részit peniglen tárházadban adgyák,
Mert van becsületek ezekért, jól tudgyák.

[4]) Tört. Tár: Tisztek (is már lesznek) az bányás helyeken. —
A Misc.: Tiszteid mit tesznek...

[5]) A » és kéncses.

[6]) A » vagyon effélékben.

[7]) Tört. Tár: szerzemén. — A lap szegélyén más kézzel írva: »Jobb az Úrnak szava az emberekénél«.
A Misc.: Ravaszokot szerzesz az bitang szerzésben.

[8]) Tört. Tár: is adnak. — A Miscellaniában: adsz annak.

[9]) » » factoránák.
A Misc.: szerezhetsz factornak.

[10]) A » Eredgy, úgymond, vidd ezt egy pénzes árúsnak.

[11]) Tört. Tár: jutalma. — A Misc.: Add neki s praedája leszen mü házunknak.

[12]) A Misc.: Megcsalnak is sokat így hoppiczerek *(így!)*

[13]) A » fegyveres ledérek.

[14]) Tört. Tár: Tódják.
A Misc.: Fogják, sattzoltatják s kitekerik pénzek.

[15]) A » Mely gyümölcsöt hoznak ily kegyetlenségek.

Az ilyen bitang pénzt mikor odavitték.[1])
Vígan, nagy örömmel meg is beszélleték.
Kedvesen szemeid ilyetén [2]) pénzt nézték.
Kezeid peniglen ládában rejtették.[3])

Miért nem ölöd meg az ily keresőköt.[4])
Hamis kereséttel csalárdúl élőköt.
Ilyen [5]) álnoksággal molyos pénz gyűjtőköt.
És rút [6]) gazdagságban gyönyörködtetőket.[7])

Az ilyen szolgákot Dávid mind elűzte.[8])
Az megbüntetésre [9]) edgyig öszvefűzte.
Százegy soltárában fogadásban tette.
Gonosz, álnok latrot hogy nem szenvednéje.[10])

Kegyelmes asszonyom, fösvénységet hadgy el.
Nem sok az gyermek [11]) pénzt ne rakj öszve éllel.
Szegény nyomorúltat ne bocsáss [12]) dur-dérrel.
Hogy ne végy edgyütt részt amaz Jezabellel.[13])

---

[1]) A Misc.: mikor hozzád viszik.
[2]) Kedvesen, szívesen az ilyen pénzt nézték (Tört. Tár.)
[3]) A Miscellaniában:

Vígon s nagy örömmel neked megbeszéllik.
Kedvesen szemeid az ilyen pénzt nézik,
Kezeid pediglen ládákban elrejtik.

[4]) A Misc.: Miért táplálod az ily gonosz erkölcsököt.
[5]) A kiadott példányban: Hamis.
A Misc.: Ilyen álnoksággal tartasz pénzgyüjtőköt.
[6]) A kiadott példányban: Hamis.
[7]) A Misc.: Szolgáiddal együtt hogy mented bőrödöt.
[8]) A Miscellaniában: elveszté.
[9]) A kiadott példányban: *büntetésre* kipontozva.
A Misc.: ő mind egybe fűzte.
[10]) A Miscellaniában:

Száz és egy soltárban fogadásban tevé.
Az gonosznak vétkét nem teszi magáé.

[11]) Tört. Tár: Maradékod nincs.
[12]) » » eressz.
[13]) » » Isabellel.
A Miscellániában:

Maradékod nincsen, lelked ne veszesd el.
Szegényt s nyomorúltat ne öless meg éhhel.
Ne igyák meg ebek véred Jesabellel.

Ad Joannem Bethlen cancellarium.

Az cancellarius igen [1]) esztergárol,
Christus tanitványit elméje mészárol,
Sok [2]) mennyei jókot azoktól [3]) olcsáról,
Hogy abban része nincs, mástól azt is károl.[4])

Az apja nálánál jobb útat követett,
Kit ő [5]) méltóságért régen által lépett,
Amaz Luciperrel égből levettetett,
Kiért ő is sokat pokolban vezetett.[6])

Ad Paulum Béldi.

Palkó [7]) bár örökké laktál volna Bélden,
Hogy sem amaz peres székelyeknek földén,
Bár Tatárországban laknál tenger szélljén,[8])
Ne láttalak volna soha laktam földén.

Sok székely siratott, de nem jóságodért,
Magyar,[9]) száz és oláh kegyetlenségedért,
Jobb apádon szántott ördög ily dologért,
Rajtad boronálnak [10]) jövendőben azért.

Ad Paulum Haller.

Fejéregyház majdon elpusztúl Haller Pál,[11])
Az eszes embernek [12]) szíve balfelől áll,
Azt hallom, hogy neked szintén jobb felől áll,
Sok kegyetlenködő eszközt elméd talál.[13])

---

1) A Miscellaniában: szörnyen.
2) Tört. Tár: Az.
3) » » azokról.
4) A Miscellaniában:
Nem sok gondgya vagyon mennyeknek kolcsáról,
Csak itt eladhassa aztot, az mit árúl.
5) A kiadott példányban: jó.
6) A Misc.: És az méltóságért attól elszélyedett,
Ne búsulj, pokolban jó ágyad vettetett,
Ottan kiböjtölöd síros étkeidet.
7) A Misc.: Paule.
8) A » laktál volna széljén.
9) A » Nemes.
10) A » elbornálják.
11) A » Fejéregyház immár ugyan majd pusztán áll.
12) A Miscellaniában: emberek.
13) A Miscellaniában:
Azt hallom felőlled, neked jobbfelől áll,
Sok kegyetlenkedést elméd azért talál.

Jobbágyid megunták a széna takarást,
Szenvednek bíráktól sok kemény pálczázást.
Még az gyermeken is láttam ott [1]) békózást.
Istentől ilyekért ne várj te áldomást.[2])

Ad Joannem Haller.[3])

Fundáld vizek közé [4]) Szent-Pált [5]) János Hallér,
Megkelletik ha sok ládádban az tallér,
Mennyi jobbágyod van, annyi a sok pallér,
Mégis méltóságod csak Közvényesig ér.[6])

Ad Gasparum Kornis.

Benedeket Demeternek bérmáltatád,
Talán Sámbároddal [7]) fúrván faragtatád.
Otthon ülj, ne búsúlj, jó tejes az anyád,
Tsetstekora [8]) *(így!)* is láss, ott is vagyon csordád.[9])

Ad Simonem Kemény.

Kemény Simon Vécsen félre vonta magát,
Futófélben vagyon, őrzi havas allyát,
Csendes ő, jó, jámbor, nem láttam dagállyát,[10])
Mások tanácsán járt, úgy veszté jószágát.

---

[1]) A Miscellaniában: oly.
[2]) A » Melyért nem várhatsz te Istentől áldomást.
[3]) A Miscellaniában ez a rész hiányzik.
[4]) A kiadott példányban: között
[5]) Értendő Kerellő-Szentpál, a hol a Hallereknek nagy kastélyuk van a Maros vize mellett.
[6]) A kiadott példányban: köszvényedig. — Az Apor-féle példányban a lap szegélyén más kézzel írva még ez áll:

Haller György és János mely nagy hírűk voltak,
Mert ők az országban sok tanácsot attak,
Mikor az nemesek reájuk szorúltak,
Semmi kárvallással hátra nem fordúltak.

[7]) A Miscellaniában: Zánkoroddal *(így!)*.
[8]) A kiadott példányban: (Csittkóra?) — A Misc.: Csesztekóra.
[9]) A lap szegélyén más kézzel írva még ez áll:

Ad Gasparum Kornis.

Kornis Gáspár sem volt utolsó hazánkban,
Nem dicsekedhetik egyébbel házában,
Hanem hogy sok vajat csinál csordájában,
Fejős szűz tehene vagyon az markában.

[10]) A Misc.: Ez jó, jámbor ember, nem láttam dagályát.

Ad relictam Csáki.[1])

Igen zúg két malomallya Gernyeszegen,
Másnak is a szeme s füle vagyon résen,
Őrzik jószágodot, hidgyed azt te, szemessen [2])
Megkérték, Sellyében küldnek mind üressen.

Ad Georgium Kapi.[3])

Kapi György akarja elhadni a szántást,
Megunta a téren kaszálást, kapálást,
Léha az búzája, nem űz ő aratást,
Hegyek közé megyen, kezd szép aranyásást.[4])

Ne hidgy uram neki,[5]) mert bizony csak léha,
Az ő sík [6]) beszédét hallottam én néha,
Igért is ő nékem lovat is mindenha,[7])
De gyakorta [8]) esett beszédében hiba.

Ad Dionisium Bánffi.

Hát te Dienes úr miért vagy ily nagy garral,[9])
Alacson helyeken nem jársz az agárral,[10])
Minden rendnek [11]) felelsz te nagy dérrel-dúrral.
Tudd-e,[12]) hogy asztagod tele sok kígyóval?

---

[1]) A kiadott példányban: Ad relictam Stephani Csáki senioris. — A Miscellaniában: Ad viduam Csákianam.

[2]) A kiadott példányban: higyjed azt szemesen. — A Misc.:
Csákiné igen zúg az nád Gernyeszegen,
Másnak is az füle s szeme vagyon résen,
Őrzik jószágodot, vigyázz rá szemesen,
Megkérték, Selyében majd tesznek üressen.

[3]) Itt a Miscellaniában (106 l.) »*Ad Nicolaum Bethlen*« következik s Kapi stb. csak később következik, a 108. lapon.

[4]) A Misc: El akarja hadni Kapi György az szántást,
Megunta az téren kaszálást s kapálást,
Léhás az buzája, nem tud ő aratást,
Hegyek között bujkál, keres aranyásást.

[5]) A kiadott példányban: Ne higyj ő néki ... — A Misc.: Ne higyj uram neki, minden dolga csalfa.

[6]) A kiadott példányban: Az ő sok beszédét ... — A Misc.: Síma, sík beszédét ...

[7]) A Miscellaniában: Igírt is én nékem lovat ő gyakorta.

[8]) A » gyakrabban...

[9]) A kiadott példányban: miért vagy ily garral.

[10]) A Misc.: Hát te Dénes király, mért vagy oly nagy garral,
Jobb volna, ha hátrább állnál az agárral.

[11]) Mindenkinek. (Tört. Tár.) — A Misc.: Minden rendet sértesz.

[12]) A Miscellaniában: Tudd meg.

Miért nem vagy igaz urad- s országodhoz,
Correspondentiad vagyon Tokosokhoz,[1]
Gyűjtetik a sok pénz titkon [2]) tárházadhoz,
Úgy bízzanak hozzád,[3]) mint Joram Jéhuhoz.

Ad Michaelem Teleki.

Mihály is felfűzte [4]) telekes bocskorát,
Hogy Erdélyben szorúlt,[5]) áldgya azt az órát.
Nagy híven [6]) tisztelje kegyelmes sógorát,
Eleit említse,[7]) s ne tartsa fel orrát.

Volna bizony benned igen jeles elme,
Csak az kár, hogy nincsen uradtól félelme,
Sorófon jár [8]) bizony minden ő előtte,
Pertherus [9]) sem hiszem hogy többet tekerne.[10])

Mit egy ország végez, egyedűl felbontod,[11])
Ha confirmálja is, azt is mind elrontod,[12])
A sok bitang pénzért lelked elárúlod:
Ebről ebre marad! gyakorta dúdolod.

Tudd-e mit cselekszel sokszor sok szegénynyel,
Jó választ szerzesz te,[13]) ha megyen sok pénzzel,
Feketének mondasz [14]) fejért is ezennel,
Pluto is megkérdi, mit [15]) tész te ezekkel.[16])

---

[1]) A kiadott példányban: Correspondentiád (?) hogy-hogy vagy tokosokhoz. — A Miscellaniában: van az tokosokhoz.
[2]) A kiadott példányban: titkos.
[3]) Elegy bíznak hozzád. (Tört. Tár.) — A Misc.: Úgy bízzál népedhez.
[4]) A kiadott példányban: jól fűzte.
[5]) A Miscellaniában: fordúlt.
[6]) A kiadott példány- és a Miscellaniában: Kedvesen.
[7]) A Miscellaniában: nézze meg.
[8]) A kiadott példányban: *Sorófon jár* hiányzik, ki van pontozva.
[9]) A kiadott példányban: Pithonus.
[10]) A Miscellaniában:

Csakhogy az csapongó, úrtól nincs félelme,
Sorófon jár neki minden téteménye,
Protheus sem hiszem, hogy többet tehetne.

[11]) A kiadott példányban: elbontod. — A Misc.: elrontod.
[12]) A Miscellaniában: Ha confirmálják is, fenékig felbontod.
[13]) A » szerzettél.
[14]) A kiadott példányban: Fekete elé mondsz.
[15]) A » » mint.
[16]) A Miscellaniában:

Feketének mondasz fejért esküvéssel,
Ne búsúlj, megfizetsz ezekért még renddel.

Ad Ladislaum Csáki.[1])

Bár jól abrakoltasd lovaidnak hasát,
Hogy jobban vonhassák el [2]) Kálnaki Katát,
Székelyföldin ött volt igen sok malátát,
Elég kövér, ne adj enni több salátát.[3])

Gróf úrnak is nevét [4]) küldd Pannoniában,[5])
Elhull [6]) az levele, mert itt Dáciában
Holdal vetettek volt grófságot [7]) Barczában,
S magva [8]) szakatt a Fejér Mihály hadában.[9])

Ad Paulum Veselényi.[10])

Pál szövetséget töll [11]) Pállal, nem szent Pállal,
Ha Bethlenben szállhat, nem lész ott héjával,
Mert nem kinálják meg tudom Bodolával,[12])
Csak megekesgették jusát [13]) esztergárral.

---

[1]) A kiadott példányban: Csáki C.

[2]) A kiadott példányban és a Misc.: vonhassák az Kálnaki Katát.

[3]) A kiadott példányban: Megkivánná, adj ennie több salátát. — A Miscellaniában: Elég kövér, ne adj neki több salátát.

[4]) A Miscellaniában: Grófi diplomádot.

[5]) A kiadott példányban: Pannoniába.

[6]) A » » Elhal. — A Misc.: Nem sok becsülete vagyon ez hazában.

[7]) A kiadott példányban: vetették volt grófságod. — A Misc.: Hóddal vetettek volt grófokot. — Czélzás arra, hogy a barczasági (brassai) csatában 1603-ban egy szántóföldön 14 gróf holtteste feküdt. Apor Metamorphosisa szerint (12. l.):

Barczán Székely Mojses harczolván Radulylyal,
Egész édes hazánk nagy megromlásával,
Csak egy szántóföldön tizennégynek teste
Grófnak és bárónak vére földet feste.

[8]) A kiadott példányban és a Misc.: Magvok szakatt . . .

[9]) Ez a csata (mint feljebb is látható) nem a »Fehér Mihály hada« volt (aki 1612. esett el Földvárnál), hanem a Székely Mózesé.

[10]) A Miscellaniában ez a vers nincsen meg.

[11]) A kiadott példányban: tett.

[12]) A » » pedaljával.

[13]) A » » megékesgetik hasát.

Ad Nicolaum Apaffi.

Oh fili [1]) bezzeg sok roszakaród vagyon,
Az ki vér hozzád is,[2]) nem hadgyák hogy szólljon,
Még Gilányiné [3]) is bizony volna azon,
Hogy az te testedet sírba tennék Sajón.

Ad Volffgangum Bethlen.

Bethlen Farkas, miért hogy farkassá lettél,
Christus pásztorsága alól el [4]) kiszöktél,
Te szegény lelkednek óh ki nagy kárt tettél,[5])
Pokoli jancsárnak örömet szerzettél.[6])

Ad Gregorium Bethlen.[7])

Gregori a szádban bele esett az moly,
A tiszta buzában honnét esett konkoly,
Szín mézed nincs, látom, csupa azon sonkoly,
Szállj magadban, mindent szentiráson fontolj.[8])

Ad Alexium Bethlen.[9])

Bár ne pislognál tes [10]) *(így!)* anyád mellett Elek,
A szentségtől bizony messze estél, félek,
Vádol-e tégedet belől a Szentlélek,
Hogy jóktól távul vagy nem, örűlhetsz véllek.

---

[1]) Írva: *filÿ*. A Misc.: O fili Apafi, hány irigyed vagyon.

[2]) A kiadott példányban: Az ki von[sz] te hozzád. — A Misc.: Az ki vér is hozzád.

[3]) A kiadott példányban: Gillány. — A Miscellaniában ez a sor így van: Még Gilányiné is tudom vagyon azon.

[4]) A kiadott példányban: te. — A Misc.: mert elszöktél.

[5]) A Miscellaniában: oly nagy kárt mért tettél.

[6]) A Miscellaniában: Pokolban palotát magadnak szerzettél.

[7]) Ez a vers a Miscellaniában hiányzik.

[8]) A kiadott példányban még ez a versszak is áll:

> Mert ha eljő amaz igaz tevő Pater,
> Meglátja, hogy kárt tött amaz gonosz aper,
> Mond: ad comburandum colligo et aufer,
> Ki az tüzet (oltsa?) nincsen olyan vaszer.

[9]) A Miscellaniában nincsen meg.

[10]) A kiadott példányban: te is.

Ad Nicolaum Bethlen.[1]

Szent-Miklóson lakol [2] szentes Bethlen Miklós,
De az mint én hallom, vagy igen bélpoklos,
Bölcs, fennjáró, büszke, te nem lehetsz nyomós,
Az Küküllő reád [3] majd nagy iszopot mos.[4]

Ad Sigismundum Mikola.

Még kicsin korodban pápához hodoltál,[5]
Tölle s az tatártól sok gonoszt tanultál,[6]
Ha szakált álladra bővebben plántálnál,
Kegyetlenkedésben talám hátrább hadnál.[7]

Ad Sigismundum Bánffi.

Bánffi Sigmund tekint Enyed felé sokszor,
Az köszvény ha gyötri, felserkent [8] éjfélkor,
Kaszáné kévánná [9] kaszálni hajnalkor,
De Sigó nem kaszál, inkább nyög [10] olyankor.

Ad Christophorum Bánffi.

Fényes az te szemed, mégis ki rosszúl látsz,
Ha látsz is, te neked én azt mondom, hogy tács,[11]
Úgy tudom, nállad is főz másnak a szakács,
Az osztovátádban zörget[12] bécsi takács.[13]

---

[1] Ez a rész a Miscellaniában előbb van, a 106. lapon.
[2] A kiadott példányban: lakó.
[3] A » » Kikelleo . . . d.
[4] A Miscellaniában:
Szent-Miklóson volnál bár szent Bethlen Miklós,
De úgy veszem észre, hogy elméd bélpoklos,
Igen bölcs, fennjáró, büszke, nem lesz nyomós,
Megásott fortélyod rád majd iszopot mos.
[5] A Miscellaniában: hódolál.
[6] A » tanolál.
[7] A » Akármely törökkel egy rendben állhatnál.
[8] A kiadott példányban és a Miscellaniában: felserken.
[9] A kiadott példányban: kévánja. — A Misc.: Kassainé várna kaszálni hajnalkor.
[10] A Miscellaniában és a kiadott példányban: nyeg.
[11] A Miscellaniában: azt jovallom, hogy tács.
[12] A kiadott példányban: akad.
[13] A Miscellaniában:
Mert nem egy embernek főz nálad az szakács,
Osztovátádban is nem sző csak egy takács.

Ad Stephanum Torma.

Mit barkász [1]) a Sajó mellett Torma István,
Konyháját bővíti búzával Mező-Tsán,[2])
Cserélne hat nyulat egy rossz rühes rókán,[3])
Az után jár lelke míg ki nem két [4]) torkán.

Igen kevély vagy te, csupa dér-dúr dagály,
Istenes emberrel jó ügyben [5]) akadály,
Szemedet nem fogta még be sötét homály,
Azt hagyom én azért, másutt sokszor ne hálj.[6])

Ad Gyeorgyum[7]) Torma.

Fiadfalváról György el Hosszúaszóra[8].)
Sert főz, hordat árpát szalad aszalóra,
Elég terem, nem költ sokat az komlóra,[9])
De sert sokat iutt, hogy nem ülhet lóra,[10])

Ad Georgium Gyerőffi.

Nem talál Gyerőffi Gyögy is házas társat.
Pap [11]) pápa szolgája vegyen egy barátot.
Csak az, hogy nem tud a sütni [12]) szép kalácsot.
Bodoni Mária neki sokat ártott [13])

---

[1]) A kiadott példányban: bujkász. — A Misc.: bakrász.
[2]) A kiadott példányban: mező-szám (Mező-Tsán?) — A Misc.: Buzáját bővitti s konyháját Mező-Csán.
[3]) A Miscellaniában: Nem cserélne ő el egy nyulat hat rókán.
[4]) A » csúsz.
[5]) A kiadott példányban: emberek ő ügyében.
[6]) A » » De azt hagyom másutt te sokszor hogy ne hálj. — A Miscellaniában ez a versszak így szól:

Keserű az torma, te is dér-dúr dagály,
Az jó embereknek dolgában akadály,
Igasságot nem látsz, szemedben van homály,
Azt is mondom neked, sokszor másutt ne hálj.

[7]) A kiadott példányban: Georgium.
[8]) Tört. Tár.: hosszu apára? (Hosszuaszó?) — A Miscellaniában: lát Hosszú-Aszóra.
[9]) A Miscellaniában: Elég szilvája van, nem költ az konyhára.
[10]) A kiadott példányban: Annyi sert itt, hogy nem ülhet a lóra. — A Miscellaniában: Annyi sert ivott már . . .
[11]) A Miscellaniában: Ha.
[12]) A kiadott példányban: nem tud sütni. — A Misc.: Csakhogy az nem tudna . . .
[13]) A Miscellaniában: Batzoni Mária főz jobb pástétumot.

Mi dolog tü királynak [1]) attyafiai,
Rátok tekintet nincs, vadtok sohonnai.[2])
De az királynénak az ő szomvatzai,[3])
Ha rosszak is, azok mind ország bírái.[4])

Ad Johannem Toldalaghi.

Farag-e Faragón [5]) Toldalaghi János,
Nagy a kerted igen, az is jó [6]) burjános,
A szürke lovak közt az melyik jobb hámos,[7])
Add nekem s én lészek hozzád jó barátos.[8])

Ad Andream Toldalaghi.[9])

Egy hiba van benned András (bár ne volna),
Az én nyelvem hidgyed róllad jó szót szóllna,
Bizony felültettél [10]) te az első lóra,
Az gondviselésben nem törnek el plora [11]) *(így!)*.

Ad Georgium Toldi.

Kerek talpú Toldi mint vagyon Bólyában,
Hogy ha bő bor lészen, nem hal meg buvában.[12])
Ne híják bár őtöt az ország házában,
Tavaszszal [13]) se írják be az cronicában.

[1] A kiadott példányban: ti királyoknak. — A Misc.: királynak ti atyafiai.

[2]) A Misc.: Vadtok, s Nagyságtoknak még sincs tekénteti.

[3]) A kiadott példányban: szamonczai.

[4]) A » » Ha rosszak is, mind országnak bírái. — A Miscellaniában ez a két sor így hangzik:

Holott fejedelem asszonynak rokoni,
Ha rosszak is, edgyig Erdélynek bírái.

[5]) A kiadott példányban: Faragó faragó. — A Miscellaniában: Faragsz-e Faragón.

[6]) A kiadott példányban és a Miscellaniában: az is igen.

[7]) A kiadott példányban: (jó járós?)

[8]) A Miscellaniában:

Az szürke lovaid többire hejános,
Az ki nem sánta is, genis *(így!)* s bojtorjános.

[9]) A Miscellaniában ez a rész nem található.

[10]) A kiadott példányban: felülhetnél.

[11]) A » » (tolnak el plura?)

[12]) A Misc.: Hogy ha jó bor leszen, nem hal meg bújában.

[13]) A » Tanácsát.

Ad Michaelem Macskási.

Búzás-Bocsárd hogy lett Boldisáré, Mihály,
Héderfája tied, az ki csak alig áll,
Megtréfál, s berohan bizony rád az halál [1])
Lássad az gazdaszszony megengedi, ott hálj.[2])

Ad Balthasarem Macskási.

Macskási Boldisárt nem hagyom innét ki,
Mert ő is az rosból [3]) magát veti el ki.
Vaj ki ravasz kos[4]) ő, ne hidgy bár ő neki,
Ládát,[5]) ha tallér nincs, kővel rak ő[6]) teli.

Ad Benedictum Hedri.

Hogy hat lovat láték[7]) hintód előtt Hedri,
Versemet nagysárdi kerted[8]) széllyesíti,
Mi légyen, értsed te[9]), az regula Detri,
Versed meghaladgya[10]) formam decametri.[11])

Hogy Erdélyben jövél,[12]) kebeles tót valál,
Honnan vagyon magyar úrrá hogy változtál,[13])
Pap Andrástól maratt járomra találál,[14])
Deli Farkas kövér tehenén is szántál.[15])

---

[1]) Meglepett s béborult, bizony rád az talál. (Tört. Tár.)

[2]) A Misc. ez a versszak így szól:

Búzás-Bocsárd tietek Boldisár és Mihály,
Héderfája is köz, az is csak alig áll,
Megrepett, az esső majd nyakatokba száll,
Azért az gazdasszony egyitekkel sem hál.

[3]) A kiadott példányban: részért. A Misc: Mert ő is az rossz-ból magát nem veszi ki.

[4]) A kiadott példányban: ravaszkás.

[5]) A » » ládád.

[6]) A Misc.: rakja.

[7]) A kiadott példányban és a Misc.: látok.

[8]) A Misc.: éretted.

[9]) A kiadott példányban: érted te. A Misc.: értheted.

[10]) A Misc.: meghaladta.

[11]) A kiadott példányban: citamenti.

[12]) A » » és a Misc.: jöttél.

[13]) A » » és a Miscellaniában: hogy magyar urrá változál.

[14]) A Misc.: jovaira tanáltál.

[15]) A » Dali Farkas kövér tizenkét ökrein szántál.

Ad Paulum Keresztessi.[1])

Elbujdosott tőlled az eszes[2]) értelem,
De feleségedre szállott engedelem,
Kertedből is kifogy a zöld pétersellyem,
Szállás-Patakán is száll a[3]) jövedelem.

Ad Samuelum Keresztesi.[4])

Sámuel kedvesebb Brassó[5]) felé Pálnál,
Tud emberséget is otthon és más háznál,
Gazdálkodáshoz is ért az folnagyoknál,[6])
Annya előtt is jobb, kedvesebb is Pálnál.

Ad Clementem Mikes.[7])

Sokat nyert Kelemen amaz nagy harcsában,[8])
Mert sok aranyat lelt annak az hasában,[9])
Moly esik s szú bele Maros-Újvárában,
Hogy bitangúl bírja, örvendez[10]) magában.

Ad Franciscum Rhédey.[11])

Bezzeg nem hívatlak téged ér[12]) vágatni,
Küldenél te inkább tíz legént aratni,
Feleséged ha kezd iffiakkal mulatni,
Rossz vérében kezdesz bővön bocsáttatni.[13])

---

1) A Misc. ez a vers hiányzik.
2) A kiadott példányban: ész és.
3) A » » száll az.
4) A Misc. ez a vers hiányzik.
5) A kiadott példányban: Drassó.
6) A » » falnagyoknál.
7) A Misc. ez a vers nincsen meg.
8) A kiadott példányban: harczában.
9) A » » *hasában* helyett kipontozás.
10) A » » *örvendez* hiányzik s helyette pontok.
11) A Misc.: Rhédai.
12) A kiadott példányban: én. A Misc.: téged én ér vágni.
13) A » » bocsátani. A Misc.:

Feleséged ha kezd másokkal mulatni,
Rossz vérébe ki tudsz bővön ereszteni.
Jobb volna som-bottal gyakron csókolgatni.

Ad Stephanum Rhédey.[1]

Forgódgyál[2] igen te kis Rhédey István.
Sokat fáradsz s futsz te, azért vagy ily hitván.
Nem sok gyermek vagyon te bátyádnak [pártján].
Mindene rád[3] marad s gyermekedre nyilván.

Ad Stephanum Daniel

Aluszol-e[4] nyilván Daniel István te.
Sok lator jobbágyod Rika úttyát leste.[5]
Uton járók pénzét s jovát kitekerte.[6]
Tudván[7] nem bűnteted te őköt érette.

Ad Danielides in Olosztelek.[8]

Olosztelek mint van Daniel fiakkal.
Edgyikünk[9] játszhatnék kévánva Clárával.[10]
Nem[11] hadgyák, gátolják attyafiúsággal.
Brassóban[12] mást vehet egy rezes[13] garassal.

Ad Toroczkaydes in Sz.-György.[14]

Toroczkó-Szentgyörgy is kiket felnevelt volt.[15]
Kár bizony hogy[16] edgyig meg nem herélték volt.
Aż ő buzájokban sokféle fű nőtt volt.[17]
István, Péter, Mátyás, kár hogy meg nem holt volt.[18]

---

[1] Ez a vers a Misc. nincsen meg.
[2] A kiadott példányban: Forgódj . . .
[3] E helyett: mind te reád.
[4] A kiadott példányban: Unszoló.
[5] A Miscellaniában:
Aluszol-e még is Daniel István teste *(így!)*
Noha sok jobbágyod mások útját leste.
[6] marháját kereste (Tört. Tár.). A Misc.: s marháját éhezte.
[7] A Misc.: Mégis.
[8] Ez a vers a Misc. hiányzik.
[9] A kiadott példányban az első szó helye kipontozva.
[10] A » » — — játszhatnak egyikünk Clárával.
[11] A » » *Nem* hiányzik, kipontozva.
[12] A » » *Brassóban* hiányzik, kipontozva.
[13] A » » rosdás.
[14] A kiadott példányban és a Misc.: Ad Thoroczkaienses.
[15] A kiadott példányban: nevelt volt. A Misc.: Thoroczkai Szent-György kiket felnevelt volt.
[16] A kiadott példányban: mind. A Misc. eredetileg így volt: »Kár bizony, hogy egyig;« de kihúzva s helyébe van ez írva: Kár hogy mindezeket, meg nem herélték volt.
[17] A Misc.: Hogy magvok szakadna s ne termene konkolyt.
[18] A Misc.: kár hogy rég meg nem holt.

Ad Gregorium Gilányi.[1]

Bövös[2]) Gergelynek is ládája sok pénzzel,
Aranyat, tallért vert öszve sokat éllel,
Mégis elhidgyétek nem él ő csak széllel,
Erdély keres enni amaz sok ekével.[3])

Ad Gabrielem Vitéz.

Mit fősz az öcsédnek ősben[4]) Vitéz Gábor,
Virágzik feletted[5]) tavaszszal az antor *(így!)*
Az kin terem amaz kedves illatú bor,
Nem ijeszt az mellől el az tatár tábor.[6])

Ad secretarium.[7])

Az tó[8]) nállad vala oly lugos[9]) azelőtt,
Hogy nem attam volna érette egy diót.[10])
Egykor alig vehetsz vala egy kis szellőt,
Most már[11]) elől járod az kállai kettőt.

Ad protonotarios.[12])

[Itílő-mester]ek vannak ám rút bűzzel,[13])
[Atyjokfiait] is hajtják jobbágy szerrel,
[Mindenik bír] igen-igen fösvény kézzel,[14])
[Az gúrból][15]) ki úr lesz, aranyaz csak rézzel.[16])

---

1) A Misc. ez a vers nincs meg.
2) Boros (Tört. Tár.)
3) A kiadott példányban: ekékkel.
4) A » » lösben.
5) Virágzik-e feléd. (Tört. Tár.)
6) A Misc.: Mit fősz az ősödnek Őrben Vitéz Gábor,
Virágzik-e feléd tavaszszal az onbor,
A kin termik ama kedves italú bor,
Nem ejeszt innen el se tatár, se tábor.
7) Ad secretarium Franciscum Lugosi. (Tört Tár.)
8) A kiadott példányban: tón.
9) lugos. (Tört. Tár.) A Misc: Az fonalad vala oly csepűs az előtt.
10) A Misc.: gedőt.
11) A kiadott példányban: te. A Misc.: De most somportolnak sokan kapud előtt.
12) Ad prot. Martinum Sárpataki et Joannem Kendi. (Tört. Tár.)
13) A kiadott példányban: bűrrel. A Misc.: nagy bűzzel.
14) A Misc.: Attyokfiakot is nem nézhetik szemmel,
Mindenik fennhíjaz az száraz rút füsttel.
15) A zárjelbe tett szavak kiszakadva. A kiadott példányból s a Miscellaniából egészítettem ki. Ez utóbbi szó a Misc.: A gúrból; a kiadott példányban: gazból.
16) A kiadott példányban: aranyat csak tész el.

Ad capitaneos et duces.

[Mely nagy][1] húzást-vonást. kapitányok tesznek.
[Szegény]ek pénzére hadnagyokkal esznek,[2]
[Pénzes]nek jó törvényt sok pénzejért[3] tesznek.
[Kinek] pénze nincsen. csak szóval fizetnek.[4]

[Ki tábor]ban járhat. azt szegénynyé teszik.
[Jobb]ágyságra, az ki nem mehet,[5] rekesztik.
Ajándék rókabört. nestet. tallért lesik,
Melyet ha nem viszen,[6] kedvekből ki esik.

Ad supremos comites.

Két vagy három konczot[7] bé-nyel edgyik ispán,
Kinek kopói főbíró[8] s vice ispán,
Ha sokat hajt lesre. az nem leszen hitván,
Ha nem hajt. tiszt nem lesz. esztendőre jutván.[9]

Gyilkoson[10] vont pénznek az fele mind övék,
Parázna. kurvának az fele is övék.
Kapuszámok után száz forint is övék.
Talán az pokoli kén is leszen övék.[11]

---

[1]) A Misc.: sok.

[2]) Szegények pénzeken hagnagyokkal isznak. (Tört. Tár.) A Misc.: Szegénység.

[3]) A kiadott példányban: pénziért. A Misc.: Pénzesnek bőv pénzért. bőv igazat tesznek.

[4]) A kiadott példányban: sok gonddal epesztnek. A Misc.: ajtón kivezetnek.

[5]) A kiadott példányban és a Misc.: járhat.

[6]) Ki hazul nem megyen. (Tört. Tár.) A Misc.: Ki anélkül megyen. kedvéből kiesik.

[7]) A kiadott példányban: köntöst.

[8]) Az kinek kopói bíró . . . (Tört. Tár.)

[9]) A Miscellaniában ez a versszak így hangzik:

Két vagy három helyet a ki lehet ispány,
Sok kopója vagyon. szolgabíró s ispány,
Ha jól hajtnak lesre, egyik sem lesz hitvány.
A ki nem hajt. nem lesz tiszt esztendő múlván.

[10]) A Misc.: Bitangba.

[11]) A Misc.: Pokolnak kénnya is tudom leszen övék. Finis. A többi rész a Misc. nincsen meg. A következő versszakok az Apor-féle kéziratból is hiányzanak (megvoltak); a kiadott példányból egészítettem ki.

Micsoda érdemért vesztek jövedelmet,
Az pórokon miért dúlattok tehenet,
Az latrok mért várnak tőled segedelmet,
Mért adtok ezeknek gratiás levelet?

Felgerjed az Úrnak haragja, mint az tűz,
Hogy latrot nem bántasz, az házadból kiűz,
Vagy mind egyről-egyre amaz kardszíra fűz,
Pogányoknak ugyan próbáld meg, ha jó tűz.

Ad vicecomites.

Ha egy viceispánt látnék akasztófán,
Vagy egy az aknába sót vonna az hámfán,
Többet nem kérdeném az forint, kit adsz, hány,
Minden latorságnak zabola volna száján.

De az főispánnak való kedveskedés
Hozza, hogy latroknak legyen az kedvezés,
De pokolban nektek nem leszen kedvezés,
Urak s nemes rend az (vendégeskedés).

Ad lectores.

Az kiről ezt írtam, többet is írhatnék,
Bokrosabban sokra verset kiálthatnék,
Tetszéstekre okot ha szolgáltathatnék,
És ha írásommal nektek használhatnék.

De sokan tudom hogy dúl-fúltok méreggel,
Ifjan mehetsz higyjed azt Isten előtt el,
Úgy élj, hogy (ha megölnének?) az éjjel.
. . . . . írás lámpás gonoszságnak fénnyel.

. . . .
. . . . az ki ezeket írta,
. . . .
Hah helyén inkább azt mondjad bizonyíta.

(Közel-egykorú példánya elől s hátúl egy levél hiányával a báró Apor-család altorjai levéltárában: M. Kéziratok, fasc. II. nr. 10. A XVIII. sz. közepéről való csonka példánya a nálam levő »Miscellania« kötetben. Egy csonka példánya a Székely Nemzeti Múzeumban, kiadva ebből a Tört. Tár. 1888. évfolyamában.)

---

2. Gúnyvers Teleki Mihályról.[1])

Pasquilus contra Michaelem Teleki.

Machiavellus pokolban születvén és onnét Daciában jövén, és ott magának vasallust szerezvén, minemü instructioval bocsátotta volt el azon vasallust Erdélyben, és ott mint viselte magát, annak igaz historiája.

Pars prima.

Orima *(így!)* regina sötét Abyssusban
Machiavellust szülé alsó Avernusban,
Lachesis lőn annak dajkája s pólában
Ki ötöt szoptatá s feltartá pokolban.

Cloto és Atropos fonalas guzsalyán
S annak Aspogora tüzes talyigáján
S föllegekben járó Aeolusnak lován
Daciába jöve sebes szeles szárnyán.

Ott magának társot keres Daci[ában] [2])
Bihar vármegyében talál P . . . . .
S mint Atlantiades Charon . . . . .
Társára akada Várad [városában].

. . . . . aházinénak mert ott udvarában
Egy vasallust láta Circe ábrázatban
Véllé azt Pathonnak *(így!)*, ki lakik pokolban,
Mivel Vertumnus bujt béliben, szájában.

---

[1]) Ez a gúnyvers Teleki Mihályról 1690-ben történt halála után nemsokára iratott valamely kortársa által, a ki Teleki Mihályt, a hatalmas államférfit erősen gyűlölte, a mely gyűlölet, de egyszersmind a Teleki Mihály nagy hatalma és erős egyénisége tükröződik vissza a szenvedélyes hangon írt versekből. A magyar czímet én adtam a versnek, a felette hibás kéziratban a latin czímmel kezdődik.

[2]) A zárjelbe tett és kipontozott helyek a lap szélén és alján ki vannak szakadva.

És azt megkedvellé s magához idizé,
Mérges szemeivel mindaddig igizé,
Míg Láverna kargyát oldalára köté,
S az jó jámborságot ő tőlle elűzé.

Néro s Calligula kegyetlenségével,
Őtet megruházá Sylamnes *(így!)* eszével,
Rabsacesi *(így!* Rabulejusi ?) szájjal s szitkozódó nyelvvel,
Őtet fölszentelé Nicanori kézzel.

Adván ehhez társúl sátán két leányát,
Az nagy Odiumot és az sebes Irát,
Hogy míg világon él, paradicsom fáját
Luciperrel együtt szaggatná szép ágát.

[Hogy] Croesust mind Irust edgyaránt kénozzon,
[Még] [1]) az holtaktól is ő nagy soldot húzzon,
. . . lovával edgyütt zűr-zavart támaszszon,
[Nem]es nemzetünkre tüzet, fegyvert hozzon.

[A míg vi]lágon él addig ne nyugodgyék
[. . . . zene]bonát és patvart okádgyék,
. . . . ivel uram hóhérkodgyék,
. . . . csak fajtalankodgyék.

. . . . sok vásott fiakat
Sámbákat, csabzikat *(így!)* és nagyravágyókat,
S ifjak szemét sértő buja leányokat,
Kikkel vőköt gyűjtsön és sok unokákat.

S tartson azok mellett számtalan szolgákat,
Kételen szolgáló ledér katonákat,
Partiumból álló váradi szajhákat,
Tartson úri asztalt s számtalan kutyákat.

Kik az szegénységnek zsírjával éljenek,
Azomban ő tőlle mindenek féljenek,
S mint kopasz Jupitert uralják az n[épek],
Kik is, mint Istentől, ő tőlle függjenek.

S minden felől az sok bitang oda gyűljön,
Kiknek is Sidonnya s Tyrussa ő legyen,
Talentummal háza annyira bővűljön
Tantalusként, hogy az padlásig érjen [föl.]

[1]) A zárjelbe tett és kipontozott helyek hiányzanak, a kézirat alsó szegélyének szakadozottsága miatt.

Pars secunda.

Ily instructioval Machiavelus régen
Kedves vasallusát bocsátá Erdélyben,
De maga Hebanum dsidáját kezé[ben],
Vivé s visszamene pokol feneké[ben].

S ott Proserpinának megbeszéllé . . . . .
Minden fortunáját s kedves . . . .
Hogy földön elhatta kis f . . . . . .
Tudgya végbe viszi ördög . . . .

Mivel hogy Abadon és . . . .
Cyclops tudományát . . . .
. . . . svádájának maga hellyett hatta.[1])

. . . . . doctorának parancsolattyában,
De az Lavernának enyves tarsolyában,
Sok portiót gyüjte Erdély országában,
Semmit el nem hagya, sem rejte magában.

Ország adajával ládáit megrakta,
Minden jövedelmét csaknem mind ellopta,
Azt maga számára várakban eldugta,
Annyit lopott, számát maga is nem tudta.

Fejedelem kincsét tutorság színével,
Mind eltutorozá ördöngös eszivel,
Valahol aranyat láthatott szemivel.
Azt ott nem hagyhatta ragadó kezével.

A lopásnak volt ő nagy tudós actora,
Nállánál Laverna sem volt jobb doctora,
. . . . . . arra toppant telekes bocskora,
. . . szeme rá állott mind penig eb orra.

. . . . . . Caligula, ő olyan kegyetlen,
. . . . ter]mészetű engesztelhetetlen,
. . . . rontott és vert mindenkor éltiben,
. . . szent nap, mind köznap és minden üdőben.

. . . hetett, hogy ha vért nem ontott,
. . . el oly nap, kin embert nem rontott,

[1]) A negyedik sor hiányzik.

. . . . . . ságot nyelvével felbontott,
. . . . . morgott, csak Istent boszszantott.

. . . . ördögi bélyeggel,
. . . . ve kényes fara füllyel *(így!)*,
Szájában egy foga sem vala két renddel,
Mégis csontot rágott, mint farkas ínyivel.

És az ő nagy torka, mint irígy sátánnak,
Buzogván, méreggel forrott, mint Hámánnak,
Homloka ránczosúl, mint ravasz Achámnak,
Bajuszsza felállott, mint sertéje kannak.

Villámás módgyára látszott rút személye.
Dörgött, mint az menkő, átkozott gégéje,
Tüzet szűlt, lángot fútt fejéből elméje,
Bút hozott, kínt szabott keserű epéje.

Csudálkozott az föld annak természetin,
Az egek könyveztek rút, feslett erkölcsin,
Nap homályba borúlt hajnali felköltin,
És India felé szomorún ment estin.

Midőn az Ábelek vére felkiáltott,
Kiket mások által sok helyen ontatott,
Ha ki Szebenben járt s ott új halmot látott,
Hidgyed, hogy ártatlan test abban rakatott.

Kiknek is élteket mind ő fogyatta el
Praktikája által, idegen fegyverrel,
Hamosdorfi [1]) s Csűri,[2]) határok bőséggel
Marosszékieknek híztanak testekkel.

Valóban Sysamnes *(így!)* volt ő ítélettel,
Mert hamissan ítélt mindenkor eszével,
Sem Isten, sem ember szent szerzeményivel
Nem kivánt ő élni, senki törvényivel.

Ajándékért mingyárt articulust csinált,
Hogyha az nem tetszett, meg más fortélt talált,
Csak hasznavadászó törvényeket formált,
Nem volt oly bűn, melyet pénzért nem mitigált.

---

[1]) Hammersdorf, Szent-Erzsébet, N.-Szeben szomszédságában.
[2]) T. i. Nagy-Csűr, Gross-Scheuern, u. ott.

Vespásiánusnak ő volt spongiája,
Hazánk törvényinek örökös rontója,
Az szent igasságnak igaz árulója,
S az rossz hamisságnak hamis poroszlója.

Hamis keresettel mert meg nem telhetett,
Mint Midas, soha is meg nem elégedett,
Noha mindenfelől sok bitangot gyűjtött,
De ahhoz naponként csak többet keresett.

Az keresetben volt felette szemtelen,
Mint az ravasz Sinon, olyan tökéletlen,
Kikre megharagutt, nekiek kedvetlen,
Sarczolnia[1]) kellett aranynyal kételen.

Mintha ő született volna Tauriában,
Pontus tenger szélin Orim[2]) tartományban,
Szintén úgy prédált ő Erdély országában,
Ha ki nem adhatott, küldötte rabságban.

Nohaj s Bocsák[3]) helyett Fogaras és Kővár
Volt az sarczoló[4]) hely, Görgény s Szamosújvár,
És annak ösztöne kaloda, bilincs, zár,
Száraz kalafája volt rettentő tatár.

Kért kétezer tallért attól első szóban,
Ha ezeret igért, vigyorgott magában,
Annak szabadsága lött s így szólt azomban:
Fogjad aszt Röcsei,[5]) tegyed az pungában.[6])

Nagy engedelem volt, hogy ha három százra
Talált leszállani edgyes aranyokra,
Mert ő mind százat írt az udvarbírákra,
Száz aranyt s hat lovat minden ispánokra.

Az görögöket is szintén úgy fosztotta,
Mindennel, mint tutta, őket úgy prédálta,
Arannyát, tallérát, posztóját elhuzta,
Ha panaszolkodtak, megkalafáztatta.

---

[1]) Írva: szarcsolnia.
[2]) *Így!* Krim helyett.
[3]) T. i. Nogály s Bucsák, Krimben.
[4]) Írva: szarcsoló.
[5]) T. i. Récsei.
[6]) T. i. erszénybe *(punga* oláh szó); írva hibásan: purgában.

Az szegény sidók is nem marattak szűzen,
Sőt mindeniken vont, mi lehetett, ingyen,
Sőt marhát vásárván ő tőllök hitelben,
Árrát meg nem atta az az istentelen.

Csalárd factioja mindenütt hallatott,
Kinek értéke volt, el nem szaladhatott
Előtte, sőt azzal mostohán osztozott,
Nem volt oly igasság, kit fel nem forgatott.

Az özvegyeket is szintén úgy prédálta,
Pokoliglan magát véllek átkoztatta,
Compositiora némelyeket vonta,
Lónában is magát hamissan iktatta.[1])

Ha mi res mobilist látott özvegyeknél,
Kik böcsben lehettek ő megholt férjeknél,
Meg nem maradhatott nállak szegénnyeknél,
Sem pénz sem paripa, egyéb pendelyeknél.

Az vármegyéket is szintén úgy kénozta,
Őket értékektől, mint tutta, fosztani,
Mészkő fahordással őköt fárasztani,
Szolgabirákat is szűntelen zaklatni.

Viceispánokat sem hadta szunnyadni,
De őket kergette bitangot kergetni,
És nyárban küldötte arató gyűjteni,
Munkást, kapást, kaszást, számtalant szerezni.

Sőt utozásiban *(így!)* hintóit is vonta
Két-háromszáz postaló és ökör vonta,
Szegénység marháit úgy el kinoztatta,
Ki megbénult, zabált s kit megütött gutta.

Székelyek székin is volt vérszopó nadály,
Minden igaz ügyben közöttök akadály,
Ha ki nem kenhette tengelyét, volt dagály,
Annak panaszszára fogta szemét homály.

[1]) A kéziratban hibásan: ittatta. Érti Kendi-Lónát, mely előtte Haller Jánosé volt, kinek fia József (1688) fogságba jutván, kiszabadítása érdekében engedték át Teleki Mihálynak Kendi-Lónát. (Egy tanúkihallgatás szól erről a gróf Nemes János leveles ládájában Hídvégen.)

Ellenben akárki, ha volt is ártatlan,
Szóllott az Ábel-vér bár az borozdában,
De ha sokat néki nem adott sárgában,
Vakot vetett koczka annak szándékában.

Mert közöttünk hogyha hallott jó paripát,
Azt elhúzta vonta, nem adta meg árát,
Hogy sokat vonhasson, hirdette mustráját,
Szegény embereknek elvonta marháját.

Collatio sem volt s oly királyi dádum,[1])
Császár udvarából költ privilegium,
Kit nem cassált volna az Dacium Monstrum,
Bizonyságom erre az Jus Saxonicum.

Mert statutum kivűl köztök is törvént tött,
Söt aranyas pohárt és medenczéket vött,
Ha kinél pénzt érzett, ő belé kötődött,
Úgy meghúzta-vonta, hogy holtig gyötrődött.

Ispán, bíró, hadnagy, kapitány és érsek,
Vikárius, dékány, mind peniglen püspök,
Hozzá holdoltanak státusok és rendek,
Mert mint az sátántól tőlle szintúgy féltek.

Méltán is, mert őket az ki nem uralta,
Vagy tündér udvarát nem frequentálhatta,
Annak az oly ember kárát tapasztalta,
Bú nélkűl jószágát, házát nem bírhatta.

Summa mindenekben akart lenni minden,
Honnét nagy proventust várt szárazon, vizen,
Melyet ha meggátolt pap, nemes, nemtelen,
Szakállát vágta el ő mint istentelen.

Mint tereh, úgy fekütt édes hazánk hátán,
Zengett s pengett nyelve országos diaetán,
Nemes embert fogott minden gyűlés fogtán,
Mert Isten székiben úgy ült, mint egy sátán.

Annak ő dámái, Odium, Irával
Társai voltanak néki Belzebubbal,
Kik paradicsomban színes hazugsággal
Megcsalták Ádámot és Évát almával.

[1]) Bizonyára *adományt* ért alatta.

Illy rokoni[1]) alatt ő is Dáciában,
Zur-zavart *(így!)* indított az respublicában ,
Pusztulást árasztott az egész országban,
Tüzet és fegyvert szült szerelmes hazánkban.

Erdélyben elkezdvén egész Austriáig,
Austriától fogva Adria tengerig,
Mennyi pusztítást tött török s tatár addig,
Mind ő formálta azt egész haláláig.

Mivel hogy naponként nagyobb-nagyobb konczra
Vágyódván, erede palatinusságra,
Német császár ellen indúla Szathmárra,
Batiznál ő hagyá csizmáját az sárba.

Vesellyéni Pált is ő tötte kuruczczá,
Tökölyi Imrét is híres martalóczczá,
Kiket farkasokból tőn dühüs kuvaszszá,
És az Isten nyáját ő azokra bízá,

Hogy segéltenék ők az Istennek nyáját,
S az religionak vindicálják baját,
És az Aquilának[2]) tépjék ki ő tollát,
Hogy el ne ragadja Libanus galambját.

De az Aquilával ők nem bírhatának,
Noha ő ellene vátig ugatának,
Hanem Teudasként mind hátra állának,
S mint Judás kopóji széllyel eloszlának.

Melyet midőn észre vőn, hogy szándékában
Ő megcsalattatott, nagy praktikájában
Ló száját fordítá, hogy ne hulljon sárban,
Német pártra álla mingyárt Dáciában.

Noha nem mutatta vigyorgó agyarát,
Tudván, hogy megütik németek eb orrát,
Megrántják lovának aczél zaboláját,
Ottan praktikával kezde más új dogmát.

Jámbor fejedelem Fogaras várában
Beteg-ágyban esék április havában,

---

[1]) Irva: *Rakoni.*
[2]) Értendő a kétfejű sas.

Ő idegen borbélyt hívata házában,
Érvágással őtet megölé ágyában.

Álnok praktikával koporsóban ejté,
Rettenetes mérgét hazánkra kiönté,
Hogy ő legyen primus magában elhivé,
Ország neve alatt Nagy Pált Bécsben küldé.

Kinek is ártalmas instructiojába
Miket inserált volt, jól tudgyák hazánkban.
Hogy ő maradhasson az guberniumban,
Akart leledzeni mások halálában.

De Isten szándékát tovább nem tűrheté,
Hanem bosszuálló borát reá dönté,
Pogányok kardjával az Barczán megölé,
Urunkat, hazánkat ő tőlle megmenté.

Az kiért áldassék örökké az Isten,
Hogy illen pestistől megmente ez földön,
Többször ily ostorát se külgye közinkben,
Mely minket epeszszen testünkben, lelkünkben.

Conclusio.

Vétek nélkűl való ily Apollogiát
Többet is írhatnak rólla Historiát,
Mert ő rossz actái száraz földnek porát
Sokkal meghaladták ezer számmal számát.

De tovább mi szükség szót szaporítani,
Ő sok actáiról bőven emlékezni,
Mert ezt Homerus is nem tudná felírni.
S orátorok közzűl senki kibeszélni.

Ámbár Pithagoras Conon táblájával,
Bölcs Plato és Cato mély tudományával,
Előjönnének is világra Solonnal,
Leesnék pennájok kezekből Dionnal.

Söt világon oly nyelv nem termett az szájban,
Az ki azt vehetné soha igaz számban,
Ehhez képest én is minden szándékomban,
Itten véget vetek csekély rythmusimban.

Alia.

Michael Telekius generalis Transylvaniae
Anagramma:

Vale, calve, sis, Antichristi mel, lepra Gehennae.

Epilogus.

Latius ingens mors et vipera Clero,
Diagoras alter et crudelis Nero,
Identidem et tu devius a vero,
Quia caput tuum repletum est mero.

Nunquam tu futurus es Hunnicus Bias,
At in Austria eris semper Bagas,
Novit Chorinthia quisnam sit Teudas,
Aut inquam alter Gallileus Judas.

Teudas ille est Emericus Schlavus,[1])
Qui in Hungaria nominatur (?) Byrus[2])
At calve Teleki ibidem Bebius,
Tu diceris arte Judas Gallileus.

Rebellium fautor, similis Bonaso,
Qui iam damnum infers non mente, sed culleo,
Vires amisisti tu nuper in bello,
Quando penes Batiz jacebas in coeno,

Ubi voluptabas, ut luculentus sus,
Et ni Legradius fuisses Pegasus,
Ibi periisset noster foedissimus,
Michael Teleki Heliogaballus.

Sed surrexit demum e coeno ut histrix,
Velut a falcone deplumata cornix,
O Peranchilae *(így!)* noster, spurcor oryx,
Inde avolasti ut Vésánus coccix.

Respicis a tergo, ut tui cerdones,
Bubulci Valachi Maramarosienses,
Qui jam Austriam erant invadentes,
Utique cis Batiz jacent exanimes.

---

[1]) Bizonyára *Thököly Imrét* érti az »*Emericus Schlavus*« alatt.
[2]) *Byrhus. Burrhus?* ki consul volt Kr. u. 181-ben s lefejeztetett 186-ban.

Hos Allemanica turba debellavit,
Stipatorque arcis Szathmár trucidavit,
Quando cum comite Leren *(így!)* se coniunxit,
Nobilis Strasoldo fudit et fugavit.

Vah furcifer ubi tuus dominatus,
In regno Hunnorum et palatinatus,
Ad quod officium nunquam eras natus,
Nec a vicario ad id baptizatus.

Verum in podice habes tu mariscum,
Etsi bucca tua alis basiliscum
Ideo venetum *(így!)* sustentas Franciscum,
Ut pares cum ipso aliis tu viscum.

Visco, quo deplumas et depilas fiscum,
Non curat animus tuus Jesum Christum,
Quia in te Demon scripsit aoristum,
Ipsius es tuque regis eius signum.

Quamobrem Thersite tu es sordidior,
Et chameleonte es mutabilior,
Protheoque vafro certe astutior,
Huc huc nunc et illuc ipso versatior.

Satana, satana, Daciae satana,
Cur fingis Demonis auxilia vana,
Omnia omnia tua non sunt sana,
An abserpsit nostra terra te sylvana.

Ut cum Abirone *(így!)* eras in sepulchrum,
Una cum Datane *(így!)* salutato Orcum,
Ubique tu semper aspicito pulchrum,
Patrem tuum summum Belzebubem porcum.

Finis.

(XVIII. sz. nagyon hibás. eltorzított másolat a báró Apor-család altorjai levéltárában. M. fasc. II. nr. 19.)

---

3. Gúnyvers Szász János királybíróról.

Az alábbi gúnyvers a guberniumi korszak elejének egyik legérdekesebb történeti alakjáról: a vérpadra került hírhedt szász királybíróról, *Szász Jánosról* szól.

Szász János, vagy családi nevén *Zabanius János*, fia volt *Zabanius Izsák* eperjesi tanárnak, a ki a vallásos üldözések elől Erdélybe menekült s Nagyszebenben lutheránus pappá választatott. Fia 1663-ban született, Tübingában végezte tanúlmányait s 1690-ben nagyszebeni s szász nemzeti jegyzővé választatott. 1693-ban a szász nemzet Bécsbe küldötte követségbe, a hol *hartenecki* előnévvel római birodalmi *lovag* czímet kapott. 1695-ben szebeni polgármesterré választatott, 1698-ban kormánytanácsossá lett, 1700-ban szebeni királybíróságra emelkedett.

A gyors emelkedést hirtelen bukás és gyászos vég követte. Bethlen Miklós megjövendölte, »mikor olyan gyermeki ifjúságában polgármesternek tevék. Az atyja (írja önéletleírása 333. l.) ab anno 1678 komám lévén, örömmel írá meg nékem, én gratulálék, de megírván: igen elején érő gyümölcs, féltse a rothadástól«.

Szász János saját bűneinek lett áldozata, de politikai okok is hozzájárúlhattak, mert megöletését a kegyetlen Rabutin gróf, katonai főhadparancsnok intézte 1703 őszén, midőn a kuruczok már Erdélyben is elhatalmasodtak s ő a terrorismussal akart hatni az ingadozókra.

Szász János sok gonoszságot, hatalmaskodást, zsarolást, fajtalanságot, erőszakosságot követett el, mígnem a segesvári polgármester törvénytelen lefejeztetése miatt »az ő irtóztató gonoszságának pohara megtölt s el kelle vesznie«. (Bethlen M. II. 311.) A segesvári polgármester rosenthali Schuller János (kit a magyarok *Hadnagy Jánosnak* neveztek), segesvári polgárokkal hamis pénzveréssel vádoltattak s 1699 ápril 14-én elfogattak. Schuller az udvartól kegyelmet nyert. De azzal is vádoltatván, hogy a városi pénztárhoz nyúlt, Szász János királybíró újra elfogatta s mint defraudatort elítélteté s kivégeztette, 1703 szeptember 28-án. Rabutin ebben a császári kegyelem megsértését, a gubernium az Apafi által adott nemesség

sérelmét látván, Szász Jánost 1703 oct. 28-án elfogták s törvényszék elé állították.

A vizsgálat folyamán a bűnök hosszú sorozata került napfényre. Ilyenek voltak: Kolozsvári (Klausenburger) Dávid megöletése, a kit elfogott szerelmes levelei alapján a berethalmi szász püspöknével való fajtalankodásai miatt öletett meg Szász János. »Franck Bálint királybíró collegájával ketten cselekedték ezt.«

Más vád volt ellene, hogy Szász János Szentpáli Ferenczet titkára által meglövette; Szentpáli csűrét, osztagjait Vízaknán felégettette és akkor is hozzálövetett Szentpálihoz.

Kisült az is, hogy Szász János »mint kedveskedett Actonnak (a Rabutin adjutánsának) a maga feleségével«. Szász Jánosné, miután Acton szakított vele, meg akarta mérgeztetni »Hans Ádám nevű inasa által«. A dolog kitudódván, az inas Szász Jánoshoz szökött, a ki sokáig házában rejtegette, majd kertészével és Pap Jánossal megölette, »a felesége és Kindel nevű secretariusa állván az ajtón kivűl«. Eltemették a virágos kertben s »egy esztendő múlva felásták és hordóba dugván, ganéjba küldötte az Oltba, attól az oláhtól, ki a Szentpáli csűrét elégette volt«.

Egyebek közt még azzal vádoltatott, hogy »a testvéröcscse mátkáját megterhesítette és gonosz itallal abortialtatta. Egy kerczi szász leányt hasonlóképen«. Frank Györgynével és másokkal paráználkodott. A fő vád volt ellene mindenekfelett a Hadnagy János megöletése. (Ld. a vádakat részletezve pontonként Bethlen Miklós Önéletírása II. 316 stb. l. »Szász János tragoediája« cz. a.)

Mindezekért kettős törvényszék elé idéztetett és pedig a közönséges bűnökért a szász törvényszék elibe, a felségsértésért a közvádló az országos főtörvényszék elibe.

Elitéltetését gróf Bánffy György gubernátor így tudatja gr. Kálnoki Sámuel alkanczellárral Bécsbe, Szebenből 1703 deczember 6-án kelt levelében:

»Szász Jánost tertia praesentis az szebeni tanács megsententiázván sok gonosz cselekedetiért, ú. m. gyilkosságáért, sicariusságáért, paráznaságáért és ördöngősökkel való correspondentiáiért s több gonoszságiért, minemüek talám soha Erdélyben nem találtattak s még másutt is: lett oly deliberatuma, hogy elsőbben lófarkon meghordoztatván, üssék el fejét és kerékre tétessék; de az lófarkon való hordoztatást lehagyván, ob respectum consiliarii gubernii; osztán ugyanaz nap az Hadnagy János megöletéseért és annak személyében az ő felsége grationalisának megtapodásáért in crimen laesae Maiesta-

tis való kereseti az direktornak per status regni adjudicáltatván és in nota infidelitatis convincáltatván, tegnap ú. m. 5-ta Decembris déllyesti harmadfél óra tájban az piaczon feje vétetett.«

Szász János tragoediáját teljessé tette, hogy saját édesatyja, a 75 éves agg szebeni lelkész, kisérte a vérpadra és látta el lelki vígaszszal. A n.-szebeni városi múzeumban megvan Szász János díszmagyar ruhás arczképe, a Bruckenthal-múzeumban az a kép, mely a kivégeztetést a szebeni piaczon ábrázolja. Életrajzát megírta *Ziglauer* »Harteneck« stb. czím alatt. Abert Mihály szász költő színdarabot is írt róla, melyet Nagy-Szebenben rendesen előadnak.

Az alább olvasható pasquillusnak az kölcsönöz különös érdekességet, hogy ugyanaz a *Szentpáli* Ferencz írta (1703 nov.), a kit Szász János meglövetett, felgyujtatott. Szentpáli Ferencz vízaknai alkirálybíró »poéta és pasquilistságáról híres ember volt«. (Bethlen Miklós: Önéletírása II. 299. l.)

Az érdekes gúnyvers egy XVIII. sz. kéziratban maradt fenn, a mint következik:

Joannis Sachs alias Tót János pasquillus authore Szent Páli.

Kriva[1]) havassának keserű gombája,
Sodoma mellett nőtt Tantalus almája,
Szász szívét emésztő Titius kányája,
Rajtok hóhérkodó lüdérczes bírája;

Pap kotlotta, henger erkölcsű spurius,
Vipera csögéből szottyant fene virus,
Hestneken kölykezett tót canis filius,
Bitangfalván termett kénkő Czabanius;

Sohonnai ágyból származott dandia,
Lám oly fenn látsz vala, mintha Hollandia,
Svétz-országgal edgyütt híres Zelandia,
Sajátod lett volna Cretában Candia;

Holott egy tót papné méhéből származtál,
Rebellis Tökölyi udvarában laktál,
S ott venusi nótát, mint csalfa dúdoltál,
Neki kerítője s Czintziussa *(így!)* voltál.

---

[1]) Kriván helyett.

Nemzeteddel edgyütt, jól tudgyák, haricskán
Nőttél fel, abájdos tótok között korpán,
Eperjesről apád egy ökör talyigán
Hoza be Szebenbe és úgy lől ott Amán.

Mert az jámbor szászok, Luts, Bakos Tóbiás
Nótáriussá tének, gondolák vagy Pallas,
Holott is közöttök, mint bos inter vaccas,
Lőll Frank Bálint mellett lélekvesztő abbas.

Mihelyt polczra ülél, mint egy Achitofel *(így!)*,
Csakhamar az ördög felfúva méreggel,
Nálánál hazugabb s ravaszabb lől észszel.
Drumot *(így!* Dromot?) feljűl mulád tökéletlenséggel.

Acheronban koholt hamis praktikákkal,
Pokol fenekéről jött segitség által
Consullá tététéd magadot szászokkal,
Sok ládát töltél meg sok hamis mammonnal.

Azonközbe köztök mindaddig forgódál,
Királybíróságban valamíg becsúszál,
Abban olyan ravasz, csalárd ördög valál,
Hogy feslett élettel mindent meghaladál:

Rút, parázna, tolvaj, gyilkos, istentelen,
Hamishitű, hazug, lator, embertelen,
Az statusok között koczódó szemtelen,
Dér-dúr, lélek nélkűl, szörnyű rút s kegyetlen.

Azért úgy illettél az úri seregben,
Mint görcsös s horgas bot aranyas tegezben
És akként fénlettél az tanácsi rendben,
Mint az fekete ércz gyémántos gyűrűben.

Az úri rendeket sokképpen gyaláztad,
Titkait megértvén, kilocsogtad s fúttad,
Az elöljárókot semminek tartottad,
Hazánk unioját piszkoltad, rontottad.

Szász nationak is örökös usussát
Felrugtad s nevelted szegénység onussát,
Zavartad és martad hazánk igaz jussát,
Mint vadkan úgy tartád az törvényük útját.

Az tőrt, mint lehetett, mindenütt vetetted,
Ha dolgod megtudták, pénzzel végben vitted,
Sok ártatlanokon latorságod űzted,
Vagy felperseltetted, vagy megölettetted.

A sátán ült akkor a szász tribunálban,
Mikor te beléptél királybíróságban,
Mert edgyik szemeddel balúl statusokban.
Más szemeddel nézel az Corpus Jurisban [1])

Példa Hadnagy János erre, más rendekkel,
Kolosvári Dávid, nemes személyekkel,
Kiket törvénytelen megöltél fegyverrel,
Sokaknak élteket fogyattad méreggel.

Gyilkos erkölcsödben valál Julianus,
Sok szásznék fenekén vámló Publicanus,
Koslató rút bak eb, futkározó Danus
Török természetű tiszta Sulimanus.

Ha valakit köztök megfattyasítottál,
Annak olyan hasznos purgatiot adtál,
Hogy az másnap megholt, mert fődoctor voltál,
Sok hasznos orvaslást ördögtől tanultál.

Mivelhogy Galenus helyett főmestered,
Luciper atyád volt te Hypocratesed,
Tudgya Köleséri, mivel Ánis-vized
Neki sokat használt, mikor megétetted.

Melyet hogyha míndgyárt ki nem köpött volna,
Egy kis veres porral nem orvaslott volna,
Soha stompok között bányán nem sétálna,
Most Actonnal együtt föld hátán nem járna.

De árrát megadá ennek inaska *(így!)*,
Ez miatt két szemét elhunyá mint Siska,
Mert te azt megöléd, vérszopó Liciska *(így!)*,
Óh ártatlan vérben fertező bestia.

---

[1]) A kéziratban hibásan elferdítve *Corps Jovius* áll, bizonyára Corpus Juris helyett.

Kiált az Ábel-vér reád borozdában,
Mivel ezt mint Kain megöléd házadban,
Hogy azt meg ne tudnák, bevaratád sákban,[1]
Elsikkasztád s rejtéd sákostól[2]) patakban.

Látták ezt Pap János, Verder, Rufus, Kinder,
Safarina höldgyed, ó rút gyilkos ember,
De mivel feltetszett mostan az November,
Készül az nyakadra fényes vasheveder.

Méltán, mivel társa voltál az ördögnek,
Hasznoson szolgáltál amaz Lucipernek,
Véghetetlen kárt től mindennemű rendnek,
Hogy tőrben akadtál, hála az Istennek.

[1]) A kéziratban hibásan *fákban* áll.
[2]) A kéziratban nyilván tévesen »lakostól« áll.

(XVIII. sz. másolat, a birtokomban lévő »Miscellania« 264—268. lapján.)

4. Gúnyvers az új divatról.

Az alább következő vers br. Apor Péter Metamorphosisával rokon tartalmú, amennyiben ez is a »*náj módi*« (a német katonaság által behozott új divat) ellen irányúl.

Thaly Kálmán »Adalékok a Thököly- és Rákóczi-kor irodalomtörténetéhez« cz. nagybecsű gyüjteményében (II. k. 387—389. ll.) kiadott belőle 15 versszakot (a jegyzetben a 16-ikat) »*Kuruczvilág után. — 1713—17.*« — czímmel *báró Palocsay György* neve alatt, a következő magyarázó sorokkal:

Tájékozás. Palocsay György kezével írt eredeti vers a b. Palocsay-levéltárban, Lőcsén. Az elől kihagyott, ide nem tartozó tetemes rész, az asszonyi divat és bécsi fényűzés hívságát és gyors változásait, kinövéseit korholja, — előszámlálván egyes divatczikkek idegen neveit is, pl.

»Ezeknek a nevek német és franczia:
Ki fantask, ki kornét, ki slepinnek híja,
Harmantli és mante, mancset, mantilia —
Magyar nyelv nem tudja ezt kimondania!« [1])

Palocsay György összes költeményei közt az egész hosszú versezet kiadandó lenne, meg is érdemelné, — de itt egész terjedelemben való közlését, minthogy többi része szorosan véve nem tárgyunkhoz való, helykímélés végett mellőztük. Ennyi is elég belőle korjellemzésül, amennyiben hű képet nyujt a kuruczvilág után a bécsi befolyás következtében csakhamar átváltozott társadalmi élet korcs irányáról s a nemzeti szellem elhanyatlásáról.«

A »*Kuruczvilág után*« czím valószínűleg a kiadótól származik, a mi példányunk eredeti czíme: »*Nemes módiról*«. A két vers alapjában egy és ugyanaz, de számos eltéréssel, miket jegyzetben megjelöltem. Amennyire Thaly Kálmán csonka közlése az összevetést lehetővé teszi, kitűnik, hogy nemcsak az egyes szavakban, verssorokban, hanem egész versszakokban is van eltérés. Thaly közlésében 5 olyan versszak van, amely az én példányomban nincs meg; viszont az én kiadásomban levő 36 versszakból hiányzik Thalynál a kipontozott (hiányt jelző) helyen 23 versszak s alább még kettő. Mindez arra látszik mutatni, hogy a br. Palocsay kezétől származó példány is csonka és csak

[1]) Ez a versszak a mi kéziratunkban nincs meg.

másolat s aligha ő a szerzője. A teljes összehasonlítás a Palocsay-példány kiadása után volna lehetséges s ez biztosabb alapot nyujtana a szerzőség kérdésének tisztázására is.

Az alább közlött vers egy a XVIII. sz. közepéről származó gyüjteményes könyben van meg, melyben kurucz-versek vannak összeírva.

Nemes módiról.

Új idő, új világ, új élet, új vígság,[1]
Az régi jó idő már megunt parasztság,[2]
Elfordúlt az világ és az régi jóság,[3]
Az mostani módi lehet jó bizonyság.[4]

Az világi luxus, testi puha lágyság,
Most talált s kigondolt sok változandóság,
Az vásott elmében[5]) változó furcsaság,
Regnál most az módi, és csal az egy újság.[6]

Az asszony nem tudja már miképen járjon,[7]
Lábain menjen-é, vagy repüljön szárnyon,
Férjeé ő tőlle, vagy ő ettől várjon,
Kévánja. urának jobbjára sétáljon.

Sátort von az fején nagy pókhálójából,
Szem eleje sem látszik, csak néz az orráról,
Ritka lyukú szita szúnyog-hálójából,
Merő ejesztő vad öklel az szarvából.

Feje viselése változik gyakorta,
Hol árad, hol apad, el is fogy sokszorta,
Az leányok fején nincsen is most párta,
Mert szüzességeket az idő eljárta.

Fátyola pókhálós, ejesztő taréja,
Nájmódi, sok csók-mók *(így!)*, rojtos pántlikája,
Drótra füdzött búbos[8] borzos parókája,
Magos tornyos, pípes, csúcsos bóbitája.

---

[1]) Thalynál: újság.
[2]) Thalynál: Az jó régi rend most kopott írás, óság.
[3]) Thalynál: nincs a régi jóság.
[4]) Thalynál: E mostani módi lesz ebben bizonyság.
[5]) Thalynál: elmékben.
[6]) Thalynál: kedves csak az újság.
[7]) Ez és a következő 22 versszak Thalynál hiányzik.
[8]) A kéziratban: »Drottya füdzött budos« van írva.

Húsz-harmincz tallért is nem szán edgyért adni,
Mint az bálványképet, ezt szokták imádni,
Nincs semmi öltözet, ha fején nincs módi,
Ha rút is az asszony, ez kedvessé teszi.

Ezt pedig mindennap új formára szabják,
Palota ajtait érette kivágják,
Hogy jobban beférjen, magosban csinálják,
Hintók nagyságát is úgy alkalmaztatják.

Az Isten képére teremtett orczával
Nem elégszik, hanem apró pántlikákkal
Aztot betarkázza, s keni olajokkal,
Keni-feni magát szagos balsamummal.

Mezítelen válla, melljét árulgattya,
Már nem nemes, az ki aztot fedve tartja,
A ki szemérmetes, ez módit nem tartja,
Paraszt lesz az neve, maradhat pártába.

Vékony, keskeny, karcsú, vonított dereka,
Oldalát szorítja az sok csontok pántya,
Juno, Pallas, Venus, Páris találmánya,
Cerberus lánczának tomlő dudasskája *(így!)*.

Mellje szem gyilkossa, szívnek hóhérlója,
Bujaságra vivő ördögnek vánkossa,
Attól marad száraz osztán, mint az béka,
Martiromságáért pokol lesz hajléka.

Kötőt sem visel már, mert ez nem módia,
E helyett hátul van akasztva mantója,
Nincs immár szemérem, nem kell előruha,
Az régi ringy-rongy volt, el kell már hadnia.

Hosszú gólya-lábán magos czepellűsse,
Csak az orrán lépik, hegyes ő tődzése
Fájdalmas, gond kivűl nem lehet lépése,
Kisebb az lábánál jóval az mértéke.

Feje, haja, kontya, sok szín pántlikája,
Csontos legyezője, sokféle szaglója,
Szoknyája, abroncsa, függője, taszlia,
Lábai, lépése s mindenben regula.

Már nem is főnemzet, ha haja nem fodrott,
Fadgyas, hájas liszttel ha meg nem porozott,
Homlokán függ szarva, kit csak úgy ragasztott,
Ebben is baromhoz módi hasonlított.

Czepellűsse prémmel bővön ha nincs rakva,
Trádor s tafotával imitt-amott varrva,
Hol veres, hol sárga külömb színnel írva,
Ne is vidd vásárra, ha így nincs csinálva.

Kettős-hármas ráncza hosszú szoknyájának,
Drága matéria dámák strikrokjának,
Kit csak minap lenni német módiának,
Látván megkivánta s szerzett ő magának.

Nyughatatlankodik, míg nincsen módia,
Férjét szomorítja, ha nem kész ruhája,
Ha elkészűl, megint hamar elbontatja,
Csak meg ne sirassa sokak maradékja.

Vont arany, terczenál, bársony, tabit, atlacż,
Már csak altfateris, ha frisset nem kaphatsz,
Bár nusztos ruhád is, de velek nem tarthatsz,
Szoknyád ha nem trador, csak otthon maradhatsz.

Ha három holnapig köntösöd viselted,
Már nem becsűs, nem új, zsíb-vásárra küldgyed,
Változik az módi, amazt már letegyed,
Megint új jő elő, míg aztot viseled.

Nincs semmi különbség férfiak között is,
Az asszonyok módját követik azok is,
Láttam vala én ezt Bécsben csak minap is.[1])

Szakállát, bajuszát mind leberetválja,
Söt még az fejét is éppen megkoppasztja,
Fejét fedi kecskeszőrös parókája,
Kinek kettős, kinek hármas az ő ága.

Paripája fülét s farkát elheréli,
Hosszabban nőtt serényét kurtábban neveli,
Az természet úttyát maga nem követi,
Csak az náj módinak vagyon most[2]) keleti.

---

[1]) Ez a versszak csak három sorból áll.
[2]) A kéziratban »*mas*« áll.

Éppen malomkerék elrejtett kalapja,
Feneketlen köböl dolmányának újja,
Palástyának elől hármas az galléra,
Kinek elől, kinek hátúl hasadékja.

Most módira esznek, módira feküsznek,[1]
Az napból éczakát, éjből[2] napot tesznek,
Frapulát kártyáznak, terzak véget vetnek,[3]
Mikor[4] az kakasok hajnalt énekelnek.

Már az étekben[5] is urak asztalánál,
Az sok náj módi közt majd éhel meghalnál,[6]
Cave s csukoládi s lemonádi italnál[7]
Jobb volna ha otthon jó borból ihatnál.[8]

Az régi jó munka mostan altfateris,
Ha csak nem filegrán munka, bár arany is,
Gyémánt, smaragd, gyöngyből bár neked adnak is,
De csak megnevetnek, hogy ha nem náj módis.[9]

---

[1]) Innen kezdve megvan Thaly kiadásában is.
[2]) Thalynál: ebbűl.
[3]) Thalynál: Kártya, labét, pikét, tersak véget érnek.
[4]) Thalynál: Az még ...
[5]) Thalynál: ... étkekben ...
[6]) Thalynál: Az sok pástétok közt majd itten maradnál.
[7]) Thalynál: Kávé, czukorkodi és herbaté, bornál.
[8]) Thalynál: ... te tokajit innál.
[9]) Ez és a következő versszak a Thaly kiadásából hiányzik, de helyettök négy más versszak van ott, amely viszont itt nincs meg. Ezek a következők:

Magyarnak is erre vágy már katonája:
Nem is vitéz, ha nem ugrik paripája,
Kurta, három arasz, prémezett dolmánya,
Salavárdija is sok zsinórral hányva.

Félköblös tarsolya, sok lyukú lódingja,
Kurta szár csizmája, hosszabb sarkantyúja;
Szakálát, bajúszát hosszán borotválja —
Elébb iszik bajúsza, sem bor torkát állja.

Tíz arasznyi hossza az hegyes-tőreknek,
Fecskefarkú, czifra czafragi*) nyergeknek,
Tíz font az toll-tokja terhesűlt fejének,
Pipaszár, dohánybűz torka közé ennek.

Vitorlárúl hullott gomb vállát terheli,
Tigris-, párducz-, farkas-bűrén azt viseli,
Egyest iszik abbúl, a midőn kedveli —
Finum náj-módi az, ha jó borral teli!

*) Czafrang máskép csótár = nyeregtakaró. (Th. K. megjegyzése.)

Mindenike mostan az gyenge munkában
Gyönyörködik, kristály s üveg portékákban,
Tükörben, képekben, spaller, superlátban,
Tubák-pixis s függő arany órácskákban.

De nincs állandóság az sok sokaságban,[1]
Csak van veszedelem az változásokban,[2]
Ha végig maradnak az régi jóságban,[3]
Az tartana bennünk meg az szabaságban.[4]

Híres régi várok, nagy tornyok, paloták,[5]
Faragott kövekből régen[6] rakott bástyák,
Vasból, rézből öntött, próbált ágyúk, puskák
Tartósbak, hidgyed, mint az mostani czifrák.[7]

Jó ó pénz, ó ruha, ó szalonna[8] háznál,
Ó bor, ó liszt, ó háj sok betegnek használ[9]
Régi vitéz jobb a most fogadott hadnál,
Bár sok ujságidban sokakot elhagynál.[10]

Az náj módi[11] között nekem az egy tetszik,
Hogy az német, magyar egyben elegyedik,[12]
Edgyik az másiknak módgyában öltözik,
Jó atyafiságnak jele ebben fekszik.[13]

Magyar német asszonyt, s német magyart vészen,
Német magyarhoz megy és azzá[14] lészen,[15]
Két jó atyafiság jó vérséget teszen,
Fatter, mutter, bruder, elég sógor leszen.

---

[1]) Thalynál: ... nincs a sok ujságban.
[2]) Thalynál: Gyakran veszedelem van az változásban.
[3]) Thalynál: Ha végig maradnánk a régi óságban.
[4]) Thalynál: most minden jóságban.
[5]) Thalynál: Amaz régi várak, nagy, tornyos paloták.
[6]) Thalynál: régi.
[7]) Thalynál: Tartósbak, elhigyjed, mint mostani munkák.
[8]) Thalynál: gabona.
[9]) A kéziratban bizonyára tévedésből »hajnal« áll.
[10]) Thalynál: Bár sok ujságidbúl te is fére-hadnál!
[11]) Thalynál: A sok módi.
[12]) Thalynál: egyvelessen veszik.
[13]) Thalynál: Itt atyafiságnak jele ebben látszik.
[14]) A kéziratban nyilván tévesen »arra« áll.
[15]) Thalynál: Elég kéri más is, hozzámégyen készen.

Az szegény magyarnak újabb náj módija
Nincs, mint szervitz, forspont s terhes portioja,[1])
Ki száraz, ki vacans repartitioja,[2])
Ez náj módi miatt szűntelen van gondgya.[3])

Adja Isten azért, hogy ennyi sok[4]) újság
Fordúljon hasznunkra, legyen minden jóság,
Meg is találtassék az régi jó óság,
Így lesz az régiből igaz módis újság.[5])

---

[1]) Thalynál: Nincsen, mint a servitz,*) forspont, portiója.
[2]) Thalynál: Száraznak, vacansnak, oralisnak mondja. —
[3]) Thalynál: E szokatlan módi miatt vagyon gondja.
[4]) Thalynál: ez a sok.
[5]) Thalynál:

Találtassék most is a régi jó óság,
Úgy lészen hazánkban igaz módi újság.

*) Service = katonai anyagjárandóság, hadi szolgálmány. (Th. K. megjegyzése.

(A tulajdonomban lévő »Miscellania« 15—20. lapján, XVIII. sz. másolatban.)

5. Háromszék falvairól.

Zonda Tamás az irodalomtörténetben ismeretlen háromszéki »poéta«, akiről Apor Péter »Syntagma virorum« cz. művében (Ld. előbb 252. l.) azt írja, hogy

»Híres verscsináló magyar Zonda Tamás«.

Cserey Mihály kortársairol összeírott névsorában ugyancsak azt írja (Ld. előbb 263. l.), hogy

»Háromszéki Szonda Tamás, híres magyar poéta«.

Ennek a XVIII. század első felében ismeretes erdélyi poétának egy verse maradt fenn egy XVIII. sz. versgyűjteményben (Miscellania) Háromszék falvairól, mely Apor Péter szűkebb hazáját rövid jellemző vonásokkal ismerteti.

A verstöredék így hangzik:

Zonda Tamás versei.

Az háromszéki rendeknek felesen van száma,
Ide alább mindenike fel vagyon summálva.
Kinek-kinek az ő bevött sok tulajdonysága.
Igassága, barátsága s titkos álnoksága.

Sepsi-Szent-György székes helye nemzetes Sepsinek,
Világ végezetekor lesz vége törvényének,
Luternek hogy megtérnének, de semmit nem tének *(így!)*
Város elől az törvények elsőbb helyre mennek.

Gidófalva hagyománya, megmaradt az torka.
Valahol van jó korcsoma, megcsergi az szarka,
Nem törik fel edgyiknek is italban az marka,
Mesterséges, álnokságos, ravasz, mint az róka.

Fótos, Martonos megunta szívből Gidófalvát,
Mivel úgy tartotta őköt, mint mostohát *(így!)*,
Az nagy egyenetlenségért meggondolta magát,
Meg akarja csonkítani az szép ecclésiát.

Egymást űző kis *Etfalva*, mi az törvény útja,
Csak az tudja közűletek, a ki megtanúlta,
Az templomot az nagyapja a nagy hegyre rakta,
De az hegyre gyakron menni az ina megunta.

Templomtalan s haszontan filialis *Zoltán*,
A mater ecclesiában megyen igen ritkán,
Fundáltatott s nyomorodott az Olt vize partján,
Jó búzatermő földed van szintén az soványán.

Sok kurva van te benned is híresedett *Bodok*,
Palást alatt, s nyilvánvalót igen sokat tudok,
Savanyó-vízre mindennap kétszer ballagtok. *(így!)*
Renddel állnak falun kivűl ó és új asztagok.

Felfelé megtelepedett haszontalan *Málnás*,
Sokszor vagyon az kopóknak nállad csendes szállás,
Néha-néha nagy erdőkön történik útállás,
Mégis akasztófa miatt ritkán szégyent vallasz.

Kétfelé szakadt *Oltszeme* addig huzalkodott,
Nagyobb s derekasb rész templomhoz maradott,
Csintalanság közöttetek már úgy eláradott,
Hogy búsulásra ingirled gyakorta uradot.

Száncsináló, kerékfúró, nyomorodott *Zalán*,
Gyakron nézed, hogy ha érik szilvád fája ágán,
El ne vesszen az sok szilva, czibreevő kalán,
Inkább kaptok az rossz szilván, mint az áldott búzán.

Vallás fölött egymás között nem nyugható *Kálnok*,
Mivel az kisebb részinek gondolatja álnok,
Vagyon immár mindeniknek külön két templomok,
Kegyesség gyakorlásában nem igen finumok.

Hajtogató *Kőröspatak* az torkod megszárad,
Az gidófalvi marhákot mikor be nem hajtod,
Articulus ellen is elvonod, ha vonhadd, *(így!)*
Kiváltképpen mikor nincs hon jobbágyság jó urad.

Okos *Árkos*, mint bergő kos, hánnya-veti magát,
Megállatná, ha lehetne, mindenben vallását,
Örök Istennek nem hiszi kegyelmes Christusát,
Jövendőben melynek veszi kárhozatos jussát.

Részegséggel elhíresült tobzódó *Szemerja*,
Az irígység szíveteket gyakorta furdalja,
Egyik az más becsületit ritka, ki megadgya,
Dolgotokot Pluto lesben örömmel hallgatja.

Azon alól van *Szent-Király* egy szoros vápában,
Két arasz kop-halat mondnak sáros patakában,
Hihetetlen hazug dolog, nincsen valóságban,
Egy kis völgyben hosszan lakknak szépen két sorjában.

Kuvasz-nyírő *Killyén* mellett foly alá a nagy Olt,
Egy halász is ő közüllök szomjúval meg nem holt,
Istenes indúlatokban némelyike tanolt,
Némelyike visszavonó, ki soha jó nem volt.

Te egymással ellenkező viszálkodó *Szotyor*,
Ritkán vagyon békességed, gyakrabban van tábor,
Szükülködés és szegénység miatt nem vagy komor,
De az tilalmas erdőkben igen gyakron fa-or.

Illyefalva város forma, nincsen sokadalma,
Bírájának az lakosin kevés birodalma,
Gyalázatos szitok, átok gyakron az jutalma,
Az nemesi főrendeknek nagyobb az hatalma.

Doboly ott foly az Olt[1]) vize, de vagy víz-szükiben,
Mert az víz nagy vápába foly, te lakol nagy hegyben.
Sok pénzt adnak halfogásért szoros erszényiben,
Kis barátság, sok irígység mindenkor szívében.

Jó marhákban gyönyörködő mezőföldi *Kökös*,
Az szászos barátság régen benned hogy örökös,
Sokat fázódol télben és fa felől vagy szűkös,
Széna-füvel mindazonáltal elegendő bővös.

Markos mellett van *Bikfalva* Sepsinek széliben,
Egymást űzők lakossai, feles lenvetésben,
Gyönyörködnek egymás között való perlődésben,
Az ki nem peres közülök allyos becsületben.

Hát te cserge-rágó *Lisznyó*, hogy nem gondolkodol,
Még éjjel is a te elméd korcsomán dorombol,
Hova lészsz az más világon, elég tágas pokol,
Holott kedves barátiddal kedvetlenűl lakol.

---

[1]) »Ott«-nak írva tévesen.

Van jó urad, nagy oltalmad, mindenkoron *Uzon*,[1])
Nem engedi hogy tégedet senki húzzon-vonjon,
De sőt inkább igyekezik, hogy megoltalmazzon,
A gonosztevőkkel ha te nem pendülsz egy húron.

Szép sík mezőn telepedett vizetlen *Szent-Ivány*,
Az te neved valósággal nem felettébb hitvány,
Béres szolgád és szolgálód sok vizet hord vállán,
Ásott kútja senkinek sincs udvara tájékán.

Laborfalva jó támasza megint Szent Iványnak,
Ők is képét szépet adnak az ott való papnak,
Asszú-fából, ha kaphatnak, jó tüzet csinálnak,
Egy paraszt bíró parancsol az két kis falunak.

Övedzetlen *Angyalos* is igen tör egymásra,
Bízta magát mindenekben csak az búzás kasra,
Nem vigyáz ott az kissebb is semmit az nagyobbra,
Olyan köztök az jó dutka, mint az rossz poltúra.

Kevés terhet rakj *Besenyő* a te szekeredre,
Mert fel nem vonhattya marhád az meredek hegyre,
Mindenfelől környülvette sok csere erdeje,
Vadok miatt marháidnak nincsen bátor helye.

Kis keresztény *Eresztevény* mégis veszekedik,
Egymás kárán némely része igen gyönyörködik,
Szóval egymást ütögetik, de vérek nem esik,
Borjú-nyuzó pénteken lesz erős ütközetek.

Hegygyel tővel összeálló nyomorúságos *Réty*,
Az házadból árvíz miatt te is gyakran kimégy,
Siess az Eresztevénytől egy lakó helyet végy,
Patronusid nagy onusid, mégis szenvedő légy.

Vízáradás nagy búsúlás neked is *Komolló*,
Olyan idő tájékán vagy ház híjára hágó,
Templomodban magos hegyben kedvetlen ballagó,
Kiért fejed felett kohol az mezei holló.

Magyaróst is megszállotta a sovány nemesség,
Békességes időn is nincs ott házi csendesség,
Vadak után hogyha megyen, vagyon jó nyereség,
Gyakorta van búza szükség s gyümölcsbeli bővség.

---

[1]) A Béldi-család törzsbirtoka, a honnan előnevöket is írják.

Fából csinált jó bornákot találhatni *Szacsván,*
Tízet fúrnak mindeniknek egyik-egyik állán,
Megfáradnak nagy gyakorta a lyuka fúrásán.
Télben-nyárban bagoly-fiak vadnak ott szaporán.

Rozs-kenyéren megkövérült sovány *Egerpatak,*
A szép búzaliszt lángjából téged kiosztottak,
Fövényföldre s széles helyre téged szállítottak,
A jó földről valósággal csak kiszorítottak.

Kedvetlenűl *Kis-Borosnyó* az erdőre indúlt,
Az sok hitván gondolatban csak meg nem bolondúlt.
Egy kis szoros völgyben, kiben magánoson szorúlt,
Ha nyavalyája érkezik, patronussához fut.

Orbaival határt vetett, *Fel-Doboly* rosz rákász,

(Itt megszakad. XVIII. sz. másolat a »Miscellania« kéziratos részének 24—28. lapján. A következő 29-ik lapon már más vers következik.)

6. Nevek magyarázata.

Az alább közölt versek első része a *vezetéknevek* eredetét kívánja megmagyarázni és pedig az erdélyi vezetéknevek szem előtt tartásával. A magyarázatok itt-ott nem állják ki a kritikát. így pl. midőn a »*dúl* és *dulló*« nevet, mely a székely szolgabírák hivatali neve volt, a »tolvaj« s »nyúzó«-féle nevekkel egy kategoriába sorozza.

Még önkényesebb és komoly alapot nélkülözők a *férfi keresztnevekből* az azt viselők jellemzésére való következtetések, melyek inkább curiosum számba jöhetnek. Komoly jelentőséget az kölcsönöz némileg ezeknek, hogy az író előtt a keresztnevek jellemzésénél — azt hiszem — az erdélyi történelemben szereplők nevezetesebb alakjai lebegtek, a kik itt-ott felismerhetők. Érdekes a férfi nevek végén a régi magyar nevek összeállítása is, melyek közzé azonban nem egy idegen származású név is csúszott be, pl. Drág, Hermán, Philep, Markó, Stenczel stb. *A nőnevek* viselőinek jellemzése még önkényesebb s legfölebb arra nézve irányadó, hogy melyek voltak a leginkább használt nőnevek Erdélyben.

A vers írásának idejére tájékoztatóúl szolgálhat az a vers. mely a székelyek állítólagos bánjairól szól ilyeténképen:

Mikor a székelyek Erdélybe mentenek,
S a krónika szerént letelepedtenek,
Míg Árpád kijöve, bánsággal éltenek,
Uzandur, Kalám, Hám ily nevet viseltek.

Ezek a nevek a csíki székely krónikára emlékeztetnek, valamint az ősmagyar nevek között is több van olyan, mely a székely krónikában — s másutt alig — szerepel. Ez arra a következtetésre indít. hogy írója ismerte a XVIII. sz. végén gyártott székely krónikát, tehát a vers is akkortájt íratott.

A versnek egyetlen kézírati példányát ismerem egy XVIII. sz. gyűjteményes könyvben (Miscellania), mely jelenleg az én birtokomban van. A fent olvasható magyar czímet én adtam, a vers eredeti czíme és szövege a következő:

Onographia.

Múzsám vitorláit megnyugott elmédnek
Ereszd az szeleknek, kik lám csendesednek.
Ezzel elhervadt kedvét éleszd életednek,
Izzasztó gondgyait könnyebbítsd fejednek.

Ird le az magyarok kétféle neveket,
Névvel jegyeztetett régi nemzeteket,
Vagy régen, vagy újon jött eredeteket,
Magokviselések és természeteket.

Az magyar kétféle névvel neveztetik,
Vagy vezeték, vagy mint megkereszteltetik,
Az vezetéknévről neme jegyeztetik,
Az mással erkölcse gyakron jelentetik.

Kezdete versemnek lesz az férfi-rendről,
Mely elől íratik vezeték nevekről,
Régi vagy alacsonszerű nemzetekről,
Hogy kit-kit ismerhess jött eredetiről.

Irj múzsám igazat és senkitől ne félj,
Senkinek kedvéért hazugsággal ne élj,
Uri vagy alacson respectust ne szemlélj.
Úgy lesz becsületed, ámbár légy is csekély.

Nemde nem nemes-e az Bán nevezetek
Kik bánnal kezdetnek s bánnal végeztetnek,
Régi tisztségekről nemde jegyeztetnek,
Munkámba is előbb méltán hát férhetnek.

Mert régen a baján vagy bán oly tisztet tett,
Az ki érdem által sok népnek tiszte lett,
Ámbár ős véréről másként neveztetett,
De az maradványa Bán nevezetet vett.

Mikor az székelyek Erdélybe mentenek,
S az krónika szerént megtelepedtenek,
Míg Árpád kijöve bánsággal éltenek,
Uzandur, Kalám, Hám ily nevet viseltek.

Az kik *fi*ban mennek, azok is nagy urak,
Urak maradványi s kedviért atyjoknak

Érdemes nevei reá ragasztattak,
S úgy emlékezetek fiokban maradtak.

Ilyen volt az híres Lorándfi, Apafi,
Bánfi familia, Radafi, Gyulafi,
Kendefi, Gyerőfi, Ébenfi, Tankafi,
De nem idevaló most az Máriaffi.

Vadnak más fiak is, kiknek eredetet,
Attyok keresztneve adott nevezetet.
Simonfit, Antalfit s Györgyfit s több efélét,
Számlálhatsz köz-rendből feles nemzeteket.

Ellenben kik Erős névre hívattatnak,
Jeles viseléssel ily névre tanáltak,
Virtus, vitézséggel próbában forgottak.
Azok elei is rossznak nem tartatnak.

Kornis, Kemény, Vitéz és Vérek ilyenek,
Bátori, Vas, Ördög, Katona, Nemesek,
Aczél s több afféle kiknek szégyent tegyek,
Kezekben nem vallott s fénlett vitézségek.

Mások viszont gonosz cselekedésekről,
Nyúzó, fosztó, praeda s tolvaj életekről
Vettek nevezetet s fiokra is erről
Száll az rossz név s gyakran rossz vér is az ősről.

Ekként neveztetett amaz híres Rontó,
Kóbor familia, Pogány, Tatár, Fosztó,
Hegyi, Nyíri, Tolvaj, a Dul avagy Dulló,
Nyúzó, Kardos, Botos s ezekhez hasonló.

Mások neveztettek az jó életekről,
Jó viselésekről, vagy rossz erkölcsekről,
Szegénység, gazdagság s más tehetségekről,
Serény avagy tunya cselekedetekről.

Ilyen Torma, Keserű, Jobbágy, Bíró nevek,
Szénás, Buzás, Vetési, Köblös, Kenderesek,
Bornemiszsza, Keresztes s az Lázár nemzetek,
Sok jó Gazdák, Szőllősi, Both, Tompa egyebek.

Némely ember ismeg teste állásáról,
Piros, fejér volta, vagy barnaságáról,
Testén tanáltatott fogyatkozásáról,
Neveztetett, fia is hívatván attyáról.

Ilyen Sánta, Kövér, Vékony, Nagy, Kis, Kulyak,
Bodor, Fodor, Magos, Orrondi és Csutak,
Balog, Széles, Fejes, Fejér, Kopasz, Csulak,
Csákány, Zöld, Fekete, Virág s Veres fiak.

Ki pedig idegen nemzet nevezetin,
Idegen országnak s városoknak nevén
Hívatik, eleje vándor volt idein,
Egy se hazafia, kiki hadgya helyén.

Ilyen Török, Görög, Olosz vagy Oloszi,
Rácz, Kún, Lengyel, Horvát, Tót, Oláh, Németi,
Spanyol, Bolgár, Bécsi, Nyitrai, Tatai,
Lendvai, Dantzkai, Prágai, Morvai.

Megint kik idegen nyelven hívattatnak,
Idegen tisztcségről s névvel mondattatnak,
Külső országokból kezdete azoknak
Vagyon, nem fiai igaz magyaroknak.

Ilyen Boér, Geréb, Ficsor, Henter, Jani,
Dobra, Maurer, Trauzner, Szeleczki, Jabroczki,
Fridrik, Pelnitz, Lentulus, Krajnik és Dusárdi,
Számtalan sok lits, fits, iczki, ficzki, loczki.

De mégis többire valamely földekről
Az magyart nevezik, paraszt ülésekről,
Királyi városról s szabad helységekről,
Vagy valami tartomány s bizonyos vidékről.

Melynek írásában midőn elébb megyek,
Megkábulok s nem tudom, magamban mit tegyek,
Azok iránt minemű itéletet tegyek,
Kit melyik classisban avagy rendben vegyek.

Mert sok úri rendet, sok szép nemzetséget,
Nagy familiákot, régi nemességet
Találok Erdélyben sok szép elsőséget,
Kik nemzetségének alig érhetsz véget.

Az kiknek nemzetsége faluról íratik,
Város, tartományról, s másunnan mondatik,
De viszont más nép is feles tanáltatik,
Kik onnan bújdostak s itt úrnak tartatik.

Kiknek ha mindnyájon azon helységekről
Jött eredetekről és nemzetségekről,
Jó bizonyságlevél volna ős vérekről,
Igaz ítéletet tennék személyekről.

De hogy nem tudatik bizonyság-levele,
Honnan jött s hogy hozta Eolusnak szele,
Mely fából és mikor épült bárdok nyele,
Erszények üres-e, vagy pénzzel volt tele:

Generice azért ekként származtakot
Alacsonnak tartom s nem rég becsúsztakot,
Az szerencse által felpóczoltattakot,
Hanemha neméről bizonyságot hozott.

Ilyen név Szilágyi, Erdélyi, Morvai,
Hortobágyi, Mezei, Csíki, vagy Gyergyai,
Tisza, Száva, Tatrosi, Orczi, Hatfaludi,
Kiknek nem is hallattak soha is falui.

Kik pedig bizonyos szabad helységekről,
Mezővárosokról és székes helyekről,
Szászföldről s faluról, s nem urak helyéből
Származtak, s nevek is úgy indúlt ezekről.

Köz-szabad személynél azoknak rendeket
Feljebb nem becsüllöm, úgy is ha neveket
El nem változtatták, ős nevezeteket,
Hanem megtartották vett eredeteket.

Ily név tanáltatik egy néhány ezerni:
Budai, Tordai, Zilahi, Enyedi,
Pesti, Böszörményi, Albisi, Cassai,
Váradi, Kászoni, Bögözi, Brassai,

Kolosvári, Dési, Viski, Szeredai,
Megyesi, Felvinczi, Bándi, Udvarhelyi,
Kereszturi, Megyesi,[1]) Csongrádi, Musnai,
Fogarasi, Hunyadi, Bányai, Turóczi.

---

[1]) Igy! ismételve.

Kik pedig féltekben hagyták el helyeket,
Elvétetett régi ős nevezeteket,
Uj nevűl vették fel a szabad helyeket.
Csak szabad rendben is alig vetem őket.

Mint ki jött Szilágyból s Enyedinek híjják,
Az Székelyt Egrinek s Aradinak mondják,
Segesvárit Tótnak vagy Németnek mondják,
Kik még azon helyet talám nem is látták.

Ha pedig valaki jobbágyi helységről,
Faluk, majorokról, sellér ülésekről,
Urak birodalma s jószágos földekről
Nevezetet vesznek vezeték nevekről.

Ha emergáltak is s bár már polczra ültek,
Valaha csak azon helyekről kerűltek,
Sohonnai víz hozta és alacson népek,
Paraszt volt elejek s parasztokot szültek.

Türi, Turi, Bereczki, Sárossi, Gyulai,
Elekesi, Földvári, Decsei, Bogáthi,
Egresi, Salánki, Rátoni, Bonyhai,
Gyarmati, Récsei, Csávási, Mohai.

De két exceptio mégis ez dologban
Vagyon s el nem hallgatom, megmondom egy nyomban,
Mert sok úri nemes rend vagyon az országban,
Kiket tenni nem lehet az parasztos sorsban.

Elsőbben kik régi s fénlő nemességgel
Dicsekednek s fénlenek díszes vitézséggel,
Melyet nem aranynyal s nem is mesterséggel
Nyertek volt elejek, hanem csak kardvéggel.

Ilyen dicsőséges név Bátori, Teleki,
Vesselényi, Gyulai, Csáki, Béldi, Petki,
Folti, Toldi, Inczédi, Alvinczi, Kálnoki,
Toldalagi, Rhédei, Pekri, Toroczkai.

Nemesek közt Szentpáli, Serédi, Cserei,
Palotkai, Maxai, Vaji, Ribiczei,
Büdöskuti, Abafi, Árkosi, Matskási,
Jóllehet mind urak nem voltak elei.

Vadnak, az kik régen falukot fundáltak,
S magoktól azoknak nevezetet adtak,
Vagy ki de eadem levélben íratnak,
Azok donotarius főemberek voltak.

Haller de Hallerstein, Bethlen, Toroczkai,
Erdődi, Károlyi, Naláczi, Bartsai,
Csolnakosi, Sombori, Csulai, Szendrei,
Sarmasági, Zrinyi, Zsuki, Homonnai.

Az kik ismét valami városi rendekről,
Papi hívatalról és mesterségekről
Szoktak neveztetni s nem eredetekről,
Nem nagy kérdést tehetni régi nemzetekről:

Pater, Frater, Pap, Deák, Mester, Koltsár, Sáfár,
Szabó, Ötves, Gömbkötő, Csizmadia, Timár,
Kerekes, Szőts, Szekeres, Késcsináló, Csíszár,
Takács, Szakács, Lakatos, Ács, Mészáros, Kádár.

De vadnak effelett jeles magyar nevek,
Kiknek éppen sohonnan nincsen nevezetek,
Hanem még Schitiából kezdett nevezetek,
Kikkel czímereztetnek sok derék emberek:

Buda, Kabos, Mikola, Mikes, Méra, Radó,
Ugron, Radák, Jósika, Pongrácz, Miske, Daczó,
Miksa, Sükösd, Bardócz, Dósa, Apor, Zámbó,
Pető, Meskó, Balassa, Barta, Zejk és Baló.

Közrend pedig többire nem tart egyéb nevet,
Hanem édes apja az mint neveztetett,
Annak nevét veszi fel, vagy nagyapja nevét,
Néha egybekötvén tartja mindenikét.

Ilyen Dimény, Kozma, Domokos, Odorján,
Antal, Balás, Istók, Osvát, Donát, Hermán,
Ferencz, Jónás, Jánosi, Markó, Jósa, Fábián,
Giller, Stenczel, Vitályos, Gyárfás, Czerjék, Orbán,

Zoltán, Farkas, Christian, Bartalus, Sebestény,
Gothárd, Fülöp, Ambarus, Vincze, Didák, Gillény,
Gerson, Jancsó, Bertalan, Menyhárd, Antos, Dimény,
Kinek száma nincsen, mindenütt sok szegény.

Nomina propria.

A bölcs philosophusok tagadgyák erőssen,
Hogy az névről dolgot itilni lehessen,
Avagy névvel valakit úgy egybeköthessen
Az természet, hogy abban minden megegyezzen.

Én sem mondom aztot, hogy az név mindenkor
Dolog valóságát jelentse és olykor
Ne hibázzék, miként két testvér közt jámbor
Egyik lehet, másik, mint példa van, lator;

Mindazáltal az mi gyakrabban történik,
Példabeszédben is nevezetül veszik,
Az ló is szőriről gyakron dicsirtetik,
Noha az tarka is néha jól megugrik.

Az jó szájas kopót szereti az vadász,
S ha jó lombos kuvaszt tanálhat az juhász,
S szemre is ismeri a jó disznót kondás,
Úgy emberek közt is lehet irányozás.

Álljon azért elé az expertus *János*,
Ki többire tudós s esze nem hejános,
Noha akarattya némelykor csilyános,[1]
Természetiben is gyakron bojtorjános.

István görög nyelven szép koronát teszen,
Meg is felel neki, mindenkor van készen,
Vidám, víg, friss kedvű, különben csendesen
Folytatja életét s gazda is egészlen.

Sámuel természete igen engedelmes,
Jó tanácsadásban nem is késedelmes,
Bátor szívű legény s kedvében szerelmes,
Az bosszúállásra könnyű s nem félelmes.

*Ádám*nak az esze nem burján s nem szalma,
Ha igyekezettel egyezik hatalma,
Soknak használ, leszen oltalma, jutalma,
Senkinek is tőlle nem lehet unalma.

---

[1]) Csalános.

Ezzel ellenkezik, kinek *László* neve,
Mert többire tunya s lomha, mint a teve,
Csak árnyékot keres, ha süti nap heve,
Áztattya az torkát, mint rossz fának reve.

Józon *József* s jámbor, szelíd, becsületes,
Mindenféle rendnél igen kellemetes,
Circumspectus s kemény szíve szerelmetes,
Nincs benne kevélység, élte mérsékletes.

György s *Gál* máson kapdos s praedának örűlnek,
Az kit megcsíphetnek, hamar vizre visznek,
Hol hasznot éreznek, ottan megjelennek,
Az sok fortély miatt hamar megvénűlnek.

Nem messze távozik ezektől *Domokos,*
Azt tartja magáról, hogy ő igen okos,
Okos is az rosszra, de egyébre csak kos,
Élete beszéde oly tiszta mint az fos.

Ákos ha vagy edgyszer házából kifordúl,
Mint kegyetlen hóhér s executor mordúl,
Káromkodik, praedál s hol elmegyen, foszt, dúl,
Cseppel meg nem nyukszik, hogy hacsak nem csordúl.

Sír, ordít, káromol amaz nagy torkú *Pál,*
Hogyha vétesz neki, kétszer is bosszút áll,
Szorgalmatos, kemény, ritkán egy helyben áll,
Tánczolni eléáll, ha nem leszen is bál.

Csendes, jó erkölcsű *Dániel*nek szíve,
Igaz barátságnak tökéletes híve,
Asztagjában vagyon másként nem sok kéve,
Pénze sem pinészes, egy-kettőt kivéve.

Tanácskozásra kész s gyors beszédre *Zsigmond,*
A mit mástól hallott, kétképpen is kimond,
Bátor ugyan titkod vele ne közöld s fond,
Hogy meg ne emészszen miatta az sok gond.

*Sándor*nak többire dolga csak komorság,
Ritkán beszédében fordúl meg vigasság,
Cselekedeteben van álnok ravaszság,
S ha meg nem ijeszted, kertedbe is behág.

*Miklós*t dicsírhetem, mert jó természetű,
Ha főrendből eredt, jó emlékezetű,
Teste állása is kemény s friss termetű,
Vidám, gyors elméjű s ékes tekintetű.

Péter sugár, vándor s többire éretlen,
Hamar nő, de soha nem marad nőtelen,
Hogy megházasodik, azért nem becstelen,
Kenderből sem lesz ing varratlan, szőtelen.

Lajos a dámák közt nem igen sokat ér,
Érne, de hogy lomha, comparalni nem mér,
Ceremonia is az fogára nem fér,
Jobb hát ha magának clastromban szállást kér.

Egy fúrú s kalapács *Farkas*ból is lenne,
Ha farkas szokásból valamit letenne,
S más bárányja után nem keringne, menne,
De ha ösztövér is, nem válogat benne.

Az olosz halálban szereti az kecskét,
Inkább kedvel *András* még is szép menyecskét,
Örül, mikor láthat szépecskét, gyöngécskét,
Madarat foghatnál akkor vele s fecskét.

*Dénes*nek kedvelli az tudomány fejét,
Szereti Minervát s szopni annak tejét,
Másként ha tanálja a dámák közt helyét,
Nyájas szerelmének nem tanálja végét.

Mózes lágy és puha, mint az elfőtt borsó,
Kezében beillik az gusaly s az orsó,
Kellemetes, kedves, mint czifra koporsó,
Vagy szomjú embernek üres boros korsó.

Benjámin s *Benedek* gocz alatt üljenek,
Feleségük nekik gyermeket szüljenek,
Hadba ne menjenek s fegyvert kerűljenek,
Lám arra is rosszak, hogy lóra űljenek.

Közel ezekhez jut az nagyszájú *Gábor*,
Ki felől asszonyok azt mondgyák, hogy jámbor,
Jámbor, mert nem kenyere Gábornak a tábor,
Jobb otthon heverni, ha van kolbász s jó bor.

Akárkinek tartsad te is magad *Gergely*,
De te is lovakot táborra ne nyergelj,
Ne czifrázd magadot, bátorságod csekély,
Otthon feleséggel, jobb, szalonnát pergelj.

Hát róllad mit írjak atyámfia *Mihály*,
Tudom azt kévánod, hogy sok pénzre tanálj,
Jobb neked az udvar, hamar haza ne szállj,
Az jó lakásban itt nincs annyi akadály.

Kardra pedig *Eleket* szülte az természet,
Ritkán hibázott meg, ha kit elintézett,
Valakit fegyvere végire idézett,
De végre az gyertya csak körmire égett.

Az bojtorkodásnak *Dávid* is embere,
Nem lehet sokáig csendesen elméje,
Nem ijed meg másként s van bátorság benne,
Kivált ha az jó bor megfordúlt kezébe.

Mártont az szép asszonyok felette dicsírik,
Az mint megismerik s eszekkel felérik,
Hazugságra is kész, hogyha arra kérik,
Másként ha pénzt tanál, az nála megnyugszik.

Gáspár nem bús lélek, vadászattyát űzi,
Majd minden jószágát puskaporra fűzi,
Ha nincs is mit enni, az erdőt csepűzi,
Az kopó-ikrának nincsen nála bűzi.

Könnyű legény az czibre, mégis könnyebb *Ferencz*,
Jó vitéz, jó szívű, esze sem encsen-bencz,
Meg ne álljon előtte három, nyolcz vagy kilencz,
Megérdemel egy falut, akkorát, mint Benczencz.

Ágoston és *Albert* kardot hogyha rántanak,
Az ellenség hátára jó szelteket hánnak,
Másként italban is semmit el nem hadnak,
Ha pénzek van, kortsmán örömestebb hálnak.

Sebestény s *Demeter* azzal jobb azoknál,
Hogy ők nem az kortsomán, sem pedig kurváknál
Vesztegetnek, tobzódnak, de magok házoknál
Költenek s vendéget jó szívvel acceptál.

Simon s *Mátyás Kálmán*nal útakot megállnak,
Mindeniből kifosztják, ha kiket tanálnak,
Hogyha pedig hon ülők s gazdáknak maradnak,
Mások rétjit kaszálják s gabonákot lopnak.

*Gerson*nak s *Imré*nek elveszett törvénye.
Akárkinek tessék igasságösvénye,
Nekik kellemetesebb az csalárdság rendje,
Az hazugságnak nincsen bennek vége.

Micsodás természetű hogyha kérded *Lénárd*,
Figyelmezz echora, ez kimondgya hogy árt.
Mert sok jámboroknak hirében teszen kárt.
Nyargal mindenfelé, nem szokta az kantárt.

Lőrincz, Osvát, Ábrám, Ignatius felől
Nem tudom mit írjak, mert mind hátúl s elől
Becsületre nézek s van fortélyok belől.
Hogyha megboszontod, meghidd hogy megcsőröl.

Tamás hihetetlen s megrázza az dolgot,
Ha vele van bajod, megköti az bogot,
Vigyázz bár magadra még ha meg nem rúgott,
Mert fejedre önti végre az pálló lúgot.[1])

Gebhard, Illyés, Orbán az cathecismusban
Forgódgyatok nagyon s az hit dogmáiban,
Mert anyátok papnak szánt volt még pólyában,
Együgyű jámborság megélhet itt jobban.

Kozma, Máté, Jakab, Marcus is *Isák*kal
Bár töltsék tudománt fejekben iszákkal.
Bár papok legyenek s lakjanak musákkal,
Egyik is nagy dolgot soha ki nem tálal.

Lázár és *Szilveszter* mesterember legyen,
Hogyha azt akarja, hogy jó móddal éljen,
Vagy gazdag, dús leányt feleségűl vegyen,
Másként ügyefogyott állapotra megyen.

Áron, Ábel, Jákob, Enok, Jeremiás,
Jonathán, Dániel, Conrád, Esaiás,
Ezek többire zsidók, Absolon, Tóbiás,
Mond zsidónak azt is, ha magyart ilyent látsz.

---

[1]) Irva : pallulogot.

Máskéut az magyar is, mint egyéb dolgában,
Minden nemzetséget követ vásottságban,
Beszédgye, szekere, háza s ruhájában
Kafé, csukoládi, lemoni italban: [2])

Úgy régi nevét is immáron felrúgta,
Mindenféle népnek nevét már ellopta,
Minthogy egyebe nincs, nevét dupláztattya,
S hogy köznév ne legyen, még megis választja.

Nem hallatik immár Ákos, Abács, Béla,
Bálint, Balás, Bartalus, Bartos, Ambrus, Bora,
Bardócz, Bakó, Becző, Becsek, Benkő, Boda,
Antos, Andre, Albert, Adon, Apor, Barta.

Boda, Bobik, Bódisár, Bogilt, Bende, Adorján,
Deme, Delő, Domokos, Ders, Donát, Drág, Fábián,
Ében, Éden, Desmér, Ját, Cziriák, Forglány,
Gellér, Gerson, Gyerő, Gáspár, Koris, Hermán.

Göncz, Kelemen, Kálmán, Kaló, Kabos, Buda,
Kalas, Kilén, Krisa, Philep, Forró, Daka,
Imre, Incze, Jerám, Imecs, Dobó, Duma,
Márton, Legárd, Ládon, Mardok, Mátyás, Gyula.

Atila, Etalka *(így!)*, Géza és kis Gese,
Murza, Papolcz, Mikola, Mikra, Osvát, Mike,
Menyhárt, Mikes, Mihálcz, Markó, Pongrácz, Endre,
Kozma, Kamár, Jancsó, Bortok, Gidó, Gencse.

Sámbár, Sebő, Guruzda, Sem, Dimén,
Surány, Sombor, Simon, Szaniszló, Oram, Gelyén.
Sükösd, Sámson, Serestély, Szoboszló, Sebestyén,
Radó, Stenczel, Rozmán, Jet, Szaboszló, Kilyén.

Teke, Zallyán, Tivadár *(így!)*, Orró, Zoltány, Ivány.
Jakocs, Zudor, Jakri, Gyárfás, Zomoly, Gidány,
Jőre, Jődi, Josica, Vincze, Gerson, Ormány,
Jeddi, Vida, Vitályos, Czeke, Czerjék, Jorán.

---

[2]) Ez a sor erősen emlékeztet br. Apor Péter Metamorphosisára s a fennebb közölt »Nemes módi« gúnyvers egyik sorára:

»*Kávé, csukoládi s lemoni italnál,*
Jobb volna ha otthon jó borból ihatnál.«

Czikó, Cseszvér, Orgovány, Tardi, Turzó, Deső,
Szabolcs, Izon, Mátis, Kend, Bél, Leál, Markó,
Aba, Vérbulcs, Aladár, Csaba, Mara, Zámbó,
Méra, Jósa, Ugron, Oszmér, Diván, Mikó.

Ezekhez hasonló száz nevet tanálhatsz,
Az régi könyvekben s megannyit számlálhatsz,
Nagyhírű s nemzetű urakra akadhatsz,
Tartani ily nevet most sem volna ám gaz.

Onographia Muliebrum.

Mindennek ég alatt meg kell azt vallani,
Hogy nehezebb munkát nem lehet tanálni,
Mint az asszony rendnek mivoltát leírni,
Hogy lehessen rólla dicsírettel szólni.

Könnyebb dolog edgyütt nevetni és sírni,
Könnyebb fenevaddal s oroszlánnyal bírni,
Az mérges tigrist is egészlen megnyírni,
Mint az asszonyokról igazat szóllani.

Mert noha vad, szilony s mérges az oroszlány,
De ennél is sokkal gonoszabb az sárkány,
Fortélyosabb ennél is s ártalmasb az sátány,
Ártalmasb asszonynál nincs, bár mindent felhányj.

Ádámot az kigyó nem tudá megcsalni,
Reá sem veheté az almában falni,
De Éva megcsalá s meg is kelle halni,
Egy asszony kedveért nem tuda koplalni.

Sámsonnál erősebb, Salamonnál nem volt
Kegyesebb és bölcsebb, élte is tiszta volt,
De az asszonyokért az Úrtól elhajlott,
Csak kevésben maradt, hogy halált nem kóstolt.

Ha ég kereksége mind papíros lenne,
Az mennyi víz vagyon, annyi ténta lenne,
Ha minden fűszál is az írásra menne,
Az asszonyt igazán még sem írhatná le.

Az asszonyi rendről Menander is úgy ír,
Hogy ők hatalmával csak egy ember sem bír,

Akkor viszen vízre, mikor előtted sír,
Mérget forral, nyelvén ha van is mézes ír.

Egy görög Socrates még legigazabban
Szóllott az az asszonyról Crétában laktában:
Fekete hattyúnál jó asszont ritkábban
Látott volna, noha vizsgált minduntalan.

De az asszonyokról most közönségesen
Nem írok, mert arról más is írt felesen,
Hanem külön-külön és nevezetesen,
Az mint tanáltatnak szólván egyenesen.

Ágnes.

Ágnes bárányt teszen, szelid személyiben,
Magaviselése s ékes erkölcsében,
Minden dolga helyes, csendes beszédében,
Nincs semmi kivető egész életében.

Anna.

Anna sem utolsó, de igen szerelmes,
Ég szíve az szépért, álma is gyötrelmes,
Mindazáltal neki élte nem förtelmes,
Józon természetű s igen engedelmes.

Ágota.

Ágota gazdasszony s díszes háza tája
Mosatlan edényit az macska nem nyalja,
Hogyha szomorúság szívedet tanálja,
Epesztő bánatid könnyen vígasztalja.

Apollonia.

Szép Apollonia teste állásában,
Sokféle virtust is foglal egy summában,
Nem tanálsz unalmat kedves szovaiban,
Gyönyörködik nagyon az szép muzsikában.

Borbára.

Borbára jól tudgya az farát mozgatni,
Ifiak kedvére életét folytatni,
Tánczolni s az hol kell, jó kedvet mutatni,
Szereti az tisztát s jól gazdasszonykodni.

Béta.

Béta is hasonló, csakhogy ez kényesebb.
Nem első gazdasszony, köntöse fényesebb,
Beszédre kész volna, ha volna eszesebb,
De a szántóvasnál nem sokkal élesebb.

Drusiána.

Mint egy alak, olyan szép asszony Drusiána,
Ékes sok virtussal, mint szép majoránna,
Ha látod, gondolod: ez az szép Dianna,
Érte vért ontani Theseus nem szánna.

Dorottya.

Hát amaz lágy testű s mozgású Dorottya,
Csak ágyban fekünni nevelte az attya,
Tud kettőt, kényén jár kedves akaratja,
Az mint tetszik, dolgát úgy alkalmaztattya.

Caecilia.

Caecilinak híre szintén elveszett már,
Egy jóakarója nincsen, vizsgáld meg bár,
Hogy férfi nem lett volt, esett nem kicsín kár,
Ha ily társra akadsz, magadra vigyázz bár.

Ersébet.

Ersébet is tőlle hogyha kitelhetne,
Az hegedűszónál nem igen reszketne,
Kivált ha jó formát mással cserélhetne,
Ifjú legényekre keresztet nem vetne.

Éva.

Éva is engedelmes, szelid, alázatos,
Rossz gondolatokban ritkán foglalatos,
Ékes, rendes, szépsége, munkája is csínos,
Kár hogy hamar lobban s olyan akaratos.

Frusina.

Frusina már köztünk példabeszéddé lött,
Melyet még az czigány is közönségessé tött,
Mert minthogy sok kurva, ki így neveztetett,
Minden szajha Frusina már nevezetet vett.

Ilona.

Kiki rátekénthet híres Ilonára,
Ugyan bár csengetyűt köss neki nyakára.
Ha akarod, hogy más is éppen szabadgyára
Meritteni ne járjon kutod kardgyára *(így!)*

Katalin.

Kata dajkának való, az fara domború,
Az férjével élete mindenkor háború,
Az legények közt pedig soha nem szomorú,
Nem derék dám *(így!)*, nem illik fejébe koszorú.

Klára.

Nincsen mássa sohult is Klára szépségének,
Bár határát mind eljárd föld kerekségének,
Ha formáját felveszed dali termetének,
Lehetlen hogy rabja ne légy személyének.

Krisztina.

Krisztina viseli nevét kereszténynek,
Meg is felel mindenben becsület s törvénynek,
Nem hág által küszöbén az igaz ösvénynek,
De ő sem ellensége az szegény legénynek.

Kis Anna.

Kis Anna szereti éjjel széllyel járni,
Nem is győz már nyavalyás férje után járni.

Mária.

Szíve Máriának tiszta tökéletes,
Jámbor, szelid erkölcsű, szava is tetszetes,
Maga dolgában okos s becsületes,
Az nyavalyás szegényhez hív s könyörűletes.

Judith et Julia.

Julia és Judith házokban serények,
Igyekezetekben nincsenek sövények,
Szállásokra tartanak az sok jövevények,
Nem is mennek onnan el üressen szegények.

Margit.

Margit asszony, deres ló, szájához az nyelve
Soha nem ragad le, ha vehet innyére,
Kiterjeszti nevedet minden szegeletre.
Nem fogad prókátort, ha megy is törvényre.

Sophia.

Sophia szép eszű s jó gazdasszony, kemény,
Van kamarájában jó bővön gyűjtemény,
Gazdaságra is kész, hogyha férje szegény.
Az megtartásban is szoros markú s fösvény.

Sára.

Sára mocskos gyakron, mosatlan ingben jár.
Lomha, tunya, tompa és rest mint a szamár.
Ne féjtsd, hogy szeressék, ha ajtón nincs is zár,
Ha meghal, férjének lesz felejthető kár.

Rebeka.

Rebeka ha jobban magára vigyázna,
Az sok nyájasságban szűntelen nem járna,
Lenne becsülete s fejében corona
Ékesen illenék, s szerencsét tanálna.

Susanna.

Susa míg párja nincs, szereti az legént,
De ha férjre tanál, szereti mint napfényt,
Az szolgálóból is tesz gazdasszonyt, serényt,
Jó főző, jó szövő s megmossa az edényt.

Rosalia. Rosa.

Rosa, Rosalia szép nevet viselnek,
Nem is ritka, az ki megfelel nevének.
Többire mind szépek s jól is neveltetnek,
De ők is az szélnek örömest engednek.

Theresia.

Angyali ábrázat mosolygó Theresia,
Hívség, kegyessége, állhatatossága,
Munkában is ritka elmés gyorsasága.
Az szeretetben is látszik okossága.

Tecla.

Teclának is helyén áll mindenkor szíve,
Valahova vagyon vonva keze ijje,
Nem távozik attól sem kedve, sem szíve,
És az szeretetnek bezzeg igaz híve.

Veronica.

Az Veronica-fű sok betegnek használ,
Veronica szűz is sokakot recreál,
Megvidámíthatja, ha bús szívre tanál,
Ha megboszontod is, hamar magába száll.

Ursula.

Ursula többire az pártában vénűl,
Száradt csontyaitól akárki megréműl,
Csendes, jámbor, hallgat, örömest otthon ül,
Ha férhez megyen is nem sok gyermeket szül.

(A XVIII. században összeírt gyűjteményes könyvemben lévő másolatról.)

TARTALOM.

NÉVMUTATÓ.

A. Á.

B.

C.

D.

E. É.

F.

Gy.

H.

I.

J.

L.

M.

N, Ny.

O. Ö.

P, Q.

S.

Sz.

T.

U, Ü.

V.

